

RÓBERT HOLDSTOCK

# Lavondyss

*Cesta do nezmáme zeme*

POLARIS

Róbert Holdstock  
**Lavondyss**

Georgovi, Dorothy, Douglasovi,  
Mercy a Ritě —  
všem těm skvělým vypravěčům!

Nejste daleko.

Copyright © 1988 by Róbert Holdstock  
Translation © 1995 by Petr Kotrle  
Cover art © 1995 by Zdeňka Boušková  
Illustrations © 1995 by Zdeňka Boušková  
**ISBN 80 - 85911 - 06 - X**

*Odvažuješ se nyní, ó duše,  
vrazit se mnou do neznámé končiny,  
kde není půda pod nohama ani stezka pro chůzi?*  
Walt Whitman "Odvažuješ se nyní, ó duše"

PRVNÍ ČÁST

# Staré zapovězené místo

*Oheň hoří v zemi Ptačího ducha.  
Z mých kostí se kouří. Musím tam jít.  
Šamanský snový popěvek, asi 10 000 př. n.*

## ***Bílá maska***

Jasný měsíc stál nízko nad Mohylovým vrchem, svítil na pole pokrytá sněhem a budil zdání, že zimní krajina září bledým světlem. Byla to mrtvá, nezajímavá krajina. Zřetelně se v ní rýsovaly jen tvary polí, vyznačované měsíčním stínem temných dubových stromořadí, která je ohraničovala. V dálce, ve stínech kolem louky, které se říkalo Pahýly, se znovu pohnula smrtelně bledá postava, chvíli stoupala po neznatelné stezce do svahu a pak zahrnula doleva, mezi stromy. Tam se zastavila a ohlédla se. Starý muž, který ji pozoroval od Stretleyské farmy, měl co dělat, aby ji našel. Měla na sobě tmavý plášť a kutnu staženou hluboko do obličeje. Když se dala do pohybu podruhé, přišla ke statku blíž a černý les nechala za zády. Byla shrbená, snad aby se lépe chránila před vánoční zimou. Kudy prošla, zůstávala v čerstvém sněhu hluboká brázda.

Owen Keeton stál v bráně statku a čekal. Věděl, že to musí přijít. Uslyšel, jak jeho vnučka začíná plakat. Otočil se k temnému průčelí domu a poslouchal. Kňourání trvalo jen krátce; asi se jí něco zdálo. Potom děvčátko zase ztichlo.

Stejnou cestou, kterou přišel, se Keeton vrátil přes zahradu zpátky, vešel do vyhrátého domu a oklepal si z bot sníh. Vstoupil do salónu, pohrabáčem rozhrábl polena v krbu, a když se oheň znovu rozhořel, přistoupil k oknu a zadíval se směrem k silnici do Shadoxhurstu, vesnice, která byla farmě nejbližší. Z velké dálky se k němu donesl zvuk koledy. Zaletěl očima k hodinám nad krbem a uvědomil si, že před deseti minutami začal Boží hod.

U stolku se zahleděl do knihy pověstí a folklóru, která tam ležela otevřená. Písmo bylo drobné, stran mnoho a z dobrého papíru. V knize byly nádherné ilustrace. Měl ji rád a chtěl ji dát vnučce jako dar. Obrazy rytířů a hrdinů v něm probouzely fantazii; welšský původ jmen postav a míst v něm oživoval nostalgické vzpomínky na ztracená místa a ztracené hlasy mládeže v horách Walesu. Z epických pověstí měl hlavu plnou bojové\_ vřavy, válečného křiku, šumění stromů a zpěvu ptáků na mýtinách strašidelných lesů.

Ted' bylo v knize ještě něco, vepsané do prázdného okraje vedle tisku: dopis. Jeho dopis dítěti.

Vrátil se k prvním větám dopisu, napsaným tam, kde začínala kapitola o Artuši Brytonském. Rychle je přelétl očima.

*Moje milá Tallis. Jsem už starý a píšu ti jedné chladné prosincové noci. Jestlipak budeš mít ráda sníh stejně jako já? A stejně litovat, jak tě může uvěznit. Sníh má v sobě staré vzpomínky. Však ty na to v pravý čas přijdeš. Já už totiž vím, odkud přicházíš...*

Přestože oheň hořel a on měl na sobě silný plášť, rozechvěl se zimou. Díval se na zeď, za níž se zahrada zapadaná sněhem táhla k polím, a k té zahalené postavě, která k němu přicházela. Pocítil náhlé nutkání dopis uzavřít, dopsat jej. Bylo to jako panika. Cítil tlak na srdci a na žaludku. Ruka, kterou vztáhl, se mu trásla. Tikání hodin znělo hlasitěji, ale odolal nutkání podívat se na ně a uvědomit si běh času, kterého bylo tak málo, jen pár minut...

Musel dopis dokončit, a to brzy. Sklonil se nad stránky a začal do úzkého okraje vtěsňovat další slova:

*Ožívujeme duchy, kteří se choulí na okraji zorného pole, Tallis. Znají moudrost, která stále patří nám všem, jenže my jsme ji zapomněli. Ale les je v nás a my jsme les! Sama to poznáš. Budeš se učit jména. Učitíš prastarou zem, mnohokrát krutější než tenhle obyčejný vánoční sníh. A při tom budeš prošlapávat starou a důležitou stezku. Já jsem s tím začal, než mě opustili...*

Psal dál, obracel stránky, zaplňoval okraje, vázal svá slova psaná dítěti, které si zatím nic neuvědomovalo, se slovy pověsti a vytvářel tak pouto, které pro ni jednou bude mít cenu.

Když dopis dokončil, osušil kapesníkem inkoust a knihu zavřel. Zabalil ji do silného hnědého papíru a převázal dlouhým motouzem.

Pak napsal na hnědý papír jednoduchý vzkaz: *Tallis. K tvým pátým narozeninám. Dědeček Owen.*

Znovu pozapínal knoflíky pláště a vyšel zpátky do chladné, tiché zimní noci. Chvilí zůstal stát přede dveřmi. Měl strach, byl rozrušený. Postava v kápi už přešla všechna pole a teď stála u zahradní brány a pozorovala dům. Keeton ještě chvíli váhal a pak se začal belhat k ní.

Brána byla to jediné, co je oddělovalo. Keeton se v silném kabátě chvěl, ale ne zimou; tělo mu hořelo. Žena měla kápi staženou hluboko do tváře. Nebyl schopen poznat, ke kterému stromu

patří. Zřejmě si jeho nevyslovenou myšlenku uvědomila, neboť trochu zvedla hlavu a natočila ji k němu. Všiml si, že se dívá kamsi za něj. Zpod vlněné kutny zářila bílá maska.

"Takže ty..." zašeptal Keeton.

Zahlédl, jak v dálce scházejí z valů na Mohylovém vrchu další dvě zahalené postavy. Jako by nějak poznaly, že si jich všiml, zastavily se a téměř se vpily do bělosti krajiny.

"Začínal jsem rozumět," řekl trpce. "Začínal jsem rozumět. A vy mě opouštíte."

V domě zaplakalo dítě. Bílá maska zaletěla pohledem k přízemnímu oknu, ale i tentokrát byl pláč jen projevem chvilkového neklidu.

Otočila se zpátky k němu a Keetonovi se zdálo, že úzkými škvírami očí zahlédl náznak její tváře.

"Poslouchejte mě," řekl potichu. "Chtěl bych vás o něco požádat.

Víte, oni ztratili syna. Sestřelili ho nad Belgií. Ztratili ho a ještě léta budou cítit žal. Jestli jim dceru vezmete teď... jestli ji vezmete teď'..."

Zachvěl se, oťrel si oči a zhluboka se nadechl mrazivého vzduchu.

Bílá maska ho pozorovala bez nejmenšího pohybu, bez hlesu. "Dejte jim pár let. Prosím. Když nechcete mne... tak jim to dítě aspoň pár let nechť..."

Bílá maska pomalu zvedla prst ke rtům křídou pomalovaného dřeva, které jí zakrývalo tvář. Keeton si všiml, jak je ten prst starý, jak svěšená je kůže na ruce a jak je ta ruka malá.

Pak se postava otočila a rozběhla se pryč. Temný plášť za ní vlál, od nohou jí odletoval sníh. V půlce pole se zastavila, obrátila se a Keeton uslyšel její rezavý smích. Tentokrát se rozběhla na západ do stínu lesa, Ryhopského lesa. Také její společníci na Mohylovém vrchu se rozběhli.

Keeton znal kraj dobře. Okamžité poznal, že se ty tři postavy setkají na okraji louky Stretleyských kamenů, kde pět balvanů popsaných oghamským písmem označovalo dávné hroby.

Ulevilo se mu a zároveň byl fascinován. Ulevilo proto, že Bílá maska přistoupila na jeho žádost; věřil tomu. Pro Tallis si nepřijdou, ještě mnoho let ne. Byl si tím jist.

Byl fascinován Stretleyskými kameny a přízračnými ženami, které se k nim blížily, aby se tam setkaly.

*Dítěti se nic nestane...*

Provinile se rozhlédl. V domě bylo ticho.

*Za těch pár minut se dítěti nic nestane... jenom pár minut... bude zpátky mnohem dřív, než se Tallisini rodiče vrátí z Půlnoční mše.* Stretleyské kameny mu kynuly. Přitáhl si kabát těsněji, otevřel bránu a začal se brodit hlubokým sněhem, který ležel na polích. Držel se stop Bílé masky a po chvíli se rozběhl, aby mu neušlo nic z toho, co budou na louce, na které ležely popsané kameny, dělat...

# Valy

## I.

“Takže *tajné* jméno toho místa pořád ještě neznáš?” zeptal se pan Williams.

“Neznám,” připustila Tallis. “Zatím ne. A možná se je nedozvím nikdy. Hledat tajná jména není vůbec snadné. Ta část vědomí, ve které jsou, je od té ‘myslící’ části skoro odříznutá.”

“Opravdu?”

V úmorném letním horku pomalu došli až na dolní konec Hrubého pole a Tallis po schůdcích přelezla přes plot. Pan Williams byl už starší a zavalitější, a tak musel na vratké dřevěné konstrukci velice opatrně balancovat. V polovině schůdků se zastavil a usmál se, skoro jako by se omlouval: *Promiň, že musíš čekat.*

Tallis Keetonová byla na třináct let poměrně vysoká, ale velice hubená. Dívala se na něj a připadala si bezmocná; i kdyby mu podala ruku na pomoc, sotva by mu to bylo co platné. A tak zastrčila ruce do kapes letních šatů, kopala do země a odhrnovala drny.

Když konečně stál na druhém poli, usmál se pan Williams podruhé, tentokrát spokojeně. Prohrábl si husté bílé vlasy a vyhrnul si rukávy košile. Sako si nesl přes ruku. Vykročili dál, směrem k potoku, jemuž Tallis říkala Liščí voda.

“A to neznáš ani *lidové* jméno toho místa?” navázal na přerušený rozhovor.

“Ani to ne,” řekla Tallis. “I s lidovými jmény může být potíž.

Potřebuju najít někoho, kdo tam byl, nebo kdo to místo zná aspoň z doslechu.”

“Takže... jestli tomu dobře rozumím... jediné, čím můžeš popsat ten zvláštní svět, který vidíš jenom ty, je jméno, které jsi mu dala ty sama?”

“Jenom mé *soukromé* jméno,” potvrdila Tallis.

“Staré zapovězené místo,” zašeptal pan Williams. “Nezní to špatně...”

Chtěl ještě něco říct, ale zarazil se, protože Tallis se k němu prudce otočila, dala si prst na ústa a vytřeštěnýma, starostlivýma očima se na něj podívala.

“Čeho jsem se dopustil tentokrát?” zeptal se jí. Jak šel vedle ní, rýpal holí do země. Léto bylo v nejlepším. Dobytčí trus na polích bzučel mouchami. Zvířata se krčila ve stínu pod stromy, které stály ve

skupinkách kolem pole. Všude vládl mrtvý klid. Šli dál, bavili se a jejich lidské hlasy zněly tence.

"Včera jsem vám řekl, že soukromé jméno můžete vyslovit od svítání do soumraku jenom třikrát. Už jste je třikrát řekl. Už jste je využil."

Pan Williams protáhl obličej. "To mě moc mrzí..."

Tallis si jenom povzdechla.

"Pokud jde o ta jména," vrátil se k tématu po chvíli. Už slyšeli potok, přeskakující po kamenech, které Tallis položila do proudu, aby se dalo přejít. "Všechno má tři jména?"

"Všechno ne."

"Tak třeba tohle pole. Kolik má jmen?"

"Jenom dvě," řekla Tallis. "Lidové - Úvozy - a moje soukromé."

"A to je?"

Tallis se za svého společníka usmála a zvedla k němu oči. Zastavili se. "Tohle je louka Větrné jeskyně."

Pan Williams se rozhlédl a zamračil se. "Máš pravdu. Včera jsi o tomhle místě mluvila. Ale..." Zvedl ruku k čelu, zaclonil si oči a pozorně se rozhlédl zprava doleva. "Žádnou jeskyni tu nevidím," prohlásil po dramatické pauze.

Tallis se zasmála a ukázala přesně na místo, kde stál. "Stojíte na ní."

Pan Williams zvedl hlavu, rozhlédl se přiložil k uchu stočenou dlaň.

"Ani bych neřekl."

"Vážně!" ujistila ho živě Tallis. "Je to velká jeskyně a sahá hluboko do kopce, jenže vy nevidíte ani ten kopec."

"A ty ano?" zeptal se pan Williams na vyprahlé louce uprostřed farmy.

Tallis tajuplně pokrčila rameny. "Ne," přiznala se. "Vlastně, někdy."

Pan Williams se na ni podezíravě zadíval. "Hmm," zabručel po chvíli. "Tak pojďme dál. Docela rád bych si namočil nohy do studené vody."

Po kamenech přešli na druhou stranu Liščí vody, našli si vhodný, travnatý kus břehu a sundali si boty a ponožky. Pan Williams si vyhrnul nohavice. Ohýbali palce v chladivé vodě. Chvíli seděli mlčky a dívali se přes pastvinu, louku Větrné jeskyně, zpátky ke vzdálené, tmavé siluetě stavení, kde byla Tallis doma.

"To jsi takto pojmenovala každé pole?" zeptal se jí nakonec.

“Každé ne. U některých mě prostě žádné jméno nenapadá. Určitě dělám něco špatně, ale jsem ještě moc mladá, a tak na to nemůžu přijít.”

“Myslíš?” zašeptal pan Williams s úsměvem.

Tallis se tvářila, že poznámku neslyšela, ale ironie v jeho hlase jí neušla. “Snažím se sama proniknout k Ryhopskému lesu,” řekla.

“Ale přes to poslední pole se nemůžu dostat. Musí být dobře chráněný.”

“Kdo?”

“Les. Je na Ryhopském panství. Je to velice starý les. Přežil tisíce let, aspoň podle Gaunta...” “Vašeho zahradníka.”

“Ano. Říká mu *prapůvodní* les. Říká, že o něm každý ví, ale nikdo o něm nemluví. Lidé se ho bojí.” “Ale ty ne.”

Tallis zavrtěla hlavou. “Jenže já nemůžu přes to poslední pole.

Snažím se najít nějakou jinou cestu, ale nejde to.”

Zvedla k němu oči. Starý muž hleděl do vody, ztracený ve vlastních myšlenkách. “Myslíte, že les může o lidech vědět a držet si je v odstupu?”

Protáhl obličej. “To je zvláštní představa,” řekl a dodal: “Proč nepoužíváš jeho tajné jméno? Znáš je?”

Tallis pokrčila rameny. “Neznám. Jenom lidová jména a těch má stovky, některá i tisíc let stará. Shadoxský les. Ryhopský les. Šedý les. Jezdcův les. Hoodův hvozd. Hluboké rokle, Kvílivý hvozd, Pekelný les, Šerov... ten seznam nemá konce. Gaunt je zná všechna.” Na pana Williamse to udělalo dojem. “A samozřejmě k tomu lesu, který tak oplývá jmény, nemůžeš jen tak *dojít* přes pole...”

“Samozřejmě že ne. Sama ne.”

“Ne. Ovšemže nemůžeš. Rozumím. Díky tomu, cos mi řekla včera, tomu dobře rozumím.” Jak seděl, obrátil se a zahleděl se do dáli, ale mezi ním a Ryhopským lesem bylo tolik polí, tolik strání a tolik stromů, že jej vidět nebylo. Když se otočil zpátky, Tallis ukázala někam mezi stro-  
my. .

“Odtud jsou vidět všechny moje skrýše. Za posledních pár měsíců jsem v nich slyšela mnoho pohybu. Jiných návštěvníků. Ale ti nejsou jako my. Dědeček jim říkal my-

“Zvláštní slovo.”

"Jsou to duchové. Vycházejí *odtud*," zaklepala si na hlavu. "A odtud," zaťukala na hlavu panu Williamsovi. "Úplně všemu ještě nerozumím."

"Tak se mi zdá, že tvůj dědeček byl zajímavý pán."

Tallis ukázala na louku kolem Stretleyských kamenů. "Zemřel tamhle, jednou o vánocích. To jsem byla ještě malá. Nepoznala jsem ho." Ukázala na druhou stranu, k Mohylovému vrchu. "Tam je můj oblíbený tábor."

"Vidím nějaké valy."

"Je to starý hrad. Celá staletí starý." Ukázala jinam. "A to je louka Smutné písně. Tam za těmi stromy."

"Louka Smutné písně?" opakoval pan Williams. "Jak si na tohle jméno přišla?"

"Protože někdy slyším hudbu. Hezkou, ale smutnou."

Pan Williams zpozorněl. "Zpěv?" zeptal se. "Nebo nástroje?"

"Jako... jako vítr. Ve větvích. Ale s melodií. Několik melodií."

"Nevzpomeneš si na nějakou?"

Tallis se usmála. "Jednu mám ráda."

"Tra-la-lá," chytla melodii a nohou vyklepávala do vody rytmus. Když dozpívala, pan Williams se zasmál. Hlubokým hlasem začal broukat podobnou melodii. "Jmenuje se *Boháč a Lazar*," řekl. "Je to nádherná lidová píseň. Ale ta tvoje verze..." Zamračil se a požádal ji, aby mu melodii zazpívala ještě jednou. Vyhověla mu. "Zní to staře, že? Je jednodušší. Je krásná. Ale pořád je to *Boháč a Lazar*." Usmál se na ni. Cukání v oku a to, jak zvedal obočí, Tallis rozesmívalo od prvního okamžiku, kdy se před dvěma dny setkali.

"Nechci se chlubit," zašeptal. "Ale kdysi jsem složil něco, co z té lidové písně vycházelo."

"Ne *další*," zašeptala Tallis.

"Bojím se, že ano. Svého času jsem zkusil skoro všechno..."

## II.

Stáli mezi olšemi na břehu širokého potoka, kterému Tallis říkala Lovcův potok. Vytékal ze samotného Ryhopského lesa a pospíchal mělkými údolíčky mezi poli a lesy směrem k Shadoxhurstu, kde se ztrácel v zemi.

Ryhopský les se jako houština letní vegetace zvedal v dálce ze žlutého a červeného mláží, které rostlo na jeho okraji. Stromy působily majestátně, koruny stromů vytvářely souvislý baldachýn.

Jedním směrem se les rozrůstal do kopce, druhým se ztrácel v řadách stromořadí, které z něj vybíhaly jako nějaké údy. Vypadal neprostupně.

Pan Williams položil Tallis ruku na rameno. "Mám tě převést?"

Tallis zavrtěla hlavou a jako první vyrazila dál kolem potoka. Minula místo, kde se s panem Williamsem poprvé setkala a došla až k vysokému, bleskem zasaženému dubu, který stál stranou hustého stromořadí za ním, kus v poli. Byl už skoro mrtvý. Prasklina kmene vytvářela cosi jako úzké sedátko.

"Tohle je Starý přítel," poznamenala Tallis věčně. "Často sem chodím přemýšlet."

"Hezké jméno," řekl pan Williams. "Ale ne moc nápadité."

"Jména jsou jména," ohradila se Tallis. "Existují. A lidé je nacházejí. Ale nemění je. Nemohou."

"V tom s tebou nesouhlasím," prohlásil smířlivě.

"Když se jméno jednou najde, tak zůstává stejné," protestovala Tallis.

"Nezůstává."

Podívala se na něj. "Můžete změnit melodii?"

"Když chci."

"Ale pak už to nemůže být..." začala překvapeně, "pak to není *melodie*. Není to první nápad!"

"Ne?"

"Já se nechci hádat," řekla rozpačitě Tallis. "Chci jenom říct... když nepřijmete nadání takové, jaké je - když změníte, co slyšíte, když změníte, co se dozvídáte - nezeslábne to tím?"

"Ale proč?" zeptal se pan Williams tiše. "Myslím, že už jsem ti říkal, že *nadání* není *to*, co slyšíš, nebo co se dozvídáš... nadání je *schopnost* slyšet a dozvídat se. Jakmile to jednou přijde, je to tvoje, a ty se můžeš pustit do melodie, do hlíny, do obrazu, do čeho chceš, protože ti to patří. Tak jsem to odjakživa dělal s hudbou."

"A to bych podle vás měla dělat s příběhy," řekla Tallis. "Jenže..." zaváhala, protože pochybnosti ji neopustily. "Moje příběhy jsou *skutečné*. Když je změním... bude z nich..." Pokrčila rameny.

"Takové nic. Pohádky pro děti..

No ne?"

Pan Williams se zahleděl přes letní pole ke stromům, které zakrývaly valy na Mohylovém vrchu, a dlouze zavrtěl hlavou, "Nevím," řekl.

“Podle mne jsou i v tom, čemu říkáš pohádky pro děti, velké pravdy.”

Vrátil se pohledem k ní a usmál se. Opřel se o rozštípnutý kmen Starého přítele a oči mu zazářily. “Když už je řeč o příbězích,” začal, “a hlavně o Starém zapovězeném místě...”

Jen to vyslovil, uvědomil si, co udělal a pleskl se přes ústa. “Moc se omlouvám!” řekl.

Tallis obrátila oči v sloup a rezignovaně vzdychla.

“Co bude s tím příběhem?” zeptal se. “Už mi ho slibuješ dobré dva dny...”

“Jenom jeden.”

“Dobrá, tak jeden. Ale *rád* bych se ho dočkal, než budu muset...”

Zarazil se a s obavami se na ni podíval. Tušil, že ji rozesmutní.

“Dřív, než budete muset co?” zeptala se Tallis a její tvář prozrazovala znepokojení.

“Než budu muset odjet,” řekl tiše. Byl to pro ni šok. “Vy odjíždíte?”

“Musím,” řekl a omluvně pokrčil rameny.

“Kam?”

“Na jedno místo, které je pro mě moc důležité. Někam daleko.”

Tallis zůstala chvíli zticha, ale pohled se jí zamlžil.

“Kam přesně?”

“Domů,” řekl. “Tam, kde bydlím. Do bájně země Dor-king.” Usmál se. “Tam, kde pracuju. Mám tam práci, která na mě čeká.”

“Nejste snad v důchodu?” zeptala se Tallis smutně.

Pan Williams se zasmál. “Milá zlatá, já jsem skladatel. A skladatelé neodcházejí do důchodu.”

“Proč ne? Jste přece už hodně starý.”

“Vždyť je mi pouhých šestadvacet,” řekl pan Williams s očima obrácenýma do koruny stromu.

“Je vám osmdesát čtyři!”

Okamžitě zaletěl očima zpátky k ní a zatvářil se podezíravě. “To ti musel někdo říct,” prohlásil. “Tak přesné by to nikdo neuhodl. Ale na tom, že skladatelé *neodcházejí* do důchodu to nic nemění.”

“Proč?”

"Protože hudba přichází pořád. Proto."

"Aha. Už chápu."

"To jsem rád. A proto musím jet domů. Vlastně bych tu vůbec neměl být. Mám si šetřit bolavou nohu. A právě proto bych byl rád, kdybys dodržela slib, který jsi mi dala, a pověděla mi příběh o..." Zarazil se včas. "Pověz mi o tom místě, které je tak zapovězené a tak staré."

Vyprávěj mi

o SZM."

Tallis se zatvářila, jako by ji něco trápilo. "Ale když ten příběh je bez konce. Vlastně to ani žádný příběh není. Slyšela jsem jen útržky."

"Nevadí, tak mi řekni ty útržky. No tak, povídej. Slíbila jsi to. A sliby se mají plnit."

Tallisina tvář, bledá, pihovatá a smutná, teď vypadala velice dětsky. Hnědé oči se jí třpytily. Pak zamrkala, usmála se a dítě bylo pryč, vrátilo se uličnické, dospívající mládě. "Tak dobře. Zůstaňte sedět ve Starém příteli. Tak je to správně... Začínáme. Sedí se vám pohodlně?"

Pan Williams se v náruči stromu zavrtěl, zamyslel se nad otázkou a odpověděl: "Ne."

"Dobře," řekla Tallis. "Tak já začnu. Ale žádné přerušování," upozornila přísně.

"Nebudu ani dýchat," řekl.

Odvrátila se od něj, ale pak se zase pomalu otočila zpátky. Tvářila se dramaticky, ruce měla maličko zvednuté, aby dodala slovům větší důraz. "Byli jednou tři bratři..." začala. "Zatím je to originální," zamumlal s úsměvem pan Williams.

"Bez přerušování!" řekla ostře Tallis. "Taková jsou pravidla!"

"Omlouvám se."

"Když mě přerušíte v klíčovém okamžiku, může se tím změnit celý příběh. A to by bylo neštěstí."

"Pro koho?"

"Pro ně. Pro ty, o kterých to je. Ale už dost. Buďte zticha a já vám řeknu všechno, co o Starém za..." Zarazila se. "Co o SZM vím."

"Jsem jedno ucho."

"Byli jednou tři bratři," začala znovu. "Byli to synové slavného krále. Žili ve velkém, pevném hradě a král je všechny velmi miloval."

A královna také. Ale král a královna se neměli rádi navzájem a on ji zamkl do vysoké věže v mohutné severní hradbě..."

"Zatím je mi to dost povědomé," přerušil ji škodolibě pan Williams. Tallis po něm střelila zlostným pohledem. "Nejmenovali se ti synové Richard, Geoffrey a Jan Bez-zemek?" zeptal se. "Nemluvíme o Jindřichu II. a Eleonoře

Akvitánské?"

"Ne, *nemluvíme!*" řekla důrazně Tallis.

"Moje chyba. Pokračuj."

Tallis se zhluboka nadechla. "První syn," řekla a upřela na své posluchačstvo tvrdý, významný pohled, "se jmenoval Mordred."

"Aha. Ten."

"V králově jazyce, velice starém jazyce to jméno znamenalo 'Chlapec, který vykoná cestu'. Druhý syn se jmenoval Artuš..."

"Další starý známý."

"Který" pokračovala Tallis a zlostně se na něj podívala,

"se v tom zapomenutém jazyce jmenoval 'Chlapec, který zvítězí'.

Třetí, nejmladší syn se jmenoval Scathach..." "To je ten nový, o kterém jsi mluvila." "Jehož jméno- znamenalo 'Chlapec, jenž bude poznamenán'. Tito tři synové vynikali ve všem..."

"Propána," ozval se pan Williams. "Jak fádní. A dceru neměli žádnou?"

Tallis měla co dělat, aby na netrpělivého muže na stromě podrážděně nezavískla. Ale pak v její tváři zvítězil údiv. Pokrčila rameny.

"Možná měli. K tomu se dostanu později. Ted' už mě konečně *přestaňte* přerušovat!"

"Omlouvám se," řekl znovu pan Williams a smířlivě zvedl ruku.

"Tito tři synové vynikali v tělesné zdatnosti, v lovu, hrách a hudbě.

A," dodala významně, "velice milovali svou malou sestřičku. Ale její příběh patří *jinam!*" Ostře se na něj podívala.

"Ale aspoň víme, že měli sestru." "Ano!"

"A zeji bratři milovali." "Ano. Rozličnými způsoby." "Oho. Jak

rozličnými způsoby?" "Pane *Williamsi!*" "Mohlo by to být důležité..." "Pane Williamsi, snažím se *vám* vypravovat příběh!"

"Omlouvám se," řekl potřetí, tím nejpokornějším, nejsmířlivějším tónem.

Dívka si znovu uspořádala myšlenky a chvíli si pro sebe něco broukala. Potom si zdviženýma rukama vyžádala absolutní klid.

Ale v okamžiku, kdy se chystala promluvit, se s ní něco stalo, proběhlo jí zachvění a náhle zbledla ve tváři, tak jako si toho pan Williams všiml už dřív. Právě na to čekal. Předklonil se a zvědavě, dychtivě se na ni zahleděl. Její posedlost - neboť za posedlost to považoval - ho ani tentokrát neuchvátla o nic míň než posledně, ale byl bezmocný, nemohl nic dělat. Najednou vypadala nezdravě. Houkala se nanohách a byla tak bledá a slabá, jako by měla každou chvíli omdlít. Ale zůstala stát, přestože oči civěly do prázdna, kamsi za muže, který stál před ní. Jejích vlasů, dlouhých a velice jemných, jako by se zmocnil vítr, ale cítit ho nebylo. Vzduch kolem ní a kolem pana Williamse o něco ochladí. Nenapadlo ho lepší slovo, kterým by tuto změnu popsal, než tajemno. Věděl, že jí to, co se jí zmocnilo, nijak neublíží, protože jí to neublížilo ani včera, ale úplně ji to změnilo. Mluvila stále tím dívčím hlasem, ale byla jiná a jazyk, který používala - obvykle poplatný věku - byl najednou plný dramatických archaismů.

V houští za sebou zaslechl nepatrný pohyb, otočil se a zapátral očima mezi stromy. Nebyl si jistý, ale v jednu chvíli se mu zdálo, že tam zahlédl stát postavu s kutnou na hlavě a bílou, bezvýraznou tvář. Stín mraku ale změnil světelné poměry na okraji lesa a postava zmizela.

Otočil se zpátky k Tallis. Zadržoval dech, chvěl se očekáváním.

Věděl, že kolem se děje něco, co přesahuje jeho chápání.

Tallis znovu začala vyprávět...

### *Údolí stínů*

Král byl na světě čtyřicet let a jeho synové dorostli v muže. Účastnili se soubojů a získali mnoho poct. Bojovali v bitvách a vysloužili si uznání.

Na počest hraběte z Cornu se konala velká hostina. Deset číšníků snášelo medovinu na královský stůl. Dvacet číšníků nosilo čtvrtky z osla. Královnina hospodyně upekla chléb, který byl bílý jako sníh a voněl podzimní krajinou.

"Komu připadne Hrad?" zeptal se nejstarší syn, rozkurá-žený vínem.

"Při Bohu spravedlivém, žádnému z vás."

"Jak to?"

"Na Hradě bude přebývat jen mé tělo a tělo královny."

"To je ale špatný plán," ozval se Mordred.

“Řekl jsem, že se tak stane.”

“Zlomené ratiště mého sedmého oštěpu říká, že Hrad bude *můj*,” řekl syn vyzývavě.

“Dostaneš hrad, ale jiný.”

Došlo k velké hádce, po níž trojice synů musela stát na té straně stolu, která byla blíž ohně, a jíst pouze rukou, která vládne štítem. Král rozhodl, že po své smrti má být pohřben v nejhlubší komnatě. Všechny ostatní místnosti budou zasypány hlínou z pole, kde kdysi dávno v dějinách došlo k bitvě u Bavduinu. Pevnost se měla stát obrovskou mohylou na počest krále. Jediná cesta měla vést do nitra hrobky, kde bude uloženo královo srdce. Jedině rytíř s pěti vozy a sedmi oštěpy, chladnokrevný a ohnivě výmluvný, může tu cestu najít. Ostatní čeká jen boj s duchy bojovníků od Bavduinu. Kdo si v tom všem vzpomněl na královnu? Jediný Sca-thach, nejmladší syn.

“A kde bude v té krvi nasáklé zemi ležet srdce naší paní matky?”

“Tam, kam padne, na mou čest,” prohlásil Pán.

“To je krutá představa.”

“U sta hromů, a pomůžu jí k tomu vlastní rukou.”

Jenže královnino srdce bylo černé. Nenávistné a zlostné, lité na všechny kromě nejmladšího syna. A tak Scathacha políbila a řekla mu: “Až přijde čas mé smrti, vlož moje srdce do černé skříňky, kterou mi zhotoví moudrá žena.”

“To rád udělám,” odvětil syn.

“Až bude srdce v té skřínce, schovej je uvnitř hradu tak, aby leželo v místnosti plné hlíny, kde může nasáknout podzimním deštěm a kde jím může hýbat podzimní vítr, tak jako hýbe zemí jako takovou.”

“Postarám se o to.”

Byla krásná, ale srdce měla černé; byla matkou plnou zloby, ženou velkého, ale krutého muže. I svou smrtí ho chtěla pronásledovat a štvát až do *Zářivé říše*.

V době pučení se konala další velká slavnost, při níž král rozdal svým synům hrady v různých koutech země. Mordredovi připadl hrad známý jako Dun Gurnun, mocná pevnost postavená v širých bukových hvozdech na východě země. Na každé straně hradeb měla čtyřicet věžiček. V hradbách Dun Gurnunu žilo tisíc lidí, z nichž si nikdo nikdy slůvkem nepostěžoval. Lesy oplývaly divokými kanci vysokými jako koně a buclatými holubičkami a všechna ta kořist čekala jenom na Mordreda.

Artuš dostal hrad na jihu země, známý jako Cambog-lorn; vysoké hrdé sídlo, korunované mnoha věžemi, vystavěné nad hustými dubovými lesy. Camboglorn stál na tak vysokém kopci, že jezdci trvalo týden, než zdolal cestu, která vedla k jeho silným dubovým vratům. Z jeho vysokých hradeb nebylo vidět nic než zelené moře překypující jeleny a divokými prasaty, skrývající křišťálově průzračné vody plné stříbrných lososů. A to všechno bylo jen Artušovo.

A co Scathach, nejmladší syn? Tou dobou byl ve válce a bojoval v armádě jiného krále ve velkém, temném lese. Když se vrátil domů, otec ho skoro nepoznal. Měl strašlivé jizvy, ale pořád byl stejně krásný. Jenže jsou i jizvy, které vidět není, a tento syn měl rány hluboké.

Když viděl, že jeho bratři dostali krásné hrady s bohatými honitbami, řekl si také o nějaký. Král mu dal Dun Craddoc, ale tam prý byl moc průvan. Nabídl mu hrad Dorcic, ale tam strašilo. Nabídl mu pevnost známou jako Ogmior, ale ta stála na samém konci útesu. Nejmladší syn všechno odmítl a král mu v rozlícení řekl: "Tak nedostaneš žádný hrad z kamene! Všechno ostatní je tvé, jestli to dokážeš najít." Od toho dne Scathach stál na krbové straně stolu a jedl pouze tou rukou, která drží štít.

Zlostně odešel za matkou. Připomněla mu slib, že jí pomůže pronásledovat ducha jejího manžela Zemí posledního lovu, Širými pláněmi nebo Zemí mnoha barev, podle toho, kam smrt krále zavane. Scathach nezapomněl a stvrdil jí to synovským polibkem. Královna ho poslala za vědmou, u které zůstal třicet dní, od úplňku k úplňku. Vědma byla

po celou tu dobu v transu a pátrala v Devíti tichých údolích po hradu, který by ho uspokojil.

A nakonec ho našla. Byla to to velká, temná stavba z kamene, který pravým kamenem nebyl. Byla hluboko v lese, skrytá před světem za kruhem propastí a prudkých řek, na místě, kde vládne zima. Žádná armáda se toho místa nemohla zmocnit. Žádný člověk tam nemohl žít a uchovat si zdravý rozum. Nikdo se odtamtud nemohl vrátit do světa, kde se narodil, aniž by nejdřív svou duši nepřenesl do zvířete. Ale nejmladší syn ho přijal, odebral se do Starého zapovězeného místa a na nejvyšší věži rozvinul svou bílou korouhev.

Uběhlo mnoho let. Let, která není vidět. Scathachova matka během nich navštěvovala Staré zapovězené místo pomocí masek. Přicházeli

i bratři, ale ti se odvažovali jen k nejbližší propasti a dívali se na hrad z dálky. Pozorovali bratra při lovu, při pronásledování tvorů, které ani nelze popsat. V tom světě pocházelo všechno z lidských myslí a jelikož všichni lidé jsou šílení, byli to šílení netvoři, šíleně prchající.

### III.

Panu Williamsovi chvíli trvalo, než si uvědomil, že Tallis dovyprávěla. Zíral na ni a poslouchal, co říká. Připomínalo mu to pověsti z welšské mytologie, které tak často četl. Všiml si, že se jí do tváří vrátila barva a prázdný pohled zpozorněl. *Založila* ruce, zachvěla se a rozhlédla se kolem. "Není tu zima?"

"Ani bych neřekl," odpověděl. "Ale co zbytek příběhu."

Tallis se na něj podívala, jako by nechápala, o čem mluví.

"Není to celé," pokračoval. "Teprve teď to začalo být zajímavé. Co dělal ten syn potom? Co se stalo s královnou?"

"Scathach?" Pokrčila rameny. "Ještě nevím."

"Nemůžeš mi to aspoň naznačit?"

Tallis se zasmála. Najednou jí zase bylo teplo. To, co ji ovládlo, opět pominulo. Seskočila na nižší větev, odrazila se od ní a zasypala muže sedícího pod ní sprškou listů. "Nemůžu vám naznačit něco, co se ještě nestalo," řekla, slezla na zem a zahleděla se na něj. "Ale je to zvláštní příběh, co říkáte?"

"Je zajímavý," souhlasil pan Williams. A vzápětí se rychle zeptal:

"Co je tak zvláštního na rytíři, který má pět vozů a sedm kopí?"

Zatvářila se neproniknutelně. "Počet jeho soubojů. Proč?"

"Kde byla bitva u Bavduinu?" "Nikdo neví. To je velké tajemství."

"Proč museli synové jíst rukou, ve které se drží štít?" "Protože byli v nemilosti," řekla Tallis a zasmála se. "Štitová ruka je ruka zbabělce."

To je přece jasné. "A co přesně je synovské políbení?" Tallis

zčervenala. "To nevím," řekla. "Ale použila jsi ta slova."

"Ano, ale jenom jako součást příběhu. Jsem moc mladá, nemůžu znát všechno."

"A co je to 'kámen, který pravým kamenem není'?" "Dostávám strach," řekla Tallis. Pan Williams se na ni usmál, zvedl ruku a ukončil výslechy.

"Jsi úžasná mladá dáma," prohlásil. "Ten příběh, který jsi mi tu vyprávěla, není něco, co by sis jen tak vymyslela. Patří ke vzduchu, k vodě, k zemi..." "Jako vaše hudba," řekla Tallis.

“Ano.” Jak seděl, otočil se a zahleděl se k lesu v dáli. “Jenže *mně* při komponování nic nenašeptávají temné postavy. Jednu jsem zahlédl. Měla kápi, bílou masku.” Podíval se na Tallis, která vytřeštila oči.

“Skoro jsem *cítil* ten vítr mezi vámi.”

Sklouzl z nepohodlného sedátka v koruně umírajícího stromu zpátky na zem. Smetl si z kalhot brouky a kousky kůry a podíval se na hodinky. Tallis k němu zvedla oči, najednou smutná.

“Už musíte jít?” zeptala se.

“Všechno hezké jednou skončí,” řekl laskavě. “Byly to krásné dva dny. Nikomu o nich neřeknu, jen *jedné* osobě, a tu si zavážu mlčenlivostí. Vrátil jsem se na jedno z míst mých prvních opravdových vizí, mé první opravdové hudby, a potkal jsem tam Tallis Keetonovou a vyslechl čtyři úžasné příběhy.” Podal jí ruku. “Chtěl bych žít ještě padesát let, abych tě mohl poznat. V tom jsem jako tvůj dědeček.”

Pomalu si potřásl rukama. Usmál se. “Ale bohužel...”

Vraceli se přes pole zpátky, až narazili na koňskou stezku do Shadoxhurstu. Pan Williams ihned zrychlil, zvedl hůl a zamával jí na rozloučenou. Tallis zůstala stát a dívala se za ním.

Když už byl kus od ní, zastavil se, otočil se k ní a opřel se o hůl.

“Mimochodem,” zakřičel, “vím, jak se jmenuje to pole, to u lesa.”

“A jak?”

“Je to pole Najdi mě znovu. Řekni mu, že jestli se bude vzpírat, tak přijede jeden starý pantáta a rozorá je. Uvidíš, že se nebude vzpouzet dlouho.”

“Dám vám vědět,” zavolala za ním.

“Určitě.”

“A napište nějakou hezkou hudbu,” dodala. “Žádný takový ten rámus!”

“Vynasnažím se!” donesl jí jeho hlas, zatímco postava se zmenšovala a ztrácela mezi stromy, které lemovaly stezku.

“Hej!” zavolala.

“Co ještě?”

“Nevyprávěla jsem vám čtyři příběhy. Jenom tři.”

“Zapomínáš na Mrzáčkovu milou,” zakřičel. “Ten vůbec nejdůležitější ze všech.”

Mrzáčkovu milou?

Dívala se, jak se jí ztrácí. To poslední, co zaslechla, byl jeho hlas, jak si pobrukuje melodii, kterou předtím nazval *Boháč a Lazar*. Co tím myslel? Mrzáčkova milá.  
A pak bylo slyšet jen zvuky země a Tallisin smích.

## *Mrzáčkova milá*

### I.

Dítě přišlo na svět v září 1944 a pokřtěno bylo teplého, zářivého jitra koncem měsíce. Dostalo jméno Tallis, na počest welšské krve v rodině a hlavně zásluhou dědečka, který byl velký vypravěč a rád své umění srovnával s uměním *Tallie-sina*, legendárního welšského barda. O Talliesinovi se říkalo, že ho zrodila sama země, přežil Potopu světa a vyprávěl slavné příběhy v zimních srubech vojevůdce Artuše.

“Ale já si vzpomínám, že jsem dělal totéž,” tvrdil často mladším, snadněji ovlivnitelným členům rodiny.

Nikdo nevěděl, jaké ženské jméno by té staré romantické postavě mohlo odpovídat, až někoho napadlo jméno Tallis a děvčátku je při křtu dali.

Ale to bylo teprve první jméno. Prostý obřad, odslouže-ný starým vikářem, se konal v shadoxhurstském kostele. Když skončil, celá rodina se shromáždila na návsi u mohutného dubu, který tam rostl. Byl krásný den, a tak roztáhli piknikové deky a došlo na skromnou, nicméně vítanou hostinu. Válečný přidělový systém se nijak neodrazil na dostupnosti domácího jablečného vína, a tak vypili osm džbá-

nů. Navečer se dědečkově nekonečné, veselé bájení zvrhlo ve zmatený a nesouvislý sled anekdot a vzpomínek. S ostudou byl doveden domů na farmu a uložen do postele, ale poslední slova, která ten poslední zářivý den vyřkl, byla: “Očekávejte její druhé jméno.”

A na jeho věštbu došlo. O tři dny později za soumraku se strhl jakýsi rozruch v zahradě a všichni vyběhli z domu ven. Čekal je tam pohled na statného, chromého jelena, kterému se v okolí říkalo Mrzáček. Prodral se plotem a šlapal v podzimním zeli. V panice se rozběhl ke kůlně na jablka, narazil do dřeva a uštípl si kousek výsady na pravém parohu.

Všichni dospělí se vyhrnuli na trávník a dívali se, jak vysoké zvíře zoufale hledá cestu ven, ale jakmile vyšla Tal-lisina matka s nemluvnětem v náručí, jelen najednou zkrotí; sice dál poznamenával zemi otisky kopyt, ale při tom zíral na mlčící dítě.

Byl to okamžik plný strachu a kouzla. Žádný jelen k nim nikdy tak blízko nepřišel a Mrzáček byl navíc místní legendou; byl to statný

kus, jehož věk o mnoho překračoval čtrnáct let. Důvodem, proč byl chován v tak posvátné úctě, byl fakt, že podle všeho byl v kraji znám už několik generací. Několik let se vůbec neukázal a pak ho třeba zahlédl farmář někde na hřebeni svahu, školák na stezce pro koně nebo lovec cestou přes pole. "Viděli Mrzáčka," rozneslo se okamžitě. Nikdo nepamatoval, že by shodil paroží, a lýcí mu viselo z výsad jako cáry černých hadrů.

Byl to Střapatý jelen. Povídalo se, že chomáče jeho lýcí jsou cáry pohřebního rubáše.

"Co tu chce?" zašeptal někdo a jelen jako by se při těch slovech probral k životu. Obrátil se, přeskočil plot a zmizel v houstnoucí tmě směrem k Ryhopskému lesu, který byl za dvěma potoky.

Tallisina matka úlomek paroží sebrala. Později jej zabalila do kousku Tallisiny bílé křestní róby, převázala dvěma kousky modré stuhy a zamkla do skříňky, kde uchovávala všechny své cennosti. Tallis dostala jméno Mrzáčkova milá a všichni pili na její zdraví dlouho do noci.

Když jí bylo deset měsíců, dědeček si ji posadil k sobě na klín a začal jí šeptat. "Vyprávím jí všechny příběhy, které znám," vysvětlil matce.

"Vždyť nerozumí ani slovo," odvětila Margaret Keeto-nová.

"Počkejte, až bude starší."

Starého pána to popudilo. "*Nemůžu* čekat, až bude starší!" prohlásil stroze a znovu začal nemluvněti šeptat do ouška.

Owen Keeton zemřel dřív, než ho Tallis stačila poznat. Jednou v noci o vánocích si vyšel do polí a později ho našli mrtvého, schouleného a zapadaného sněhem pod jedním starým dubem. Oči měl otevřené a jeho zmrzlé rysy se dívaly na svět jako v nějakém opojení. Tallis ho znala už jenom z rodinné historky o tom, jak přišla ke svému jménu, a ze zarámované fotografie, která jí visela nad postelí. A samozřejmě z knihy legend a pověstí, kterou jí zanechal. Byla to nádherná kniha, krásně vtištěná a bohatě barevně ilustrovaná. Na titulní straně měla od něj věnování a dlouhý dopis jí napsal do okrajů kapitoly o Artušovi, slova poskládaná jedné zimní noci v zoufalém pokusu o spojení přes propast let.

Opravdu jeho dopisu porozuměla, až když jí bylo dvanáct, ale jedno slovo ji upoutalo už dřív, protože bylo zvláštní. Bylo to slovo 'mytágo', které dědeček perem spojil s Artušovým jménem v textu. Keetonova farma byla místem, kde se dalo prožít krásné dětství. Dům stál v rozlehlé zahradě, ve které byly sady, hospodářské budovy, skleníky, kůlny na jablka a dřevníky a zpuštělé kouty za vysokými zdmi, kde rostlo jedno přes druhé. Za domem se do volné krajiny otevíral široký trávník a kuchyňská zahrádka, oddělená od polí plotem, který ji měl chránit před ovci a zbloudilými jeleny... před vším, snad kromě těch největších kusů vysoké.

Ze zahrady to vypadalo, jako by krajina neměla konce. Každé pole ohraničovaly stromy. Dokonce i na vzdáleném obzoru bylo vidět hustý les, který přežil staletí, a kde hledali jeleni v lovecké sezóně ochranu.

Stretleyská farma patřila Keetonovým teprve dvě generace, ale už si stačili vypěstovat pocit, že k půdě a shadox-hurstské komunitě patří. Tallisin otec byl ryzí a laskavý člověk. Vedl farmu nejlépe, jak dovedl, ale většinu času věnoval právnímu poradenství v Gloucesteru. Margaret Keetonova, na niž se Tallis odjakživa dívala jako na 'přisnou, ale neobyčejně krásnou', neboť tak zněl první popis, který kdy na matčinu adresu zaslechla, se starala hlavně o sady a aktivně se účastnila společenského života obce.

Hlavní břímě vedení farmy proto leželo na Edwardu Gauntovi, který se staral také o zahradu a skleníky. Návštěvy se na Gaunta (dával přednost holému příjmení) obvykle dívaly jako na 'zahradníka', ale byl mnohem víc. Bydlel v chalupě nedaleko domu Keetonových a po válce získal do vlastnictví většinu dobytka na farmě. Zapláceno dostával mnoha způsoby, z nichž ten nejlepší - jak vždycky říkal - byly peníze z prodeje vína z Keetonových jablek.

Tallis měla pana Gaunta moc ráda, a když byla ještě malá, trávil s ním hodně času. Pomáhala ve skleníku nebo na zahradě, poslouchala, co jí vyprávěl a co jí zpíval, a sama mu vyprávěla příběhy, které si vymyslela. Ale jak jí přibývalo let, postupně se mu vzdalovala, protože začala rozvíjet vlastní zvláštní zájmy, které před svým okolím tajila.

Tallisina vůbec první vzpomínka patřila Harrymu, dvakrát ztracenému bratrovi.

Vlastně to byl její nevlastní bratr. James Keeton byl ženatý už jednou, ale první žena, Irka, mu zemřela v Londýně na začátku

války. Velmi brzy se oženil podruhé a krátce nato přišla na svět Tallis.

Tallis na Harryho vzpomínala jako na milého, laskavého muže, který ji rád škádlil, ale nikdy ne tak, aby jí to začalo být nepříjemné. Měl světlé vlasy, zářivé oči a prsty, které nikdy neminuly místa, kde byla lechtivá. Vrátil se z války v roce 1946, nečekaně, neboť byl prohlášen za nezvěstného a pravděpodobně mrtvého'. Pamatovala si, jak ji nosil na zádech po polích, která ležela mezi farmou a loukou Stretleyských kamenů, kde pět padlých náhrobků označovalo prastaré hroby.

Posazoval ji na větve stromů a zlobil ji výhrůžkami, že ji tam nechá. Měl popálenou tvář - Tallis si tu jizvu živě vybavovala - a chvílemi se z jeho hlasu ozýval hluboký smutek. K té popálenině přišel, když jeho letadlo havarovalo v bojích nad Francií. Smutek vycházel z něčeho hlubšího.

Byly jí teprve tři roky, když se do jejího života zařadily tyto vzpomínky, ale nikdy nezapomněla na ten pocit, že při každé Harryho návštěvě na farmě celý dům a celý kraj zpívá; takhle tehdy jako dítě vnímala radost, a to i navzdory stínu, který v sobě Harry nosil.

Vzpomínala si také na rozzlobené hlasy. Harry se svou nevlastní matkou nevycházeli nejlíp. Občas se ze svého pokojíku dívala, jak se její otec a Harry procházejí po polích s rukama kolem ramen, zabrání do rozhovoru nebo do úvah. V takových chvílích, z nichž měla jako dítě neobyčejně smutný pocit, zněl zvuk šicího stroje z pracovny v přízemí jako řev šelmy.

V létě, na které připadly Tallisiny čtvrté narozeniny, se Harry přišel za svítání do domu rozloučit. Vybavovala si, jak se k ní sklonil a políbil ji. Zdálo se, že je zraněný. Poraněný na prsou. Ale když se ho zeptala, co se mu stalo, usmál se a řekl: "Někdo mě postřelil šípem." Oči se mu v pološeru třpytily a na její ústa ukápla osamocená slza. "Poslouchej mě, Tallis," zašeptal. "Poslouchej mě. Nebudu daleko. Rozumíš? Nebudu daleko. Slibuju. Jednou se setkáme. Celým svým srdcem ti to slibuju." "Kam jdeš?" zeptala se, také šeptem. "Na jedno zvláštní místo. Je to daleko odtud. Je to místo, které jsem léta hledal a které jsem už jednou zahlédl... Mám tě rád, sestřičko. Budu se snažit neztratit s tebou spojení..." Zůstala ležet bez hnutí, ani si neslízla slanou chuť jeho slzy na rtech. Znovu a znovu slyšela jeho slova a navždy si

je ukládala do paměti. O chvíli později uslyšela zvuk motocyklu. Tenkrát ho viděla naposledy. O několik dní později v domě poprvé padla zmínka o tom, že Harry je mrtvý.

## II.

Tallis se stala malým, nic nechápajícím svědkem hlubokého žalu. Dům se proměnil v hrobku, chladnou, plnou ozvěn. Otec vysedával sám u dřevníku, tělo nachýlené dopředu, hlavu zabořenou v dlaních. Trávil tak celé hodiny; hodiny denně, dny týdně. Někdy přišel i Gaunt, posadil se vedle něj a opřel se o kůlnu, ruce měl založené, a když něco říkal, rty se mu pohybovaly téměř neznatelně. Harry byl mrtvý. I když nebydlel daleko, nebyl v rodinném sídle častým hostem. Odcizovaly ho hádky s nevlastní matkou a ještě něco jiného, něco, čemu Tallis nerozuměla. Souviselo to s válkou, s jeho popálenou tváří, s lesem -hlavně Ryhopským - a nějakými přízraky. Tou dobou to bylo nad její chápání.

Tallis nacházela v domě jen velmi málo útěchy, V pěti letech si začala dělat tajné skrýše - časně na svůj věk. Jedna taková skrýš byla v zahradě, v uličce mezi dvěma cihlovými hospodářskými budovami; druhá u louky Stretleyských kamenů; třetí v olšovém a vrbovém houští, jímž byla zarostlá část břehu potoka zvaného Klikatice; čtvrté a nejoblíbenější místočko měla v rozbořeném přístřešku pro ovce mezi valy na Mohylovém vrchu. Každé z těch míst jako by ji přitahovalo v jinou roční dobu, takže v létě vysedávala u louky Stretleyských kamenů a listovala si v obrázkových knížkách, ale v zimě, zvláště když napadl sníh, si vyšla na Mohylový vrch, tam se skrčila a dívala se přes Klikatici směrem k temné, chmurné hradbě Ryhopského lesa.

Často se jí během těch dlouhých měsíců stávalo, že zahlédla v dálce černé tělo Mrzáčka, ale když se pustila záním, pokaždé jí utekl. Jen vzácně - vždy na jaře - Tallis nacházela jeho stopy blízko domu, kde bydlela, nebo si všímala jeho kradmého, kulhavého pohybu na nedalekých polích, či v houští.

Moc jí v těch letech dětství chyběli rodiče; stýskalo se jí po teple, které poznala tak krátce. Tam, kudy ji kdysi vodil otec při společných procházkách a vyprávěl jí, teď chodil sám, zamyšleně a mlčky. Už si nepamatoval jména stromů a rostlin. A matka, která byla vždycky tolik veselá a ráda si s ní hrála, teď byla bledá a vypadala spíš jako duch. Když zrovna nepracovala v sadu, seděla u

jídelního stolu, psala dopisy a neměla k tomu trpělivost, když se Tallis, jako každé dítě, dožadovala pozornosti. Tak se stalo, že Tallis začala hledat útěchu ve svých skrýších a po pátých narozeninách s sebou začala nosit knihu, kterou jí zanechal dědeček, překrásnou sbírku pohádek a lidových pověstí. Číst písmena jí sice ještě moc nešlo, zato ale hltala obrázky a vymýšlela si vlastní jednoduché příběhy, které se k hodily obrázkům králů, královen a roztodivných tvorů, jenž se v knize vyskytovali. Někdy si prohlížela nahuštěné písmo, o němž věděla, že je psala dědečkova ruka. Sama z něj nepřečetla prakticky nic, ale nikdy nepoprosila rodiče, aby jí ten dopis přečetli oni. Jednou zaslechla, jak se matka o těch klikyhácích vyjádřila jako o 'nesmyslu' a navrhla, aby knihu vyhodili a koupili Tallis novou. Otec to zamítl. "Táta by se obrátil v hrobě. Nemůžeme se protivit jeho přání." Dopis se tak stal něčím, co patřilo jenom jí, i když rodiče si text určitě také přečetli. Několik let Tallis nedokázala přečíst víc než úvod napsaný na začátku kapitoly a pár řádků na jejím konci, kde bylo písmo větší, protože tam bylo víc místa.

*Moje milá Tallis. Jsem už starý a píšu Ti jedné chladné prosincové noci. Jestlipak budeš mít ráda sníh stejně jako já? A stejně litovat, jak Tě může uvěznit. Sníh má v sobě staré vzpomínky. Však Ty na to v pravý čas přijdeš. Já už totiž vím, odkud přicházíš. Dnes v noci o sobě dávat hlasitě vědět. Mohl bych Tě poslouchat pořád. Někdy si říkám, že se mi snažíš vyprávět své miminkovské příběhy na oplátku za všechny ty pohádky, které jsem Ti šeptal já.*

Na tomto místě rukopis přešel na okraj první stránky a stal se nahuštěným a nečitelným. Na konci stránky se jí ještě podařilo přečíst:

*Říká se jim mytága. Jsou každopádně podivuhodná. Jsem přesvědčen o tom, že k nim patří i Mrzáček. Jsou to...*

A dál byl text zase nečitelný. Pak dovedla přečíst až závěrečná slova.

*Jména, která země má, jsou důležitá. Skrývají a obsahují velké pravdy. I Tobě jméno, které jsi dostala, změnilo život. Dobře poslouvej, když je uslyšíš, jak šeptají. A hlavně se neboj. S láskou Tvůj dědeček Owen.*

Ta poslední slova na děvčátko hluboce zapůsobila. Když pár dní před sedmými narozeninami seděla ve své skrýši u průzračných vod Klikatice, začalo se jí zdát, že slyší nějaký šepot. Polekalo ji to. Hlas zněl žensky, ale slova nedávala smysl. Mohl to být vítr ve větvích nebo v kapradí, ale znělo to znepokojivě lidsky. Určitě to byl hlas. Jak seděla, obrátila se a zahleděla se do křoví. Všimla si, že se tam něco velice rychle dalo do pohybu. Vyskočila a pustila se za tím, snažila se rozeznat, jak to vypadá. Tušila, že je to nějaká malá postava, a zdálo se jí, že má na hlavě kápi. Spěchala k hustšímu porostu, který navazoval na samotný Ryhop. Pohybovala se mezi stromy jako stín, jako stín mraku, který je nejdřív jasný, pak nezřetelný a nakonec zmizí úplně.

Ještě než Tallis pronásledování skončila, s uspokojením si všimla, že kapradí na břehu říčky je ušlapané. Mohla to být jelení stopa, ale Tallis věděla, že to, co pronásleduje, není zvíře.

Na zpáteční cestě kolem Klikatice ke kamenům, po kterých přes vodu přecházela, to mohla vzít přes Knowské pole nahoru do své skrýše na Mohylovém vrchu. Ale když došla k místu, kde se dalo široký potok přejít, zaváhala a najednou ji přepadl chlad a strach. Stromy tu prořídly. Před sebou měla svah, který se zvolna zvedal a přecházel do holého hřebene, jasně se rýsujícího proti modré obloze; napravo, nápadná úzkou cestou, byla kupa Mohylového vrchu s vrcholem rozrytým do nepravidelných, trávou zarostlých hrbů. Mnohokrát překračovala Klikatici; mnohokrát šla tou cestou přes pole. Ale teď váhala. V hlavě slyšela hlas větru, ten tajemný šepot. Dívala se k Mohylovému vrchu. Bylo to jeho místní jméno, lidé mu tak říkali už po staletí. Ale nebylo to jeho *pravé* jméno a Tallis se vyděsila, že kdyby šla tou známou trávou dál, vkročila by někam, kam teď měla přístup zapovězen.

Stiskla knihu pod loktem, shýbla se k potoku a ponořila ruku do jeho chladné vody.

Jméno přišlo stejně nečekaně jako hrůza, kterou pocítila před chvílí. Byl to Morndunův hřbet. To jméno ji rozechvělo. Znělo temně, jako vichřice. A spolu se jménem se jí hlavou mihl pomíjivý sled dalších

představ: svištění vetru pro-fukujícího mezi kůžemi napjatými na dřevěných rámech; vrzání těžkého vozu; zvířený dým vysoko šlehajícího ohně; pach čerstvé hlíny vyhazované z dlouhého příkopu; stojící postava, vysoká a temná, a nad ní strom, kterému někdo odřezal větve od kmene.

Morndun. Znělo to jako *Mourendoon*. Bylo to staré místo, staré jméno a temná vzpomínka.

Tallis se znovu zvedla a vykročila ke kamenům přes potok. Ale voda jako by se jí vzepřela. Tallis musela couvnout. Ihned pochopila, odkud ten strach pramení. Zнала sice tajné jméno Mohylového vrchu, ale ještě nepojmenovala potok. Kdyby ho přešla a přitom neznala jeho jméno, zůstala by za ním jako v pasti.

Hra, kterou tu začínala hrát, v ní probudila strach a zmátek, a tak se raději rozběhla zpátky k domu. Bude se muset o zemi kolem dozvědět *všechno*. Dosud netušila, že každé pole, každý strom a každý potok má své tajné jméno, které se vynoří až časem. Než se je dozví, bude vězeň; a kdyby snad chtěla zemi vzdorovat a přejít pole, jehož jméno nezná, zůstala by uvězněna na jeho druhé straně.

Nebylo na tom nic zvláštního, že její rodiče tu hru považovali za 'další hloupý nesmysl', ale když se kvůli ní přestala toulat daleko od domu, proč by jim měla vadit?

Během roku se Tallis dařilo zem kolem domu proměňovat a týden za týdnem posouvat hranice. Každou roční dobu mohla jít z domu o něco dál, dál do své dětské, snové říše.

Brzy našla cestu, kterou se mohla vrátit na Morndunův hřbet - tajné jméno Klikatice bylo Lovcův potok - a do ovčí ohrady, kde byla její nejoblíbenější skryš.

Už pouze jediné pole dělilo její království od houštiny nebezpečného lesa na Ryhopském panství, který tak fascinoval jejího bratra Harryho. Ale jeho jméno se jí nechtělo poddat. Stála u Lovcova potoka, za hustým shlukem olší, kde měla svou skryš, a přehlížela ten zelený pás před nezřetelnou temnotou vzdáleného lesa.

A jméno ne a ne přijít. Pastvina pro ni zůstávala nepřekonatelná. Každý den po škole se procházela po valech na Morndu-nově hřbetu, proplétala se hloží a habry, které tam rostly. Všechny stromy zapouštěly kořeny hluboko do hlíny vysokých náspů. Právě tam cítila největší klid. Stínová postava, kterou zahlédla poprvé před několika měsíci, ji sledovala stále a Tallis vířily hlavou podivně

myšlenky: pohledy a zvuky, pachy a doteky větru. Pokaždé, když vylezla na tu větrnou kupu a trávila čas na hradisku postaveném rukama předků k zapomenutému účelu, cítila, že je blízko hranic jiné země.

Právě tam poprvé zahlédla Bílou masku, i když to jméno my tágu dala až později. Postava, kterou spatřila koutkem oka, byla vyšší a hbitější než ta první a pohybovala se mezi stromy ještě rychleji. Zastavovala a hned se zase rozbíhala, až to působilo nepřírozně. Bílá maska v denním světle zářila; oči měla elfí, ústa jako rovný šrám, zlověstná.

Když k ní ta postava jednou v neděli odpoledne přišla blíž, Tallis se zdálo o hradu, zahalené postavě na koni a štvanci, která rytíře zavedla hluboko do mokrého, bažinatého lesa...

Tak začínala pověst, která se jí v hlavě odvíjela několik týdnů, až jí skoro žila.

Pole u Ryhopského lesa jí vzdorovalo dál. Bylo jí osm let a každý den stála u Lovcova potoka, vábená k temnému lesu něčím hlubším než rozumem, a zoufale se snažila najít *jméno* toho pruhu země, který jí bránil ke stromům dojít.

Pak, jednou v srpnu navečer, vystoupil z houští v dálce statný, tmavý jelen. Tallis radostí zalapala po dechu a natáhla se na špičky, aby měla lepší výhled. Neviděla ho už dva roky, a tak na něj zavolala. Hrdé zvíře se rozběhlo, cáry lýčí na mohutném kříži paroží se rozevlály. Vzápětí jí zmizelo za hřebenem svahu, ale ještě předtím zaváhalo a podívalo se směrem k ní.

### III.

"Viděla jsem Mrzáčka," oznámila Tallis doma, když se rodina večer sesedla kolem stolu a hrála člověče nezlob se.

Otec se na ni podíval a zamračil se. Matka zarachotila kostkou v hrníčku a vyklopila ji na stůl.

"Pochybuj," řekl tiše James Keeton. "Toho starého bracha zabili už před lety."

"Přišel přece na moje krtiny," připomněla mu Tallis.

"Ale byl poraněný. Určitě nepřežil zimu."

"Pan Gaunt mi povídal, že prý ho tu v kraji lidé vídají už přes sto let."

"Gaunt je starý lišák. Rád plete dětem jako jsi ty hlavu podobnými povídkami. Copak by jelen mohl žít tak dlouho?"

“Pan Gaunt říká, že nikdy neshazuje paroží.”

Margaret Keetonová podala hrnek Tallis a netrpělivě zavrtěla hlavou. “Dobře vím, jaké nesmysly Gaunt rozšiřuje,” řekla. “Hraj. Je na tobě řada.”

Ale Tallis se dívala na otce. Spravil se, nebyl už tak bledý, ale vlasy mu skoro úplně zšedly a z očí mu vyzařoval smutek. “Určitě to byl Mrzáček. Když se rozběhl, tak kulhal. A měl v paroží spoustu lýcí. Pohřební rubáše...”

“Tak budeš hrát?” zeptala se matka podrážděně. Tallis vzala hrnek, vytřepala kostku a posunula svého panáčka po hrací desce. Pak se očima vrátila k otci. “Nemohl by to být on?”

“Když jsme Mrzáčka viděli naposledy, tak byl zraněný. Postřelený šípem.”

Postřelený šípem. Ano. Tallis si vzpomněla, jak jí to vyprávěli. Ale vybavilo se jí ještě něco jiného.

“Jako Harry,” zašeptala. “Střelený šípem, jako Harry.”

James Keeton ji zpražil ostrým pohledem a Tallis se v první chvíli zdálo, že na ni začne křičet. Ale zůstal klidný. Najednou se ztěžka opřel o křeslo a položil ruce na stůl. Zahleděl se někam do daleka.

Margaret Keetonová vzdychla a hru uklidila. “S vámi dvěma není žádná hra.” Zlostně se na Tallis podívala. “Proč připomínáš Harryho. Víš, jak to tatínka rozčiluje...”

“Já nejsem rozčilený,” ozval se tiše otec. “Jenom mě napadlo... asi je na čase, abychom se šli po tom domě podívat. Dlouho jsem to odkládal, ale třeba se něco dozvíme...”

“Jestli myslíš, že to bude k něčemu dobré...” prohlásila Tallisina matka.

“Jaký dům?” zeptala se Tallis.

Otec se na ni podíval a usmál se. Na otázku neodpověděl. “Co bys tomu řekla, kdybychom si zítra udělali piknik?” řekl.

“To by se mi líbilo,” souhlasila věcně Tallis. “Jaký dům?”

Zamrkal na ni a dal si prst na rty.

“Kam to půjdeme?”

“Daleko přes pole.” A to bylo všechno, co řekl.

Další den byla neděle; začal tedy ranní bohoslužbou v Shadoxhurstu. V deset hodin se Keetonovi vrátili domů a sbalili si piknikový koš. Krátce před polednem vyrazili všichni tři přes louku Větrné jeskyně k Liščí vodě a dál za ni. Drželi se vyschlé pěšiny

kolem hustých živých plotů, které oddělovaly sousední farmy, a Tallis brzy poznala, se směsicí strachu a vzrušení, že jdou k Ryhopskému lesu.

Protože měla společnost, uvědomila si, že na Bezejmenné pole mezi Lovcovým potokem a vlastním lesem může, a vstoupila na zakázanou půdu s pocitem velkého vítězství. V půlce pole se rozběhla a nechala rodiče za sebou. Když přišla blíž k té husté a hrozivé hradbě hloží a šípku, která les obrůstala, půda se začala měnit v mokřinu. Tráva tu byla vysoká, slámově žlutá a místy jí sahala až po ramena. Šelestila v letním vánku. Opatrně postupovala tichým porostem dál, málem ztracená, až najednou se před ní vztyčila vysoká hradba dubů. Zastavila se a zaposlouchala se do zvuků, které přicházely ze tmy za stromy. Bylo slyšet ptačí zpěv, ale slyšela i jiné, tajemnější zvuky.

Vyrušilo ji otcovo zavolání. Jak se otáčela, koutkem oka něco zahlédla, lidskou postavu, která ji pozorovala. Ale když se podívala pozorněji, postava byla pryč.

Zachvěla se strachem. Matka ji často varovala před 'cikány', kteří žijí v lesích, že je nebezpečné bavit se s cizími lidmi nebo chodit sama ven po setmění. Ale jediní cikáni, které Tallis kdy viděla, byli Rómové v barevných vozech a barevných šatech, když tancovali na návsi. .

Ten stín, ta postava, kterou na okamžik zahlédla, barevná nebyla...

Byla šedohnědá, vysoká... po všech stránkách zvláštní.

Prodrala se vysokou trávou zpátky, sundala si tenisky a vyždímala z nich vodu. Pak se vydala za rodiči, kteří šli dál kolem lesa.

Netrvalo dlouho a narazili na úzkou, hrbolatou cestu lemovanou vysokými živými ploty a břehy. Tak, kde vystupovala na horizont, ji z obou stran střežily dva větrem ošlehané buky. Někde daleko se určitě napojovala na silnici mezi Shad'oxhurstem a Grimley. Ale tady, kde vcházela do Ryhopského lesa, byla rozbitá a zarostlá, jakoby nenadále odtržená nějakým prudkým pohybem země.

"Proboha," řekl James Keeton. "To je určitě ta stará cesta. Gauntova 'rozbitá cesta'."

Na kraji lesa někdo vztyčil plůtek z ostnatého drátu. Cedule s nápisem NEVSTUPOVAT byla nápadná, ale vybledlá.

Tallis si všimla, že otec je rozčilený. "Určitě sis to spletl," řekla mu Margaret. "Třeba je to ještě dál."

“Nemohl jsem se splést,” bránil se popuzené. Stál u ostnatého drátu, držel se ho, zvedal oči ke stromům a díval se do tmy. Nakonec se pustil a rozhlédl se po okolních polích.

“Kdysi tu byl dům. Víím to jistě. Nebo spíš domek, říkalo se mu Dubový srub. Gaunt mi to říkal. Na konci rozbité cesty, říkal.” Chvilí nerozhodně přecházel po cestě rozrušené vlivy počasí, pak se obrátil a znovu se zahleděl do lesního houští. “Právě tam Hany chodil. Můj otec tam chodil před válkou. Za těmi historiky... Huxleyem. A tím druhým... Wynne-Jo-nesem.”

“To jsem tu ještě nebyla,” řekla Margaret.

Dívali se, jak rozbitá cesta mizí v hustém porostu. Vysoké duby, namačkané těsně na sebe, utápěly houštinu hloží, trnek a planých růží při zemi v nepříjemné tmě. Vysoká tráva, která na kraji lesa rostla, se vlnila v mírném větru. Tabule na kůlu rachotila a rezivějící drát se houpal.

Jamesi Keetonovi se mihl po tváři zvláštní výraz a Tallis poznala, že její otec znenadání dostal strach. Byl bledý, oči měl vytřeštěné a dýchal rychle, nervózně.

Tallis přistoupila až těsně k drátu, zůstala tam stát a snažila se očima proniknout přišerím. A jak se do té tmy dívala, začala vidět jakousi zář, slunce na palouku daleko za krajní řadou stromů.

“Je tam nějaká mýtiná,” řekla, ale otec se rozhodl, že ji bude ignorovat. Odcházel opačným směrem, od lesa. Zastavil se na břehu úvozu, kterým cesta procházela, a zahleděl se do dálky. Matka roztáhla pod osamoceným jilmem piknikovou deku a začala vybalovat koš.

“Je tam nějaká mýtiná,” opakovala hlasitě Tallis. “A na té mýtině by ten dům mohl být.”

Otec se na ni chvíli díval a pak z břehu sestoupil, jako by ji nevnímal. “Gaunt se musel splést,” prohlásil cestou k jilmu. “Máš pravdu. Ale nemůžu tomu uvěřit...” “Táti! V tom lese je *mýtiná!*” zakřičela Tallis. “Nechoď moc daleko,” zavolal na ni. Tallis sice byla celá napjatá vzrušením, ale to teď trochu ochablo.

Neposlouchal ji. Byl natolik zabrán do vlastních myšlenek a starostí, že odmítal vzít na vědomí fakt, že by dům mohl zarůst lesem.

Kdysi tu stával dům a teď byl pryč. Tallis sledovala očima cestu a všimla si, že její rozbitý betonový povrch je odsekнутý jakoby

nožem, jako by ji les pohltit, spolkl. Možná stejným způsobem zmizel i srub, když se celého stavení zmocnily stromy.

Nevěděla, odkud se v ní ty podivné myšlenky vzaly, ale zkusila si to představit a uviděla to v duchu stejně zřetelně, jako prožívala výjev z pohádek, které celý život četla.

Temné lesy a osamělé hrady... a na žlutých, sluncem prozářených mýtinách se vždycky daly najít podivuhodné poklady.

Přišlápla spodní drát, opatrně nadzvedla ostny nad ním a nejlépe, jak dovedla, se protáhla na druhou stranu. Ještě se ohlédla po rodičích, kteří seděli na dece, usrkávali čaj a o něčem se bavili.

Otočila se a začala se prodírat podrostem směrem za světlem před sebou.

Pod tenkými podrážkami dál cítila rozpraskanou a rozdrobenou cestu. Opatrně postupovala šerem, překračovala kořeny, které se po betonu klikatily, a odhrnovala nízké větve. Když přišla ke světlu blíž, zjistila, že je to nevelká mýтина ohraničená obrovskými, temnými duby. Odumřelé větve, polámané a zkroutené zimními větry, neústupně trčely nad listoví.

Zahlédla také kus stojící cihlové zdi. Byla v ní dvě okna, ale sklo z nich bylo už dávno pryč. Jako mrtvé údy z nich visely větve rozpínavého lesa.

Udělala další krok a rozhrnula rozbujelou pavučinu hloží s červenými bobulemi. Až teď si všimla, že uprostřed mýtiny, před domem, stojí vysoký dřevěný sloup. Horní část byla opracovaná tak, aby v hrubých rysech připomínala lidskou tvář se šikmými očima, otevřenými ústy a čárkou nosu. Dřevo vypadalo, že je zčernalé deštěm a trouchnivé. Bylo vertikálně rozštípnuté a drolilo se. Tallis z něj měla silně znepokojivý pocit.

Obešla ten šeredný totem širokým obloukem a vešla do zahrady toho, co bylo kdysi domem, jemuž se říkalo Dubový srub. První, čeho si všimla, bylo ohniště v mělké jámě vyhloubené mezi neupravenými drny, které byly vším, co zbylo z trávníku. Kolem se povalovaly zvířecí kosti a ohořelé zbytky větví, jež byly na oheň použity.

Tallis znepokojeně vykřikla. Nemohla se zbavit dojmu, že ji někdo sleduje, ale žádný detail nebo pohyb jí to nepotvrzoval. Když

vykřikla, její hlas v omezeném prostoru prakticky zanikl; silné kmeny okolních dubů pohltily její slova a odpověděly jen zatřepetáním okřídleného života ve větvích. Tallis pročesávala nevelkou zahradu a všimla si všeho, co se tam dalo najít: tu zbytků drátěného plotu, jinde několika dřevěných fošen proražných kořeny, které mohly pocházet z kurníku nebo psí boudy.

Nad tím vším se tyčil a na nevelkou mýtinu vrhal zlověstný stín vyřezávaný kmen, totem. Když se Tallis zčernalého dřeva dotkla, odlomilo se ve velkých kusech a odhalilo hmyzí hemžení uvnitř. Zvedla oči k těm nepřátelským rysům, zlým očím a škodolibým ústům. Všimla si, že tvary rukou a nohou, s nimiž si někdo dal tu práci, zanikly téměř k nepoznání. Stará figurína se dívala směrem k domu. Možná jej hlídala.

Samotný dům se stal součástí lesa. Podlahy popraskaly tlakem stromů vyrůstajících ze studené hlíny pod nimi. Okna rámovaly větve plné listů. Střecha byla proražena stejným způsobem jako podlahy a jenom vysoké komíny sahaly až nad koruny stromů. Tallis nahlédla do dvou pokojů. První byla pracovna. Francouzská okna volně visela, stůl byl zarostlý břečťanem a celému pokoji vévodil obrovský dubový kmen ve tvaru písmene V. A potom kuchyň. V nevelké místnosti zůstaly jen mechem pokryté zbytky stolu z borového dřeva a starý sporák. Větve se plazily po stropě jako vinná réva. Špižírna byla úplně prázdná. Když Tallis sundala z háku na zdi litinovou pánvičku, málem umřela leknutím, neboť větev, která se prodrala cihlou pod ní, se prudce vymrštila, propuštěná ze stísněného prostoru.

Když nahlédla do obývacího pokoje, vylekalo ji stromové houští, které zaujímalu každou píd' prostoru, drtilo nábytek, chytalo se zdí a prorůstalo vybledlými, zarámovanými obrázky.

Vrátila se na zahradu. Slunce stálo vysoko, takže si rozšklebenou totemovou postavu vyřezanou do obrovského kmene nemohla dobře prohlédnout. Přemítala, kdo asi tam takovou sochu vztyčil a proč... Všechno, co na mýtině kolem zchátralého domu viděla, jí říkalo, že je to místo, kde někdo žil, že je někdo používal. Ohniště bylo staré, popel utlučený mnoha dešti a zvířata roztahala kosti po celé zahradě. Přesto měla pocit, že své obyvatele má, přinejmenším čas od času - možná jako tábořiště lovců.

Něco se rychle, tiše mihlo kolem ní. Polekala se. Oči měla ještě oslepené jasným sluncem, o které zavadila, když si prohlížela narušené tvary dřevěné figuríny. Měla pocit, jako by kolem ní proběhlo nějaké *dítě*.

Ale rychle to zmizelo v houští, v tom pruhu lesa, odkud do této malé, zpustlé zahrady před chvílí opatrně pronikla.

Pohyb byl v lese všude kolem ní; tajemné a znepokojivé mihotání na okraji zorného pole. Ale ten pocit už znala, ne-vyplašil ji.

Musela si to dítě *představit*.

Najednou si připadala klidná, vyrovnaná. Posadila se vedle toho obrovského opracovaného kmene, zvedla oči k rozeklané siluetě rýsující se proti jasnému nebi a pak je zavřela. Zkusila si představit, jak dům vypadal, když se v něm bydlelo. Dědeček jí o tom vyprávěl. Třeba to jde, aby se jeho slova vynořila odněkud z nezralých, dětských částí jejího vědomí.

A tak za chvíli uviděla psa, jak pobíhá po zahradě, kuřata, jak se procházejí a zobají v zemi. Z otevřených dveří do kuchyně, kde se kolem borového stolu točila nějaká žena, bylo slyšet rádio.

Francouzská okna se volně kývala a Tallis z nich slyšela hlasy. Za stolem seděli dva muži a prohlíželi si předměty z minulosti, kterou svou myslí zkoumali. Něco si zapisovali do silné knihy, čmárali slova...

Kolem zahradního plotu prošel mladý muž s energickou, sluncem opálenou tváří.

Pak slunce pobledlo a do Tallis se zakously ostré zuby mrazivého větru. Sníh sahal vysoko; nad ní se hnala černá mračna. Sníh ji nemilosrdně zasypával, mrazil až v kostech...

Všimla si, že se k ní sněžnou bouří někdo blíží. Měl rozložitou postavu, jako medvěd. Když se podívala lip, poznala, že je to muž zachumlaný do silných kožešin. Na bílých tesácích, které mu zdobily hrud', visely rampouchy. Oči, které se na ni dívaly z černých vlasů a vousů, se třpytily jako led.

Hrbil se. Zvedl ruce, v nichž svíral kamenný kyj. Kámen byl černý, hladký, zářivě vyleštěný. Ten člověk plakal. Tallis se na něj dívala a cítila bolest. Nevydal ze sebe ani hlásku - ale ani vítr a sníh nevydávaly žádné zvuky...

Pak otevřel ústa, zvrátil hlavu dozadu a ohlušivě zařval.

To, co křičel, bylo jméno. Tallisino jméno. Hlasité, děsivé, nervy drásající. Tallis okamžitě procitla ze sna a zjistila, že má tvař zalitou potem a srdce jí bije jako zvon.

Vrátila se stejnou cestou, kterou přišla. Ještě předtím ale znovu nahlédla do trosek pracovny, jejíž skříně, zásuvky a police rozbil čas a počásí a celou místnost vyplnil dub. Opět si všimla stolu.

Vzpomněla si na vidinu ze sna, na dva muže, kteří něco psali.

Nešeptal jí dědeček něco o deníku? Nedal se tu někde najít deník? Se zmíenkami o Harrym?

Vrátila se na kraj lesa. Jak šla tmou, v posledním okamžiku zahlédla postavu muže stojícího ve volné krajině. Neviděla z něj víc než pouhou siluetu. Zneklidňoval ji. Stál na vyvýšeném prostranství hned za plotem z ostnatého drátu. Očima se vpíjel do neproniknutelného šera Ryhopského lesa a při tom se nakláněl na stranu. Tallis při pohledu na něj cítila obavy... a smutek. Celý jeho postoj prozrazoval smutného, stárnoucího muže. Nehybného. Pozorného. Znepokojeně nahlízejícího do říše, kterou mu strach v srdci odpíral. Jejího otce. "Tallis?" Beze slova vyšla na světlo, vynořila se z hradby stromů a prolezla plotem.

James Keeton se narovnal a viditelně se mu ulevilo. "Měli jsme o tebe strach. Báli jsme se, že ses nám ztratila."

"Ne, táti. Vůbec nic mi není."

"Tak to je dobře. Díky bohu."

Tallis došla k němu a vzala ho za ruku. Ještě jednou se otočila zpátky k lesu, v jehož tichu čekal na ty, co přijdou obdivovat jeho podivuhodnost, úplně jiný svět.

"Je tam dům," pošeptala otci.

"No... teď už tam nepůjdeme. Nějaký náznak, že by tam někdo žil, jsi asi stejně nenašla, že?"

Tallis se usmála a pak zavrtěla hlavou.

"Pojď si něco vzít," řekl jí otec.

Ještě téhož odpoledne si udělala první panenku. Così ji k tomu nutilo, ale Tallis se neptala, odkud to nutkání pochází.

Našla si tenký, asi dvacet palců dlouhý kus hlohového dřeva, sloupala z něj kůru a jeden konec zakulatila nožem, který si vypůjčila u Gaunta v dílně. Dalo jí to dost práce. Dřevo nebylo vyschlé, ale přesto bylo dost tvrdé. Když se pokoušela vyřezat oči, zjistila, že i poměrně jednoduché zdobení je namáhavá záležitost. Konečný výsledek byl celkem nevýrazný, ale co na tom. Tallis byla

na svého Hlohového krále pyšná a postavila si ho na toaletní stolek. Dívala se na něj, ale nic neznamenal. Pokusila se napodobit ohyzdný totem na zahradě - mýtině, ale povedlo se jí to jen velice vzdáleně. Z tohoto pohledu skončil její první pokus s vyřezáváním neslavně. Ale pak dostala jiný nápad. Šla do kůlny na dříví a tak dlouho se přehrabovala v nasekaných jilmových polenech, až našla jedno dost silné. Mělo ještě kůru. Tallis ji opatrně sloupala a rozřízla na dvě poloviny, aby získala zakřivený plát, z něhož si mohla udělat masku. Zavřela se ve svém pokoji a tam pracovala až do večera. Ořízla obdélníkový pruh kůry do oválu, který zhruba připomínal obličej. Jilmová kůra je tvrdá a Tallis znovu zjistila, že i když má ostrý nůž, nedostatek síly jí dovoluje postupovat jen pomalým osekáváním a řezáním. Vydlabat dvě oči a vyrýt usmívající se ústa se jí podařilo rychle. Vyčerpaně zůstala sedět mezi třískami, pak vzala barvičky a namalovala soustředné zelené kruhy kolem každého oka a rudý jazyk vystrčený ze šterbiny rtů. Zbytek kůry nabarvila na bílo. Když pak postavila masku na toaletní stolek a zadívala se na ni, napadlo ji, že jí bude říkat *Hloubena*. Když o několik minut později vstoupil do jejího pokoje otec, zůstal nad tou spouští v úžasu stát. "Proboha, co..." dostal se sebe a začal smetat třísky a odřezky z Tallisiny postele. "Co jsi tu prováděla?" "Vyřezávala," odpověděla po pravdě. Vzal nůž a vyzkoušel jeho ostří. Zavrtěl hlavou a podíval se na dcerku. "Jestli o něco ani trochu nestojím, tak přišívat ti zpátky prsty. Ten nůž je strašně ostrý." "Já vím. Proto jsem si ho vzala. Ale dávala jsem pozor. Podívej." Zvedla obě nice a ukázala mu, že na nich není ani kapka krve. Otec se zatvářil spokojeně. Tallis se usmála, protože ve skutečnosti se dost ošklivé řízla na *hřbetě* ruky, ale dala si na ránu náplast. Otec přistoupil k těm dvěma příšerám na jejím stolku. Zvedl masku. "Vždyť je ošklivá. Proč jsi to vyřezala?" "Nevím." "Budeš ji nosit?" "Možná někdy." Přiložil si masku na tvář a očními otvory se na děvče podíval. Pak hlubokým hlasem něco tajemně zamručel a Tallis se rozesmála. "Vždyť nic neuvidíš," řekl jí a kůrovou tvář si sundal. "To je Hloubena," řekla. "Kdo?" "Hloubena. Tak se ta maska jmenuje." "Co to je, Hloubena?"

"Nevím. Asi něco, co střeží staré stezky. Něco, co hlídá cesty mezi světy."

"Blablabla," řekl jí otec, ale znělo to vlídně. "Jsem mile překvapený, že víš o starých stezkách. Víš, že na farmě je jich několik? Po jedné jsme dnes šli..."

"Ale to jsou obyčejné cesty," přerušila ho netrpělivě. "Ale velmi staré cesty. Jedna z nich vede přes louku Stretleyských kamenů. Stretley, rozumíš? Je to staré slovo pro *street*, ulici. Ty kameny možná značí křižovatku." Naklonil se k ní. "Chodili po nich lidé, kteří se oblékali do kůží a nosili kyje. Možná se někteří zastavili právě tady, kde stojí dům, a dali si k obědu kýtu z krávy. Syrovou." Tallis protáhla obličej. Zmínka o jedení syrového masa jí připadala hloupá. Její otec nebyl moc přesvědčivý vyprávěč.

"Ale pořád jsou to jenom staré cesty," nedala se. "Jenže některé z nich..." dramaticky ztišila hlas. "Některé z nich vedly daleko, klikatily se mezi lesy a znenadání *mizely*. Lidé si dřív taková místa označovali vysokými kameny nebo velkými dřevěnými kůly opracovanými do podoby oblíbených zvířat, sloupky z celých stromů..."

"Vážně?" zeptal se otec. Díval se, jak se Tallis s rukama zdviženými a tělem napjatým krade po pokoji, jako by sledovala nějaké zvíře.

"Vážně. To si piš. Ještě dnes se takové kameny dají najít na polích a po kopcích, ale staré brány zmizely. Ale před stovkami let, když jsi byl ještě mladý..."

"Tak to ti moc děkuju."

"Před *tisíciletími* na taková místa nesměl nikdo jiný než Hloubeni. Vedly totiž do království mrtvých... A tam mohlo jenom *pár* obyčejných lidí. Jen hrdinové. Mohli tam rytíři v brnění. Brávali si s sebou psy, obrovské lovecké psy, a pořádali štvance na obrovská podsvětí zvířata, obrovské losy, kteří dovedli parožím přerazit strom, obrovské rohaté kance, medvědy, kterým kručelo v břiše, vlkodlaky, kteří chodili po zadních a dovedli se přestrojit za mrtvý strom.

Ale stávalo se i to, že některý z lovců se chtěl na svůj hrad vrátit, ale nepodařilo se mu najít cestu, kameny, les nebo jeskyni, zůstal v tom cizím světě uvězněn a čím dál víc se podobal přízraku; šaty mu na těle visely jako roze-draný pohřební rubáš, meče a dýky měl zrudlé rzí. Ale když měl dobrého přítele, tak ho ten přítel přišel zachránit. *Když ...*" dodala s dramatickým gestem, při němž si nasadila kůrovou

masku na obličej a napodobila otcovo huhlání: "když... to Hlouben dovolil."

Osmiletá, a tak zahanbila jeho 'syrovou kýtu z krávy'. James Keeton na svou dceru nechápavě zíral.

"Odkud jsi tohle všechno vzala? Od Gaunta?"

"Jen tak mě to napadlo," řekla upřímně.

Nezapřela, že je vnučkou svého dědečka. Otec se usmál a přiznal porážku.

"Líbil se ti dnešní výlet?" zeptal se, aby změnil téma.

Podívala se na něj a přikývla. "Proč jsi nešel se mnou? Do toho lesa?"

Otec jen pokrčil rameny. "Jsem už moc starý na to, abych se potuloval po lese. A navíc tam visela cedule NEVSTUPOVAT. Dovedeš si představit, jak by to dopadlo s mou živností, kdyby mě někdo přistihl na cizím pozemku?"

"Ale ten *dům* tam byl. Takovou dálku jsi šel, abys ten dům viděl, a nakonec jsi to vzdal! Proč?"

Keeton se nemístně usmál. "Když někde visí cedule NEVSTUPOVAT, tak to znamená, že se tam nemá chodit." "Kdo ji tam vyvěsil?"

"Nemám tušení. Možná někdo z Ryhopského panství." "Proč ten dům nezachránili? Proč ho nechali tak zarůst a zchátrat? Uvnitř je ještě nábytek. Stůl, sporák, pracovní stůl... dokonce obrázky na stěnách."

Otec se na ni díval a trochu se mračil. Viditelně žasl, co z dceřiných úst slyší.

"Proč by to dělali?" nevzdávala se Tallis. "Proč by ten dům nechali tak zarůst?"

"Nevím... Prostě nevím. Vážně, Nemám ponětí. Přiznávám, že to vypadá dost zvláštně."

Došel k oknu, ztěžka se opřel o parapet a zahleděl se ven do jasného podvečera. Tallis šla k němu, nejdřív váhavě, ale pak odhodlaně.

"Harry do toho domu chodil? Tam odešel? Myslíš, že tam zahynul?"

Keeton se zhluboka nadechl, pak nechal vzduch pomalu uniknout.

"Nevím, Tallis. Už nic nevím. Mám pocit, že tobě řekl mnohem víc, než kdy řekl mně."

Tallis se ve vzpomínkách vrátila k tomu večeru, kdy se s ní Harry rozloučil. "Řekla jsem ti všechno, co si pamatu-ju. Říkal, že odchází,

ale bude někde blízko. Šel na nějaké zvláštní místo. Někdo ho postřelil šípem... víc si nepamatu-ju. A plakal. To ještě." Otec se otočil. Sklonil se a vzal ji do náruče. V očích měl slzy. "S námi se Harry nerozloučil. Jenom s tebou. Víš něco? To mě celá léta bolelo víc než všechno ostatní." "Třeba nečekal, že bude pryč tak dlouho." "Umíral," řekl James Keeton. "Určitě si myslel, že když se nerozloučí, tak to pro mne bude lehčí. Umíral..."

"Jak to víš?"

"Prostě vím. V těch posledních týdnech na něm bylo vidět... že je takový odevzdaný."

Když Tallis na Harryho myslela, nedokázala si ho představit mrtvého, jak leží skrčený někde v zemi. Zavrtěla hlavou. "Jsem si jistá, že ještě žije. Jenom se ztratil, nic víc. Určitě se k nám zase vrátí."

"Nevrátí, moje malá," řekl jí otec laskavě. "Ten už je v nebi. S tím se budeme muset všichni smířit."

"Když je v nebi, tak ještě nemusí být mrtvý," protestovala Tallis. Otec se znovu narovnal, usmál se a položil jí ruku na rameno. "Musí to být moc krásný svět..." řekl a zaťukal jí na hlavu. "Plný obrovských losů, rytířů v brnění a hradů. Před několika sty lety by tě upálili jako čarodějnice..."

"Ale já nejsem čarodějnice."

"To podle mě nebyla žádná z nich. Ale teď' pojd'. Je čas na večeři. Než půjdeš spát, můžeš mi povprávět nějaký další příběh."

Když vycházeli z pokoje, zasmál se. "Obvykle jsou to rodiče, kdo musí svým dětem vyprávět pohádky na dobrou noc, ne naopak."

"Znám jednu hezkou," řekla Tallis. "Je o člověku, který má syna a ten si vyšel na procházku do lesa. A ten člověk se nechal tak přesvědčit, že mu syna sežrali vlci, že chlapce nevidí, přestože je v domě s ním."

"Ty drzý d'áblíku," řekl otec, zatahal ji za vlasy a zahnal ji dolů do obývacího pokoje.

#### IV

Napětí v domě se trochu uvolnilo. Zdálo se, že James Keeton je o něco veselejší a optimističtější a Tallis si namlouvala, že je to tím, že jí konečně řekl, jak to bylo s Harrym. Jeho bázlívé chování v blízkosti lesa jí dál zůstávalo záhadou, ale matka to vyjádřila

jednoduše: Myslel si, že *potřebuje* vidět místo, kam Hany odešel, a teď si uvědomuje, že je vidět *nechce*.

Bylo to sice mlhavé a neuspokojivé vysvětlení, ale zadné lepší nedostala.

Přesto se Tallis cítila o poznání lehčeji a každý den po škole pokračovala ve zkoumání a pojmenovávání území kolem farmy. Úplně prepadla vyrezávání masek a malých dřevěných panenek, a dokonce v sobě našla pro lakové věci zručnost. Prchavých postav, které ji na potulkách po loukách provázely, si všímala stále, ale už ji nelekaly a nezne-pokojovaly. Pokaždé, když se přiblížila k ohrazené pastvine, které se říkalo Stretleyské kameny, měla pocit, jako by její periférní vidění ožilo vlastním životem, jako by na-hlížela do světa vlnivého, tetelivého pohybu, který se nedal pozorovat přímo, ale připomínal neznáme lidské postavy a kradoucí se zvířata.

A slyšela i zvuky, zpěv, klerý se ozýval z pole, klerému se říkalo Pahýly, ale jeho lajne jméno bylo louka Smutné písne. Tallis se nikdy nepodarilo zjislit, odkud ten zpěv vy-chází, a po čase pátrání vzdala.

Dramatičtější to bylo jindy, kdy sedela v polien u Liš-čího poloka, zasnila se a procilla v ústí široké, větrné jes-kyně, odkud se dívala před jasné zelený, huslý les k vysokým horám, za nimiž se dalo v dálce zahlédnout stenu ohne a dymu. Ten podivný sen trval jen několik vteřin, takže si větrnou jeskyni slačila uvedomil jen prchavé, jako závan větru odjinud, který o ni zavádil v jinak naprosto bezvětrný, parný deň.

Brzy přišla na lo, že koutkem oka jako by stále videla tri ženské postavy zahalené v kápích, jak postávají v huslším lesním mlází a pozorují ji pomalovanými dřevěnými maskami. Začínala lušit, že když je některá z léch tří žen nablízku, deji se neobvyklé věci. Když se jí držela Bíla maska, hlavou jí vířily úlřžky stovek příběhu a zeme jako by k ní promlouvala o prehraných bitvách a divokých jíz-dách. Když někde opodál posílávala žena v zelené masce, dostávala nápady, čo a jak by mohla vyfezat, a pozorovala na zemi zvláštní stíny. Tretí postava, která měla masku bí-lou, zelenou a červenou, probouzela v Tallis úvahy o Hlou-bené; tuto postavu si spojovala s neobvyklými viděními, jako byla větrná jeskyně a smutná písneň.

Nenapadalo ji nie jiného, než že ji chodí 'strašiť', ale né-jak se tím netrápila. Dokonce si zhotovila masky, klére se podobaly maskám 'vypravěčky' a 'řezbářky'. A pfi lom ji napadla jména.

Bílé masce začala říkal *Gaberlungi*. Bylo lo zvláštní jméno, ale když je vyslovila, musela se usmát. *Gaberlungi* byla *Paměť zeme*. Stávalo se jí, že když si ji nasadila, nebo když měla ten kus hrubé opracované dubové kúry někde u sebe, v hlavě se jí hromadilo a lísnilo lolik příběhu, že se už na nie jiného nemohla soustředil. Tretí masce, zhotovené z líšky a nabarvené na zeleno, říkala *Skogen*, ale také ona měla ještě druhé jméno, *Stín lesa*. Byla lo krajinná maska. Když si ji přidržela na Ivan, slín mraku, klerý ležel na krajine, vypadal jinak; spatřovala tvary, které připomínaly stíny vyšších kopcu a slarších lesu.

Jak šla leta, získala zručnosl. Naučila se délal masky z různých dřev, dovedla kúru šikovné sloupnoul a vyrezal olvory pro oči a usla. Sama si zhotovila nebo na různých míslech privlastnila nástroje, které jí práci ulehčovaly, dokonce používala léžké kameny různých tvarů jako kladivka a dláta.

K prvním Ifem maskám přibyly člyfi další. *Lament* byla nejjednodušší. Pár dní nalo, čo ji vyrezala z vřbové kúry, zaslechla z pole, jemuž se říkalo Pahýly, první z mnohá písni; také si všímala neodbytné přítomnosti Hloubeny, která ji pozorovala z houšlí živých plolů a její bíločervená maska odrážela šedé svěllo podmráčeného dne. Lamenl byla smulná maska, měla trpce stažená ústa, plačlivé oči a byla šedivá.

Zajímavější a pfitažlivější pro ni byly tri poutní masky, k nimž postupně dostala inspiraci. Druhé jméno *Falkenny* bylo *Let ptáka do neznáme zeme*. Neměla rada pláky, kief í se příživují na mřšinách, ale fascinovali ji malí dravci, jenž lovili na mezích kolem polních cest. Proto namalovala *Fal-kennu* tak, aby připomínala sokola. Pák tu byla *Silvering*. Tato maska, zdobená rybími symboly a pomalovaná barevnými kruhy, měla tišší jméno: *Pohyb lososa k fekám neznáme zeme*.

A poslední byla *Cunhaval - Beh loveckého psa lesními šetkami neznáme zeme*. Běžové drevo olemovala chomáči srsti, kterou ustríhla domácimu psovi.

Zhotovila sedm masek a deset panenek. Vymyslela si celou radu příběhu a pojmenovala většinu polí, potoku a lesu v okolí farmy. Měla své skryše a vedela o přízracích, které se kolem nich vznášejí.

Byla šťastná. Moc se chtěla znovu podíval do trosek Dubového srubu, ale pole mezi lesem a farmou a potok, který tekł kolem nej, dal odolávaly její snaze odhalit jejich tajná jména.

Brala to všechno jako hru, součásl dospívání. A i když ji brala naprosto vážne, nikdy neuvažovala o lom, jaké by její počínání mohlo mít důsledky... nebo o lom, čo se deje s ní.

To všechno zmenila králce před jejími dvanáctými na-rozeninami jistá událost, setkání, které ji hluboce rozrušilo.

Bylo zářivé, dusivé horké červencové ráno. Tallis chodila po záhradě a najednou ucítila hořící drevo. Kouř a ješlé něco. Ucítila zimu. Byla lo vůně, klerá jí byla lak povedomá, že se nemohla mýlit, a proto sledovala její stopu až do úzke uličky mezi cihlovými garážemi, kde měla svou záhradní skrýš. Poslední dobou ji nepoužívala a ulička byla Imavá a zarosila kopřivami. Na druhém konci ji přehrazovalo špinavé sklo jednoho že skleníku, které byly ké garážím pristavený. Právě se chystala, že se uličkou pretlačí, když se v záhradě objevil Gaunt, klerý se vracel že sadu. Zastavil se a začal podezíravé číchal. "Nehrala sis náhodou s ohnem, slečinko?" zeptal se rýchle.

"Ne," ohradila se Tallis. "Ani náhodou."

Došel až k ní. Jeho hnedý pracovní odev byl prosycen vůní čerstvé obrácené pudy. Nosil ty kombinézy do každého počasí a v horkú, jaké bylo ten deň, se musel smažil. Předloktí měl holá a opálená do hneda, pokrytá hustým chmýřím bílých chloupků.

Obličej měl velmi pohublý - jméno, které měl, se k nemu hodilo - a prokvélal mu jasné červenými žilkami, jež jako by se natahovaly k jeho fídkým vlasům. Po tvrdých ry-sech tváře mu stékaly velké krupěje pólu, ale z očí mu vyžarovala smésice dobroly a uličniclví. Tallis se podívala nahoru na nej a Gaunt sklopil své šedé oči k ní.

"Cítim kouř, jako by horelo drevo. Cos tu prová-déla?"

Mluvil silným, téměř nesrozumilelným krajovým nářečím, klére Tallis musela poslouchat velice pozorné. Ona sama mluvila 'čisté', lo znamená, že ve škole chodila na hodiny výslovnosti, aby se toho hrubého, venkovského přízvuku zbavila.

"Nie," řekla a pák to ještě jednou huhlavé zopakovala, jak by lo řekl on. „íic!"

Gaunt nahlédl do kopřivové uličky mezi garážemi. Tallis cítila, že rudne. Nechtěla, aby tam záhradník šel. Ta temná ulička byla její tajné místo a svým způsobem jí po lom po-míjivém a maloucím zážitku starém jen několik okamžiku patrila ještě víc.

Proto se jí ulevilo, když videla, že se Gaunt otáčí na druhou síranu.

"Cítim oheň. *Někdo něco páli.*"

"Ja ne," řekla Tallis.

Záhradník vyláhl z kapsy špinavý hadr a otrel si tvář. Zašilhal po slunci a osušil si vrásky na šiji.

"Už leď je horko. To bude chlít trochu jablečného vína." Podíval se dolu na ni. "Nedáte si taký, slečinko?"

"Ja nesmím."

Gaunt se usmál. "...ja zas jo," řekl potichu.

Vykročil směrem k radé drevených kúlen na druhé strane záhrady, o které se ve stínu opírala rozviklaná lavička.

(*Gaunt* - anglicky vychrtlý. Pozn. překl.)

Tallis vešla za ním do chladné kúlny na jablka, mezi regály hniјících jablek. Líbilo se jí, jak to tam vonělo. Vlhkostí a plísni, ale také ovocem. Jablka byla hnedá, scvrkla, pota-žená strakatou plísni.

Někde kapala voda, kohoutek nebyl dost dôkladně utažen. Na stenách visely zrezivělé kusy starého zemědělského náradí, většinou opředěné krajkovým pavučin. Škvírami a trhlinami ve staré laťkové střeše proni-kalo dovnitř světlo.

Na opačném konci kúlny, ve slabě prosvětleném prítmí, stál vysoký sud zakrytý těžkým kamenným víkem. Na stene viselo několik porcelánových džbánů. Tallis sem chodívala často, ale do sudu se ještě nikdy nepodívala. Gaunt odsunul kamenné víko stranou a nahlédl dovnitř. Pák se s úsměvem podíval na Tallis. "Vypadá to, že jabčák bude mít šmrnc. Nezkusíš?"

"Tak dobre," dala si říct a Gaunt se usmál.

"Je jaksepatří zkvašený," zamumlal potom, sáhl dovnitř a vytáhl obrovskou mřtvou krysu. Jak jí houpal vydesené dívce před očima, tekutina jí crčela z kožíchu. "Za chvíli by z ní nebylo nie. Dodá zvláštní šmak. Ale půjde to pít už teď. Tak čo, malá Tallis, kolik bys chtěla?"

Tallis že sebe nedokázala dostat ani slovo. Černá příšera se ještě chvíli houkala, jak ji Gaunt držel, a pák ji s cáknu-tím pustil zpátky; starý vtíp, s velkým úspěchem opakovaný. Za vrtela hlavou a Gaunt se znovu rozesmál.

Nemohla tomu uvěřit, že by v sudu opravdu bylo jableč-né víno.

Určité to byla jenom dešťová voda a krysa byla jen jednou z mnohá, které Gaunt dostal. Ale jistá si nebyla... nedokázala se přesvědčit. A

tak, když jí z jednoho džbánu odlil do cínového hrnku, odmílla a raději vycouvala z kôlny ven.

Gaunt se tváril nechápavé. "Ale to je dobrý jabčák, malá Tallis. Není na nem vůbec nie špatného. Krysa by se krásne rozpustila." Nahlédl do hrnku. "Pár zubu, jedna pracka, ale to je v pořádku. Ty si vyláhneš, zadný problém." "Díky, lo pro mé není." "Poslůž si."

Venku si sedli do slinu a pozorovali rozlehlou záhradu, stúny mraku. Gaunt vyprázdnil svůj hrnek a mlaskl. Tallis kopala do kúlňy pod lavičkou. Hledala, čo říct, váhala, jesl-lí se zmílnit o tom ztraceném domé v lese. Gaunt o nem určité vedel, ale Tallis v sobé nemohla najít odvahu a za-vést n° lo léma reč. Něco, snad strach, jí v tom bránilo.

Najednou si všimla, že se na ni divá. Zvedia oči a zamračila se. Jeho pohled byl prenikavý, pátravý, a Tallis napadlo, že se ji znovu zeptá na ten kouf. Ale Gaunt místo toho řekl: "Vidélas někdy nejakého ducha?"

Tallis se pokúsila zákryt náhle vzrušení, které se jí zmocnilo. Pozorné si starého múze prohlížela a mozek jí běžel na plné obrátky. Čo měla říci? Nakonec zavrlela hlavou.

Ale vypadalo lo, že Gaunlovi lo neslačí. "Ani dole u Strelleyských kameňu?"

"Ne."

"Ani u Shadoxského lesa?"

"Ne..." Ihala.

"Díval jsem se, jak si hraješ na louce..." naklonil se k ní a začal šepat. "Slyšel jsem, že jsi byla hledat slarý dům ve Shadoxu..." Narovnal se. "Takže ty tvrdíš, žes nikdy žádný-ho ducha nevidela? Neverím."

"Duchové přeci nejsou," napodobila Tallis silný glou-ceslarský dialekt. "Čo sem videla, bylo pravý."

"Nevodíš mé náhodou za nos, malá Tallis?"

Tallis se musela usmál. "To, čo jsem videla, bylo *oprav-dové*," zopakovala. "Zadní duchové, jenom stúny."

Gaunt se potichu zasmál a pák dodal: "Čo jinýho je videl ve Shadoxským lese než stúny."

"Proč mu říkáte Shadoxský les. Vždyť je lo Ryhopský les..."

"Prolože má lisíc jmen," řekl sloze Gaunl. Rozmáchl se a pák praštil rukou do lavičky. "Tohle *všechno* byl kdysi Shadoxský les. Dokonce i tady, kde sedíme. Kdysi tu byl les. Tahle lavička, záhrada a kúlňa,

ten mizerný dům... to všechno je že Shadoxského stromu." Zamyslené sklopil zrak na Tallis. "Měla bys vědět, že je to staré jméno pro celý kraj. Nejenom vesnici, ale celou oblasť. Shadoxský les. Už staletí se mu tak říká. Ani ne tak podlé stínů, které vrhá slunce, spíš..."

Když na několik vteřin zaváhal, Tallis našla odvahu:

"Mésíční stíny?"

"Jo," řekl Gaunt. "Spíš tak. Stíny v koutku oka. Stíny, které vylézají ze snu spícím lidem, jako jsi ty a ja, lidem, kteří tu žijí."

"Mésíční sny," zašeptala Tallis, a aniž by se nějak snažila, spatřila v duchu masku, zvláštní masku, desivou podobu, která by se dala vyrežat... dala by se vyrežat...

Než ji stačilo napadnout, jaké drevo by se pro masku hodilo, Gaunt jí nil slyšení přelhl.

"Takže lo, cos viděla, bylo opravdový? U Shadoxu?" "Viděla jsem poslavy, klére měly na hlavách kulny..." Gauntova polekaná reakce jí neunikla, ale rozhodla se dělat, jako by nie. Pokračovala. "Jsou tři. Ženy. Schovávají se v živých ploech, ve kroví. Ale viděla jsem i jiné veci; lidi, kteří měli vetve ve vlasech, zvlávala, klerá vypadala jako vepř, ale strašné velká a měla černou srší. Slyšela jsem zpěv, cítila jsem vítr, i když ten deň bylo bezvetří, a viděla jsem vysoké stromy, do kterých někdo vyrežal strašidelné obličejy." Zvedla oči k Gauntovi, klerý civěl před sebe, do záhrady. "A cítila jsem sněh uprostřed léla a slyšela včely uprostřed zimy..."

To poslední byla lež, jen lo. Čekala, čo řekne. Ale Gaunt mlčel.

"Někdy jsem slyšela kone," řekla. Po pravde řečeno si je *predstavovala*, asi lak před lýdnem. "Rylíie na konících, kteří ujížděli po druhé strane živých plotu. A to je asi tak všechno. Porád doufám, že se mi podarí zjislit něco o Har-rym."

Po lé poslední, králké ale cílené vélé, se Gaunt opravdu zvedl. "Slyšelas někdy mručení?" "Mručení? Ne." "A rev? Jako býk?"

"Ne."

"Lidský krik?"

“Zadný krik. Mužský, ženský ani délský. Jenom zpév.” “Lidi vídaj v blízkosti Shadoxu různý veci,” fekl Gaunl o chvíli později. “A u Srelleyských kameňu. U poloka. Všecky slromy, klerý tam roslou, jsou se Shadoxem spojený.”

“Jesli jsou lo duchové, tak čí?” odvězila se Tallis.

Gaunl na lo nefekl nie. Rúče měl u léla, prázdny džbán držel v pravé rúče. Neurčité se díval preš záhradu ké vzdá-leným pastvinám.

“Byl jste tam, někdy, v tom slarém domé?” zeplala se Tallis.

“Stromy jím úplné prorostly. Ale někdo lám žije.”

“Nikdo tam nežije,” fekl po chvíli Gaunt. “Ten starý dům je mřtvy.”

“Dédeček toho člověka, kterému dům patril, přece chodil navšlévoval...” Gaunl sebou Irhl, ale nefekl nie. Tallis pokračovala: “A laky Harry tam chodil. Odešel lám lu noc, kdy zmizel...”

Gaunl se pomalú oločil a zahleděl se na ni. Vodnalé oči se mu zúžily a na tváři měl polekaný výraz, který se zmenil v podezíravý. “Vážne jsi byla v Dubovém srubu?”

“Áno. Jednou...”

“Našla jsi ly zápisky?”

Tallis zavrlela hlavou.

“Človek, který tam žil, si dělal zápisky. Proto tam Ivúj dédeček chodil. Psal si divný veci, ale nikdo lomu neveril...”

“O léch duších?”

“O léch duších. O *Shadoxu*. Říká se, že slovo 'shadox' je slejné slarý jako lidi, klerí přišli podel feky a usadili se lady. Takže naše vesnice má nejstarší jméno v Anglii. Není divu, že tu lidi vídaj duchy. Ale ten člověk z Dubového srubu jim říkal nějak jinak...”

Tallis se vybavilo to zvláštní slovo z úryvku dédečkova dopisu, se kterým si dala lu práci, aby ho přečella. “My-lága...”

Gaunt znovu zareagoval prekvapené, ale nahlas fekl jenom:

“Pocházejí že snu. Že slinu, z měsíčních stínů. Tak, jak jsi to fekla. Mélas pravdu. Psal o nich. Tvůj dédeček o tom mluvil, ale nerozumeli jsme mu. Predstavy z podvedomí. *Symboly*. Duchové, které v sobě všichni nosíme. Duchové, kterým stromy mohou vdechnout život...”

“V tom domé někdo žije,” fekla znovu, potichu Tallis. “Videla jsem sochy, které tam postavili. A videla jsem je-jich ohnište. Zdalo se mi o nich...”

Gaunt prudkým pohybem obrátil džbán vzhuru nohama, takže kal že dna vytekl na trávník. Vstal a znovu zmizel v kúlné. Když se vynoril,

zapíнал si hnedou kombinézu. "Jabčák potreboval dolít," řekl, a když se Tallis zatvářila znechucené, pobavené se ušklíbl. Znovu si sedí, založil ruce, oprel se o kůlnu a privrel oči. Najednou se celý zmenil. Tallis z něj cítila rozpaky i hrozbu.

"Všiml jsem si, že si děláš panenky, malá Tallis," řekl tlumeným hlasem. "A veci že dřeva. Videl jsem, jak je vyrezávaš..."

Znelo to, jako by ji obviňoval z něčeho hrozného. Tallis to překvapilo a na okamžik jí to vzalo řeč. Dívala se na druhý konec záhrady a premyslela, čo říct.

"Líbí se mi to, dělat panenky," zašeptala po chvíli. Zvedla oči k zahradníkové vážně tváři. "A taký si rada dělám masky. Z kúry."

"Ja vím," řekl Gaunt. "A taký vím, na čo jsou. Nemysli si, že to nevím."

"Tak na čo jsou?" zašeptala podrážděné, ale dal se dívala na psa, který se potuloval kolem cihlové zdi opodál.

Gaunt nevlídnou otázku ignoroval a místo odpovědi se zeptal: "Kdo ti ukázal, jak máš vyrezávat? Kdo ti ukázal, jak je dělat?"

"Nikdo!" Vyhrkla ostré Tallis a znovu znejistěla. "Nikdo mi nie neukazoval."

"Někdo ti to musel ukázat. Někdo ti našeptával..." "Panenky si môže dělat každý," řekla vyzývavě. "Stačí

vzít si kus dřeva a nuž z kůlny, sednout si a řezat. Nie na tom není."

*Ještě ani nedomluvila a vybavila se jí Zelená maska, ale Tallis se že všech šil snažila, aby se tou záhadnou postavou při rozhovoru nenechala zmást.*

"Nie na tom není, když někdo ví, jak na to," řekl tise Gaunt. Potom se znovu zahleděl na Tallis, která jeho neústupnému pohledu odolávala tak dlouho, dokud to snesla. Šedé, temné obroubené oči se na ni že zrudlé, počasím ošlehané tváře dívaly tak přísně, že povolila a očima uhnu-la.

"Jsou panenky na hraní, slečinke, a jsou panenky na modlení," řekl.

"A jako že pes má blechy, ty si s téma pa-nenkama, který si uděláš, nehraješ."

"Hrajú. Porád si s nimi hrajú."

"Schovávaš je v zemi. A dávaš jim jména."

"Každá panenka má jméno."

"Ale tvoje panenky určité nemají jména z křesťanského kalendáře."

"To je moje vec, jak budú říkat svým panenkám," ohradila se Tallis.

“Jména těch tvých panenek pocházejí od ďábla,” odsekl Gaunt a skoro neslyšně dodal: “Mrzáčkova milá...”

Ztuhle se z lavičky zvedl a začal se mnout v kříži. Když se pák Tallis dívala, jak odchází záhradou, byla zmátená jeho nenadálým hněvem a byla z toho smutná. Nemohla pochopit, čeho se dopustila. Byl kamarádský, povídal si s ní, a pák najednou tolik zášti jen kvůli jejím panenkám.

“Jsi pravá vnučka svýho dědečka,” zavolal na ni Gaunt.

“Ale ja si ho nepamatuju,” řekla Tallis. Kopala pod sebe a tam, kde svírala lavičku, jí zbělély klouby.

“Jenom...” začal Gaunt a pák se uprostřed irávníku otočil a zadíval se zpátky na ni. Chvilí o něčem úporně přemyslel a pák dospěl k rychlému závěru. “Jenom chci vedel... kdybych lé někdy požádal o pomoc... nemyslím leď, ješlé ne, ješlé nejaký čas ne... ale kdybych lé požádal o pomoc...” Zaváhal a Tallis si všimla, že je neklidný a nervózní a napjatý tak, jak ho ještě nikdy neviděla. Významně si ji prohlížel, skoro jako by se bál. “Kdybych té požádal o pomoc, *pomažeš mi?*”

“S čím?” odvetila, stejně nervózní a rozpačitá. Vůbec nechápala, o čem to mluví.

“Pomůžeš mi,” řekl znovu, se zvláštním důrazem. “Když té požádám o pomoc... pomůžeš mi!”

Chvilí neodpovídala. Potom se zeptala: “Čo zabilo tu krysu?”

Po kratičkém mlčení se Gaunt nepatrně usmál, jako by chtěl říct: “Ty jedna malá chytračko! Ty se mnou chceš udělat obchod, čo?”

“Ano,” řekla Tallis. “Uděláme spolu obchod.” “Voda,” priznal tise.

“Myslela jsem si to,” řekla Tallis a pokrčila rameny. “Tak dobře. Pomůžu vám. To se ví, že vám pomůžu.”

“Berú to jako slib,” řekl a pohrozil jí prstem. “A za porušení slibu se platí životem. Budeme tomu říkat ‘Gauntova zadost’. Nezapomeň.”

Tallis se dívala, jak odchází, a celé její tělíčko se třásl, jak ji ta slova rozrušila. Měla Gaunta rada. Občas byl nechutný, dobíral si ji a byl stále citit potem, ale zároveň s ním bylo hezky a Tallis si život bez něj nedovedla představit. Vyprávěl jí bláznivé historky a učil ji znát přírodu. Někdy se na ni zlobil, někdy dělal, že ji nevidí. Ale až do dnešního dne se na ni nikdy tak nebořil.

Měla ho rada a samozřejmě by mu pomohla... ale v čem? Čo tím myslel? *Pomoci* mu. Mohl myslel, aby mu pomohla dělat panenky,

ale moc pravdepodobné to nevypadalo. Proč ho její panenky tak rozčilovaly (a kde videl, jak je delá?). Její panenky pro ni byly něco zvláštního, byty součáslí hry. Mély význam pro Tallis Keetonovou, jinak pro nikoho. Byla to pro ni zábava a zároveň byly kouzelné, ale jejich kouzlo bylo zvláštní a nemélo nie společného se zahradníkem, s jejími rodiči ani s nikým jiným.

Když se o pár minut později vrátila do své skrýše mezi přístřešky, vůně koufe a zimy byla pryč. Možná se zmýlila. Ale předslava ohne, který horí někde, kde ho nevidí, ji neprestávala fascinovat.

Našla si drevené poleno a odnesla si je do pokoje. Pomoci nástroju vlastní výroby otupila ostré hrany, zakulatila hlavu a vydlabala hluboký žlábek jako krk. Oči vyrezala tak, aby vypadaly jako zavřené, ústa lak, aby se usmívala. Pák dodělala ješlé dve rúče a prekrížené nohy. Vlasy zpo-dobnila jako plameny. Pák se s ohňovou panenkou vrátila do uličky a pohodila ji na jejím opačném konci, u špinavého skla skleníku.

Chvíli slála na konci uličky a čekala, ale ani panenka oheň zpél nepřivolala; vůně snehu a dymu se rozplynula a v lelním parnú po ní nebylo ani pamálky.

*Někdo* - neviditelný nikdo. Celý rozhovor s Gaunlem najednou dosial smysl. Řekl o ní, že je 'pravá vnučka svého dědečka'. Zopakoval něco, čo čelia v dopise, klerý jí dědeček zanechal v knize povesti: *Prosím té, poslouchej je, když šeptají...*

Pomalú se vrátila k sobé do pokoje. Posadila se na pos-lel, masky rozložila kolem sebe a knihu si dala na klin. Očima každé masky se na knihu podívala. Nejpríjemnější jí bylo s Hloubenou, její první a nejhrubší maskou. Uvažovala, kolík jich asi ješlé udělá. Treba lo nebude míl konce. Slačilo, aby zavílala na hradisko na Mohylovém vrchu, a pokaždé se vrátila s nápadem na další masku. Treba bude dostával inspiraci celý živol.

Olevfela knihu, pomalú otáčela stránky a zastavovala se nad obrázky rylfú, hrdinu, hradu, rokli a lesu, divokých šlvanic. Zaslavila se u obrázku Gawaina. Mél na sobé něco, čo vypadalo jako rímska lunika, jeho prilba měla zvláštní lebkovilý tvar a byla z lešteného bronzu. Pák otočila na obrázek Jezdcú k mori, k němuž byl perem příkreslen velký výkričník. Byli na nem člyří rytín na koních v plném trysku, sehnulí nad jejich kohoulky, plášte rozevlálé úlékem pred hrozivou, černou boufí.

Nakonec nalistovala dědečkův dopis. Měla nutkavý pocit, že přišla ta pravá chvíle, aby si ho přečetla. Bylo to už sedm let, co jej 'dostala', čtyři roky po dědečkově smrti.

*Moje milá Tallis*

*Jsem už starý a píšu týdenní chladné prosincové noci*

Prinútila se znovu přečíst čitelnější pasáže vzkazu, který jí dědeček zanechal, přestože je už znala. Zaváhala nad:

*sníh má v sobě staré vzpomínky*

A dlouho se dívala na:

*Někdy si Tikám, že se mi snažíš vyprávět své miminkovské příběhy na oplátku za všechny ty pohádky, kteréjsem ti šeptal ja.*

Zamračila se a začala rozpletat celý text, který tolik let přecházela bez povšimnutí.

*Moje milá Tallis. Jsem už starý a píšu Tíjenné chladné prosincové noci. Jestlipak budeš mít rada sníh stejně jako ja ? A stejně litovat, jak té múže uvěznit. Sníh má v sobě staré vzpomínky. Však Ty na to v pravý čas přijdeš. Ja už totiž vím, odkud pficházíš. Dnes v noci o sobě dávaš hlasité vé-dét. Mohl bych Té poslouchat porád. Někdy si fíkám, že se mi snažíš vyprávět své miminkovské příběhy na oplátku za všechny ty pohádky, kteréjsem ti šeptal ja.*

*Tvoje matka tvrdí, že nerozumíš ani slovo. Ja si myslím něco jiného.*

*Bila maska, Jasana, Les kostí a Ošlehaný strom. Říká Ti to něco?*

*Vím, že áno. Jsem sijist, že v dobré, kdy čteš tato slova, vidíš neobvyklé veci. Jednoho dne poro-zumíš úplně.*

*Zítřka bude Vánoční hod. Búdou to Tvé druhé vánoce a mé poslední.*

*Zažil Jsem sedmdesát vánočních večeru. Pa-matuju si je všechny.*

*Pamatuju si husu nadívanou ovocem, koroptve buclaté jako vepří, zajíce velké jako jelení a pu-dinky, pod nimiž praskaly dubové stoly.*

*Kéž bys i Ty mohla s nami zažít ty krásne dny, než p f išla tahle válka. Ted' má-*

*me pridely. Máme jedno kúre a pét klobás a to bude celý náš vánoční*

*stál, i když Gaunt, který u nás pracuje, nám dal tip na vejce. Přesto, že je chudoba, byl bych rád, kdybys tu mohla byt, vnímavá a bystrá.*

*Rád bych vedel, jaká jednou budeš. Starec jako ja múže cítit jediné agónii, když si predstavuje, jaká asi budeš za deset let. Asi pekné*

*hlučná, da-rebná a plná fantázie. Predpokladám, že se budeš*

*podobal své matce. Skoro jako bych Té videl. Ale mnohem dfív, než budeš tyto radky číst, mnohem dfív, než vyrosteš, budú už ja v říši*

*stínů.*

Vzpomínej na mě v dobrém, Tallis. Někdo si s nami zahral podlou a krutou hru. Dřív, než jednotná sešlou vedomí, druhého povolají do skrytých končin zeme. Ale vždycky spolu budeme ve spojení, tak jako bude vždycky spojení mezi Harrym a mnou a možná i mezi Harrym a Tebou. Harry letel někde nad Belgií a sestřelili ho. Všichni verí, že zastal naživu, ale ja se obávám nejhoršího. Už čtyři měsíce nemáme o Tvém starším bratrovi žádné zprávy. Bojím se, že jestli se nakonec vrátí, budú pryč zase ja. A jestli je to pravda, jestli je pravda to nejhorší, tak už zbýváš jenom Ty. Jenom Ty.

Jak Ti mám vysvětlil něco, čemu sám dost dobře nerozu-mím ? Poprvé se objevily na kraji lesa před čtyřmi lety. Byly tri. Snažily se mě učit, ale byl jsem na to už moc starý. Nedokázal jsem pochopit, čo po mne chtějí. Ale naučil jsem se od nich příběhy. Nikomu jsem to samozřejmě nefekl, ale Gaunt něco tuší. Je to místní člověk. Jak sám říká: půlka tehle prašivé zeme roste z popela nás Gauntů! Múze to byt pravda, ale on je na kraj lesa nepřivolal.

Harry odešel, takže jeho ztralily také. Ale teď, když jsi lady Ty, začaly se vracet. Búdou Ti vyprávět zase jiné příběhy, búdou Ti je vyprávět všechny. Ja jich znám jenom pár. Ale vím, že Ti ukážou víc, než ukázaly mne. Kdojsou? Kdo vi! Na druhé strane lesa žije muž, který je študuje. Říká • jim mytága. Jsou každopádne podivuhodná a jsem pfe-svědčen o lom, že k nim patří i Mrzáček. Možná pocházejíz nějakého dávno zapomenutého bájného místa. Jsou jako duchové. Myslím, že to nebude dlouho trvat a sama je uvidíš. Nedívej se na ně jako na přízraky. Jsou skuteční. Vycházejí z nás. Jak a proč? Ani tomu moc nerozumím. Ale dal jsem Ti knihu, tuto knihu, jejíž stránky doplňuji dopisem pro Tebe. Až ji budeš číst, až budeš číst tyto pohádky a pověsti o statečných rytířích a tajemných hradech, budeš číst o nich, jenom je zpočátku nepoznáš.

Jestli to v Tvém případě bude stejné jako v mém, tak to jediné, co je v lese cizí, jsi ty. Ty jsi začátek a konec. Celé to má smysl, který se ti možná podaří odhalit. Já jsem žil ve strachu, co se mnou bude. Přicházely stále blíž. Začínal jsem cítit strašlivou zimu, mnohem krutější než je tento vánoční večer pod sněhem. Skoro mě do té zapovězené země vzaly... jenže pak ses narodila Ty a les se stáhl. Opustily mě. Je to všude kolem nás, Tallis. Nenech se oklamat. Nedívej se na otevřenou krajinu jako na otevřenou krajinu a na cihlový dům jako na něco trvalého. Les stínů je všude kolem nás, sleduje nás a čeká na příležitost. Dává život přízrakům, které se pak

*kroutí na kraji zorného pole. Znají moudrost, která stále ještě patří nám všem, jenže my jsme ji zapomněli. Ale les jsme my a my jsme les! Pochopíš to. Budeš se učit jména. Také ucítíš tu dávnou zimu. A při tom budeš prošlapávat starou a důležitou stezku. Já jsem s tím začal, než mě opustily.*

*Podívej se na Mrzáčka. Udělal jsem svou značku na ošlehaném stromě. Až to uděláš i ty, bude to znamenat, že jsi připravena pro příchod jezdců. Prohlédni si ten obrázek v knize. Už jsi je slyšela? Zaslechla jsi koně? Spočítej si, kolik je postav a spočítej, kolik je kopyt. Věděl o tom ten umělec ? Všechno se ví, Tallis, ale většina věcí zůstává zapomenuta. Když si chceš vzpomenout, potřebuješ zvláštní kouzlo.*

*Jsi Tallis. Jsi Mrzáčkova milá. To jsou Tvá jména. Všechny věci mají jména a některé mají víc než jen jedno. Šepot Tě je naučí. Jména, která země má, jsou důležitá. Skrývají a obsahují velké pravdy. I Tobě jméno, které jsi*

*dostala, změnilo život. Dobře poslouchej, když je uslyšíš, jak šeptají. A hlavně se neboj. S láskou Tvůj dědeček Owen.*

Bylo už pozdě večer. Tallis dočetla dopis a protřela si oči, unavené luštěním špatně čitelného rukopisu starého muže. Slova jeho vzkazu ji strašila a uklidňovala zároveň. Takže už její dědeček nějakým způsobem věděl o zvláštním životě, který jeho vnučka povede. A dokonce tvrdil, že přinejmenším nějaký čas prožíval něco podobného.

Tallis přejížděla prsty po nahuštěných slovech, která jí kdysi nic neříkala. Teď nacházela smysl v každém roztřeseném řádku.

Měla pocit, jako by ji celou dobu něco zadržovalo. Měla ten dopis s podivným, lákavým obsahem u sebe už sedm let a nikdy si ho nepřečetla. Třeba věděla, že by jí jeho obsah nedával smysl, dokud se některé momenty nezačnou opakovat i u ní. V pěti letech by dopis nikdy nepochopila; když jí bylo pět, ještě nic *nezažila*...

*Zato* teď. Podobně jako dědeček, také ona slýchala koně a jezdce. Jako dědeček viděla postavy koutkem oka a tři postavy na kraji lesa, maskované ženy... nejdřív si přišly pro něj. Poznal je, ale chodit přestaly a pak znovu začaly.

A také dědeček Owen cítil tu zvláštní zimu. Dávná zima, říkai jí, a Tallis ta zmínka zneklidňovala.

Vůbec poprvé za svůj krátký život si uvědomila, že se s ní něco *děje*. Hrála si hry, ale šlo o mnohem víc. Její hry měly smysl. Najednou jako by všechno dostalo smysl...

Ti duchové - mytága - tu byli, už když žil dědeček, pozorovali ho, *působili* na něj, šeptali mu...

*Neboj se!*

A teď se vrátily pozorovat Tallis. Nevěděla proč, ale zmocnily se jí při té představě obavy. Ale vzápětí se nechala uklidnit tím, co stálo v dopise.

*Neboj se!*

O co by jim mohlo jít? O to, aby jí ukázaly, jak se dělají masky? O panenky? O příběhy? O jména?

Ale proč?

*Les je my a my jsme les.*

*To jediné, co je v lese cizí, jsi ty. Ty jsi začátek a konec.*

Znamenalo to, že ty ženy v maskách stvořila *ona*? Že vyšly z ní... z jejích měsíčních snů? Ale jak potom mohly znát jejího dědečka? A stvořila také tu píseň, postavy z větví, jezdce, jeskyni... vůni sněhu? Třeba si prostě vybavila to, co jí vyprávěl dědeček, co jí šeptal, když ještě byla nemluvně, a ona si na to vzpomněla, když vyrostla.

Nebo měl pravdu Gaunt, když řekl, že takové duchy nosí v hlavě *každý*? Jako symboly, zlomky minulosti, přenášené měsíčními stíny někde hluboko v myslích...

Měsíční stíny.

Sny.

Hany.

*Když ses narodila ty, opustily mě.*

Chvilí zírala na poslední stránku rukopisu a pak znovu nalistovala obrázek Jezdců k moři. Spočítala postavy: čtyři rytíři ujíždějící s větrem o závod - a pak spočítala kopyta.

Na obrázku jich bylo osmnáct!

Tak to tedy myslel. Čtyři jezdci a pět koní, přičemž z koně bez jezdce, běžícího v řadě s ostatními, bylo vidět jen natažené přední nohy.

*Všechno se ví, ale většina věcí zůstává zapomenuta. Když si chceš vzpomenout, potřebuješ zvláštní kouzlo.*

Znovu si ta slova přečetla, potom zavřela knihu, zavřela oči, položila se na polštář a nechala si hlavou proběhnout všechny ty obrazy a hlasy její krátké minulosti...

Jak upadala do spánku, vybavil se jí Harry. Skláněl se k ní a oči se mu leskly slzami.

*Jednou tě zase uvidím. Slibuju ti to celým srdcem.*

Uprostřed letní noci se zvedl vítr dávné zimy. Nejdřív to byl jen chladný vzduch a pronikavá vůně sněhu, ale pak dorazil i zvuk: běsnění bouře. Potom pocít, ledový dotek na tváři, sněhová vločka přivátá z časů deset tisíc let minulých, na věky zapomenutých.

Podobny zmrzlým okvětním list

kům, vynořily se vločky jako z jiného světa a vlhké horko srpnové noci jim okamžitě přineslo zkázu.

Tallis se na ně dívala a nehýbala se. Klečela ve své zahradní skříši mezi cihlovými stodolami, kam ji přivolał hlas ze sna. Ohnivá panenka byla zahrabána v zemi před ní. Tallis byla vcelku klidná. Nárazy větru pronikaly z toho mrazivého pekla do klidného léta, čuchaly jí vlasy a vhněly jí do očí slzy. Před sebou mela tenkou šedou čárku, bouřkově šedou, svislý řez v temném vzduchu před ní, sahající do poloviny její výšky. Z nestřežené brány bylo slyšet hluk vydávaný lidmi, dětský nářek, neklidné koňské rzání. A vůni kouře, dýmající oheň, udržující teplo v kostech těch, kteří čekají.

Jinak tma; všude kolem toho pruhu bledé zimy, paprsku minulosti, vznášejícím se před jejíma rozšířenýma, nebojácnýma očima.

Vítr šeptal a po chvíli přinesl i náznak hlasu.

"Kdo je tam?" zavolala Tallis a za bránou v tom okamžiku nastal zmatek. Vzplanula pochodeň - Tallis zahlédla její jasné žluté mihotání - a někdo přistoupil až k bráně a nahlédl do ní. Tallis málem uvěřila, že v oku, které se na ni dívalo, zahlédla odlesk záře ohně. Kůň, nebo snad několik koní, zneklidněl. A pak se ozval buben, v rychlém, poplašeném rytmu.

Lidská postava v tom zimním světě něco vykřikla. Slova zněla jako z těžkého sna, povědomě, ale nesmyslně.

"Nerozumím," odpověděla Tallis. "Jsi jedna z našeptá-vaček? Víš, kdo jsem?"

Ale odpovědi jí opět bylo jen nesrozumitelné drmolení. Rozesmálo se dítě. Studený vítr přinesl pach potu a zvířat, podobný pachu kůže stažené z jelena. Nějaká žena začala zpívat.

"Já jsem Tallis!" vykřikla dívka. "Tallis! Kdo jsi ty? Jak se jmenuješ?"

Odpověděly jí zmučené výkřiky. Postavy v tom druhém světě pobíhaly sem a tam, zacláněly světlo pochodně a vzápětí je znovu

odkrývaly. Plamen v prudkém, mrazivém větru blikal. Tallis zaslechla, jak se někde v dálce rozhučel oheň, dřevo začalo prskat a temnota za bránou začala žhnout slabým zlatavým nádechem. Přijížděli jezdci. Slyšela rychlý klapot kopyt na uvolněných kamenech, zlostné výkřiky jezdců, frkání koní nucených zdolávat nebezpečný svah.

Snažila se je spočítat. Čtyři koně, napadlo ji. Čtyři zvířata. Ale tiše si přiznala, že nepozná, kolik jich je doopravdy. Víc než jeden... ne víc než několik.

Pozorně naslouchala. Příjezd jezdců vyvolal rozruch, pokřik a zmatek. Jeden z nich - muž - vztekle zaklel. Pes se v panice rozštěkal. Naříkající dítě začalo kvílet ještě hlasitěji. Náraz studeného větru způsobil, že se ten větší oheň najednou rozhučel a vzplanul a Tallis branou na okamžik zahlédla chaotické tmavé hemžení na pozadí jasnící oblohy.

A právě v tom okamžiku uslyšela, jak někdo zavolal její jméno. V první chvíli ji to ohromilo tak, že nebyla schopna vůbec myslet. Pak jí ten mužský hlas začal být povědomý. Vzpomněla si na doby, kdy byla malé děvčátko, a na Har-ryho smích. Znovu slyšela slova, kterými si ji dobíral, když ji vysadil na spodní větev dubu u Stretleyských kamenů. Oba hlasy se roztancovaly kolem sebe, ten z dávno minulého léta a ten ze zimy v jiném světě, kde hučel prudký oheň.

A hned na to splynuly, protože byly stejné.

"Tallis!" volal její bratr z místa, které bylo tak blízko a přitom tak daleko. "Tallis!"

Ten hlas ji rozechvěl. Bylo v něm zoufalství a smutek. Touha a taky láska.

"Tallis!" ozval se naposledy a dlouho dozníval ten výkřik, který ji oslovoval přes proužek nezemě, oddělující ji od té zapovězené zimní krajiny.

"Harry!" odpověděla. "Harry! Jsem tady! Jsem s tebou!"

Z brány se vyvalil sníh. Z dusivého kouře začala kašlat. Jeden z koní zaržal a Tallis zaslechla, jak ho jezdec uklidňuje.

"Ztratil jsem tě!" zavolal na ni Harry. "Ztratil jsem tě a teď jsem ztratil všechno!"

"Ne!" zakřičela za ním Tallis. "Jsem tady..."

Studený vítr ji strhl zpátky. Slyšela, jak za branou běsní bouře, slyšela neklidné zvuky vydávané vystrašenými lidmi, kteří se tam

seběhli. Zvedla oči a zachvěla se. Kdyby se tak ten úzký spojovací proužek dal nějak rozevřít!

"Přijdu za tebou, Harry... čekej na mě!" vykřikla a ve stejném okamžiku brána začala blednout.

Stačil zaslechnout ta poslední slova? Čekal tam někde, schoulený v mrazu, díval se do té škvíry, tenké spojovací nitky a těšil se z toho, že svou plavovlasou, pihovatou sestru spatřil? Nebo plakal a měl pocit, že ho opustila?

Cítla, jak se jí do očí hrnou vlastní slzy a pálí ji v nich, a proto si je začala prudce třít. Zhluboka se nadechla, opřela se o lokty, hleděla do tmy a poslouchala ticho. Na druhé straně skleníku se něco neznatelně pohnulo a Tallis zahlédla bílý odlesk na masce, které říkala Hloubena. Takže ta postava tam stála celou dobu.

Rozmazané slzy ji studily na ruce, ale cítila ještě hlubší chlad, chlad sněhu, který jí dosedal na kůži. To, co viděla, nebyl žádný sen. A jestli byl sním skutečný, pak byl skutečný : hlas jejího bratra a kontakt se zapovězeným světem, kterým se toulal, sám a ztracený; a podle toho, jak zněl jeho hlas... dost vystrašený.

Ztracený ve světě, jehož jméno neznala. Říkala mu Staré zapovězené místo. Na tom osobním jménu nebylo nic špatného.

Tallis vstala, vyšla do zahrady a chytila se spodních příček brány do polí. Byla jasná noc plná hvězd. Zřetelně viděla Morndunův hřbet a skupinky stromů na valech starého hradiska. V tom tichu zaslechla i šumění tekoucí vody, nejspíš v Liščí vodě. Prakticky všude kolem sebe viděla a slyšela projevy nočního života, kterým zem žila.

Všude kolem, jen od Ryhopského lesa ne. Od lesa, který byl zdrojem Harryho smutku. Ten zlověstný les byl jako prázdno ve tmě, opojná černá prázdnota, která ji táhla k sobě, jako malou rybku do nenasytných úst.

## VI

Zarachocení hrnce v kuchyni vytrhlo Tallis ze zasnění. Netušila, jak dlouho u brány stála a rozhlížela se po ztichlé krajině, ale každopádně už svítalo a obloha nad Shadox-hurstem hrála zářivými barvami.

Připadala si svěží a plná energie, skoro vzrušená. Rozběhla se k zadním dveřím a vtrhla do kuchyně. Bylo to tak prudké a nečekané, že matka upustila kastrol s vodou, který nesla na plotnu.

"Proboha, dítě! Teď jsi mě připravila o deset let života!"

Tallis se zatvářila omluvně, obešla velkou louži a zvedla měděný kastrol z podlahy. Její matka vstala dříve než obvykle. Měla na sobě župan a vlasy si schovala pod červený šátek. Nebyla nalíčená a oči, které k dceři obrátila, byly kalné.

"Proboha, co jsi prováděla?" zeptala se matka a přitáhla si župan těsněji. Vzala si od Tallis kastrol a podala jí jeden z roztřepených, páchnoucích hadrů na podlahu.

"Byla jsem vzhůru celou noc," prohlásila Tallis. Klekla si a začala pomáhat studenou vodou vytírat.

Matka se na ni podezíravě zadívala. "Tys nespala?"

"Nebyla jsem unavená," lhala Tallis. "A stejně, je přece neděle..."

"Jedeme do Gloucesteru do katedrály a potom na návštěvu k tetě May."

Tallis na každoroční výlet k tetě May a strýčkovi Edwardovi úplně zapomněla. Byla to návštěva, na kterou se netěšila. V jejich domě to vždycky páchlo cigaretovým kouřem a zkyslým pivem. Kuchyň byla obvykle plná nádobí, které viselo na šňůrách natažených od jedné zdi ke druhé. A i když jim k čaji nabídli chléb, byl vždycky tvrdý a jediná pomazánka, kterou kdy dostali, byla hrudkovitá, žlutá majonéza. Bratranec Simon, který jezdil na návštěvu s nimi, tomu říkal 'nemocná pomazánka'.

Společně tu spoušť uklidily. Tallis slyšela, jak otec přešlapuje v koupelně. Chtěla, aby u toho také byl, až začne mluvit o té podivuhodné, úžasné věci, která se jí právě přihodila. Ale když se dívala, jak matka nabírá novou vodu na vajíčka a staví ji na plotnu, zjistila, že je ráda, že jsou chvíli samy.

"Mami?"

"Měla by ses jít umýt. Vypadáš, jako by tě za kotníky táhli lesem. Ale nejdív mi podej pár vajíček."

Tallis jí je podala, ale napřed každým zatřepala, aby se přesvědčila, jestli nerachotí. Podle Simona to byl jasný důkaz, že je vajíčko zkažené.

"Zlobila by ses, kdyby se Harry vrátil?" zeptala se nakonec.

Matka právě dávala vajíčka do vody, ale nezaváhala. "Proč se mé na takové hlouposti ptáš?"

Tallis na chvíli zmlkla. "Často ses s ním hádala."

Matka se na ni znepokojeně podívala a zamračila se. "Co tím chceš říct?"

, "Vy jste se s Harry m neměli rádi."

"To není pravda," řekla žena ostře. "A vůbec, jsi moc mladá na to, aby sis Harryho pamatovala."

"Pamatuju si ho moc dobře."

"Pamatuješ si, jak odešel, protože to byla smutná doba. Ale nepamatuješ si nic víc. Určitě si nemůžeš pamatovat žádné hádky." "Pamatuju," trvala tiše na svém Tallis. "Tatínek z toho byl vždycky smutný."

"A *já* se právě začínám zlobit," řekla matka. "Nakrájej chleba, jestli chceš být užitečná."

Tallis šla k polici na chleba a vzala odtamtud velký bochník se spálenou kůrkou. *Začala* zuhelnatělou stranu oškrabávat, ale dělala to jako bez ducha. Nedovedla se s matkou bavit o důležitých věcech a byla z toho smutná. Měla pocit, že se jí do očí derou slzy a hlasitě popotáhla.

Od matky si za ten zvuk vysloužila překvapený, trochu nechápavý pohled.

"Proč bulíš? Nemám moc chuti jíst chléb, nad kterým posmrkáváš."

"Harry se mnou mluvil," prohlásila Tallis, a když se na přísnou ženu podívala, oči se jí leskly slzami. Margaret Keetonová pomalu seškrabávala máslo z tvrdé kostky, ale oči se jí zastavily na dceřině smutné tváři. "*Kdy* s tebou mluvil?"

"Dnes v noci. Volal na mě. A já jsem mu odpovídala. Řekl mi, že mě navždycky ztratil a já jsem na něj zavolala, že jsem blízko a že pro něj přijdu a najdu ho. Znělo to, jako by byl opuštěný a měl strach... myslím, že se v tom lese ztratil a teď se se mnou spojil..." "Jakpak se s tebou spojil?" "Prostřednictvím lesa," zašeptala Tallis. "Jak to myslíš, prostřednictvím lesa?" "Ve snech. A v pocitech." Nechtělo se jí mluvit o ženách s maskami ani o jasných, živých viděních, které občas měla. "A v příbězích. V těch příbězích, které si vymyslím, jsou vodítka. Dědeček tomu rozuměl," napadlo ji dodatečně.

"Ten určitě. Já bohužel ne. Jediné, čemu rozumím, je to, že Harry odešel a chystal se udělat něco hodně nebezpečného... co, to nám nikdy neřekl... a už se nevrátil. A jsou to už léta. Tvůj otec si myslí, že je mrtvý a já s ním souhlasím. Vážně si myslíš, že by nám ani jednou nenapsal, kdyby byl naživu?"

Tallis na matku mlčky zírala. Jak jí mohla vypovědět, co všechno měla na mysli? Že Harry není v Anglii a že nejspíš vůbec není ve

světě, jak jej lidé chápou, že je *za* světem. Je v zapovězeném místě a potřebuje pomoc. Nějakým záhadným, nepředstavitelným způsobem se mu podařilo navázat kontakt s nevlastní sestrou... v tom druhém světě totiž dopisní schránky nebyly. V nebi...

"Sen to nebyl." řekla Tallis. "*Opravdu* na mě volal." Matka pokrčila rameny a usmála se. Odložila nůž na máslo na talířek a sklonila se k ní. Po chvíli zavrtěla hlavou. "Vážně jsi zvláštní. Ale nevím, co bych si bez tebe počala. Vezmi mě kolem krku."

Tallis poslechla. Matčino objetí bylo zpočátku nejisté, až pak získalo naléhavost. Vlasy pod šátkem jí voněly šampónem.

Margaret se trochu odtáhla a dala dceři pusku na zdvižený nosík. Potom se usmála.

"Vážně si pamatuješ, jak jsem se s Harrym hádala?"

"Nepamatuju si, o co šlo," zašeptala Tallis, "ale vždycky jsem měla pocit, že tě rozčiloval."

Matka přikývla. "Rozčiloval. Ale vysvětlit to nedovedu. Byla jsi tenkrát moc malá. Měla jsem s tebou plno starostí, když ses narodila, na dlouhou dobu mě to vykolejilo. Nebyla jsem to já. A taky to samozřejmě nebyl nikdo *jiný*." Usmála se a Tallis se usmála taky.

"Ale něco jsem ztratila..."

"Kuličku?"

"Kuličku," přisvědčila matka. "Možná dvě. Byla jsem vzteklá. Teď už si ten pocit vybavit nedovedu, ale vidím se, jako bych byla *venku* ze své kůže. Byla jsem hrozná. A Harry... ty jeho řeči o přízracích, prostě se mu vždycky nějak povedlo mě vyprovokovat..."

*Takže Harry to také uměl!*

.....A Jim... táta... vždycky byl při něm. A proč taky ne? Byl jeho otec. Harry byl prvorozený. Když odešel, když tenkrát zmizel, vyvedlo mě to z míry tak, že jsem ty ztracené kuličky zase našla."

Opět se sklonila a láskyplně k sobě Tallis přivinula. Tallis si všimla, že má vlhké oči a na konci nosu zahlédl malou kapku.

"Bohužel," zašeptala Margaret Keetonová, "ve stejné době nějaké ztratil tvůj otec."

"Na to si taky vzpomínám," řekla Tallis. A pak veseleji dodala: "Ale teď jste šťastní..."

Jenže matka zavrtěla hlavou a pak si horní stranou prstů otřela oči.

Usmála se, zvedla nůž na máslo a *začala* znovu roztírat kostku vytaženou z ledničky.

“Jednou,” zašeptala, “jednou se to zase všechno spraví. Jsme *oba* šťastní. A jsme šťastní *hlavně* proto, že máme tebe. Jestli chceš jít hledat Harryho do lesa, tak si klidně běž. Jenom se, prosím tě, nedávej do řeči s cizími lidmi. Nechod’ blízko k vodě. A když uslyšíš hlasy, tak uteč nebo se schovej. A vrať se vždycky před čajem, nebo to budete vy, mladá dámo...” S hranou výhrůžkou jí pohrozila nožem. “Vy budete volat o pomoc!”

“A když přivedu Harryho domů?”

Matka se usmála a pak si dala ruku na srdce. “Už žádné hádání,” řekla. “Čestné slovo.”

Návštěva u tety May a strýce Edwarda byla tentokrát obzvlášť nepříjemná. Strýc Edward objevil jakýsi hnědý cigaretový papír a sáhodlouze jim vysvětloval, jak nesrovnatelně zlepšuje chuť toho špatného tabáku, který jediný si mohl dovolit. Víc než hodinu s Jamesem Keetonem seděli a kouřili. Vzduch v pokoji zhoustl a ztěžkl.

V autě cestou zpátky Tallis slyšela, jak otec prohlásil, že i jedna taková návštěva za rok je na něj moc. Stěžoval si úplně stejně, jak by si stěžovala Tallis.

Ale byla to povinnost.

Když přijeli domů, Tallis se zeptala, jestli si může jít ještě na hodinu hrát. “Jdeš ven hledat Harryho?” zeptal se jí otec s úsměvem. Tallis mu popsala, jak se předešlé noci setkala s Harrym. Pak spolu prolezli uličku a otec nakreslil křídou na cihlovou zeď vlastní značky jako výzvu, aby se Hany ozval znovu.

Ale Tallis poznala, že ji nebere úplně vážně.

“Ještě ne,” řekla. “Musím počkat na správný okamžik.”

“Dobře... ale nechod’ daleko. A měj oči otevřené.”

“Půjdu na Morndunův hřbet. Třeba si mě tam Harry najde.”

“Proboha, kde to je, Morndunův hřbet?” zeptal se Kee-ton a zamračil se.

“Mohylový vrch,” vysvětlila Tallis.

“To myslíš hradisko?”

“Ano.”

“To pole patří Juddu Pottiferovi. Určitě bych nechtěl být v *tvé* kůži, jestli tě nacytá, jak mu honíš ovce.”

Tallis se na otce přísně, zlostně podívala. Když pak pohledem a mlčením dosáhla toho, že se zatvářil nešťastné, se značnou dávkou

sebeovládání mu oznámila: "Mám na práci důležitější věci než honit ovce."

Byl to krásný večer, klidný a průzračný, a právě se začínalo šerit. Ve shadoxhurstském kostele vyzváněli nešpory a letním vzduchem se nesl příjemný hlas zvonu. Tallis sešla ke Klikatici, které říkala Lovcův potok, a pomalu bloumala mezi stromy. Rozmýšlela se, jestli by se měla odvážit a přejít přes nepojmenované pole k Ryhopskému lesu. Moc se chtěla znovu podívat do zbořeného domu a často musela přemáhat silné pokušení, aby to nezkusila. Ale proti té myšlence se stavěl pocit, že dům je něco... něco, co *není její*. Zato třeba Morndunův hřbet, ulička nebo louka Větrné jeskyně, to byla místa, která stvořila ona.

Během toho nekonečné nudného odpoledne na předměstí Gloucesteru stačila dojít k závěru, že místa, která pro ni blinou důležitá, jsou ta, kde si udělala skrýše. Její zájem o pobořený dům v lese byl dvojitý: jednak to bylo místo, odkud se Harry možná vydal do toho jiného světa, do Starého zapovězeného místa, a také to bylo místo, odkud dva lidé lesní 'mytága' studovali. Podle dědečka - a snad i podle vidění, které měla - si o nich vedli zápisky. A ty zápisky, nějaký deník, tam ještě mohly být. Aspoň nějaká vodítka k tomu, kdo a co mytága jsou. Dědečka fascinovala a Owen Keeton svou fascinaci na Tallis přenesl.

Oba byli ze stejného těsta. Byla *jeho* děvče. Byl to fakt, nezvratný a tvrdý. Všichni to věděli. To, co jejím dědečkem začalo, našlo v Tallis své pokračování; měli stejný *cíl*. A třebaže tím cílem nemohlo být pátrání po Harrym - dědeček Owen zemřel *dřív, než* její bratr podruhé a naposledy zmizel - měli stejnou zkušenost. A Tallis věřila, že právě díky té zkušenosti mohli najít cestu do toho tajemného lesa, do nepojmenovaného, ale zapovězeného místa, které jejího bratra uvěznilo a snad existovalo ve stejném prostoru jako Shadoxhurst, pouze nebylo vidět.

V naději, že se jí Harry ozve znovu, si toho večera vyšla do své skrýše na Morndunově hřbetu. Ale jen co dorazila ke Klikatici, schovala se mezi stromy naproti Knowskému poli a zaposlouchala se do šumění vody, protože zahlédla něco, co potěšilo její nevinnou duši: dva koloušky, kteří pili z klidné tůně v místě, kde se potok rozšiřoval.

Byli krásní. Jeden byl o něco menší než druhý. Když se přikrčila a schovala se za padlý strom, aby se na ně mohla dívat, ten vyšší a

neklidnější hrdě zvedl hlavu a zadupal. Uši měl nastražené; velké, temné oči mu zářily a byly ve střehu. Zatímco jeho druh stále pil, opatrnější zvíře začalo pobíhat po břehu potoka. Pak se zastavilo a zaposlouchalo. Za nimi se pole zvedalo až ke hřbetu se zarostlými valy. Slunce se chýlilo k západu a obloha měla krásnou, večerně modrou barvu. Tallis si všimla tmavých ptáků, kteří se procházeli po nezarostlé části hřbetu a klovali do země. Večer byl tak průzračný, až se jí zdálo, že rozeznává každý detail jejich těl.

Přestože Tallis strnule stála a snažila se být potichu, jelen zareagoval na nějaký zvuk.

Jste děti mého Mrzáčka? zeptala se potichu. Je někde nablízku? Jste z pohádkových knih a ne z tohoto světa?

Tam u potoka, mezi stromy v letním kabátě, se dalo snadno zapomenout, že tito tvorečkové patří ke stádu, které se páslo v okrajových částech lesa na Ryhopském panství. Klidně mohli pocházet z libovolného místa a libovolného času, z dávných pohádkových zemí, ze země, která tu byla, než přišel člověk, ze snů jedné mladé dívky, která se v jejich hnědých tělech učila obdivovat krásu zahrnující víc než jen jejich zvířecí podstatu, krásu sahající až do kouzelné říše, kterou zastupovali.

Nalevo od Tallis praskla větvička. Vzduchem zasvištěl kámen nebo oštěp, nějaký předmět mrštěný velkou silou.

Ohromilo ji, jak rychle se to všechno seběhlo.

V první chvíli byla nesoustředěná, a tak se jí nepodařilo původce toho zvuku hned najít. Když se o vteřinu později vrátila pohledem zpátky k potoku, byla už jen svědkem agónie toho většního, opatrnějšího koloucha, který kopal nohama ve vzduchu. Půlkou těla ležel ve vodě, půlkou na břehu a pokoušel se znovu vstát. Šíp mu proletěl okem a rozrazil temeno lebky, a tak zrudně, děsivě poskvřnil jeho do očí bijící krásu.

Zvíře kňouralo jako dítě, volalo rodiče. Jeho druh už stačil prchnout. Tallis zahlédla, jak se jeho ladné tělo proplétá mezi stromy níž po proudu potoka. Najednou se jí udělalo zle. Krev, která prýštila z rány padlého jelena, začala vířit v křišťálové vodě. Jelen se ještě postavil, potom padl na přední nohy, jako by se klaněl nějaké modle. Když pootočil hlavu, jazyk mu vyklouzl a dotkl se vody, do které pak celé tělo pomalu, graciálně pokleslo.

V okamžiku, kdy se Tallis chystala, že ze svého úkrytu k mrtvému zvířeti vyběhne, zvedla se před ní část lesní půdy, narovнала se,

protáhla se a před jejím užaslým zrakem se proměnila v mužskou postavu oděnou do jelení kůže.

Celou tu dobu se krčil přímo před ní. Musel to být on, kdo vysrčelil ten šíp, ale nevšimla si toho. Nesl si oštěp, který byl připraven použit, a na těživě měl nasazen další šíp. Když ho Tallis spatřila, samozřejmě se neudržela a zalapala po dechu.

Ve stejném okamžiku se k ní neznámý otočil a podíval se na ni plandavou maskou z jelení hlavy, kterou měl na tváři.

Tallis ucítila na tváři závan větru. Shýbla se, rozhlédla se a spatřila, jak se ve stromě za ní chvěje šíp. Letky měl z bílých pírek, tělo šípů zdobily zelené a červené pruhy.

Muž se díval směrem k místu, kde se krčila. Když maličko zvedla hlavu, zpozoroval ji a zvedl ruku. Byla to malá ruka s drobnými prsty. Než se otočil a rozběhl směrem k potoku, Tallis si stačila všimnout, že je mladý a že další útok z jeho strany není pravděpodobný. Hlavu a ramena mu zakrývala jelení kůže. Paroží bylo odřezáno, zůstaly jenom dva tupé pahýly. Díval se na ni z mrtvých očních důlků, ale oči mu zářily odleskem zapadajícího slunce. Na nohou měl kožené holínky, vysoké až ke kolenům a do kříže zavázané koženými řemínky. K pravé noze měl přivázanou pochvu s nožem.

Kromě toho, co mu zakrývalo hlavu a spodní část nohou, byl úplně nahý. Měl štíhlé, svalnaté, velmi bledé tělo. Byl to obrovský kontrast ve srovnání s tělem jejího otce, jenž byl jediným mužem, kterého Tallis viděla nahého. Zatímco její otec měl tmavé chlupy, velké břicho a silné nohy, toto nezvyklé zjevení bylo po všech stránkách útlejší a lehčí; možná to byl ještě chlapec, ale tělesné rysy už patřily muži, svaly byly napjaté a pevné a prozrazovaly atleta.

Všechny tyto myšlenky, všechny tyto pocity se vešly do jediného krátkého okamžiku.

Mladík v jelení kůži přiběhl k jelenovi a vyvrhl ho. Rozřízl břicho a kouřící vnitřnosti, lesklý nachový chuchvalec, vyhřezly z mrtvého těla do vody.

Jeden řez nožem, pak druhý a masa vnitřností odpadla. Mladík si přehodil kořist přes ramena a zvedl oštěp. V předklonu se rozběhl kolem potoka a zmizel v temné náruči lesů, které sledovaly tok Klikatice.

Na nějakou chvíli zavládlo ohromené, nepřirozené ticho. Tallis civěla na vodu zbarvenou krví. Lovcův potok, vracelo se jí jako

ozvěna. To jméno mu dala už před léty. Dala mu je podle tohoto okamžiku...

Pak si všimla pohybu menšího koloucha, který se vracel na místo smrti svého druha a pozorně věřil.

Tallis znehybněla. Zvíře ji ale zahlédlo a jako šipka vystřelilo od potoka do polí, až na holý hřbet, kde ptáci pátrali v zemi po červech. Tallis přebrodila potok a rozběhla se za

nim.

"To jsem nebyla já," volala. "Počkej! Jestli jsi Mrzáč-kův, tak ti dám poznat svůj pach. *Počkej!*"

Běžela do kopce, zakopávala a po čtyřech lezla hustou trávou.

Poslední, co zahlédla, než jí kolouch zmizel za hřebenem, byl jeho vysoko zdvižený ocas a zadní nohy, vyletující ve smutném rytmu odhodlaného útěku.

Ale Tallis se nevzdávala. Už byla skoro nahoře, tam, kde se pole zplošťovalo, než začalo klesat k Ryhopskému lesu.

Čára obzoru se ostře rýsovala proti záři modrošedé oblohy.

Najednou se po obloze rozprostřela obrovská černá křídla. Tallis zalapala po dechu a padla na kolena. Srdce se jí rozbušilo.

Nebyla to křídla. Bylo to paroží, široké, hrozivý oblouk černých, starých parohů. Obrovské zvíře vyšlo na obzor a zahledělo se na ni. Přední nohy mělo pevně zapřené, nozdry se rozpínaly prudkým dechem. Tallis od toho paroží nedokázala odtrhnout oči: obrovské, vodorovné lopatky, desetkrát širší než běžné jelení, na koncích vytočené vzhůru jako turecké šavle, po délce rozhojné háky a hroty.

Velký Los se tyčil nad krajinou a byl vyšší než dům, oči měl větší než dva balvany a celým svým tělem byl fantastický, neskutečný...

Najednou se jí před očima zvířecí rysy rozostřily a změnily. Byla to vidina a vidina vybledla; nahradil ji pohled na skutečného velkého jelena. Ano. Tohle byl Mrzáček. Proti šedé obloze se jasně rýsovaly rozpraskané výsady; jeho paroží, stálé a neskutečné, bylo rozložené, ale do té hrůzné velikosti jako před několika okamžiky mělo daleko. To, co stálo na kopci nad ní teď, bylo jen záhadné zvíře, nesmrtný jelen. Pozoroval ji. Možná se rozmýšlel, jestli má zaútočit, kopnout, trknout nebo nabodnout, nebo jestli ji má nechat být, když je bez viny.

Určitě ale ucítil kyselý zápach vnitřností a krve a poznal, že jeho potomek je mrtvý. Tallis *věděla*, že to poznal. Tvář jí zbělela hrůzou.

Díval se na ni, k potoku ukrytému mezi stromy. Možná tam viděl ducha svého dítěte. Možná čekal na stopu vraha. Možná čekal na pach dýmu, opékaného a jedeného masa, až bude lovec v jeleních kůžích jeho potomka jíst.

"To jsem nebyla já," zašeptala Tallis. "Já s tím nemám nic společného. Já tě mám ráda, Mrzáčku. Dostala jsem podle tebe jméno. Musím tě poznačit. Než se budu moci vydat za Harrym, musím tě poznačit. Jen nevím jak..."

Vstala a vykročila směrem k zvířeti. Nechalo ji dojít až na vzdálenost ruky, pak prudce zvrátilo hlavu a zařičelo. Tallis vykřikla. Couvla, klopýtla a spadla na zem. Zvedla hlavu, vzepřela se na loktech a dívala se, jak k ní Mrzáček kulhavě schází, rozkračuje se nad ní a hází hlavou, až černé cáry kůže, které mu visely z paroží, pleskají o kost.

Odporně páchl; byl to mrtvolný puch; byl to trus; byl to les; byl to jiný svět. Vzduch toho byl plný. Když se podíval dolů, frkl, zavěťřil, zamyslel se a z tlamy mu ukáply sliny...

Jak mu Tallis ležela pod nohama, najednou se v jejím nitru rozhostil klid. Uvolnila se, natáhla se na zem, ruce položila kolem těla a dívala se, jak se temná silueta jelena rýsuje proti večerní obloze. Celé tělo jí rezonovalo. Cítila chvění v hrudi a v žaludku. Jelení slzy ji hladily po tváři. Oči se mu leskly. Zamrkal a sklonil se, aby si ji mohl prohlédnout zblízka, svou jmenovkyni, svou milou...

"To jsem nebyla já," zašeptala znovu Tallis. "V lese je lovec. Dávej si na něj pozor. Může zabít i tebe nebo tvé druhé stínové dítě..."

Byl to zvláštní výraz. Ale když ho vyslovila, zněl správně. Možná si ho tak měla pamatovat navždycky. Mrzáčko vy *stínové děti*. Ano. Jeho stínové děti. Matka z některého stáda potulujícího se po Ryhopském panství, otec z jiného světa, a přesto byli z pravého masa a krve. A proto se mohly stát vítanou kořistí lovce, který do kraje zabloudil.

"Najdu ho a zastavím," řekla Tallis jelenovi, který se nad ní vztyčil a němě ji pozoroval.

"Zabiju ho..."

Jelen zvedl hlavu a ohlédl se k temnému lesu, kde byl jeho pravý domov. Tallis natáhla ruku a dotkla se blátem potřísněné srsti na kopytu, ale jelen zvedl hlavu a dotek setřásl. Potom nezvykle těžkopádně ustoupil.

Tallis se posadila a potom vstala. Měla mokré oblečení a studila ji usychající mokrá tvář. Pachy, které nosem cítila, na ní ulpěly. Obdivovala se jim.

Mrzáček se otočil a těžkopádně vyklusal na hřbet nad polem. Tallis se dívala, jak jeho vysoké, pokřivené tělo postoupilo o pár kroků na západ, za mizejícím sluncem. Odlo-mená výsada mu na hlavě tvořila mezeru. Tallis si provinile vzpomněla na zlomek, který ležel doma, ukrytý mezi rodičovskými cennostmi jako něco, co patří ke vzpomínkám na dětství jejich drahocenné dcerky.

"Nemůžu ti ji vrátit," zavolala Tallis. "Když nová nedo-rostla, tak dorůst neměla. Co s tím můžu dělat? Nemůžu ji zpátky přilepit. Ta výsada je teď má. Nesmíš se zlobit. Prosím tě, nezlob se."

Mrzáček zařičel. Ten zvuk se rozletěl přes pole. Přehlušil vážný tón shadoxhurstského zvonu. Napovídal, že setkání je u konce.

Jelen zašel za hřeben a zmizel jí z očí.

Tallis za ním dál nešla. Zůstala stát a teprve, když tma zbarvila lesy do černá, obrátila se zpátky k domovu.

## ***Hloubení: země Ptačího ducha***

V zimě měla pocit, jako by ji přízraky opustily, zato teď, na začátku května, se jí zdálo, že ji červenobílá maska Hloubeny stále pozoruje odněkud z křoví. Hbitá, šedivá postava sledovala Tallisiny toulky krajem, ale nikdy si ji nepřipustila blíž.

Ale všude, kde se objevila, bylo ve vzduchu cítit sních.

Na popud Gauntových slov z minulého léta konečně udělala masku, kterou nazvala *Měsíční sen*. Použila starou kůru z bukové kulatiny a pomalovala tvář měsíčními symboly. Ale dlouho neměla dobrý pocit, a tak si se dřevem ještě několik týdnů hrála; tady se dotkla, tam kousek odsekla, jinde přidala rýhu napříč rysy tváře: snažila se přijít na její pravé jméno.

Až jednou večer jí to došlo: *Vidět ženu v zemi*. Když si masku přiložila na tvář, cítila přítomnost něčeho zvláštního a děsivého - ducha - něčeho, jako byl ten duch, s nímž se setkala na mýtině Dubového srubu, když před léty zbořeníště procházela.

Teď měla masek osm. Ale Hloubena začínala být svou silou neodbytná a z lesů se dívala ta žena...

Hloubena přinášela vidění, a tak se Tallis začala připravovat na to, že nějaké přijde. Intuitivně vycítila, že právě to je smysl její stálé, pozorné přítomnosti. Když se nakonec vidění dostavilo, zcela ji zaskočilo. Ani ne tak svou podstatou, jako spíš tím, jak důkladně jí spletlo hlavu.

Utíkala kolem stromořadí, které lemovalo louku Stretley-ských kamenů, a snažila se schovat bratranci Šimonovi, s nímž vyrazila ven. Šimonovi bylo patnáct, o dva roky víc než jí, a byl jejím nestálým kamarádem. Obvykle spolu někam vyráželi za dobrodružstvím - slovo 'hrát si' nesnášeli -co dva týdny, většinou v neděli odpoledne, kdy se jejich rodiče procházeli po farmě a bavili se spolu. Chodili do jedné školy, ale každý z nich se tam držel v úplně jiné společnosti.

Když Tallis obcházela mohutný, sukovitý, 'dědkovský' dub v živém plotě, protože chtěla své útlé tělíčko vmáčknout do křoví za ním, zaslechla nečekaný a znepokojivý zvuk, z něhož jí naskočila husí kůže. Byla si jistá, že to byl lidský výkřik. Vypadalo to, jako by přišel odněkud za houštinou šípku a trní, z louky, ale větve dubu ho nějakým způsobem filtrovaly.

Okamžitě došla k bráně a rozhlédla se po louce zaroste bodlácím. Bylo to velice klidné místo. Bylo plné kamenů. Když tráva a kerblík vyrostly do výšky a zvedl se vítr, pole se dalo do pohybu jako rozbouřené moře, po pahorcích se rozběhly vlny rozhoupané pastvy. Nějakou chvíli si Tallis nevšimla žádného náznaku života, ale pak se v dálce, v tmavém stromořadí pohnula Hloubena a slunce ozářilo bílou a červenou hlinku na její masce.

Vybavila se jí vzpomínka na jednu procházku s otcem, několik let starou. Přišli na louku. Vypadalo to, že je smutný. Zastavil se u stromu, který měla později vyhledávat jako jednu ze svých skrýší. Právě tady, pod tímto stromem zemřel dědeček Owen, skrčený, jako kdyby čekal... oči měl otevřené a usmíval se. Díval se směrem ke kamenům.

Snad pod dojmem žalu, který otce nakrátko ovládl, si 90 Tallis začala představovat, že je tam někde smutný duch. Když se ponořila do vzpomínek, rozhovor se jí jasně vybavil.

“Mám tu takový zvláštní pocit.”

Otec se zamračil a položil jí ruku na rameno. “Jak to myslíš? Jaký zvláštní pocit?”

“Nějaké neštěstí. Jako by někdo plakal. Jako by někomu byla zima...”

Možná ji chtěl utěšit, když řekl: “Nemysli na to. Dědečkovi je teď dobře.”

Došel k jednomu ze zarostlých kamenů a strhl z něj trávu a jetel. Otřel rozpraskaný šedý povrch. Na rovných hranách bylo dosud vidět zářezy.

“Víš, co to je, Tallis?”

Zavrtěla hlavou.

“To je *ogham*. Staré písmo. Ty zářezy představují různá písmenka, vidíš? Jsou ve skupinkách po dvou, po třech, některé pod různými úhly. Na Stretleyské louce je pět takových kamenů.”

“Kdo je popsal?”

K nebi se vznesl slavík a jeho krásný zpěv je na okamžik přerušil. Tallis se dívala, jak stoupá do výšky. Otec se za ním díval taky.

“Lidé z dávných časů,” řekl. “Dávno mrtvi, Gaunt říká, že tu kdysi došlo ke krvavé bitvě.” Pohlédl dolů na dceru. “Možná to dokonce byla poslední Artušova bitva.”

“Kdo je to Artuš?”

“Král Artuš!” řekl otec a zatvářil se překvapeně. Tallis odjakživa četla knihy lidových pověstí a bájí. Artušovské romance znala dobře, jen si to v okamžiku, kdy to otec řekl, nedala dohromady.

Ale Artušovo jméno na oghamových kamenech nalezeno nebylo. Několik slov - která byla přeložena už před léty - nedávalo žádný smysl. Otec říkal, že měla nepříjemný zvuk a podle všeho nesouvisela s žádným jazykem, přestože jedno vzývalo 'poutníkovu druhu' a druhé 'ptačího ducha'.

Kameny byly ponechány na svých místech v přírodě a jejich záhadné nápisy zarostly šedým lišejníkem a zelenou trávou. Terén se jimi vzdouval, podobně jako těly. Těm šedým kamenům, které daly poli jméno, se říkalo Stretleyové.

Tallis se k rozložitému dubu vrátila a vyšplhala po hladkém kmeni do spodních větví. Seděla v koruně stromu a poslouchala, jak ji Simon, který ji honil, volá. Vzápětí se znovu ozval ten zvláštní výkřik, mrazivý, žalostný, skoro až osudový. Zněl stejně strašidelně jako noční volání jezevce, plný smutku, plný ztráty.

Tallis si okamžitě vzpomněla na Harryho a začal se jí zrychlovat tep. Byl tam snad Harry, na druhé straně stromu? Byli podruhé ve spojení?

Přelezla z koruny dubu na větev, postupovala po ní, dívala se na louku pod sebou a hledala zdroj toho rozruchu. Slunce tam prozařovalo vysokou, bujnou travu, plnou žlutých a bílých kvítků. Vidět nebylo nikoho, dokonce ani Hloubenu ne. Tallis do sebe nasála vzduch: po zimě ani památky. Protože jí to nedalo, vylezla do vyšších větví. Jedna z nich se nahýbala daleko nad louku a Tallis po ní začala opatrné lézt. Za malou chvíli byla nad polem. Udělala ještě krok, ale najednou se stalo něco zvláštního. Světlo se změnilo, zesláblo. A v teplém letním vzduchu byl najednou chlad. Tallis cítila oheň, ale tohle nebyla příjemná vůně hořícího dřeva. Tento dým byl dusivý a cizí.

Všechny smysly jí říkaly, že se najednou ocitla v zemi, kde nastupuje zima.

Listy pod ní se spojovaly do hustých chomáčů svěží, zářivé letní zeleně. Sáhla dolů, rozhrnula větvičky a znovu spatřila pole pod sebou.

Úžasem zalapala po dechu a vyjekla tak hlasitě, že to zaslechl i blížící se Simon. Rozběhl se rovnou ke stromu a nejspíš na něm Tallis zahlédl, s rukama a nohama roztaženými, protože vyslal do

koruny dvě jablka - svou loveckou municí. Druhý plod zasáhl cíl a prudce ji udeřil do boku.

"Je po tobě! Je po tobě!" křičel triumfálně lovec.

Tallis sklouzla zpátky ke kmeni a slezla ze stromu dolů. Když doskočila na zem a podívala se na Simona, tvář měla popelavou.

Šimonův úsměv se rozplynul a vystřídal jej údiv.

"Co je?" zeptal se. Když nic neřekla, zatvářil se provinile. "Bolelo to tím jablkem?" Přistrčil jí jablko, které mu zbylo. "Hod'ho po mně.

Slibuju, že neuhnu."

Tallis zavrtěla hlavou. Oči se jí leskly. Simon neklidně přešlápl, protože si všiml, že sestřenice pláče, ale nebyl si vůbec jistý, jestli ví proč. "Hrajeme dál? Půjdeme nahoru do pevnosti?"

"Tam na louce," hlesla tiše Tallis. "Vypadá tak smutně."

"Kdo vypadá smutně?"

"Myslela jsem, zeje to Hany, ale nebyl to on..."

Simon nechal jablka, která si nabral v kůlně, spadnout na zem, a vylezl do koruny starého dubu. Tallis se dívala, jak postupuje po větvi, na které hledala úkryt. Pak seskočil na louku, chvíli kopal kolem sebe do vysoké trávy a rozběhl se k bráně.

"Nic tam není," zavolal.

"Já vím," řekla tiše.

Uvažovala, kde se asi schovává Hloubena.

Po celý zbytek dne Tallis nedokázala najít klid. Už se jí nechtělo se Simonem někam chodit, ale zároveň mu nechtěla říct, co ze stromu viděla, a tak nakonec odešel. Když ji hledal otec, aby šla pomoci nasekat kopřivy, Tallis se schovala v olejím páchnoucím šeru jednoho přístřešku na mechanizaci a pak se na louku Stretleyských kamenů vrátila.

Rychle na starý dub vyšplhala a chvíli zůstala sedět v koruně.

Doufala, že uslyší jeho pravé jméno, ale neozvalo se nic. Nevadí.

Věřila, že než se tam znovu vrátí, bude je znát.

Pomalu lezla po větvi co nejdál od kmene, až se světlo změnilo a vzduch ochladil. Potom sáhla dolů, rozhrnula lis-

tí a několik větviček ulomila, aby jí nebránily ve výhledu. Pak si dala hlavu do dlaní, lehla si na větve a zadívala se do toho druhého světa na mladíka pod stromem a na děsivou scénérii kolem něj.

Chtěla na něj promluvit, ale slova jí uvázla v hrdle. Ležel na boku, opřený o jednu ruku, a bylo vidět, že trpí. Chvěl se, a když se otočil, Tallis zahlédla na jeho tvářích krev. Byl ještě v rozpuku mládí, ale

zároveň se dalo poznat, že je silný a dobře živěný. Vlasy měl jasné žluté a poměrně dlouhé, vousy světlé a nakrátko přistřižené. Oči plné bolesti, které hleděly z popelavě bledé tváře, byly stejně zelené jako listy dubu, které propouštělo světlo, jež na něj dopadalo.

Po hrudi se mu rozlévala krvavá skvrna. V ráně měl dosud zaraženou krátkou dýku a snažil se ji rukou vykroutit.

Tallis si uvědomila, že vypadá jako nějaký rytíř. Měl drobná ústa a malý nos. Vypadal bojovně, tvrdě, ale přitom vlídně. Nedalo jí moc práce si ho představit, jak se směje, a připomněl jí Harryho. Jenže tohle nebyl Hany. Připomínal jí jeden obrázek v dědečkově knize pověstí, obrázek sira Gawaina z příběhu, v němž bojuje se Zeleným rytířem. Jenže sir Gawain měl na sobě zářivou kovovou zbroj, zatímco tenhle válečník byl oblečený jako nějaký hastroš. Podle toho, co měl na sobě, vypadal spíš jako Peredur, chrabrý, bojovný, nebezpečí vyhledávající rytíř z Artušovy družiny. Byl oblečený do volné hnědé haleny a zelené, zakrvácené košile bez rukávů. Ruce a pas měl převázané jasné žlutými provázky. Kalhoty mu sahaly sotva pod kolena. Měl je těsné a byly na nich hnědé a matně červené čtverce. Boty měl černé, zdobené kousky zašlého kovu.

Jak tam pod ní ležel a třásl se bolestí, Tallis si všimla krátkého červeného pláště, k ramenům připnutého blyštivou žlutou broží.

Každou chvíli si sahal na brož na levém rameni a zavíral oči, jako by na něco nebo na někoho usilovně myslel.

Poznala, že je to bojovník. Částečně podle toho, jak umíral, a částečně podle jednoduchého, ještě krvavého meče, který ležel vedle něj. V pověstech - a že jich Tallis přečetla už hezkou řádku - se meče vždycky ocelově lesknou, jílce jsou opatřeny zlatým filigránem a zdobeny zelenými drahokamy. Tenhle meč byl ze zašlého železa, měl délku paže a ostří už značně zubaté. Jílec byl ovázán tmavou kůží. Byl to úplně obyčejný meč.

Když se chtěla podívat, co je dál od stromu, musela se prohnout v zádech. To, co spatřila, ji roztřásl: rozlámané vozy, povalující se těla, kopí trčící ze země a z poházených mrtvol. Hořely tam ohně. Pole tam nebylo, jen otevřená krajina s širokou řekou v místech, kde Tallisiným světem protékal Lovcův potok. Po zemi se povalovaly lidské mrtvolky a mezi nimi se pohybovaly temné postavy. Za řekou viděla kouř a další ohně hořely na kraji hustého lesa, který se táhl do dáli, kam až oko dohlédlo. Byl to zimní les a měl barvu země, hustý a bizarní, širý les na panenské zemi.

Obloha nad lesem byla černá jako noc a valila se k řece, vstříc té krvavé scénérii. Pod bouřkovými mračny kroužili černí ptáci. Tallis okamžitě poznala, jak by měla stromu říkat, a tak mu to jméno hnědá na místě dala: Silný proti bouři.

Nemohla usnout. Byla horká, dusná noc a všude vládl klid. Tallis měla otevřené okno, ležela na posteli a dívala se na hvězdy.

Uvažovala, jestli se na tytéž hvězdy dívá i její bojovník. Bouře, kterou zahlédla, se v Tallisině světě ne-zhmotnila. Ale tam, kde se její válečník svíjel v bolestech, už možná jeho plavé vlasy skrápěl liják. Ohně vyhasly. Představovala si, jak pole syčí pod přívalem deště, krev stéká do trávy a země otevírá náruč, aby pohltila mrtvé i s jejich zbraněmi a chladnými duchy.

*Gaunt říká, že tu kdysi došlo ke krvavé bitvě...*

Chtěla jí Hloubena ukázat, jak to má udělat, aby tu velkou bitvu, nebo spíš bojiště po ní, *uviděla*? Tallis měla plnou hlavu představ, příběhů. Vstala z postele a vyhlédla z okna. Nestál tam někdo, ukrytý ve stínech za plotem? Nebyla to Bílá maska, v jejíž přítomnosti měla obvykle hlavu plnou příběhů a smyšlených dobrodružství?

*Nejmladší syn, nejmladší ze tří...*

Příběh, který právě začal vznikat, byl na ni snad až příliš děsivý. Zatím se skládal jen z neuspořádaných představ. Hrad - s vysokými věžemi a pevnými hradbami - do něhož tisíce mužů vnášejí černou hlínu a zasypávají jí chodby a komnaty. Po kraji hořely ohně a dva rytíři, odění ve zbroji a lítí, jezdili kolem hradu s rozevlátými korouhvemi.

Viděla tři mladé muže, jak se hádají s otcem a nakonec jsou vykázáni z jeho komnat.

Viděla hrady, některé v dubových lesích, jiné v jilmových, některé u zákrutů řek a na strmých kopcích. Viděla štvanice.

Viděla nejmladšího syna, vypuzeného do světa stvořeného ze snů čarodějnice. Tam, na hradě z nějakého zvláštního kamene, vedl nudný, nešťastný život. V návratu mu bránila nezměrná propast, nad jejíž severní stěnou hrad stál, rozeklaný kamenný palác tyčící se nad bezútešným zimním lesem.

Viděla divoké štvanice, lesní tvory vzpínající se na pozadí měsíce jako nějací obři, kance s páteří prohnutou jako kopí sražená v souboji, jeleny s paroží z dubových větví posrázčných vichřicemi, jejichž těla na úprku před krutým lovcem drtí les...

A nakonec spatřila obraz bitvy v černém lese; mihotání pochodní ve tmě; nárek umírajících; rozbitá zbroj a krvavé kosti vyhozené do holých větví stromů... zlověstná, pomíjivá vidina něčeho, co se mohlo udát jen o pár dní dřív, než se tento milý, hrdý mladý princ doplazil ke kmeni dubu, aby tam našel útočiště a bezpečí... aby tam našel Tallis...

Příběh... vidina... a zvláštní pocit, pocit, jako by v té dávné krajině nějakým způsobem *byla*. Vzduch ji studil, kouř dusil, z pachu krve se jí zvedal žaludek. *Byla* tam. Otevřela *průchod* do Gauntovy "kruté bitvy". Změnila krajinu, přenesla prastarou zimu do léta své současnosti.

Uvědomila si přítomnost Hloubeny. Tohle všechno jí mělo ukázat jen další stránku toho, co dovede, co je v její moci. Tallis: stvořitelka masek, stvořitelka mytág, děvče svého dědečka.

Kolem půlnoci na ni padla tíseň. Přes všechn nadhled -ať už špatný či dobrý - měla s umírajícím soucit.

Stála u okna, křehká postavička v tenké noční košili, a dívala se noční krajinou k siluetě svého stromu. Z očí jí vyhrkly slzy a zdálo se jí, že slyší i pláč svého bojovníka, Nevěděla, jak se jmenuje, ale cítila zoufalou potřebu na něj zavolat. Měla by zkusit mu pomoci. Vzít mu obvazy, jídlo a antiseptické masti. Měla by se stromu seskočit na zem a utěšit ho, ošetřit mu rány.

Její bojovník se k Silnému proti bouři připlazil; možná zaslechl povyk, který spolu se svým bratrancem působila, Volal na ni; volal o pomoc. A co udělala ona? Nic. Ani se mu neozvala, jenom se na něj dívala a plakala.

Rozzlobená sama na sebe, vklouzla do tenisek a vykradla se dolů do zahrady. Z náhlého popudu utrhla z noční košile široký pruh lemu, který se dal použít jako obvaz. Napadlo ji, že by se mohla vrátit do domu pro léky, ale rozmyslela si to. Ve svitu hvězd se rozběhla ke Stretleyskýra kamenům.

Čekala, že noc bude i v zapovězeném místě, ale když postupovala po větvi, najednou přešla ze tmy do zimního dne. Mladý muž pod ní byl na stejném místě, kde ho viděla naposledy. Bouře byla ještě daleko. Ohně vypadaly stejné.

Tallis to na chvíli vyvedlo z míry. Pak si všimla, že bojovník se dívá nahoru do větví Silného proti bouři. Něco si mumlal, ale tak tiše, že nic neslyšela.

“Jak se jmenuješ?” zavolala Tallis. A pak ještě jednou, hlasitěji: “Jak se jmenuješ? Já jsem Tallis. *Tallis*. Chci ti pomoci.”

Když mladík zaslechl její hlas, jeho pohled jako by strnul. Po bledé tváři přelétlo zamračení. Pak se zdálo, že se usmál, ale jen na chvilku, jakoby pobaveně. A zavřel oči.

“Tallis...” zašeptal.

“Jak se jmenuješ ty?” naléhala dívka ze stromu.

Ale on řekl jen: “Tallis...” A pak začal zoufale křičet neznámá slova, slova, která procházela větvemi Silného proti bouři a byla nesmyslná, nezapamatovatelná. Tallis hodila dolů utržený pruh z noční košile, aby si mladík mohl ránu zavázat. Na chvilku jej ztratila z očí, ale pak se znovu objevil, rozvinutý, a snašel se k ležícímu. Muž si všiml, jak padá. Zachytil jej a v očích se mu zaleskly slzy radosti; ústa, až doted' bolestivě stažená, se roztáhla do širokého úsměvu naděje.

Sevřel hadřík v dlani a přitiskl si ho ke rtům. Prudce se otrásl a tam, kde rány začaly znovu krváčet, se jeho tělo zalesklo krví. “Tallis!” vykřikl a pak zavolal slovo: “Sca-thach!”

Zvrátil se nazad, ruka mu vyletěla nad hlavu a cár noční košile se mu zatřepetal v prstech. Tallis šokované přihlížela. Oči zůstaly otevřené, ale okamžitě se do nich vkradla prázdnota. Úsměv na rtech se rozplynul a celé tělo zne-hybnělo. Tallis si v první chvíli myslela, že muž zemřel, ale pak 3 jí zdálo, že se ruka pohnula. Určitě nezemřel. Nemůže. Zachránila ho. Ať to byl kdokoli, slyšel její hlas. Jistě, pomohla jí v tom Hloubena... nebo že by ona sama měla talent k *hloubení*? Slyšel její hlas a třeba si myslel, že je nějaká bohyně nebo stromová víla. Bylo to pro něj znamení naděje, určitě bude žít. Bude žít pro ni, pro Tallis. Zůstane u stromu. Až se dá do pořádku, postaví si tam dům a možná vyleze na mohutný kmen Silného proti bouři. Nebo možná...

Ano. Ona sleze dolů za *nim*. Až bude starší. Až přijde ten pravý čas, aby se duchové obou světů spojili. Zatím ještě nebyla připravena slézt.

**“Taltis!”**

Z chvilkové radosti ji vytrhl rozčilený hlas. Uklouzla, ale udržela rovnováhu a nespadla z větve dolů. Jenže zapovězené místo zmizelo. V místech, kde končilo pole, na které padly Stretleyské kameny, jasně hořela pochodeň. Když se její jméno ozvalo znovu, poznala, že ji volá otec.

Zaklepal na dveře jejího pokoje a otevřel je. Tallis zůstala stát u okna a smutně se dívala ven, kde svítalo. Byla už vzhůru, přestože toho moc nenaspala. Měla na sobě pracovní kalhoty, bílou halenku a tenisky. Odmítla si umýt obličeje, protože chtěla, aby na něm slzy zůstaly a připomínaly jí, že se zlobí. "Tallis?" "Běž pryč."

Ted' už byl klidný. O půlnoci byl rozčilený a také měl strach. Ted' zůstal jen neklid. S jeho dcerou se něco děle a Jamese Keetona to trápilo. Chovala se tak, jako by to ani nebyla ona. Ať byla posedlá čímkoli, brala to velmi vážně. Rozhodl se, že zkusí vypátrat, o co jde. "Proč jsi byla na tom stromě? Cos tam dělala?" Neodpověděla.

"Tallis. Mluv se mnou. Já se už nezlobím." "Aleya ano. Tys ho zahnal." "Ho? Koho jsem zahnal?"

Zlostně po něm střelila pohledem. Rty měla stažent a oči zúžené, jako by se chtěla poprat s jeho hloupostí. Usmál se. Byl neoholený a šedivé vlasy, obvykle tak spon daně sčesané dozadu, měl rozčuchané. Vypadal divoce, ne zvykle. Byl ještě v pyžamu. Natáhl se k ní a lehce jí vzal ruku.

"Pomoz mi pochopit, Tallis. *Kdo* tam byl? *Kdo* byl ni tom stromě?"

Tallis se podívala zpátky k Stretleyským kamením. Znovu ucítila slzy a touhu, jakou dosud nepoznala. Chtěli ho, svého rytíře, chtěla být tam a dívat se na něj. I její mladá hlava pochopila ten podivný fakt, že jejímu hrdinovi

plyne čas jen tehdy, když se na něj dívá. Bouře se blížila. Přinášela déšť.

Něco, co bylo hlouběji, než obyčejné vědomí, jí napovědělo, že s příchodem bouře její romance skončí. Jako by částí svého já znala pravdu, která se skrývala za prázdnotou, jež se mladíkovi vkradla do očí, a tím výkřikem, definitivním, plným úlevy...

Přesto se s tím odmítala smířit. Ještě *nebyl* mrtvý. A zase bude žít. Ale něco... něco strašlivého...

Trápila se tím celou noc i v časných ranních hodinách, které přestála s očima upřenými k místu, kde na ni čekal Silný proti bouři. Bála se vrátit. Bála se na něj znovu pohlédnout. Každá minuta, kterou s ním strávila, znamenala, že další minuta jeho života je pryč a bouře je o minutu blíž.

Ta bouře jí naháněla strach. Všimla si zlověstných siluet krkavců, kteří kroužili těsně pod mraky a pomalu se přibližovali. To nebyla obyčejná bouře. Byl to vítr z pekel, který se hnál hrdinovou zemí a

polykal mrtvé a umírající. Četla o podobných bouřích. Zнала jména všech těch mrcho-žroutů, vran, havranů a krkavců... Otec na ni zatím mluvil dál. Aniž se na něj podívala, ostře mu skočila do řeči. "Co je napsáno na Stretleyích? Na těch kamenech?" Otec se tvářil, jako by ho otázkou zaskočila. "Moc smyslu to nedává. Neříkal jsem ti to už?"

"*Něco tam přece musí být. Něco víc než 'poutník' nebo 'pták'.* Není tam nějaké jméno?"

Chvilí přemýšlel a pak přikývl. "Myslím, že je. Hned několik jmen. Mají zvláštní zvuk. Mám je někde všechna napsaná, v jedné knížce o historii tohoto kraje."

"Jaká to jsou?" zeptala se vzrušeně. "Jaká jména to jsou? Není některé z nich *Scathach*?"

Podle toho, jak se zamračil, to skoro vypadalo, jako by jméno poznal, ale pak pokrčil rameny. "Nevzpomínám si. Jak jsi na takové jméno přišla?"

"Je tam. Jmenuje se Scathach. Je to jeden z těch dávných lidí, jenže teď je mladý. Viděla jsem ho. Je krásný. Je jako Gawain."

"Gawain?"

Rozběhla se k polici s knihami a vytáhla z hromádky svazek vázaný v kůži. Rychle obracela stránky a pak položila knihu na postel, otevřenou na obrázku, který jí muže z louky připomínal. Otec si postavu dlouho prohlížel. Potom začal obracet stránky, až nalistoval dopis, který tam před lety napsal jeho otec. "To je písmo tvého dědečka. Už jsi to četla?"

Tallis neposlouchala. Dívala se směrem k louce a oči měla rozšířené, celá tvář jí hořela radostí. Už věděla, jak se jmenuje. Sám to na ni zavolal. A určitě to bylo jedno z těch zvláštních jmen napsaných na kamenech. Bylo zvláštní, ale jejím uším znělo krásně. *Scathach*. Scathach a Tallis. Tallis a Scathach. Scathach a stromová víla. Scathachův náhrobek, pomník velkého hrdiny, nejmladšího syna, ponechaného na bojišti, kde našel život a lásku útlé princezny z jiného světa.

Tallis spráskla ruce. Musela ho vidět znovu. Pak si ale vzpomněla na bouři a přepadly ji obavy, že je zatím příliš mladá. Nebyla dost stará na to, aby mu mohla opravdu pomoci. Ještě ne. Musela vyčkat.

"Tallis! *Kdo* je na tom stromě?" Teď bylo na ní, aby byla milá.

Přejela prsty po otcově tváři, snažila se ho uklidnit.

“On není na stromě. Je *pod* stromem. Jmenuje se Sca thach. Je moc mladý a moc hezký a kdysi, už hodně dávno, to byl slavný bojovník. V bitvě utrpěl zranění, ale navštívila ho stromová víla a zachránila ho.”

Otec se zamračil a řekl: “Tak mi ho taky ukaž, Tallis...” Dala si prst na rty a zavrtěla hlavou. “To nemůžu, táti.. Promiň, ale je můj. Scathach je můj. Patří mi. Proto mi ho Hloubena ukázala. Patří to k mému učení, rozumíš? Ty při běhy, masky... Musím dělat, co dělat mám, a vidět, co vidím. Nesmím klást odpor. A musím zachránit Scathacha,

než přijde bouře. Určité to mám za úkol. Než přijde bouře. Než přiletí vrány. Nerozumíš?”

Pohládl ji rukou po vlasech a v očích se mu mihlo znepokojení. “Ne, moje malá,” řekl potichu. “Nerozumím. Ještě ne.” Rychle ji k sobě přivinul. “Ale porozumím. Určité porozumím.”

Pak vstal a odešel. Když se ohlédl, Tallis už zase stála u okna. Oči měla zavřeně. Usmívala se. Šeptala si.

*Přečkám peří,  
jsem duch z jeskyní,  
jsem bílá paměť života,  
jsem kost.*

Vrány se blížily. A také sovy a krkavci. Všichni dravci. Všichni pekelní ptáci. Přilétali hodovat na mrtvém, nacpat se masem. Musela je zastavit. Musela ho zachránit. Musela najít kouzlo, kterým je zazené. Musela najít jejich kosti.

Udělala pořádek na jedné ze stěn svého pokoje a sundala z ní všechny masky, které tam visely, všechny kromě Fal-kenny, protože sokol byl lovec, ona byla lovec a Scathach byl také lovec. Sokolíma očima mohla zahlédnout nenáviděné ptáky, kteří se živili na mrtvých.

Vodovkami a uhlem nakreslila kolem Falkenny vrány a krkavce. Pokaždé, když nějakého dokončila, tak ho ihned nožem oslepila, hlubokými *zářezy* vedenými přes chladné, pichlavé oči. Modelovala si ptáky ze slámy, z papíru a z hlíny a zahrabávala je na louce Stretleyských kamenů, čelem dolů ke skále. Každý takový hrobeček si označila peřím z mrtvých ptáků, které posbírala v živých plotech. Na všechny duby, které stály kolem louky Stretleyských kamenů,

přivazovala černá pírka a kousky své bílé noční košile. Udělala mazaninu z vlastní krve (kterou si vymačkala z odřeného kolena) smíšené s vodou z potoka a šťávou z bodláků a kopřiv. Tou pak pomalovala duby kolem pole. Malovala ptáky rozštěpené vedví, malovala šípy v oblacích, v nichž se ptáci schovávali, a malovala zlomené zobáky.

Nakonec nakreslila dvě masky na Silného proti bouři, jednu směrem od louky a druhou tak, aby se dívala na ni. Byly to *vítězné* masky a obě měly podobu sokolů.

Proměnila tak louku v ptačí hřbitov. *Přesto* cítila, že se kruh vran stahuje. Všude, kde mohla, sbírala lebky a kosti ptáků, vytrhávala peří z mrtvolek prolezlých červy, pinzeta-mi z nich stahovala kůži. Kostí shromažďovala v koženém pytlíku a každý den s nimi louku oběhla kolem dokola.

V době, kdy vrcholilo léto, Tallis cítila, jak v ní sílí touha znovu se na Scathacha podívat. Jen nakouknout, aby přečkala začátek nového školního roku, aby měla sílu vydržet do vánoc a do nového roku, kdy bude zase o něco starší, blíž věku, kdy by mu mohla být něco platná. Toulala se po polích. Sedala pod Silným proti bouři a četla si. Byla ráda, když mohla na ukrytou louku přijít, natáhnout se pod dub, ruce dát nad hlavu a zkroutit se přes ně tak, jak tam ležel Scathach. Díval se nahoru, stejně jako ona, a možná viděl totéž, co ona - houštinu listů, tmavé větve. Ale na Tallis se nikdo neusmíval, neměla žádnou stromovou vílu, jako měl on.

Jak plynuly týdny, všimla si, že ženy v kutnách, které v lesích tu a tam zahlédla, se kravinami pohybují čím dál neklidněji. Už si je skoro ani neuvědomovala. Postupem času ji úplně ovládly myšlenky na toho mladíka, na Scatha cha. Na Harryho zapomněla.

Jednoho dne zaslechla koně, a proto se zkusila pustit za nimi, ale za chvíli to vzdala. V hlavě jí začaly krystalizovat další podrobnosti Scathachova příběhu, jemuž začala říkat Staré zapovězené místo. Scathach nebyl jen ztracený syn ztratila se dokonce i jeho pověst; jazyky a hlavy, které tolik jiných legend zachovaly, ji zapomněly. Snažila se najít smysl v myšlenkách, ve smyslovém vzrušení, v obrazech ti zvláštní země a pevnosti ukryté pod mohylou, v bouřli vých zvukových projevech dobrodružství, z nichž se příběh o Starém zapovězeném místě skládal.

Přestala chodit do školy. Rodiče se zlobili, ale Tallis ni na ně neměla čas. Někdy si všimla, že maminka pláče. Ně

kdy se probudila ze spánku a zjistila, že matka sedí v pokoji vedle ní a potmě se na ni dívá. Byla z toho smutná, ale potlačila to v sobě; neměla na smutek čas. Bez ohledu na to, co s ní Hloubena prováděla, musela být vnímavá ke *všemu*. Jestli si něčeho nemohla nevšimnout, tak to byly hádky. Její chování vyvolalo v domě krizi. Když zaslechla, že rodiče se baví o Silném proti bouři, schovala se za dveřmi a pozorně poslouchala. Margaret Keetonová chtěla ten strom porazit. Ale James řekl ne. Kdyby to udělali, mohli by Tallis v tom letním třeštění uvěznit navždycky. Ztratili Harryho... se ztrátou Tallis by se Keeton nevyrovnal.

Letní třeštění? O jakém letním třeštění to mluvili? Poslouchala dál. Mluvílo se o 'zasněnosti', 'představivosti' a 'halucinacích'. Ani zmínka o tom, co dělala pro Scathacha. Ani zmínka o hrůze, kterou prožívala při představě, že ho ptáci mrchožrouti napadnou, jak tam leží v bezvědomí. Mračila se, zacpávala si uši, aby tlachání dospělých neslyšela. Copak to bylo třeštění, vymýšlet si kouzla a zaklínadla? Měla spoustu pohádkových knih o čarodějích, čarodějnicích a čarování. Ve všech se mohla dočíst, že základní složkou každého zaklínadla je *víra*; proto soustředila svou malou hlavinku na to, aby *uvěřila*, že dokáže ptáky udržet v uctivé vzdálenosti. Nezáleželo na tom, *co* přesně dělí; i a; sílu bude mít každý její čin, každé slovo, každý ta-lisman.

Téměř bezprostředně na to dostala inspiraci pro svou devátou masku. Vyřezala ji z kůry mladého jilmu, který padl v jednom ze stromořadí. Namalovala ji nejdříve na bílo a potom azurově modrou obtáhla oči, aby dostala nevinný výraz. Tato maska byla *Sinisalo* a ukazovala jí tetelící se modravé lesy, ale její tajné jméno bylo *Vidět dítě v zimě*. Na Stretleyské louce, mezi povalenými oghamovými kameny, našla ještě jiné kameny. Byly malé asi jako dlaň a hladké na omak. Nasbírala jich, kolik unesla, ještě jednou se vrátila pro další a udělala z nich pod stromem hromádku. Očistila je, z domu si přinesla barvičky a štětce a několik valounů si vzala s sebou na Morndunův hřbet. Tam se po sadila na val, čelem k Ryhopskému lesu, a představovala si černé lesní moře, které se kdysi prostíralo kolem. Na několik kamenů namalovala Smrtící oko, na další znamení dravce a ještě na jiné kříže, kolečka a spirály, jaké se malovaly kdysi. Ve svých knihách a v knihovnách po domě pátrala po zaklínadlech, která by se mohla hodit. Obkreslovala si slepé tváře druidských obětí, mrtvé kamenné hlavy z keltských dob, a cítila energii

nepozemského života, kterou v sobě měly. Zhotovila svou desátou masku, zvenčí mrtvou, ale zevnitř velmi živou. Nazvala ji *Morndw* a udiveně si jejíma očima prohlížela valy na kopci. Jej druhé jméno, to tajné, bylo *První cesta ducha do neznám země*.

Nakonec namalovala na dva různé kameny *Pána listů* a *Matku listů*. Nabarvila je zeleně a dodělala jim červení oči, přičemž na červenou použila vlastní krev, jako pouti se Scathachem.

Pak uvázala *Pána listů* a *Matku listů* na provázek a vy šplhala na svou větev. Neměla z toho dobrý pocit. Nebyli tam už osm týdnů. Předsevzala si, že se na Scathacha nepo dívá do prvního podzimního dne. Jestli žil jenom ve chvi lích, kdy se na něj dívala, bude muset jeho život natáhnout! na několik let.

Nápadu s kamennými tvářemi úplně propadla a chtěla aby jejího mladého muže ochránily. A tak se z léta přenesli do začínající zimy v zakázaném místě. Podívala se dolů, cc dělá spící bojovník.

Vypadal naprosto stejně jako před těmi několika týdny. Nezměnilo se nic. Tallis se na něj usmála, zavolala na něj a spustila z větve ochranné kameny. Na okamžik je ztratila. pak se objevily znovu.

Viděla, jak se provázek pod větví ztrácí a objevuje se jen tak ve vzduchu o několik stop již něji, ale vůbec se tím klamem nenechala znepokojit. Dvi tváře listových postav se houpaly nad Scathachovým telen a pomalu se otáčely sem a tam. Přivázala je na větev, utáhli uzly a naklonila se, aby na něj ještě jednou zavolala...

A v tu chvíli je spatřila.

Skoro se bála obrátit oči směrem ke vzdáleným, temným mračnům, ale podívala se tam, přes řeku a temné lesy, a všimla si, že tam černých tvarů přibýlo. Když však vyjekla, nemohli za to ptáci, ale kanibalové, kteří přebrodili řeku a začali pročesávat terén pod kopcem v místech, kde v Tal-lisině světě sousedilo s Lovcovým potokem Knowské pole.

Byly to čtyři shrbené, staré postavy navlečené do černých hadrů. Tallis okamžitě poznala, že jsou to ženy, ale další podrobnosti jí unikaly; všimla si jen toho, že pod tmavými šátky ukrývaly dlouhé šedé vlasy.

Ale nebyly to na-šeptávačky, nebyly to ženy v maskách z kraje lesa.

Jedna tlačila káru, vratkou konstrukci na dvou těžkých, pevných kolech. Jejich hlasy, rezavé výkřiky a smích, se rozléhaly bojištěm, kam přišly olupovat mrtvé.

Tallis na Scathacha naléhavě zavolala, ale on se ani nepohnul. V prstech se mu třepetal pruh z bílé noční košile. Vanul tam silnější vítr, předzvěst bouře. Tallis najednou propadla panice. V kapse našla dva kamínky, a tak je po bezvědomém Scathachovi hodila. Mířila na nohy, jenže ka-

meny zmizely a přechodem mezi světy se od původního cíle vychýlily, takže se znovu vynořily nad jeho hrudí. Kdy? dopadly, zatajila dech, ale neškodně se z bojovníkova těla skutálely, jakoby nic. Scathach se ani nepohnul.

Znovu se naklonila, aby se podívala, co dělají okrádač-ky. Vítr je chytal za volný černý hábit, který měly na sobě, a mával jím, jako by to byla netopýří křídla. Ale Tallis zamrazilo v zádech spíš z toho, co dělaly. Mrtvé svlékaly a rozřezávaly. Narovnávaly je a stahovaly jim kabáty, opasky, kalhoty a boty. Jedna se pustila nožem, který se matně leskl, do nahého trupu, zatímco druhá, nejstarší a nejšerednější ze všech, měla dlouhou, zahnutou kudlu a hleděla si šíje. Když přejížděly dál, slepé hlavy se po káře kutálely, narážely do postranic a otevíraly ústa v němém protestu.

Kára, kterou tlačily, byla už plná masa z mrtvých. Musely se o ni opřít dvě. Ještě tři mrtví leželi asi v polovině kopce a potom - Tallis o tom vůbec nepochybovala - potom si všimnou Scathacha pod dubem. Postupovala po větvi zpátky, dokud se nezměnily roční doby. Srdce jí bilo jako zvon a v hlavě měla zmatek. Co teď? Co teď?

Potřebovala vědět víc. Věděla, že jsou to primitivní lidé, a tak ji žádný vhodný způsob obrany nenapadal - a času bylo tak zoufale málo. Ale čas si přece mohla dopřát. Mohla Scathacha udržovat při životě jednoduše tím, že se na něj nebude dívat. Jenže to zase nešlo. Na to byla moc rozrušená. A co kdyby se čas v jeho světě nezastavil? Co kdyby už *ted'* byly čarodějnice kousek od něj a tlačily rachotící káru k lákavé kořisti?

Přelezla zpátky do zimy. Ještě ani nerozhnula listů, aby se podívala, a už zaslechla jejich smích. Kov skřípal. Kola vrzala a vichřice přinášela z bojiště, které se nořilo do tmy, starý pach krve a dýmu. Byla tam zima. Stromy v dálce se rozkymácely, jak jim víchr pročísl větve. Dým z ohňů chaoticky stoupal k nasupenému nebi. A Tallis poznala, že babice už Scathacha zpozorovaly.

Zkrvavené mrtvolky uprostřed pole přešly bez povšimnutí a táhly svou skřípající káru rovnou k dubu. Vítr jim nadou-val kutny, takže Tallis mohla spatřit jejich popelavě šedé tváře, napjatou kůži na lících kostech a otevřená ústa, černé díry, z nichž vycházel nelítostný křik.

Najednou se zastavily. Všimly si kamenných hlav - Pána listů a Matky listů - visících nad tělem, které přišly oloupit Možná postřehly, že hlavy visí ve vzduchu. Vrzání kol utichlo. Ženy svěsily šeredné hlavy, pustily se káry a opatrně postoupily blíž.

Pozorovaly kameny. Pozorovaly Scathacha. Pak ta nejstarší zamávala řeznickým nožem a odhodlaně vykročila.

“Ne!” zaječela Tallis z větví Silného proti bouři. “Jděte pryč!”

Stařeny strnuly. Rozhlédly se, couvly a zastavily se. Pal ta nejstarší udělala zase dva kroky k dubu.

“Zpátky!” zavřískla Tallis. “Nechtě ho! Je můj! Je můj!”

Vypadalo to, že se nejstarší babizna podívala přímo na Tallis, ale její bledé, vodnaté oči se na nic nezaostřily. Dívala se skrz ni, mimo a nad ni...

“Je můj! Běžte pryč!” vykřikla dívka.

Ženy konečně pochopily situaci. Na stromě nebyl nikdo, žádný člověk. Vykřikly, rychle ustoupily a každá zkrřížila ruce před obličejem. Prsty na pravých rukou vytvarovaly rohy, na levých naznačily Oko. Chvilí zmateně blábolily, pak se chopily káry a rozjely se s ní přes pole vstříc bouři a lesu, kde hořely ohně.

Tallis se za nimi dívala a smála se. Její smích stařeny vystrašil ještě víc, takže přidaly do kroku. Zvítězila! Zahнала je! Scathach s ní bude v bezpečí.

Ale neradovala se ze svého vítězství dlouho.

Pár minut spokojeně ležela na větvi a pozorovala stahující se bouři.

Cítila, jak vítr sílí, viděla, jak na kopce padl stín a všechno zešedlo.

Scathach stále ležel bez hnutí, ale Tallis ho nechala spát. Věřila, že ráno ho zimní slunce probudí. Krkavci a vrány už ho nedostanou.

Bylo šero, ale směrem od lesa problikávalo světlo. Když se tím směrem podívala, zahlédla několik pochodní.

Srdce se jí sevřelo.

Temné postavy překračovaly řeku. Pochodně ; % rozhořely jasněji.

Zaslechla hlasy.

Zase ty ženy. A opět tlačily káru, ale tentokrát byla naložena něčím,

co vypadalo jako dřevo... a jakýsi podlouhlý kámen. Za nimi šel

nějaký muž. Měl na sobě dlouhý, šedý kožešinový plášť a nesl si

dlouhou hůl. Když přišel blíž, Tallis rozeznala, že má dlouhý knír a

šedé vlasy, ale žádné vousy na bradě. Byl bos. A ženy tentokrát

nebyly čtyři, ale bylo jich pět. Té nové zahaloval tvář podivný,

děsivý černý závoj, ale jinak byla oděna stejně chatrně jako její

společnice.

“Běžte pryč...” zašeptala Tallis. V první chvíli cítila zoufalství, ale

pak znovu zvítězil hněv. “Běžte pryč!” poručila hlasitě. Pochmurný

průvod na okamžik zpomalil, ale hned zase pokračoval dál.

Ještě než se stačili k začarovanému dubu přiblížit, Tallis znovu zastavila čas. Vzala si pár pomalovaných kamenů, ale vybrala jen ty, na nichž byly oči a kruhy.

Když se znovu ocitla ve Scathachově světě, pochodně ve větru divoce plápolaly. Nad polem se hnala bouřková mračna a Tallis cítila ve vzduchu děšť. Zaslechla hřmění.

Ženy zarazily pochodně do země, v půlkruhu kolem dubu. Stály u nich a rozedrané šaty jim vlály kolem těl zmítaných zlobou. Když jednohlasně zavřískly, znělo to jako neskutečný, děsivý nářek. Dívaly se na větev, na které seděla Tallis, a rukama dělaly magická znamení. Ta, která měla zahalenou tvář, něco pošeptala muži a pak kousek ucouvla. Stařec postoupil. Zvedl hůl a uhodil do Listových hlav nad Scathachovým tělem. Seběhlo se to tak rychle a nečekaně, že se Tallis neudržela, vykřikla a hodila mu po hlavě kámen. Zasáhl ho do ramene.

Stařec si na stromu vyilil příval bolesti a hněvu, ale pak se shýbl a talisman zvedl. Téměř ve stejném okamžiku jej znovu polekaně upustil. Ale zahalená žena ke kameni přiskočila, sebrala jej a začala jej obracet v prstech. Tallis se zdálo, že zaslechla její smích, a to ji polekalo.

Proto zavřískla: "Je můj!" A mrštila druhý kámen po jedné z pochodní. Ženy dál kvílely, ale ta nejstarší zamávala dlouhým, tupým nožem. "Nechtě ho být!" vykřikla Tallis. "Nezabíjejte ho! Neubližujte mu!"

Stařec byl vzteky bez sebe. Mával holí a levou rukou dé-lál ve vzduchu zvláštní znamení. Ukázal na spícího Scatha cha a potom se uhodil do hrudi. Něco řekl; znělo to úsečně, naléhavě.

Tallis po něm hodila kámen s okem a zasáhla ho do čelí Stařec potácivě ustoupil. Když se vzpamatoval, složil z *n* zu další pochodně, jednu po druhé je zapálil a zarazil dc měkké země, a tak rozšířil ohnivý kruh kolem stromu. Tallis přihlížela. Tma zhoustla, bledé tváře stařen zářily odles kem plamenů.

Když Tallis ze stromu slezla pro další kameny s oki a kruhy, uvědomila si, že se začíná smrákat i ve světě, kdi je doma. Vynesla další kameny od paty Silného proti bouři do jeho koruny.

Pak znovu přešla z poklidného soumraku do bouřlivé noci. Praskot pochodní se hlasitě rozléhal a jekot stařen zněl, jako když divoká zvířata skučí bolestí. Když se podívala dolů do té děsivé záře,

zjistila, že stařec a dvě ženy shazují z káry ten vysoký, šedý kámen. Měli s ním co dělat. Podařilo se jim ho postavit a ženy ho držely, aby znovu nespadl. Žena se závojem na něj na okamžik položila ruce a pak něco řekla starci. Ten do něj uhodil holí, začal jej obcházet, a přitom něco vykřikoval neznámým jazykem. Pokaždé, když prošel mezi Tallis a kamenem, tak do jeho hladkého, šedého povrchu třískl. Konečně ten podivný rituál skončil. Viděla, jak stařec vytáhl nůž, vyryl do kamene rovnou rýhu shora až dolů a začal čepelí prudce bodat podél ní...

Zdálo se, že údery nemají dostatečnou sílu, aby po nich zůstaly hluboké znaky oghamu, ale Tallis jeho počínání vzrušeně přihlížela. Že by vytesával Scathachovo jméno? Mělo to být nejmocnější kouzlo, které znali a kterým se chtěli bojovníkova těla zmocnit? Najednou byl hotov. Kámen těžce žuchl na zem. (V Tal-lisijě době na tom místě žádný Stretley neležel.) Ženy se rozběhly ke spícímu Scathachovi, ale ze stromu je přivítal déšť kamení. Útok je zahnal zpátky. Krvácely a křičely. Jen ta s černým závojem stála opodál, jakoby nic, a dívala se na strom.

"Nedostanete ho! Nedostanete ho!" vykřikla Tallis. "Je můj! Patří mi..."

Kameny jí znovu došly, a tak rychle sklouzla dolů, aby si nabrala další. Hlasitě zahřmělo a Tallis na jejím vratkém bidýlku rozhoupal náraz prudkého vichru. Ztuhla uprostřed doplňování střeliva.

Kam se poděl soumrak? Co dělala bouře *tady*?

"Scathachu!" vykřikla. "Ne! Ne!"

Pak spěchala po větvi zpátky tak rychle, že se málem pustila. Když dorazila na místo, natáhla se a zadívala se na pole mezi ohni.

Scathach byl pryč. Slyšela, jak kára skřípe, a tak se shýbla a podívala se za ní. Scathach ležel na voze. a nohy se mu klátily přes okraj. Stařec šel vedle vozu a hůl držel křížem u těla. Stařeny kvílely a táhly svou kořist někam, kde jí budou moci v klidu odstrojit. Černý závoj, znamení triumfu staré čarodějnice, byl uvázan ke kameni a vlál v bouři.

"Scathachu!" vykřikla Tallis. A zatímco jméno do nekonečna opakovala, z očí jí vyhrkly slzy žalu.

Prohrála. Neochránila ho. Nesplnila úkol, který jí Hloubena svěřila.

Mučivá bolest se jí zařezávala do kostí, do masa, do duše jako ledový nůž, kterým někdo v ráně obračí.

Ze dvou pochodní pohozených u paty stromu začaly pla měny přeskakovat na dub. Tallis se na ně dívala a vzlykala Tolik se snažila,

aby svého krásného bojovníka zachránila, ale nebyla dost stará, její formule neměly potřebnou sílu. Hloubena jí našeptala, jak vízi otevřít, a řídila její čas, jenž Tallis o sobě *zapochybovala*. Přesně si pamatovala ten oka mžik, kdy ztratila nad hloubením vládu, kdy dostala strach, že nestačí být na stromě, chce-li mít vládu nad během Sca thachova života...

A zaplatila za to. Zaplatil za to i Scathach. Nezachránili ho. Její pochybnost byla cizí zásah, kterým Scathachuv pft běh *změnila*.

*Tupím železo,*

*vrhám stín časem,*

*jsem země bez tvaru. Stojím osamocen.*

*Jsem druhý ze tří. Jsem kámen.*

A změnila jej opravdu?

Teprve když vlna zoufalství a malomyslnosti opadl • dokázala si události posledních několika hodin projít žňoví a najít v nich skutky, které její víru ve strašlivost Scath» chová osudu vyvracely.

Byl to pro ni do jisté míry šok, když si uvědomila, že kvílení žen nebylo vítězným pokřikem, ale projevem zoufalství a smutku; a pokud v něm nějaký triumf zazníval, pak pramenil z toho, že bojovníkova mrtvola byla zachráněna, ne uzmuta.

Vše, co se jí teď vybavovalo, ji utvrzovalo v dojmu, že si nářek jejich hlasu spletla s krákáním krkavců ponechaných o samotě se svou kořistí.

Když si vzpomněla, jak stařec ukázal na Scathacha a potom na sebe... Chtěl tím říct, že k nim patří? Že by stařeny nechaly těla uprostřed pole bez povšimnutí proto, že zahlédly jednoho ze svých kraleviců?

Najednou jí všechno bylo děsivě jasné. Stařeny patřily *k jeho* lidu. Našly ho pod stromem, ale narazily na stromovou vílu, která ho hlídala, a došly k závěru, že se ho víla chce *zmocnit*. Snažily se Scathacha před stromovou vílou *zachránit*. Jak špatně si vyložily její činy. Vždyť ona ho chránila před zmasakrováním. Teď to vypadalo, že ho chránila před vlastními lidmi, před jeho rodem.

Třeba ho ještě mohla dostat zpátky, kdyby zavolala vlídněji. Ano, to by mohlo jít. Ženy určitě ještě nedorazily k řece, kde, už ji jednou slyšely. Naposledy vyleze do koruny Silného proti bouři a zavolá na ně, zkusí je uklidnit a řekne jim, jak se jmenuje, aby na ni Scathach v dobrém vzl omínal, až se zotaví ze svých ran.

Čas, kdy měla být s ním, ještě nenastal; přijde později, až bude starší. Zatím byla jen stromová víla, ale rozhodně ne taková, které by se museli bát.

Jelikož nevěděla, který z povalených kamenů, Stretleyů, je ten Scathachuv, oběhla třikrát každý z nich, potom se vrátila ke stromu,

rychle na něj vyšplhala a dolezla po větvi až tam, kde zuřila bouře a pochodněmi prozářená noc byla prvním pomníkem těch, kteří padli v té dávné, zapomenuté bitvě.

Čekala, že uvidí káru a ženy v potrhaných hadrech. Byla to pro ni poslední rána, když zjistila, že ji čas znovu podvedl. U reky plápolal velký oheň a jeho plameny tiše tančily na pozadí hradby lesa. Na hranici někdo ležel. Byl to Scathach, kdo jiný. Věděla to - a zároveň viděla, jak oheň mění jeho tělo na popel. Dub pod ní byl ohořelý a zčernalý, ale oheň už vidět nebylo, jen jeho duch přebýval v doutnajícím kmeni, ale o tom Tallis nevěděla. Plakala pro Scathacha a dívala se do plamenů, jak ho začínají stravovat, jak se vzpínají k bouřkovému nebi, obdařeny jasným životem.

Poslední, co zahlédla, byl jezdec na koni, který vyrazil z lesa a projel kolem ohně. Koni vlála temná hříva, jezdcí černý plášť. Nevěděla proč, ale napadlo ji, že je to žena. Viděla, jak jezdec jednou, dvakrát a pak zase projel kolem hranice zprava doleva a oheň pokaždé ozářil bílé, hlinkou ztužené vlasy, napjaté černé linky na tváři, rudé pruhy na jejích holých údech. Její žalostný nářek zněl jako pomíjivý křik jítřních ptáků vyhnaných z této zapovězené zimní kra jiný, ze země Ptačího ducha.

## Stín lesa

### I.

Ještě ani po týdnu se Tallis úplně nevzpamatovala - právě začínal srpen - a vůbec se neúčastnila příprav na každoroční shadoxhurstskou slavnost písní a tanců. Neměla se s kým o tom bavit a rodiče ji v zatrpklém vyhlížení do kraje nerušili. Když s ní matka zkusila zavést řeč na to, co ji trápí, Tallis jí odpověděla: "*Musím* mu to nějak vynahradit. Tepr.e pak můžu znovu začít hledat Harryho. Nebo Lovce."

Margaret Keetonové to situaci moc neosvětlilo, ale nechala ji, ať si dělá, co chce.

Jenže co chtěla?

Tallis se dopustila groteskní chyby. Hloubena jí pomohla otevřít první bránu, která *evidentně* vedla do zapovězeného světa, jinam, do dávné země, jejíž pravé jméno jí stále unikalo, přestože se je několikrát úporně snažila v duchu 'zaslechnout'. Hloubena ji naučila, co má dělat, a ona všechno zkazila. Místo aby byla svědkem smutné smrti a krásného osvobození Scathachovy duše, *zasáhla* do děje, jemuž měla jen *přihlížet*. Něco změnila. Udělala něco hodně špatného. Hloubena, maskovaná žena z lesa, se zlobila. Sice Tallis sama sledovala, ale když se k ní dívka chtěla přiblížit, ztratila se jí ve stínech.

Tallis vidění *změnila*. Zasáhla. Udělala něco, co neměla.

Cítla naléhavou potřebu se Scathachovi nějak odškodnit, ale neměla představu, jak kletbu změny zlomit. Neměla ponětí, jaké kouzlo by jí mohlo pomoci, aby jeho ducha poslala na pravou cestu, aby ho vysvobodila z obrazu ve své zmučené mysli, který - o tom byla pevně přesvědčena - ho v zemi Ptačího ducha věznil.

Držela ho mezi dvěma světy. V zemi nikoho. Potřebovala najít kouzlo, kterým by ho vysvobodila, aby mohl dál. Pak by se také ona mohla vrátit na svou cestu hledání Harryho, pátrání po bráně do Ryhopského lesa.

V den slavnosti se Tallis probudila před svítáním. Rychle se oblékla, po špičkách se vykradla ven a nejkratší cestou přeběhla přes pole k Stretleyským kamenům. U Silnéte proti bouři se zastavila, zahleděla se do jeho letních větví a pátrala v tichu po sebemenším náznaku zimní bouře. Nfry slyšela nic. Tváře vran, které tam před několika dny vyryla zmizely. Mohutný strom vstřebával její kouzlo, hojil svoji ránu. Tallis si dobře všimla, že ode dne, kdy hloubení skončilo, na louku nepřiletěl jediný pták.

Cítila touhu do země Ptačího ducha vejít a posadit se o kámen, který považovala za Scathachův, ale to, co se stala ji od toho odradilo. Řekla si, že na louku a k jeho hrobi prostě nesmí. A tak louku obešla a pustila se dál k Lovcovu potoku. Tam si dřepla a v mokřín, chladném světle nového dne se rozhlédla po bezejmenném poli a temné hradbě lesa

*Byl stejný jako les, který viděla ve své vizi. Právě z ty vyjel ten hlinkou pomalovaný, plačící jezdec, truchlící pn padlého...*

Musím se přes to pole dostat, poručila si zlostně Tallis Musím na jeho jméno přijít, abych je mohla bezpečně přejít a začít hledat Harryho. Potíž je v tom, že není ničím zvláštním, žádnými kameny, hromadami, stromy, prohlubní mi, příkopy. Jak se jmenuješ? Jak se jmenuješ?

Najednou zaslechla, jak si někdo hvízdá. Byla to veselá melodie. Připomínala jí písně, které slychala celý život, protože si je pro sebe pořád pohvizdoval Gaunt. Byla to jedna z melodií, jaké se už za chvíli budou rozléhat celým Shadoxhurstem, jen co začne slavnost. Jenže tuhle nezpíval žádný tanečník *morrisu* v květovaném klobouku, ani místní děvče v pestrobarevné sukni, s dřeváky a čepcem.

Pozorně si neznámého starého muže prohlížela. Vypadalo to, že vyšel z Ryhopského lesa. Když se na něj soustředila, okraj jejího zorného pole ožil vznášejícími se, poletujícími postavami. Takže to bylo další mytágo, které ze své hlavy vyvolala, podobně jako Hloubenu, jako Gaberlun-gi...

Starý pán se prodíral vysokou trávou a hustým křovím na kraji Ryhopského lesa. Netrvalo dlouho a začal se bořit do bažinaté půdy. Přestal si hvízdát a pobouřeně něco zabručel. Vyšel z podrostu a pustil se přes suché pole k Lovcovu potoku. Kulhal a pomáhal si holí. Když si všiml Tallis, skrčené na druhé straně potoka, zvedl hůl na pozdrav a Tallis se narovнала.

Cizinec byl vysoký a mohutný. Měl na sobě zelené kalhoty, těžké boty a jakýsi nepromokavý plášť, v ramenou pytlovitě nafouklý. Měl krátké vlasy, úplně bílé a pečlivě sčesané na pěšinku. Ve tváři byl bledý, vážný, ale oči měl teplé a přátelské. Usmál se na ni, pak našpulil rty a začal si znovu pískat. Když došel k potoku, rozvážně se posadil a začal si zouvat boty.

“Vůbec jsem nepřemýšlel, co dělám,” zavolal na Tallis. “Jdu si, raduju se z krásného rána - a rovnou do bažiny. Už jsem mohl být dvacet stop hluboko.”

Na polích jsou bažiny, ale tam, kde jste šel, ne, pomyslela si Tallis. . Ale neřekla nic. Byla z něj nervózní... a čím dál nejistější, jestli je *opravdu* mytágo. Neznámý si ji nepříjemně prohlížel.

“Taky sis vyšla časně,” zavolal na ni.

Tallis přikývla a muž se usmál. “Zdřevěněl ti jazyk?”

Vesele ho na něj vyplázla, aby mu dokázala, že ne. Za chvíli měl boty dole. Ponožky měl mokré, a tak natáhl nohy, aby mu je slunce osušilo. Lehl si do trávy a uvoK nil se. “Spal jsem v Zámečku. Mají to tam hezké. A dostal jsem výbornou večeři. Víš, že ve zdejších lesích lovil Jindřich VIII.?” Zvedl se na loktech. “Přijel jsem na slavnost Budeš tam také?”

To je přece jasné, napadlo Tallis. Na shadoxhurstskot lidovou slavnost jde každý.

“Jestli jdeš, tak se tam určitě uvidíme. Ale tancovat ne-budu.”

Zasmál se a rozhlédl se po ztichlé krajině. “Ale nemysli si,” dodal, “tancoval jsem rád. Jezdil jsem sem, ui když jsem byl mnohem mladší. Sbíral jsem písně. Staré pís ně. Lidové. Pro lidi, jako jsem já, kteří přijedou z Londýna byla taková vesnická slavnost něco velmi *vzrušujícíhu* Vesnice má to zvláštní půvab. *Kouzlo*. Nedovedu to vj světlit. Ty bys to uměla vysvětlit? Vím jenom to, že mě K po mnoha letech přitáhlo zpátky, a připadám si stejně nai seny jako dítě, které dostalo první vláček.” Znovu se na B tázavě zahleděl. “Nebojíš se? Neříkají ti doma, že se nemá bavit s cizími lidmi?”

Jasně že ne, napadlo Tallis. Že se vás nebojím. “Nebojím se,” řekla nahlas.

“Vida! Tak ono to umí mluvit. A má tvoje opatrnost ně jaké jméno?”

“Tallis,” řekla Tallis.

Na cizince to udělalo dojem. “To je neobvyklé a krásu jméno. A přiléhavé. Kdysi je nosil jeden znamenitý mni Před několika sty lety. Psal chrámovou hudbu. Výborná hudbu.”

Osahal si polštářky nohou, obul si boty a postavil s “Vypukne to v poledne, že?” zeptal se. A když mu to Táli tiše potvrdila, dodal:

“Myslel jsem si to. Tak to si ještě si hnu dát něco k snídani. A co fy, neznáš nějaké písně?”

Muž a dívka stáli proti sobě, každý na svém břehu spí chajícího potoka. Tallis se usmála a hlasitě zazpívala '*& bé, černá ovečko.*' Muž se zasmál a obrátil oči v slou[

"No. Dobře. Ale ta je asi až moc známá, než aby stálo za to ji sbírat."

"Vy sbíráte písně?" zeptala se Tallis.

"Copak jsem to neřikal? Hudba, to je můj obor. Slyšel jsem tisíc písní zpívaných na tisíc způsobů, často opravdu krásných a velmi starých. Ale občas mě napadne, kolik mi jich ještě uteklo. *Jedna* určitě. Slyšel jsem ji kdysi v mládí, ale než jsem si ji stačil zapsat, tak mi z hlavy vypadla." Usmál se na ni. "Moc rád bych ji znovu našel. Takže kdybys ji náhodou zaslechla, dej mi vědět. Taková nová píseň dovede zázraky."

Tallis vážně přikývla. A když se mohutný muž dal na odchod, zvedla ruku. Pak za ním zavolala: "Má vaše hledání nějaké jméno?"

Otočil se, zvedl hůl a zasmál se. "Williams," zavolal. "Úplně obyčejné. Úplně tuctové. Ale Tallis je *krásné* jméno. Moc krásné. Tak ahoj na slavnosti!"

A pak se obrátil a vykročil zpátky k lesu, opatrně, ale odhodlaně. Starý muž jí ještě ani nezmizel z dohledu za lesem, který jí nedal spát, když se jí působivě, jako nečekaná a posměšná ozvěna, vrátila jeho skoro poslední slova.

*Nová píseň dovede zázraky!*

No ovšem! To byla odpověď. Píseň. Nová píseň.

Konečně. A přitom to bylo tak jednoduché. Tak jasné! Měla by Scathachovi na památku *zazpívat*. Tichou píseň, odvíjející se od jeho náhrobku, opakovanou a obohacenou neznámými končinami jejích vášní, radostmi a představami, které patřily jenom jí.

Píseň: tak dlouhou, dokud se kletba nezlomí.

Píseň pro Scathacha.

Rozběhla se zpátky na louku Stretleyských kamenů. Už věděla, jak bude píseň začínat, a nevadilo jí, že slova, která ji napadají, mají navzdory vžitě představě tajemný a chladný zvuk... a zatím jsou bez melodie:

*Oheň hoří v zemi Ptačího ducha,*

*v zemi Ptačího ducha, kde můj milý leží...*

*Černé krkavce rozeienu do všech stran...*

Gaunt si často zpíval. Někdy při práci, jindy u jablce něho vína, nebo když se probíral z dřímoty na židli v kůlně s jablky. Slovům nikdy nerozuměla, protože byla většinou v nářečí, a nápěv byl

melodický, ale hluboký. Ale zapama tovala si, co jí jednou, asi před rokem, řekl.

"Jak to děláte, že si pamatujete *tolik* různých melodií?" zeptala se ho tenkrát.

"Melodie, to nic není," odpověděl jí. "Důležitá jsou sto va. Jak se jednou naučíš slova nazpaměť, melodie přijde po dle toho, jak ti je. Nějaká se najde vždycky."

"Ale ty vaše jsou moc hezké."

"Tak tobě se líbí, jak zpívám?"

"Ne," přiznala Tallis. "Jak zpíváte, to zrovna ne. Ale lib se mi, co zpíváte. Ty melodie jsou hezké."

Gaunt se tomu potlačované zasmál. "To bude tímj o nich moc nepřemýšlím. Takže ony pak přijdou odtamtud kde žijí, nijak nepřikrášlené. Už přede mnou je zpíval mí táta a jeho táta před ním. Gauntové je zpívají, no, ani nevím od kdy. Snad co Všemocného napadlo, že je naučí Adama Tallis došla na louku, kde ležely náhrobky, a z náhlék popudu vyskočila na padlý monolit, o němž si myslela, by mohl nést Scathachovo jméno. Ve větvích okolních stro mu se ozvalo neklidné třepetání křídel. Ptáci. Schovávali s v dubech a v křoví, pokukovali po bohaté pastvině, ale pit letět přes pole nemohli.

*Začala si tiše zpívat. Nemyslela na melodii, prosté w*  
*chávala slova proplovat hlavou. Tónina stoupala a klesali*  
*rytmus se měnil. Slezla z náhrobku a začala jej pomalu otcházet a*  
*tančit na rytmus, který svým neobratným slovit vkládala, dávala*  
*slovům volnost a všechno nechávala vjcházet odtamtud, kde to*  
*žilo.*

Než si to stačila pořádně uvědomit, začala zpívat náhlí Ve větvích to neklidně zašumělo. Vysokou trávou zasviští vítr. Její hlas se vznesl do výše a roznesl líbezný zvuk Tal-lisina slibu daleko od svatyně.

*Oheň hoří v zemi Ptačího ducha,*  
*v zemi Ptačího ducha, kde můj milý leží.*

*Bouře zuří v zemi Ptačího ducha,*  
*černé krkavce rozeienu do všech stran.*  
*Budu bdít nad laskavou hlínou, v níž můj milý leží,*  
*budu tam s ním, v zemi Ptačího ducha.*

*Oheň hoří v zemi Ptačího ducha.*

*Z mých kostí se kouří.*

*Musím tam jít.*

Kouzlo se zlomilo a zpěv ztlchl. Najednou jí bylo hrozně smutno, a tak nechala slzy kutálet po tváři. Podívala se na kámen a potom na Silného proti bouři.

Všechno to mělo nějaký smysl. Někde dávno, snad tisíc let, poslala svou písní Scathacha dcf míst, kde lov nikdy nekončí, kde každý muž umí dobře zpívat a kde láska hoří stejně prudce v zimě jako na jaře. Do země mnoha barev. Do onoho světa. Na jasnou stranu zapovězeného místa...

Víc zatím nemohla udělat. Louka byla jenom louka a šedý kámen byl zase chladný, duch z něj vyprchal.

Udělalo by jí radost, kdyby v tu chvíli zahlédla Hloubenu, ale lesní stíny byly prázdné.

## II.

Tallis se celé odpoledne potloukala Shadoxhurstem plným lidí a hledala toho starého<sup>užě</sup>, "kterého potkala u Lovcova potoka, pana Williamse. Chtěla mu říct, že jí moc pomohl a tu novou píseň, kterou Scathachovi složila, mu zazpívat a tu novou píseň, Ale nemohla ho nikde najít a trápila se tím Nakonec se posadila se Simonem a několika dalšími taními dětmi na kamennou zeď kolem kostela a odtamtud pozorovala davy, tanec i zvláštní loutkohru, které se říkalo Nerozumy. A samozřejmě prohánění dobytka po návsi. To se Tallis líbilo. Pokaždé, když se nějaký povolný kus podařilo nahnat mezi dvě hranice, zvíře zdivočelo, skočilo mezi diváky a vyvolalo zmatek. Právě tyto vzrušené a nebezpečné okamžiky dodávaly slavnosti tu pravou atmosféru, ale docházelo k nim zřídka.

Odpoledne jí začalo připadat nekonečné. Půlku osla opekli nad dřevěným uhlím do černá a postupně ji okrájeli až na růžové kosti. Závodů a soutěží se střídaly s tanci, ale Tallis zůstávala na zdi a jen přihlížela. Teprve když přišli tancovat Shadoxané, opustila své nepohodlné bidýlko na zdi a přišla blíž. Simon šel s ní.

"Taky budu Shadoxan, až budu starší," řekl. Mohl na tanečnicích *morrisu* oči nechat. "Budu Železo!" Nemohl se odtrhnout od stříbřité čepele, kterou měl tanečník našitou

na hrudi.

Každý z deseti tanečníků měl jiný odznak a podle něho se mu říkalo. Tallis je znala nazpaměť: pírkó, železo, zvoa sova - ten měl kolem krku vycpanou soví hlavu - dub, hloh, břechťan, kámen, kost a ten hlavní, oheň. Vůdce měl smol nou pochodeň, která se v devět večer zapálí a bude použita k nejdůležitějšímu obřadu dne. Kost, nejvyšší a nejmohutnější ze všech tanečníků, měl za pasem velký kostěný roh. "Jestli budeš Železo, tak nebudeš můj přítel," pošeptala Tallis bratranci. Simon se na ni podíval a zamračil se, ak Tallis si ho už zase nevšímal.

Shadoxané předvedli čtyři tance a pak přenechali míste jednomu z hostujících souborů. Vždycky šlo téměř o totéž Muži tancovali ve dvou řadách po pěti. Dělali, že svádějí bitvu lískovými pruty a malými rukávovými štíty. Nakonec si štíty z rukou stáhli a hodili je do davu. Tu, která chytili 'oheň', si tanečníci mezi sebou podávali a čím dál rychleji zpívali: "Do dřeva a ze dřeva ven, do dřeva a ze dřeví ven"... a nakonec ji vyhodili do vzduchu s výkřikem: "Upij léna, ubodaná, zemřela by ještě ráda!"

Štít ohně se vždycky házel mladé ženě a Tallis dobře ve-děla, jaký zlověstný význam v sobě tento lidový obyčej má. Za soumraku ji rodiče začali hledat. Během odpoledne pomáhali při několika vedlejších atrakcích a teď šli na večeri. Tallis se rozhodla, že ve vesnici zůstane, a tak dostala poručeno, aby se nevzdalovala od Simona. Souhlasila. Jenže jakmile Keetonovi z návsi odešli, Simon se vypařil a nechal Tallis znovu o samotě.

Když se tentokrát Tallis zadívala do davů dospělých, které proudily kolem, podařilo se jí toho mohutného muže od Lovcova potoka zahlédnout. Šel po druhé straně návsi a Tallis ho poznala podle bělostných vlasů. Byl v obklíčení davu a pomalu se propracovával na druhou stranu cesty, k travnatému středu návsi, kde se později bude konat závěrečný Stínový tanec.

Bylo devět hodin a hlavní rituál měl každým okamžikem začít. Na obloze bylo ještě světla dost, ale jiskry z vyhasínajícího ohniště, na kterém se předtím opékal osel, zářily jasněji a rozsvítily se dva reflektory ozařující šedou stěnu kostela a temná okna. Atmosféra se změnila; Lidé ztichli a vzduch se čím dál víc rozechvíval sílícím vzrušením.

Tallis se protlačovala a prodírala mezi těly tak dlouho, dokud se nedostala na místo, kde o něco dřív zahlédla pana Williamse. Našla

ho, jak sedí na plátěné židli mezi dvěma starými vesničany, ve společnosti dalších čtyř. Jeden jako druhý, napadlo Tallis, když se na ně podívala, prostě farmáři: L íbláčené boty, pytlovité, šedé plátěné kalhoty a volné tvídové kabáty, které na nich visely. Vlasy měli vystříhané vysoko nad uši a na hlavách kšiltovky, takže jim kůže mezi tmavými čapkami a opálenými tvářemi úplně zářila. Některé znala - Pott'nfer, Chisby, Madders. Dýmky doutnaly a z cigaret svíraných tvrdými, žlutými prsty stoupal dým. Mluvili pomalu, ale silným Gauntovým dialektem, a Tallis měla co dělat, aby jim rozuměla, přestože sama byla místní. Přitom se zdálo, že pan Williams rozumí všemu, co kdo řekl, protože se hlasitě smál a hlubokým, mumlavým hlasem odpovídal.

Všichni seděli čelem do ulice, kde už začali rozestavovat pochodně, aby byly připraveny na 'běh ohně'. Vůdce Shadoxanů štafetu začne, když svou pochodeň zapálí od uhlíků z ohňů na návsi. Pak oběhne náves a vesnici a zapálí všech padesát pochodní. Nakonec bude celou komunitu obklopotvat dvojité ohnivá přehrada.

Pokud budou všechny pochodně ještě hořet, až se vůdce vrátí k velkému dubu na návsi, vesnice se nemusí bát ani samotného Kruťase!

Tallis se postavila za široká záda pana Williamse a uhnula před vtíravým pachem tabáku z dýmky jeho nejbližšího souseda.

"Každý rok běží rychleji," zabručel ten místní.

"To my stárneme," poznamenal pan Williams. "Jenom to vypadá, že běží rychleji."

"Ale dřív se často stávalo, že pochodně dohořely, než se oběhl celý kruh," zamumlal ten, který kouřil dýmku. "Pak přišla smůla."

"Vždycky je dobré mít kvalitnější pochodně," poznamenal pan Williams a škodolibě se ušklíbl. Farmáři se rozesmáli.

"Jenže stará pochodeň má v sobě *kouzlo*" promluvila za jejich zády tiše Tallis.

Pan Williams se prudce obrátil a zamračil se. Dýchai dost ztěžka a šaty měl načichlé kouřem a pivem, přestože on sám cigaretu ani sklenici nedržel. Tallis se zdálo, zeje v obličeji bledý jako stěna. Ale když ji poznal, oči mu za jiskřily dobrým rozpoložením a radostí.

"Opravdu? A co nová pochodeň? V té žádné kouzlo není?"

“Jen v nové písni,” odvětila Tallis. “Sám jste mi to tál řekl. Dnes ráno.”

“Ano,” řekl potěšené. “Vím.”

“Měl jste štěstí?”

Protáhl obličej. “Myslíš, jestli jsem tu slyšel nějakou no vou píseň?...” Zatvářil se smutně a zavrtěl hlavou. “Pár za jímavých verzí starých. Ale z neznámých archivů nic.”

“Takže ani tu ztracenou?”

“Ne. Škoda.”

“Jednu bych pro vás měla,” řekla Tallis vesele. “Vážně?”

Zástupy propukly v bouřlivý jásot. Hlavní Shadoxan zamával pochodní a *zarazil* ji do uhasínajícího ohně. Pochodeň se v houstnoucím šeru jasně rozhořela. Přeběhl náves ke kostelním vratům a zapálil druhou. Mladík tak oběhl celý střed vesnice a každá pochoděň se rozhořela jasným plamenem. Jen jeden oheň se pohyboval a plápolal. Když proběhl kolem starých pánů na židlích, plamen zahučel klidným vzduchem a provoněl noc smůlou. Děti ho pronásledovaly a ze dětmi se hnali dva psi. Vřava se přesunula ze středu vesnice na okraj, kde číhali démoni.

Několik minut byl klid, jen místní tanečníci tleskali a zpívali jednoduchý popěvek (říkalo se mu ‘běž ohni běž’). Pan Williams se znovu otočil, opřel se o opěradlo a podíval se na Tallis.

Najednou se k ní obrátili všichni ti staří muži. Jeden nebo dva se usmívali. Tallis se jejich pobavených, laskavých, ale zvědavých pohledů trochu polekala.

“Čekáme,” řekl pan Williams.

Tallis se zhluboka nadechla a pak, nejlépe, jak dovedla, začala zpívat píseň o Scathachovi.

*“Oheň hoří v zemi Ptačího ducha,  
v zemi Ptačího ducha, kde můj milý leží—”*

Znělo to melancholicky. Vzpomínky a neodbytnost její vlastní písne rozehrály city v dívčině mladém srdci a vehnaly jí do očí slzy.

“To je přece *Kapitánský učedník...*” ozval se jeden farmář.

“Psst,” sykl pan Williams. Tallis zaváhala, ale pokračovala:

*“Bouře zuří v zemi Ptačího ducha, černé krkavce rozeženu do všech stran..”*

Dozpívala, ale nebylo to ono. Slova se změnila a změnila se také melodie. Ráno to bylo *dokonalé*. Ted, za jiných okolností, Tallis cítila, že píseň překroutila.

Sledovala pana Williamse. Chvilí mu trvalo, než pochopil, že píseň skončila.

"Bylo to moc hezké," řekl. "Máš hezký hlas. Moc hezký."

"A je to nová píseň?" zeptala se dychtivě. "Má v sobě kouzlo?"

Ale pan Williams neobratně zaváhal. "Je to opravdu *krásná* píseň," řekl. "Nejzvláštnější slova, jaká jsem kdy slyšel. Opravdu krásná. Chtěl bych si ji zapsat, jestli dovolíš."

"Ale je *nová*?"

"Umm..."

Dívala se na něj a jeho obličej všechno prozradil. "Je i stará?" řekla smutně.

"Stará," přisvědčil soucitně.

"Ale vždyť jsem ji složila dnes ráno."

Naklonil se k ní. Myslela, že na něj udělala dojem. "I tak je to pozoruhodné."

Byla popletená, smutná a trochu rozčilená. "Nerozumím... Ta slova jsem složila sama! Opravdu!"

Pan Williams si ji zamyšleně prohlížel. "Zvláštní slova..." zašeptal.

"A zvláštní myšlení." Nadechl se a vzdychl. "Ale bohužel... ta melodie, kterou jsi použila, je... jak to mám říct? Ta melodie se trochu podobá něčemu jinému."

"Je *stejná*," řekl jeden z mužů a ostatní se rozesmáli.

Ale pan Williams si jich nevšímal. Maličko se usmál a poděлил se tak s ní o své opovržení. "Jmenuje se - aspoň v jedné verzi - jmenuje se *Kapitánský učedník*. Sám jsem ji kdysi použil v jedné skladbě. Ale v mém podání to nebyla tak krásná hudba, jako v tvém. Moc houslí.

Ale melodie je to stará."

"Zaslechla jsem ji na louce Smutné písně," řekla Tallis "Nikdo jiný tam nebyl, tak jsem si řekla, že bych ji mohla použít. Nechtěla jsem ji ukrást."

Pan Williams na ni vytřeštil oči. "*Kdeže* jsi... Kde jsi ji poprvé zaslechla?"

"Na louce Smutné písně. To je nedaleko našeho statku. Ve skutečnosti se to tam jmenuje Pahýly. Ale když mi bylo devět, *začala* jsem slyšet zpěv. Ale nebojím se. Dědeček mi řekl, abych se

nebála, tak se nebojím." Zamračila se. "Opravdu jsem ji *nechtěla* ukrást."

Pan Williams zavrtěl hlavou. Nervózně se poškrábal na bradě. "Proč ne? Od toho jsou. Melodie patří všem. Stejně jako pověsti."

"Slova jsem ale neukradla," řekla tiše. "Já vím, že ne. Slova jsou vždycky osobní, i když jsou tak zvláštní jako slova, která jsi použila ty." Usmál se. "Ten 'milý', co je v té 'zemi Ptačího ducha', je určitě šťastný mladý muž. Chodí do stejné školy jako ty?"

Muži se znovu rozesmáli. Tallis po nich přelétla očima. Nebylo jí příjemné, že z ní mají legraci. Pan Williams se zatvářil kající, ale neřekl nic. Tallis se rozhodla, že mu to odpustí. "Jmenuje se Scathach."

"Ta píseň byla moc smutná," řekl pan Williams. "Máš pro to nějaký důvod?"

V první chvíli Tallis *nechtěla* o událostech na louce Stretleyských kamenů mluvit, ale laskavý pohled těch přátelských očí a nepatrné zamračení, kterým dával najevo svou pozornost, nakonec přemohly její opatrnost. Sice Scathachovi zazpívala, ale ještě se o břímě svého smutku s nikým nepodělila, a tak *zadržela slzy* a povolila průchod pocitům a slovům.

"Opustil mě," řekla. "Nevím, na jak dlouho. Našla jsem ho pod dubem. Je to *hloubení*. Ten dub myslím. Místo, kde přicházejí vidiny, víte, takové místo, odkud se dá nahlédnout do Onoho světa. On totiž vůbec není z našeho světa. Byl vážně raněn. Musel žít před stovkami let. Krkavci se na něj chtěli slétnout, ale zahнала jsem je. Udělala jsem kolem zemi Ptačího ducha a to je rozzlobilo. Pak ale přišly stařeny. Ale myslím, že to nejsou ty ženy v maskách a kutnach, které chodí po lese. To jsou *my tága*. Tyhle stařeny patřily do toho vidění. Přišly a odvezly ho na takovém příšerném vozíku, ke kterému měly přivázané hlavy a údy. Myslela jsem, že ho chtějí také rozřezat, ale pak se ukázalo, že k němu patří. Jeho tělo spálily na hranici. Ducha samozřejmě ne. Ten odešel svým hloubením a můžu ho znovu přivolat. Jenže pak... pak se tam objevila ta žena. Vyjela z lesa, byla celá bíle pomalovaná a vrískala. Byla strašně rozčilená, nejspíš to byla jeho milá, ale kdo jsem v tom případě já? Přece nemůže mít milé *dvě*. To by nebylo správné. Měla jsem toho plnou hlavu a hloubení mi uteklo. Takže je to zase jenom obyčejný strom. Ale cítila jsem, že mu musím

zazpívat, aby věděl, že to myslím vážně, že ho chci jednou milovat, ale ještě nejsem dost stará, abych za ním šla. Navíc mám někde v tom lese bratra Harryho a slíbila jsem, že ho budu hledat. Ale nemůžu je přece hledat oba najednou, takže vážně nevím, co mám dělat..."

Utřela si oči, zhluboka se nadechla a podívala se, co na to říká pan Williams. Seděl v naprostém, ohromeném tichu Farmáři, kteří seděli kolem, na ni užasle zírali.

Konečně maličko škulb obočím, nadechl se a potichu řekl:

"Dobře. Tím se přece všechno vysvětluje..."

Shromážděné davy propukly v jásot. Shadoxský Ohei byl zpátky na návsi a zamířil k dubu, kde dosud horek první pochodeň, držena Shadoxským Hlohem. Oba tanec níci pochodně nad svými hlavami spojili a chabý plamínek prudce ožil, takže obnovení znamenající ochranu bylo dfr konáno.

Když utichl potlesk a jásot, pan Williams mrkl na Tallis, která se mezitím uklidnila, plácl se do kolen a řekl: "Tál To bychom měli. Zas je na rok od Dábla pokoj."

Tallis se usmála. Několik starých pánů se uchechtlo, ali Judd Pott'nfer jenom pokrčil rameny: "Lepší pokoj nei slzy," řekl a Tallis si všimla, že pan Williams se najedná zatvářil pokorně a nad jeho jednoduchým prohlášením s zamyslel.

"To nejlepší stejně teprve přijde," pokračoval zatrpkses tvářící Pott'nfer. "Shadoxský tanec. Ten tanec se tančil dřív, než město dostalo jméno."

Tallis na něj upřela zrak. To, co řekl, prostě nemohla být pravda.

"Ale vždyť Shadox je nejstarší jméno města," namítla. "Starší než Shadox není nic..."

Pott'nfer se na ni ani nepodíval a řekl: "Ten tanec je nejstarší v kraji. Ještě starší než Stretleyové. Starší než všechno."

"V tom případě je starší než dějiny," zašeptala Tallis a zírala na bílý pruh čerstvě vyholené kůže pod farmářovou tmavou kšiltovkou.

"O tom žádná," prohlásil Pott'nfer a jeho přátelé se rozesmáli. Byl to osobní žert, kterému Tallis ani pan Williams nerozuměli. Ten

se na ni podíval a zeptal se: "Odkud to všechno víš? Jak se vesnice jmenuje..."

"Mám o tom knížku," řekla Tallis. "O jménech míst. A náš zahradník, pan Gaunt, ten je zná všechna. Shadox znamená *stín*, ale ne jako sluneční stín. Znamená to místo, kde vládne stín. Strašidelné místo. *Měsíc ní stín...*"

Pan Williams se zatvářil udiveně. "Tak se mi zdá, že pokud jde o tajemno, tak tahle vesnice dostala víc než obvyklý díl."

Ještě než Tallis stačila odpovědět, Pott'nfer stroze prohlásil:

"Tenhle tanec je starší než slova. Tak buďte zticha, malá slečno, a dívejte se."

Pan Williams povytáhl obočí, jako by jí chtěl říct: Tak dobře.

Tím je věc uzavřena. "Můžeme se sejít na tom poli?" zašeptal.

"Zítra? Před snídaní?"

Tallis nadšeně přikývla a pan Williams se otočil, aby viděl, jak se tanečníci řadí a připravují na shadoxhurstský Stínový tanec.

Soumrak už dávno přešel v houstnoucí noční tmou. Na kostel

svítily reflektory a vyšel měsíc. Pochodně kolem návsi ještě

hořely a ty, které stály kolem vesnice, byly přineseny také.

Pomalou dohořivaly, ale světla bylo dost, aby bylo na tanec dobře vidět.

"Mám tenhle tanec moc rád," zašeptal pan Williams. "Mne děsí,"

přiznala se Tallis. "Je jiný než ostatní." "Právě proto mi připadá tak

úžasný. Rohový tanec z Abbot's Bromley a tenhle Stínový tanec

vycházejí z *velmi* staré tradice. Není to žádné 'bujaré vesnické skotačení'.

Snad až na ten divoký rej na konci."

Tallis roztřásla zlá předtucha, jen když na to pomyslela. Na návsi,

nedaleko osamocenému dubu, se zatím Shado-xané postavili do dvou řad

proti sobě. Mezi nimi stála vysoká, tajemně vyhlížející žena, oděná od

hlavy po paty do černých hadrů, přes které měla přehozen jednoduše

sešity kabát z vlny a kůží. Tvář měla nabílenou, až ztrácela všechny

rysy. Na hlavě měla 'korunu' z peří, slámy a větviček V jedné ruce držela

úlomek jeleního parohu ve tvaru písmene L - lodyhu a zakončení - ve

druhé lněnou smyčku

Stála a nehýbala se.

Na jediný, jednoduchý tón houslí, melancholický, ale živý, se tanečníci

k sobě přiblížili, znovu se rozešli a pak začali pomalu poskakovat kolem

osamocené ženské postavy uprostřed. Hudba znenadání spustila

skákavou gigu, deset statných místních chasníků poslechlo, vyskočilo do

vzduchu a ve výskoku do sebe začalo bít. Tento hrůzný skok doprovázel pokřik, který zaburácel jako jeden hlas "Jeden z nás musí ven, ale já to nebudu."

Když dopadli zpátky na zem, jeden ze Shadoxanů se oi skupiny odtrhl a ztratil se v davu, takže tanečníků zůstale jen devět, osm a tak dál, až zbyl poslední Shadoxan a sán' kroužil kolem ústřední ženské postavy.

"A tenhle kousek mám *úplně* nejraději," zašeptal pat Williams.

Tallis věděla, co se bude dít na konci tance, a s obavai se rozhlížela po davu kolem sebe. Kam se poděli tanečníci kteří z kola vypadli? A kde byli hostující tanečníci? ft kerští, Thackerští, Leicesterští Manžilci a ostatní? Určitě s někde proplétají davem a vyhlížejí si oběti pro závěrečn; divoký rej. Tallis si tajně přála, aby si ji do tance na náv někdo vybral, ale o to víc ji ta představa naplňovala rozpaky a obavami. Žádný pohyb za sebou nezaznamenala.

Poslední Shadoxan, který uprostřed návsi zbyl - Sha-doxská Kost - vytáhl roh, který měl za pasem, a začal na něj hrát, jen pár palců od ženiny nehybné tváře, jako by ji vyzýval... nebo ji volal. Hluboké, tajemné volání trvalo snad minutu a obecnstvo mu bez dechu přihlíželo. A najednou se ženská postava zachvěla. Zpod její sukně vyběhlo děvče v zelené a červené haleně, s obličejem zeleně pomalovaným k nepoznání. Dav se rozjásal a troubení umlklo. Dívka vytrhla maškaře špičatý paroh a smyčku, 'píchla' do Shadoxana a potom ho 'oběsila'. Každý úkon doprovázel souhlasný ryk diváků. A pak začal akordeon vyhrávat k bujarému a rytmicky nevázanému reji.

Dav se rozdělil a na trávník příběhlo zpátky osm 'ztracených' tanečníků z původních devíti a s nimi všichni hostující. Každý si táhl vzpírající se, cukající se 'obět'; některé byly děti, ale většinou dospělí, muži i ženy. Tallis se musela smát, když viděla, jak se diváci vzpírají, ale smích se změnil v pištění, když ji dvě pevné ruce zvedly ho vzduchu a pronesly ji mezi starci na roztančenou náves.

"Ne!" vykřikla. "Pane Williamsi!"

Ak' slyšela jen jeho hlasitý, povzbudivý smích.

*Kdo to byl? Který ze Shadoxanů ji chytil? Musela to vedet! Musela to vědět!*

Točili jí, až se jí motala hlava, vtahovali ji do masý tanečníků a zase vystrkovali ven. Muž, který ji držel, jako by se jí míhal před očima, viděla jen změt' bílé a dalších barev, cítila vůni květin, které měl vetknuty za pasem a slyšela cinkání rolníček přivázaných k zápěstí. Snažila se poznat tvář, ale viděla jen jeho oranžové vousy. Hledala symbol, který měl na sobě...

Sova? Kámen? Železo? Pírko? Kdo? Kdo?

Konečně to uviděla. Větvička s pěti červenými bobulemi, našitá na prsou.

Takže to byl Hloh. Hloh.

Přítel.

Kolem se mihl Dub a zašklebil se na ni, vousatý chlap, silný jako strom. Zvon ji roztočil a bronzový zvonek, který měl na hrudi, se rozezněl jiným, tupějším hlasem. Držela se za ruce s ostatními a proplétala se bránami paží, tunely těl zohnutých v pase, kolem skákajících postav tanečníků morrisu.

Ruce nahoru, ruce dolů, sílící pokřik nesmyslných slov (*ig8<sup>er</sup>y> JiS8<sup>er</sup>y> hogger, hugger*) a znovu do kola, uvězněna ve víru těl. Když zvedla oči, zahlédla bílý ciferník kostelních hodin. Noční oblohou se míhaly jiskry z ohňů, kterým divoký rej vdechl nový život.

Přípletla se k rozštěpenému dubu, který stál uprostřed návsi, a když jej mýjela, zahlédla, jak z dutého kmene vyletují bílí ptáci. Polekalo ji to. Così jí začalo tlouct kolem hlavy, cítila třepetání křídel. Ohlédla se... Dub se otrásl a naklonil se k ní... Něco se tam zvedalo... jako přízrak... Tallis se chopily silné ruce a vyhodily ji do vzduchu Pak ji rozjaření tanečníci zase sundali, přetahovali se o ni a roztáčeli ji. Rozesmála se a zakopla.

Dopadla na studenou zem a zamazala si ruku od bláta, protože tam, kde se opřela, byly drny rozdupány až na hlínu. Něčí silná ruka ji znovu postavila. Zvedla oči a lekla se, když na mužově hrudi spatřila soví hlavu. Někdo jiný ji popadl a vyhodil do vzduchu. Stačila nezřetelně zahlédnout postavu Pírka s čapkou ježící se peřím. Hudba se ztišila, rej těl a křik účastníků slavnosti jako by odpluly někam do dá li, přestože všechno dál vířilo kolem ní. Slyšela jen hlasitý křik ptáků, vřeštění, houkání a štěbetání všech ptáků světa. cítila jejich křídla a rozvířený vzduch. Když nad ní zakro& žili, noční obloha ještě víc ztmavla.

Sova ji chytila a hodila Pírku. Železo vstoupil mezi ni mračil se, tvář měl popelavou, železná čepel se blýskali v záři pochodní.

Jeho ruka se vymrštila a udeřila ji do obličeje. Tallis s zapotácela. Další ruka, další rána. To musel být sen. Kni

tanečníků se změnil ve stíny, které se temně rýsovaly proti stěně ohně, ale pochodně hořely příliš jasně a prudce, než aby mohly být skutečné.

Ptáci se jí vysmívali. Rány, tlukot křídel a štipající prsty ji oslepovaly slzami.

“Pomoc!” vykřikla. “Pusťte mě!”

Ptačí hlavy do ní začaly klovat. Postava v bílém byla najednou vyšší. Obličej se jí protáhl do zobáku, v očích se zalesklo. Než se nadálá, bylo jich víc - samí ptáci, těla obalená perím, naježené vlasy. Jejich taneční pohyby se změnily v krátké, škubavé pohyby vran.

A mezi nimi se klátilo cosi vysokého, strašlivého na pohled. Když to otevřelo dlouhý zoban a vzteklo to zařvalo, tuhla krev v žilách.

Vypadalo to, jako by to chodilo na chůdách. Mělo to útlé tělo, tenké nohy a bylo to neskutečně vysoké, dvakrát vyšší než vzrostlý muž. Zobák byl od obličejce po špičku dlouhý jako ruka. Tvor chodil do kola a nespouštěl z ní oči. Korunka z dlouhého peří se mu nad krkem kývala ze strany na stranu. Najednou se na ni vrhl, sehnul se a chtěl ji klovnout, ale když vykřikla, ucukl zpátky. Lesklé oči, kterými se na ni díval, byly lidské, ale jinak celé tělo vypadalo jako volavčí.

Pak vztlétl do noci, roztáhl graciézní, nehybná křídla a nechal se větrem, který Tallis necítila, odnést do tmy. Hudba zadula, tanečníci se rozesmáli a lidé vyčerpaně popadali do trávy; rej skončil.

Tallis tam stála, třásla se a dívala se po jednotlivých Shadoxanech. Viděla, že Sova a Pírko jsou obyčejní lidé, kteří se smějí s ostatními a svlékají si těsný kostým, aby aspoň trochu ulevili unaveným svalům pod ním. Zvedla oči k nebi, kde se třpytilo několik hvězd. Nelétalo tam nic.

Sen? Vidina? Viděla snad toho obrovského ptáka jen ona sama? Jen ona viděla, jak ji Pírko uhodil do tváře?

Vidina. Krutý dozvuk hloubení před několika dny. Jinak se to vysvětlit nedalo.

Všimla si, že na zemi leží kus paroží, který tam v tom reji někdo upustil. Shýbla se, aby jej sebrala, ale něčí ruka ji předešla. Zvedla oči a spatřila zeleně pomalovanou dívku. Přitiskla si paroží na hrud' a s hloupým úsměvem před ní couvla. Pak se obrátila, rozběhla se a zmizela v rozcházejícím se davu.

Nebylo divu, že Tallis šla domů rozmrzelá.

## *Les kostí*

Skoro celé další ráno držela letní bouřka Tallis doma. Mrzutě seděla ve svém pokoji a dívala se ven do tmy. V jednu chvíli zahlédla dva jezdce na koních, kteří přejezili pole v dálce a zmizeli za Morndunovým hřbetem. Víc podrobností nerozeznala. Přemýšlela. Vracela si děsivé události předchozího večera a najednou pochopila, co se stalo. Nevědomky otevřela hloubení, kterým pronikli ven po-mstychtívi duchové ptáků a na chvíli ovládli tanec. Chtěla být zpátky na shadoxhurstské návsi. Když přestalo pršet, hodila přes sebe plášť a rodičům řekla, kam jde. Normálně by šla do Shadoxurstu po jezdecké stezce, která přecházela přes pozemek Keetonových, a nikomu by do toho nic nebylo. Jenže stezka nebyla zpevněná a určitě teď byla plná bahna. Bude muset jít oklikou po cestě. James Keeton chtěl, aby mu vždycky říkala, když někam půjde po silnici.

Cesta do vesnice jí trvala o deset minut déle. Šla rovnou k rozštípnutému dubu a postavila se na nejsilnější z jeho obnažených kořenů.

"Vím, že jsi starý strom," řekla mu. "Ale jsi *dub*. Vždycky jsem myslela, že duby jsou moji přátelé. Tak jako Silný proti bouři, který mi ukázal Scathacha. Myslela jsem, že všechny duby jsou na mé straně. Proto mé včera v noci rozzlobilo, když jsem měla pocit, že těm ptačím duchům po- i mohl." Předklonila se, přejela prsty po kostrbaté kůře a přitiskla ruku na strom, aby dřevem mohlo proniknout její teplo. "Ale tys za to nemohl. Už tomu rozumím. Dnes ráno jsem na to přišla. Patříš k lesu. Přestože jsi tak daleko, pořád patříš k lesu. Už vím, jak se jmenuješ. Jsi Osamělý. Zneužili tě, proto bych se na tebe neměla zlobit..."

Koutkem oka zahlédla kněze, jak jenom v košili stojí ve dveřích kostela a podezíravě se na ni dívá. Zamávala mu, ustoupila od stromu a pustila se kolem obnaženého kořene, který ukazoval k farmě, kde žila, a k Ryhopskému lesu za ní.

Určitě měla pravdu. Strom byl se starým, temným lesem ve spojení. Představovala si, jak se ten kořen proplétá asi míli krajem, aby se spojil s okrajem lesa na panském pozemku. Možná existovalo odjakživa, to tenké pouto mezi osamělým odvážlivcem vystrčeným do světa cihel a dehtového makadamu, a vlhkým, stinným světem, z něhož vyšel. Po cestě ji dojelo auto a dvojím zatroubením ji vytrhlo ze zamyšlení. Ze zadních dveří vystoupil na náves pan Williams. Tallis se pleskla přes ústa; najednou se styděla a bylo jí trapně.

Krátce se usmál a vykročil k ní, zapínaje si kabát, protože odpoledne, ač letní, bylo chladné.

"Nakonec dobře, že jsem zapomněl," řekl, když k ní došel. Tallis měla pocit, že v jeho hlasu zaslechla nervozitu. "Vy jste zapomněl?" zeptala se. "Že se máme sejít."

"Taky jsem zapomněla. Ale aspoň jsme nepromokli." Po tváři se mu mihl náznak napětí. Vypadalo to, jako by chtěl něco říct, ale rozmyslel si to. Pak se usmál a řekl: "Pravda. Aspoň jsme nepromokli, že? No dobře." Jeho tvář rozjasnila. "Tak co, líbil se ti tanec?"

"Moc ne."

"A mně se zdálo, že se ti líbí, jak s tebou ti statní mládenci točí. Padla na mě únava. Chtěl jsem přemýšlet o té tvé zvláštní písni, a proto jsem se vrátil na Zámeček."

Přelétl očima náves, zdupanou travu a povalující se odpadky. Pak se podíval na strom a na Tallis.

"Máš takový zvláštní pohled," řekl a zamračil se. "Je těžké to popsat. Něco se děje. Něco se stalo. Chceš mi o tom vyprávět?"

"Staré zapovězené místo," řekla Tallis.

"Prosím?"

"Staré zapovězené místo," zopakovala. "Ještě nevím, jak se jmenuje doopravdy. Je to místo v jiném světě. Myslím si, že se tam ztratil můj bratr Harry. A někdo - ale Harry to nebyl - odtamtud vyšel na kraj lesa. Minulou noc jsem přišla na další podrobnosti příběhu, ale celý ho pořád ještě nechápu. A nevím, jak do toho všeho zapadá Harry..."

Pan Williams se usmál a zakroutil hlavou. "Nerozumím ti ani slovo," prohlásil po chvíli. "Ale líbí se mi, jak to zní. Staré zapovězené místo. Ano, má to šmrnc. Zní to tajemně. Nepoznaně."

"Také to je. Úplně nepoznané."

Naklonil se až k ní a tiše řekl: "Odvažuješ se, ó duše, vyrazit se mnou do neznámé končiny. Všechno před námi je prázdnota, všechno v té končině čeká, o čem se nesnilo, v té nepřístupné zemi:"

"Ano," řekla Tallis a zachvěla se. "Odvažuju."

Pan Williams vypadal v prvním okamžiku překvapeně. Pak se zasmál. "To je z jedné básně. Od Walta Whitmana. To zvláštní jméno mi ji připomnělo."

"Aha."

“To tvé místo, tvé zapovězené místo... muselo někdy dávno existovat. Hodně dávno.”

“Dřív, než kam sahá paměť,” řekla Tallis. “Ale teď už to jméno říkat nesmíte, dokud se nedozvíme jeho *pravé* jméno. Já jsem ho řekla už dvakrát a vy jednou.”

Pan Williams pobaveně přikývl na znamení souhlasu a pak se zadíval na dub, na Osamělého. “Tohle je krásný starý kus. Tři sta let, ani o den míň. Co myslíš, sahá až do nitra země? Až do toho tvého zapovězeného, tajného místa?”

“Tohle je Osamělý,” prohlásila Tallis. “Právě mě napadlo, že se tak jmenuje a uvědomila jsem si, co je zač. Vůbec to není osamělý strom. Je součástí lesa.” “Součástí lesa? A kterého?”

“Ryhopského,” řekla dívka a dodala: “Toho, kde jste se \ včera procházel.”

“Ale to je míli odtud, možná víc...” “Ale tenhle strom k němu patří a nejspíš patřil odjakživa. Podle jeho kořene...”

Pan Williams sledoval její rozmáchlé gesto přes náves k cestě, kde bylo vidět, jak kořen vystupuje nad úroveň drnů. Tallis pokračovala:

“Když se postavím tady,” obešla strom na druhou stranu, “jsem z lesa venku. Ale když ho obejdu... takhle... vcházím do něj. Kraj lesa je *ten poslední* strom a nezáleží na tom, jak daleko je od hlavního lesa. Proto se ke mně včera v noci dostali ptačí duchové.”

“Ptačí duchové?” zeptal se tiše pan Williams. “Mytága. Napadla mě. Vytvořila jsem bránu, kterou prošla. Jenom nevím, jestli jsem stvořila také^e. Ale určitě jsou to mytága.” “Mytága?”

“Zaútočila na mě. Myslela jsem, že ten strom je můj nepřítel, jenže stromy za to nemůžou, co se s nimi děje, a mytága vždycky vycházejí ze stromů. A ptáci přiletěli proto, aby mě potrestali za to,

že jsem je odehnala od Scathacha. Jak jsem vám říkala včera. Začarovala jsem to pole, kde ležel, poraněný, ptáci se tam mohli dostat jen jako duchové. Ptačí duchové. Nevím proč, ale rozzlobilo je to. Moc se na mě zlobí.”

Po chvíli zamyšleného ticha se starý muž zasmál. “To je nějaká hra, že?”

“Ne,” řekla překvapeně Tallis. “Ne, není to hra.” Zamračení. “Takže ty umíš vážně čarovat?” “Jenom jednoduchá kouzla. Ale na zahnání ptáků to sta- řčí.”

“Povíš mi o tom něco víc? O Starém zapovězeném místě?”

Zvedla prst ke rtům. “Už to jméno neříkejte. Přináší to smůlu.”

“A povíš mi to?”

“Nevím všechno. Můžu vám říct jenom část.” “To nevadí.”

Tallis se zamyslela. “*Zítřka*,” řekla a zvedla oči k Osamělému.

“Zatím se pořád dozvídám nové věci. Třeba budu zítra vědět víc.”

“*Zítřka...*” zopakoval pan Williams. Pak se rozhodl, vrátil se k autu a prohodil pár slov s řidičem. Auto odjelo. Když se vrátil k Tallis, usmíval se. “Rozhodl jsem se, že zůstanu. Podle toho, co jsem zatím slyšel, bych si tvoje vyprávění určitě neměl nechat ujít. Chystám se dokončit jedno hudební dílko a potřebuju inspiraci. A když nemůžu najít žádné původní písně...” upřel pohled na plavovlasou dívku, “...třeba uslyším aspoň původní příběh.”

“Znám spousty příběhů,” řekla Tallis. “Chcete slyšet o Starém zapovězeném místě všechno?”

Starý muž zamyšleně přikývl. “Ale nejdřív bych se rád dozvěděl něco o tobě. Povídej mi cestou. A pak si někde sedneme na čaj.”

O chvíli později se už brodili mokrou trávou přes louku Stretleyských kamenů k povaleným náhrobkům. Vyšlo slunce a znovu bylo teplo. Tallis ukázala panu Williamsovi oghamové znaky a vysvětlila mu, co podle ní znamenají. Nechala ho stát pod dubem, kde tak bezmocně ležel Sca-thach; zavřel oči a zkoušel si to představit.

Když si pak sedli na Scathachův kámen, na Tallis padl smutek. Pan Williams si toho všiml a zachoval zamyšlené, uctivé mlčení. Když ji smutek přešel, Tallis začala vyprávět. Muž po celou dobu zadumaně, tiše seděl, a když pak Tallis domluvila, nespouštěl z ní oči a pomalu potřásal hlavou.

“Je to dobrý příběh.”

“Je pravdivý,” řekla Tallis. “Stal se právě tady. Stal se mně.”

“Je to temný a ponurý svět, co mi tu maluješ. Vypadá to, že země Ptačího ducha je děsivé místo. Věříš, že doopravdy existovala?”

“Existuje i teď,” řekla Tallis. “Stvořila jsem ji, nebo jsem i je aspoň *viděla*. Sedíme v ní. Tady na louce. Existuje všude tam, kde je Scathach.”

“Třeba 'někdy dávno'? V dávné minulosti?” “V dávné minulosti,” souhlasila Tallis. “Viděla jsem, jak to tam vypadá, jenže jsem do toho zasáhla. Otevřela jsem *hloubení* do Scathachova světa. Moje mysl mi k tomu pomohla. Jenže pak jsem zaútočila na ty ptáky a

zahnala je. Proto mě včera napadli ptačí duchové. Přišli sem na kraj lesa a pokusili se mě zabít, ale tancovala jsem na ně moc rychle..."

Nebyla to pravda. Tallis si uvědomila, že lže, a zachvěla se. Byla v jejich zajetí bezmocná, pohazovali si s ní jako s hadrovou panenkou. Těžko říct proč, ale nechali ji žít, ne- i chali ji vrávorat blátem a chňapat po paroží... jen aby viděla, jak jí ho před nosem sebrala dívka v zeleném, duch země ze Stínového tance.

Uvědomila si, že její nový přítel na ni mluví. "A je to jediný tajemný svět, který jsi stvořila?" ptal se jí. "Jediné místo, kde máš vidiny? Říkala jsi něco o Starém zapovězeném místě."

"Staré zapovězené místo je všude," řekla tiše Tallis a zahleděla se na dub před sebou. "Všechna hloubení jsou jeho součástí."

"Hloubení?"

"Vidění. Víc než vidění... spojení. Ale nerozumím jim, stejně jako tomu zapovězenému místu. Nejde to, dokud nepřijdu na jeho pravé jméno."

"Jak je to s těmi jmény," ozval se pan Williams. "Moc tomu nerozumím. Kdo přesně *zná* to pravé jméno?"

"Lidé, kteří tam byli a vrátili se. Kdyby to jméno neznali, tak by se *nemohli* vrátit."

"Vypadá to, že pravidla znáš všechna..." Tallis zavrtěla hlavou.

"Vůbec ne. A také neznám všechna jména."

"Řekl bych, že je to tam hodně smutné. Něco jako Podsvětí, ne?"

"Asi ano. Ale je to živý svět, není to svět mrtvých."

"Jako Avalon?"

Asi to nečekal, ale Tallis na něj vytřeštila oči. Vypadalo to, jako by se něčeho lekla. Pak se zamračila a zašeptala: "Ano., tak... něco takového. Takové jméno. Je to staré jméno. Avalon... něco jako Avalon..."

"*Avalin*?" zkusil pan Williams. "Ovilon? Uvalain...?"

Tallis na něj zamávala, aby mlčel. "Už brzy je uslyším. Určitě."

"Iviluna? Avonnese?"

"Psst!" vyhrkla poplašeně Tallis. Hlavou se jí rozléhaly zvuky, jako ozvěna hlasu v údolí, hlasu, který na ni křičel, zpola ztracený ve větru. Zvuky přilétaly, ztrácely se, a to jméno bylo tak blízko... tak blízko...

Ale znovu někam ulétlo a Tallis zůstala jen vůně vlhkého vzduchu a teplý dotek na tváři, jak slunce vykouklo z mraků a začalo hřát. Minuty mýjely a Tallis se nehýbala, jen se na něj zasněně dívala, jako omámená. Pan Williams ji neklidně pozoroval. Jako by poslouchala něco v dálce. Najednou se v houšti skutečně něco pohnulo. Pan Williams tam zalétl očima a stačil zaznamenat, že byli sledováni. Zahlédl tmavou kutnu a náznak něčeho bílého pod ní. Postava prakticky okamžitě zmizela ve stínu, ale Tallis zbledla, tvář jí ztuhla, skoro jako by zestárla...

"Nestalo se ti nic?"

"Jméno je jako volání," řekla Tallis. "Když člověk něco pojmenuje, tak na to volá. Už tomu začínám rozumět..."

"Čemu začínáš rozumět?"

Tallisino chování doznalo pronikavé změny. Přestože bylo horko, třásla se. Její nepřírozeně bledá tvar se ještě víc napjala a plavé vlasy, splývající na ramena, jako by se třesem jejího těla leskly a rozechvívaly. Pan Williams ucítil závan větru a znovu se ohlédl k místu, kde ještě před několika vteřinami stála ta záhadná postava. Bílá tvář... pohyb... a pak jen stín.

Tallis se na něj nečekaně, odzbrojujícím způsobem usmála. "Les kostí," řekla. "Ano... no jasně., už to mám..."

"Tak mluv," naléhal pan Williams, zmítaný obavami, jestli se jí něco nestalo. "Co se ti honí hlavou?"

"Příběh," zašeptala. "Musím na něj pořád myslet a trvá to už několik dní. Ted' už ho znám celý. Ještě jich nemáte dost?"

"Ne, ještě ne. Čím víc, tím lip."

"Tak vám povím pověst o Lese kostí."

"Další dobrý název."

"Je to starý příběh, i když ne tak starý jako jiné a není to ani nejstarší verze."

Pan Williams ji vzal za ruku. "Někdo ti ho vyprávěl?"

"Ano."

"Kdy?"

"Právě teď. Před chvílíčkou. Chcete si to poslechnout?"

Nevěděl proč, ale dostal strach. Pustil Tallisinu ruku a posadil se rovněji. "Rád."

Byla zvláštní, napjatá. Hlas měla stejný, ale slova jako by se k ní nehodila. I když se jí oči leskly, když mluvila, . pohybovala rty,

jazykem si vlhčila rty a mezi větami se l nadechovala... starý muž se nemohl zbavit pocitu, že jejím prostřednictvím promlouvá někdo *jiný*.

A přesto...

Bylo to znepokojující, ale neměl čas o tom přemýšlet, | protože Tallis si zvednutím obou rukou vyžádala ticho, zavřela oči, znovu je otevřela a ukázala mu vodnatý, prázdný pohled, zaostřený do prázdna. "Budu vyprávět pověst o Le-se kostí," řekla tiše. "Když se volá dobro, vždycky přijde i zlo..."

### ***Les kostí***

Mladá žena se nenarodila ve vesnici, a proto se musela usadit za jejími palisádami. Objevila se na kraji lesa jednoho jarního dne a byl na ni žalostný pohled. Sukně měla dlouhé, ale byly samý cár, jako by si je sešila z hadříků a klůcků používaných k vytírání koní. Halenu měla umazanou šťávou lesních plodů. Vlasy měla tak propletené a špinavé, že se člověk musel dobře podívat, aby zahlédl oheň jejich skryté barvy. A přestože jí chybělo pár zubů, byla hezká. Kromě plátěného vaku, ve kterém měla své věci a jednoduchý stan, si přinesla dva kožené měšce.

Ve vesnici žil mladý muž, který se jmenoval Cuwyn, protože kdysi měl nohy jako ohař a běhal jako vítr, ale teď byl chromý. Byl nejmladší ze tří bratrů. Dva bratři šli do bitvy, čestně padli a byli pohřbeni pod velkými mohylami z křídý a hlíny. Díval se po mladé ženě z palisády a po roce se rozhodl, že vyjde ven a položí jí tři otázky. Oblékl si zelený lovecký oděv a k pasu si připevnil stahovací nůž. Přibrousil dva oštěpy a opravil síť.

Ve vesnici se mu vysmívali. 'Lehkonohý' Cuwyn se chystá na lov, říkali. Na severu žije chromý jelen, posmívali se mu. V líném potoce viděli plavat rybu bez ploutví!

Cuwyn si jich nevšímal. Ve vlastní vesnici byl vyvržen-cem. Byl bojovníkem, který nepadl a nebyl pohřben se svými bratry.

Poznal, že někdo na tom může být stejný.

Vyčistil si zuby lískovým proutkem, ze kterého očesal listí, a vyšel z vesnice k ženinu tábořišti. Právě rozhrabá-la malý oheň. Byla pohublá a vypadala hladově.

"Mám k tobě tři otázky," řekl jí.

"Tak se ptej."

“První otázka je, jak se jmenuješ?”

“Jsem tu už rok, přehlížená a tupená, a nikdo se o moje jméno nestaral. Proto mi říkej, jak chceš.”

“Budu ti říkat Jásaná, protože vidím, že máš v pravé ruce jasanovou hůlku. A s největší pravděpodobností se po smrti v popel obrátíš”

Usmála se, ale neřekla nic.

Položil jí druhou otázku. “Co jsi tu celý ten rok jedla?” “Své srdce,” řekla Jásaná. “Chtěla jsem vám přinést štěstí, a vy jste mě nechali tady, ve společnosti chromých vlků, smradlavých kanců a vran. Naštěstí mám velké srdce, a tak mě udrželo při životě.”

“To rád slyším,” řekl Cuwyn. “A tohle je má třetí otázka: Co máš v těch dvou měšcích?”

Jásaná k němu zvedla oči a usmála se. “Prorocství. Už jsem myslela, že se nezeptáš.”

“Tak prorocství?” zašeptal mladík. Zamyslel se a poškrábal se na bradě.

“Jeden druh prorocství by se téhle vesnici mohl hodit...” “A to?”

“Znalost lesa. Příliš často jdeme lovit a vrátíme se s prázdnou. Les je hluboký, temný a hustý. Hnědý medvěd může stát vedle tebe a nebudete jeden o druhém vědět.” “Takže ty jsi lovec?” zeptala se Jásaná. “Jsem,” zalhal Cuwyn a uhnul pohledem. “V tom případě ti můžu pomoci,” řekla Jásaná. “Ale jenom tobě. Za malou porci masa z tebe udělám velkého lovce. Budeš neúnavnější lovec než sám Ďábel. Zvěř, kterou budeš nosit domů, by nakrmila vojska.”

A tak Cuwyn přišel k jejímu ohni a sledoval její neobvyklé věštění. V prvním koženém váčku měla větvičky ze všech stromů, které v lese rostly. Léta jí trvalo, než je nasbírala, ale v kraji nebyl strom, který by v měsíci nebyl krátkou, listi zbavenou větvičkou zastoupen.

“Tohle je můj les,” prohlásila Jásaná a větvičky mu podala.

“Jsou tu všechny lesy, dokonce i ty, které byly před Ledem, a ty, které do příštího Ledu vyrostou. Lesy, které vi-| dělo jen pár žen, když se zahleděly do ohně, v němž se taví med. Když některou větvičku zlomím, takhle,” řekla a pře-

lomila jasanovou větvičku, kterou už chvíli držela, “zničila jsem les na dalekém místě, vzdálený v čase. Slyšíš, jak hučí oheň? Slyšíš křik lidí, kteří prchají před jeho plameny?”

“Ne,” přiznal se Cuwyn.

Jásaná se usmála. “Protože neumíš poslouchat.”

Pak zachřestila druhým koženým váčkem.

“Tady mám kosti mnoha zvířat, zlomky, které jsem na svých cestách nasbírala. Není tu všechno, ale člověk ano. A k jídlu jsou tu prasata,

zajíci, jeleni a koně. Chocholátí ptáci a tlusté ryby. Víc než dost, aby tak sinalý mladík nemusel hladovět."

Cuwyn si prohlížel úlomky kostí, které si Jásaná vysypala na dlaň.

"Neznamenají nic. Jsou to kousky mrtvé kosti. Jak je od sebe rozeznáš?"

"Nerozeznám je," řekla. "Dokud je nerozhodím." Pak zavřela oči a rozhodila větvičky a kosti. A dál je měla zavřené, když sáhla do hromádky větviček a dvě z ní vytáhla. Položila je před sebou do kříže. Pak vybrala poslepu úlomek kosti a položila jej na větvičky. Když konečně otevřela oči, na okamžik zaváhala a pak řekla: "V lese dubů a lísek běží stezkou k severu velké prase."

Cuwyn nepotřeboval pobízet dvakrát. Popadl oštěpy, sítě a pasti a vyrazil. Dvanáct mil naběhal po lese, než našel místo, kde se draly za světlem duby a lísky. Jakmile do toho lesa vstoupil, obloha se změnila a vše ztichlo. Nej dřív ho to lekalo, ale změnilo se i jeho vidění; měl pocit, že vidí i to, co je za stromy. Zahlédl obrovského kance se hřbetem vybíhajícím do vražedných hrbů, jak běží stezkou k severu. Pustil se za ním a dostal ho, i když po dlouhém boji. Vzal mu život, odtáhl ho domů a kus masa uřízl a nechal Jásané. Když za ní přišel o týden později, měl pocit, že zesílil. Nesl si dva oštěpy a dva nože, ale sít' a pasti nechal doma. Přikrčil se před ní. Jásaná rozsypala pytlíky po zemi, naslepo vybrala dvě větvičky a zářivý úlomek kosti. "V jednom lese roste hustě habr a hloh. Tam najdeš jelena, který má ramena výš než dospělý muž."

Cuwyn se na ni překvapeně podíval. "Široko daleko nenajdeš les z habrů a hloží."

"Zavolej ho a objeví se," řekla Jásaná. "Musíš ho najít. Neříkala jsem, že budeš lovit pouze v tomto kraji."

Cuwyn nerozuměl, ale začal běhat kolem lesa. Za chvíli ho to přestalo bavit, a tak si zalezl do houští, aby tam našel stín a snad i pár oříšků. Rozškrábl si ruku o trní, ale šel dál, hlouběji do lesa, a brzy před ním začaly svítit stříbrné kmeny habrů. Prodíral se pichlavým houštěm, naslouchal tichu a pozoroval tajemnou oblohu, která ztmavla, ale ne tak, jako když se blíží noc. Bylo chladno, jako by krajina kolem byla pod ledem. Našel jelena, který se chytil v houští. Rychle mu zasadil ránu do šíje, nad vyvrženým úlovkem se trochu ohřál a pak ho odtáhl zpět do své země.

"Tak co, našel jsi les, kde roste habr a hloh?" zeptala se ho Jásaná, když se vrátil.

"Našel," odvětil mladík a dal jí kus masa. "Ale přísahal bych, že tam před rokem nebyl."

“Není tam ani teď,” řekla žena. “Ale byl tam kdysi, když země byla mladší.”

“Přestaň,” řekl Cuwyn. “Z tvých slov jde na mne hrůza.”

A tak to šlo dál.

V lese olší a vrb pili u tůně dva divocí koně.

V lese dubů a lip hopsali po stezce k jihu zajíci tlustí jako vepří.

V bukovém a jalovcovém mlázi vysedávali lovní ptáci,

do kulatá vykrmení, zralí na pečínku.

Devět týdnů běhal Cuwyn kolem lesa, hledal tyto podivné háje a v každém našel tolik kořisti, že by to stačilo celé vesnici. Jeho sebevědomí narůstalo. Poraněná noha už o sobě nedávala tolik vědět, jako dřív. Znovu byl lehkonohý. Ve vesnici už se mu neposmívali. On se smál jim. Cítil, že má kuráž.

Při desáté návštěvě Jasany přišel jen s jedním oštěpem a jedním stahovacím nožem.

Jásaná rozhodila větvičky, vybrala kost, položila ji na zkřížené větvičky a otevřela oči. Neřekla nic. Kůže jí pod špínou na tváři zbělela. Když se pokusila kouzlo zakrýt, Cuwyn jí chňapl po ruce a zarazil ji.

“Vesnice má hlad. Řekni mi, kde najdu kořist.”

“Je v lese bríz a hloží,” řekla Jásaná.

“Ale co tam mám ulovit?”

“Tvora, kterého žádný ze smrtelníků nezná,” řekla tiše. “Nemám tušení, komu ten kousek kosti patří.”

“Pak musím doufat, že to bude k jídlu.”

“Věř, že budeš potřebovat víc štěstí. To, co chodí po lese, je zákeřnější než všechno, co jsi kdy lovil. A neprchá to, hledá to tebe. Je to lovec. Počkej týden, Cuwyne, a rozhodím ti větvičky znovu.”

“Nemůžu čekat. Vesnice nemůže čekat. Jsem teď jediný lovec.”

Jásaná upřela oči na les kostí. “Tento les je zlý. Dokonce i země ho odmítá.” Rozházela uspořádání větvíček a kostí. “To, co tam chodí, je šílené a vzešlo to ze šílené mysli. Vyšlo to ze tmy, aby tě to zastavilo. Vzal sis příliš. Nedal jsi za to nic. Je to i moje chyba. Moje kouzla a tvoje lovecké úspěchy vyvolaly na svět starší sílu.”

“Bude se muset poměřit s mou silou,” prohlásil Cuwyn. “Než se zešerí, přinesu ti z toho kýtú.”

“Budeš mrtev dřív, než nadejde poledne.”

“Určitě budu žít déle.”

“Doufám, že budeš,” řekla Jásaná, “ale ne v tomto světě.”

Cuwyn na víc nečekal a rozběhl se po kraji lesa.

Jásaná o jeho slovech přemýšlela. V poledne si znovu rozhodila větvičky a kosti, ale neřekly jí nic. Usmála se a byla ráda.

Takže měl pravdu, v jednom měl pravdu.

Ale když udělala totéž o hodinu později, zavrtěla hlavou a smutně zalétla očima nejdřív k lesu bříz a hloží a potom ke kousku lidské kosti, který na větvičkách ležel.

*V lese bříz a hloží vybíhá ze stínu muž...*

Když kůstku zvedla, ucítila výkřik a teplo krve. O několik minut později se její tělo zasmítalo v bolestech a kámen, který svírala, vychladl.

Jásaná si sbalila věci a přichystala se k odchodu. Zvedla zlomenou jasanovou větvičku a z ohniště nabrala hrst popela. Na obojí se podívala a usmála se.

"Bylo to dobré jméno," řekla nahlas. "Skoro jsi pochopil. Dávali mi už různá jména, ale tohle bylo nejbliž.<sup>2</sup> Když dostanu jméno, jsem povolána a musím podle toho jména sloužit. Tohle jméno se dostalo nejbliž tomu, co skutečně jsem. Skoro jsi pochopil mou přirozenost a to ze mne, co je nepřirozené. Byl jsi lovec i kořist, Cuwyne. Ten netvor, který tě zabil, byl stín tvých myšlenek. Ale za to hezké jméno pocestuješ širou plání bez bolesti."

Netvor se blížil lesem. Povolán Jásanou, opustil svůj dávný pelech a blížil se k vesnici, aby se nasytil masem jejích obyvatel. Už tu neměla co dělat. Lovec práci dokončí. Vesnici nastanou jiné časy. A ona měla před sebou dlouhou cestu, než najde další čas a místo, odkud na svět povolá svého pána.

Ale než odešla, vysypala popel na hromádku čerstvě navržené hlíny a křídý. Na zlomenou větvičku napsal Cuwy-novo jméno a pohřbila ji tam spolu s úlomkem kosti svého mrtvého syna.

Tallis dovyprávěla a pan Williams se na chvíli zhloubal.

"Nerozumím," přiznal se nakonec.

Tallisině pleti se vrátila barva. Pročísla si rukou vlasy a zhluboka se nadechla, jako by sbírala síly po velké námaze. Zvědavě se na něj podívala. "Čemu nerozumíte?"

"Jestli ta žena - Jásaná - toho netvora přivolala záměrně."

"To nebyl žádný netvor. Byl to Lovec."

V originálu jméno Jásaná zní Ash, což znamená popel i jasan. Pozn. překl.

“Ale přivolala ho, aby zničil vesnici a mladého Cuwyna taky. Proč ho chtěla zabít?”

Tallis pokrčila rameny. “Řekla bych, že nechtěla, aby zahynul. Ale byla to její práce. Její úkol. Přivolat do země Lovce.”

“Ale proč?”

Tallis začínaly být jeho otázky nepříjemné. “Copak já *vím*? Zeptejte se jí! Třeba sama vůbec žádnou moc neměla. Její věšdecké umění pocházelo od Lovce, a proto když mohla, udělala něco dobrého, jenže nakonec vždycky musela přivolat bouři.”

Pan Williams si ji prohlížel. “Přivést ho do země, aby ničil.”

Tallis zvedla ruce, dlaněmi vzhůru. “Asi ano. Vesnice měla devět bohatých lovů. Jenže nic nevracela.”

“Ale podle toho, cos říkala, to v jednu chvíli vypadalo, že Cuwyn a Lovec jsou jedna osoba.”

“No jistě,” řekla Tallis. “Cuwyn si bral od lesa. Les si bral od něj, bral si jeho temnou stránku a stvořil Lovce z *něj*. Jásaná řekla, že to udělá. Její slova byla dvojsmyslná.”

“Ale stejně tomu nerozumím,” připustil pan Williams. “Čí *kost* byla ta poslední? Cuwyn byl její syn?”

“Vždyť je to jenom příběh,” povzddechla si Tallis. “Kdysi dávno se to doopravdy stalo, ale tohle je poměrně nová verze.”

“Jak nová?” zajímal se pan Williams. Odpověď, kterou od ní dostal, ho viditelně ohromila. “Možná několik set let. O něco víc...”

“Několik set let. Jak bys ji potom mohla znát?” “Mám nadání,” řekla šibalsky Tallis. “To tedy máš. Ale na tvém místě bych vymyslel lepší konec.”

Tallis zavrtěla hlavou. To, co řekl, jí popletlo hlavu. “Kdybych to udělala, tak bych příběh změnila.” “Samozřejmě. K lepšímu.” “Ale to přece nejde, změnit něco, co *je*” řekla podraž děné. “Ten příběh existuje. Je to tak. Je to skutečnost, Když na ní něco změním, když něco domyslím, tak to bude neskutečné.”

“Nebo vylepšené...”

“Ale o to nejde. To není *pohádka*. To není Enid Blyton! To je *skutečnost*! Proč to pořád nemůžete pochopit? Když vás napadne melodie a je krásná, tak si ji zapíšete tak, jak je...”

“Samozřejmě.” “A pak už ji nezměníte.” “Ale změním.”

Tallis se *zarazila*. “Ale tím se původní verze oslabí, ne?” “Původní verze.” Pan Williams v němém úžasu zavrtěl hlavou. “Z úst třináctileté...”

Tallis protáhla obličej, posadila se rovně a otočila se na druhou stranu. "Nedělejte si ze mě legraci," řekla úsečně.

"Promiň. Ale smysl se nemění. Příběh nebo melodie přichází jako nějakým kouzlem..." "To vím."

"Ale jsou tvoje. Můžeš si s nimi dělat, co chceš. Můžeš změnit, co chceš. Přizpůsobit je podle sebe."

"Udělat je neskutečné. Když se změní příběh, změní se také život."

"Věř mi, že ne."

"Věřte mi, že ano," odvětila ostře. "Takže ty chceš říct..." rovnal si myšlenky. "Ty mi chceš říct, že kdybys ten poslední příběh vyprávěla znovu a místo té mladé ženy tam dala mladého muže, tak někde v minulosti by té ženě zčistajasna narostly vousy?"

Tallis ta představa rozesmála. "Nevím," přiznala. "Asi ano."

"To je absurdní."

"Ale příběhy jsou křehké. Jako lidské životy. Stačí vynechat slovo, které tam patří, a navždy se změní. Když uslyšíte krásnou melodii a pak ji změníte, tak ta nová je možná také krásná, ale tu první jste ztratil."

"Ale když se budu držet *té první*, ztratím tu druhou."

"Třeba ji najde někdo jiný. Její čas může teprve přijít."

"A té první ne?"

"Ne," trvala na svém Tallis, i když tomu už sama nerozuměla. "Ta už vás napadla. Je navždy ztracená."

"Nic není navždy ztraceno," řekl tiše pan Williams. "Všechno, co jsem věděl, vím *pořád*, jenom někdy *nevím*, že to vím." *Všechno se ví, ale většina věcí zůstává zapomenuta. Když si chceš vzpomenout, potřebuješ zvláštní kouzlo.*

"Dědeček mi říkal něco podobného," zašeptala Tallis.

"Tak vidíš. Moudrý stařec, a tak dále..."

"Ale dětství jste už ztratil," řekla Tallis. "To se nikdy nevrátí."

Pan Williams vstal a obešel náhrobek kolem dokola. Nohou rozhrnul trávu a odhalil oghamový nápis. "Nevěřím," prohlásil. "Nevěřím, že je ztracené. Člověk si někdy na události z dětství špatně vzpomíná. To určitě. Ale i když je muž starý jako já, pořád v něm žije dítě." Zamrkal na ni. "Je tam pořád. Bloumá sem a tam a honí se stínem vyšších, novějších duchů. Moudřejších."

"Cítíte to?"

"To víš, že ano."

Tallis se zadívala na oblohu a vzpomněla si na jednu ze svých masek: Sinisalo, *Vidět dítě v zemi*. Hodně o ní přemýšlela, když ji dělala. Jaké dítě uvidí?

Začínala chápat. Země byla stará; země si pamatovala; ale kdysi byla země mladá a ta nevinnost se v ní ještě dala najít. Ano: Sinisalo jí pomůže zahlédnout stín dítěte, to znamená stín sebe samé, až bude starší.

Z ničeho nic začalo rychle ubývat světla a ze shadoxhurst-ského kostela se ozval zvon svolávající k nešporám. Tallis se obrátila k domovu a pan Williams se vydal na dlouhou procházku k Zámečku. Poslední, co jí řekl, bylo: "Zítřejší slyšet *opravdový* příběh. Slíbilas mi to. Tak nezapomeň."

Tallis se za jeho mohutnou postavou dívala s láskou. *Zítřejší udělám víc než to, ie vám povím příběh. Ukážu vám, kde se toulá Harry. Pochopíte. Víím to.*

Aby svému nevyslovenému slibu dostála, další den dovedla pana Williamse do uličky mezi garážemi. Opatrně se proplétal mezi kopřivami, natáčel tělo a na očích mu bylo, vidět nervozitu, která ho na této zvláštní pouti provázela. Ve vyčištěném prostoru u skleníkového okna se skrčil k panenkám a barevným křídovým značkám a očima se pásl po těch podivných symbolech a ošklivých modlách.

"To všechno je tvoje práce?" zeptal se. Tallis přikývla a v očích jí zajiskřilo.

Seděli tam asi půl hodiny. Pan Williams byl čím dál neklidnější a také Tallis začala uvažovat, že třeba musí být sama, aby bránu do toho zimního světa otevřela.

Ve chvíli, kdy se už chystala odejít, jí na tvář dosedla sněhová vločka a okolní vzduch se prudce ochladil.

"Je to tady," zašeptala, otočila se a klekla si čelem ke špinavému sklu.

Netrvalo to dlouho a zaslechla vítr, který se Starým zapovězeným místem proháněl. Zuřila tam bouře a horskou stezku bičoval studený vítr. Slyšela obvyklé rachocení kamínků, jako by se tam někdo nebo něco pohybovalo, a pleskání a trhání plátna na stanech těch, kteří právě v této části skrytého světa pobývali.

"Slyšíte mě?" zavolala. Ucítila na kůži další mrazivé doteky. Když po nich přešla rukou, měla mezi prsty vlhkost. Pan Williams se na ni díval a mračil se. Tallis se naklonila ke škvíře mezi světy a snažila

se očima proniknout šedivým, vířícím sněhem za ní. Někde zaržál kůň a vzepřel se provazu, na němž byl uvázán; postroje zarachotily. Nějaká žena zpívala neznámým jazykem a cosi pravidelně klepalo do dřeva a vydávalo vysoké bubnování.

"Slyšíte mě?" zavolala znovu. A vybavilo se jí, jak na ni volal Harry. *Ztratil jsem tě. Ted' už jsem ztratil všechno...* "Harry?" vykřikla a polekala tak pana Williamse. Ale

dělala si naděje marně a vlastně ani nečekala, že Harryho hlas znovu uslyší.

Přesto však ke škvíře někdo klouzal a blížil se k místu, kudy Tallis do šedivé bouře nahlížela. Zahlédla pohyb, ucítila pot. Tmavý stín. Postava na druhé straně nahlédla zblízka do Tallisina letního světa. "Kdo jsi?" zašeptala Tallis. Odpovědí jí byl přívál slov. Poznala, že je to dítě. O chvíli později stín zmizel a jeho kvílivý nářek udusil stín.

Tallis se zaklonila zpátky, obrátila se k panu Williamsovi a usmála se.

Muž se podíval na ni a potom na skleník. "S kým jsi to mluvila?" Tallis se lekla. Došlo jí, že neprožil to, co ona. "Vy jste to dítě neslyšel?"

Zakabonil se a zavrtěl hlavou. Tallis ukázala na mizející škvíru ve vzduchu. "Vy to nevidíte? Vy ten průchod nevidíte?"

Sledoval směr, kterým ukazovala, ale přiznal se, že vidí jen sklo. Tallis pocítila něco na způsob paniky. Gaunt přece tenkrát před lety kouř cítil, takže to nebyl jen *výlučně* její zážitek. Nemohlo to být jednoduše tím, že pan Williams na rozdíl od Gaunta ke zdejšímu kraji nepatřil? Tím, že se žádný popel Williamsů pod drny nemísil s popelem Gauntů?

Na ruku jí dosedla další sněhová vločka. Zvedla ji strnulému muži před obličej. "Sníh," řekla. Pan Williams si prstem sáhl na mokrou skvrnku a zatvářil se překvapeně. "Proboha, jako bych cítil závan zimního vzduchu."

"To bylo ono!" vyhrkla radostně Tallis. "Takže jste to *cítil*... cítil jste podsvětí. A tam někde je uvězněn Harry. Jednou na mě zavolal. Půjdu za ním, půjdu mu na pomoc."

"Jak si to představuješ?"

"Přes Ryhopský les. Ten les má v sobě cosi nepřirozeného. Jen co najdu tu správnou cestu, kudy bych se tam dostala, kudy bych ho mohla probádat..."

Tallis ho vyvedla z uličky a společně se pak pomalu ubírali přes pole směrem k J\_x>vcovu potoku v dálce.

"Sněhové vločky," zašeptal pan Williams a Tallis se podívala na ruku, stále ještě studenou od toho němého doteku. "Ze strašlivého světa..." řekla a on se k ní obrátil. "Takže jeho tajné jméno pořád ještě neznáš?" "Neznám," přiznala Tallis. "A možná se je nedozvím nikdy. Hledat tajná jména není vůbec snadné."

Přelezli schůdky a pustili se zářivými loukami dál. "A to neznáš ani *lidové jméno* toho místa?."

"Ani to ne," přisvědčila. "I s lidovými jmény může být potíž.

Potřebuju najít někoho, kdo tam byl, nebo kdo to místo zná aspoň z doslechu."

"Takže..." začal starý muž, "Jestli tomu dobře rozumím... jediné, čím můžeš popsat ten zvláštní svět, je jméno, které jsi mu dala ty *sama*."

"Jenom mé soukromé jméno," souhlasila Tallis. "Staré zapovězené místo," zašeptal pan Williams a Tallis se na něj prudce otočila a umlčela ho.

Řekla mu, že to přináší smůlu, když se takové jméno řekne víc než třikrát za den, a kvótu už vyčerpali při rozhovoru v uličce. Pan Williams její 'pravidla jmen' moc nechápal. Něco mělo tři jména, něco jenom dvě. Někdy byla Tal-lisina jména stejná jako obyčejná, jindy byla osobnější a na jejich vyslovování se vztahovalo tabu.

Celkově vzato, zdálo se mu, že ta hra se jmény nemá moc propracovaná pravidla. Neřekl samozřejmě nic. Nepříslušelo mu zpochybňovat tajný svět toho dítěte...

Dítěte? Musel se usmát, když se na ni podíval, bystrou dívku s vytáhlým, kostnatým dětským tělem, ale s tváří a uvažováním jako dospělý. Pohled, který nacházel v jejích očích, mu nepřipomínal dítě, ale starou, hodně starou ženu. Stejně jako jí na hlavě viděl slámově žluté vlasy, viděl v ní dospělého člověka. Zachvěl se, protože si uvědomil, že když při vyprávění tak zbledla, nepotřeboval by mnoho, aby si ji představil mrtvou. Lícni kosti jí vystoupily, rty se stáhly. Byl to strašný, děsivý pohled. Teď už nepochyboval, že je posedlá.

Duchem? Andělem? Dáblem? Co to všechno doopravdy znamenalo? Šel přes pole za ní a vracela se mu její slova z předchozího dne: *někdo mi ten příběh vyprávěl... právě teď... před chvílkou.*

Někdo v její hlavě? Tichý vnitřní hlas... ona sama, kdo jiný, nevědomky komunikující v kleci své lebky. Ale působilo to dramaticky.

V té dívčí hlavě bylo víc než jenom Tallis Keetonová. Stál pod pražícím sluncem a Tallis ho informovala, že stojí v jeskyni. Pobavená jeho nechápavým pohledem, neúnavně mu tvrdila, že cítí hlubokou, vlhkou jeskyni, která zabíhá do neviditelného kopce. Nemohl nic dělat, neměl jí na to co říct. Viděl jen zklamání v jejích očích. Zoufale se mu snažila předvést něco z toho, co prožívá, a nedařilo se jí to. Možná že neměl dost blízko ke zdejšímu kraji. Nesnaž se tak úporně, dítě, pomyslel si. Jestli mě něco přesvědčí, tak tvoje příběhy.

Mezi potoky, poli, kopci a lesy kolem farmy si vytvořila svět podle svých představ. A teď o sobě dávalo vědět něco prastarého, co ty lesy zalidňovalo, chodilo po polích a promlouvalo na ni. Vyvrácené oghamové kameny, na nichž den předtím seděli, byly jasným svědectvím, že toto místo má dávnou minulost. Lidé tu žili už tisíce let. Ne-li přímo pokrevní, byla Tallis alespoň jejich duchovní potomek. Snad právě *oni jejím* prostřednictvím promlouvali.

Jak šel, hlavou mu zněla hudba. Obrazy z minulosti, vidina temné krajiny, nad níž se převaluje bouře, nočních jezdců, valících se řek... v nich byla ta hudba. Poslouchal hudbu lkavých hlasů, víření větru, zpěv lidí skrčených ve stanech. Znělo to tajuplně a on litoval, že u sebe nemá blok, aby si zapsal základní motivy, zaznamenal spojení mezi zvuky přírody a hlasy.

*Každému jeho vstup do světa. Každému jeho bránu.*

Země si pamatovala. Její paměť byla všude kolem. Chodil po ní. Šeptala na něj, stejně jako šeptala na Tallis, ale mluvila jiným jazykem a znala jiné vášně...

*Něco se tu stalo...*

Jeho úvahy zůstaly bez odpovědi. Zanedlouho došli ke stromu, jemuž Tallis říkala Starý přítel. Blesk mu rozčísil kmen, a tak vzniklo nepohodlné sedátko, na němž se snažil uvelebit.

"Sedí se vám pohodlně?" zeptala se Tallis. "Ne," řekl nahlas a musel se usmát, když dívka řekla. "Dobře. Tak já začnu."

Začala vyprávět a použila ten nejobebranější úvod, jakým může příběh začít. Dobíral si ji kvůli tomu, přerušoval ji a měl škodolibou radost, jak je čím dál rozčilenější. Za ním, v hustém křoví, leželo tíživé, téměř hmatatelné ticho. Seděla obrácena k lesu, ale jako by si

to ani neuvědomovala; neustále svému společníkovi vyčítala, že její vyprávění nebere patřičně vážně. A pak se to stalo. Měl pocit, jako by kolem něj něco prošlo, nějaká hrozivá postava, ze které mu naskočila husí kůže. Tallisino chování se změnilo a její tvář se napjala. Poprvé se přinutil mlčet, předklonil se a pozoroval, co se s ní děje.

Začala mluvit jiným jazykem. Znal *Mabinogion*, poloza-pomenuté pověsti z dochovaných zlomků keltských legendárních cyklů. Neušlo mu, jak se její jazyk přiblížil jazyku těchto pověstí. Mluvila rychle, jeden dialog přecházel do druhého; používala formální, skoro až neobratné stavby vět, něco jako archaický styl, po němž sahají moderní autoři, když se snaží navodit pocit minulých časů, samé inverze a přeházená adjektiva.

Nicméně musel uznat, že je to působivé. Dobré nebe, bylo to působivé, a tak seděl jako v tranzu a nechal její slova, aby mu v duchu budovala nový svět.

Svět, ve kterém královna pomocí čar pronásledovala svého nebožtíka manžela oním světem a všemi možnými podsvětími a říšemi mrtvých, do nichž duch manžela prchl: Zářivou planinou, Zemí mnoha barev, Ostrovy mládí.

Svět, v němž se tři bratři vyvyšovali jeden nad druhého a potají usilovali o moc. Nejmladší se jmenoval Scathach, stejně jako Tallisin duch z louky Stretleyských kamenů. Když mu bylo odepřeno právo na hrad na zemi, odešel do

LAVONDYSS

155

podsvětí, do Starého zapovězeného místa, a tam našel pevnost vystavěnou z urkamene, z kamene, který *nebyl* kamenem, ale jakousi magickou substancí. Vykonal činy, které musely představivost obyčejných obyvatel dávné minulosti jaksepatří rozlítit: zaživa odjel do říše mrtvých. Uzavřel se před mrtvými i živými na místě, které nemělo jméno, nemělo teplo a nemělo srdce. Bylo to mrtvé místo, vězení, ukryté před očima ze světa skutečného i onoho.

Chtěl se vrátit domů.

A měl sestru, která ho měla ráda.

A ze škvr v jeho šílené mysli prchali šílení tvorové.

Pro muže, který ji poslouchal, to byl zvláštní pocit. Znal všechny ingredience, z nichž se příběh skládal, a přesto to byl příběh neznámý. Nepodobal se ničemu, co kdy slyšel, i když to možná do značné míry souviselo se způsobem, jakým mu byl předkládán. V

jádru to byla obyčejná pohádka, jenže Tallis jí vybavila něčím svým a to něco bylo tak fascinující, že jí to dodávalo úplně nový lesk. Bylo toho tolik, co příběh naznačoval. Kolik let, kolik dlouhých řad událostí se vešlo do jejich tajemných slov: *Uběhlo mnoho let. Let, která není vidět.*

Pan Williams už to dítě znal natolik dobře, aby pochopil, že čeká, až ta vidění přijdou a zaplní mezeru... zejí ukážou, kde by se mohl skrývat Harry a jak by ho mohla najít.

Tallis příběh zkrátila. Nebylo to z jejího rozhodnutí, spíš jako by spadla roleta a utála příval slov. Takže lhala, když na otázku pana Williamse týkající se neúplnosti příběhu odpověděla záporně.

Chvilí jí trvalo, než se z intenzity představ, vůní a zvuků, horka a ohňů, jichž měla plnou hlavu, zase vzpamatovala. Pořád měla před očima oheň v sále velkého Hradu. Prudce jí hořel před očima, obrovským plamenem, který šlehal vysoko nad hodovní stoly a studenou podlahu. Pořád viděla tu prudkou záři a temné stíny vrhané na bledé, rozhněvané tváře mladých mužů stojících před ní. Byli zahnaní, seděli na krbové straně stolu. Vlasy měli jako les ténou měď, šaty jim hýřily barvami, ale tváře měli chmurné jako smrt.

Byla to tak živá představa, až Tallis uvěřila, že se to muselo stát přesně tak. Děsilo ji pomyšlení, jak moc se přiblížila skutečným událostem Scathachova života. I Scathach ji děsil, protože tak, jak ho spatřila vnitřním zrakem, byl mnohem tvrdší než její vidění z louky. Měl strašlivé jizvy. Vlasy měl zplihlé, pěsti pokryté zčernalými jizvami a zhojenými ranami. Ze všech bratrů byl nejzlostnější a každý řez dýkou po talíři, který ležel před ním, byl bodnutím do otcova srdce a také bodnutím do Tallis, která jako by seděla po otcově boku a dívala se na jeho rozezlené syny přes stůl. *Kým* byla v příběhu ona? Proč se na ni Scathach tak krutě díval?

Královna tam seděla také, po jejím druhém boku. Byla cítit vlhkým prádlem a sladkým, nepříjemným parfémem. Ruce jí visely nad stolem jako nějací ptáci a dlouhé bílé prsty klovaly do chleba se sýrem jako zobáky. Ale to nejhorší, čím byla načichlá, byl pach smrti. Sice ještě žila ve svém těle, ale neměla daleko na Zářivou pláň, kde bude její stín vrískáním pronásledovat krutého krále.

Nejživější a nejznepokojivější ze všeho byl pohled, jehož se bála i Tallis, pohled na kraj za širokou, hlubokou propastí. Když příběh předtím vyprávěla, měla co dělat, aby nespadla, tak omamná byla ta

výška nad řekou. Vítr se do ní opřel a hrozil, že ji strhne do propasti. Řeka pod ní vypadala jako stříbrná nitka, ale Tallis věděla, že je to strašlivý tok, který se s řevem prodírá skalami. Nevěděla, jakým způsobem se Scathach přes tu propast dostal. Dívala se do dáli, k mlhám Starého zapovězeného místa, k mrazivému okraji tohoto světa. Les šuměl a svými kořeny, podobnými obřím pařátům, objímal zemi, nezměrný a dusivý příkrov smrti a chaosu. Z jeho propleteného sevření se zvedaly trosky starého šedého hradu... To všechno Tallis viděla, aniž to vidět chtěla. Cítila, jak se jí hýbe jazyk, cítila, že chce mluvit, ale zároveň cítila, že ten, kdo chce jejím prostřednictvím příběh sdělit, má nad ní moc. Proto vyprávění zkrátila. Samu ji to překvapilo. Zahlédla Scathacha a nějakou dívku při měsíčku. A napadla ji zvláštní myšlenka: *vzal si jméno stromu.*

Do příběhu, který vyprávěla panu Williamsovi, se to vůbec nehodilo. Když ji duch opustil, měla pocit, jako by jí z plic někdo sundal těžký balvan. Div se nevznášela. Pan Williams se ptal a ona mu netrpělivě a smutně odpovídala, protože věděla, že už brzy odjede. Nakonec došli k jezdecké stezce do Shadoxhurstu, daleko od bezejmenného pole, které chránilo Ryhopský les.

"Opravdu už *musíte* jet?"

"Musím. Je mi to líto. Musím psát hudbu. Nezbyvá mi moc času. To je ta skličující stránka stárnutí."

"Bude se mi po vás stýskat," řekla Tallis.

"Mně po tobě také," řekl jí. "Ale jestli to půjde, tak se za rok vrátím. V tento den na tomto místě. Slibuju."

"A sliby se musí plnit," připomněla mu Tallis.

"To se ví."

Vydal se jezdeckou stezkou k vesnici, kde na něj určitě čekalo auto.

"Napište dobrou hudbu!" zavolala za ním Tallis.

"Napišu! A ty vyprávěj dobré příběhy."

"Budu."

"A mimochodem;" zavolal.

"Co?"

"To pole u lesa. Myslím, že vím, jak se jmenuje. Je to pole Najdi mě znovu. Zkus to. Pak budeš moci bez obav na tu svou mýtinu."

Odešel, ale Tallis si toho ani nevšimla. Dívala se k lesu v dáli a oči měla rozšířené úžasem a vzrušením.

*Pole Najdi mě znovu.*

# Geistzóny

## I

Ještě ten den večer udělala panenku Najdi mě znovu. Použila na ni hloh, z jehož dřeva udělala už svou první panenku. Jméno jí připomnělo, že se má zamyslet a vrátit k prvním přátelům, k prvním viděním. Chtěla panenku zahrabat na kraji pole Najdi mě znovu, poblíž Lovcova potoka.

V noci se vykradla do uličky mezi garážemi a tam poklekla na zem, s maskou Hloubeny na tváři. Okamžitě ucítila, že Staré zapovězené místo je blízko, a bez strachu se dívala, jak se prostor mezi oběma světy rozevívá. Tenká čára sahala od země až nad její hlavu. Z průchodu vyletovaly sněhové vločky a foukal vítr, který ji škubal za vlasy. Byla tam naříkající žena, vzpírající se kůň i to ukřižované dítě. Buben, který se chvílemi ozýval, začal znenadání tepat pravidelně a s přibývajícími minutami znělo jeho nezvyklé bubnování čím dál zlověstněji.

Když začala zpívat jako ozvěna ženina nářku, ucítila sílu, která v té hudbě byla, a uvědomila si, jak posvátnou hrůzu musel její hlas v tom druhém, zmrzlém světě vyvolávat.

Už věděla, že ji její pouť na to daleké horské úbočí zavede. Jinak to nešlo. Zdálo se jí o tom světě. Vyprávěla o něm. Někde tam bloudil její bratr Harry. Možná tam někde zpívali i zapomenutou píseň pana Williamse. Bylo to místo, kde končí život a ztracené se dá najít. Bylo to místo obyčejným lidem zapovězené, ale Tallis Keetonová obyčejná nebyla. Přemýšlet o tom pro ni bylo stejně přirozené jako představa, že zanedlouho bude potřebovat úlevu od závaží večerního třešňového koláče. Bylo uklidňující to vědět, smířit se s tím.

Uvědomovala si, jak blízko jsou stvořitelky masek, ale zároveň věděla, že jejich práce skončila. Gaunt jí to řekl už dávno: *někdo jí ukazoval, jak má panenky dělat*. A dnes jí totéž řekl pan Williams, když se jí ptal na příběh, který vyprávěla, a ona mu odpověděla, že jí ho právě někdo řekl, někdo živý a přítom neživý.

“Co ode mě chcete?” šeptala duchům ve Starém zapovězeném místě. “Co mám udělat? Ani Scathacha jsem nedovedla zachránit. Všechno jsem pokazila. Chtěla jsem ho zachraňovat před vámi. Málem se kvůli mě nedostal na vlastní pohřeb. Co ode *mě* můžete ještě chtít?” Když ta slova šeptala, v duchu Scathacha uviděla: krutého, ve tváři zjizveného mladého muže, jak sedí v hradní síni a bodá dýkou do

dřevěného talíře na stole, každou ránou demonstruje svůj hněv a očima přeskakuje mezi otcem, kterého nenávidí, a Tallis... Tallis, která sedí vedle krále... za vysokým stolem v hradní síni... ale jako kdo?

Jakou roli v příběhu hrála? Kdo byl v jejím příběhu o králi a Starém zapovězeném místě ten, koho neviděla, ale s kým sdílela vědomí? "Pan Williams se spletl," řekla tiše. "Patří mi to, všechno. Ale někdo *mi* to dal. Jako takové malé dědictví. Ale ty příběhy někomu patřily už přede mnou. Nesmím se je pokoušet měnit. Jsou moje jenom částečně a v každém případě jsou moje jen na čas. Ale kdo jsem? *Kdo jsem ?*"

Sedí vedle krále... sedí blízko královny... Před sebou má tři rozzlobené bratry... Dívá se do ohně...

"Takže jsem jejich dcera. Kdo jiný? Nic jiného nemůžu být. Králova dcera. Královnina dcera. Ale proč si připadám tak stará? A proč je mi v tom snovém příběhu taková zima?"

Vzpomněla si, co řekl pan Williams, aby ji poškádlil, když se mu snažila příběh vyprávět.

*Aspoň víme, že měli sestru...a každý bratr ji měl svým způsobem rád... její příběh patří jinam... měl ji svým způsobem rád...*

Brána do zimního světa byla už dávno pryč. Tallis zaujal odlesk světla na špinavém skleníkovém oknu a uvědomila si, že je to náznak nového dne. Všude kolem ní začínal pohyb. Jako by se probouzela ze sna. Ranní zvuky si našly cestu do jejího vědomí a okamžité jí připomněly, že je jí zima.

Vzala svou novou panenku, vyšla do zahrady a brouzdala se orosenou trávou, aby po ní zůstaly viditelné mokré obrazce. Po zahradě pobíhal pes a očichával stopy nočních návštěvníků. Z dálky bylo slyšet křik havranů a neklidné pleskání z jejich vysokých hnízd. Pak zaslechla jiný zvuk, po kterém se jí srdce prudce rozbušilo. Znělo to jako zvířecí řev, hluboký a zvláštní. Tallis doběhla k bráně a zahleděla se do dálky. Za polem visela nad potokem hustá mlha. Jak se dívala, uslyšela ten zvuk znovu a v úžlabině zahlédla kradmý, ale sebejistý pohyb nějakého vysokého zvířete.

Jeho parohy vystupovaly z mlhy a jako ztuhlé prsty se pohybovaly jasnějším dnem.

Najednou se zvíře vynořilo. Bylo za potokem. Tallis je zahlédla jen krátce, v dalším okamžiku jí Mrzáček zase zmizel v houští dubů a jilmů, které rostly kolem louky Smutné písň.

"Počkej na mě!" vykřikla Tallis a přelezla bránu. Pes se s hlasitým štěkotem pustil za ní, ale bránu nepřeskočil, a než Tallis doběhla ke schůdkům, ztichl. Vnořila se do mlhy kolem potoka a opatrně přešla po kamenech na dru-

hou stranu. Našla tam jelení stopu a *začala* ji kolem živého plotu sledovat.

Po několika minutách dorazila k Lovcovu potoku. Sotva popadala dech.

Bez nějakých obřadností, ale opatrně udělala čtyři kroky do pole Najdi mě znovu. Ze vzdáleného lesa ji někdo pozoroval, ale když se tam podívala, žádný pohyb nezaznamenala a neměla ani tušení, kde se pozorovatel skrývá. Zato si byla jista, že je to Mrzáček. Celé ty roky na ni čekal. Všichni si mysleli, že je mrtvý, že ho dostali pytláci, a možná ho takový osud skutečně potkal. Jenže Mrzáček byl mnohem víc než jenom staré maso na vysokých kostech. A chtěl Tallis!

Shýbla se a zatlačila hlohovou panenku do tvrdé země. Energicky prorazila sluncem vysušené drny a kroucením ji zatlačila do jí lovité půdy pod nimi. Když byla pod trávou schována i hlava, zahrnula jamku prsty, pak na rozhrabané místo plivla a položila na ně ruku. "Ted' tě znám," řekla nahlas. "Vím, jak se jmenuješ. Nemůžeš mě uvěznit."

O pár minut později už byla na rozbité cestě, která kdysi vedla ke srubu. Stála ve vysoké trávě a poslouchala zvuky, jimiž se projevoval pohyb v lesním houští. Pak došla k plotu s vybledlou cedulí a rychle přelezla uvolněný drát. Okamžitě před sebou zahlédla žluté světlo mýtiny kolem pobořeného domu.

Opatrně našlapovala po tvrdé cestě a teprve podruhé v životě stanula na zahradě domu, jehož se zmocnil les. To, co tam našla, ji vyvedlo z míry.

Velký černý totem byl povalený, po délce rozštípnutý a vydlabaným vnitřkem se jeden přes druhého plazili brouci; skoro se ztrácel v bujně trávě, která kdysi byla trávníkem. Jeho škodolibý úsměv byl obrácen k zemi. Po stromech kolem mýtiny visely větší a menší kusy kůží, jeleních, liščích a králíčích. Z hluboké jámy v trávníku, která byla před několika lety vyschlá a mrtvá, stoupal dým. Tallis se k ní

opatrně přiblížila, ale přitom nespouštěla oči z nahuštěných stromů s hniječnými cary zvířecích kůží.

Jáma byla plná ohořelých kostí. Když do pozůstatků ohně kopl, do tančícího světla se vznesl jemný popel.

Nervozitou vykřikla. Silné dubové kmeny její slova pohltily, udusily zvuk a odpověděly jen šustěním okřídleného života ve větvích.

Začala zahradou procházet a všimat si podrobností: tu zbytků drátěného plotu, tam několika prken ovinutých kořeny, kdysi snad z kurníku nebo psí boudy.

Lekla se, když našla v křoví pohozenou ovčí mršinu plnou hmyzu.

Zakrvácená, masa zbavená tvář jako by se na ni dívala. Když se zaposlouchala, uslyšela bzukot much, a když se sklonila blíž, učítela první známky puchu rozkladu.

Kdo tu byl?

Dřepla si k teplému popelu a vytáhla pět šest úlomků kostí. Byly malé, pocházely z nějakého menšího tvora -snad králíka nebo malého prasete. Když je schovala v dlani, nenapadlo ji nic, ale musela se usmát, když si vzpomněla na pověst o Lese kostí, kterou sama vyprávěla. "Věštecký talent nemám," zamumlala nahlas.

Nasbírala kostí víc a naplnila jimi jednu kapsu. Pátrala na zemi po stopách, ale našla jen otisky koňských kopyt. Když po nich šla, objevila stezku, která vedla uschlým ka-pradím a kopřivami, jež se soustavně snažily takové stezky pohltil, hlouběji do lesa.

Vtom si vzpomněla na chlapce v jeleních kůžích, jehož bledé tělo se na slunci tak hladce lesklo. Byl mrštný jako zvíře a tenkrát u potoka si počíнал tak hbitě, tak krutě... "Takže tady se schováváš..."

Pozoroval ji? Kde byl asi teď? Pomalu se rozhlédla kolem, ale žádné nebezpečí necítila.

Ale kvůli tomu přece nepřišla. Prodrala se mladými stromky, které se tlačily na dům, opatrně prošla jejich řadami, stojícími tam jako vojáci, a opřela se o rozbitá okna pracovny. Otočila je dovnitř a pak je zase vytáhla ven. Vznikla tak škvíra, kterou se mohla protáhnout. Světla bylo uvnitř vcelku dost, neboť střecha ponechávala na několika místech žvlům volný průchod.

Všude se povalovaly tlející, rozlámané knihy. Tallis mezi nimi prošla, pár jich odkopla a obešla ústřední objekt pracovny, mohutný dub, nad zemí rozvětvený tak, že tam vzniklo nepohodlné sedátko.

Dvojitý kmen se dral bortícím se sádrovým stropem za světlem.

Stejně jako všechno v místnosti, byl ovinut břečťanem.

Některé vitríny měly ještě neporušená skla, ale byly převráceny a jejich obsah byl vysypán. Tallis se začala přehrabovat hromádkami rozbité keramiky, osahávala střepy a téměř něžně je odsouvala a odkrývala kovové hlavice oštěpů, pazourkové artefakty, nejrůznější mince a kostěné sošky.

Ale ani kvůli těmto historickým pozůstatkům nepřišla. Vrátila se kolem ústředního stromu k břečťanem zarostlému pracovnímu stolu, jehož si všimla při své první návštěvě.

Když začala břečťan ze zásuvek odhrnovat, překvapeně si uvědomila, že tu nedávno byl někdo jiný. Břečťan byl potrháný, ale někdo ho vrátil, aby dál zakrýval stůl jako nějaký ubrus z listů. Tallis zatáhla za horní zásuvku. Šla snadno a v plné páchnoucí nádheře odhalila svůj provlhlý, tlející obsah: papíry a obálky byly zhuštěné do jednoduše žluté hmoty; fotografie a sešity; bible a slovník; vlněné rukavice; kroucí se hmyzí larvy.

Zavřela zásuvku, zhluboka se nadechla a svažila nos, aby ten ohavný pach necítila. Ale už ve druhé zásuvce našla to, co hledala: deník, o němž věděla, že tam je; zmiňoval se o něm dědečkův dopis a ona jednou ve snu viděla starého muže, který něco psal právě za tímto stolem. On to byl, kdo studoval 'mytága' Ryhopského lesa. I deník byl nasáklý vodou a plesnivý, přestože měl silnou koženou vazbu a byl zabalen do kusu nepromokavého plátna. Příliš mnoho vody proteklo za ta léta dírou, která zela nad stolem, a vpilo se do těch vzácných stránek.

A znovu si všimla, že deník měl před ní otevřený už někdo jiný. Když knihu opatrně rozevřela, stránky se samy od sebe rozdělily ke konci deníku, kde byl mezi ně vložen zelený list. Tallis opatrně listovala a sem tam některá slova rozeznávala, ale většina inkoustu se už stačila rozpít a místy papír prožrala oranžová plíseň. Když našla stránku, kde se pedantský, zakulacený rukopis dal snadno rozluštit, sklonila se a začala číst:

*... mytágové formy se dál hromadí v periferním vidění. Proč nikdy přímo před očima? Ty neskutečné obrazy jsou vlastně jenom odrazy. Hoodovská forma byla lehce odlišná - spíše hnědá než zelená, obličej méně přátelský, hrozivější, ušvanější...*

Tallis nechápala. Hood? Robin Hood? Otočila deník na přední stranu a opatrně jej otevřela. Všimla si, že se jí třesou ruce. Snažila se neuškodit kronice víc, než se to za ta léta podařilo dešťům a plísni.

Na přední straně bylo něco napsáno. Dlouho se na ta slova upřeně dívala:

*George Huxley. Popis a pozorování lesního jevu, 1923 -1945.*

Po minutě němého rozjímání Tallis opatrně nalistovala stránku uprostřed deníku:

*...mytága vyrůstají ze síly nenávisti a strachu a vznikají v přirozených lesích, z nichž mohou vycházet - jako Artuš nebo artoriovská forma, chlap jako medvěd s charismatickými vůdcovskými znaky - nebo zůstávají v přirozeném prostředí a vytvářejí si skryté ohnisko naděje -forma Robina Hooda, snad Hereward a určité hrdinská forma, které říkám Proutkař...*

*...Wynne-Jones navrhuje, abychom se vrátili do lesa a odvolali Proutkaře hluboko, možná až na mýtinu na kozím hřbetu, kde by mohl zůstat v silném dubovém víru a nakonec vyblednout. Jenže proniknout hluboko do lesa by vyžadovalo více než týdenní nepřítomnost a ubohá Jenniferje ze mě i tak dost zničená...*

Dál obracela stránku, až se vrátila k místu založenému listem. Text byl rozmazaný, inkoust se rozpil. Prakticky ihned narazila na slovo, které jí nedávalo žádný smysl. Ale jak klouzala očima po řádcích, jedna pasáž upoutala její pozornost:

*Když se vzpamatovával, stále opakoval výraz 'zapovězená místa', jako by měl nějaké zoufalé tajemství, s nímž se potřeboval svěřit. Později jsem zjistil, že pronikl do lesa hlouběji než...*

A pak, stejně jako v dědečkově dopisu, se slova stávala nečitelnými. Bylo to k vzteku.

Jak tak na stránku zírala, došla k závěru, že bude muset poprosit otce, jestli by jí nepomohl slovům porozumět. Zabalila deník do nepromokavého plátna, dala si jej pod paži a zásuvku *zavřela*. Měla při tom pocit, jako by rušila klid mrtvých, ale zároveň věděla, že dokument vrátí zpátky.

Otočila se k francouzským oknům, protože už chtěla ze srubu odejít, ale vtom zaslechla zvenčí zvuk, který s ní škubl. Zašustění ve křoví. Téměř ve stejném okamžiku ji napadlo: "Mrzáček!"

Rychle přeběhla k oknům a *začala* je otevírat, s představou, že na ní na mýtině bude čekat jelen... ale ztuhla a rychle couvla o dva kroky zpátky, když uviděla, jak se k ní mladými stromky blíží nejvyšší a svým zjevem nejpodivnější člověk, jakého kdy spatřila. Od čapky na hlavě až po silné vysoké boty na nohách byl oblečen do kožešin. Kožešina byla stříbrošedá a vypadalo to, že je mokrá. Na rukou, na

nohou a v pase ji měl převázanou koženými řemínky, z nichž visely lesklé zlomky bílých kostí, kameny a scvrklé mrtvolky drobných ptáků, dosud obalených peřím. Tvář, která si dům tak obezřetně měřila, byla pod čapkou tmavá, ale jestli to bylo špinou nebo vousy, to nedovedla na první pohled říct. O vteřinu později, co se schovala za silným dubovým kmenem ve tvaru písmene V uprostřed místnosti, zaclonila postava muže světlo, které francouzskými okny padalo do místnosti. Byl tak vysoký, že se musel shýbnout, když chtěl do pracovny vstoupit. Zvláštní bylo, že i v parném letním dni z něj šlo cítit sníh a vlhkost. Tallis se skrčila za chladivým, tvrdým dřevem a přitiskla Huxleyho deník na hrud'. Srdce jí bilo jako zvon. Zatímco muž obezřetně procházel mezi troskami na podlaze a odkopával kusy dřeva a skla stranou, Tallis se snažila udržet kmen mezi sebou a ním.

Dýchal pomalu a něco si šeptal. Občas mu nějaké slovo uniklo jako zavrčení.

Pak se z jiné části domu ozvalo zapraskání dřeva. Následoval výkřik. Slovům nebylo rozumět, ale podle hlasu to byla žena! Muž v pracovně zakřičel nějakou odpověď. Tallis se odvážila vykouknout z úkrytu za dubem a uviděla, že si stáhl čapku do týlu a tahal za dveře, které vedly z pracovny na chodbu. Vlasy měl husté, černé, svázané do uzlu, se dvěma copánky na spáncích. Mastně se mu leskly. Nad každým copánkem měl namalované dva červené proužky. Kožený řemínek, který mu držel uzel, byl provlečen kosí lebkou, jejíž žlutý zobák vězel v hustých vlasech v týlu.

Když dveře pod jeho nápořem povolily a rozlomily se, vyšel na chodbu. Tallis nečekala a vyrazila, pevně svírajíc deník. Zaslechla za sebou výkřik. Postava v kůžích se hlučně řítila přes pracovnu za ní. Tallis vyjekla a zabouchla za sebou francouzská okna. Prokličkovala mezi stromky a našla cestu, která vedla do bezpečí. Pak ale zaváhala, protože koutkem oka něco zahlédla.

Z křoví ji pozoroval chlapec. Postavil se před ni. Byl skoro stejně vysoký jako jeho otec a měl na sobě tutéž stří-bročernou kožešinu. Také on měl vlasy na temeni hlavy svázané do ježatého trsu, ale ten jeho byl krátký. Kolem hlavy měl bílý řemínek, z něhož viselo několik tlapek drobných savců. Tváře měl pomalované zelenou a bílou hlinkou. Díval se na ni velkýma očima, černýma jako uhel. Tallis si všimla, že v jedné ruce drží malou dřevěnou figurku.

To bylo všechno, na co měla čas, než chlapec začal z plna hrdla vrískat a ukazovat na ni. To, co křičel, bylo jedno slovo, a Tallis si je na útěku před hromotlukem, který se za ní hnál, dobře zapamatovala.

"Rajathuk! Rajathuk!"

Prchala temným lesem a pokaždé, když měla pocit, že u ní někdo stojí, udělala kličku do křoví. Jakmile se však ohlédla, neviděla nikoho. Slyšela, jak muž z pracovní zápasí s trnám, které ho drápalo. Konečně vyběhla na denní světlo a přelezla drátěný plot.

Když byla venku, ohlédla se do lesa za sebou. Couvala, opatrně našlapovala vysokou trávou. Vítr rozechvíval drát, šelestil listím. V šeru se pomalu zformovala mužská tvář, utopená v zeleni. Chvilí se na ni dívala a pak se zamračila. Tallis stála a nehýbala se.

Uvažovala, jestli vyjde z lesa a bude ji dál pronásledovat, ale po chvíli tvář zmizela.

Nebyla pomalovaná. Neměla vousy.

Celou cestu domů měla nepříjemný pocit, že ji někdo sleduje a schovává se v křoví. Nezahlédla nic.

Četla si celé odpoledne až do večera a postupně začínala rozvleklým zápiskům aspoň trochu rozumět, třebaže většina toho, co bylo čitelné, zůstávala mimo její chápání. Když jí oči začaly únavou z toho luštění slzet, zavřela knihu a odnesla ji s sebou do přízemí. Otec byl v obývacím pokoji a pracoval u kulatého stolu; mezi prsty měl kouřící cigaretu. Když Tallis potichu vešla, zvedl k ní oči a zamáchl cigaretu ve skleněném popelníku.

Z hudebního pokojíku se ozývaly stupnice, jak si Margaret Keetonová po hodinovém cvičení uvolňovala prsty. Jen co Tallis položila deník na stůl, stupnice vystřídala sonáta. Tallis se uvolnila; povědomost a dokonalost matčiny hry jí byla příjemná.

Otec začíchal a pak se očima zabodl do provlhlé knihy. "Co to máš? Vždyť to páchne? Kdes to vyhrabala?"

"V Ryhopském lese," řekla Tallis. Otec se na ni podíval a po tváři se mu mihl podrážděný výraz. Šedivé vlasy měl ještě mokré, jak si je myl - Keetonovi šli někam na večeri - a šířil kolem sebe jemnou vůni kolínské.

"Zase nějaké fantazírování?" zamumlal a zavřel složku s případem, na kterém pracoval.

"Ne," prohlásila rezolutně Tallis. "Bylo to ve stole v tom rozbořeném domě na kraji lesa. V Dubovém srubu. Prohledávala jsem to tam."

Otec se na ni podíval a usmál se. "Viděla jsi nějaké duchy? Někaké stopy po Harrym?"

Tallis zavrtěla hlavou. "Ani duchy, ani Harryho. Ale viděla jsem mytágo."

"*Mytágo?*" Krátké zamyšlení. "To je slovo z hatmatilky, kterou používal tvůj dědeček. Co to vůbec je? Co to znamená?"

Tallis přistrčila deník před otce. Otevřela jej na jedné snazší stránce, kde voda nerozpila inkoust na papíře a Hux-leyho text nebyl tak záhadný jako ve většině jeho horečnatých zápisků. "Snažila jsem se něco z toho přečíst, ale moc mi to nejde. Ale tahle stránka je dost jasná..."

Keeton se na slova chvíli díval a pak začal číst. "*Zaznamenal jsem v mozkové kůře zřetelné proudy mytopoe-tické energie: mytágová forma pochází Z pravé poloviny mozku a jeho realita z levé hemisféry. A kde se nachází oblast geneze premytág ? Podle WJ hluboko v mozkovém kmeni, nejprimitivnější části neuromytopogenetické stavby. Ale pokaždé, když WJ vyvolává v lese mytogenezi, je aktivní jeho mozeček. Máme příliš hrubé přístroje. Možná měříme špatnou psychickou energii... Vždyť jsou to samé nesmysly. Nemá to hlavu ani patu. Zní to vědecky, ale je to jenom blábol...*" Otočil list. "*Hood se vrátil ve velmi agresivní podobě. Tenhle Robin nemá žádnou veselou družinu, je to jen prehistorický lesní démon...*"<sup>1"</sup>

Zvedl oči a zamračil se na dceru. "Robin Hood? *Opravdový* Robin Hood?"

Tallis energicky přikývla. "A Zelený Panák. A také Artuš. A sir Galahad, šlechtitý rytíř. A Proutkař..."

"Proutkař? Proboha, kdo to má být?"

"Nevím. Někaký hrdina. Z doby před Římany. Jsou tam i hrdinky, některé hodně zvláštní. To všechno v lese..."

James Keeton se znovu nevlídně zamračil a pokusil se pochopit, co říká. "Co to povídáš? Že tihle lidé v lese ještě *žijí*? To je přece hloupost..."

"Jsou tam! Tatí, některé jsem sama *viděla*. Ženy s kutnami. Dědeček o nich také věděl. Někdy vycházejí z lesa ven a šeptají mi."

"Šeptají ti? Co ti šeptají?"

Z hudebního pokoje zazněly bouřlivé akordy. Tallis zalétla pohledem ke stěně, která oba pokoje oddělovala, a pak se otočila zpátky k otci. "Jak mám dělat různé věci. Třeba panenky a masky. Jak mám věcem dávat jména. Jak si mám pamatovat pověsti, příběhy... jak se mám *dívat*... jak dělat hloubení..."

Keeton zavrtěl hlavou. Vytáhl si další cigaretu, ale jen si s ní hrál prsty, nezapálil ji.

"Dostalas mě. To je zase nějaká hra, že? Že sis zase něco vymyslela?"

Tallis se to dotklo. Odhrnula si vlasy a zpražila otce nevlídným, ledovým pohledem. "Věděla jsem, že to řekneš. Takovou odpověď máš na všechno..."

"Tak dost," varoval ji Keeton a zahrozil jí prstem. "Nezapomeň, kdo má v tomhle domě jaké slovo..."

Tallis to nebojácně zkusila znovu. "Ale já jsem je *opravdu* viděla. Jelen. Mého Mrzáčka. Každý ví, že měl už dávno umřít. Ale pořád tam je..."

„Já jsem ho nikdy neviděl."

"Ale viděl! Viděl jsi ho, když jsem se narodila, a v/5, že ho u lesa vidali, když jsi sám byl ještě kluk. *Každý* to ví. Je legenda. Je skutečný, ale pochází *odtud*?" Tallis si zaklepala na hlavu. "A *odtud*..." zaklepala na hlavu otci. "V té knize to všechno je."

Keeton se dotkl otevřené stránky, přejel po ní prstem a obrátil ji; pak dlouho mlčel. Cigaretu se mu v prstech zlomila. Nechal ji spadnout. Možná se v něm svářily dvě protichůdné víry: buď je jeho dcera tak trochu blázen, nebo má před sebou deník vědce, který obsahuje prohlášení stejně podivná, jako jsou dceřiny představy.

A Mrzáčka *opravdu* viděl; nemohl popřít, že jelen je záhada.

Znovu se předklonil a začal obracet provlhlé listy knihy.

"Mytogenetické zóny," přečetl, jak jel očima po textu. Nejdřív to znělo nedůvěřivě, potom nevěřicně. Když ta slova vyslovoval, jako by říkal: to je úžasné, to je prostě neuvěřitelné. "Dubové víry!

Jásánovo-dubové zóny... retikulární paměť... premytágoové zóny generativní síly... *kultovní matrice*, proboha. Základní představy..."

Prudce knihu zavřel. "Co to všechno znamená?" Zlověstně se na ni podíval, ale čísel z něj spíš zmatek než hněv. "Co to znamená?

Vždyť je to celé taková..."

“*Hatmatilka!*” dořekla za něj Tallis, protože uhodla, jaké slovo chce použít, a ještě k tomu jízlivě. “Jenže to žádná *hatmatilka není*. Také máš sny. Každý má sny. Lidem se zdají sny odjakživa. A tohle je, jako by se z těch snů stávala skutečnost. Všichni ti hrdinové a hrdinky z pověstí, všechno to vzrušující, co si pamatujeme z dětství...”

“Slyšíte to? Slyšíte ji, jak mluví? Ona je snad posedlá...” Tallis ignorovala jeho úžas a mluvila dál: “Tohle všechno se v Ryhopském lese nějak stává *skutečností*. Je to svět snů...”

Povzddechla si a zakroutila blondátou hlavou. “Dědeček tomu určitě rozuměl víc než já. Mluvil s tím, kdo si psal ten deník. A pak mi napsal dopis do knihy pověstí.”

“Četl jsem ho,” zabručel Keeton. “Nesouvislé ptóeání. Táta senilněl.” Po chvíli zamyšleně dodal: “Umíral.”

Tallis se ušklíbla, ale hned se kousla do rtu. “Vím, že umíral, ale rozum měl zdravý pořád. Prostě jenom nerozuměl *všemu*. Stejně jako ty. Stejně jako já. Ale do toho dopisu napsal něco, čemu už začínám rozumět. A v tomhle deníku...” rychle nalistovala stránku založenou listem. “Tahle stránka je důležitá, ale nemůžu ji přečíst. Tak mě napadlo... napadlo mě, jestli bys mi ji nepřečetl ty. Vidíš? Tady, kde je napsáno: ‘Zapovězená místa...’ Tu větu ještě přečtu, ale dál už nic.”

Otec si rozmazanou stránku dlouho prohlížel. Nejdřív si kousal spodní ret, potom si třel vráscité čelo, pak začal vzdychat a sklonil se blíž, aby na text dobře viděl. Nakonec se narovnal.

“Ano,” řekl. “Rozumím tomu. Přinejmenším slovům...”

WJ se vrátil z lesa. Byl pryč čtyři dny. Je velmi vzrušený, ale zároveň moc nemocný. Prochladl a dva prsty má dost těžce omrzlé. Dostal se do mnohem krutějšího počasí, než je tento chladný, vlhký anglický podzim; byl v zimní zemi. Trvalo mu skoro dvě hodiny, než ‘roztál’, a prsty měl celou tu dobu zavázané. Polévku hltal, jako by nemělo být žádné zítra. Když se vzpamatoval, stále opakoval výraz ‘zapovězená místa’, jako by měl nějaké zoufalé tajemství, s nímž se potřeboval svěřit.

Později jsem zjistil, že pronikl do lesa hlouběji než kdokoli z nás. Jeho subjektivní čas byl dva týdny, děsivé pomyšlení.

Zdá se, že v jistých částech lesa k takovému relativistickému působení dochází. A možná jsou tam i jiné, ve kterých působí čas na

lidské tělo opačně, jako tomu bývá v pohádkách, kde se poutník vrátí z cesty, která trvala rok, a zjistí, že uplynulo sto let.

WJ říká, že to může dokázat, ale víc ho vzrušuje to, čemu říká 'geistzóny'. Pokusím se zaznamenat jeho nesouvislé, s námahou popisované poslední zážitky co nejlépe.

Dospěl k závěru, že mytogenetickým působením vznikají nejen nedotknutelné, záhadné postavy z mýtů a pověstí, hrdinové, ale také *zapovězená místa* z mytické minulosti. Zní to vcelku logicky.

Legendární klany a armády - například *shamigové* střežící přechody přes řeky - jsou také svázány s *místem*. Do stejné kategorie by zapadaly i rozbořené hrady a zemní hradíště. Ale WJ zahlédl místa, jimž říká *geistzóny*, archetypální krajiny vytvářené prapůvodními energiemi zděděného nevědomí, ztracenými v nižším mozku. Našel my tágo, kterému říká 'oolerinman' podle zpěvového pokřiku, jenž vydává, než projde z lesa do *geistzóny*, kterou stvořil nebo vyvolal. *Geistzóna* je logický archetyp, který mysl logicky vytváří. Může to být vytoužená krajina, ale stejně tak i nejobávanější; počátek i konec; místo vyhrazené životu před narozením nebo po smrti; místo, kde neznají utrpení, ale také místo, kde je život zkoušený a kde se dá přejít z jednoho stavu bytí do druhého. Taková země by měla existovat někde v hloubi lesa. V mytických ruinách, kterých jsou v okrajových částech lesa spousty, se pro to dá najít dostatek náznaků. WJ chápe "oolerinmana" jako strážce *cesty* do této země. Mělo by to být něco jako šaman. Jeho atributy jsou bíle pomalovaná tvář a červené kruhy kolem očí a úst. Je oblečen do roztrhaných nevydělaných kůží, z nichž některé jsou zčernalé stářím, jiné jsou čerstvé a ještě krvavé. Má náhrdelník, na kterém uprostřed visí hlavy ptáků s dlouhými zobáky - volavek, čápů a jeřábů - a směrem dozadu barevné zobáky drobnějších ptáků; nosí různá chřestítka a píšťalky pro napodobování ptačího zpěvu, tanečními pohyby imituje, jak se ptáci brodí vodou a klovajících do bláta na dně.

WJ se to pokusí srovnat s mýty o ptácích jakožto poslech smrti, nositelích špatných znamení, a o přeměně ptáků do lidské podoby. (Z ptačí perspektivy je vidět všechno, co se na zemi děje, a šaman tuto bys-trozrakost napodobuje tím, že na sebe bere atributy létání.) Ale více než obyčejné šamanství je na 'oolerinmanovi' zajímavá jeho funkce u brány do nebe nebo do pekla. Zdá se, že tuto bránu dovede vytvořit. Víra v něco takového musela být kdysi velmi silná.

*Geistzóna*, do které se dostal WJ, měla podobu zimní krajiny a po tři

dny z ní vanul mrazivý, pekelný vítr. 'Oolerinman' seděl před ní, čelem k nevítanému návštěvníkovi, jako by ho nechtěl pustit blíž. WJ z toho omrzí, ale 'oolerinman' si z toho zjevně nic nedělal. Nakonec vstal, prošel bránou do své *geistzóny* a prostor za sebou zavřel.

Když Keeton vzhlédl od rozmazaného textu, zjistil, že dcera stojí u okna a dívá se na něj primitivně vydlabanýma očima bíločervené masky, kterou si držela na obličeji.

"Oolerinman?" řekl. "Geistzóny? Shamigové? Ty víš, co to znamená?"

Tallis si sundala masku. Tmavé oči jí zářily, bledá kůže se chvěla. Dívala se na otce, ale zároveň se dívala kamsi za něj. "Hloubeni..." šeptala. "*Oolerinman... hloubeni... totéž. Strážcové. Tvůrci cesty. Tvůrci přízračných krajin. Začínám tomu příběhu rozumět...*"

James Keeton ale nechápal nic. "Příběh? Jaký příběh?" Vstal, upravil si šle a obešel místnost kolem dokola. Bylo tam intenzivně cítit tlející dřevo a hlinu.

"Příběh o Starém zapovězeném místě," odpověděla Tallis. "Cesta do Starého zapovězeného místa. Harryho geist-zóna. Tak blízko a zároveň tak daleko..." Najednou bylo z jejího hlasu slyšet vzrušení.

"Právě tak mi to Harry řekl. Vzpomínáš, vyprávěla jsem ti to."

"Připomeň mi to."

"Řekl, že jde na nějaké zvláštní místo. Někam blízko. Že se bude snažit zůstat se mnou ve spojení." Došla k otci, vzala ho za ruku a Keeton schoval její drobné, studené prsty do svých dlaní. "Odešel do lesa," pokračovala Tallis. "Ale šel ještě dál. Prošel do *geistzóny*, *hloubením*. Myslela jsem, že jsou to jenom vidění, ale jsou to brány. Je tady, táti. Je všude kolem nás. Je blízko a možná se právě teď snaží dostat domů. Možná je přímo tady, v tomto pokoji, jenže pro něj... pro něj je ten pokoj něco jiného: les, jeskyně nebo hrad. Neznámý kraj."

Znovu zvedla masku na tvář. Zlověstné rysy se na Kee-ona dívaly jakoby z jiné doby. "Potíž je v tom, že je ve špatné části toho Jiného světa," zašeptala Tallis zpoza dřeva. "Teď už to vím. Je v pekle.

Proto na mě volal. Ztratil se v pekle a potřebuje, abych tam za ním přišla." Spustila masku a zatvářila se rozpačitě. "Otevřela jsem tři brány. Třikrát jsem *hloubila*. Ale otevřela jsem je jenom smyslům.

Mohla jsem jenom vidět, slyšet a cítit... vlastně ne, na louce Stretleyských kamenů jsem do toho jiného světa házela kameny. Ale

ještě nevím, jak procházet. Nevím, jak prostor otevřít a zase zavřít, jako ten 'oolerinman'."

Na otci bylo vidět neklid. "Doufám, že se nechystáš někam utéct. Co mi na to povíš? Chceš do pekla? To bych tě musel zarazit. Až ti bude jednadvacet, tak si dělej, co budeš chtít."

Tallis se usmála a vyhlédla z okna ven, přes trávník a plot k Morndunovu hřebenu.

Jak *procházet*? To byla otázka.

Jak jí to psal dědeček? *Udělal jsem svou značku na ošlehaném stromě. Až to uděláš i ty, bude to znamenat, že jsi připravena pro příchod jezdců.*

Celý život slýchala jezdce v místech, kde žádní nebyli. Podle všeho pronásledovaly stejné přízraky i dědečka Owe-na. Věděl toho víc, než co napsal do knihy pověstí...

"Musím najít Mrzáčka," řekla do okna. "Toho štrapatého jelena. Musím ho označit."

"Pořád věříš, že ten přízrak existuje..." promluvil tiše otec.

"Věřím. A ty bys měl taky, táti. Až najdu Mrzáčka a označím ho..."

"Jak to uděláš?"

"Ještě nevím. Ale až to udělám, budu moci udělat první krok do lesa. Přivedu Harryho zpátky. Slibuju to. V tom příběhu to tak je. Určitě. Kdybych jen věděla, jak ten příběh *končí*..."

*Ten příběh přece!*

Dědeček Owen musel vědět přinejmenším o Lese kostí, protože se v dopise zmiňoval o 'Jasane'. Znal i další pověsti a Staré zapovězené místo?

Budou ti vyprávět *všechny* příběhy, napsal. Tallis si celý život vymýšlela laskavé příběhy, epická dobrodružná putování, smutné pověsti o ztracených rytířích a zvláštní příběhy o lidech, kteří žili v lesích. Možná už je vyslechla všechny; možná jí je Bílá maska odvyprávěla všechny. Ale tušila, že ne. Určitě přijdou další, nové příběhy, a další

zlomky toho vůbec nejstaršího příběhu ze všech, další epic-ké vidiny, jichž měla plnou hlavu, vidění s hlubokou roklí, neskutečnými tvory, obrovskými stromy a hrady z kamene, který kamenem není...

Někde tam byla ukryta stopa k nalezení Harryho. Tallis dospěla k přesvědčení, že mezi Haným a příběhem existuje nějaká souvislost.

Aby ho přivedla zpět, stačí, když bude poslouchat, jak to se zapovězeným místem skončí.

Otec znovu listoval stránkami deníku, ale teď si počínal roztržitě. Možná ho ohromilo, co slyšel, možná ho vyčerpala dceřina cizost a její zvláštní ostražitost. "WJ," řekl. "Kdo to asi byl?" Zavřel knihu. Klavír utichl. Zvenku se ozval zvonek kola a vzápětí se na trávníku objevil Tallisin bratranec Simon s rukama v kapsách. Měl být večer s Tallis, až rodiče odejdou.

"Začínám z tebe mít strach," řekl James Keeton. "Z toho, co říkáš."

"Ale ne. Není proč."

Otec se na ni unaveně, trpce usmál. "Opravdu? Hany bloudí nějakou bezútešnou, zasněženou *geistzónou*, někde pod zemí, na hranicích pekla, které hlídají ti oolerinové..."

"Oolerinman. Šaman."

Keeton si rukou prohrábl mokré vlasy a zasmál se, ale znělo to zoufale. "Proboha, dítě. Vždyť já ani nevím, co je to šaman! Já si dovedu představit v nejlepším případě babku kořenářku!"

"Jsou to ochránci a učitelé vědění," prohlásila Tallis. "Vědění o tvorovi v zemi. Ve vidění, v příběhu, při hledání cesty."

"Kde ses to dočetla?"

Pokřčila rameny. "Prostě to vím. Asi mi to řekla některá z těch maskovaných žen." "Pošeptala..." "Ano."

"Psychické schopnosti? To myslíš?" "Ty ženy, které mi šeptají, jsou *moje*" prohlásila Tallis. "Stvořila jsem je. Svým způsobem vědí to, co vím já."

"Mytága," hlesl Keeton. "Obrazy mýtu. A my všichni je nosíme v hlavách, je to tak?" Tallis přikývla a otec pokračoval. "Ale nevidíme je, neslyšíme a neuvědomujeme si je, dokud se nestanou *skutečnými*. V lese přijdou na svět a my s nimi pak můžeme mluvit..."

"Tak."

"Jako bychom se bavili sami se sebou."

"S naším starým já. S naším mrtvým já. S námi z doby před tisíci lety."

"Proč já nic takového nedělám?"

Tallis se škodolibě usmála. "Třeba jsi už moc starý."

"Ale dědečkovi to šlo, jak se zdá."

"Měl pro to cit," zašeptala Tallis.

"V tom to bude," řekl otec s úsměvem. Sklonil se a políbil ji na temeno hlavy. "Víš co, uzavřeme spolu takovou dohodu. Nebudeš dělat nic neuváženého a nevydáš se na cestu do podsvětí, dokud v noci nepřijdeme z té večere. A zítra večer, až přijdu z práce, mě zavedeš do toho domu v lese. Zůstaneme tam, dokud neuvidíme mytágo. Budu poslouchat a učit se."

Tallis měla z jeho slov radost. Jednak se jí ulevilo, protože to vypadalo, že jí začíná věřit, jednak z nabídky, že s ní půjde do Dubového srubu.

"Věříš, že Harry ještě žije?" zeptala se ho.

Keeton se zarazil, položil jí ruku na ramena a vážně přikývl.

"Věřím," řekl odhodlaně. "Věřím tomu. Zatím nechápu jak a proč. Ale chci se učit. Zítra... Zítra nás začneš učit. Mne i maminku. Oba se potřebujeme vzdělat."

Tallis otce objala kolem pasu. "Věděla jsem, že mi jednou uvěříš." Bylo mu smutno, ale usmál se. V očích měl slzy. "Nechci tě ztratit," zašeptal. "Musíš zkusit pochopit, jak smutno v tomhle domě bývalo. Mám tě moc rád, i když jsi taková zvláštní. Jsi většina toho, co mi zůstalo. Ztráta Harryho byla těžká..."

"Ale není to navždy!"

Velký prst se dotkl malého nosu. "Já vím. Ale není tu s námi *ted'*. Mezi tvou matkou a mnou..." Odmlčel se a bylo na něm vidět, že neví, jak dál. "To se někdy stává, že se dva lidé navzájem odcizí. Margaret tě má ráda stejně jako já. Oba by nás zničilo, kdybychom o tebe přišli. Nedává svoje city najevo tak jako jiní lidé. Ale nikdy si nesmíš myslet, že tě *nemá* ráda."

"Já si nic takového nemyslím," řekla tiše Tallis a trochu se zamračila. "Ona se na mé jenom zlobí."

"To k tomu patří," připomněl jí otec. "A *ted'* se běž pozdravit se Simonem."

## II

Tallis potřebovala přemýšlet; za ten den se toho stalo hodně. Její mladá hlava byla plná představ a informací. Potřebovala čas a klid, aby všechno, co viděla, a co se dověděla, mohlo dozrát do plnější podoby.

Něco ji zneklidňovalo. Něco z toho, co zahlédla, nebo možná z toho, co se dočetla, se snažilo upoutat její pozornost. Připadala si přemožená, ale zároveň odhodlaná. Nějaká myšlenka potřebovala

vykrytalizovat, a to znamenalo, že bude muset na některé ze svých tajných míst.

Z okna svého pokoje viděla krávy, které se v malých stádech procházely po okraji louky Stretleyských kamenů. Temnou linii stromů, kterou *začínal* Ryhopský les, bylo také vidět zřetelně. Ulička mezi garážemi byla *prázdná* a tichá. Ale na Morndunově hřbetu, v blízkosti starých, zarostlých valů, zahlédla lidské siluety. Dívala a zdálo se jí, že se rozplývají v podvečerních stínech. Ve stejném okamžiku se jí zmocnil pocit, že ji někdo volá.

Se Simonem v patách vyšla z domu a vylezla na kopec s dávným opevněním. Simon jí zmizel mezi stromy, které z hliněných valů vyrůstaly, chodil po hradisku na vlastní pěst a snad si představoval rytíře, kteří tu kdysi žili.

Tallis stála ve vstupu do hliněného prstence. Kdysi snad u této brány stály mohutné kameny nebo vysoké kmeny stromů. Valy byly strmé a vysoké. Uvnitř, kde se teď pásly ovce... co bylo tam? Ten velký hrad, který si vždycky představovala? Nebo jenom vesnice. Nebo dokonce svatyně? Nevěděla, ale když se podívala zpátky do ohrazeného prostoru, zachvěla se. Někdo chodí po mém hrobě, napadlo ji. Ucítla kratičký závan dýmu a ještě něco, pach rozkladu, jako z mrtvého zvířete. Večerní vítr ji bodal do očí, a tak se znovu otočila a zahleděla se přes klesající pole k domovu. Dům ležel ve stínu, byl tmavý. Nebe nad ní se zatahovalo, k východu se hnala černá mračna a spojovala se nad poli za Keetonovou farmou do zvláštních tvarů. Ve vzduchu se vznášela předzvěst deště, přestože nastávající večer byl ještě teplý.

Tma houstla. Po polích se něco pohybovalo a napodobovalo to pohyb nad hřbetem. Zem se jí pod nohama slabě chvěla, ale pocit tajemná pominul.

*Zima.*

Všechno, co se kolem ní dělo, všechno, co jako by ji ovládalo, souviselo se zimou. Dědeček jí napsal dopis jedné zimní noci, pak odešel na louku Stretleyských kamenů, posadil se tam na kámen a tiše zemřel. A možná v tom posledním ledovém okamžiku svého života viděl něco příjemného. Příběhy, které vyprávěla, se jí vybavovaly nejživěji, právě když si představovala zimní pasáže. V krajině, kde viděla Scathacha, byla zima. Ze skryše v uličce, z hloubení, které tam byla schopna vykouzlit, vycházela nejpronikavěji a nejintenzivněji vůně té mrtvé a mrazivé části roku.

A dnes, ten muž v kožešinách!

No ovšem! *To* se jí celou dobu honilo hlavou. Studené, vlhké zvířecí kůže, které měl na sobě ten vetřelec v pobořeném domě; přišel tam z kruté zimy. V letním parnu by se upekl *zaživa*. Však se také začal silných vrstev, které ho chránily, zbavovat přímo před jejíma očima. Rozrušeně si oživovala pohyby a zvuky, které tu návštěvu provázely. Přišel z hloubi lesa a ještě měl na sobě led. Když byla na mýtině naposledy, zdálo se jí o podobném zjevení...

Podle Huxleyho deníku sřezí 'oolerinman' bránu do strašlivé zimy, do hrůzného geistozóny.

Bylo tedy možné, že se vetřelci dostali do Dubového srubu právě *takovou* bránou. Ano! Někde v lese bylo hloubení, průchod do toho studeného světa. Mohlo by posloužit i Tallis, aby se dostala do země, která věznila ztracenou a vyděšenou duši jejího bratra.

Simon prolézal hustý háj na severní straně hradiska. Když zaslechl Tallisin křik, vyšel na pole. "Co je?" zavolal na ni.

Když k němu doběhla, sotva popadala dech, ale byla radostí bez sebe. "Někde v lese je brána. Blízko toho starého domu. *Musí* tam být. Ti lidé v kožešinách jí dnes prošli. Proto byli tak zmrzlí." "Kdo že byl zmrzlý?"

"Ti lidé z minulosti. Byli dva. Muž a žena. A měli s sebou ještě chlapce. Volali na mne *rajathuk*."

"Ty jsi ale cvok," řekl po chvíli Simon, ale Tallis jeho poznámku přešla bez povšimnutí.

Hloubení do zimního světa, někde poblíž domu. Stačilo je najít.

Představovala si, že tak se do toho cizího světa dostal i Hany. Je to blízko, ano, ale je to daleko.

Hany musel najít způsob, jak jelena označit, jestli to bylo nutné. Ale třeba... třeba se ztratil právě proto, že jelena neoznačil.

Co všechno ten rituál obnášel? Co znamenal?

Simon jí mával rukou před obličejem. "Tallis! Probuď se! Tallis!

Jdou sem nějací lidé v bílých pláštích..."

Stála zády ke stromům a soumrak jí kreslil po tváři stíny. Simon měl v ruce dlouhý klacek, odcházel od ní a bušil jím do drnů. Díval se bránou směrem k farmě a šel k přístřešku pro ovce.

Tallis se chystala vykročit za ním, když se ze tmy za ní vynořila ruka a sáhla jí na rameno.

Stála bez hnutí a srdce jí bušilo. Měla strach. Druhá ruka jí sáhla na temeno hlavy a zlehka jí přejela prsty po vlasech. Strachem se jí

zatočila hlava. Neslyšela, že by se někdo blížil, ale stáli hned za ní a Tallis cítila na šíji lehký dech.

"Simoně!" zavolala slabým hlasem. "Simoně..."

Chlapec se otočil a polekal se. Otevřel ústa a klacek mu vypadl z ruky, ale zůstal stát. Civěl na Tallis a na toho, kdo ji držel.

Trhla sebou, jak se do ní opřel chladný vítr. Bodal ji do očí.

Nečekaný jas sněhu ji donutil přivřít oči. Co se to dělo? Co se stalo s létem? Vzduch byl prosycen vůní ohně. Po hradisku se pohybovalo několik postav v temných hábitech. Postupovaly od vstupní brány směrem k nezvykle vypadající chýši, z níž se valil kouř. Vstup střežily dva obrovské stromy s ořezanými větvemi, takže zůstaly jen holé, silné kmeny. Strmé svahy korunovala vysoká dřevěná hradba. Na hrotech vlály barevné fábory. Jedna z postav nesla tyč, k jejímuž konci bylo přivázáno obrovské losí paroží. Z lopatek plápolaly bílé cáry.

Trvalo to jen chvíličku, byl to jen pomíjivý pohled do světa, který se rozprostíral mimo svět, kde byla doma. Pak se vrátila skutečnost a před ní stál Simon, jen pár kroků daleko. Šero ještě víc zhoustlo.

Neznámé ruce jí přejížděly starými, studenými prsty po kůži na šíji a potom po tvářích. Byly cítit hlínou. Nehty měly ulámané, špinavé.

Když se dotkly jejích rtů, neucukla. Chutnaly slané.

Ruce se stáhly. Do hlavy jí vtrhl šepot. Stromy praskaly a sténaly ve vichřici; koně rzali a namáhavě se brodili sněhem. Jezdci křičeli, kožené řemínky bičovaly napjatou kůži. Postroje cinkaly. Ženy křičely. Děti kvílely a ženy je tišily. Buben udával zřetelný, pomalý rytmus. Slyšela zvuk píšťal napodobujících ptačí zpěv.

Tallis se pomalu otočila. Nenadálé zvuky, které jí zněly hlavou, opět utichly. Za ní stála jedna ze zahalených žen. Temný hábit byl cítit potem a lesem. Staré ruce, vybledlé a vyzáblé, jí visely kousek od obličeje. Prsty se maličko ohýbaly a tu a tam se některý dotkl její kůže. Bílá maska ji bez výrazu pozorovala šikmýma očima. Vážná ústa jako by trochu posmutněla.

Tallis natáhla ruku, uchopila masku a pomalu ji odtáhla od obličeje, který skrývala. Z hlubokých záhybů prověšené kůže se na ni dívaly tmavé, staré oči. Ústa se usmívala, ale rty zůstávaly stisknuté. Široké nosní dírky se ještě víc roztáhly, jak pomalu nasála letní vzduch.

Zpod kápě jí vlály prameny šedivých vlasů.

"Ty jsi ta, která mi vypráví příběhy," zašeptala Tallis. "Jak ti mám říkat?"

Odpověď nedostala. Staré oči na ní visely dál a se zájmem studovaly dětskou tvář. Pak kostnaté prsty Tallis masku vyškubly a rty sebou znovu cukly v náznak úsměvu.

Ten se prakticky okamžitě rozplynul. Zem se slabě zachvěla. Stařena polekaně trhla očima směrem k západu. Ve stromech se cosi prudce, vyplašené pohnulo. Tallis zahlédla dvě společnice Bílé masky a dolétly k ní jejich znepokojené výkřiky.

Zem vibrovala.

Tallis se zamračila. A když se na ni Bílá maska podívala znovu, zamračila se ještě víc. V jejím pohledu bylo víc strachu než přátelství. Třpytivé oči se ve vrásčitých hnízdech maličko rozšířily. Natáhla pravou ruku a zlehka dloubla Tallis do ramene. "Oolerinnen," řekla žena nezvyklým šepotem. "Oolerin?" opakovala Tallis.

"Oolerinnen!" řekla naléhavě maska, poklepala Tallis po hlavě a znovu ukázala na Keetonovic dům na vzdáleném kopci. Vzápětí se rychle rozběhla do ochranné náruče stromů. Vylezla na val a zmizela směrem, kterým se živé ploty oddělující jednotlivá pole natahovaly k Ryhopskému lesu.

Když na ni Simon promluvil, Tallis úlekem nadskočila. Nevšimla si, že se k ní přiblížil a stojí hned vedle ní. Byla ' ztracená ve svých představách. Tentokrát se viděla, jak strnule, opatrně našlapuje po hraně vysokého útesu a srdce jí svírá pocit strašlivého zoufalství...

"Kdo to byl?" zeptal se znovu Simon. Jeho obličej úplně ztratil obvyklé rysy. Byl kulatý a bledý, vyděšený.

"Moji učitelé," zašeptala Tallis. "Ale něco je vylekalo." Rychle došla k mělké průrvě ve valu a zahleděla se k domovu, z něhož zbyla jen tmavá, hranatá silueta na obzoru. "Říkaly... říkaly, že jsem hloubení... ale to přece není možné. Nerozumím. Co mi tím chtěly říct?"

Simon už byl nervózní. Znovu vzal klacek a podržel ho jako oštěp, nad ramenem. "Já jdu domů," řekl. Západ slunce měl podobu oranžové záře žíhané černými mračky. Tallis to připomínalo oheň, někde za lesem, za zšeřelou zemí.

"Počkej..." zavolala na něj a chlapec se po krátkém váhání vrátil.

"Mám strach," zašeptal. "To byly cikánky." "To nebyly žádné cikánky. Byli to moji přátelé." Simon zaletěl očima k lesu na svahu.

"Tvoji přátelé?" "No vážně. A jedna z nich mi vyprávěla kus

příběhu. Musím ti ho povědět, abych si to srovnala. Aby dostal skutečnou..."

"Řekneš mi to u vás doma." "Ale já ti to chci říct teď. Tady. Na pohřebišti." *Simon se znovu zatvářil nechápavě.* "Na pohřebišti? Tohle je stará pevnost. To přece vis. *Vyjížděli odtud stateční bojovníci s nablýskanými meči a rachotícími štíty.*"

"Spalovali se tu mrtví," odporovala mu Tallis. "Kosti doutnaly. A teď buď zticha."

Vzepřel se otci a byl za to vyhnán někam, kde nebyl pravý kámen. Byl sám v cizí zemi, kromě něj tam byla jenom zvěř. Lovil zbraněmi zhotovenými z kostí, jasanu a leštěného obsidiánu. Jezdil na divokých koních. Běhal se psy, kteří byli tak vysocí, že těm koním sahali po šíji. Svými oštěpy s kostěnými hroty nabodával lososy, kteří měli šupiny ze stříbra. Když se chtěl tím šíleným světem přenést na velkou vzdálenost, nechal se odnést ve spárech sovy. Jeho touha vrátit se tam, kde se narodil, byla čím dál nesnesitelnější. Ale cesta zpátky nebyla. Ať jezdil kolem obrovské propasti na sever i na jih, nacházel jeskyně a hrobky, z nichž vanul zvláštní vítr, ale nedokázal z toho sna uniknout. Jeho svět byl nedosažitelný. Přivázał svou bílou korouhev losoví a vozil se na jeho hřbetě. Ale když se dostali do vysokých hor, los ho shodil. Udělal si kánoí z kůry a vydal se na pospas řece, ale v noci usnul, a když se probudil, byl zase na břehu, nedaleko strmé stezky, která stoupala k hradním bránám.

Zkusil čarovat a ocitl se v tajemném lese. Našel tam ze dřeva vyřezanou sochu ženy. Socha při svitu měsíce ožila a on se do ní zamiloval. Zůstal tam a byl na dalších mnoho let ztracený.

Až jednou v noci k němu ze sna sestoupila jeho matka. Vzala ho za ruku a odvedla ho k vodám na dně propasti. Položila ho do svého člunu, kde zůstal ležet s hlavou na polštáři z jejích šatů. Vyvolala ducha svého otce, který se zjevil v podobě zvířete, a vymámila z něj kouzlo. Pak člun odstrčila a nechala jej unášet proudem. Tentokrát plul přes řeku. Matka se za ním dívala.

Jeho cesta domů konečně začala.

"Už jsi skončila?" zeptal se Simon po chvíli mlčení. Vypadal vystrašeně. Tallis si jeho přítomnost uvědomovala, ale duchem byla někde jinde. Upírala oči k místu, kde se setkala se zahalenou ženou, kde mezi nimi konečně došlo k fyzickému kontaktu.

*Čeho se najednou tak polekaly ?*

"*Měli bychom se vrátit,*" řekla s úzkostí. "*Něco se děje... Nevím přesně co. Ale mám strach.*"

Simon nepotřeboval pobízet dvakrát. V okamžiku byl pryč. "*Nechci skončit na rožni...*" zavolal dramaticky.

Tallis bratrancova zbabělost pobouřila. Vyběhla bránou ve valech za ním a křičela: "*Jsi dost starý na to, abys věděl, že ty povídačky o cikánech nám vyprávějí proto, abychom někde nespadli do rybníka.*"

"*To jsem si taky myslel, dokud k nám nepřišly ty staré babizny,*" hádal se Simon. Už byl dole pod kopcem.

"*Simoně! Počkej! Něco se děje...*"

V polovině svahu se zastavila. V černající krajině zahlédla pohyb, který tam neměl být; jako by země měnila tvar. Stromy za ní se otráslly. Celý kopec jako by se zachvěl. Zvedl se vítr, teplý letní vánek, ale s vůní sněhu.

"*Simoně! Vrať se!*"

"*Sejdeme se doma!*"

. Byla už úplná tma. To nemělo být. Ještě před chvilkou bylo šero a najednou byla noc, i když na západě ještě zůstal široký pruh oranžové záře.

Dole pod Mohylovým vrchem se skrčila, protože měla pocit, že se celý svět chvěje. Po hladině Lovcova potoka se honily vlny. Olše skoro syčely, jak se třásly. Černá mračna na obloze utvořila vír, obrovský bouřkový útvar se středem nad hradiskem.

Tallis si znovu vybavila Bílou masku, jak jí poklepává na hlavu... a říká to slovo... oolerinnen... oolerin... hloubení...

"*Já jsem hloubení,*" řekla nahlas Tallis. "*Děje se to mým prostřednictvím. To já vytvářím bránu. A Simon se do ní chytí. Simoně!""*

Když křičela, zůstala stát. Simona viděla jako vzdálenou postavičku, běžící dál. Země se kolem něj svíjela jako had. Così se tam zmítalo ve vzduchu a rozhazovalo kolem sebe temnou hmotu. Chlapcova postavička zmizela.

"*Simoně!""*

Rozběhla se. S mocným puknutím a výdechem zkaženého vzduchu se zem před ní rozestoupila. Do noci, do světa vyjel menhir a rozstřílel bláto a drny na všechny strany. Z nebe pršela hlína. Kámen stoupal výš a výš a vřeštěl při tom jako nějaké zvíře. Už byl dvakrát, třikrát vyšší než ona. Začal se naklánět.

Tallis ohromeně, fascinovaně couvla. Obrovský monolit se zachvěl a začal padat. Rozdrtil strom a zem a jeho dopad vyloudil tak prvotní zvuk, že se Tallis žaludek sevřel strachem.

*To přece nemůžu dělat já...*

Přeběhla rozbourřený potok. Před ní, tam, kde pole začínalo znovu stoupat, se vztyčil dřevěný sloup. Jeho sukovitým kmenem zmítaly a kroutily neviditelné síly. Praskl jako strom rozštípnutý bouří. Tam, kde odlomená část dopadla na zem, vznikl jednoduchý oblouk, kudy do večera zazářilo třpytivé zimní světlo. Z otvoru se vyvalil zvržený sníh a po-píchaJ Tallis na kůži.

Něco se tam pohybovalo; jezdec na koni, který koně vodil znovu a znovu do kolečka, aby zůstal na místě a bránou nepřeskočil. Světlo se lesklo na nablýskané helmě, na železných ozdobách udidla a uzdy. Viděla barevné záblesky. Cinkal kov.

Tallis v běhu uhnula doprava, aby se rozštípnutému stromu vyhnula. Ale kořeny se děsivě vymrštily do vzduchu a začaly se po ní ohánět a švihat ji, splétat smyčky a oblouky, jimiž z neviditelných světů profukovaly mrazivé větry. Bylo slyšet jezdce; křičeli, volali na ni. "Nejsem připravena!" vykřikla "Neberte si mě už teď! Nejsem připravena!"

Kam se poděl Simon? Co se s ním stalo? "Tallis!"

Táhlý výkřik byl hlasitý, ale nepoznala, kdo to byl. Skoro jako by se jí ten hlas vysmíval. Klopýtala, aby mu utekla co nejdál, zakopávala o zkroucené kořeny a křičela, když se jí ovíjely kolem nohou.

*Zmítala* sebou, kopala kolem sebe, lezla po čtyřech, aby se osvobodila...

Země zahřměla. Rozevřela se a odhodila ji zpátky. Ze země vyrostl velký šedý kámen a vedle něj druhý. Vznikla tak omšelá brána, kterou prosvítalo tajemné světlo z jiného světa.

Hlavu skloněnou, rvala se s krutým zimním větrem, rukama se snažila od mrazivého kamene odtrhnout. Všude kolem ní vyrůstaly do noci monolity a zjizvené kmeny stromů. Vracející se mrtví. Vracející se minulost, která ji chtěla chytit do pasti, zastavit a stáhnout do lesa.

Doběhla na louku Větrné jeskyně. Málem narazila na kamenný kruh, protože si třpytu cizích hvězd mezi ortolity ne všimla, dokud nebyla těsně u nich. Uskočila, ale zakopla o silný kořen, který kroutivě vylézal ze země. Znovu se zvedla a tentokrát doběhla až k bráně do zahrady.

Nemohla najít závoru, a tak se na bránu vytáhla, přelezla ji a ztěžka dopadla na trávník na druhé straně.

Najednou jako by se rozhostilo zvláštní ticho. Tallis stála za plotem a dívala se přes zmučená pole k černým siluetám stromů a kamenů, které se rýsovaly proti světlejší, šedé obloze. Znovu uslyšela, jak někdo volá její jméno. Znělo to zvláštně, děsivě. Podívala se směrem, odkud se volání ozvalo, a spatřila tři postavy běžící k domu. Její jméno se ozvalo potřetí. Muži stoupali od potoka do svahu a jeden vedl několik koní. Za nimi ozařovaly krajinu čtyři pochodně. Podivně, trhaně se tam pohybovala bílá, na pohled lidská postava, jako by tančila. Nad hlavou jí přeletěli ptáci. Zvuk jejich křídel jí napověděl, že krouží. Tallis je chvíli pozorovala, ale pak jiný zvuk odlákal její pozornost ke kůlnám. V první chvíli myslela, že vidí strom. Pak ale poznala, že je to člověk. Když vystoupil z nočních stínů, Tallis si všimla, že má do temné kutny, která mu zakrývala půl obličeje, vetknuté dlouhé, tenké hlohové větvičky.

"Hloh..." zašeptala užasle. "Myslela jsem, že jsi můj přítel..."

Prchla do domu, zabouchla za sebou dveře a zajistila je zástrčkou. Zůstala stát v kuchyni a dívala se na kliku. Když za ni někdo vzal, vyjekla a utekla do obývacího pokoje. Zatáhla závěsy právě v okamžiku, kdy na sklo narazil nějaký černý pták. Chvilí se tam třepetal, pak se vzpamatoval a uletěl zpátky do noci. Přední dveře zůstaly otevřeny. Zabouchla je, zajistila a pak si všimla, že v chodbě na podlaze leží Šimonův klacek. Běžel dobře. Byl v bezpečí.

Na podestě vyskočila k oknu a vyhlédla ven směrem k hradisku. V polích mezi domem a lesem mytág stále hořely ohně. Něco se tam pohybovalo.

"Ještě nejsem připravena," zašeptala. "Ještě nejsem připravena odejít! Neoznačila jsem Mrzáčka..."

*Bílý cár na lodyze paroží. Jasně se jí vybavilo, co viděla, Její novorozenecké roucho, bílý cár, přivázaný k jelenově ulomené výsadě. To musela udělat! Ze všeho nejdřív! Před cestou!*

Odkradla se do svého pokoje.

Opatrně za sebou zavřela dveře. Chvilí poslouchala a pak se otočila k oknu, aby se podívala, jestli někdo nebo něco není v zahradě.

U okna někdo stál. Tallis vykřikla. Muž vykročil přes pokoj k ní. Hlohové větvičky, které měl vpleteny do vlasů, tiše šelestily. Zvedl ruku a nabízel vystrašené dívce nějaký předmět.

Když se uprostřed pokoje zastavil, Tallis se uklidnila. Ve slabém světle, které přicházelo zvenčí, poznala, že okno za ním je otevřeno a že to je ten, koho viděla v zahradě.

Držel panenku Najdi mě znovu.

"Tu jsem zahrabala na poli," zašeptala Tallis.

Jeho široká ruka uchopila její a vtiskla jí kus dřeva umazaný od hlíny do dlaně. Muž nebyl vysoký. Jeho tělo vonělo listím. Masku, kterou měl na tváři, byla z měkké zvířecí kůže s tmavou kožešinou.

"Ty jsi Hloh," řekla tiše Tallis. "Myslela jsem, že jsi přítel."

Hloh zavrtěl hlavou. Široké rty, které bylo pod maskou vidět, se roztáhly do zvláštního úsměvu. Něco jí na něm bylo povědomé.

Zvedl ruku a vytáhl pichlavé větvičky z kožené čelenky, kterou měl na hlavě. "Oblečený jako Hloh. Ale přítel jsem."

*Ten hlas... rozléhal se jí hlavou a stále se vracel... tak povědomý...*

Zaváhal a pak dodal: "Je to dobrá ochrana před mrcho-žrouty."

Tallis byla vyvedena z míry. Nejenom zvukem jeho hlasu, ale také tím, že mluví anglicky. Zvykla si od lesních bytostí, mytág, očekávat jen cizí zvuky. Jeho neobratná, ale srozumitelná řeč pro ni byla překvapením.

"Ty mluvíš anglicky," řekla zbytečně.

"Mluvím. Je to jazyk mého otce."

Tallis se nad tím zamračila. "A jakým jazykem mluví tvá matka?"

"Jazykem *Amborioscantii*," odpověděl ten, který nebyl Hloh.

Tallis ztěžka polkla. "O tom jsem nikdy neslyšela." "To mne

nepřekvapuje," odvětil neznámý. "V této zemi se jím nemluví už mnoho generací. *Amborioscantiové* jsou lidem *stínů v kameni*.

Postavili z kamene velké duchovní místo, kde se z každého šedého kamene dívají tváře mrtvých. Moje matka byla slavná dcera jejich největšího vůdce. Jmenovala se Elethandian. Možná se i ve vašem světě ještě najdou pověsti, které o ní mluví, otec si nebyl jistý. Její příběh je strašlivý a má strašlivý konec. Otec ji znal jen velmi krátce, než znovu podlehl volání z nitra lesa a zmizela. Mám na ni jen mlhavé vzpomínky..."

"To je smutné," zašeptala Tallis. Její oči už přivykly tmě, a proto poznala, že je to Jelení mládík, kterého zahlédla před rokem a po němž pojmenovala Lovcův potok. Ale teď toho měl na sobě víc - pytlovitou košili, snad z vlny, a kalhoty, které vypadaly, jako by byly

sešity z kusů kůží a lněného plátna; bylo to neobvyklé a nehezské oblečení.

"Když jsem tě viděla naposledy, "řekla, "byl jsi nahý. Měl jsi jen masku a boty.\*4

Jelení mladík se zasmál. "Tenkrát jsem tě neznal. Byl jsem v. zapovězeném světě teprve pár dní. Měl jsem hlad a to jelení mládě mi zachránilo život." "Ale proč jsi byl nahý?"

"Proč? Protože zvíře, které mám na hlavě, jeho maska, mi pomáhá myslet jako zvíře. Zvíře, které mám na nohou, mi pomáhá běžet jako zvíře. Hlína, kterou mám pomalováno tělo, mi pomáhá ukrýt se. Jedině tak se dá jelen zabít." "Teď jsi také na lovu?" zeptala se kurážně Tallis. "Proč máš masku?"

Zvedl ruku a masku si sundal. Do šera zasvítily jeho zelené oči. Když si všiml jejího překvapení, znejistěl, ale pak mu po rtech přelétl náznak úsměvu.

"Takže mě znáš..."

Tallis se nemohla vzpamatovat. Uvědomila si, že na něj civí a očima vytřeštěnýma, jako by se ho lekla.

Co mu měla říct? Co mu *mohla* říct? Že sotva před pár dny ležel polomrtvý na bitevním poli pod rozložitým dubem? Že se na něj dívala a při tom cítila, jak z něj vyprchává život?

Jelení mladík byl Scathach. Napověděl jí to už jeho hlas a teď, ve světle hvězd, rozeznávala tytéž hrdé rysy, tutéž jemnou tvář, stejnou sílu, stejný oheň v očích.

Co mu měla říct?

"Tak *znáš* mě?" zopakoval otázku.

Tallis se začínala zmocňovat závratí. Viděla, jak tento muž zemřel, a teď najednou znovu ožil a našel ji. Ale třeba to bylo jinak. Vidění, která vytvářela, pro ni byla něčím novým. Třeba to, co viděla, byla budoucnost. Scathach, který před ní mlčky stál, neměl tušení, že ona jediná ví, jak hořel na hranici...

"Scathach..." zašeptala a do očí jí vhrkly slzy. Muže před ní to překvapilo.

Ale než stačil něco říct, venku někdo zavolal. Scathach došel k oknu, vyhlédl ven a něco zakřičel neznámou řečí. Tallis slyšela, jak neklidně zaržál kůň. Další zvolání, tentokrát naléhavější.

Scathach vypadal polekaně. "Máme málo času," řekl a znovu se obrátil k ní. "Něco se stalo... něco *jsi* udělala... a naše setrvávání v zapovězeném světě je tím pádem nebezpečné..."

Zase ten výraz. Zapovězený svět.

"Musíme jít," řekl Scathach. "Potřebuju té, abys mi pomohla..."

Jenže Tallis měla v hlavě něco jiného. "Který svět je zapovězený?"

Scathach se znovu zamračil, otázka ho vyvedla z míry. "Tento. Který jiný."

Tallis si to vyložila nesprávně. "No ovšem! Jsi mytágo. A já jsem tě *stvořila*. Mé sny tě stvořily. Tak, jak to bylo v deníku..."

Mladík závrte<sup>1</sup> hlavou. "Jestli *jsem* mytágo? To bych sám rád věděl.

Ale ať jsem cokoli, vím, že rys mě nestvořila. Než jsem přišel sem, musel jsem vykonat dlouhou cestu. Trvala mnoho let. A tady jsem už celý rok. Tábořil jsem u svatyně, zkoumal krajinu, pozoroval tě."

"Tys mě pozoroval?"

Přikývl. "Chvíli mi to trvalo, ale nakonec jsem poznal, kdo jsi. Viděl jsem *gaberlungi*, maskované ženy. *To ony* jsou tvá mytága. Viděl jsem, jak za tebou chodí. Viděl jsem, jak ti pomáhají tvořit *oolerin*, brány, některé jednoduché, jiné nepoddajné... a nebezpečné... a proto jsem ti nachystal Knihu."

Nachystal Knihu? Pochopila vzápětí. Mluvil o deníku a o tom, jak byl pro ni založený.

"Takže tos byl ty? Tys ji otevřel na té stránce?"

"Ano," zahučel Scathach. Pokřik venku neustával. Scathach ho chvíli poslouchal, a když se znovu obrátil k Tallis, měla jeho slova novou naléhavost. "Ale neměla jsi Knihu ze svatyně brát. Nesmí se odnášet. Je tam pro poutníky, cestovatele, jako jsem já. Trvalo mi dlouho, než jsem ji našel. Je to mocná kniha. Neměla by se ze svatyně nosit pryč."

V první chvíli nechápala, co říká, teprve pak jí začalo svítat. "Ten rozbořený dům?" zeptala se. "Myslíš ten starý dům v lese? To je ta svatyně?"

Scathach pomalu přikývl. "Je to místo, o kterém vyprávějí legendy..."

"Je to jenom stará ruina..."

"Je to první Srub, místo první moudrosti, prvního *vidění*. Člověk, který slova Knihy napsal, se zrodil z blátivého břehu řeky, ze spojení s kořeny vrb, které tam rostly. Byl okem, které vidí, a uchem, které slyší; byl hlasem, který zpíval první legendy, a rukou, která zapsala jejich slova. Z jeho snů vznikl les a z lesa vyšla jeho prorocství."

"Podle Gaunta to byl rozklepaný stařík." "Neměla jsi Knihu

odnášet," trval na svém Scathach. "Patří do stinného srubu, do schránky v břechťanu."

Tallis ta stará pověst ohromila. Vždyť 'Kniha' byl obyčejný deník, který napsal nějaký vědec (podle všeho podivín) a zůstal v troskách domu, ponechán osudu. Ale pro Scathacha byl už deník ikonou, grálem, předmětem obdařeným hlubokou mystickou silou.

"Dám ti ji," řekla. "Můžeš ji tam vrátit sám." "Ne, ty ji tam musíš zanést," řekl. "Tys ji vzala. Vrať ji do břechťanové schránky, tak jak byla. Jednoho dne přijdou další a budou hledat, co je na těch stránkách napsáno."

"A co ty?" zeptala se váhavě Tallis. "Našel jsi, co jsi hledal?"

Scathach mlčel. Tallis si i ve špatném světle všimla, jak mu blýsklo v očích, když se na ni podíval. "Ne," řekl. "Myslím, že ne. Mám zvláštní, osobní důvody, proč jsem svatyni hledal. Přišel jsem něco najít, ale pořád nevím... patřím sem? Nebo je to pro mne opravdu zapovězené místo? Na tu otázku nemůžu najít odpověď. Ale vím, že mám strach a vím, že jsem tě měl vyhledat. Nakonec se ukázalo, že najít tě bylo nejdůležitější ze všeho."

"Mne?" řekla Tallis. "Proč mne?"

Zpod okna se znovu ozval naléhavý mužský křik.

"Jaguthové začínají být netrpěliví," zabručel Scathach, obrátil se a vyhlédl ven do noci. Tallis udělala totéž.

"Jaguthové..." řekl s očima upřenýma na tři muže na koních. Jeden přidržoval tmavého koně, který patřil Scatha-chovi.

"Moji přátelé v sedle... rovnou ze srdce lesa. Kdysi jich bylo dvanáct... dělali mi dobrou společnost..."

Najednou ze sebe vyrazil výkřik, v němž překvapení přecházelo v hrůzu. Díval se někam za jezdce, do temné krajiny, kterou protékal Lovcův potok. Vznášelo se tam cosi bílého a bylo to vyšší než stromy. Všiml si toho teprve teď.

"Čas se krátí," zašeptal. "*Musela jsi udělat něco, čím jsi to vpustila do tohoto světa.*" Rychle se k ní otočil a popadl ji za ramena. "Co je tvůj *gurla* ? Jak ho přivoláváš?"

"Můj co?"

"Tvá živočišná síla. Tvůj průvodce." Ve Scathachových očích se zračila hrůza. Pak vztekle zarval, jako by konečně něčemu porozuměl.

Nechápající Tallis ustoupila zpátky do tmy pokoje. Myslela na zem Ptačího ducha. Že by svými jednoduchými úkony - zaháněním krkavců a vran od těla královny - nějak vyvolala zlé stvůry? "rruvrjeutíife/íxiftr, aũysroK nasbiT" zepia/a se. "Protože máš nadání oolerinmana. Máš v sobě něco ze šamana. Umíš otevírat brány. Ale pochybuju, že bys jimi bez *gurlly* mohla procházet. Jsem v tomto světě vězeň. Doufal jsem, že s tvou pomocí se vrátím do své země. Přestože tady je svět mého prvního těla, nepatřím sem tak, jako sem patřil můj otec. Jaguthové se do lesa vrátit mohou a netrpělivě na to čekají. Ale já ne. Nepatřím *sem*, Tallis. Ale nepatřím ani do lesa. Nedokážu proniknout na jedno místo na kraji lesa, o němž se zmiňoval otec - ke Koňské svatyni. Les mě obrací. Už tam nepatřím, ale přesto se do otcova srubu vrátit musím..."

Tallis si všimla smutku v jeho hlase. Scathach zaváhal a pak zašeptal: "Moc rád bych ho viděl, aspoň ještě jednou, než ho les povolá k sobě. Než se vznese do větru ducha, do Lavondyss a ještě dál..." *Lavondyss!*

Bylo to jako výkřik. Srdce se jí rozbušilo. V duchu vzlétla. Scathachova slova a obavy neznamenal nic. Jeho smutek byl zapomenut v objevitelském nadšení. *Lavondyss!*

Konečně to tajné jméno našla. Celá léta se jí vysmívalo a vyhýbalo. Byla blízko, cítila je, ale stále jí utíkalo jako stín, vždy o kousek dál. A teď je znala! Bylo hodně podobné Avalonu, jak o něm mluvil pan Williams. Hodně podobné Lyonesse. V těch známějších jménech zůstala jeho ozvěna. Lidová tradice a legendy si uchovaly vzpomínku na jméno, které jako *první* popisovalo to místo tepla, kouzel a *zakázaného*... místo pokoje; jméno, které zaznělo, když ve světě *zavládla velká zima, kdy chlad a led* vyhnaly lovce na jih, *zalezly jim do kostí*, škubaly jim za vlasy, a proto jim nezbylo nic jiného, než před mrazivým duchem země prchat., a snít o bezpečí. A také místo mrtvých, kde se navraceli k životu. Místo čekání. Místo věčného lovu a nekončících hostin. Místo mládí, země žen, země písní a moře. Staré *zapovězené místo*. Podsvětí.

"Lavondyss..." zašeptala, aby si vyzkoušela, jak se to slovo říká, vychutnala jeho slabiky a nechala je rozehrát její představy, nechala ten zvuk, aby do ní vnesl vítr ducha...

"Lavondyss..."

Uvědomovala si, že kolem ní Scathach prošel, když se zasněla, ale nereagovala na to. Až teď si všimla, že v pokoji není. Rychle došla k

otevřenému oknu a našla ho skrčeného na střeše přístavku jen pár stop od ní, připraveného seskočit na zem.

"Neodcházej!" zavolala. "Potřebuju s tebou mluvit. Po-třebuju se toho dozvědět o Lavondyss víc!"

"Tak si pospěš!" sykl na ni. "Jestli chceš jít, tak pojď teď."

Ještě nedomluvil a Tallis opět *zahlédla v dálí tvar, který jezdce tak děsil*. Zamračeně se podívala k tmavým stromům u Lovcova potoka a zjistila, že nemůže od zjevení, které se tam pohybovalo, odtrhnout oči: bylo to obrovské, bílé, jako pták a přitom jako člověk, tyčilo se to nad stromy ale ne-létalo to, jen se to klátilo kolem potoka a pozorovalo noční krajinu kolem domu. "Co je to?" zašeptala.

Podrobnosti nebylo vidět. Rozeznávala zobák a viděla, jak se tělo třpytí. Kolem zjevem a nad nim se vznášel tem- i ný mrak, jako by tam noční oblohou kroužilo hejno netopýrů. Létající tvorové vyletovali z jasu těla a kroužili nad loukou Větrné jeskyně...

"Není čas!" zavolal na ni Scathach. "Musíme jet. *Ted!* Zůstat by bylo příliš nebezpečné."

"Jedu s vámi," vyhrkla Tallis, ale dál visela očima na tom hrozivém ptačím netvorovi, který jako by strážil cestu do Ryhopského lesa.

"Jenom si musím pro něco zajít... abych označila Mrzáčka..."

"Rychle!" pobídl ji Scathach. Trojice jezdců už byla u plotu a odtamtud na svého vůdce pokřikovala. Koně se nervózně točili na místě, pochodně blikaly do noci. Obloha ožila křídly.

Tallis rychle doběhla do ložnice rodičů, otevřela skříňku, ve které uschovali sbírku vzácných fotografií, šatů a kadeří, a začala v tom harampádí hledat úlomek paroží, který jí dal Mrzáček. Našla jej. Byl větší, než čekala; zahnutá výsada byla několik palců dlouhá. Byl zabalen do pruhu zažloutlého křestního roucha převázaného dvěma kousky modré stuhy. Vytřepala paroh z hedvábí, vzala ho ze skříňky a strčila si jej za opasek.

Ve svém pokoji provlékla kus provázku očními otvory svých masek, oba konce svázala a pověsila si masky kolem krku. Tížily ji. Cestou k posteli, na které ležel tajný deník, si připadala hrozně nemotorná. Zavřela jej a pospíchala k oknu. Scathach už byl za plotem a seděl na koni. Když ji uviděl, zavolal na ni skoro zlostně. "Jestli jdeš, tak sebou hod!"

Jeden z jeho druhů ujížděl s kopím vysoko zdviženým vsříc ptačímu tvorovi. Proplétal se mezi kameny a stromy, hnal koně nerovným terénem.

Tallis popadla knihu a vylezla oknem na střechem přístavku. Seskočila na trávník a ztěžka na něj dopadla. Scathach jí přijel naproti k bráně a vytáhl ji za límec košile na koně za sebe. Pravou rukou se chytla jeho vlněné košile, v levé sevřela knihu. Když Scathach pobídl koně a spolu se dvěma zbývajícími jezdci se rozjel chaosem na polích, masky, které měla na boku, začaly rachotit.

“Co je to?” zakřičela Tallis do ohlušujícího tlukotu křídel.

“Oyzin!” odpověděl Scathach. “Cítil jsem, že se blíží. Myslel jsem, že to stihneme, než se sem dostane...”

Tallis se zoufale držela jezdcova mladého těla. Nohy se jí odíraly a nic pořádně neviděla, jak sebou kůň pod ní házel. Dělal se jí špatně a měla strach. Ale od toho podivného stvoření u Lovcova potoka nemohla odtrhnout zrak.

“To není skutečné...” zašeptala.

“Je to skutečné,” řekl zlověstně Scathach. “Ale Gyonval to dokáže... Jed’!” vykřikl najednou a Gyonval s kopím pobídl koně do trysku a rozjel se proti ptačímu tvorovi.

Když Scathach přijel blíž, Tallis spatřila, jak hejna ptáků kroužících kolem Oyzina *proletují* jeho dlouhým tělem. Vzlétali ze zimního třpytu světa, který probleskoval mezi peřím, pak se krouživě vznášeli k bouřkově černé obloze světa skutečného a nakonec se jako příliv hrnuli zpátky do zimy. Obrovská křídla se zvedala a klesala. Noční vzduch krájel zvuk, který zněl jako vřestění jeřába, a kolem Tallisiny přidržující se postavičky svištěl vítr.

Gyonvalův kůň se postavil na zadní a vzepjal se v posledním protestu. Vzápětí neznámý rytíř vjel do třesoucí se postavy mytága. V tom posledním okamžiku se kůň vznesl do vzduchu, jako by letěl. Kopí se zablesklo a zajelo netvorovi do opeřené šíje. Pak kůň i jezdec zmizeli v netvorově těle, ztraceni ve víření křídel a sněhových vloček.

Oyzin vybuchl, roztrhl se a zbyl z něj déšť sněhu a ledu, ptáků a peří. Tallis se shýbla. Křídla jí tloukla do vlasů, zobáky ji klovaly do zad. Scathach rozháněl šílící hejno rukama a kopal koně do slabin, takže zvíře přeskočilo potok, klopýtlo, narovnálo se a vyrazilo za životem do úkrytu lesa.

Zbylí Jaguthové je následovali. Po Gyonvalovi nebylo ani památky. Když se Tallis ohlédla, spatřila zářící vír. Jak stoupal do noci a bledl, početná hejna ptáků letěla s ním.

Scathach vezl Tallis po klikaté cestě, palouky zarostlými trnám a po mechem pokrytých skalách, až nakonec dorazili na mýtinu před domem, do staré zahrady. Stále tiskla k hrudi Huxleyův deník. Byla jí zima a kniha ji a<sup>o</sup>poň trochu zahřívala. Chvilí zůstali stát na kraji lesa a odtamtud pozorovali mrtvý dům i tichou, hvězdami ozářenou mýtinu s padlým totemem, hadrovými cáry a strašidly. Když Scathach usoudil, že je tam bezpečno, šel k francouzským oknům jako první a pak hlídal venku, dokud Tallis knihu nevrátila do její svatyně, nezavřela zásuvku, nenahmatala ve tmě břečťan a skrýš jím nezamaskovala.

Když to udělala, tiše poděkovala muži, jehož moudrost tuto ikonu víry a hledání stvořila, vyklouzla ven a znovu se přidala ke svému Jelenímu mladíkovi. "Hotovo," řekla.

"Stejně jako můj čas tady," zašeptal Scathach. "Pojď. Když vznikl Oyzin, mrchožrouti nebudou daleko." "Mrchožrouti?"

"Sama jsi je dnes viděla. Tady. Lovci lebek, požírači lidského masa. Času je strašně málo a já stále nevím, jakým kouzlem jsi je přivolala."

"Země Ptačího ducha," řekla tiše Tallis a vycítila z těla běžícího Scathacha náhlý děs. Zastavil se a změřil si ji přísným pohledem. Znal to jméno.

"Země Ptačího ducha," zašeptal a zavrtěl hlavou, jako by nemohl uvěřit svým uším. "Cos to provedla? Cos to provedla?"

Tallis nervózně natáhla ruku a dotkla se ho. "Ukážu ti to," řekla. "Je to louka. Louka Stretleyských kamenů. U potoka..."

"Tak rychle..."

Dovedla ho lesem až tam, kde se na ostnatém drátě stále houpala stará cedule. Šli kolem Ryhopského lesa a drželi se ve stínu, u bažinatého okraje lesa, až se vrátili k Stretleyským kamenům. Po Oyzinovi nebylo nikde ani památky. Jasnou oblohou plul sem tam nějaký mrak, ale ptáci tam nebyli žádní. Jen ve vzduchu se vznášel ostrý, nepříjemný pach, připomínající bělicí lázeň.

Tallis ho vedla k Silnému proti bouři. Ostatní vysoké duby kolem louky Stretleyských kamenů jako by se začaly třást, když se k nim přiblížili. Tallis ukázala Scathachovi ptačí masku, kterou do dubu vyřezala. Zlehka přešel po mělké jizvě v kůře prstem, spíš ji ohmatával než si ji prohlížel. "Kdys to udělala?" zeptal se.

"Na začátku léta," přiznala Tallis. "Před několika měsíci."

Zasmál se a zabušil do stromu rukou. "Právě tehdy jsem začal mít pocit, že mě něco volá do lesa *zpátky*. Někdo chtěl, abychom se sešli... Teprve před dvěma měsíci jsem pochopil, kdo a co jsi..." "To není všechno," prohlásila Tallis a ukázala mu, jak je celé pole obklíčeno jejími ochrannými symboly. Ukázala mu, kde zahrabala kosti vran, kosů a vrabců. Ukázala mu chomáče peří, které přivázala do trní mezi duby. Vzpomněla si, jak namalovala kolem pole kruh z ptačí krve a moči. "Země Ptačího ducha," řekla s očima upřenýma na Scathacha a měla strach třeba jen pomyslet na to, co věděla a co by mu měla říct. "To všechno proto, že jsem chtěla ptákům zabránit, aby se slétli k jednomu příteli a klovali do něj."

Podíval se na ni svýma bleďýma, smutnýma očima. Vycítila jeho neklid. *Poznala*, že něco ví. Ale zeptal se: "K jakému příteli?" Co mu měla říct? Jak se měla zachovat? Kdyby mu řekla, co viděla, možná by v hrůze prchl zpátky do lesa. Možná by ji opustil, jenže ona ho teď potřebovala. Vyznal se v lese. A věděl o té zemi za lesem, kde byl Hany držen v zajetí. Slíbila rodičům, že Harryho přivede domů a od první chvíle, kdy se setkala se Scathachem, *začala* mít pocit, že by se jí mohlo podařit ten těžký úkol splnit. Potřebovala svého Jeleního mladíka a jak se zdálo, on stejně potřeboval ji. Potřebovala ho, aby jí pomohl porozumět. Potřebovala jeho lsti a znalost lesa. Potřebovala jistotu jeho doprovodu. A navíc, řekla přece, že ho nuluje. Byl silný a hezký. Věděla, že by k němu *měla* něco cítit, srdcem, v hrudi, ale říkala si, že to přijde. To přijde.

Jsi sobec! Jsi sobec! říkala si, ale rozhodla se zůstat zbabělcem, zachvěla se a zalhala: "Bylo to vidění. Obraz bitvy. Jedna ze zahalených žen mi ukázala, jak se to dělá..."

"Pokračuj..."

"Viděla jsem bitvu, k níž tu kdysi došlo. Všude leželi mrtví. Bylo šero, někdy na začátku zimy, a blížila se bouře. V dálce hořely ohně. Po bojišti chodily mezi mrtvými stařeny. Ufězávaly jim hlavy a svlékaly jim zbroj..."

"Bavduin," řekl Scathach rozechvělým hlasem, jako by se dozvěděl strašlivou pravdu. Tallis si ho ve tmě prohlížela a to jméno - *Bavduin* - se jí vybavilo z pověsti o Starém zapovězeném místě. "Prohraná bitva..." řekl Scathach. "Zapomenuté vojsko... Bavduin... Tys to viděla. Vidělas to místo. A říkáš..." Uchopil ji za rameno. "Říkáš, že jsi tam viděla přítele?"

“Hnala se bouře a pod mraky kroužili ptáci, stejní jako ti, kteří vylétli z Oyzina. Byl to děsivý pohled a nahnal mi strach. Jeden bojovník ležel pod stromem, pod tímto stromem. Zavolala jsem na něj. Měl těžká zranění. Řekla jsem mu, jak se jmenuju, a on na mě zavolal jméno, pod kterým jsem si ho zapamatovala. Bylo mi ho líto, a tak to byl přítel. Nemohla jsem se dívat, jak ho zhanobí, a tak jsem udělala kouzlo na zastavení ptáků. Stařeny to vylekalo. Utekly. Ale vrátily se s mužem, druidem nebo někým takovým. A ten byl silnější než já...”

“Co se stalo?”

Tallis pokrčila rameny. “Nakonec vyšlo najevo, že jsou to jeho lidé. Přišli a odnesli ho. Už jsem je nemohla zastavit.”

Pořád měla před očima tu planoucí hranici u lesa pod kopcem, jezdce na koni a její křik, její vlasy pomalované hlinkou, zářivé jako plamen. Ale nemohla mu říct, že to byl on, koho viděla, že byla svědkem jejího osudu.

Ale Scathach ji myšlenkami předběhl. Možná vyrazovala pravdu každým gestem, každým momentem zaváhání. “Jak se jmenoval ten přítel?” zeptal se.

Tallis cítila, jak jí zrychlilo srdce “Scathach,” zašeptala. “Jako ty...”

Mrzutě přikývl. “Tak mě pojmenovala matka. V jazyce

*Amborioscantiu* 'scathach' znamená 'ten, kdo slyší hlas'. Když jsem se narodil, věstili mi, že se stanu 'Dur scatha achen'. Je to docela běžné proroctví. Znamená to 'chlapec, který bude naslouchat hlasu dubu'. Vždycky jsem si myslel, že to znamená, že budu silný jako dub, až vyrostu. Že budu bojovník. Silný proti bouři,” dodal a Tallis zvedla oči ke svému němému příteli, starému dubu, místu vidění. Scathach zatím pokračoval. “Ale možná to znamená něco víc. Když jsem ležel a spal, zdál se mi sen, ve kterém jsi na mě promlouvala z dubu. A ty jsi ten sen viděla...”

Co to říkal? Že věří, že se jejich mysli dotkly prostřednictvím říše snů? Snad ani nepochopil, že to, co viděla, byla jeho *smrt*. Ale... možná měl pravdu.

“Zdá se, že někdo zařídil, abychom se setkali. Ale kdo nás prostřednictvím vidění tak spojil? Čí ztracená duše? Čí 'osud'?” “Gaberlungi?” zkusila Tallis.

Scathach tomu moc nevěřil. “Jsou to mytága. Vycházejí z tvých vzpomínek...”

“Nebo z dědečkových,” dořekla tiše Tallis, když si uvědomila, že ženy se v kraji objevily už před jejím narozením. “A co třeba ti mrchožrouti? Ti nemohli spojení mezi námi zařídit?”  
^Ne,” řekl Scathach. “Ti prošli až dnes.” Ovšem. “A vůbec, ti přišli kvůli tomuhle,” Plácl do tvrdé kůry dubu. “Když jsi stvořila zemi Ptačího ducha tady... stvořila jsi ji i v jiném světě. V mnoha dalších! Tallis, jsi mladá a v mnoha ohledech nezralá, ale jsi mocnější, než jsem si představoval. Tvoje síla překonala hranice lesa, překonala hranice let. Myslel jsem, že to, co jsi udělala, dovedou jen někteří šamani: změnila jsi les ve svém světě a přivodila jsi změny v lesích z mnoha různých dob. Pokud se používá s rozvahou, je to umění, které otevírá cestu do mnoha časů, věků a skrytých míst. Jaguthové, rytíři na cestách, tato hloubení využívali už v prvních příbězích, které se o nich vyprávěly. Jsou vystaveni na milost času a snům lidí jako jsi ty, s jejichž pomocí mohou cyklus své legendy uzavřít. Když vytvoříš hloubení, voláš do minulosti a do budoucnosti a takové volání by měl řídit šaman.” Pohládl ptačí tvář na kůře Silného proti bouři.  
“Jenže ty jsi volala bez vedení. Uvolnila jsi něco, co jsi nemohla zastavit.”

Tallis si všimla, že mladík se chvěje. Když ho vzala za ruku, ucítila, jak má chladné tělo a jak se celý třese.

Vzpomněla si na příběh o Lese kostí a o Jasane, která uměla dát přes sebe dvě větvičky, přidat kost a poslat leh-konohého lovce do podivného lesa, který nabízel kouzelnou honitbu.

*Já jsem Jásaná*, pomyslela si. *Já jsem Jásaná*. “Vzpomínám si, jak mi o zemi Ptačího ducha vyprávěl otec,” řekl Scathach. “Děsivé místo. Vládne tam zima a pomalé umírání, byla tam vybojována velká bitva. Je to místo, které vězní duše. Temná strana Lavondyss. Když vytvoříš zemi Ptačího ducha, přivoláváš zlé duchy staré dvacet tisíc let. Proto přišel Oyzin a mrchožrouti. A z lesa vyjdou další. Země Ptačího ducha je *zlé* místo. Chudák Gyonval... k cyklu legend o Jaguthech patří i Sedm měsíčních jízd. V jedné z nich rytíř zničí obra v ptačím přestrojení. Nečekal jsem, že si ho osud zavolá tak brzy. Obvykle předchází povolání nějaké znamení...”

Najednou zneklidněl, začal těkat očima po noční krajině, pak po obloze, číchal a poslouchal šepot větru. “Mám málo času,” řekl.  
“Než začne svítat, *musíme* být zpátky v lese. *Musíme* najít tvého zvířecího průvodce...”

Znovu vzal Tallis za ruku a rozběhl se s ní zpátky po rozbité cestě, která vedla do Ryhopského lesa. Tallis sotva popadala dech, ale podařilo se jí vyhrknout: "Kdo je *tvůj* otec?"

"Bojím se, že jeho kosti jsou už chladné," prohlásil Scathach. "Jsem pryč už dlouho a v lese plynou roky jinak. Ale jestli je ještě naživu, tak nám toho může mnoho říct. Spoustu věcí ti vysvětlí mnohem líp než já. Žije v lese už mnoho let, na okraji Lavondyss. Ví, jak je to s přízraky, se šamany a se sny..."

"Ale *kdo* je to? Říkal jsi, že je z našeho světa."

"Četla jsi o něm v Knize. To kvůli němu tu jsem. Poslal mne něco vyřdit. Ale asi jsem ho zklamal..."

"WJ..." řekla Tallis. Scathach se na kraji lesa zastavil a ještě jednou se ohlédl k místu, kde Gyonval zničil zjevení Oyzina. Vypadal napjatě, vnímal každý pohyb.

"Huxley byl otcův velký přítel. To byl ten, kdo žil ve svatyni. Huxley zemřel tady, v zapovězeném světě, když ho zasáhl šíp vystřelený o deset tisíc let dřív. Ale můj otec odešel do lesa, pronikl hluboko až k vnitřnímu hvozdu a stal se *Wyn-rajathukem*. Našel klid a magickou..."

Tallis si uvědomila, že část slova, které právě řekl, zná ze svého předchozího setkání s pojídači mrtvol. Ty zvláštní slabiky na ni vykřiklo to dítě, jako by ze strachu nebo z poznání. *Rajathuk*.

A Wyn?

To bylo jasné, Wynne-Jones, Huxleyův kolega, ten drobný muž, který Huxleymu pomáhal domýšlet a zkoumat podstatu lesa a existenci mytágových forem života, které se v něm vyskytovaly. Wynne-Jones, vědec. Scathach byl jeho syn, napůl člověk a napůl mytágo, zrozený z masa a dřeva, zrozený vědou a legendou. Žena, dcera bájného náčelníka, byla povolána, aby splnila svou úlohu v zapomenutém příběhu.

Tallis měla chuť svého Jeleního mladíka obejmout. Nevěděla proč, ale bylo jí ho líto a měla ho ráda. A on znenadání radostně vykřikl a rozběhl se vysokou trávou směrem k muži, který stoupal polem. Najdi mě znovu a vedl kulhajícího koně.

Gyonval svůj souboj s Oyzinem přežil.

Jaguthové jsou bájní lovci, pošeptal Scathach Tallis později v noci, když se choulili na mýtině u malého ohně. K jejich legendě, která měla počátky v časech, o nichž lidé ze světa, kde byl Wynne-Jones doma - z Anglie, Scathachovy zapovězené země - nevěděli nic, ani

jim nic neříkala, patřilo mnoho dalších mytágových forem. První Jaguthové byli spíš hledači než bojovníci. Byli vybráni losem mezi klany prvních lovců a sběračů, aby putovali zimní krajinou v patách tomu, čemu se říkalo 'doba ledová'. Hledali údolí, roviny, lesy a stáda, jejich úkol byl jednoduchý a praktický: najít rodinám kmene klid, teplo a jídlo ve světě, který se tvářil, že je chce zničit. Během svého života v lesích se Scathach setkal s pozdější podobou dvanáctky. Dvanáct jich bylo vždycky, protože to bylo číslo, které v sobě mělo ztracené tajemství, nebo snad ztracený význam. Jaguthy tvořilo dvanáct jezdců, kteří sice jezdili pospolu, ale povahou to byli samotáři, lapeni» zmitáni vlnou osudu. Každým okamžikem se mohl ozvat hlas, jenž byl hlasem Země, a oznámit jim povolání, jež bylo povoláním Ženy. To byla Jagad. Stačilo, aby kývla prstem, a jeden z Jaguthů se musel vydat na cestu věčnosti. Už nikdy se neměl vrátit. Měl se stát zapomenutým článkem legendy.

Tři jezdci, kteří byli Scathachovými přáteli, byli vše, co z této slavné skupiny zůstalo. Scathach byl 'cizinec', jemuž v mýtu vždy připadala významná role. Dnes večer se zdálo, že byl obětován i Gyonval, ale Jagad ho k sobě nepovolala a hrdinský čin, který vykonal, o něj jeho druhy nepřipravil. V pozdějších dobách existovali Jaguthové i v jiných podobách. Někdy to byli vysocí, tajemní, divocí muži, oděni do kůží a maskovaní na hlavě rohy nebo větvemi. (Takový byl i Hloh, za něhož se přestrojil Scathach, když pobýval v zemi své 'první krve'; hloh a dub byly stromy, k nimž měla Tallis neobyčejně blízko.) Wynne-Jones vyprávěl příběhy o Artuši a kulatém stole, o rytířích oděných ve zbroji, která se leskla jako měsíc na hladině a odolala i těm nejrychlejším šípům. To byli Jaguthové v poslední podobě, i když je tenkrát pod starým jménem už nikdo neznal. Scathach je jednou zahlédl, ale byli stínovití, nehmotní. Když na nějakou skupinu lovců na cestách narazil, většinou patřili k nějaké starší, divočejší formě a hledali místa a totemy, které nedokázali pochopit. Ale pro Tallis byli důležití.

"Skoda, že jsem otce neposlouchal lip..." zabručel mrzutě Scathach. "Rozuměl mnoha věcem. Ale jak už jsem řekl, k cyklu o Jaguthích vždycky patří nějaký 'cizinec', nadpřirozená postava, která ví a umí věci Jaguthům neznámé. Takové bytosti v lese zanechávají stopu, protože legendu přizpůsobují a mění. Jestli Harry odešel do lesa, je docela dobře možné, že ho najdeš spolčeného s Jaguthy v některé z

jejich podob. Pro tebe může být skutečný, Tallis... ale pro nás by to byl někdo z cizího a úžasného 'Jiného světa'."

Scathachův úsměv teď v záři ohně vypadal velmi významné. "Kdyby se se mnou něco stalo, až pronikneme do hloubi lesa, jedno si pamatuj, jestli chceš bratra najít: poslouchej a hledej pověsti o Jaguthech."

Z ničeho nic se trpce zasmál. "Rozumíš? Já už plním svou roli v pověsti. Jsem postava ze zapovězeného světa, která se vrací do země svého otce a zjišťuje, že se mu uzavřela. Nepatřím vůbec nikam. Na Gyonvala to silně zapůsobilo. Curundoloc si myslí, že bych měl být obětován. Gwyl-los slibuje, že mě bude doprovázet až tam, kde najdu smrt. Všechny tyto reakce mých druhů v sedle jsou součástí legendy. Sama na to přijdeš. Budeš pátrat na vlastní pěst, ale všechno, co uděláš, a co jiní lidé udělají tobě, pro tebe nebo s tebou, to všechno je součástí jejich mýtu. Nemůžou jinak. Tak jako moje matka nemohla odolat volání, aby pokračovala ve své legendě. Nějaký čas žila s cizincem, s duchem ze zapovězeného světa.

Porodila mudítě. Pak ji Země po-volala a ona odešla..." "Proč?"

"Aby udělala něco strašného a zároveň úžasného," řekl smutně Scathach. Aby uzavřela cyklus mýtů, při kterých bys ani nedýchala, kdybys ti je vyprávěl., "Tak vyprávěj..."

"Až jindy," řekl rozhodně. "Nejdřív musíme najít tvého zvířecího průvodce. Nějakého musíš mít. Určitě je tu nějaké zvíře, které jako by tě sledovalo..."

"Mrzáček," přisvědčila Tallis. Ihned si vzpomněla, že se o *gurlovi* bavili poprvé už u ní v pokoji, před několika hodinami. "Má to jen jeden háček. Byl tu v kraji už léta předtím, než jsem se narodila."

"Kůň?" zeptal se Scathach. "Jelen."

"Čekal na tebe," řekl přesvědčivě Scathach. "Byl poslán, aby čekal. Je možné, že sis ho poslala sama." "Jak by to mohlo být možné?"

"Zkoušel jsem ti to vysvětlit," řekl. "Roky a měsíce v lese ztrácí svůj smysl. To byla jen jedna z věcí, před kterými mě otec varoval, když jsem odcházel. V různých částech lesa plynou léta různě rychle.

Roční doby jsou zpřeházené."

"Musím najít zimu. Tam je Harry a já prostě vím, že ho tam můžu najít."

Scathach se usmál, aby ji uklidnil. "Udělám pro tebe všechno, co je v mých silách."

“Ale já nemůžu jen tak odejít z *domovar* vyhrkla hlasitě Tallis a ucítila náhlou bolest. Curundoloc se pod silnými kožešinami zavrtěl, ale spal dál. Tallis si připomněla otcova slova: *Ted, když jsme přišli o Harryho, bychom neunesli, kdybychom ztratili tebe.*

Celé roky se snažila rodiče přesvědčit, aby jí uvěřili, aby ji pochopili, a oni poprvé - právě této noci, ještě než země zrodila kameny a ptáky - souhlasili, že se s ní půjdou podívat na to, co jí tolik nedá spát.

Kdyby teď odešla, zradila by je. Kdyby teď odešla, zlomilo by jim to srdce. Scathach si ji prohlížel ve slábnoucí záři ohně. Byl ohleduplný. “Jak dlouho můžeš být pryč?” “Nerozumím...”

“Mohla bys se mnou na den odejít?”

Ani o tom nepřemýšlela. “Jasně.”

“Dva dny?”

“Sedm,” řekla. “Budou mít strach. Ale když jim nechám vzkaz, že budu pryč jenom týden, tak se za tu dobu nezblázní. Jestli se za týden vrátím...”

Scathach se k ní naklonil a vztyčil prst. “Na kraji lesa, než se dostaneš moc hluboko, můžeš být *měsíc*, a přitom uplyne jenom týden. Tím si byl otec jist...”

Tallis si vzpomněla na Huxleyho deník, na zmínky o Wynne-Jonesových zmizeních.

“Jeden měsíc na to, abys mohla poslouchat, ptát se, vidět a slyšet,” pokračoval Scathach. “Měsíc, který ti může naznačit, kde by mohl být Harry vězněn. Odejdeš na čtyři týdny a vrátíš se za pouhých sedm dní. Dovnitř a ven tě dostane to, co sama umíš. Mně se hodí, že mi tvé umění po-. může vrátit se domů. Co tomu říkáš?”

“Budeme potřebovat Mrzáčka... Musím ho označit...”

“On přijde,” prohlásil Scathach s jistotou.

Tallis přikývla a usmála se. “Přijímám to,” řekla.

“Tak se trochu vyspi. Zítřejší cesta bude obzvlášť těžká.”

Několikrát se jí poštěstilo Mrzáčka zahlédnout za soumraku a dvakrát za úsvitu, ale nikdy v denních či nočních hodinách mezi tím. A tak dala na Scathachovu radu, zabalila se do hrubé vlněné houně, stočila se ke žhnoucím uhlíkům a usnula.

Byl to vítaný odpočinek. Byla vyčerpaná a v hlavě měla zmatek.

Zdálo se jí, že jako duch procházela hustým lesem, až zůstala viset nad okrajem široké propasti a odtamtud se dívala na podivný hrad, který vyrůstal ze zalesněných skal asi míli od ní, na druhé straně té strmé, děsivé průrvy. Ale když se v tom snu obrátila zpátky k lesu,

stromy jako by před ní couvly a na ni se valila obrovská stěna sněhu a ledu, přílivová vlna zimy. Několik postav prchalo před ní a snažilo se zachránit si život.

Když ji míjeli, ucítila z nich smrt. Bylo mezi nimi dítě a neslo malý totem, ale byla to jen soška, zdaleka ne taková jako obrovský hnijící totem u poboženého domu. *Rajathuk!* vykřiklo. Sníh je zavalil.

Zmítali sebou, křičeli a Tallis křičela s nimi, snažila se dostat nad ledový vír, chňapala po studených, mrtvých větvích stromů a drala se za světlem, aby ji ta tekutá zima neutopila.

Jak se rvala s valícím se živlem, najednou zahlédla jeskyni. Její ústí se zvětšovalo. Začal ji ohlušovat dunivý řev... Byl to řev zvířete, které se blížilo. Řev se ozval znovu a Tallis jej poznala. Byl to přítel, který jí třásl v polospánku, a ona se zatím topila... *Vstávej... vstávej...* Otevřela oči, ale zčásti spala dál. Oheň zářil, noční vzduch byl sytý sladkým dýmem. Z místa, kde ležela, zachumlaná do Scathachovy příkrývky, uviděla přikrčenou ženu. Vidiny ze sna se jí převalovaly před očima, oheň mihotal a měnil se. Byla vzhůru a spala zároveň... Tallis se zatoulala někam mezi oba stavy bytí, kam za ní mohla mytá-ga, kam se k ní gaberlungi mohly snadno dostat.

*Hus*, sykla Bílá maska. Stará ruka na mladém čele, hladící měkkou kůži o letní noci. Tallisiny myšlenky se valily jako rychlá, třpytivá řeka, ale vodou byl přívál slov a břehy, které ubíhaly za ní, se plnily výjevy z legend: zvířaty, lidmi, vysoko vystavěnými kamennými sídly a cizími zeměmi...

*Hus*, řekla Bílá maska.

A jak spala, zpola probuzená, cítila, jak jí do víru myšlenek vklouzl nějaký příběh, uchytil se v ní a ohromil ji svou jednoduchostí a čistotou, svým *stářím*... Byl to příběh z počátků, od zdroje; a zdroj v sobě měl kouzlo. Byla v něm i hudba, ve větru, v pleskání volných kůží o dřevěný rám, v křesání kamene o kámen.

A také hudba, výkřiků lovců, kteří sváděli boj se smrtí v této děsivé době ledu a zvířat viděných v mlze, postupovali po zamrzlých řekách na jih a hledali místo, kde bude zase potrava a teplo...

Sníh má v sobě starou vzpomínku.

Země si pamatuje.

Prošli jsme bouří po marném lovu.

Asha byla stará, zmrzlá, milosrdná.

Položili jsme ji do lůna sněhu.

Dýchali jsme na její bledou kůži dech ducha.

Zpívala o lovech, které prožila.  
 Zpívala o ohních ve velkých úkrytech.  
 Zpívala o ohních, které hořely bez konce.  
 Mladý Arak držel kostěný nůž.  
 Pracoval na dřevěném oku pro umírající Ashu.  
 Arak vyřezal Ashinu tvář z živého dřeva.  
 Položili jsme Ashino nové oko na její zmrzlé tělo ve  
 sněhové náruči. Nad Ashou vyrostl nový strom. Bouře nás rozdělila,  
 jeden rod od druhého, jednoho bratra od druhého. Všude tam, kde se  
 otevřela země, jsme byli jako mladí. Objímali jsme temné a  
 bezpečné. Náš oheň teď vydával chabé teplo. Před sněhem běželi  
 vlci, lítí jako medvědi. Medvědi pokousáni od vlků umírali vestoje.  
 Hrdý los zmrzl.  
 V očích zvířete byly vzpomínky na stáda a lovce. Krev v našich  
 tělech byla chladná. Voda v černých stromech byla ledová. Stromy  
 byly jako kámen, studené a mrtvé. Duch slunce nemel teplo, kterým  
 by zahřál. Místo v našich žaludcích vyplnil chlad. Země byla náš  
 nepřítel. Štvaná zvěř šla za zimními husami, daleko od zamrzlých  
 řek.  
 Bratr jim nestačil.  
 Čerstvá krev na sněhu sladce voněla. Vlk přišel rychle.  
 Později země porodila mrchožravé ptáky. Oheň hořel v zemi Ptačího  
 ducha. Z kostí bratrů, kteří se vydali na cestu, se kouřilo.  
 Všichni bratři křičeli na dřevěný úsměv Ashy.  
 Potom se mladý Arak vydal na cestu do končin, které  
 nikdo nikdy nespátřil. Arak putoval do zapovězených míst země.  
 Když se ztratil, byl přinesen zpátky domů. Slížíly ho sněhové  
 hradby. Tady byl doma. Sníh má staré vzpomínky. Země si všechno  
 pamatuje. Toto si pamatuji já.  
*Vstávej! Tallis! Vstávej!*  
 Zvíře zařvalo. Vztyčilo se nad ní. Dusila se jeho pachem.  
 "Tallis! Probud' se z toho sna!"  
 Rychle se posadila. Nechápala, co se děje, a prudký návrat k vědomí  
 ji vylekal. Potom se strach rozplynul a s ním zmizel i chlad. Byla  
 zabalena do čabraky Scathachova koně; oheň hořel jen málo. Stále  
 ještě byla na mýtině. Trojice Jaguthů byla na nohou a rozhlížela se  
 po temných stromech. Svítání jim ozařovalo temné tváře,  
 pozlacovalo deštěm ošlehané kůže a roztrhané šaty. Popel z ohniště,  
 zvedaný mírným větrem, který přes mýtinu vanul, pomalu stoupal k

nebi. Koně tiše dýchali, vrtěli hlavami a slabě tahali za ovazovací provazy.

*Dotkla jsem se zdroje. To byl příběh zpočátku... Dotkla jsem se zdroje. Přiblížila jsem se k Harrymu. Víím, že tam je. Dotkla jsem se zdroje... Harryje ten zdroj...*

Scathach se na ni díval, ale jeho pozornost byla soustředěna jinam. V dalším okamžiku se znovu nezaměnitelně ozvalo říčení jelena.

"Mrzáček!" vyhrkla Tallis.

"U potoka," přisvědčil Scathach. "Za zemí Ptačího ducha..."

Tallis stála u ohně, až po ramena zahalená do šedé vlněné houně, a pozorovala náhlý rozruch kolem sebe. Jezdci naložili koně a odvedli je úzkou pěšinou ke kraji lesa. Scathach udupal oheň a přehodil si přes rameno svůj kožený batoh.

Tallis si na sebe pověsila masky a zašmátrala v kapse, aby se přesvědčila, jestli tam křestní roucho stále ještě má.

Dělo se to všechno strašně rychle. Tallis myslela na dům, na rodiče, kteří možná ještě spí. Neřekla jim, že někam jde, nerozloučila se s nimi. Báli by se o ni, i kdyby odešla jenom na pár dní. Měla jim nechat nějaký vzkaz.

Až když se rozednilo, všimla si, jak je nové ráno mlhavé a mokré. Běžela s Jaguthy přes bažinaté pole kolem lesa, až se ocitla v řídkém porostu u Lovcova potoka.

"Někde tady musí být," zašeptal Scathach. Curundoloc odvedl koně k vodě, aby se napili. U potoka se přikrčil, ale neklidně se rozhlížel, jestli starého jelena někde nespátří. Tallis se prodírala mokrým kapradím a škubala příkrývkou, která se jí zachytávala v trní. Nebylo slyšet žádný zvuk, dokonce ani ptačí zpěv. Těžká mlha se pomalu valila lesem, který ztichl jako zvíře tající dech a čekající na kradmý pohyb pronásledovatele.

A najednou se tichem rozlehlo Tallisino jméno, hlasitě vyvolávané mužským hlasem, vyvolávané způsobem, který prozrazoval nejenom úzkost, ale také úděsný strach.

Scathach zvedl oči. Byly bledé, ale zářily. Ale Tallis se dívala přes pole ke vzdálenému obzoru, kde se minulou noc zhmotňovaly zlověstné stromy a kameny; teď byly pryč a na zemi nebylo ani památky po síle, kterou na ni Tallis vypustila. Bylo tam vidět běžící lidskou postavičku.

"Tallis!" zavolal znovu její otec. Jeho hlas prozrazoval paniku. Tallis se zachvěla a v očích ucítila bodavou bolest. Měl na sobě noční

košili. Jak utíkal, vlála za ním. Zakopl a znovu vstal, drobná tmavá postava, nezřetelně vystupující z pološera.

"Rychle..." zahučel Scathach k lesu. Koně zneklidněli. Gyonval jim hrdelním hlasem něco šeptal a rukou v kroužkovém brnění pohladil jednoho strakáče po nozdrách.

"Musím mu říct, že jsem v pořádku," prohlásila Tallis. "Musím se rozloučit..."

Ale Scathach ji znovu stáhl k zemi. "Není čas," řekl.

"Podívej! Tam!"

Z mlhy vyšel Mrzáček a toporně se brodil vodou nedaleko neklidných koní. Jaguthové ustoupili a nechali mohutné zvíře projít. Zachytávalo paroží o svěšené větve olší kolem potoka. Svým dechem mlhu ještě víc zahušťovalo. Pozorovalo dívku a temné oči se mu leskly. Pach, unášený směrem k Ryhopskému lesu, ho předešel. Scathach stáhl z Tallis deku, do které byla zabalena, a postrčil ji.

"Rychle. Uvaž mu ten cár. Označ ho. Teď je to tvůj pán.

Ukáže ti cestu."

Tallis začala klopýtat křovím a pak s cáknutím sklouzla do potoka. Otcovo volání nepřestávalo. Ze stromů kolem země Ptačího ducha se vznesly vrány a po polích se začal rozléhat ptačí sbor.

Když se před jelenem zastavila, přemohlo ji ohromení. Chvilí zírala na jeho nehybné tělo, pak natáhla ruku a přejela prsty po tvrdých chlupcích na čumáku. Mrzáček pomalu sklonil hlavu. Tallis v jeho očích zahlédla svou tvář. Byla nezvykle tmavá, poulila oči a ústa měla podivně tvarovaná, ale její tvář to nepochybně byla; a pod ní vidění: zimní sněh, temné postavy - nejdřív tři, potom jedna - které přešly ze zvířete do jejího vědomí.

Zaplavil ji jeho pach. Kolem ní se šířilo jeho teplo. Cítila jeho dech na šíji a tíhu těla, které se o ni opřelo. Rozechvěla se po celém těle, zmocnilo se jí nečekané, znepokojivé vzrušení. Byl tak blízko.

Dívala se kamsi za něj, jako by hledala modrou oblohu. Cítila tlak jeho pohybů, na kůži

i v nitru...

Pak ten okamžik pominul a udýchaná, zrudlá Tallis natáhla ruku a přivázala cár křestního roucha na lodyhu zlomeného parohu, udělala dva uzly a pevně je stáhla. Prsty jí při tom zavadily o tři hluboké zářezy v rohovině - možná Owenovu značku.

Najednou Mrzáček zvedl hlavu a žáry čel. Protlačil se kolem Tallis a odstrčil ji svým tělem tak prudce, že se ztěžka posadila do vody. Když zavadila rukou o náhrdelník s těžkými maskami, provázek se přetrhl a masky se rozptýlily po hladině. Posbírala je, ale jedna jí znovu vyklouzla z ruky a Tallis neměla čas chytat ji podruhé. Scathach stál za ní a popoháněl ji za jelenem, k zemi Ptačího ducha a Ryhopskému lesu za ní. Jaguthové už seděli v sedlech. Gwyl-losův kůň se postavil na zadní a neklidně se točil v kruhu. Jeho jezdec měl co dělat, aby zvíře zvládl. Vykřikl a uklidnil je. Za ním, v poli, se Tallisin otec zastavil, aby popadl dech. Opíral se rukama o kolena a tvář měl brunátnou, mokrou slzami.

"Tatí!" vykřikla dívka.

"Tallis!" zavolal na ni. "Neodcházej! Neodcházej, dítě! Neopouštěj nás."

"Nebudu pryč dlouho, tatí. Jenom týden!"

Ale její hlas zanikl ve Scathachově zlostném výbuchu. "Dělej! Není čas... otevřela jsi zatím nejlepší bránu. Podívej!"

Popadl ji a za ruku ji vytáhl na úzký hřbet nejmenšího koně.

Jaguthové se hnali říčkou za jelenem, až voda stříkala na všechny strany. Tallis se uvelebila v sedle, jednou rukou chytila masky a druhou, kterou měla volnou, otěže. Scathach zavýskl vzrušením. Byl to pohanský výkřik, v němž se radost mísila s triumfem. Potom popleskal zvíře po hýždích a rozjel se. Tallis vyletěla ze sedla, byla vláčena větvemi.

Před sebou zahlédla to, co Scathach myslel, když mluvil o 'bráně'; hloubení, které konečně stvořila s pomocí svého zvířecího pána. Tady, ve světě jejího otce, měla před sebou stěnu vysokých stromů a hustého trní. Ale v jejím světě terén klesal mezi vysoké, zarostlé břehy a dával vzniknout tajemnému, ve stromech utopenému úvozu, který vypadal, jako by se nořil do země, třebaže hustým příkrovem listů tam pronikaly sluneční paprsky.

V dále se něco bíle zatřpytilo. Zachvěla se, když poznala, že je to pohybující se vír: první posel zimy, která ji pronásledovala už od narození...

Místo pod vládou chladu. Zapovězené místo. Místo, kde bloudil Harry. Místo, kde může ztracená píseň pana Wil-liamse tiše znít, hrána mrazivými větry.

Příhraničí Lavondyss.

Scathach pobídl koně a rozjel se úvozem dolů do podsvětí.

Jaguthové ho následovali. Jen Gyonval se otočil a pokynul jí. Na tváři měl úsměv, přátelský úsměv. Vykřikl ve svém jazyce něco, čemu nerozuměla, ale určitě to bylo: "Pojed'!"

Tallis cítila, jak se i její kůň rozběhl, jako by se také on nemohl dočkat návratu do světa, z něhož byl tak dlouho pryč. Za jízdy si stačila všimnout kamenů, které úvoz lemovaly, a vzpomněla si na dědečka, jak ho našli: seděl na šedém balvanu a díval se právě tímto směrem. Možná ten svět dokonce zahlédl, ale on ho nezavolal. V umírajících očích měl radost.

Poslední, co ještě zaslechla, než jí šum vody v uších zesílil, byl otcův hlas, v tu chvíli již vzdálený; její jméno znělo spíš zoufale než smutné, jako by už byl míli daleko a sto let jinde.

Ohlédla se a spatřila ho. Stál v potoce a župan měl roztrhaný. Díval se za ní a vztahoval k ní ruce. V poslední chvíli, než si ji vzala dálka a onen svět, ještě zahlédla, jak se shýbl k vodě a zvedl masku, kterou upustila.

## DRUHÁ ČÁST

# V neznámé zemi

*...všechno před námi je prázdnota,  
všechno v té končině čeká,  
aniž se o tom snilo v té nepřístupné zemi.*  
Walt Whitman

## *Márnice*

Kraj objevoval nové vzpomínky; měnil se. Trvalo to už několik týdnů. Působilo to na všechno: na les, na řeku, mýtiny duchů s obřími dřevěnými sochami, márnici na kopci... Působilo to dokonce i na lidi, *Tuthanachy*, neolitický kmen, který v této části lesní říše žil. Zpočátku se stařec, kterého kmen znal jako Wyn-raja-thuka, domníval, že původcem oněch změn je on sám, že je to poslední záchvív geneze z těch primitivních oblastí jeho mozku, mezi nimiž a prvotním lesem dosud existovalo pouto. Ale brzy pochopil, že to není možné. Byl nečinný, jeho podvědomí už staré sny dávno vyčerpalo. Byl nečinný už mnoho let.

Ne, tato sotva patrná, záhadná změna měla původ někde jinde. Chodil po mýtinách duchů, procházel mezi obřími sochami a zkoumavě si prohlížel jejich nevlídné tváře, poslouchal hlasy. Sledoval loveckou stezku vinoucí se tísní-vým lesem, až došel na úpatí nízkého pahorku zarostlého hloží. Houštím stromů ověšených červenými bobulemi neviděl nic než val z jílovité hlíny navršený kolem vrchove části pahorku; husté trní se postupně zmocnilo i jeho. Opatrně se prodíral podrostem, který ho stále za něco zachytával, rozhrnoval škrábající větve, až konečně stanul před rozvalenou vstupní branou, jejíž dřevěné pilíře se vyvrátily a hlína s kamením se sesula.

Na travnatou plochu uvnitř valu se musel vydrápat po čtyřech. Ještě včera byla brána celá a trním vedla široká cesta, po které se dalo snadno jít.

Vylezl na val a otočil se k severu. Slunce stálo nízko nad lesem, takže všechno leželo v narudlém stínu a dálky byly mlhavé. Koruny stromů se jako temné moře bez konce táhly na všechny strany až k obzoru. Vítr, který vanul od srdce lesa, se ochladil; ve vzduchu bylo cítit vůni zimy, změnu ročních dob.

Vrátil se dolů na plochu hradiska a vykročil kolem půlkruhu vysokých, vyřezávaných soch, které střežily cestu do vlastní márnice. Bylo jich deset a pohled do jejich tváří vzbuzoval neklid. Jejich staré oči sledovaly, jak je míjí.

Nakonec zůstal stát a mrzutě se usmál. U jedné sochy se změnila tvář a celá postava. Z mrtvého dřeva vyrůstaly krátké větvičky. Nový život v němém totemu, vyrážející z černé, zpráchnivělé kůry.

Mělo ho to napadnout. Samozřejmě! Mělo mu to dojít. Nebyl přece jenom Wyn-rajathuk, *VJyn-hlas-ze-země*, ale byl také cizinec. Byl vědec. Byl jediný, kdo studoval živé mýtické obrazy ze svého podvědomí... tady, v lese, hluboko ve hvozdu my tág.

Vychutnával si tu pomíjivou aroganci s ironickým sebe-pohrdáním, neboť pochopitelně znal jen zlomek magie, která žila, skrývala se a zjevovala se, nahá a čpící, v opadaném listí, které tuto zemi pokrývalo.

Ale stejně měl pochopit už dřív, co za tou změnou stojí. Byl to Stín nespátrného lesa. Byl to Ten, kdo tvaruje kopce. Měl staré jméno, které se mu podařilo odhalit a které mělo sílu, když se mu podařilo uchytit někde v tichém koutě myslí: *skogen*.

Skogen postupoval směrem do nitra lesa a přicházel *zvenčí*. Přicházel ze země, kterou si Wynne-Jones pamatoval jen vzdáleně.

Zatímco se blížil ke kraji Tuthanachů, celou zemi, celý les hněl svým šílenstvím.

"Wyne! Wyn-rajathuku!"

Dívčí hlas k němu doletěl z velké dálky. Vytrhl ho ze strnulosti, z tichých úvah o lese. V první chvíli mu nevěnoval pozornost. Uvědomil si, že musel na chladných drnech prosedět několik hodin. Sedmdesátileté kosti ho bolely. Slunce stálo výš. Směrem do nitra lesa se koruny stromů ztrácely v mlze a světlo mělo zvláštní jas, přestože země dál ležela ve stínu.

Wyn se těžkopádně zvedl, ale zůstal v podřepu. Ze záplatovaných kalhot z vlčí kůže si smetl hlínu a hmyz, pro-masíroval si ztuhlé svaly. Všiml si, jak se stíny totemů natlačily k sobě. Jeden stín, jeden hlas. Otočil se a pohledem přešel po širokém půlkruhu rozpraskaného, dějícího dřeva, po rajathucích. Každý byl jiný. Stáli tam mnohem dřív, než do kraje přišel on. Někdo jiný tu byl dřív a stvořil Tutha-nachy i s jejich totemy a mýtinami duchů. On sám žil ve snu někoho jiného. Ale jména totemů znal všechna: Skogen (stín lesa), Falkenna (let ptáků), Oolerinna (otevření staré stezky), Morndun (duch, který chodí)... a všechny ostatní. Jejich jména a funkce mu byly povědomé, ale zároveň mu všechny připadaly tajemné a cizí.

Pro Tuthanachy se stal Wyn-rajathukem. Totemy byly jeho a on na ně působil, tvaroval je podle sebe. Ovládal je. Poslouchal hlasy a dozvídal se, co říkají, když *mluví jedním* hlasem. Byly jeho

věštírnu. Takovou funkci měly v mýtu, a jelikož v tomto světě magie fungovala, vypadalo to, že pracují pro něj. Ale vědec pod maskou šamana už dávno odhalil nevědomý *spouštěcí* mechanismus každé pomalované tváře a symbolů působících na primitivní oblasti jeho mysli; bylo jich deset, tísnily se k sobě a vyvolávaly silné projevy nadhledu a prozíravosti. Jeho věštírna.

Mezerami mezi vážnými, monolitickými kmeny bylo vidět stavbu, kterou tu hlídaly. Márnici. *Cruig-morn*, znělo to v jazyce Tuthanachů: místo, kde je kůže chladná jako zem. On sám tomu vždycky říkal dům kostí.

Pokud to mohl posoudit, Tuthanachové byli pozdně neolitický kmen původem ze západní Evropy. Stavěli kostnice, dávali kameni a dřevu podobu soch, víc lovili než pěstovali, nebyli výbojní a měli propracovanou víru v onen svět, podle níž je loďka měla donést k velkému víru a tam spirálovitě zajet do země, do 'moře světla'.

Podařilo se mu sestavit legendu, která kmeni dávala mytologickou roli. Určitě to byli bájní první stavitelé obřích megalitických hrobků, které se daly najít v Irsku, Británii a Francii. Božstvo, kterému se klaněli, byl říční duch. Tuthanachové samozřejmě byli mytága, ale nestvořil je on. Někdo tudy šel už před ním a v lese po něm zbylo živé smetí jeho snů. Ale přinejmenším jedno z jeho dětí bylo výsledkem 'prvotní ozvěny' vyčerpaných neuromytologických zón jeho primitivního podvědomí. A právě to dítě ho fascinovalo.

Naprosto fascinovalo. Děsilo ho.

Deset obřích kmenů stálo a pozorovalo ho. Jejich tváře zachycovaly spíš než podobu totemových předků tajemnou symbolologii nevědomí. Trochu jako pes, trochu jako měsíc, jako ryba, jako duch... ale byly to jen totemové projevy hlubších, silnějších představ, z jejichž spojení mohla vzniknout *vize*.

Silně toužil po světě, kde se narodil - kdyby si tak mohl o svých závěrech *promluvit* s lidmi. Hodně toho viděl. Našel ztracené legendy. Pochopil, co je to dědictví minulosti. A neměl nikoho, žádnou duši, se kterou by si o tom mohl popovídat. Všechno si zapisoval na pergamenové listy, které buď získával od procházejících mytágových forem z budoucích věků, nebo si je zhotovoval vlastnoručně z hlíny a hadrů které se povalovaly po lese - hmatatelných pozůstatků mytág, která vybledla a les je vstřebal zpátky. "Wyne!" Najednou se dívka objevila před ním a prodírala se trním na valu. Změna ji viditelně zmátla, polekala. V ruce měla něco

malého, černého - panenku. Jak slézala na plochu, hradiska, jednoduchý kostěný náhrdelník jí chřestil.

"Co to máš?" zeptal se Wyn dcery.

Když k němu došla, zastavila se; buclaté dítě, důkladně zachumlané do šedohnědých kožešin, v kalhotách a botách z jelení kůže. Měla veselý obličej a temně hnědé oči, tvarem připomínající mandle. Na horním rtu se jí perčil pot. Před několika dny si černé vlasy spletla do pevných copů a namazala si je sádlem, aby se leskly. Ted' už se rozplétaly a byly plné úlomků listů.

"To je můj první rajathuk," řekla Morthena a podala panenku otci.

"Udělal jsem ho dnes ráno."

Wyn si od ní panenku vzal a chvíli ji obracel v prstech. Byla začerněná nad ohněm. Tvář se nedala poznat, ale kroužky, které do ní vyryla, hovořily dost jasně. Instinkt vzešlý z mnohaleté zkušenosti mu napověděl, že dřevo je trnkové.

"Jak by to mohl být rajathuk?" zeptal se kousavě. Na Mortheně bylo vidět, že nechápe. "Ze které části stromu jsi ji udělala?"

Náhlé osvětlení. Ušklíbala se. "Z větve..."

"Takže je to...?"

"*Injathuk!*" vyhrkla: "Hlas ve větru."

"Přesně tak! Kmen vynáší hlas z kostí, které žijí v zemi mezi kameny; větve jej šíří v semínkách, ve hmyzu a na křídlech ptáků. To jsou úplně jiné funkce."

Morthena se zlověstně podívala na deset obrovských soch rajathuků.

"Skogen se mění," řekla a zamračila se. "Je jiný."

"To je pravda..."

Wyn měl radost sám ze sebe. Předvídal, že Morthena -napůl člověk, napůl bytost lesa, podobně jako její ztracený bratr, ubohý Scathach, který se někde toulal - bude změnu vnímat jako člověk.

Tuthanachové, mytága, takové věci samozřejmě poznat nemohli.

"Skogen se mění. Co ti to říká?"

že tento okamžik přijde. Tigův zjev se poslední dobou změnil. Pořád to byl osmiletý chlapec se skřítkovskou tvář, ostrými rysy, očima jako kočka a vlasy svázanými řemínkem z vydří kůže, ale poslední dobou se z něj chlapeckost ztrácela; začínal vypadat jako mrtvola. Byl svrašťelý, ztrhaný a smrtelně bledý. Wyn dobře věděl, že když se do takového stavu dostal, tak 'putoval', létal... prožíval odtržení od těla, které patřilo k rozvíjející se šamanské zkušenosti. To byla přirozená změna, na kterou skogen neměl žádný vliv. Zato si na jeho

vzezření vybíralo daň napětí a fyzické vysílení. Měl na sobě stejný oděv z vlčích kůží jako Morthena, ale propíchal si kůži ostrými jehličkami ptačích kostí. Byly jich stovky a některé mu zajely až do masa. Úmyslně si zjizvil obličej (ale ne do hloubky). Stával se šamanem, strážcem paměti. A to ještě nebyl ani rajathukem. "Co budeš s tou kostí dělat?" zeptal se znovu Wyn. "Rozřežu ji. A vysaju, co zůstalo z jejího ducha." Wyn zavrtěl hlavou. "Duch toho dítěte se už vrátil mezi jeho lid. Snědli jeho tělo. V kosti žádný duch není." "V každé kosti je duch. Když ho vysaju, dobře se nakrmím. Stanu se *bílou pamětí života*. Stanu se *lovcem jeskyní*. Sám se stanu kostí. Kost vždycky vydrží víc než peří. Moje magie bude silnější než ta tvoje ptačí."

"Jsi Tig. Jsi chlapec. Nemáš žádnou magii. Jsi můj syn." "Nejsem tvůj syn..." zasyčel zlostně Tig a zavrtěl hlavou. Prudkost jeho slov Wyna překvapila a hněv ho umlčel. Díval se na Tiga. Tig znejistěl, ale v jeho zešílených očích nebylo po slzách ani památky. Takže chlapec na to už přišel. Na mytágo to bylo úžasné. Wyn vždycky věděl, že se Tig se způsobem svého stvoření vyrovná. Patřilo k mýtu, který zosobňoval, že přesně to udělá. Tig už dávno přišel na to, že nemá žádnou přirozenou matku. Tuthanachové ho sice krmili a šatili, ale vždycky se na něj dívali podezíravě. Žil se svým otcem a sestrou Morthenou ve Wynově malé, čtvercové chatrči za palisádou vesnice, ale málokdy ho bylo možno pod její střechou zastihnout, mnohem víc času trávil na lesních paloucích.

#### LA.VONDYSS

Tuthanachové byli ztělesněním legendy. Ale i Tig byl legendou. Oba mýty - Tuthanachův a Tigův - se překrývaly. Z tohoto zvláštního srůstu dvou příběhů vznikl jeden z nejstarších cyklů pověstí o 'cizinci': o chlapci se zvláštním nadáním, který zavítal mezi lid, jemuž je pod jeho vedením souzeno dojít k velikosti. Za několik tisíc let bude tento mýtus reprodukován v pamětihodnější podobě! Ale příběh zůstal prakticky stejný jako o čtyři tisíce let dřív. To, co Tig udělá pro tento neolitický kmen - jehož historie musela být sama o sobě po mnoho století pozoruhodná, když do svých rituálů včlenil ne *jednu*, ale *deset* totemových bytostí - bude to, že jej svou magií změní, zapůsobí na vědomí jeho lidu. V době, kdy se Wyn narodil - a která teď byla celý svět, celý život daleko - byla jejich pověst v Anglii už dávno mrtvá, ale kdysi měla obrovskou sílu a přirozeně se zachytila ve stínech...

Samotný Wyn neměl žádnou roli, kterou by v příběhu Tiga nebo stavitelů megalitů mohl hrát. Jeho rozhled a moudrost, souznění s přírodou a porozumění lidem, to vše ho předurčovalo k úloze kmenového kouzelníka, šamana. Ne nadarmo byl z Oxfordu! Přijali ho mezi sebe. Dali mu ošacení a jídlo. On jim poradil, jak vyrobit nástroje, které usnadní lov. Přiznal se do kmene a pomáhal plodit děti (žasl nad svou potencí).

Přestože kdysi žil mezi lidmi, teď se držel stranou. A pouze jedna věc ho trápila. Když se sám stal šamanem, neodsoudil se tím bezděčně k tomu, aby v Tigově příběhu sehrál vedlejší, ale především velice krátkou roli?

"Země se mění," řekl Wyn-rajathuk chlapci. "Poznáš to?"

Tig zavěťřil. "Cítím novou zimu. Nový sníh. Cítím novou paměť.

Ano. Dějí se změny."

"Rozumíš zdroji těchto změn?"

Tig se na krátko zamyslel a pak jako by něco pochopil, "Do země přišel nový duch," zašeptal. Pak promluvil hlasitěji: "Budu s ním bojovat. A na to budu potřebovat sílu lidí!"

Vzdomě zamával kostí. Morthena, která stála za Wy-nem, byla neklidná a zarývala prsty do jednoho z totemů. Tig se po ní podíval, ale nevěnoval jí pozornost. Přestože žili pod jednou střechou a Wynovi kdysi říkali 'otče', nebyli praví sourozenci. A za celou dobu společného života na sebe nikdy nepromluvili. Dokonce to vypadalo, jako by Tig dívku vůbec *neviděl*.

Morthenin pohyb za jeho zády Wyna vyrušil. Z obavy, aby jeho dcera nevkročila na zapovězenou půdu, se pootočil. Tig toho okamžiku využil a jako šipka vystřelil z márnice. Přelezl val a prchal trnkovým houštím pryč.

"Sakra!"

Wyn se rozběhl za ním, ale měl už staré kosti a slabé tělo. Než se vyškrábal na násep, Tig už byl daleko v trní. Poslední, co zahlédl, byl odlesk slunce na jeho bledé tváři, když Tig maličko vystoupil z úkrytu v křoví, aby se podíval, co jeho stvořitel dělá.

Morthena a její otec sestoupili z kopce a po zřetelné stezce mezi mohutnými, rozložitými duby se vrátili do lesa. Obešli vymýcený prostor, na němž stála vesnice, a jen letmo přelétli očima po pálisádě z kůlů a hatí, korunované pochmurnými zvířecími lebkami. Ozýval se odtamtud dětský smích a nepravdělné rány na buben.

Šli dál, dokud je stezka nedovedla k široké řece.

Tady bylo světla víc. V místech, kde se koruny stromů natahovaly přes řeku, listoví řídlo. Celá oblast byla ohraničena opeřenými kůly, z nichž každý představoval jednoho zemřelého člena rodu, který sem byl položen, aby odpočíval v náruči říčního ducha, a teprve pak byl přenesen do márnice, ponechán hnilobě a rozkladu a nakonec spálen. Morthena to místo nenáviděla. Měla raději zelenější, intenzivnější světlo na loveckých stezkách níž po proudu, kde byla voda hlubší, ryby tlustší a byla tam podivná zboženiště, v nichž se dalo tábořit a objevovat.

Pokud zrovna nepřišli pro své rozkládající se mrtvé, Tuthanachové se na půdu říčního ducha neodvažovali, ale Wyn žádné takové zábrany neměl a jeho dcera měla méně pověřčivou krev aspoň zčásti v sobě.

Teď ale nechala otce být a rozběhla se hledat někde na břehu místo, kde by mohla pomoci krátkého oštěpu, kostěných háčků a sítě ze střívek chytat ryby. Slyšel, jak se s cákáním brodí mělkou řekou a zahlédl ji jako temnou postavu, která se chvíli pohybovala na pozadí třpytivé žlutozelené hladiny a pak znovu splynula se stíny.

Wyn osaměl s tichým šuměním vody, šelestem větví v podzimním větru, cvrkotem a trylkováním ptáků.

Našel svou pozorovatelnou, hlubokou škvíru v řadě velkých, vodou chlazených balvanů na kraji lesa. Kdysi voda sahala výš, podemlela vápenec a vytvořila převis, který se hodil v dešti, pohodlné sedátko, kde mohl psát, a množství puklin a rozsedin, v nichž mohl uschovávat předměty a totemy vztahující se k jeho druhému řemeslu, *vědě*.

Schoulil se mezi balvany a udělal si pohodlí. Zahledl se na řeku a znovu se oddal vzpomínkám na Anglii.

Každý den tu trávil několik hodin, někdy i celou noc. Morthena to věděla a občas jí to dělalo starosti, ale nebyla zvyklá se otce vyptávat, co dělá. Řekl jí, že když sem přijde, "odchází" do svých duchovních snů. Jinou odpověď už nepotřebovala.

Jako šamanova dcera byla zvyklá starat se o jeho obydlí, pomáhat se sháněním a přípravou jídla; otec měl na práci jiné věci, pro dobro rodu.

Ve skutečnosti tam chodil proto, aby se z doby kamenné dostal  *pryč!* Chtěl přemýšlet o své minulosti a věnovat se tomu, co ho nepřestávalo fascinovat: zaznamenání pohybu mytág kolem řeky.

V posledních několika měsících se provoz dramaticky zvýšil. Přivedlo ho to k obnovenému zájmu o řeku a rozlehlou plochu jezera a bažin, odkud řeka vytékala.

Byl přesvědčen, že celá vodní cesta vychází z jednoho malého potoka protékajícího přes Ryhopské panství v místech, kde žil jeho kolega George Huxley, kterého chodil často navštěvovat. Ten potok, jenž měl na mysli, vtékal do Ryhopského lesa nějakých dvě stě yardů od domu a vynořoval se na poli za lesem, ani ne o čtvrt míle dál.

Jenže...

Cestou přes prvotní les tento obyčejný potok prodělával fantastickou proměnu. Jednou to byly obrovské peřeje, valící se mezi strmými skalními stěnami, jindy tiché mokřady, které za léta strávená u Tuthanachů postupně objevoval a zamilovával si je. Řeka tekla až do nitra lesa, do samotné Lavondyss. A pak dál, zpátky do lesa, ven směrem k Anglii...

Tuthanachové žili na té části toku, která už směřovala z lesa ven. Wynův domov byl po proudu. Ale mytága chodila opačným směrem: na sever, do srdce říše...

Mytága, která se tu objevovala, postupovala většinou pěšky. Několik jich proveslovalo kolem na mělkých člunech, zápasíce s proudem; někteří jeli na koni. Totemové sloupy ověšené cáry hadrů míjeli všichni obezřetně. Věděli, že se na takovém zakletém místě nemají zdržovat.

Za ta léta, co tu seděl a studoval výtvary svých i cizích snů, zaznamenal na padesát, možná i víc legendárních postav. Viděl Artuše, Robina i Zeleného Panáka v tolika podobách, že měl pocit, jako by je viděl už všechny. Viděl severské berserkry, ale i royalisty, britské vojáky, rytíře v brnění, Římany, Řeky, bytosti, které vypadaly spíš jako zvířata, a zvířata, která jako by měla lidské vědomí, a další projevy života, které vděčily za existenci rovným dílem říši stromů a lidským údům, které je nosily. Viděl něco, co považoval za *Twrch a Trwytha*, obrovského kance, kterého ulovil Artuš. Obrovské zvíře se ve své totemové podobě přehnal jako šílené mezi kůly mrtvých, svými hrby rozhrnovalo stromy a jeho kly zanechávaly hluboké jizvy v kmenech stromů. Běželo kolem řeky dál a ztratilo se v lese. I bez tohoto dramatu by to pro Wyn-rajathuka bylo vzrušující setkání, neboť zahlédl také bojovníky kmene,

primitivní tlupu ze středoevropských kultur doby železné, z jejichž divokosti a měřítek pro 'divokého kance' vznikly pozdější pověsti o 'lovení obřích zvířat'. Jeden mýtus, podobou lidský, byl převeden do jiného, podobou zvířecího, ale základní příběh potlačování, konfrontace a útlaku zůstal stejný.

*Moci tak mluvit o všem, co videi. Kdyby tak...* Rychle tu myšlenku zapudil, protože musel myslet na něco důležitějšího.

Jednoho ze všech těch, kteří tudy prošli cestou na sever do té nedosažitelné země, Lavondyss, nestvořila mysl, ale byl z masa a kostí.

Nevěděl, proč o něm uvažuje jako o muži, ale byl přesvědčen, že nějaký muž, muž jako on, muž odněkud *zvenčí*... že někdo takový tudy prošel, cestou podél řeky. Bylo to dřív, než sem přišel Wyn, ale možná jen o pár let. Ať už to byl kdokoliv, on tam po sobě zanechal Tuthanachy, zříceniny a mnoho dalších věcí, byl to on, kdo tuto část lesa poznamenal svou mytologickou energií. A teď...

Teď přicházel *další* takový.

Každé špitnutí intuice Wyn-rajathukovi prozrazovalo, že se blíží. Opět viděl nově příchozího jako muže a byl překvapen svou stařeckou smířlivostí s povahou změny, k níž v lese docházelo. Neměla nic společného s jeho šaman-stvím, s jeho putováním do země ducha. Byl si prostě *jist*, že se blíží někdo jako on, někdo *zvenčí*...

Hleděl do dálky, kde korunami stromů ospale pronikalo trochu víc světla.

*Kdo jsi? napadlo ho. Jak dlouho ti bude trvat, než sem dorazíš? Jak se dostaneš do Lavondyss?*

Najednou si uvědomil, že Morthena stojí u něj a prohlíží si ho. Vypadala vyplašeně a nervózně.

"Co se děje?"

Zalétla očima k řece. "Něco jsem zaslechla. Myslím, že někdo přichází."

"Rychle. Do skal..."

Dívka vlezla do úkrytu za otcem. Několik minut bylo ticho, ale pak v korunách stromů znenadání zavládl neklid a mýtinu s křikem přeletělo několik ptáků. Nato vyrazili ze stinného houští níž po proudu tři jezdcí a rozjeli se přes řeku, rozstříkující kolem sebe vodní tříšť. Pak se z lesa vynořil čtvrtý jezdec a sjel k vodě nedaleko kůlu duší. První tři hlasitě zařvali - Wynne-Jonesovi to znělo jako

bojový ryk - když tímto úsekem řeky projížděli. Zastavili se, otočili koně na místě, nervózně se zahleděli na totemy ověšené cáry rubášů a začali očima propátrávat zem a les kolem. Wyn měl pocit, jako by se vůdce díval přesně na něj, a tak se ve svém úkrytu ještě víc skrčil. Jezdci byli jeden jako druhý: vysocí, mohutní, oblečení do tmných plášťů pro cestování v zimě. Vousy měli rudé a vlasy volně rozčesané. Na hlavách kožené čepice s volnými lícními klapkami, tváře černě pomalované. Čabraky na jejich statných, temnohřívých koních byly velice jednoduché, sedlové pokrývky měly nevýrazný kostkovaný vzor.

Jeden z jezdců se proti jednomu totemu prudce rozjel. Bronzový meč se kmitl vzduchem, ozval se zvuk praskajícího dřeva a horní část kůlu odletěla i se zbytkem hadrů na dvacet yardů do vody. Čtveřice se rozchechtala. Meč zajel zpátky do pochvy. Otěže šlehly do kohoutků, do koňských boků se zaryly kožené boty a jezdcí vyrazili pryč z tohoto místa mrtvých. Ujížděli mělčinou proti proudu, až jim zmizeli z dohledu.

Wyn s Morthenou se pomalu, opatrně vrátili ke břehu a zahleděli se za divokou tlupou.

"Byli to skogenové?" zeptala se.

"Ne."

"Tak kdo to byl?"

"I kdybych ti to prozradil, nic by ti to neřeklo."

"Zkus to. Už jsem pochopila hodně zvláštních věcí..."

"Později," sykl na ni Wyn, jako by najednou pospíchal. "Pojď. Chci vědět, co udělají, až dojedou k močálu."

"K močálu? K jakému močálu?"

"Nevyptávej se pořád. Pojď. Za nimi..."

Wyn našel rytmus, který dceři vyhovoval. Běžela sice napřed, ale Wyn nikdy nezaostal o hodně. Místy, když břeh nebyl zarostlý, se držela krajních stromů, jindy se nechala vést lesními pěšinami, když obří stromy, které sklouzly do vody, průchod po kraji lesa znesnadňovaly. Wyn si vypomáhal holí, ale byl rozrušen a nabit energií a zazlival Mor-theně užaslé pohledy, jimiž jeho čilost hodnotila. <sup>v</sup> *Kirduovi synové*... opravdu to mohli být Pryderiovi předchůdci z rané doby bronzové? Velká část slavné keltské ságy o Pryderiovi se ztratila, pohlcena pozdější artušovskou romancí, ale bylo mimo vší pochybnost, že v těch nejvzdálenějších časech taková postava existovala. Wyn viděl mnoho jednotlivostí cyklu, ale

Pryderia nikdy. Ve starém jazyce se jmenoval *Kirdu*. A měl podle ní čtyři syny...

*Mohli* být jezdcí právě těmi syny? Měl každý z nich černé srdce, černou duši a chmurný osud před sebou...?

Pokud ano, tak jezero, které leželo před nimi, překonají na člunu. Wyn zrychlil krok. Zoufale moc si přál vidět právě tuto část bájného cyklu, který ho po léta strávená v lese tak fascinoval. Příjezd převozníka by totožnost jezdců potvrdil...

Po dni se řeka zakalila blátem. Les prořídł. Duby nahradily olše, pak vrby a porosty stříbřitého hloží. Nad vším se vznášelo nezvyklé ticho.

"Jsme skoro u jezera," řekl Wyn. "Tak daleko jsem nikdy nebyla," zašeptala Morthena. "Já sem chodím často," zamumlal otec. "Jezero je jedním z přirozených shromaždišť lesního života. Neprůchodné místo. Říkám to zjednodušeně, ale aspoň si ti zapamatuješ. Jsou s nimi spojeny stovky pověstí, většinou velice pochmurných."

Sklopil oči k dívce, která o pozorně poslouchala. "Převozníkem mrtvých počínaje a Artušovým pohřebním člunem konče..."

"Po-mé době," připomnělo dítě. V dané situaci takový postřeh vyzníval nanejvýš absurdně. Wyn se zasmál. "Po tvé době," přisvědčil. "Pojď! Ukážu ti, co se stane čtyři tisíce let v tvé budoucnosti v nějaké mlhavé, blátivé, rákosím zarostlé pustině."

Voda, kterou se brodili, byla čím dál kalnější a nohy jim v ní těžkly. O několik minut později vyšel Wyn jako první ze stromů na okraji širokého mokřadu.

Byla to bezútěšná, opuštěná končina. Plným právem si zasloužila pojmenování pustina, pustina vody, bláta a smutného putování po mlhavých březích jezera. Druhá strana močálu se ztrácela v husté mlze, ale bylo vidět vrcholky prvních stromů. Vysoké, husté rákosí se kolébalo ve větru. Kalnou vodou se míhaly a cupitaly tmavé siluety vodních ptáků. Vrby se svěšenými větvemi skláněly až k nim a svými kořeny místy tvořily mosty mezi ostrůvky pevnější země. Páchla tam hniloba. Obloha byla šedivá a mlhavá. Je-zerní voda se kalné leskla, tiše narážela na zem a všechny ostatní zvuky pohlcovala.

Přikrčení, brodili se travnatou mělčinou k pevnému hliněnému břehu. Morthena mu ukazovala stopy kopyt, zpře-lámaná stébla a bahno, které se po průjezdu koní ještě nestačilo usadit.

“Kam se poděli?” zeptala se. Wyn zavrtěl hlavou. Narovnal se a začal pozorně propátrávat vrbový les a rákosové houštiny. Poklepal Mortheně na rameno a řekl jí, aby se postavila a podívala. Spatřila nejasný obrys mohutné, člověka připomínající postavy, která vešla do jezera a pomalu se potopila pod hladinu. Její sestup doprovodilo jen několik vlnek a znovu se rozhostilo ticho. Jen dvě velké vrby se zachvěly.

Jezdci tu někde museli být. Wyn zneklidněl. Obával se, že ho mohli s dívkou zaslechnout a třeba je právě teď obkličovat. Ale všude bylo ticho a klid... až na hejno volavek, které se tu znenadání objevilo, důstojně se brodilo rákosím a proklovovalo se směrem k Wynovu úkrytu. Občas některá zvedla dlouhý zobák k nebi a zakřičela; ostatní propátráva-ly vodu.

Morthena, které měla stále přes rameno přehozeny své rybářské háčky, si začala stěží slyšitelně prozpěvovat tuthanašskou píseň k lovu ptáků a přebírat se v háčcích, jako by se rozhodovala, který by bylo nejlepší použít, kdyby se chtěla vrhnout do rákosí a chytit za nohu toho ptáka, který se bude z vody zvedat nejpomaleji.

Ale její dychtivé očekávání bylo zmařeno. Jedna z volavek znenadání vykřikla a začala sebou prudce zmítat. Hejno se hlučně vznadlo nad ztracenou družku a zmizelo za vrbami. Morthena zalapala po dechu. Wyn se jen fascinovaně díval.

O sto kroků dál se nad hladinu zvedly dva trsy rákosí a prudce se rozkomíhaly. Ukázalo se, že jsou to lidské postavy, muž a žena. Vysoké vodní rostliny měli ovázány kolem celého těla od pasu vzhůru; níž byl nahý. Rákosí jim Čnělo nad hlavu o polovinu výšky člověka. Měli je převázáno, nejspíš střívkem, v pase a kolem hlavy, a před očima vertikálně rozhrnuto, aby viděli. Žena si je svázala i na hrudi, snad aby prsům dodala víc volnosti.

Ona byla tím, kdo držel síť. Pomalu ji namotávala a neklidně těkala pohledem Wynovým směrem. Muž se přebrodil k ptákovi, který se zmítal na hladině, a zvedl kamennou palici, aby ho zabil.

Ale rána už nedopadla.

Stejně rychle, jako se lovci volavek objevili, také zmizeli; potopili se, takže se v přirozeném prostředí močálu úplně ztratili.

Mezi Wynem a lovci najednou vyjel kůň. Jezdec mu byl povědomý. Za prvním se objevil druhý a třetí. Koně zápasili s bahnem, hlasy mužů prozrazovaly potlačovaný vztek.

Čtvrtý jezdec se vynořil z rákosí téměř tam, kde se krčil Wyn, ale podobně jako jeho druhové měl oči jenom pro druhou stranu jezera, kde les mizel v oparu.

"Co vyhlížíš?" zeptala se Morthena.

"Flotilu černých lodí," odpověděl jí šeptem Wyn, "taženou obrem, který chodí po vodě. Ta je převezé do neznámé země za jezerem..."

"Kdo jsou?" položila mu Morthena další otázku. Tentokrát odpověděl po kratičkém zaváhání. "Indoevropští najezdníci. Kočovníci. Jejich kmen si říká *Alentiové*. Jsou dost krutí, nebo spíš byli, dva a půl tisíce let před Kristem... napadali první zemědělské osady ve Východní Evropě, ale postupně splynuli s prvními přicházejícími skupinami Keltů."

Většina toho, co řekl, byla anglicky. Morthena udělala nevrlý, otrávený obličej. "To mi nic neříká," přiznala.

Wyn se usmál a zaklepal jí na nos. "A co čekáš? Vždyť jsi neolitický divoch. Tihle lidé jsou kultivovaní vrazi z doby bronzové.

Dokonce..." Trochu se zvedl, aby si mohl nervózní jezdce na neklidných koních lépe prohlédnout. "Dokonce bych řekl, že jsou to Kirduovi synové. Hledají cestu do podsvětí, aby tam ukradli tělo ženy, která sřeží temnotu a zneuctili ji, aby mohli jejím prostřednictvím vyvolávat duchy a poroučet jim."

"A jak to dopadne?"

"Neznám celý příběh. Pokusí se do podsvětí dojet, ale uváznou v labyrintu, který kolem nich vznikne všude, kam přijdou. Nevím jistě, jak to dopadne. Nevím, jestli se nějak dostanou ven..."

Morthena přikyvovala, jako by rozuměla každému slovu. Očima ohromeně visela na neklidných jezdcích, kteří vyčkávali v bažině a pozorovali zamžené vody.

"Takže tam teď jedou..." řekla. "Do podsvětí. Do Lavon-dyss."

Wyn-rajathuk se neubránil smíchu, ale aspoň se jej snažil co nejvíc utlumit. Morthena se nejspíš usmála. "Co je na tom tak směšného?"

"Nic," odvětil její otec. "Nic není směšného. Máš úplnou pravdu. Každý tvor, každá bytost, která jde proti proudu této řeky, hledá cestu do Lavondyss. O té zemi se říká, že je to místo, kde duše lidí přestávají svazovat léta. Lavondyss je svoboda. Lavondyss je cesta domů..."

Najednou na něj přišel smutek. Všechno, co o Lavondyss věděl, se dozvěděl od mytág, s nimiž byl schopen komunikovat. Bylo to místo, kde čas plynul, jak se mu zachtělo, nebo možná neplynul

vůbec... a byl to domov. Zřetelně to cítil. Myslet na Lavondyss znamenalo myslet na Oxford a na Annu, na život, na který nikdy úplně nezapomněl. Měl se víc snažit proniknout do vnitřního lesa. Neměl se nikdy podvolit křehkosti těla, moudrosti, která mu našeptávala, že se má usadit, odpočívat a hledání vzdát. Byl poutník, který se obrátil. Většinu života se díval, jak kolem procházejí dobrodruhové, lidé různého věku, rodiny, klany, dokonce i armády... ti všichni se plahočili od tlačenic lidských myslí, časem lesa a spadaneho listí, až tam, kde naleznou svobodu... Právě se chystal, že jí pošeptá víc, ale dívka ho popadla za ruku a oči se jí rozšířily úděsem. Ukazovala někam přes jezero. "Člověk! Jde po hladině!"

Také Kirduovi synové zjevení spatřili. Viditelně zneklidnili a popohnali koně ještě dál, hlouběji do vody na okraji jezera. Wyn-rajathuk se zvedl, aby lépe viděl. Převozník byl vysoký, ale žádný obr to nebyl a iluzi, že jde, vyvolával vlnivý pohyb jeho těla, neboť se ohýbal ze strany na stranu, jak se pomocí tyče snažil domaněvrovat ke břehu jezera. Stál v mělkém koraklu, jehož boky vyčnívaly sotva palec nad hladinu. Vlastně ani nebyl oblečený, spíš obměňý do zvláštní konstrukce z dlouhého proutí, kterou měl přivázanou k tělu a nohám a pokrytou listím, jme-lím a lekníny. Na několika místech se pruty zlomily a trčely mu z údů jako přeražené bodliny. Kolem krku mu visela mrtvá vydra.

Zatímco se kroutil a tyčí se odstrkoval z oparu směrem k lovcům, vynořila se za ním flotila temných člunů. Bylo jich dohromady pět, vodotěsných koraklu s vysokými, za-černěnými boky, každý dost velký pro dva muže.

Wyn se usmál. Vybavila se mu pozdější verze, která tento základní obraz až příliš zromantizuje. Převozník převážející korakly: velmi praktické. Praktické bylo ostatně všechno kromě samotného převozníka, který byl vysněný: oděný do vrbového proutí, přikrytý lekníny (voda), jmelím (na zimu) a listím (na léto).

"Já chci taky vidět," sykla Morthena a chtěla se postavit, ale Wyna se zmocnila náhlá otcovská obava. Všiml si hrozby v pohybech Kirduových synů, kteří slezli s koní a začali se brodit převozníkovi vstříc. Instinktivně vytušil, co bude následovat, a přinutil dceru zůstat v úkrytu, navzdory jejímu nepříjemně hlasitému protestování. A ten pocit byl oprávněný.

Převozník byl z vratkého plavidla rychle a surově sražen. Třikrát vykřikl. Byl to zvláštní zvuk, jako pronikavé ptačí vřeštění. Kalným světlem se blýskla bronzová čepel, a když se převozníkově tělo objevilo znovu, plavalo v rákosí. Koně, vylekaní pachem krve, se neklidně brodili mělčinou, plašili se a protestovali.

Kirduovi synové koně přivedli, uklidnili je a přivázali k pěti koraklům. Převozníkův člun zničili a udělali si z něj primitivní pádla. Potom vypluli na jezero a rychle zmizeli v mlze. Odjeli hledat místo, kde do této pustiny rákosí a bahna ústil horní tok řeky.

Brzy zavládlo zase všude ticho, jen občas zaržál některý kůň, když byl zatažen na hlubší vodu. Jeho pán ještě netušil, že svým bezcitně krutým činem Kirduovi synové uvedli do pohybu kola, která dovedou jejich cestu do podsvětí k neblahému konci.

Jiný zájem přiměl Wyn-rajathuka k tomu, aby se zadíval na obrovské vrby, které vyrůstaly z vody a natahovaly se nad hladinu, jako by se chtěly vrátit do starší země, za opar nad močálem. Taková vražda je docela běžná věc, usoudil. Byl přesvědčen, že až sem přijde příště, najde tu nový strom, který bude vyrůstat z bahna v místě, kde převozníkově zohavené tělo pomalu ovíjel svými kořeny les.

Morthena vycítila, že kolem je bezpečno a otec je stále v šoku, a tak se pomalu postavila a rozhlédla se po prázdném jezeře. "Oni ho zabili?" zeptala se. Wyn zamračeně přikývl. Viděl všechno, co vidět chtěl, a co vidět potřeboval. Vzal dceru za ruku a vyvedl ji zpátky na pevnější půdu. Ale Morthenu jezdci nepřestávali fascinovat.

"Proč ses smál, když jsem se ptala, kam mají namířeno?" zeptala se ho znovu, když se vraceli kolem řeky a sešli na stezku, která zabíhala hlouběji do lesa.

"Vlastně jsem se nesmál," řekl Wyn. "Vzpomněl jsem si na pověsti ze své doby. Vždycky to vypadalo, že je úplně snadné dostat se do podsvětí. Někdy bylo třeba přemoci obrovské psy nebo hady, ale většinou stačila příhodná jeskyně nebo studna, do které se jen tak vjelo."

Zastavil se, aby popadl dech, a posadil se na padlý, mechem obrostlý dubový kmen, který ležel přes vodu, zachycený větvemi na protější straně. Morthena se dívala do vody, jak se tam kmitají a třpytí ryby se stříbrnými ploutvemi.

"Jenže do Lavondyss se *nedá* jen tak vjet," pokračoval. Říkal to spíš pro sebe a neurčitě civěl někam do dále. Morthena ho jedním okem sledovala, druhé nespouštěla ze života v řece. "Musíš najít tu pravou

cestu. A každý odvážlivec musí hledat jinou. Pravá cesta do srdce té země vede mnohem starším lesem, než je tento..." Zvedl oči ke korunám stromů, za nimiž prosvítala jasná podzimní obloha. "Otázka zní... jak se *do* toho staršího lesa dostat. Bývaly doby, kdy lidé té moci rozuměli, kdy se cesta dala najít. Ale už v době, kdy žili tvoji lidé, Tuthanachové, zůstaly jen dřevěné symboly, myšlenka, slova a šamanské rituály takových, jako jsem já..." Usmál se na ni. Morthena si omotávala jeden cop kolem prstu a prohlížela si otce hnědýma očima, v nichž bylo vidět neklid; snad si myslela, že ho něco trápí.

"Šaman," řekl Wyn. "To jsem já. *Sham*. Raja-thuk."

„Injathuk," ozvala se, aniž by rozuměla.

"Ovšem. Injathuk. Čaroděj. Mág. *Druid*. Vědec. V různých staletích mám mnoho jmen, ale všechna znamenají jedno: *ozvěnu ztraceného vědění*. Nikdy ne *strážce moci*. Dokonce i pro *vědce* to platí..."

Odvrátil oči od ní k hemžení přírody, k tiché moci lesa. "Možná se mylím... možná si věda najde do prvotního lesa vlastní cestu..."

Morthena ho nenechala domluvit. Zvedla ruce a dala mu tak najevo, že ji ta tiráda ve dvou jazycích, z toho v jednom tajemném, přestává bavit. "Když je tak těžké se do Lavondyss dostat, tak proč se o to ti jezdcí vůbec pokoušejí? Když se stejně nedostanou tam, kde se duch osvobodí od času, tak proč to zkoušejí?"

Na osmileté neolitické dítě to byla chytrá otázka. Odmlčel se, aby ji pochválil. Láskyplně ji štípl do tváře a usmál se. "Protože v legendě, v *mýtu*, to tak chodí."

"Nevím, co je to *mýtus*,"<sup>1</sup> zamumlala nevrle.

"Zdroj," upřesnil, přestože věděl, že to je z její strany jenom netýkavost. "Jeich hledání cesty je to, co leží v jádru legendy. První zvířata přišla na svět, aby jej zabydlila a rozhojnila se, ale nejdřív svou zem musela najít. *Rajathuk* musel bloudit po světě nekonečnou nocí, než našel nejstarší kost, na jejíž životní síle se mohl uchytit, vyrůst a vztáhnout ruce k nebesům, aby se z jeho prstů mohl zrodit *inja-thuk*, zazpívat schovanému slunci a přivést světlo."

"To všechno už vím," ozvala se nespokojeně Morthena.

"Tak vidíš. Každý tvor hledá své místo ve světě. Hledej. Nacházej. Putuj. Hledej cestu domů. Hledej cestu do prvního domova ze všech. Dobrodružství... i příběhy se vyvíjejí a rozvíjejí *téma* probádávání podsvětí. Sami poutníci jsou legendami. Jsou to mytága. Jsou to *sny*... a jako sny se chovají, podle paměti toho, komu se zdají. Nic jiného jim totiž nezbývá. Ten člověk, který tu kdysi prošel, ten, který

stvořil tvůj národ, ale i bažinu, po sobě zanechal život, který se chová podle toho, jak si to on pamatoval. Synové Kirduovi nemohli převozníka ušetřit, protože ho ani v legendě neušetřili. To, co dělají v mezidobí, je jejich věc, ale když je osloví stavba legendy, jsou bezmocní. Jsou povoláni. Jenom ten, který tu kdysi prošel... a já... jedině my dva jsme svobodní a pro nás povolání neplatí. My *nejme* snoví. Jsme živí. Jsme ze skutečného světa. Vytváříme svět kolem sebe. Zaplňujeme les bytostmi. Naše zapomenutá minulost se nám zhmotňuje před očima a my jí v tom nemůžeme zabránit..."

Morthena se na otce pozorně dívala. Byla neklidná. Čekala je ještě dlouhá cesta, než budou doma. Wyn přesně věděl, na co myslí, protože mu ten pocit sama popsala.

Poslouchala ho ráda, a i když často mluvil o věcech, které byly nad její chápání, probouzela v ní jeho slova nápady a představy. Ale teď pomalu dostávala strach. Jeho slova byli duchové, a ti nemohli v její hlavě jen tak sedět, bylo jim tam těsno. Zrychlovali jí tep.

Když se Wyn na chvíli odmlčel, zeptala se ho: "Ten člověk, který tu kdysi prošel, se dostal do Lavondyss?"

Wyn-rajathuk se usmál. "To bych také rád věděl. Zrovna jsem to chtěl říct..."

Jeho dcera se posadila na trouchnivějící kmen, předklonila se a oťfela se mu bradou o ruce. "Jaký asi byl?"

"Bylo mu předurčeno cestovat," řekl jí otec. "Byl poznamenaný. Hledal vítězství. Cokoliv a všechno z toho, co jsem řekl! Mohl si vzít totožnost z libovolné doby, která předcházela jeho narození. Mohl se zahalit opeřeným hávem tisíce legend. Ale srdcem byl zvenčí. Ze zapovězeného místa. Když do lesa vstoupí někdo cizí, změna se šíří korunami stromů jako oheň. Les vysává myšlenky, vysává sny..."

"Jako Tig. Vysává duchy z kostí."

"Ano. Asi ano. Ale zároveň s tím, jak myšlenky přijímá, něco ze sebe ztrácí. Musí, protože aby vznikl mýtus, musí dojít ke spojení, je to jako jiskra a prudký dech, dvě věci, které se spojují v plameni. Plamen znamená změnu. Toho jsme byli svědky, když jsme viděli, jak se totemy změnily, márnice zchátrala a kopec zarostl trním. Někdo z mého světa je blízko a les se k němu naklání, je napjatý a neklidný, srší energií. Ty to necítíš? Ty to nevidíš?"

"Ne. Všimla jsem si jenom skogena."

"To je totéž." Pozorně se na ni díval a uvažoval, jak jí to říct, aby pochopila. Chytrá byla. Dovedla pochopit, co jí vysvětloval,

pozoruhodně snadno. "Skogen se s námi spojuje, protože na nás *myslí*. To znamená, že o nás téměř určitě *v/*. Abych byl přesný, měl bych říct, že ví o *mně*. Vytváří nevědomé pouto na velkou vzdálenost, které se projevuje..."

Zaváhal. Dívčiny chápavé oči byly rozšířené a prozrazovaly vzrušení z toho, že ji otec zavádí tak hluboko do svého tajného světa. Víc než kdy předtím používal slova z jazyka své moci - angličtiny - a pečlivě jí je překládal.

Věděl, že ji ztratí.

"A to pouto se projevuje změnou mytogenetické krajiny..."

"Co?"

Zasmál se. "Přichází nějaký cizinec. Duchové lesních zvířat jsou neklidní. Předvídají velkou změnu."

"Tak proč jsi to neřekl hned?"

Strávili v lese druhou noc a měli hlad; měli takový hlad, že z toho byli rozčileni. Než dorazili na území Tuthanachů, kolem poledne dalšího dne, Wyn-rajathuk si všiml dalších projevů změny, dalších důkazů, že se blíží Skogen. Když zabloudil pohledem k zarostlému pahorku, všiml si, že val kolem pahorku je o něco nižší. Změnil se i tvar chýše na jeho izolovaném tábořišti.

Když se ohlédl zpátky k lesu, všiml si větrem zpřerážených dubů, vyšších než koruny okolních stromů, s větvemi jako černé údy a rohy.

Po těch obrovských stromech tam ještě před několika dny nebylo ani památky.

Morthena odešla do chýše připravit něco k jídlu - rybu, kterou chytila, česnekové cibulky, které nasbíral Wyn, a samozřejmě měli dost semleté pšenice na suchary. Wyn-rajathuk vyšel na kopec k márnici a vstoupil na plochu chátrajícího hradiska. Bezvýrazný, v očích mrtvý skogen vyrostl do výšky. Nový život na jeho mohutném trupu ještě víc rozbujel; z klíčových míst vyřezávaného kůlu pučelo houští listů a větví. Když natáhl ruku a chtěl si jeden list utrhnout, země se zachvěla a koutky skogenových úst jako by se lehce vytočily dolů. Hluboký zásek sekery, který jim dal tvar, tak dlouho černý, teď měl bílý okraj, jako by kůra byla čerstvě osekaná.

"Voláš *ho*? Nebo volá on tebe? Odkud se bere ta síla..."

Strom mlčel.

Wyn-rajathuk se otočil a postavil se čelem k lesu. Doufal v jeho objetí, ale našel jej chladný. Přelétl očima půlkruh vyřezávaných kmenů. Pohledy se mu vyhýbaly.

Skoro se bál vejít do márnice a podívat se, jestli se změnily kosti mrtvých; nakonec to udělal a v první chvíli se mu nezdálo, že by něco bylo v nepořádku. Pak jeho oči přivykly tmě.

Chlapec se do cruig-morny vrátil. Důkazů bylo dost. Vybral kosti z několika popelnic. Rozházel vysychající kosti u vchodu. Ani se nedotkl pozůstatků ženy, které kdysi spokojeně říkal "mami". Šakalové si na maso čerstvých mrtvol jistě dělali zálusk, ale zdálo se, že Tig je zahnal. Na podlaze byla krev a kamenný nůž.

Wyn-rajathuk stavbu prohledal, pak se vrátil ven a postavil se před dveře, s holí v rukou. Za jeho zády do místa rozkladu vletovali a zase z něj vyletovali ptáci, ale on čekal na pohyb z jiného směru a věděl, že přijde.

Za chvíli si všiml, že se Tigovi podařilo nepozorovaně vplížit do márníčního hradiska. Zahlédl kus jeho oděvu, jak se krčil za rajathukem, kterému Tuthanachové - stejně jako lidé před nimi - říkali Morndun.

Když zpoza totemového kmene vystrčil hlavu, Wyn-rajathuk zabušil holí do kamenného překladu márnice, aby dal najevo, že chlapce zahlédl. Tig okamžitě vystoupil z úkrytu, s náručí plnou kostí.

"Vrátil ses na místo odpočinku mrtvých, přestože jsem ti to zakázal," řekl rozezleně stařec.

"Nesu kosti zpátky," řekl nervózně Tig. Dlouhé vlasy si na temeni spletl do uzlu připomínajícího klas, převázaného pásky bílé kožešiny. Předloktí měl samý šrám; mohly to být rány způsobené hustým trním, ale Wyn-rajathuk si spíš myslel, že si je udělal sám. "Vysál jsi je?" zeptal se chlapce.

Tig se zašklebil a postoupil o krok, o dva. "To dítě bylo moc malé. Měl jsi pravdu. Nic tam nebylo. Ale vysál jsem už duchy pěti mužů. Kostí si toho hodně pamatují."

"Stačilo ti to na den?"

"Na den, tak nějak." Chlapec zaváhal, skřítkovskou tvář zkřivila nejistota, do pronikavých očí se vkradl neklid. "Mám ty mrtvé vrátit?" \*. "Přines je sem."

Wyn-rajathuk převzal kosti od roztřeseného chlapce. Teď, když byl sytý, když vykonal ten svůj zvláštní, neuvěřitelný šamanský rituál, byl opět dítětem, rozkuráženým tím, co spořádalo - nebo co si

myslelo, že spořádalo. Počmáral kosti spirálami a kosočtverci, mělkými symboly připomínajícími značky, jimiž tuthanaští řemeslníci zdobili kameny, dřevo a oděvy.

“Pojď dál...”

Tig ho dychtivě následoval do páchnoucího šera márnice. Wyn-rajathuk vrátil kosti tam, kam patřily; Tig si pamatoval, odkud je vzal. Potom se vrátili ke kamennému průchodu, který vedl z okolního světa, a přikrčili se tam, chlapec a muž a mezi nimi pronikající světlo.

“To chceš sníst všechny duchy, kteří tu jsou?”

“Všechny,” přisvědčil Tig. “Bude to trvat dlouho.”

“Kdo ti řekl, že máš jíst duchy? Bavil ses o tom s někým z lesa?”

Tig nechápavě zavrtěl hlavou. “Musím to dělat,” řekl bezvýrazně a Wyn-rajathuk se usmál. Věděl, že jinou odpověď ani dostat nemohl. ‘Pojídání duchů’ jako součást zapomenutého příběhu, který se jmenoval Ennik-tig-en’cruig (jméno, které znamenalo ‘Tig nedotknout se ženy, nedotknout se země’). Wy-novi neříkal nic. Ale pro lidi z doby čtyři tisíce let před Kristem, kteří jako první přišli s legendou o chlapci pojídajícím duchy, to asi mělo obrovský význam. “Jestli tě někdo z Tuthanachů přistihne v domě kostí, tak tě zabijí. Víš to? Děti sem nesmí. Utopí tě.”

“Já vím. Proto se schovávám.”

Aniž by o tom nějak moc přemýšlel, Wyn-rajathuk se smířil s nevyhnutelností Tigovy přítomnosti; stejně neexistoval způsob, jak tomuto vývoji v životě malého my tága zabránit...

“Je to dost nebezpečné, chodit pořád sem a tam. Měl bys to lepší, kdybys bydlel v cruig-morně, dokud všechno ne-sníš. Jestli ovšem sneseš ten puch a ubráníš se šakalům. Ale když přijde nový pohřební průvod, musíš odejít a dva dny se nevrátit. Je ti to jasné?”

Rozradostněný Tig přikývl.

“Víš, co s tebou bude, až tady skončíš?” zeptal se ho Wyn.

Chlapec zavrtěl hlavou.

“Zato já to vím. Víím o tobě všechno, Tigu. Nejsi mezi lesními mytágy nic výjimečného. Už jsem tě potkal. Zahlédl jsem tě. Slyšel jsem o tobě. Znáím tvůj příběh od narození do smrti, i když nepředstírám, že rozumím tomu, co děláš, proč to děláš a jak ses stal legendou. Ale víím, co způsobí, že se Tuthanachové změní... a co ti jeden z nich nakonec udělá.”

Tig na něj vytrřestěnýma očima zíral, ale zjevně byl schopen uvědomit si nanejvýš hrozbu. "To všechno ti řekly tlející stromy?" zeptal se ho mrzutě. "Jejich praskavé hlasy?"

"Ne. To všechno mi řekl hlas mé minulosti. Já jsem tě stvořil. Věděl jsi to? V mé době jsi byl legendou, zapomenutým příběhem; ale zůstal jsi tam, někde v hloubi mých snů, a les si ten sen vytáhl a podle něj tě udělal. Částí toho příběhu je, že chlapec přinese lidem novou magii. Vyvrátí totemy starého rodu. Svrhne muže, který hlídá mrtvé. A k příběhu patří i to, že chlapec sní hlavu muže s ptačím peřím. Nemám v úmyslu tu čekat, až k tomu dojde."

"Tvé totemy jsou už mrtvé," zašeptal Tig. "Poslouchal jsem je, nemají žádný hlas. Tvoje ptačí péra už nelétají. Ale tvou hlavu bych snědl rád, abych mohl vidět tvé zvláštní sny..."

"Nejdřív dokonči hostinu v márnici," řekl Wyn-rajathuk a zachvěl se.

Tig se odplížil do tmy, mezi dřevěné sloupy a vysoké kameny. Zanedlouho z něj Wyn-rajathuk neviděl nic než oči, šikmé, zářivé, děsivě pronikavé.

Mortheně se podařilo pomocí kostěného háčku a značné dávky drзости chytit štika. Přišla s ní do šamanovy nevelké, zanedbané chýše před hliněným valem vesnice a podle otcových instrukcí rybu rozřízla na dvě poloviny. Konec s hlavou zabalila do vaku z liščí kůže jako dar stařenám z velkého srubu. Ocas zůstal pro ně a Morthena jej udusila s lesními plody. Přitom se dívala, jak Wyn-rajathuk zaplňuje nahuštěnými černými znaky list pergamenu, který ukrýval v kamenné truhle v zadní části svého příbytku.

Po jídle si Wyn-rajathuk přitáhl svůj plášť ptačích duchů k ramenům a vepředu si jej zavázal na šňůrku. Vzal hůl a položil si ji na klín. Morthena ho rozzářenýma očima úzkostně sledovala. Wyn věděl, že cítí blížící se loučení. Všiml si, že je v 'nedělním', že si vzala malou rituální čelenku, kterou si šetřila na jarní ohně a letní lovy. Byla ze střívek, do nichž byly vpleteny barevné ulity suchozem-ských hlemýžďů. Zabrало jí týden, než si udělala pokrývku hlavy a šije jako modlitební závoj.

"Vysvětlil jsem ti někdy, co to je?" zeptal se jí. Zadívala se na řadu barevných pírek přivázaných po délce hole a zavrtěla hlavou. V posledních několika týdnech se jí otec často svěřoval se svými životními tajemstvími. Měla z toho radost a zároveň jí to působilo smutek. Smutek proto, že ji napadal jediný důvod, proč by ji měl

začít zaučovat *dřív* než po několika letech strávených u žen ve velkém srubu, od kterých se bude učit jejich moudrost. Wyn ukázal na dvě černá pírká na dolním konci řady. "Lysčí péra," řekl. "Jsou černá, protože jsou to dva roky, kdy jsem byl sám, ztracený v lese. Pak, když jsem bloudil divočinou, jsem narazil na kmen, který legenda zná jako *Amborioscantie*. Byli to lidé, kteří se jako první naučili dělat kouzlo s lesklou kamennou rudou. Své mrtvé pohřbívali v popelnících, mnohem větších než jsou urny Tutha-nachů. Jezdili na divokých koních. Vyráběli nože z lesklého kamene. Nejdřív se zahřeje v ohni a pak teče jako bahnitá voda. Znovu ztvdne a při tom se vytvaruje a naostří, tak jako se ostří vlčí kost, aby měla hrot."

"Ten hloupý příběh jsi mi už vyprávěl," řekla Morthena, prstem vytřela hliněný hrnec, v němž se předtím vařila ryba, a to, co na něm zůstalo, slízla. "O kameni, který teče jako horká voda. Jenže když jsi to vyprávěl posledně, nebyl jako *bahnitá* voda. Řekl jsi, že to byla barva, jakou má dubové listí na podzim. Jasná barva z lesklého kamene. Říkal jsi mu *kov*."

"Dobře sis to zapamatovala. Nejspíš jsem ztratil poetič-nost. K pozdější legendě o Tuthanaších, tvých lidech, patří to, že se jako první zmocní tajemství této záhadné substance a dají jí lidské jméno. Je to raná verze pověsti o magické kovárně, část legendy, která je pro někoho jako já nevýslovně nudná... jenže tvoje verze se vytratí z povědomí tři tisíce let před Kristem."

Všiml si, že dcera je netrpělivá, ale snaží se to nedat znát. Způsob, jakým jí některé pojmy podával, měl zřejmě k dokonalosti daleko, a výsledek pak byl ten, že příběh nepochopila. Zamračil se, zapátral v paměti. "O Kristovi jsem ti vyprávěl?"

"Z ducha zrozený, uměl chodit po vodě, vyprávěl příběhy, zemřel na stromě. Ano. O něm jsi mi vyprávěl. Ukaž mi další pírká."

"Dobrá. Po nějaké době mezi *Amborioscantii* jsem se oženil s Elethandian, nádhernou a smutnou ženou, o které bych ti mohl vyprávět pět úžasných příběhů a o které můj svět neví..." smutně se usmál, "*nic*. S Elethandian jsem měl syna. Svého prvního. Pro ni třetího. Byla provdána za jednoho lovce, ale to je jiný příběh. Můj syn se jmenoval Sca-thach. Tohle pírká, to červené, označuje rok, kdy se narodil. Je z orla, který seděl na dubu. Byla to první věc, kterou jsem spatřil, když Scathach otevřel ústa a ukázal světu, jaký má hlas. Pojmenoval jsem ho podle dubu, ne podle orla. Rozumíš?"

Některé věci se nemění. Vždycky dáváme jména podle okamžiku narození. Tak třeba Morthena,..."

V jazyce Tuthanachů *morthen* znamenalo 'náhlý vzlet ptáků'.

"A co kdybys uviděl zardoušeného vlka?" zeptala se. Byl to starý tuthanašský vtip a Wyn jej ocenil velkorysým úsměvem.

"Když se narodíš, tak změníš svět," řekl jednoduše. "Vždycky jsem to považoval za výbornou tradici, že by dítě mělo dostat jméno podle první změněné věci, které si jeho rodiče všimnou..."

Podíval se na dceru. "V tom světě duchů, kde jsem doma, vybíráme jména z *knih*. Hodně lidí má stejné jméno." Mortheně připadalo, že v tom musí být zmatek. Wyn se vrátil zpátky k holi. "Tady těch dvacet bílých pírek je mých dvacet let s *Amborioscantii* a dvacet let se Scathachem. Tohle černé pírkó ukazuje rok, kdy odjel, aby zjistil, jestli svým srdcem patří do světa, který je za lesem. Podobně jako ty, byl napůl z masa, napůl z lesa..."

Úzkost ho přinutila zaváhat. Morthena ho sledovala, ale neměla v očích ten zvědavý oheň, který viděl ve Scathacho-vi. Jeho dcera možná zůstane. Možná nebude nikdy potřebovat zjistit, do kterého z těch dvou světů vlastně patří...

"Tato pírká," pokračoval, "jsou moje roky mezi Tutha-nachy. Tady to šedé pírkó je *tvoje* narození; je z jeřába. Dohromady je to Čtyřiadvacet per. To je čtyřiadvacet let. Znamená to, že mi je sedmdesát čtyři... ale padesát let z toho jsem prožil v zemi duchů, ve světě stínů.. "

"Tvoje dcera-duch se jmenovala *Anna*" připomněla Morthena. "A ta země se jmenovala *Oxford*. Vidiš? Vzpomněla jsem si!"

Wyn se zahleděl do vyhasínajícího ohně. "Stýská se mi po ní. Často na ni myslím. Chudák Anna... tolikrát nešťastná. Co se s ní asi stalo?"

"Třeba se s ní Scathach setkal. Třeba se mu ji podařilo najít."

"Třeba."

Morthena natáhla ruku a sáhla si na červené a šedé pírkó, které označovalo její a Scathachovo narození. "Ale kde je Tig? Za Tiga tu není žádné pírkó?"

"Tohle je za Tiga," řekl Wyn-rajathuk a dotkl se pírká dva roky od Mortheninina. Bylo bílé, stejně jako všechna ostatní.

"To není pírkó pro narození."

“Tig neměl matku, jenom les. Vyšel z lesa, který je starší než les, ve kterém lovíte. Z toho, o němž jsem ti vyprávěl včera. Ten les je tady...” Poklepal si na hlavu. “Je neobyčejně starý; vypadá jako síť; chvěje se jako zvuk, kterého se chopil vítr; mluví a zpívá. Je jako blesk. Blesk jsi viděla, ne? Když uhodí do lesa. Jenže tady, v *tomhle* lese,” poplácal se po hlavě, “tady bije oheň pořád, ten les je ho *plný*. Šlehá ven a zasahuje i do lesa kolem nás. Celý les doutná a vznikají kosti, maso doutná a vznikají duchové. A tak přišel na svět Tig. Zvedl se z mokré hlíny a opadaného tlející-ho listí... ale pochází z lesa, který má v hlavě jeho otec.”

“Zato já jsem vyšla mamince z břicha,” prohlásila Morthena.

“Ano. Ty ano. Ale tvá matka... a všichni z její generace rodu... vyšli z lesa, protože je zrodil oheň v hlavě někoho jako jsem já, někoho, kdo před léty prošel kolem řeky, na chvíli se zastavil...a usnul. A zdál se mu sen.”

Poznal, že i když jí často vysvětloval, co je to mytágo, nebylo jí to ještě úplně jasné. Ale kdyby byla úplně mytágo ona sama, nemohla by se s ním bavit ani takto.

Wyn-rajathuk se nejistě postavil a vyšskubl z nákrčníku pláště žluté pírkó. Morthena se zvedla také. Vzala zabalenou porci ryby, jako by cítila, co chce říct. A když pak promluvil, posmutněla, ale poslechla.

“Musíš odejít do vodního srubu a zůstat tam, u žen. Máš nejvyšší čas. Ale je tu ještě jeden důvod, proč tě posílám pryč. Skogen intenzivně myslí na márnici, a proto na ni změny, ke kterým dochází, mají tak silný vliv. Mohlo by pro tebe být nebezpečné zdržovat se v mé blízkosti. Jestli je skogen ten, koho myslím, bude o tvém duchu dobře vědět. Nechci, aby ses změnila, ale máš v sobě dřevo a na dřevo působit může.”

“Je to můj nevlastní bratr?” zeptala se Morthena. “Scathach se vrací domů?”

“Jsem o tom přesvědčen. Můj syn se vrací. A mám silný pocit, že se zlobí...”

Položil žluté pírkó na horní konec hole a dlouhým střívkem je tam připevnil. “Možná je to poslední pírkó, které na holi bude. Až z tebe bude Morthena-wyaf/zw/, vezmi si pírkó a vyznač jím první z tvých let. Slibuješ?”

“Slibuju,” řekla dívka a sklopila oči ke koženému balíčku v nikách. Skogen byl blízko. Velice blízko. Mohl do země přijít každým okamžikem.

Když se Wyn-rajathuk přišel podívat na totemové stromy na márnicovém vršku, našel je zčernalé hnilobou, dokonce i Stín nespátrného lesa, který nedávno nově vyrašil. Ted' by l mrtvý. Pro muže, který se navzdory svému intelektu stal váženým šamanem, z toho vyplývaly dvě věci: jednak to, že zdroj kontaktu, který Stín nespátrného lesa oživil, je už tak blízko, že komunikace je zbytečná a viditelné projevy přibližování ustaly. A jednak to, že v kraji působí nová magie. Tigova magie. Moc rajathuka slábla jako mýtus, ne jako historie.

Nová soustava symbolů, nová cesta spoutání nevědomé síly jistých jedinců společnosti obývajících kraj... z prastaré psychovrstvy Tuthanachů se vynořovala nová magie.

Wyn věděl, že k takovým náhlým, prudkým proměnám víry a chápání muselo docházet po celé dějiny: zrození ega; sebezprojekce; chápání přírody; pojetí posmrtného života; chápání samotného početí. Všechny tyto vývojové změny myšlení začínaly stejně, u dětí, novou generací symbolizovanou *jedním* dítětem: nadané, svaté dítě, génius.

A právě takovým dítětem byl Tig. Jeho prostřednictvím, prostřednictvím toho zvláštního, barbarského dítěte - *Tiga nedotknout-se-ěny, nedotknout-se-země* - se zrodí úplně nová kultura a na dva tisíce let přinese do života lidstva nové pojetí posmrtného života.

Tig *zahájí* stavbu velkých hliněných hrobek; přijde s výkladem náhodných symbolů střední doby kamenné a podnítí jejich uspořádání do uznávané a srozumitelné soustavy používané při práci s kamenem a dřevem. Přitom bude vlastně jen reagovat na prudkou změnu vztahu mezi lidským vědomím a jeho nevědomým protějškem. V Irsku a v západní Evropě čtvrtého tisíciletí před Kristem se ozve podsvětí. Jeho hlas bude mnohotvárný a přinese novou, uspořádanější soustavu uctívání přírody, vytvořenou se značnou předvídatostí. Tohle všechno Tig začne.

Pochopitelně Tig nikdy neexistoval jako skutečné lidské dítě. Byl mýtem. Byl vyjádřením zrodu nové soustavy víry a náboženských obřadů, soustavy patřící do pozdější éry. Tigův způsob života, jeho agresivita a pojídání duchů, to vše bylo poplatné zrodu z představivosti lidí, kteří hledají vysvětlení svého původu.

Ale Tig žil stejně intenzivním životem jako každé jiné dítě, protože žil v celém lidstvu. Vznikl z archetypu. Měl moc.

Byl už dokonce mocnější než Wyn-rajathuk, protože se choval podle legendy: postavil se strážci starého domu kostí a pohrozil mu, že sní jeho hlavu. Šaman z kraje prchne. Tig ho bude pronásledovat a zabije ho, pak se vrátí a osloví síly země. Celý rod projde smrtí pohřbením. Všichni muži, ženy a děti ulehnu do hrobů v zemi a vstanou znovuzrození. Jediný Tig zůstane nepohřben a bude si pamatovat historii rodu. Stane se jejich pamětí. Proto vysával kosti mrtvých. Jejich příběhy se přerozeným Tuthanachům vrátí, ovšem v novém hávu. Tuthanachové začnou stavět první velké hrobky a vůbec poprvé komunikovat se svými předky.

Až bude po všem, mladík jménem Tig bude naražen na kůl a vrány mu vyklovou oči, jazyk a srdce a budou v něm hnízdit, dokud z jeho těla nepřehne také jeho duch.

Stále živý, odejde od svého lidu a bude bez očí, bez řeči, bez srdce a bez ducha žít dál, aby jim připomínal jejich zradu.

A dokonce ani to nebyla nejstarší verze mýtu...<sup>4</sup> Pokud šlo o Wyn-rajathuka, chtěl hlavu, kterou na svých ramenou nosil a která by jistě byla dobrým soustem, odnést do bezpečí. Ale nemohl to udělat dřív, než přijde skogen... Protože skogen byl jeho syn a on svého chlapce neviděl dlouhých deset let.

Tig byl možná blízko ovládnutí světa Tuthanachů, ale aspoň prozatím měl ústa plná márnice.

Ano, pomyslel si Wyn. Ano, ještě je čas. Můžu si dovolit ještě pár dní počkat.

Morthena se o mne postará.

Jakmile padlo rozhodnutí, byly už další kroky jednoduché. Wyn došel k osadě Tuthanachů, bránou vstoupil dovnitř, zastavil se a pozoroval chaos kolem sebe. Všechno, co mohlo, se tam hemžilo, kvokalo, pobíhalo, sekalo, umývalo, přikládalo na oheň, pokrývalo střechu došky, pokřikovalo. Jeho přítomnost v bráně způsobila, že na běžný obrázek života jako by padl stín. Kuřata se rozprchla; štěňata ňafala a lidé je okřikovali, aby byla zticha. Morthena si hrála s dívkou svého věku. Otce zahlédla, ale všimla si jeho pohledu a nechala si své city pro sebe.

Wyn-rajathuk zarazil opeřenou hůl do země a zakroutil jí doprava a doleva, aby se zavrtala hlouběji. Z velkého srubu vyšla Stará-žena-která-zpívala-řece, zavěšená do svého syna, nejstaršího muže v osadě, prošeďivělého a vrásčitého jako Wyn, přestože mezi nimi byl

dvacetiletý věkový rozdíl. Za ní šly další ženy a Jykiar - První-kanec-léta - který si nesl svou hůl s kančím klem. Tvářil se hrozivě a bylo vidět, že se nudí, čeká na chvíli, kdy bude moci znovu předvést své lovecké kouzlo.

Stará-žena-která-zpívala-řece došla až k Wynovi a položila šamanovi ruku na rameno. "Proč to děláš?" "Protože už mne nepotřebujete."

"Ale kdo bude chránit márnici? Kdo bude zpívat slunci? Kdo osloví měsíc? Kdo mi pomůže zpívat řece?"

"Poslouchajte hlas mladého muže," řekl Wyn. "Nedotkne se ženy. Nedotkne se země."

"Tig?"

"Tig. Přišel mezi vás. Přináší vašemu rodu nový hlas."

"Ale my jsme i tvůj rod."

"Už ne," prohlásil Wyn. "přišel jsem odjinud. Musím se tam vrátit."

Stařena ustoupila s sáhla si na uši, což bylo znamení velké úcty.

Ostatní Tuthanachové ji napodobili, dokonce i První-kanec-léta.

Wyn-rajathuk sundal z ramen svůj plášť z peří a pověsil jej na hůl.

Do okruží se opřel vítř a žlutá pírká se naježila, jako by cítila neklid.

Svlékl si hrubě tkanou halenu. Odkopl boty. Úplně nahý, vycouval za palisádu; od komunity, od neodbytných očí deseti rodových totemů, od svého života.

Jako cizinec, osamělý muž zbavený své moci, osamělý ve světě, který se řídil snem, se pak vrátil k řece, tam kde se mrtví loučí s vodou, než se jejich duch vydá na dlouhou pout' do Lavondyss. Tam, kde tak často tančil, zatímco Stará-žena-která-zpívala-řece nutila svým tajemným zpěvem přízraky točit se a tancovat.

Tam zůstal sedět, nejedl, nepil, nespál... pět dní.

Udělal si hůl z dlouhého kusu zlomené olše. Udělal si plášť z listů.

Každý den ráno se myl ve vodě, ulevoval si, kdy potřeboval, duchovně se očišťoval. Ani jednou se nena-pil.

Když byl prázdný a z toho, jak zhubl, měl závratě, ucítil, jak je skogen blízko.

Zpíval té blížící se síle. Zpíval svému synovi. Když se měsíc díval, tančil do kruhu. Pamatoval si všechny povolávací rituály a navzdory chlapcově nové magii je tady, na místě mrtvých, držel při životě. Byl poslední duch, poslední kost, která bude mít moc. Jednoho dne i Mortheninu kostru stráví nový šaman.

Avšak jeho ne. Wynovu ne. Nikdy. Jeho duch chutnal po mrtvém místě, po světě, který se jmenoval Anglie. Chlapec Tig by tomu nerozuměl. Pletlo by se mu to do jeho si-ly...

Wyn-rajathuk tančil. Zpíval.

Pátý den večer zastavil jeho pomalý tanec náhlý vzlet ptáků v korunách. Nedočkavě zabloudil pohledem na druhou stranu řeky a pátral mezi stromy po původci toho kradmého pohybu, který jeho bystrým očím unikl. Lesem se někdo nebo něco pohybovalo. Wyn zvedl olšovou hůl, začal se pomalu točit kolem dokola a měřit si zšeřelý palouk očima, až se vrátil k místu rozruchu.

Rozechvěle, vzrušené vykročil do tmy. Určitě tam někdo stál a pozoroval ho, vysoká postava v kožešinách...

Zabušil koncem své hole pro říční tanec do skály. "Tak vyjdi ven. Víím, kdo jsi. A není to zas tak dlouho, abys mě nepoznal..."

Křoví se zatřáslo. Někdo se tam pohnul. Postava vyšla na světlo, na palouk, a opatrně si ho prohlížela. Wyn-rajathuk cítil, jak se mu podlamují nohy, ale zůstal stát, zůstal pevný.

Ten, kdo před ním stál, nebyl Scathach, ale nějaká žena. Byla vysoká, vlasy měla dlouhé, rozevláté, barvy lnu. Temné oči, posazené daleko od sebe, na něm visely s pronika-vostí, z níž šel strach. Měla krásnou tvář, pozoruhodnou teplem a bolestí, které vyzařovala vstříc muži, jenž stál před ní a mlčel. Ale hyzdilo ji něco, co se Wyn-rajathuk naučil spojovat prakticky se všemi mytágy: stará jizva, vystouplá a bílá, táhnoucí se přes levou čelist. Bylo to impozantní, doslova dech vyrážející zjevení. Pach, který kolem sebe šířila, byl zčásti ženský a zčásti koňský; měla za sebou několik měsíců vytrvalé jízdy. Kožešiny, které měla na sobě, byly propocené a plné hlíny; živočišný tuk nebyl z kůže vyluhován a teď se kazil. Nebyla tedy lovec.

Pod levou rukou si nesla uzlík vlčích kůží a přes rameno jí visely masky svázané provázkem. Byly z kůry a byly už staré, trouchnivěly. Když se pohybovala, jejich mrtvé tváře o sebe klapaly. Prázdné oči a prázdná ústa Wynovi připomínaly hlavy, které viděl vytesané do kamene na své dlouhé pouti, než našel toto klidné místo. Okamžitě poznal, o koho jde. Rysy dvou masek, které zahlédl, mu byly povědomé. Stejně tváře pozorovaly les z mrtvých stromů na márnicovém vršku.

Z ničeho nic zjevení promluvílo: "Vy jste Wynne-Jo-nes?" zeptala se a on se zapotácel úžasem, že po tak dlouhé době opět slyší své tajné jméno. Znělo mu cize. Bylo z jiného života, z jiného světa.

"Jsem Wyn-rajathuk," zašeptal, vratký v kolenou, omráčený hladem a překvapením. Kde byl jeho syn? Vždyť si byl tak jistý, že příchozím bude jeho syn: skogen... který ho hledá.

"Hledala jsem vás," řekla žena. Najednou byla mrtvolně bledá a velmi unavená; oheň jí v očích vyhasínal, jako by najednou našla klid. "Jsme v lese jako v pasti. Jsem tu už mnoho let. Zaplat'pámbu, že jsem vás našla..."

"Ale já ne..." Wyn se zadrhl. Uvědomil si, že ztrácí vládu nad tělem a je tak vysílen, že tomu nedokáže vzdorovat. "Nerozumím."

Cítil, jak se mu nohy začínají prohýbat. Vždyť si byl tak *jistý*, že se domů vrací jeho syn. Kdo byla ta žena? Co si to vezla? Jak ho mohla znát? Jak se dozvěděla o maskách?

Zaregistroval v jejích očích náhlý poplašený pohled. Zaslechl pleskání nohou na říčních kamenech. Zaslechl namáhavé zachroptění a otočil se.

Tig zavrával a hned se zase narovnal. Byl to letmý pohyb, letmo zahlédnutý. V dalším okamžiku zasáhlo kamenné kladivo, jímž mrštil, Wyna plnou silou do tváře, srazilo ho zpátky a ve chvíli bolesti a ztráty ho připravilo o vědomí...

Neznámá žena hněvivě vykřikla. Tig triumfálně zavřískl.

Voda cákala na všechny strany, jak se chlapec hnal ke své kořisti. Wyn se snažil posadit, ale tělo ho nechtělo poslechnout. Cítil vůni své krve a její chuť; začala mu zalévat oči. Po tváři se mu rozlévalo letní teplo. Baldachýn stromů nad ním se roztočil v divokém tanci, tanci smrti.

Tig se nad něj obkročmo posadil. Bílá kost se zaleskla světlem soumraku a vzápětí nůž krutě zajel do poddajného těla. Bolest přišla náhle, a pak žádná bolest nebyla. Chlapec se zběsile snažil žijící hlavu odřezat. Skřítkovské oči to říkaly všechno za něj: "Chci tě sníst. Chci z tebe vysát ty tvé zvláštní sny..."

O malou chvíli později z něj byl kňučící, bitý pes. Někdo se ho snažil postavit. Žena ho držela pevně a drtila zápěstí, které svíralo kostěný nůž. A ohleduplnější pár rukou, než byly ruce chlapce, kolébal Wynovu hlavu; prsty svíraly hlubokou řeznou ránu.

"Potřebuju jehlu. Cokoliv. Rybí kost. Cokoliv."

Poznával ten hlas. Patřil muži, který se k němu skláněl, držel ho a šeptal: "Byl to dlouhý hon. Jsi lstivý a těžko dostižitelný tvor. Ale našel jsem tě..."

Wyn-rajathuk se pohroužil do svých snů v klidu, už beze strachu. To poslední, co zaslechl, bylo jediné slovo; slovo, které ho naplnilo radostí.

"Otče..."

## *Náhlý vzlet ptáků*

Rozšířené oči v tvrdé, zlostné tváři se dívaly ven mřížovým provizorní kůlové hradby; chlapcova pleť se v záři ohně, který hořel v osadě, žlutě leskla. Prsty se ovíjely kolem dřeva. Zuby mu jiskřily, jak měl rty ohrnuté v odhodlaném, vyzývavém gestu.

*Uteču. Sním vaše kosti.*

Tallis se k němu přiblížila, nebála se. Tig se ani nepohnul, jen jeho šikmé oči se nepatrně zúžily, jako třpytivé tečky. Pozorovaly ji, jak se blíží. Když se přikrčila a zvedla první masku, Tig se rozesmál, odplivl si a pak s překvapivou silou zacloumal mřížemi svého vězení.

Odolal Hloubené. Na Gaberlungi se díval pohrdavě a Sil-vering se vysmál. Ale zkrátí, když si Tallis nasadila na tvář Falkennu a pozorovala chlapce chladnými očima v kruté ptačí tváři.

"Proč jsi chtěl Wyn-rajathuka zabít?" zeptala se ho skrz opeřené dřevo.

Zakřičel na ni odpověď (přestože otázce nerozuměl) v hrubých slovech svého jazyka. Tallis pochytila 'Wyn' a 'Morthena', ale to bylo všechno. Jeden výraz se stále znovu a znovu opakoval: *Wyn baag na yith! Wyn baag na yith!*

Když zase ztichl, Tallis ta slova řekla jemu. Podíval se na ni, nejdřív zvědavě a potom pobaveně. Protáhl ruku mřížemi, dotkl se *letu ptáka* a pomalu prostrčil prst ústy masky do neznáma za ní. Tallis cítila na špičce prstu palčivost moči a soli, ale dovolila zvědavé sondě proniknout do úst. Vypadalo to, že chlapce projevená důvěra potěšila.

Tallis si sundala masku, dotkla se vlhké špičky jeho prstu jednou ze svých a pak se dívala, jak se Tig proměnil ve zvíře, začal pobíhat po omezeném prostoru ohrady, tlouct hlavou o zem a kvílet, jako by žalem.

Najednou se vrátil a postavil se proti ní. Tloukl si dlaní levé ruky do levého oka, až mu začalo slzet. Mluvil lámaným, pekelným jazykem. Tallis mlčky poslouchala. Nacházela v chlapcově hlasu jen úzkost a lítost, mísící se s okamžiky silného pocitu krivdy.

"Nemůžu ti pomoci," řekla. Oči se opět zúžily a pověsily se na její rty, z nichž vycházelo něco, co mu muselo znít jako výhružné, tajemné zvuky. "Ty ho chceš zabít, ale já ho *potřebuju*. Vím, co musíš udělat, a proto ti v tom musím zabránit. Tvá nová magie musí

počkat. Musíš si ještě počkat, než se budeš moci probírat jeho sny; nejdřív se jimi potřebuju probrat já."

Jako kdyby porozuměl, Tig zavrtěl hlavou. Nahrnul si dlouhé vlasy do čela, zkroutil je jako provaz, a pak si je přidržel diagonálně přes tvář, čímž své rysy rozpůlil přes nos a levé oko. Nabral ze země hrst hlíny a potřel si levou tvář. Byl to pomalý, rozvázný, výhružný pohyb.

Tallis vzala z panenek, které nosila přes rameno, jednu o velikosti prstu a zatlačila ji do země: dřevěný strážce.

"Mé oko tě bude neustále hlídat..." řekla, vstala a zvedla těžké břímě masek.

Tig se rozesmál, nadzvedl kůže a odhalil genitálie, malé a bílé jako kost. Při tom se hlasitě rozeřval.

Do rána Tig utekl. Na jednom hrotu palisády zůstala krev.

Dřevěný strážce, kterého Tallis zahrabala, byl přelomen v půli, položen na zem a obklopen kruhem šnečích ulit. Ulity byly propíchnuté. Pocházely z Mortheniny rituální čelenky. Během noci, kdy uprchl, Tig zavítal i do srubu, v němž vedle umírajícího otce spala Morthena, a ukradl jí síťku, se kterou si dala tolik práce.

Čtěl tak ukázat svou sílu. Mohl v tu chvíli Wynne-Jonese zabít, kdyby chtěl, ale Tallisina moc ho dostatečně umravnila.

Takže výzva. Tallis mu pohrozila a chlapec se bál. Báł se ptáků a staré magie, nad kterou Tig ještě nezvítězil.

Ve chvíli, kdy Tallis chodila kolem zlomených zbytků dřevěného strážce, proletělo nad osadou hejno jeřábů. Zvedla oči k rannímu nebi. Jeden z ptáků, zasažený kamenem vystřeleným z praku neviditelného lovce na kraji lesa, začal zápasit s větrem. Padal pomalu, se zvráceným krkem. K Tallis se doneslo tiché psí vrčení. Jeřábi odlétli na sever a znovu se rozhostilo ticho.

Lovec jeřábů vyšel na palouk, který osadu Tuthanachů obklopoval. Tallis se přikrčila a ta zvláštní postava kolem ní rychle přešla východním směrem, s kořistí přes rameno. Muž měl k rozkroku řemínkem připnutý jeřábí zobák jako nějaké pouzdro na penis. Šíjí a údy mu zdobily lebky, peří a scvrklé mrtvolky drobných ptáků. Na nohou měl boty z rákosí. Byl to také lovec z bažin. Pes, kterého posílal pro kořist, pobíhal kolem něj. Penisové pouzdro se v paprscích nového slunce lesklo jako kopí. Krátce předtím, než znovu zašel do lesa, si lovec svůj triumfální, rituální oděv sundal, aby se mu lépe běželo, a vyrazil hledat nějaké místo na oheň.

Psi, vychrtlá tuponosá zvířata, začali vytím vítat nový den. Z uhlíků se vznesl kouř, vyskočily plameny, Bledé slunce stálo nízko nad lesem, ponořeno do podzimní mlhy. Tallis slyšela Scathachův hlas a odjinud ženský kašel. Nějaké dítě plakalo a jakýsi muž se smál. Najednou tichá vesnice ožila množstvím zvuků. Z dešti ošlehaných kůží, které chránily před zimou jednu z kulatých chýší, vyšel muž, přehodil si přes ramena těžký, kožešinový plášť, zvedl ruku na pozdrav a cestou k valům, kde se skrčil v ranních stínech a vykonal svou potřebu, si Tallis zvědavě prohlížel.

Tallis sebrala ze země zlomenou panenku a vrátila se do velkého srubu. Sestoupila do země a sklonila se před dřevěným překladem, na němž byly do hloubi vyryté magické znaky. Světlo pronikalo dovnitř dvěma kouřovými otvory v silné drnové střeše. Všude, kam se podívala, měla před očima hromady kožešin, kůží, prutů, hlíněných mís a džbánů, tkáčích rámu a totemových předmětů.

Šňůrky s navlečenými ulitami, kamínky a kostmi, kořenovou zeleninou a sušeným ptačím masem visely ze zčernalých trámů, chrastily a houpaly se v průvanu, který tam pronikal zvenčí.

Tmavým chaosem se proplétaly lidské postavy a hromadily se kolem ohně uprostřed, kde se na kraji obnovujících se uhlíků pomalu ohřívaly hlíněné hrnce s vodou. V kuzelech kalného světla vířil popel. Ve stínech se hrbily ženské postavy v kožešinách, jejichž bdělost se projevovala pouze jiskřením temných očí, které visely na té vysoké, zvláštní ženě z Cizího světa - Tallis.

. Prošla až na druhý konec, kde Scathach a jeho nevlastní sestra Morthena seděli nad zraněným tělem svého otce.

Podle všeho stařec umíral. Rány na tváři a na šíji už otekly a byly cítit infekcí. Tallis nasbírala léčivé byliny, které Tu-thanachové neznali, a Scathach se projevil jako zručný fel-čar, když rány vyčistil a udělal vše proto, aby se zahojily. Ale podmínky, v nichž tito lidé žili, byly tak základní, že podle všeho měl být Tigův útok smrtelný. Jen jakási hlubší síla držela Wynne-Jonese v říši živých. Scathach na něj mluvil a také Tallis v dalších dnech šeptem vypravovala bezvědomému muži své osudy a prosila ho, aby se vrátil k vědomí, aby se obrátil na točitě stezce vedoucí do rozechvělé, kostí plné země.

Třetího dne svého života ve smrti se Wynne-Jones obrátil na bok a začal rukama mávat a nohama kopat ve vzduchu. Scathacha to překvapilo, ale Morthena pochopila. Tallis to cítila už od začátku.

Běžel jako pes, lovecký pes, kterému se zdá o lovu. Byl hluboko v lese, běžel po ztracené stezce a hledal vodu. K večeru, když psi Tuthanachů začali výt na skryté duchy, také Wyn-rajathuk otevřel ústa a zakňučel.

Další den začal dělat tělem pohyby, jako by plaval, ústa se mu otevírala a zavírala. Byl ryba plovoucí průzračnou vodou. Plaval dva dny. Tallis ho pozorovala očima Silve-ring, ale zahlédla jen náznak studené řeky, kterou jeho duch putoval.

Nakonec se stal ptákem. Cukal hlavou, otevíral oči. Roztahoval prsty, křídla s peřím. Ale jakkoli vysoko se vznášel, jakkoli daleko ho křídla zanesla, zůstával natažený na rákosových rohožích a jen zvuky, které mu vycházely z hrdla, a záchvěvy svalů prozrazovaly, že letí.

“Čáp.” řekla Morthena. “To je poslední část cesty mezi dvěma světy.”

“Ale opouští nás, nebo se vrací domů?” zeptala se Tallis. “Kterým směrem se pohybuje?”

Přestože Scathach Často bral její ruku do svých studených prstů, když seděli vedle sebe, nedokázala se mu duchem přiblížit. Byl někde daleko, snad v patách zvířecímu průvodci, který jeho otce prováděl podsvětím. Očima visel na Wynne-Jonesovi. Dýchal pomalu a zhluboka. Usrkával vodu z koženého vaku, ale nejedl nic. Tallis mu kostěným hřebenem pročísla zcuchané kadeře. Dovolil jí to a zašeptal: “Díky.” Hrbil se, byl na něj smutný pohled. Veškerá fyzická síla, kterou v sobě měl, síla, která se tolik let doplňovala s její, veškerá jeho energie se tím temným pohledem přelévala směrem k umírajícímu muži.

Tallis sama sebe přesvědčovala, že je to jen dočasné duševní odcizení a že se k ní muž, kterého miluje, brzy vrátí. Ale sílí melancholie v ní už po několika dnech vyvolá la napětí a zdrženlivost vůči Tuthanachům. Začala truchlit pro ztrátu, k níž ještě nedošlo.

Wyn-rajathukova dcera si toho všimla a to je sblížilo. Z dívky a ženy - v mnoha směrech protikladných - se stali přátelé. Tallis přebývala v ženském srubu, ale svou výškou (odhadovala ji na šest stop), plavými vlasy a orlím profilem natolik kontrastovala s drobnějšími, snědými ženami kmene, že k ní okolí přistupovalo se směsí posvátné úcty a strachu. Dva dny chodila ve svých rozedraných vlčích kůžích a pak svolila, že bude nosit obvyklý kmenový oděv z vlny a vydřích

kožešin. Napětí mezi ní a ženami tak trochu povolilo, ale Tallis se začaly vybavovat silné a nostalgické vzpomínky na dětství, kdy si v šatech, které na svém ne-zformovaném těle nosila, připadala stejně nafouklá a nejistá jako v tomto nepadnoucím oděvu.

Když vesnici opouštěla, okamžitě se převlékala zpátky do cestovního. Z této změny zjevu hned za branou se stal zvláštní rituál, vítaný zejména mladšími muži. Ale byla koneckonců injathuk - masky, které nosila, toho byly dostatečným důkazem - a od těch, kteří pracovali s hlasem země, se čekalo, že se budou chovat výstředně a budou mít své soukromé rituály, jimiž udržují spojení s nebesy.

Nechávali ji o samotě, a tak mohla podle libosti zkoumat okolní hustý les, který přinejmenším jedním směrem vedl k řece, kudy se Scathachem do země Tuthanachů přišla. Všude nacházela spousty stezek, většinou zarostlých, často značených zvířecími lebkami nebo opeřenými holemi. Padlo tolik velkých starých stromů, že žádná stezka nebyla dost čistá, aby se po ní dalo běžet, a Tallis časem začalo unavovat přelézat množství dějících, mechem obrostlých kmenů a hledat palouky, na nichž se rozlévalo žlutozelené světlo. Na takových mýtinách Tuthanachové zpravidla stavěli lesní rajathuky. Na márnicovém hradisku, na kopci zarostlém trním, stály velké sochy ve skupině, ale v lese byla každá zastoupena mnohokrát a každá měla svou zarostlou, tichou mýtinu, jejíž okraje byly ověšeny kůžemi, vaky, hliněnými nádobami a zvířecími kostmi - podle Tallisiných představ děkovnými obětmi.

Brzy přišla na to, že zčernalé totemy vycházejí ze stejného zdroje jako její masky. Detaily byly jiné a často proti jasu oblohy těžko rozlišitelné, když pod nimi stála s hlavou zakloněnou a upírala oči vzhůru k jejich sekerou přitesaným rysům. Byly jiné, a přesto neuvěřitelně podobné, jako by vycházely ze stejné inspirace. Obzvlášť Falkenna a Sil-vering se jejím dětským kůrovým maskám podobaly.

Na nejtajemnějším palouku ze všech stál Hlouben. Šklebil se na ni; rozeznávala stopy rudého jazyka na bílé, skoro až okrové tváři. Tady visela ze stromů rozčtvrcená lidská těla. V první chvíli Tallis nemohla najít žádné lebky, jen kosti z končetin a hrudní koše naražené na zlámané větve, které působily zvláštně bezútěšně. Všude byly bílé cáry a husté chomáče lidských vlasů. Půda byla hrbolatá; lebky byly pod zemí. Strašlivě to tam páchlo hnijcím masem. V

korunách stromů poskakovali ptáci a pleskali křídly, ale žádný z nich nepropůjčil svůj hlas písni.

Bylo možné, aby tato páchnoucí mýтина s tlející sochou byla bránou do Lavondyss? Sel tudy Hany, narazil na tuto bezútešnou mýtinu a prostoupil právě tudy do kruté zimy, odkud pak volal zpátky domů, do jiného světa? Tallis si dala na tvář vlastní masku Hloubeny. Ve stínech se míhali duchové; neklidné, vyplašené lidské postavy couvly zpět do temného lesa. Socha se od ní odklonila, její kůra vertikálně praskla a rozevřela se tak akorát, aby Tallis z kmene vycítila třepetavý pohyb.

Polekalo ji to a rychle si masku sundala. Mýтина byla jako dřív. Už osm let Tallis otevírala hloubení a stále se jí nedařilo najít stezku, kterou chtěla. Dobře věděla proč: chyběla jí maska Měsíčního snu. Ale i tak měla jen omezenou moc. Poté, co ji opustil jelen, poté, co se její gurla za tak dramatických okolností proměnil v terénní útvar, už v sobě nikdy necítila tolik síly jako toho dne, kdy se pole kolem domu otevírala kořenům a kamenům z jiných dob.

Stárla. Jestli dobře počítala, bylo jí přes dvacet. Stárla. Ale projevovalo se to i jinak. Les z ní různými způsoby vysával duši. Sál její sny. Vysával ji.

Se zlostí si uvědomila, že znovu propadá melancholii. Prudce se nadechla, vstala a Hloubena pleskla. Všimla si, že půlka jeho rozšklebené tváře vypadá jako mrtvá, což byl ve srovnání s její maskou pozoruhodný rozdíl.

Jestli ji les opravdu vysával, tak se určitě stane něco, co jí umožní načerpat novou energii. Podařilo se jí dostat blízko... vůbec poprvé... blízko Harrymu. Cizinci se přitahují. Ted', když našla Wynne-Jonese, byla přesvědčena, že našla místo, kde bratrova duše na krátko vytrhla les z klidu, než se Harry vydal na další cestu proti proudu řeky...

V prvních několika dnech chodila k řece často. Dvakrát tam zahlédla také Morthenu, ale schovala se, takže si stačila všimnout, kde se dívka schovává před očima okolí: jen pár metrů od blátivého břehu, ve vysoké skále, která na první pohled vypadala celistvě a jednolitě, a teprve bližší ohledání ukázalo, že je dutá a poskytuje přirozený úkryt. Tu noc, kdy Wyn-rajathuk začal na své pouti plavat, se odebrala do skalního útočiště, stočila se tam do klubička a spala celou noc sama.

Ráno ji probudili čtyři obrovští psi, kteří se s cákáním honili po

mělčinách, štekali a čenichali. Jeden vyběhl až ke skalám, opřel se předními o vysoké balvany a podíval se dolů na ženu, která se tam krčila. Když Tallis výhruzně zvedla železný nůž, pes couvl a znovu se zapojil do honěné se svými druhy. Tallis ještě chvíli zůstala v úkrytu. Po protějším břehu prošel nějaký zahalený muž s holí. Držel se blízko křoví a pokaždé, když obcházel některou opeřenou tyč duchů, vysokým hlasem zazpíval krátký popěvek. Hlavu měl schovanou pod kutnou, tvář vousatou. Tallis se neubránila zachvění, když si všimla, že na zádech si nese dvě dřevěné masky. Nezdržel se pod totemy na palouku mrtvých dlouho, rychle šel dál. Tallis ho sledovala pěšky proti proudu, dokud se před ní neotevřel další úsek řeky, bublající peřeje valící se mezi hustě rostoucími, nakloněnými stromy. Na tomto místě postava v kápi přešla po kamenech na druhou stranu řeky, z jednoho hustého lesa do druhého, aniž se při tom ohlédla. "Všichni jdou proti proudu..."

Dokonce i koně!

Jeden ji právě míjel, černá klisna s roztrhanými postroji a čabrakami, stará a sešlá. Kov se jí zažral do masa a špinavá srst jí ztuhla ve velkých krvavých koláčích.

"Tebe si z pověští nepamatuju," zamumlala Tallis, když se k plachému zvířeti pomalu přibližovala. Nebylo staré, ale bylo vyčerpané. Na zbytcích sedlové houně, která mu držela na hřbetě, přilepená sraženou krví bývalého jezdce, byly velké temné skvrny. Tallis zvíře chytila, upokojila je a pak mu podle svých možností pomohla od člověkem způsobených útrap, které je sužovaly. Když se pak vracela na mýtinu mrtvých, černá klisna šla za ní. Její kůň byl zabit padajícím kamením několik týdnů předtím. Scathach po ztrátě svých přátel, Jaguthů, běžel lesem a zarostlými stezkami po svých, na znamení ztráty, kterou jí ale nedokázal vysvětlit.

"Mohl by z tebe být vítaný přítel," pošeptala Tallis zvířeti. "Jestli tu budeš také zítra, řeknu si, že na tobě můžu jezdit. Ale jméno ti nedám, abys zůstala svobodná. A jestli na tobě jezdit budu, tak počítej s tím, že se podíváš do nejrůznějších končin."

Následující den udělala Morthena nejmělejší krok k tomu, aby s Tallis navázala přátelství.

Tallis si dívčinu kradmou přítomnost uvědomila už o několik minut dříve, než na mýtinu duchů, na které Tallis seděla, vylezla. Do té doby se krčila ve stínech za ní. Tallis zůstala zticha. Byla obklopena svými

maskami, které rozložila do kruhu na zem, tvářemi vzhůru. Ranec vlčích kůží, ve kterém měla relikvie, které jí byly vzácné, ležel úhledně před ní, dosud nerozvázaný. Ale i když o dívce věděla, dál se dívala dřevěné soše do očí a hledala v jejích bizarních tvarech klíč k 'Měsíčnímu snu'.

Totem Měsíčního snu byl z kmene vrby. Ženské znaky byly v jeho proporcích zjevné, ale skutečná -rajathukova krása byla v zachycení země a měsíce v jemných záhybech opracovaného dřeva a v dovedném propojení těchto symbolů s lidskými rysy. Začal už se ženou z daleké země komunikovat.

"Tallis?"

Dívka promluvila potichu. Byla nervózní. Tallis ji zpočátku ignorovala. Její mysl plula noční krajinou a tvar masky byl blízko, téměř hotový. Nebyla stejná jako minulý Měsíční sen, maska, kterou zhotovila po rozhovoru s Gaun-tem. A jak by mohla být? Onen výraz světa jejího hlubokého nevědomí již byl použit a vypotřebován.

Když masku upustila, když ji ztratila, přišla také o spojení se ženou v zemi...

Někdy uvažovala, jestli ji otec zničil, když ji zvedl, nebo jestli ji nosí za měsíčních nocí. A jestli to dělá... co vidí? Co slyší?

"Tallis? Co to děláš?"

Morthenina angličtina byla jednoduchá a občas sotva srozumitelná. V jejích slovech bylo plno palatál a dvojhlásek, které byly pro Tuthanachy typické (tak třeba Tallis vyslovovala jako Tallis), ale otec ji do toho pro ni cizího jazyka zasvětil dostatečně, aby se jí dalo aspoň trochu rozumět.

Tallis se otočila. Vlasy jí spadly, zakryly jí tvář a jizvu na bradě; zakryly také úsměv. Když Morthena dál stála bez hnutí, Tallis jí pokynula, aby přišla blíž, a dívka poslechla. Měla zvláštní, shrbený krok. Vlasy měla bíle umazané a svázané černě nabarveným pruhem plátna, z něhož visely provázky s kostmi a ulitami. Morthena natáhla ruku a sáhla starší ženě na její suché vlasy, vlasy barvy lnu, které tak fascinovaly tuthanašské ženy. Tallis se nehýbala, dívčino opatrné zkoumání rozdílu ji nepodráždilo ani nepobavilo. Mortheniny skřítkovské oči, teď plné úžasu, se zpříma dívaly do Tallisiných. Jsou zelené. Je to pravda."

Nebyly vždycky. Jenom posledních několik měsíců.

Zaslechla, jak se ve vesnici baví o tom, že i když jeinja-thuk, nenosí v lebce oblohu, ale ukazuje zelený pléd hlasu země;

stávala se rajathukem.

Tallis si z těchto pověr nic nedělalo, důležité bylo, že měla jistou moc. Přesto jí změna barvy očí dělala trochu starosti...

Se zpožděním odpověděla na dívčinu první otázku. "Dělám novou masku. Poslední z mých masek. Pomůže mi otevírat hloubení... oolerinnen. Rozumíš mi?"

Ale Morthenininy myšlenky už bloudily jinými lesními stezkami.

"Vážně je Scathach můj bratr?"

Sundala ruku z Tallisiných vlasů a skrčila se, stáhla se do sebe, jako by se choulila u ohně uprostřed zimy.

"To víš, že je," přisvědčila Tallis. "Tvůj nevlastní bratr. Měl jinou matku než ty. Jedině Tig je tvůj vlastní bratr."

Morthenininy dětské oči zaplály hněvem; vycenila zuby a rty se jí zkřivily ve zvířecí grimase. "Tig není můj bratr," vyštěkla. "Nemá žádnou matku. Přišel z prvního lesa." Prudce si zatřukala na hlavu. Tallis se usmála, když pochopila, jak to myslí. Tig byl pozdější mytágo. Určitě Wynne-Jonesovo.

Morthenin ohnivý hněv opadl stejně rychle, jako se rozhořel. Tallis posbírala masky, očima provlékla kožený řemínek a pověsila si je přes pravé rameno. Morthena se pustila do zkoumání druhého rance, ale Tallis ji přes zvědavé prsty lehce klepla. Zbožně se zahleděla na vrbový kůl s tajemnými měsíčními rysy.

Skoro. Ještě hodinu a měla bych tě...

Vydala se za dívkou. Šly klikatící se stezkou, která procházela nejhlubším porostem směrem k řece.

Morthena byla rozrušená. "Něco pro tebe mám," zopakovala třikrát, jako by si chtěla udržet Tallisinu pozornost.

Došly až k řece. Tallis roztřásl hněv, když tam našla černou klisnu uvázanou ke spodní větvi. Uzdu měla kolem krku jako smyčku.

Vzpírala se, ale už se stačila uklidnit. Morthena jí triumfálně předvedla svůj dar.

"Chytila jsem ho. Byl sám."

Tallis si zvíře prohlédla a potom mu opatrně sáhla na nozdry. "Ještě pořád na tobě chci jezdit," řekla a zvíře si odfrklo. Tallis mu provaz sundala. "Běž, jestli chceš."

Ale černá klisna zůstala. Tallis se na Morthenu usmála. "Díky za ten dar."

Morthena si to vyložila tak, že Tallis dovede úžasně ovládat zvířata, a radostí se pleskla přes tvář. "Pojmenovala jsem ho pro tebe. Můžeš

na něm jezdit. Jmenuje se Jezerní Plavec. Bude to důležité. Uvidíš..." Jezerní Plavec. Zvláštní jméno pro koně. Morthena zřejmě věděla o zemi víc, než Tallis tušila.

Udělala s černou klisnou poslední dohodu. "Ty přeplaveš jedno jezero pro mě a já přeplavu jedno jezero pro tebe. To ti jako Tallis slibuju."

A tak zvíře přikryla a dala mu postroj, který se nezáře za val.

Odvedla je na velkou mýtinu kolem osady Tuthanachů a zabezpečila je proti psům.

Morthena mezitím našla zalíbení v tom, že Tallis předváděla, co spolu s otcem objevili v lesích kolem řeky: kameny s do hloubi tesanými podobiznami slepých, mrtvých lidských tváří; věž, jejíž břidlicové tašky už dávno opadaly, ale v sutinách se ještě dalo najít zdobené a zlacené zařízení, které tam její vězeň měl, přestože ten, kdo ji obýval, i její pravý význam už dávno prchl k bouřkovým nebesům. Ukázalo se, že to, čemu Morthena říká 'konec lesa', je vysoká zeď římské pevnosti, zarostlé lesem, ale stále impozantní. Tallis tam použila latrínu. Bylo to jednoduché kamenné sedátko nad hlubokým, suchým příkopem, ale vítaná změna oproti dřepění nad červy. Byly tam sýpky, ubytovny posádky a kresby na stěnách, které vypadaly, já ko by je tam někdo namaloval ten den. Morthena našla meč a hned nato korouhev zabalenou v kůži. Byl na ní orel a přilba, ale roztrhla se, když se ji Tallis pokusila pověsit, aby si mohla přečíst, co je na ní napsáno.

V jedné sýpce bylo stádo krys, které byly velké jako divoké kočky. Tallis utekla až jako druhá.

Byly tam také hrobky: od dekorovaných mauzoleí z černého mramoru, tyčících se nad dusivý les a stále působivých, po hliněné mohyly s úzkými vstupy obloženými při-tesaným kamenem, které vedly hluboko do přírodní říše pod kořeny lesa. Nejpodivnější krajeovou kuriozitou byl roh, čtyřicet stop dlouhý a na rozšířeném konci široký tak, že se Tallis mohla vevnitř postavit a zakřičet. Byl zhotoven ze skutečné rohoviny a nic nenasvědčovalo tomu, že by byl z více kusů. Morthena se pokusila na užší konec zatroubit. Tallis zaslechla dech a pak si uvědomila, že dívčín hlas byl přetvořen do strašlivých slov, ani tuthanašských, ani anglických.

Nechaly roh rohem, ale několik dní si pak všímaly, že v lesích té oblasti bylo živěji, jako by je něco vyrušilo z klidu.

Wynne-Jones létal jako pták. Tallis byla ve vesnici už pět dní.

“Odchází, nebo se vrací domů?” zeptala se. Morthena se zasmála, ale Scathach se zhroutil na potem prosáklý slamník. Bdění z něj vysálo veškerou energii. Byl z masa a kostí, ale jeho duch bušil na bránu do neznámých krajů. Jeho otec už tam byl, ale on tam ne a ne proniknout, aby mohl starému muži půjčit sílu na cestu domů. Nakonec Morthena vzala Tallis proti proudu řeky až k jezeru utopenému v mlze, obydlenému bažinnými tvory a obklopenému obrovskými vrbami. Jezerní Plavec byl silný a unesl dvojnásobnou zátěž lehce, ale když Tallis zvíře pobídla do bahnitých mělčin zarostlých rákosím, odmítlo. Tallis slezla a vrátila se na suchou zem. Zatím nechtěla svého nově nalezeného přítele k překonání této překážky nutit. Ale právě k bažině se scházeli všichni poutníci a všichni museli její nehybné, šedivé vody nějak překonat. Za jezerem byla země, která volala duchy - a byl tam také Hany!

Tallis kolem sebe rozložila masky a nasadila si na obličej Hloubenu. Morthena stála za ní a bázlivě přihlížela, jak žena podstupuje rituál, kterému nerozuměla. Její bázeň se změnila v neskrývanou hrůzu, když obloha znenadání zčernala a vody jezera se začaly zběsile zmitat. Temné kořeny se svíjely ve vzduchu jako hadi a vytvořily hrozivý tunel.

Vrby kolem jezera se naklonily, zapraskaly a setřásly ptáky z větví jako tisíce vířících vloček černého popela. Vichřice ohnula rákosí až k hladině a mocný sněhový vír, který se vyvalil z hloubení, zahnal Morthenu s jekotem do úkrytu stromů.

Loubím z kořenů se Tallis otevřel výhled do údolí se strmými svahy. Na skalách se držely duby a hlohy, jejich větve shazovaly sněh. K bledé, mrtvé obloze se jako zubatá palisáda vzpínaly tmavé kamenné prsty. Přes balvany se valila řeka a Tallis v ní zahlédla ostré úhly a rovné hrany kamenů, jež se zřítily z nějaké pobožené stavby, která tento úzký průchod kdysi střežila.

Hloubení se zhroutilo do bičovaných vod jezera. Jako nějaká zvířata, stromy vytáhly z mělčin své křivé prsty. Tam, kde vítr rozehnal mlhu, Tallis spatřila vzdálenou hradbu lesa a rozežlapané skály za ní, které se zvedaly z míst, kde se řeka rozlévala do nížiny a stávala se tak klidnou, tak němou. Potom se mlha znovu uzavřela a rákosí ožilo vlastním životem; narovnálo se, ale chvělo se dál, přestože žádný vítr nefoukal.

Tallis posbírala své masky, našla popelavou Morthenu schoulenou pod ochranou větví hlohu a odvezla ji zpátky domů.

Snad pod vlivem hrůzy z toho, co viděla, se Morthena začala Tallis stranit a místo toho trávila víc času ve Scathachově přítomnosti. Celé hodiny vydržela sedět v hlavním srubu u ohně a viset očima na na tom muži s přísnou tváří, který byl její bratr. Mohl si vzpomenout na cokoli a ona mu to vždycky přinesla jako první. Využívala každé příležitosti, aby si na něj mohla sáhnout, dotknout se jeho rukou a nohou, přejet konečky prstů po jeho světlých vousích na lících. Tallis sice zdravila, ale když ji potkala, klopila oči. Tallis z toho byla smutná.

Dva dny po událostech u jezera si Tallis všimla, jak se Morthena naklonila a olízla Scathacha na obličej, pod okem. "Jsi pravý bratr. Tvoje kůže má chuť masa," řekla a znovu ho olízla. Tig není skutečný. Tig chutná jako suché listí. Ty jsi můj pravý bratr z lesa... Tallis to překvapilo, ale neviděla důvod, proč by se měla vzrušovat. Přesto jí poznání, jak hluboce jsou obě pololesní bytosti spřízněny, zasadilo těžkou ránu. Jejich vzájemná přitažlivost byla silná a naprosto výlučná. City, které Sca-thach ke své sestře choval, se zcela jasně projevovaly spokojeností, která z něj v její přítomnosti čísel, v pohledech, které po ní vrhal, ve způsobu, jak si ti dva šeptali, když umírajícího muže ošetřovali a nenucené se při tom doplňovali. Poprvé za celých těch osm dlouhých a strastiplných let, která s mladým bojovníkem strávila, měla pocit, že je od něj odloučená. Nesla to těžce a na jedné straně cítila potřebu znovu se Scathachovi přiblížit, jenže na té druhé chápala, že ve srubu dochází k něčemu důležitému... možná dokonce něčemu, co souviselo s jistým detailem legendy...

Zvedla uzlík, svůj vzácný uzlík vlčích kůží, odešla z domu, vrátila se do náruče skal u řeky a strávila další noc o samotě.

Už nevěřila, že se Wynne-Jones navrátí k vědomí. Život v lese jí ukázal smrt mnohokrát, přičemž nejstrašlivější byla ztráta Gyonvala. Hrozivost rány na krku spolu se strašlivou ránou do hlavy mohly sotva vést k něčemu jinému než k pomalému, ospalému sestupu do náruče podsvětí. Ale nechtěla nic dělat, dokud skutečně nezemře. Mezitím mu šeptala Harryho jméno a popisovala mu ho; odvyprávěla mu všechny příběhy a hlavně ten o Starém zapovězeném místě.

A položila mu hned několik otázek: "Co to znamená? Jak se dostanu do Lavondyss? Jestli létáte ve výškách, můžete nahlédnout dopředu a najít cestu?"

Když se za úsvitu vracela od řeky, zastavila se v hlavním srubu. Přes noc v ní dozrálo rozhodnutí; rozhodnutí, které pro ni bylo velmi bolestivé. Masky nechala ve Wynne-Jo-nesově malé šamanské chýši, ale ranec s ostatky měla u sebe.

Vesnice byla vzhůru, hlavně zvířata. Vanul studený vítr a přinášel neodbytnou vůni sněhu, která ji pronásledovala od léta do léta.

Někde se znovu rozhořival oheň, nejspíš v malém srubu, kde spaly děti. Dým v čistém vzduchu palčivě čpěl a zvláště se mísil se sladkou vůní nových kůží natažených na rámech, které lemovaly cestu ke srubu starších. Zvuky toho, jak nějaká žena vdechovala uhlíkův nový život, se střídaly s úryvky její písně.

Tallis se u vchodu přikrčila a podívala se šerem ke vzdálenějšímu konci, kde ležel Wynne-Jones. Chvilku pozorovala bezvědomého muže a pak se dívala, jak Scathach vylézá zpod své houně z medvědí kůže a nahmatává otcí pulz. Vtom jako by do ní někdo zarazil jehlice bolesti a hněvu, když si všimla, že pod příkrývkou ještě jedno tělo zůstalo a zahlédla jílovitě bílé prstýnky vlasů.

Bez nejmenšího zvuku vycouvala ze srubu ven. Stiskla uzlík, vstoupila do lesa a začala se prodírat hustým trním na matnicovém vršku. Hlavu měla čistou, ale cítila chlad; chlad jako smrt. Zavřela oči a snažila se vůli zapudit ten silný, neodbytný pocit konečnosti, který jí svíral srdce a působil pocit, jako by měla v žaludku olovo. Skončilo to. Jednou se to muselo stát. Vím, že se to musí stát. Je to pryč. Ted'je ta pravá chvíle. Tohle je konec. Jestli to neudělám právě teď, nemůžu dál...

Klopýtala do kopce a prázdnota, kterou cítila v srdci, jí vysušela slzy ještě dřív, než stačily vzniknout. Vyšlapala po klikaté stezce až na vrcholek a přelezla rozvalený násyp mezi tlejícími sloupy brány. Tam se otočila a přelétla očima les.

Někde v té šíře, prastaré zemi se jako osamělý poutník trmácel Harry. Tallis měla pocit, že je mu právě teď nejbližší za posledních osm let, dokonce nejbližší od chvíle, kdy na ni zavolal před prvním hloubením.

"Musím se ho zbavit, než budu moci přijít k tobě..." zašeptala do dáli, vzdáleným štítům, neznámé zemi. "Protože jsi stejný. Jsi stejný. Vždycky jsem to věděla..."

Rozhlížela se po lese. Nejdřív pohltil Harryho, potom vydechl Scathacha. Naplnil ji hlavu legendami a pak ji do sebe vtáhl, jako když ryba vucne mouchu. Někde za tou zemí byl

její domov. Byly noci, kdy se jí zdálo, že světla, která probleskují mezi stromy, jsou světla jejího domu, že stačí udělat pár kroků křovím a najde zahradu, kůlnu, svou matku, Gaunta a svého otce v županu...

Neodcházej, dítě! Neopouštěj nás. Tallis... nechod'...

"Nebudu pryč dlouho. Jenom týden..."

Týden!

Nikdy si neodpustila, jak mohla být tak naivní, tak hloupá. Jeden týden, řekla. Déle to nebude trvat.

Jenže les se za ní zavřel. Pak ji opustil Mrzáček, když jejich vztah dospěl k bizarnímu, děsivému konci, a Scathach, navzdory všem slibům, které jí dal, zabloudil také. Roky se drželi řek. Neměli tušení, co najdou na konci. Občas se Tallis podařilo otevřít bránu, ale i když jí prošli, vždycky skončili znovu u řeky.

Musím se ho zbavit. Musím se zbavit pouta, které mě k němu váže. Musím se osvobodit.

Před márnicí zůstala chvíli stát, v nejistotě a obavách. Pak sklonila hlavu před kamenným překladem a vešla do tmavé, úzké chodbičky. Když se ocitla mezi kostmi, v hlavě jí na chvíli zavládl zmatek. Ve slabém světle, které pronikalo dovnitř otvory v drnové střeše, poznala stopy nějakého zvířete. Polorozložené tělo bylo roztrhané a roztahané po podlaze. Byly tam malé pohřební urny, hromady lebek, hromady údů. Všechny byly schovány ve výklencích pod střechou. Tallis mezi ně vkročila a nahlédla do tmy; počkala, až jí kužely slunečního světla osvětlí chaos, který v márnici vládl. Pod střechou neklidně přešlapovali ptáci. Jejich trus padal na kamennou podlahu. Tallis se narovnala, podívala se za sebe a oči jí sklouzly nahoru do šera. Vzápětí vykřikla úlekem, neboť na trámu se z ničeho nic zhoupla jakási tmavá postava a zůstala děsivě viset jen pár palců od ní.

Tigovy neobvyklé oči si ji hladově prohlížely. Pak seskočil na podlahu, obešel ji a skrčil se u východu.

Tallis počkala, až tep jejího srdce přestane závodit s nenadálým strachem. Potom se rozhlédla a v jedné části stav by si všimla kamenné jímky. Došla k ní, položila uzlík vlčích kůží na zem a rozvázala jej. Konečně tak odhalila kosti svého syna; zlomky, které se z nich staly, rozdrčené a rozlámané léty vláčení lesem a pohřbívání pod dalšími věcmi.

Tig byl zvědavý. Za chvíli se k ní přiblížil, ale zůstával ve střežehu,

jako opatrné zvíře. Když zahlédl drobné kůstky, prudce se nadechl. Natáhl se pro ně, ale pak zaváhal a zvedl oči k Tallis, která tam dál nehybně stála a ve tváři měla prázdný výraz. Roky s sebou nosila smrt svého prvorozeného. Teď si zkoušela namlouvat, že to není nic než dřevo, rozlámaná soška, drolicí se vzpomínka. Dítě žilo jen pět měsíců... nebylo opravdové. Nebylo?

Na jeho pláč se nedalo zapomenout. Zapomenout na pohled jeho dětských očí. Zapomenout, jak znenadání zmlkl, když za soumraku začali lesní ptáci dělat rozruch v korunách. Nedalo se zapomenout na pocit, že to malé dítě si uvědomuje svůj osud.

Tig vzal kousek rozbité lebky. Rozpadl se mu mezi prsty na prach, na třísky, nažloutlé úlomky dubového dřeva. Pak vzal jednu z dlouhých kostí, rychle ji zvedl ke rtům, zlehka nasál a pak zakroutil hlavou. Nervózně se na Tallis podíval. Znovu zavrtěl hlavou a potom kost uctivě položil mezi ostatní.

"Já vím," řekla Tallis. "Jeho sny jsou jako moje sny."

Svázala uzlík a podala jej chlapci. Tig si jej vzal, rozhlédl se a pak s ním odešel někam do tmy. Tallis zaslechla zvuk zvedaného kamene; skřípění, jak je odsouván, a pak znovu, jak se vrací na své místo. Vzápětí Tig přilezl zpátky. Tallis překvapilo, že uzlík stále drží.

Vypadal zmatený, jako by ho něco silně rozrušilo. Pohrával si s dlouhými, ostrými úlomky kostí, které pronikaly hrubým oděvem až do jeho mladého masa. Bolelo ho to a bylo mu to vidět na očích. Pak vstal a vykročil k východu z márnice. Tallis zaslechla prudký zvuk, jak nabírá dech. Také plakal. Když se vrátil, přinesl hrst suché trávy a dva pazourky. Znovu si sedl a rozdělal ohýnek.

Jednu po druhé posbíral vyschlé dřevěné kůstky a položil je na oheň, aby se rozhořel. Za chvíli se začaly mezi mrtvými míhat stíny, které plameny vrhaly. V chlapcových očích se třpytil jas ohně, tak jako se musel zrcadlit i v slzách, jimiž vlhly Tallisiny tváře. Seděli mlčky, zatímco mrtvé dřevo se praskavě a zajíkávě měnilo v popelavě šedé světlo jiného světa.

Ke konci Tig vytáhl z váčku u pasu kus sušené ryby, nabodl jej na kost a opálil nad plamenem. Vyšla z něj silná, příjemná vůně. Když byl opečený, Tig jej olízl, přivoněl k němu a podal jej Tallis, která dar přijala a snědla, zalykajíc se víc žalem než vřelostí sousta.

Myslela si, že v Tigově novém světě je to součást rituálu smrti - pojídání životního ohně mrtvého dítěte v opečeném mase plavce do neznámých krajů - ale Tig si nabodl dva kousky pro sebe a zatímco

se ryba opékala, nedočkavě si olizoval rty.

Na Tallis padla ospalost. V hasnoucí záři ohně si ji prohlížely třpytivé čočky Tigových očí. Chvilí se ještě přesvědčovala, že musí zůstat vzhůru, pro případ, že by ho něco posedlo, ale pak na ni začal šeptat hlas rozumu a Tallis se nechala ukolébat. Cítila chlapcův lehký dotek na tváři, jeho drobné prsty, které jí tlačily na lícni a lebeční kosti. Hlavou se jí začaly neklidně třepetat představy a vzpomínky, jako by je někdo volal ven... maska, jak jí klouže z rukou... muž v promočeném červeném županu, jak se sklání k proudu potoka... její jméno, volané se zoufalstvím a žalem...

Hlas, který křičel: "Rychleji! Projdi hloubením! No tak pojď, Tallis!"

A pak její nářikavý hlas: "Neumím jezdit tak rychle. Jezdila jsem jenom na ponících..." a pocit, že ztrácí rovnováhu, když se v jednoduchém sedle otočila a spatřila otcovu tvář, náhle zvětšenou, masku přitisknutou na hrudi...

A pak se les kolem něj náhle uzavřel, jako by se zavřely brány listoví, jako by léto někam zmizelo...

Kousavý vítr... Podzim ve větru...

Cval, potom pád. Scathachův smích, vystřídaný provinilým soucitem. Pomohl jí vstát, ošetřil jí ránu na noze, pomohl jí znovu na koně. Vyšvihl se do sedla za ni, dal jí ruku kolem ramen a letmo ji políbil. "Budu tě držet, dokud ti nevyrostou nohy. Vrátiš se dřív, než otci stačí oschnout slzy."

Jenže Tallis nečekala, že ji uvidí, jak odjíždí. To bylo nebylo fér. Bylo to kruté. Měla se vrátit, když ji viděl. Měla mu to vysvětlit. Ale koně cválali dál. Po tvářích se jí kutálely hořké, zlostné slzy.

"Vraťte se. Zavezte mě zpátky..."

Ale Scathach a jeho přátelé jeli dál, jako nesení vlnou, chyceni proudem, vtahováni víc a víc do lesa, a před nimi běžel chromý, kulhající jelen a parožím rozrážel nízké větve. Někdy vystupoval na hřebeny kopců, jindy se opatrně brodil mělkými vodami a mizel v husté míze, která se nad řekou často stahovala. Museli dál, stále dál od polí Keeto-novic farmy.

A Tallis jela s nimi, protože jinou možnost neměla. Les postupně zhoustl a ztichl. V zelenožluté říši pod korunami stromů se rozhostil dusivý klid. Voda šeptala, stromy se vzpíraly větru, který nebylo cítit, praskaly a škubaly sebou. Na vlhkých ploškách listů kapradin a na skalách obrostlých mechem tančilo ostré světlo. Dokonce i jelen

zmkl. Dál je vedl šerem houštin a přes řeky, klouzal po hladkých skalách z šedého kamene, skláněl a prohýbal své mohutné tělo, a klikatě postupoval do nitra lesa.

Ochladilo se. Ticho rušila hejna vzlétajících ptáků. Jejich pohyb vpouštěl prameny jasu do zeleného pološera palouků a roklin, na holiny, které navazovaly jedna na druhou, na cestu klikatící se tou dávnou zemí.

Stretleyské pole... street jako cesta... o této tajné stezce se vědělo už tisíc let... ale jestlipak se někdy obracela, jestli vůbec někdy vedla domů?

Dny a noci. Tallis ztratila pojem o plynutí času. Nejsem tu ještě ani týden, říkala si, a už padám únavou a točí se mi hlava z jízdy, z klaustrofobie a úzkosti. Stál tam pořád? Čekal, až se les znovu otevře a jeho dcera triumfálně přijede domů Lovcovým potokem, až bude voda stříkat do všech stran?

“Chci se vrátit,” pošeptala Scathachovi. Ale stačil jí jediný pohled na mrzutý výraz jeho tváře, aby pochopila, že takový přepych je již ztracen. Scathach zavrtěl hlavou. Vypadal divočeji, do jeho hezkých rtů se vryl strach. Těkal očima. Jak pronásledovali Mrzáčka po okraji mělčin, úzkými skalními soutěskami a hlubokými, ozvěnu nesoucími jeskyněmi, neklidnými olšovými lesy a houštinami dusivých dubů a cesmín, i na něj působila tísnivá síla lesa, sklánění větví, drtivá tíha kamenů a balvanů. “Možná budeme pryč o něco déle, než jsem si myslel,” řekl jí. “Čekal jsem, že se ocitneme v zasněžené zemi, a ne tady. Tady to neznám. Nemám jinou možnost než sledovat tvého gurlu.”

Mrzáček mě dovede bezpečně zpátky, myslela si. Jenže Mrzáček měl v sobě tolik ironie, že se nakonec složil k jejím studeným, promočeným nohám.

Jelen se rozběhl a koně vyrazili za ním. Gyonval málem vyletěl ze sedla, jak jeho grošovaná klisna vyhodila, pak se rozběhla a narazila svého jezdce na nízkou větev. Svítání nad korunami stromů ožilo zpěvem ptáků. Jeli jen krátce, když je z ospalosti vytrhl řev jejich zvířecího průvodce. Paroží zvířete, olámanější než kdy dřív a zbavené cárů lýcí, jako by se třpytilo rosou. Z hýždí mu stoupala pára. Hnal se lesem, jako by měl v patách hladové psy. Tallis vyletěla ze sedla a jen díky Scathachově silné paži nespadla pod kopyta svého koně. “Jeďpořádně,” okřikl ji. Chytila se dlouhých žíní hřívy, ale jak zvíře kličkovalo řekou, vrávoralo na bahnitých březích

a klouzalo na padlých kmenech stromů, Tallis nadskakovala a poletovala na všechny strany. Brzy vzlykala bolestí a strachem. Její masky klapaly o sedlo, ale zůstávaly na místě. Najednou se ocitli v roklí plné mlhy. Světlo, které tam nerovnoměrně dopadalo z výšky, mělo téměř božský, paprskový svit. Mlha vířila, žlutě se leskla; listy se chvěly. Kolem byly tisíce a tisíce barev a všechno jako by se tetelilo. Zdálo se, že mlha vystupuje z temných kmenů stromů. Rokle byla zarostlá kapradím a mladými stromky. Mrzáček se otočil a postavil se k uštvaným jezdcům čelem. Podíval se na Tallis.

Zavrtěl svou olámanou hlavou. Z tlamy se mu řinuly proudy slin.

Celý se třásl, snad bolestí, strachem...

Vypadalo, to, že zmrzl. Nohy se proměnily ve dřevo, hlava se zvrátila dozadu, jakoby v posledním návalu bolesti. Když rozevřel tlamu, roklí se rozlehl hluboký, dunivý řev. Tak rychle, že se to téměř nedalo sledovat, se změnil; zvětšil se, roztáhl, vyrostl vzhledem ke stromům, a olámané paroží se rozšířilo a proměnilo v obrovské kostěné čepele. Nohy, široce rozkročené, se v mžiku protáhly, zesílily a vytvořily bránu, kterou do chladné rokle vtrhl vřící sněhu.

Koně se vzepjali. Tallis znovu vyklouzla ze sedla, ale silné paže ji přidržely na místě, tentokrát Gyonvalovy. Usmál se na ni. Masky jí poletovaly kolem krku. Z ryku umírajícího přítele ji rozbolela hlava. Proti nim teď stál obrovský jelen, který byl vyšší než stromy a jeho paroží se ztrácelo v korunách. Crčela z něj voda, jako by mu na záda přšelo, a stékala mu po bocích a po břiše. Nohy, silné jako kmeny, začaly obrůstat brečťá-nem, který vyháněl nové výhonky, pučel a v několika vteřinách se rozrostl tak, že celý jelen zmizel v zeleni. Z kůže mu vyrašily keře cesmíny. Prasklinami se plazily kořeny stromů a třáslý se nad obrašenou kůží.

Za chvíli bylo ticho, až na šepot větru, který byl silnější než šelest nového růstu. Mrzáček, proměněný v gigantickou, trouchnivou dřevěnou bránu, jim ukazoval cestu do srdce země. V lese za ním vládla krutá zima. Scathach zabalil roztřesenou Tallis do svých kožešin a teprve pak se rozjel hloubením za Gyonvalem a ostatními do zmrzlé země.

Jestli slyšel, jak Tallis pláče, neřekl na to nic.

Jsme ztraceni ? Ano.

Říkal jsi, že mé dostaneš domů.

Už nevím, jak to udělat. Vypadá to, že zpátky nemůžeme. Táhne mě to hlouběji, tam, kde jsem doma... Co mám dělat? Co moji rodiče? Rád bych ti uměl odpovědět. Nevím. Harry mi pomůže... vím, že mi pomůže.

Čím dřív tvého bratra najdeme, tím lip.

Tigovy prsty jí přejížděly po tváři. Kosti ronily sny, které zaplňovaly její ospalou mysl a bez ladu a skladu se v ní převalovaly, bolestivé a ostré; živé vzpomínky na ztracená léta, vtíravý pocit osamění, touha po domově, stesk po rodičích. Stesk po letních dnech, po jejím pokoji a knihách.

Scathach se s ní sblížil. Bral ji na lov a menší zvěř pronásledovali lesem spolu. Učil ji používat luk a prak; nikdy jí to moc nešlo. Ale její tělo rostlo a natahovalo se jako to jelení. Netrvalo dlouho a byla z ní nehezká mladá žena, vysoká a vychrtlá, zaoblená pouze slátaným oděvem z kožešin a pláštěm, který byl sešit silnými koňskými žíněmi a u krku se zapínal kostmi.

Masky nosila s sebou a učila se je používat. Viděla svět jinak, když se na něj dívala očima dítěte, ryby nebo loveckého psa. Les ožíval zvláštními tvory. Ztracená skupina postupovala dál do hloubi lesa, vědoma si očí, které ji pozorovaly ze tmy, a postav v blyštivé zbroji, které s nimi někdy držela krok celé hodiny, než zaostaly a zmizely v houštích.

Drželi se řek. Z kůží ulovených zvířat Tallis sešila primitivní stan. Považovala jej za svůj příbytek, věštecký příbytek. Choulila se ve svém vlgvamu a dívala se na muže, jak sedí kolem ohně a baví se, nebo stahují kůže ze svých úlovků.

Jak šla léta, stan se zvětšoval a jednou, když se Scatha-chem mnoho hodin štvá-li lesem malého kance, se vrátili do stanu společně, rozdělali ohýnek, přitiskli se k sobě a cítili teplo na kůži rozpálené vzrušením, pozorovali světlo ve svých očích a na svých rtech. Tallis měla najednou pocit, že jsou si velmi blízcí. Byl to pro ni čas proměny. Agónie z toho, že je ztracená, postupně slábla. Objevovala Scathacha a skrytou sílu v něm a zjišťovala, že je jí dobře, když je s ní, když se směje a když se jeho tělo tiskne k jejímu.

— a bolest. Taková bolest. Hučící řeka; hořící oheň; hluboká noc a Scathach vedle ní, otírající pot, který jí stékal po tváři. Gyonval, shrbený a starostlivý, dívající se z druhé strany ohně, tvář bledou, dlouhé vlasy zplihlé, ruce pohrávající si s panenkou, kterou Tallis udělala a kterou se uvolil držet, aby jí pomáhal snášet bolest.

“Držme...”

Scathach se sklonil, přitiskl rty na její tvář a pevně ji objal. Cítila pohyb. Les ožil, jak ptáci, vyrušení ze svého nočního klidu, vzletli a začali kroužit. Výkřiky, které ze sebe vyrážela, ještě víc zesílily, rozrážely noc. Stiskla Scatha-chovy ruce, zaklonila hlavu, vypjala se skoro do dřepu, s koleny od sebe. Nasávala teplo ohně. Gyonval křivil obličej, svíral panenku a třásl jí, ale bolest zůstávala v ní, dokud se neotevřela, jako když v bouři pukne trouchnivý strom, dokud z ní nevyšel horký, nový život a nedostavilo se uvolnění... — dítě je mrtvé.

Já vím.

Ruka na ramenou. Čerstvý sníh se snáší a tlumí zvuk. Bílo všude kolem. Řeka zamrzlá. Dítě ve stanu ještě zachumlané v kožešinách. Scathach, shrbený za ní, s rukama na jejích ramenou. Svěsila hlavu. Scathach položil obličej na její šíji a třas jeho těla jí prozradil jeho žal. Sama proplakala celou noc, když byl Scathach pryč, na lovu hlouběji v lese. Už jí žádný žal nezbyl. Vstala a z výšky shlédla na zkroušeného muže, jehož vlasy dosud nesly stopy zeleného a hnědého barviva, kterým se namaskoval kvůli lovu. Dotkla se těch vlasů, jeho tváří a rtů. Přitiskl její prsty ke rtům a zavrtěl hlavou, neschopen najít slova, jimiž by vyjádřil, co cítí. Pohrbím ho, řekl nakonec.

Ponesu ho s sebou, řekla Tallis. Moc pro mne znamená.

- roční doby, které ztratily řád. Někdy zima, pak léto, po něm jaro. Jak procházeli různými zónami, přizpůsobovali způsob lovu lesům, které tam nacházeli. Trávili týdny ve zříceninách, které jim mohly poskytnout přístřeší; snažili se najít nějaký systém, jímž by se divoká příroda řídila; aby své bezcílné pouti dali aspoň nějaký řád, nechávali za sebou značky a tábořiště a doufali, že je znovu najdou.  
- kolik let už tu jsme? Kolik je to let? Jak staří jsou teď moji rodiče? Zapomněli na mě? Vidí mě otec, když si nasadí masku? Slyší mě z toho hrubého dřeva masky, kterou jsem upustila? Je to jeho hlas? Ano! Volá mě! Tallis... Tallis... zní to smutně, Ne... zní to vzrušeně. Tallis. Tallis!

Jde si pro mě. Táta si pro mě jde. Volá mě... našel mě... našel mě...

## ***Všechno, o čem se nesnilo***

"Tallis! Tallis!"

Dívčí hlas se ozýval z velké dálky. Možná se jí jenom zdálo, že ji někdo volá. Tallis zalétla očima k východu z márnice, zamračila se a rozhlédla se kolem sebe. Oheň vyhasl. Tíha nebylo nikde vidět. Z toho, že uhlíky byly už studené Tallis usoudila, že tu proseděla několik hodin.

Vstala, postavila se na nohy, které měla ztuhlé a bolavé, a kulhavě vyšla z cruig-morny, masírujíc si svaly, aby rozproudila krev. Prošla zlověstným půlkruhem rajathuků a spatřila Morthenu, která nejspíše stála u vstupu do hradiska. Morthenin obličej dostal tmavší barvu, když ženu uvi-dělala. Vypadala rozčileně, nebo možná rozpacitě.

"Ahoj, Mortheno."

"Otec," řekla dívka bez pozdravu. "Vrátil se mezi nás."

"Je vzhůru?"

"Je." Její hlas zněl prázdně. Bylo znát, že si od starší ženy záměrně udržuje odstup.

Když Tallis procházela kolem ní, Morthena ji chytila za ruku. Temné oči jí hořely. Hlemýždí ulity, vetkané do volné síťky ve vlasech, tiše zachřestily, když zvedla hlavu.

"Je to můj bratr," řekla. "Čekala jsem na něj celý život. Musíš mne nechat, abych se o něj starala."

Tallis se pokusila o úsměv, ale Morthenina prudkost její gesto zmrazila. Proto jen řekla: "Já jsem byla celý život s ním. Nevzdám se ho tak snadno."

Morthena ze sebe vyrazila ryk hodný divokého zvířete, otočila se a rozběhla se trním dolů. Tallis se ještě jednou ohlédla po obrovských sochách, jejichž pitvorné obličejy ji pozorovaly, některé s účástí, některé posměšně, a pustila se za ní. Zdálo se jí, že Sinisalo - dítě země - na ni potměšile zašilhalo.

Bránou vnikly do osady, proklíčkovaly mezi novými kůžemi napjatými na rámech a sklonily se před vstupem do hiavníh© sruhu. Morthena zůstala u dveří. V šeru, které bylo uvnitř, Tallis rozeznamenala Scathacha, shrbeného u slam-níku, s rukou pod starcovou hlavou. Wyn-rajathuk naslouchal slovům, která tiše splývala ze synových rtů, a v očích, jimiž si Scathacha prohlížel, se mu třpytilo světlo. Tallis tiše přešla celou místnost a u lovce se zastavila; posadila se na rákosovou rohož, objala kolena a zaposlouchala se do proudu slov.

Scathach vyprávěl o své první pouti lesem. "...Jaguthové jsou vždycky povoláni. V tom jsi měl pravdu. Ale způsoby, jimiž k tomu dochází, se různí. Nějaký čas jsem jezdil se skupinou, nad kterou měla moc stařena chráněná obrovskými psy. Vystoupila ze středu země, obklopena černými psy. Jaguthové, kteří se stali mými dobrými přáteli, byli povoláváni v noci, za úplňku. Volání přicházelo v podobě nočního ducha, přízraku. Přízrak proplouval větvemi stromů a mámil z nich duši. Bylo to zvláštní a strašlivé, vidět, jak duchové všech mých přátel opouštějí svá těla, a dívat se, jak ta těla vstala a rozběhla se do nočního lesa za svou duší."

Wynne-Jones huhlávým, slabým hlasem řekl: "Spojí se znovu... tělo a duše... na místě, kde dojde k velkému činu... velká bitva... všechny legendy, v nichž se něco hledá, jsou takové... Nejdřív je třeba najít vnitřní já..."

Stařec se snažil pokračovat, ale Scathach ho přerušil.

"Všechny jsem je ztratil, všechny své přátele. Gyonvala jako posledního, je to jen pař let. Jeho ztráta rozrušila Tallis víc než všechny předchozí. Vypadalo to, že Gyonval se povolání vzpírá, snad proto, že měl Tallis rád. Vznikl mezi nimi zvláštní vztah." Tallis ztuhla. Kolem očí a na lících jí vyskočil pot, srdce se rozbušilo. Nevěděla, že Scathach to ví; netušila, že si toho všiml. Znovu ucítila ten příval strachu a oživila si téměř nesnesitelnou vzpomínku na Gyonvalovu ztrátu, na to, jak bojovníkovo tělo lesu dlouho vzdorovalo a nakonec se nabodlo na ostrou větev, jako by tak mohlo duši zabránit odejít.

Prázdná, polámaná mrtvola pak minula Tallis a prošla ohněm. Nad stromy se vznášel přízrak ovinutý kolem ducha, který měl podobu Gyonvala, a táhl jej korunami stromů pryč, přestože duch se vzpíral a snažil se uletět zpátky na tábořiště u lesa.

Jen Scathachův pevný stisk zabránil Tallis v tom, aby se do lesa nerozběhla a nepokusila se ho přivést zpátky. Mlčela, zkoušela se Scathachovi vytrhnout, ale nevydala ani hlásku.

"Je pryč," zašeptal. "Ztratili jsme ho."

Má ztráta je větší, než tušíš, pomyslela si hořce Tallis; ale to nemusíš vědět.

Ted, ve velkém srubu zjistila, že Scathach dobře věděl, jakou zvláštní bolest tenkrát cítila.

"Mrzelo mě, že jsem ho ztratil. Zbývali mi ještě tři, Gyonval, Gwyllos a Curundoloc, když jsem dosáhl zapovězené země a našel

svatyni v troskách..."

"Dubový srub," hlesl Wynne-Jones a ještě jednou to zopakoval, jako by vychutnával zvuk místa, které kdysi tak dobře znal. "Říkáš v troskách. Takže je neobydlený..."

"Byl zarostlý lesem. Stromy pronikly do všech jeho částí. Les už ho nikdy nepustí. Ale našel jsem deník. Přečetl jsem si ho, jak jsi chtěl, ale kouzlo bylo rozmazané deštěm. Znaky se daly těžko přečíst.

Nerozuměl jsem jim."

"Byla tam nějaká zmínka o mém odchodu... do lesa?"

Scathach přikývl. "Byla. Stálo tam, že jsi našel oolerin-nen. Posedla tě touha otevírat brány do srdce lesa. Bylo tam napsáno, že když ses jednou vrátil, šel z tebe cítit sních a byl jsi moc nemocný, jak jsi prochladl. O týden později ses do té zimní krajiny vrátil a už nikdy jsi z lesa nevyšel."

Na chvíli zavládlo mlčení. Wynne-Jonesův dech se zpomalil.

Prázdnýma očima bloudil po srubu. Tallis se naklonila, aby si ho mohla prohlédnout, ale on ji neviděl.

"Prošel jsem," zamumlal. "Překvapilo mě to. Bylo to v dubovo-hlohové zóně, nedaleko Koňské svatyně. Zkoumali jsme tu oblast velmi důkladně. Mapovali jsme energii kultovních matric. Dub a hloh vždycky vytvářejí silné ge-nerativní zóny a dubovo-hlohová zóna je vůbec nejsilnější zónou geneze mytág velice primitivního původu. Mnohá se víc blížila zvířatům než lidem. Oolerinman na mne musel nalíčit past. Prošel jsem a nemohl jsem se vrátit zpátky." Scathach starého muže znovu upokojil a zvedl mu ke rtům pohár, aby se mohl napít studené vody. Wynne-Jones si povzdechl a jeho ruka, svírající synovo zápěstí, se zatřepetala jako pták, který neumí létat; vzápětí si našla nové, klidnější bidlo na pevnější větvi.

"A co Huxley? Co můj přítel George? Co je s tím starým šamanem?"

"Jeho žena zemřela. Vytvořil mytágo dívky a zamiloval se do ní. Jeho nejstarší syn se vrátil z války v cizí zemi..."

"Jak se jmenovala? Ta dívka?"

"Guiwenneth."

"Odkud byla?"

Scathach se krátce zamyslel. "Brytonská lesní princezna. Myslím, že tak jsem to tam četl."

Wynne-Jones se rozklepal. Tallis myslela, že kašle bolestí, ale on se smál.

"Nejtíšší muž, jakého jsem znal... a zplodí nejohnivější ženu..."

samotnou Vindogenitu... Guineveru..." zachrčel pobaveně o chvíli později a pak si odpočinul.

"Pokud vím," pokračoval Scathach, "oba se ucházeli o její lásku, otec a syn..."

"To se dalo předpokládat."

"A to je všechno. Žádné řešení. Žádný konec. Neřeknu ti, co bylo pak."

Na chvíli zavládlo ticho, které těžkým, bolestivým rytmem rušil jen dech starého muže. Potom se zeptal: "A co ty? Jak daleko ses dostal od kraje světa?"

"Celý jeden den chůze," odpověděl Scathach. "Pak mě začala strašně bolet hlava, dostal jsem závratě a strach. Svět mi připadal temný dokonce i ve dne. Viděl jsem stíny stromů na zemi, která byla holá, a za těmi stromy se krčili duchové, kteří si mě dobírali. Musel jsem se vrátit ke svatyni. Přesto jsem v zemi stínů strávil rok. Převlékal jsem se do šatů, ve kterých se tam chodilo. Pracoval jsem na statku. Pomáhal jsem stavět jeden z domů, ve kterých žijí. Platili mi mincemi. Vypytał jsem se na tebe a na Huxleyho, ale nedozvěděl jsem se nic. Když jsem se pak vrátil do svatyně - do Dubového srubu - zjistil jsem, že se mnou navazuje kontakt děvče Keetonových." "Později," řekl stařec. "Později... nejdřív mi pověz o Anně... mé dceři Anně. Viděl jsi ji?"

"Použil jsem telefon. Mluvil jsem s ní na velkou dálku. Stále žije v Oxfordu, jak jsi říkal. Bylo to snadné, zavolat jí. Řekl jsem, jak se jmenuju, kdo jsem, že jsi starý, ale zdravý a že jsi odešel velmi hluboko do lesa. Napadla mě, že jsem lhář. Byla dost rozčilená. Řekla, že jsem podvodník. Řekla, že mě policie zavře do ohrady jako kruté a divoké zvíře, protože nic lepšího si nezasloužím. Řekl jsem jí o mrtvém hadovi, který byl vaším velkým tajemstvím. Jak jinak bych to mohl vědět, kdybych nebyl tvůj syn? Ale přestala mluvit. Ani mi pro tebe nenechala žádný vzkaz."

Scathach otci zlehka třel zápěstí. "Mrzí mě to. Opravdu."

Starého muže ta zpráva těžce zasáhla. Zklamaně vzdychl a opatrně se položil na slaměné lůžko. "Nevadí," zašeptal a zavřel oči. Za chvíli spal.

Tallis ještě chvíli zůstala se Scathachem, ale atmosféra ve srubu jí byla čím dál nepříjemnější; bylo tam nakouřeno a ona se dusila. A také tam byla zima, mezi došky a škvírami v

blátěných stěnách pronikal mrazivý vítr. Čpělo to tam hořkými bylinami a Wynne-Jonesovými výměšky. Byla uvnitř chvíli a už ji to zase táhlo ven, do jiskřivého světa

Kdyby Scathach chtěl, aby s ním zůstala, tak by to udělala, ale choval se k ní cize, na její dotek nereagoval. Ochable se shrbil, pootočil se a zahleděl se šerem domu k severu, jako by za stěnami a za lesem viděl bojiště, to chladné místo na severu, k němuž on a Tallis - stejně jako všechno ostatní, co se tím směrem pohybovalo - podle všeho směřovali.

Do srubu vklouzla Morthena a opatrně Tallis obešla. Dávala si při tom pozor, aby o ni ani pohledem nezavadila. Nejdřív vypadala jenom nervózně, ale pak jako by jí přítomnost starší ženy byla dokonce nepříjemná. Tallis se rozhodla, že ještě chvíli zůstane, ale zadívala se jinam. Dívka začala bratrovi něco šeptat.

“V údolí jsou krotitelé. Udělali pasti půl dne cesty na jih. Je jich jen pár, ale mají několik koní.”

“Krotitelé?” zeptal se lhostejně Scathach. “Co jsou to krotitelé?”

“Krotitelé koní,” řekla vzrušeně Morthena. “Mají chatrné zbraně. Jejich kamenné hroty jsou primitivní a sítě jim snadno přeřezeme. Jsou velcí, ale hloupí, malují se hlínou po těle. Měli bychom je snadno přemoci.”

“Jsi jenom holka,” zamumlal Scathach. Morthena se zatvářila šokované. Její bratr nejevil o informaci žádný zájem, ale Morthena byla zjevně odhodlána jeho pozornost získat. “Stačí, když přeřezeme provazy. Odjede na nich První-kanec-léta a ostatní lovci. Vráťím ti koně. Pojmenuju ti ho.”

“Díky. Buď opatrná.”

Morthena natáhla ruku a přitiskla ji bratrovi na tvář. “Brzo budu starší,” zašeptala. Tallis si všimla zlostného pohledu, kterým ji dívka probodla. Pak vyklouzla ven a jenom tam, kde prošla kolem ohně, po ní zůstal vír šedého dýmu.

Tallis odešla také. Už měla druhá na cestu, Jezerního Plavce, a pokud vůbec o divokých koních v údolí úvazovala, tak jen proto, že ji zajímala legenda o krotitelích: podrobit si ducha divokého zvířete, moci se vozit na jeho hřbetě; bez magie by se to v raném myšlení asi neobešlo a kolem lovců, kteří ta rychlá, hrdá zvířata chytali, by určitě vznikaly kultovní legendy.

Tallis se vrátila do márnice. Po Tigovi tam nebylo ani památky. Ale oheň byl rozkopán a popel rozsypán po podlaze. Z okružního valu se

zadávala k severu; netrvalo to dlouho a všimla si postav Mortheny a tří lovců, zabalených v kožešinách, kteří se ubírali kolem lesa jižním směrem a brzy jí zmizeli z dohledu.

Na severu byla jen šed'; převalující se mlha a snad náznak hor a zimy za ní. Podrobnosti se nedaly rozeznat; les byl při pohledu shora černý a beztvářý, jen chvějící se jilmy vystupovaly jako obří nad moře listoví. Opět zaslechla, jak na ni někdo volá.

A znovu měla pocit, jako by procitla ze sna a zjistila, že čas postoupil. Když se podívala z kopce dolů, uviděla Sca-thacha, jak pomalu stoupá hustým trnám směrem k ní. Wynne-Jonese nesl na zádech. Stařec se jednou rukou držel syna kolem krku a druhou mlátil do trní. Došli na hradisko. Wynne-Jones zarazil hůl do země a pak ze svého oře pomalu sklouzl. Pověsil opeřený kabát přes hůl a Scathach mu pomohl usednout do jednoduchého přístřešku, který mu tak oděv poskytl. Seděl čelem k rajathukům. Zdravé oko se mu lesklo, když se na ně díval. Ale když Tallis slezla z náspu na plošinu, poznala, že má strach. Bělostné vousy měl rozčuchané. Na čele a kolem krátkých, bílých vlasů měl namalovanou modrou čáru. Scathach vstoupil do márnice a znovu vyšel ven. "Po Tigovi ani památky."

"Hledejte ho," ozval se ostře, neklidně Wynne-Jones. "Nemůže být daleko..." Pak se otočil, mrzutě se na ni usmál a dodal tiše, ale slyšitelně: "Nechci toho malého zabijáka vidět na dostřel praku. Je nepříjemně přesný."

Muž a žena si vyměnili dlouhé, pátravé pohledy. "Tallis... ty jsi Tallis..."

"Ano, jsem."

"Mluvila jsi na mě, když jsem spal. Vyprávěla jsi mi své příběhy a dobrodružství. Kladla jsi mi otázky."

"To je pravda. Vzpomínáte si na ně ještě?"

"Jako by to byl sen," odvětil a pokynul jí. Šla k němu, shrbená k chladné zemi. Když ji vzal za ruce, cítila v něm napětí; třásl se. Tigův stín ho poznamenal víc než ošklivá rána, která mu oslepila levé oko a zbrázdila tváře jizvami. Wynne-Jones její starostlivý pohled ignoroval a dál se jí dotýkal. Její tvář kolébal ve svých dlaních a rty se dotýkal jejích prstů.

"Kolik ti bylo, když si tě les vzal?"

"Třináct," řekla Tallis. "Ale tak to nebylo, les si mě nevzal. Odešla jsem se Scathachem. Nechtěla jsem být pryč dlouho."

Starce to viditelně pobavilo. "Pamatuješ si z Anglie hodně?" zeptal se. "Ze svého života? Ze světa?"

Odpověděla, že ano. "Řeknu vám všechno, co vím, i když jsem jako dítě byla trochu samotářská..."

"Později," řekl Wynne-Jones. "To si poslechnu později. Nejdřív ti musím něco ukázat, něco, co tě povzbudí. Potom se budu muset zamyslet nad všemi těmi neobvyklými věcmi, které tě v dětství potkaly. Syn už mi o tobě hodně řekl, a také o otázkách, které pro mě máš."

Tallis po jeho slovech smutně zalétla pohledem k márnici. Poslední záchvěv ztráty ji přiměl zachumlat se do kožešin.

"Není ti nic?" zeptal se Wyn, starostlivým a laskavým hlasem.

"Před několika hodinami jsem spálila to, co zbylo z mého prvorozeného," řekla Tallis.

"Och..."

Po krátkém mlčení se Wyn zeptal: "Jak dlouho to dítě žilo?"

"Jednu, dvě roční doby. Pár měsíců." Tallis se usmála. "Stále se snažím připomínat si starý způsob měření času."

"Kolik dětí... kolik celkem?"

"Tři. Ostatní se ani nenarodily v pořádku."

"Byly mého syna?" zeptal se Wynne-Jones.

"Ano," odpověděla rychle Tallis, ale sklopila oči, protože částečně to byla lež. Když je zase zvedla, Wynne-Jones se už neusmíval.

Najednou natáhl ruku a vyškrábl z lemu svého kabátu malé černé pírkó. Studený vítr mu čečral krátké bílé vlasy a rozechvíval ho zimou, ale když mu Tallis chtěla přitáhnout kabát k ramenům, odmítl a místo toho jí vtiskl pírkó do ruky.

"Obřady a rituály v pozdně neolitické Evropě," řekl s úšklebkem.

"Černé pírkó na znamení smutku. Zítra bys je měla přinést do šamanovy chýše, kde je spálíme s ptačím sádlem, medem a proužkem usušené vlčí kůže. Ve vydlabaném kameni, samozřejmě. A musíš na něj vyškrábat svou značku, abych jej mohl později ozdobit." Skoro se smál. Oči měl přivřené, jak se bavil, a hleděla mu z nich protře-lost; vtip jen pro lidi z vyspělé civilizace. "Duchovi toho chlapce to pomůže na jeho pouti. Aspoň oni tomu tak věří."

Tallis pokrčila rameny. "Třeba to pomůže. Spousta takových věcí jako by v tomto světě fungovala. Magie. Psychika."

"To je pravda. A mne to nepřestává děsit. Děsí mě, jak dítě může vzejít z masa a krve a rozpadnout se na dřevo. Co je to za biologický

proces? Scathach a Morthena jsou mé dvě děti, které jediné přežily z mnoha. Je to zvláštní, ale uvědomuju si, že v nich tedy musí být víc dřeva než masa. Pro syna bylo prakticky nemožné vyjít z lesa a zkoumat farmy kolem Ryhopu."

"Já vím."

"A bojím se, že tvůj osud je zpečetěn od okamžiku, kdy jsi s ním do lesa vstoupila. Jakmile se ocitl v zapovězeném místě - což pro něj byla Anglie - a jakmile se mu poštěstilo vrátit se, zmocnil se ho příliv, silný proud, který ho stáhl do nitra lesa. Zbyla ti jediná možnost, cesta do pekla... Ani kdyby se snažil sebevíc, on tě do Anglie vrátit nemohl."

Tallis mrzutě přikývla. "Předpokládala jsem, že budu v lese tak měsíc. A jsem tu ztracená už osm let."

"Smiř se s tím, že tu zůstaneš ztracená až do konce života."

"S tím se nikdy nesmírím," řekla ostře Tallis. "Jednou se domů vrátím."

"Domů se nikdy nevrátíš. Smiř se s tím už teď." "Já bratra najdu. A dostanu se domů. Nic jiného nepřijímám."

"No jistě..." uklouzlo Wynne-Jonesovi a na rtech se mu mihl úsměv.

"Tvůj bratr. Pomoz mi vstát. Chci ti něco ukázat."

Nohy měl nejisté, musel se o ni opírat. Holí jí ukázal ponuře se tvářící totemy. "Určitě je poznáváš."

Tallis si začala dřevo prohlížet. Měla pocit, že má před sebou něco povědomého. Zachvěla se, neboť se dostala nepříjemně blízko porozumění. "Ano i ne," řekla. "Připomínají mi moje masky."

"Viděl jsem tvé-masky," řekl stařec. "Poznal jsem je okamžitě."

Tohle je Falkenna." "Let ptáka do neznámé země." "A támhle, ten nově obrostlý, je Skogen..." "Stín lesa," zašeptala Tallis. "S tím jsem vždycky cítila jakousi zvláštní spřízněnost."

Wyn hvízdavě vydechl. Zasmál se. "Podle něho jsem poznal, že přicházíš. Změnil se. Skogen je měnící se stín lesa. Myslel jsem si, že to dělá můj syn, že mění totem, protože se chce se mnou spojit. Ale byla jsi to ty. Ty jsi sko-gen. Ty jsi stín lesa... stejně jako před tebou Harry. Právě v těch stínech ho najdeš."

Wyn znovu vzhlédl a ukázal na rajathuka, kterého Tallis díky své posedlosti lesem znala lépe než všechny ostatní. "Měsíční sen."

"Oči, které vidí ženu v zemi. Tuhle masku jsem ztratila. Upadla mi, když jsem odjížděla sem. Ted' ji má otec." Usmála se. "Někdy si říkám, jestli mě vidí, když si ji nasadí."

Vypadalo to, jako by se Wynne-Jones jejích slov polekal. "Musíš ji udělat znovu. Jestli jsou pro tebe masky stále důležité, tak šiji určitě musíš udělat znovu."

"Jestli jsou pro mne důležité?" Tallis pokrčila rameny. "Některé používám. Jiné prakticky vůbec. Ale vypadá to, že fungují. Když šije nasadím, tak vidím..."

"Nechápeš, co znamenají," zamumlal Wynne-Jones. Díval se při tom na Skogena a hladil si šedivé vousy. "Možná ještě nejsi připravena na to, abys je správně používala." "Když chci překročit práh, používám Hloubenu." Wynne-Jones se tiše zasmál. "Ovšem. Jak jinak bys to dělala? Ale teď mě dobře poslouvej, Tallis... v legendě jsou masky, podobně jako tito rajathuci, jednotlivými fasetami věštby. Hlas země sděluje svou vizi prostřednictvím šamana: to jsem já, ty, to je Tig. Nemůžeš masky používat jako orákulum, když ti jedna chybí."

Otočil se a zahleděl se na ni. Tallis protáhla obličej. "Ale fungují."

"Fungují, do jisté míry. Ale mohly by fungovat mnohem lépe."

Představ si všechny masky, jako by byly na řetězu. Ten řetěz vede z masky, když si ji nasadíš, hluboko do tvé mysli. Tvá mysl má v sobě mnoho skrytých míst, zapovězených a zapomenutých. Na každou masku se dívěj jako na klíč, který otevírá cestu do některé z těch uzamčených končin mysli. Zdobení masek, tvar dřeva, to, jaké je na omak a jak voní, vůně, které mu dáš ty, zářivé barvy nebo matné stíny... to všechno jsou částičky základního schématu, základního poznání, nevědomého vědění, které je jádrem magie. Každá maska odemyká ztracenou paměť. Když se jí podíváš, stačí chtít a otevírá dveře a vypouští legendy... nebo třeba pouští přes práh. Když tohle dokáže jedna maska... představ si, jakou sílu má všech deset!"

Tallis na to neřekla nic, starcova slova ji vylekala. Wyn pokrčil rameny, poplácal ji holí po zádech a pak znovu ukázal na rajathuky. "O orákulech můžeš přemýšlet později. Teď se pozorně podívej na tváře mých masek. Vidíš? Jsou pokřivené. Každá vypadá, jako by měla jedno oko špatné. Jeden koutek úst je svěšený. Vidíš?"

Tallis konečně pochopila. V očekávání dalších Wynne-Jonesových slov se rozechvěla netrpělivostí.

"Před mnoha lety," začal, "prošel proti proudu řeky k Lavondyss někdo zvenčí. Les z něj vysál jeho sny a udělal z nich mytága. Ten člověk stvořil všechno, co tu vidíš. Tuthanachy, srub... totemy. Může ti o něm prozradit jen jediné, protože zanechal svou stopu v podobě,

jakou totemům dal. Byl poznamenán na levé straně obličeje. Bylo to znamení, které ovládlo celý jeho život. Byl jím posedlý. Nemoc nebo zranění? Deformace?"

"Popálenina," řekla Tallis. Upírala zrak na Skogena. Mrtvá tvář najednou jako by ožila. Wynne-Jones měl pravdu. Její stíny nebyly stíny lesa ale Harryho. V první chvíli jí připadala krutá a prázdná; teď v ní nacházela naléhavost i smutek. Odešel snad do lesa proto, aby našel lék na své zohavení?

Popálený za války. Sestřelený. Popálený. Přišel za ní uprostřed noci. Nebudu daleko. Mám úkol, který musím vykonat. Musím zahnat jeden přízrak.

Přízrak jeho popálení; ohavná maska - oheň, strach a zlo - poznamenání, které ovládlo jeho tvář; ale nepropadl mu celý. Ale jednou takovou masku měl a nenáviděl ji. Na rozdíl od Falkenny, Sinisala nebo Hloubeny ji nemohl nosit, kdy se mu zachtělo. Nedala se sundat.

S tím vším se Tallis šamanovi svěčila. Wyn-rajathuk mlčky poslouchal, s rukou na její paži a pohledem upřeným na Harryho tvář, hledící z kusu mrtvého dřeva.

"Takže Hany to byl, ten kdo před léty prošel kolem řeky dřív než já. Má před tebou mnoho let náskok, ale je tam. Mohlo by se zdát, že ten časový rozdíl odsuzuje tvé pátrání k nezdaru, ale nemusí to být pravda. Čas zkouší v lese nej-různější triky. Já jsem měl štěstí.

Scathach se vrátil jenom o čtyři roky starší, než jsem čekal." Nadechl se a pevně stisk! Tallisinu ruku. "Ale také se může stát, že přijdeš do Lavondyss a zjistíš, že Harry je milion let od tebe. Nerozumím zákonům, které platí v Lavondyss. Říkám jen to, co jsem pochopil z žijícího mýtu lesa. Ale buď na to připravena."

Tallis mu znovu pomohla posadit se. Zachumlal se do pláště. Vítr se ještě víc ochladil. "Přichází zima," prohlásil Wynne-Jones.

"Strašlivá zima," přisvědčila Tallis. "Mám pocit, že mé pronásleduje celý život."

"Vím toho o Lavondyss málo, ale jedno vím určitě: že tam vládne sněh, led, zima, minulá doba, kdy byla země zmrzlá. Nevím, proč by to v tvé, v mé a v hlavách všech lidí ze světa čtyřicátých let dvacátého století mělo být tak důležité. V pozdějších mýtech je onen svět místem nekonečných štvanic, nekonečného hodování, nepolevující radosti. Říše světla. Chodí se tam jeskyněmi, hrobkami, ztracenými údolími. Ale je to naplněné přání. Už od počátku věků se

vždy najdou dobrodruzi, kteří po Lavondyss pátrají. Kolikpak jich asi vědělo, že najdou pustinu, zem smrti a chladu... na Lavondyss není nic kouzelného ... a přesto ta vzpomínka existuje. Něco tam je, něco, co volá. Něco, co láká."

"Můj bratr se tam dostal. Věřím tomu. Volal na mě odtamtud. Uvázl tam, a tak jsem se musela zavázat slibem, Tallisiným slibem, že ho vysvobodím. Jestli šel proti proudu řeky, tak tam půjdu také."

"A co tam najdeš?" zeptal se Wynne-Jones s úsměvem.

"Oheň," odpověděla Tallis bez zaváhání. "Při jednom setkání před několika lety jsem se o tom cosi dozvěděla. Stěna ohně, kterou udržují ohňopravci z ještě starších dob, než ze kterých jsou Tuthanachové. Tím ohněm projdu a budu v Lavondyss."

"Shoříš," zašeptal kousavě šaman a zavrtěl hlavou. "Ohněm nikdo neprojde. Žádný člověk. Slyšel jsem o my-tázích, kterým se to podařilo, jenže ta jsou součástí mýtu, jenž praví, že mohly a údolí strážené ohněm jsou cesty do Onoho světa. Tvoje cesta určitě vede úplně jiným směrem."

Provedu tě lesem, který je mnohem záhadnější než tenhle malý Ryhopský les."

"Harry se tam dostal."

"Jen jestli," poukázal stařec. "Ohněm určitě neprošel. A neprojdeš jím ani ty.... Protože jsi člověk, stejně jako já. Nepatříme tam. Jsme poutníci v našem ožvlém šílenství. To, co máš kolem sebe, jsou sny tvého bratra, později upravené mnou a teď tebou. To, co nás odlišuje od těch ubohých stvoření kolem, je svoboda. Svoboda volby. Já vím, Scathach také nějakou dobu rozhodoval sám za sebe... ale podívej se na něj, sáhni si na něj, poslouchej jeho mysl... byl jsem vzhůru teprve chvíli a už jsem poznal..."

"Co?" vyhrkla poplašeně Tallis.

"Že dřevo v něm poslouchá volání. Že ho volá legenda, kterou v sobě má. Že čas, který prožije s námi, se rychle blíží ke konci. Musí odjet k Bavduinu a znovu najít své rytířské druhy."

Tallis se udělalo zle. Zvedla oči k obzoru, kde bylo vidět siluetu Scathachovy vysoké postavy. Díval se k severu, daleko za řeku.

"Když jsem měla vidění, a váš syn v něm byl," řekla Tallis. "Viděla jsem ho právě v tom okamžiku života, kdy si zasloužil jméno, které mu dala Elethandian: chlapec, který poslouchá hlas dubu. Nejsem připravena na to, že toho okamžiku slávy dosáhne. Ještě ne..."

Chtěla mluvit dál, ale Wynne-Jones jí najednou přitiskl ruku na ústa.

Ucukla, překvapena hněvem v jeho tváři, ale pak ji uklidnila omluva, kterou tam našla vzápětí. Ruka znovu klesla.

"Promiň," řekl muž. "Stejně jako ty, ani já nejsem připraven slyšet, jaký osud mého syna čeká. Pokoušelo by mě to, abych zasáhl. A když zasáhne, zapleteme se. Ocítne se v pasti... Mnoho let mi trvalo, než jsem na to přišel."

Tallis se musela předklonit, tak ji starcova slova rozrušila.

Vzpomněla si na bratra, na to, jak je uvězněný, jak je chycený...

"Takže je možné, že Harry zasáhl do legendy? Je možné, že našel cestu do Lavondyss, něco změnil a kvůli tomu zůstal chycený?"

"Je to pravděpodobné," odpověděl jí prostě Wynne-Jo-nes.

"Ale jak na mne potom mohl zavolat?"

"Abych ti na to mohl dát odpověď," řekl starý muž, "musíš mi říct všechno o svém dětství. Své vzpomínky na Harryho. A všechno, co se s tebou dělo, když ses učila. Zdálo se mi něco o hradu z kamene, který není kamenem..."

"Staré zapovězené místo," řekla Tallis. "Nebo aspoň část příběhu o něm. Šeptala jsem vám ho, když jste spal."

"Musíš mi ho povědět znovu," zamumlal vědec. "Možná jsem to místo viděl. Je to daleko odtud, ale podle toho, co jsi mi šeptala, se mi to vybavuje."

Srdce jí vynechalo. "Vy jste na tom hradě byl?"

Ale Wynne-Jones zavrtěl hlavou. "Zahlédl jsem ho jenom z velké dálky. Je dobře chráněný; bouří, která tě zaskočí. Než jsem se usadil u Tuthanachů, zabloudil jsem i na horní tok reky, za velkou bažinu.

Ale bylo tam moc zima, tak jsem se vrátil. Bylo to hodně daleko.

Příliš odlehlé místo. Lidé, jako jsi ty a já, se nakonec dostanou do stavu, kdy jim v hlavě nezůstane nic mýtického. Ten pocit se těžko popisuje: je to jako únava, vyčerpání... na duchu. Byl jsem plný energie, má práce mě fascinovala; a zůstal jsem celkem plodný..."

Usmál se a zavrtěl hlavou nad nevyslovenými vzpomínkami. "Ale do země se něco vrátilo a vzalo mě to s sebou. Proto jsem přišel sem, k Tuthanachům. Jsou to praktičtí lidé a jejich legenda je hrůzná a dramatická, skoro nesmyslná. Každý z nich bude pohřben a znovu se narodí. Samozřejmě, jsou součástí legendy; ty nebo já bychom to nepřežili."

Vyrušilo je Scathachovo volání z protější strany hradiska. "Tig stoupá na kopec od jihu. Nese si sekeru."

"Odved' mě zpátky do srubu," zašeptal Wynne-Jones. "Jsem unavený

a je mi zima. Můžeš mi své příběhy vyprávět v teple srubu. A chci je slyšet všechny."

Tallis se usmála. "To už po mně jednou někdo chtěl. Připadá mi to jako věčnost."

"Ve vzpomínkách z dětství jsou staré pravdy," řekl tiše Wynne-Jones. "Doved' mě tam... a pak udělej znovu Měsíční sen. Pomůžu ti, jak budu moci..."

Za soumraku začal nad vesnicí kroužit orel; snášel se dolů a zase vzlétal. Děti ho s rukama roztaženýma napodobovaly. Mladí muži se pomalovali černobílým napodobením útočnickových per: rodu to mělo přinést bystrý orlí zrak.

Zatímco všechny oči se obracely k majestátnímu ptáku na obloze, Tallis si všimla třepetavého pohybu zlověstnějšího hejna ve vysokých stromech u řeky. Jeden z ptáků zamířil k vysokému, mrtvému jilmu, jemuž vichřice přerážely větve tak dlouho, až mu zbyly jenom dvě a jako sukovité rohy trčely z vrcholku kmene. Z černého čápa byla proti obloze vidět také jen černá silueta. Usedl na roh jilmu a několik dalších se slétlo k němu. Když pak vzlétli do šera, vypadalo to, jako by na dlouhé minuty zaclonili severní oblohu. Jejich křik bylo slyšet až ve vesnici.

Scathach si čápů také všiml. Došel k Tallis a přitáhl si kožešinový plášť těsněji. Po dlouhých hodinách ve srubu, kdy krmil otce, byl silně načichlý kouřem. "Je to znamení?"

Tallis se k němu obrátila. Našla v jeho očích starost a cit, ale zdálo se jí, že pryč je láska, intenzita pohledu a porozumění, které jim bylo tolik let společné, když po tomto místě v lese pátrali.

"Nevím," řekla. "Ale jsem z nich nervózní."

Znovu se na ptáky podíval. "Všechno míří na sever," zašeptal.

"Všechno. Něco mě pobízí, abych šel také..."

Tallis přikývla. "Také tam musím, jestli chci najít Harryho. Ale nejdřív musím udělat nový Měsíční sen."

Scathach se zamračil, nechápal. Tallis si své masky nechávala pro sebe. "Abych uviděla ženu v zemi. Tvůj otec říká, že bych ji měla vyřezat znovu. Myslela jsem, že to není důležité, ale možná to, že mi chyběla, ovlivňovalo mou schopnost otevírat hloubení."

"Pomůžu ti s tím," nabídl se Scathach. Položil jí ruku na rameno.

Tallis kolem vítaného stisku ovinula prsty.

"A co Morthena?" zeptala se kousavě. Dívka se už z lovu vrátila, předčasně, ale Tallis ji nikde poblíž neviděla.

“Morthena je má sestra a je to dítě. Jsem její bratr z lesa, ale dokud nezestárne, nic víc. A v době, kdy bude ve vhodném věku, budu už dávno pryč.”

“Víš to?”

“Víš. A stejně, to, co dělám s Morthenou, dělám kvůli lesu v mé krvi. To, co chci dělat s tebou, dělám proto, že tě mám rád.”

“Netušila jsem, že jsi věděl o Gyonvalovi,” řekla Tallis.

“Věděl jsem, žeš ho měla ráda. Ale nikdy jsem neměl pocit, že bys přestala mít ráda mne. Připadalo mi to, že je všechno v pořádku.”

“To ráda slyším,” řekla Tallis s úsměvem a v duchu se zatetelila úlevou. “Měl jsi úplnou pravdu.”

Naklonila se k němu a otřela se mu rty o vousy, které mu neupraveně zarůstaly tvář. Objal ji.

Koutkem oka zahlédl zlostný pohyb. Morthena sbíhala z kopce dolů a cestou shazovala rámy s vypjatými kůžemi; vlasy nabarvené hlinkou za ní divoce vlály. Vydávala při tom zvuky jako pták; vřeštění, jakým pták brání své hnízdo před vetřelci.

Tallis věděla, co ke zhotovení masky použít, ale když se vrátila na palouk, kde byla den předtím u rajathuka Měsíčního snu, našla jej zničený. Teď tam vyrůstal jilm. Jeho mo-, hutné, hlínou obalené kořeny se proplétaly dubovým a hlo-hovým houštím na kraji mýtiny, líně ležely na zemi jako hadi a přižívovaly se na tom, co les dával. Kmen byl skoro černý; v hlubokých štěrbinách v kůře rostla houba a mech. Strom se zvedal k večerní obloze; tři větrem pokroucené, s mraky propletené větve byly vše, co z jeho olámaných větví zůstalo. Na palouku bylo ticho. Vzduch byl nasycen vůní vegetace, vznášející se v jemném oparu. Světlo bylo ostré. Ze síly, kterou v sobě toto lesní mytágo mělo, šel skoro strach.

Tallis obrovský strom obešla dvakrát dokola. Našla úlomek zničeného totemu, zvedla jej a ohmatala jeho suchý, mrtvý povrch. Scathach čekal v lese a neklidnými očima tékal po obloze, kde pleskali křídly černí čápi a pozorovali zemi z větví holých jako kost. “To kvůli tobě nebo kvůli otci?” pošeptal Tallis, když se k němu vrátila.

“Nevím. Ale rajathuk je zničený. Doufala jsem, že si tady sednu a udělám tu masku...”

“Máš představu, jak by měla vypadat?”

Tallis sklopila oči k úlomkům sochy a s radostným zachvěním si uvědomila, že ví: jako žena v zemi. Jako bílý měsíc. Jako rohy, kůň,

znalý úsměv a matčin polibek. A také jako krev. Jako hořící dětské kosti. Jako divoká jezdky-ně s bílou hlínou ve vlasech, objíždějící hranici, na které leží její milý. Jako kost v těle, rozetnuté maso dítěte stmelené kostí, ostré úlomky kolem, rána zhojená a krev zaschlá. A Gyonval... laskavý Gyonval. Také jeho viděla, jeho smích, jeho starost, jeho smíření s tím, že pro Tallis je něco jako duch, že je, podobně jako Scathach, stín, který zanedlouho pohltí noc, jejíž vpád se nedá zastavit. Byl něžný, když ji miloval.

I tehdy, když jeho rozlámané tělo odcházelo za svým duchem do nočních lesů, cosi v něm zbývalo: ohýbal prsty, jako by jí chtěl dát znamení; mračil se, jako by se snažil obrátit oči k ženě u ohně; a v těch očích, mrtvých očích, byla jiskra a slzy, které prozrazovaly, jak rád by zůstal.

Tallis zvedla hlavu a setkala se se Scathachovým pohledem. "Ano," řekla. „Mám představu."

Byla to úžasná podívaná, jak Tallis opracovala odštěpek totemu, aby dostal kruhový tvar, vydlabala jej a osekala, aby přirozené linie splynuly. Jak vyvrtala oči a ústa; jak se prsty dotýkala barvy, aby v masce zvýraznila ženu v zemi; jak mrtvé dřevo začalo dýchat a žít. Scathach se krčil ve stínu a přihlížel, ale jeho oči visely na Tallis, ne na prstech, které hbitě opracovávaly talisman.

"Ty jsi vážně posedlá."

"Jsem."

Červené tváře, tenké zelené čáry, tady měsíc, nakreslený bílou hlínou a tady krev dítěte. To všechno pomocí barev a hlinek používaných Tuthanachy.

"Už na tebe promluvila?"

"Mluví na mě celý život..."

Jednou zjevení, žena v zemi. Jednou sních. Jednou vzpomínka. Bílá vzpomínka, upatlaná a šmouhovatá...

Země si pamatuje. Sních má v sobě starou paměť.

A něžný dotek za něžného mrtvého.

Nezapomenu na tebe.

A bylo hotovo. Tallis držela masku před sebou, dívala se jí do očí, líbala její rty, dýchala jejími ústy do nevědomého prostoru za dřevem. Pak ji obrátila a přidržela si ji na obličeji.

"Nedívej se na mě těma očima..."

Tallis zůstala tiše sedět. To, co řekl Scathach, ji polekalo. Podívala se maskou na Wyn-rajathuka, starého zlomeného muže, jenž

fascinovaně přihlížel procesu jejího zrodu. Wyn přivřel oči, zaletěl jimi ke svému synovi z masa a dřeva a pak se vrátil k Tallis.

“Nedívej se na něj.”

“Proč ne?”

“Nedívej se na něj.”

“Co uvidím?”

Nedívej se na něj!

Sundala si masku z tváře. Z ničeho nic se zvedl vítr a ohýnek v šamanské chýši zablikal. Kamínky a ulity pověšené na provázcích se rozchřestily. Pergamenové listy, na které Wyn psal svůj deník, se zatřepaly. Záchvěv zimy, j která ji pronásledovala, přinesl do vyhráté chýše mrazení.

Scathach odešel. Tallis ho slyšela odcházet. Pak těžké kůže, které nahrazovaly dveře, opět znehybněly a oheň se rozhořel klidněji. Zadívala se na masku a dotkla se nezaschlé barvy na její tváři, jako by se dotýkala vlhké, zčervenale kůže někoho, koho má ráda.

“Nerozumím.”

“Odchází od tebe,” řekl tiše Wyn. Zatahal se za řídké bílé vousy a pak si přitáhl tmavé kožesíny svého oděvu těsněji ke schýleným ramenům. Vypadal nemocně a vystrašeně. Tallis poznala, že příčinou jeho neklidu je chlapec. Kde asi byl jeho syn? Kde se skrýval Tig?

Ale když si uvědomila, co řekl, prudce vzhledla. Scathach že odchází? Wyn zvedl prst ke rtům a řekl: “Myslím, že se bojí, že i jeho pronásleduje zjevení, které ho připravilo o přátele, Gy on vála a ostatní, a volá ho k Bavduinu. Možná nechtěl, abys to viděla, protože ještě nechce znát pravdu.”

Tallis nechápavě zavrtěla hlavou. Věděla o Scathachově hledání Bavduinu, ale Scathach přece nebyl jeden z Jagu-thů, pouze se k jejich skupině připojil. Proč by měl být povolán jako ostatní?

“Stal se Jaguthem, když svůj život v lese neoddtělitelně spojil s jejich osudem,” prohlásil stařec. Pak vzal deník a probíral se pergameny, dokud nenašel jistou stránku, kterou si mlčky přečetl. Chvilí to vypadalo, že jí text podá, ale rozmyslel si to. Rozhrábl oheň, aby se rozhořel, sáhl za sebe pro pytlík z tenké kůže, ve kterém byly zuhelnatělé kosti, a zachřestil jím. “Poznááš to?”

Tallis přikývla. Wyn-rajathuk váčkem zatřepal, uhodil jím o zem a pak se jím bouchl do ramene. Začal tiše zpívat a dělat rytmičké pohyby. Slova ale nedávala smysl.

Tallis okamžitě poznala, co dělá, a vycítila, co se jí tím snaží říct. Vrátila se ve vzpomínkách na shadoxhurstskou slavnost, k tanečníkům a nesmyslným slovům, která při tanci často prozpěvovali. Jiggery, higgery, hogger, jogger... "Země si pamatuje," zašeptala Tallis. "Muži tančí a zpí vají, bojují holemi a jeden mezi nimi jezdí na koníkoví a tluče je měchem plným kamení... nezapomínáme..."

"Jenom zapomínáme proč," přisvědčil Wyn-rajathuk. "Na slavnostech v Oxfordu, Grimley nebo kdekoli jinde nezůstalo nic magického; ani tanečníci morrisu a maškary v sobě nemají nic magického, pokud mysl, která slavnost ustanovuje, neotevře bránu do prvního lesa..."

Znovu ten výraz. První les.

"...ale kolikrát jsem tam stál a smál se, když jsem viděl, jak ten na koníkoví, blázen, černá ovce mezi herci, poskakuje kolem tanečníků. Dábel. Sprýmař. Vykuk. Starý Kojot osobně. Rarášek. V naší době poníženy na blázna, který má místo koně hůl a mává symboly zapomenutého šamanství. Toho si všimneme hned, ale zapomínáme, že nejdřív to musel být také bojovník. Je mimo skupinu, a přece k ní patří. Jako lovec v lese zemře a stane se bojovníkem; jako bojovník padne v bitvě a bude znovu vzkříšen jako mudrc. Tři díly krále. Nevzpomínáš si na pověsti o Artušovi a jeho rytířích? Artuš byl všechno najednou: lovec, bojovník a potom král." Wyn se usmál. Možná si ty pověsti sám vybavil, nebo si vzpomněl na něco, co s nimi souviselo, a čeho byl v lese svědkem. "Pak je samozřejmé, že můj syn cítí volání," zamumlal. "Byl lovec. Když vstoupil na půdu Anglie, v jistém smyslu zemřel. Teď je bojovník. Smrt a vzkříšení v podobě šamana ho teprve čeká. Svůj let na křídlech písne a snu má ještě mnoho let před sebou..."

"To už budu pryč," řekla Tallis. Naklonila se, prostrčila ruku plamínky ohně a nechala jejich teplo a žár, aby v ní probouzely to staré.

První les... kde je první les?

Váhavě, aniž by si byla jista, jak uspořádat slova, řekla: "Sváří se ve mně dvě víry. Jsem přesvědčena, že najdu cestu zpátky domů. A zároveň se mi zdá o umírání ve velkém stromu... ohněm... to je první les?"

"Teď jsi na kraji prvního lesa," odpověděl jí Wyn-rajathuk. Výraz jeho poraněné tváře a nervozita patrná ve zdravém oku probouzely v

Tallis podezření, že si něco nechává pro sebe Ale neřekla na to nic. "Celý život jsi byla na okraji. Otevírala jsi jeden práh za druhým a blížila se čím dál víc ke středu téhle země, k vnitřnímu lesu, k Lavondyss. Ale ještě ti kus cesty zbývá a počítej s tím, že bude strašlivá. Ano, zavedu tě domů, ale současně tě odvedu od domova dál, než sis kdy představovala. Budeš postupovat oběma směry najednou. Pravděpodobně zemřeš. Do prvního lesa se nechodí jen tak z legrace, za dobrodružstvím. Když tam jdeš, nečekej, že se vrátíš."

"Harry tam je. V neznámé zemi. Slíbila jsem, že ho osvobodím."

"To se ti nikdy nepodaří. Ne tak, jak si to představuješ. Z neznámé země není návratu."

Tallis chvíli mlčela. Měla hlad. Odněkud zblízka se ozýval ženský zpěv, chabě se měřící se sílícím větrem. Pak se přidal další zvuk: chlapecký hlas, vřeštící z plných plic. Tallis z toho zamrazilo a Wynrajathuk ještě víc zbledl. Napřímil se a polekaně se zahleděl přes stěny chýše směrem k márnícovému vrchu. Chlapcovy posměšky se změnilly v otevřený hlasitý smích, roznášený studeným nočním vzduchem. Slyšeli, jak starce vyzývá, vyvolává jeho jméno, dožaduje se jeho snů a vykřikuje, že je chce sníst

Tallis se ho snažila uklidnit. "Do osady nepříjde. Ke srubu se nepřiblíží. Všechny rodiny čekají, aby ho zahna-ly..."

Wyn se prudce roztřásl, znovu se sklonil k ohni a nasával do sebe jeho teplo. Za chvíli se zdálo, že se uvolnil, a Tallis pokračovala.

"Jestli tomu dobře rozumím, tak říkáte, že první les je vymyšlené místo. Říkáte, že tam nedojedu, neprojdou otevřeným hloubením ani nesestoupím jeskyní, že musím najít práh pro cestu dál. Ale jak ten práh najdu?"

"Pomocí tvého příběhu o Starém zapovězeném místě. Pomocí toho hradu."

"Kde je ten hrad?"

"Už jsi ho viděla Když jsi otevřela hloubení. Za močálem. Věděla jsi o něm celý život..."

Tallis to znovu zmátlo, nevěřila. Zvláštní reakce ve své tě, kterým chodili duchové a kde stíny dovedly zaklínat. "Že bych ho našla náhodou? To se mi nechce věřit."

"Žádnou náhodou. Hledala jsi ho osm let. Musela jsi ho najít."

"Takže jsem si ho vysnila? Jak jsem si ho mohla vysnit jako šestiletá? Proč jsem ho v tom příběhu viděla? Kdo byly ty ženy v

bílých maskách, které mi vyprávěly o hradu, o němž, jak se zdá, vy víte všechno. Jak jsem mohla mít vidění, ve kterém byl váš syn Scathach, a pojmenovat zem Ptačího ducha podle svých dětských snů, pak přijít sem a zjistit, že vy zemi Ptačího ducha a Bavduin znáte? A že vaše totemy mají stejná jména jako mé masky, jenže ta jména jsem si vymyslela já! Proč jsme tak propojeni?"

Wyn-rajathuk přiložil na oheň pár větviček a chvíli počkal, až se Tallisiny podrážděné, neklidné otázky usadí. Jeho bledá kůže žhnula do šera. Usmál se. "Přece zásluhou tvého bratra Harryho. Koho jiného? Myslel jsem, že už jsem ti to řekl. Vždyť tys našla Harryho už před léty. Našla jsi ho a vstoupila jsi do něj. Rozhlédni se kolem sebe. Všechno je Harry. Tohle všechno. Les, řeka, Tuthanachové, ptáci, kameny, totemy... První les, který stvořil, je svět, ve i kterém žiju a kterým ty putuješ. Svět, v němž ty a já existujeme, nestvořila příroda, ale duch! Už léta jsi v bratrově lebce. Jenže zatím ses nenaučila s ním komunikovat."

"Jenže on je v pasti," namítla Tallis. "Volal na mne ze země věčné zimy. Volal mě. Najdu ho, jeho fyzické tělo, ne jenom jeho ducha." Wyn-rajathuk se nad tím zamyslel a pak pomalu přikývl. "Není to cesta, kterou bych chtěl podstoupit. Ale já nejsem ty a kromě stínových jilmů nacházím jen málo projevů tvé genyze. Možná se pohybuješ příliš rychle. Ale vysátá ještě nejsi. To znamená, že ještě v sobě máš tvůrčí energii. Třeba se ti podaří najít místo, kde leží jeho tělesné ostatky."

Tallis se zamračila. "Stínové jilmy?" zeptala se. "Ty obrovské stromy? Vy si myslíte, že to jsou moje mytága?"

"Určitě jsou tvoje. Je to neobvyklá mytágová forma. A stará, jistě. Představují strach z lesa; mytologie o zrození ptáků; vztah mezi zemí a nebem prostřednictvím silných kmenů..." zasmál se, jen pro sebe. "Tallis Keetonové nestačí obyčejní hrdinové z legend - zatímco my ostatní plodíme Robiny Hoody, Zelené Panáky a zlatovlasé princezny, ty přivádíš na svět živoucí zem. Stejně jako Harry. Těžíš ze staršího a silnějšího ložiska paměti než já, Huxley nebo chlapci, jeho synové Christian a Steven - jen bůh ví, co se s nimi stalo."

Rozhrábl oheň, aby chatrč trochu zahřál. "Ale to všechno není důležité. Ty a tvůj bratr Harry... svým způsobem jste stejní. Jedině tak si dovedu vysvětlit ty shody v příbězích, které jsi mi vyprávěla. Říkala jsi, že ty ženy v bílých maskách byly mytága tvého dědečka."

Myslím, že by to tak mohlo být. O chromém jelenovi se vědělo už léta. To Harry ho poslal! Byl to útržek jeho mysli, vyslaný do okrajových částí lesa, aby našel záchranu. Vypadá to, že tě do lesa zavedl sám tvůj bratr. Jenže takové cesty ducha jsou drahé. Musel na to obětovat hodně sil, aby se za tebou tak poslal. Jeho cesta z neznámé země musela být strašlivá - útržek duše běžící krajem, ale bez pomoci křídel nebo ploutví... a přišel moc brzy...

Pak ale i ty tři ženy byly jeho mytága, takže on sám ti přinesl výjevy a nadání z primitivní doby, ve které se ztratil. Musíš si uvědomit, že gaberlungi jsou skutečné legendární prvky. Mohou dělat jen to, co jim legenda umožňuje: učit magii. A tak tě naučí otevírat brány mezi dobami a světy, překračovat prahy, které byly od slavných časů lovu výsadou šamanů. Tak tě naučí dělat panenky a masky, jednoduchá orákula, jednoduchá kouzla.

Jedině tak to dává smysl. Harry a ty jste spojeni, krví, duchem a rodem. Ty ženy stvořil Harry, ale tak trochu i tvůj dědeček a ty. Tvůj dědeček byl už moc starý, ale to, co ses naučila, znal také. Aspoň to tvrdíš. A proč ne? Harryho podpis je všude, podívej se třeba na totemy. Jeho mytága na sebe berou podobu, která je ti pochopitelné povědomá. Od chvíle, kdy se vydal na cestu, ti nechává stopu, které se můžeš držet; není z kamínků, z chleba ani z ba řevných korálků; je to stezka z paměti, z obrazů - něco jako krev, něco jako vůně, něco, co odjakživa znáš, i když jsi měla často pocit, že to nepoznáváš."

"Jenže podle toho, co říkáte, vlastně ani nehledám Har-ryho; spíš Harry přitahuje mě jako rybu na vlasci..." "Ano. To je jediná odpověď, která dává smysl." "Ty ženy mi poslal, aby mi ukázaly, co mám hledat. Dorazily příliš brzy, protože čas se v tomhle světě chová podivně. Čekaly na mne, aby mi ukázaly, co mám hledat." Wyn-rajathuk si vetřel mezi dlaně popel a zadíval se na šedé šmouhy. "Správně."

"A co Scathach? Co váš syn? A Bavduin? To je také část Harryho?" Wynne-Jones se zamračil. "To by asi nešlo." "Tak jak je potom možné, že zapadají do toho, co se mi stalo. Proč jsme vy a já propojeni?"

I kdyby Wynne-Jones znal na tuto otázku odpověď, nedostal na ni čas. Z ničeho nic začal okolní svět vřeštět. Wynne-Jones popadl hůl a kamenný nůž. Tvář mu změkla strachem a očima visel na kůžích ve dveřích. "To je Tig... jeho magie."

Tallis rychle vyšla ven. Dávala si pozor, jestli Tiga někde neuvidí. I

její srdce reagovalo na strašlivé kvílení z lesů zrychleným tepem. Mrtvé stromy postoupily blíž k vesnici; natlačily se kolem mýtiny a trním zarostlého kopce s kostmi a dřevěnými sochami. Lesní ptáci ke stromům slétli a posedali na paroží jejich větví. Odtamtud pak vřeštěli na měsíc, klovali do větrem zpřerážených pahýlů, tam kde zima těmto obrům očesala větve, a přidávali svůj vztek k jekotu z rozpraskané a trouchnivějící kůry.

Tuthanachové začali také křičet, chřestit kostmi a tlouct do bubnů. Běhali kolem palisády vesnice s čadícími ohni v rukou. Dvacet pochodní prozařovalo měsícem změkčenou tmou, obranný kruh. Ženy tloukly do palisády kusy obarvených kůží. Děti házely do noci kameny. Vzduch naplnila vůně bylin spalovaných na zapuzení zlých duchů.

Temnou oblohou kroužili ptáci. Stromy se třásly a jejich pohyb rozechví val zem. Když se mraky roztrhly a vysvitl měsíc, mrtvé údy jilmů jako by začaly kynout. Byly to zdvižené ruce prvních šamanů; ulámané paroží prvního jelena; zmrzačená paměť nejkrutější zimy. Tallis si zkoušela namluvit, že se pohybují jen mraky, ale když si vzpomněla na masku Měsíčního snu, měla pocit, že jilmý se kradou blíž, aby ji rozdrtily.

Vřeštěcí noc. Vítr kříděl. Neviditelné třepetání a kroužení černých tvorů, dodnes rozzlobených na ženu, která je kdysi zapudila. Celý život prchala před zimou. Nepřipouštěla si, jak blízko za sebou má ptáky, sníh a mrtvý les. Mezi pochodněmi se mihla malá bílá postava a rychle přeběhla k valu obepínajícímu vesnici. Byl to samozřejmě Tig. Byl nahý a ledový vítr mu divoce rozfoukával vlasy. Svým dětským hlasem si něco prozpěvoval a točil něčím nad hlavou. Pak točení ustalo a za palisádu s rachotem něco dopadlo. Krvácel z několika ran, které si sám přivodil na hrudi a na pažích. Když se mihl před ohněm, Tallis si všimla škrábanců, které měl po celém těle, a domyslela si, že se prodral hustým hlohovým houštím mezi osadou a svým panstvím na kopci, kterého se zmocnil. Před bránou si dřepl a oklepal ze sebe hlínu na stezku. Pak se rozeřval smíchy. Znělo to strojeně a nemělo to žádný účinek, ale bylo to ponižující. Vzápětí zase zmizel ze světla pochodní. Ozývalo se drnění praku, ale projektily, které se na osadu řítily, vidět nebylo. Tam, kde na valu stála Tallis, se Tig zastavil. Pozorovala ho přes hroty kůlů. Pomalu, vědomé prostrčil ruku plamenem nejbližší pochodně, ale oči z ní nespouštěl. (Pozoroval ji už předtím v

šamanské chatrči! A jak byl blízko! A to Wynne-Jonesovi tvrdila, že se nemá čeho bát. Chlapec napodoboval její 'hru' s ohněm. Viděl ji!) Byla napjatá, připravená se shýbnout, kdyby na ni vystřelil. Ale Tig začal vážně, monotónně zpívat: "Kde jsi, můj otče? Pojd' ke mně, starý rajathuku. Mám chuť na tvé sny, staříku."

Tón jeho hlasu se pomalu zvyšoval. Zpočátku se téměř ztrácel v kvílení, které se ozývalo z lesa, ale pak je přehlušil a zněl jasně. Mám chuť na tvé sny. Pojd' ke svému synovi z lesa. Jen pojd'... Když Tallis přeběhla do velkého srubu, kam se Wynne-Jones uchýlil, aby byl ve větším bezpečí, našla ho schouleného v koutě. Prudce se třásl a byl zachumlán do kůží a svého pláště z ptačího peří. Po tváři mu stékal studený pot. Ránu, kterou mu Tig způsobil posledně, si rozškrábal, takže do krejzlíku z peří se vpíjela krev a žlutá voda. "Se mnou budete v bezpečí," řekla Tallis. "Kde je můj syn? Kde je Scathach?" "Najdu ho. Zůstaňte v teple. Se mnou se vám nic nestane. Nedovolím Tigovi, aby se k vám přiblížil." Wyn-rajathuk se unaveně usmál a ve zdravém oku se mu zalesklo. "Chudák Tig. Dělá jenom to, co dělat musí. Jenže já pro něj už žádné sny nemám. Jsou všechny pryč. Kdyby se najedl hlíny, nasýtlo by ho to víc..."

Tallis vyšla ven a zavolala na mladého lovce. Scathach jí odpověděl a vyšel ze srubu pro děti. Vypadal nechápavě a polekaně. Hledal Morthenu, aby ji ochránil před šíleným nevlastním bratrem, ale nebylo po ní ani památky.

Postavili se na val a dívali se, jak Tig znovu oběhl vesnici, proplétaje se mezi pochodněmi. Vypadal, jako by měl tělo z nějakého rudě žilkovaného porcelánu, tak bylo průsvitné a působilo křehce. Zem duněla. V zimním vzduchu tloukla křídla.

Z Tiga se stal šaman. Jeho zpěv zasel strach do poslouchajících rodin i do mysli starého a umírajícího muže, jenž byl jeho otcem. Wyn-rajathuk se třásl i ve spánku, hlídán jedním z Tuthanachů. Otevíral a zavíral ústa, jako by lapal po dechu, jako by sváděl smrtelný zápas zvířete, z něhož obětní ranou vyprchává život.

Tallis ještě chvíli útok sledovala a poslouchala vřeštění lesa, ale pak toho měla právě tak dost. Našla si těžký klacek, pevně jej uchopila a vyrazila k bráně a ven, aby Tiga zahнала zpátky do jeho království.

Když však na ni Scathach zavolal, vrátila se k palisádě

Z lesa nečekaně vyjel temný jezdec. Mlčky se rozjel směrem k chlapci a roztočil pichlavý keř, který svíral v ruce. Když otevřel ústa

a zavřískl, Tallis poznala Morthenu. Začala bratra bít po hlavě, až se rozskučel bolesti. Prak mu byl k ničemu Zvedl ruce, aby se chránil, ale Morthena ho začala bičovat po bledé kůži na zadnici. Když se za roz-píchané půlky chytil, polechtala ho na břichu. Netrvalo dlouho a chlapec, jenž byl šamanem, se zlostným skučením prchal zpátky na kopec, k márnici a do bezpečí svých kostí. V běhu popadl jednu z pochodní, a tak se Tallis mohla dívat, jak její plamen poskakuje a kličkuje tmou, dokud se zanedlouho mezi stromy neztratil.

Morthena pobídla divokého koně a rozjela se k valír. Tvář měla černou. Začernila si i ruce a plochá ňadra. Vlasy jí prokvétaly bílými prameny Pozůstatky staré halenky, kterou nosila, jí v cárech visely z ramen a kolem pasu. Tallis uvažovala, jestli i ona podstoupila nějaké sebetřýznění. Konec ovládala dlouhým šlahounem a zvíře ji poslouchalo. Od-frklo si a pak hrdě došlo k bráně Morthena vjela do vesnice. Nevšímal si neskutečných křídel, která jí tloukla kolem hlavy. Oči, dívající se zpod černého válečného pomalování, jí prudce žhnuly. Dvakrát objela Tallis kolem dokola. Shlížela na ni, ale nedotkla se jí, reagovala na ni jen tím tvrdým, pohrdavým pohledem. Pak poodjela ke Scathachovi, který stál opodál, ruce měl založené a přimhouřenýma očima sestru pozoroval. Sklonila se a Scathach neuhnul, když ho popadla za dlouhé vlasy a zacloumala mu hlavou ze strany na stranu. Dokonce se nepatrně usmál.

"Můj bratře z lesa," promluvila nahlas. "Sestro," řekl rázně, díval se na ni a vůbec se nebránil pevnému sevření, kterým ho držela za vlasy.

"Čekej na mne řekla Morthena zlostně. "Počkáš M mne?"

Scathach se zamračil. "Kam odjíždíš?"

"Zestárnout!" vykřikla dívka. "Dohnat tě!" Její kůň najednou zneklidněl, snažil se couvat. Morthena ho znovu popohnala dopředu a zvrátila bratrovi hlavu, aby se mu mohla podívat do očí. "Počkáš na mne?" vykřikla znovu a bylo to spíš konstatování než otázka. Scathach neřekl nic, až za chvíli zvedl ruku a povolil její stisk.

"Myslím, že nemůžu," řekl. "Ale vím, že se ještě sejdem."

Morthena zaváhala a pak uhodila bratra zařatou pěstí do ramene. On ji na oplátku pleskl po stehně a usmál se na ni, ale Morthena koně odklonila, pak ho obrátila a s posledním výkřikem vyjela z osady. Vyzradila směrem k řece a za okamžik jim zmizela mezi stromy, splynula s tmou.

Ptáci letěli do lesa za ní.

O malou chvíli později se neklidný les upokojil a noční zvuky utichly. Vzduch, tak dlouho plný křídel, byl opět prázdný. Wynne-Jones se probudil z krátkého spánku, procitl z těžkých snů, po nichž byl ještě mátožnější a vyčerpanější, a pustil se do vydatné polévky. Ruce, kterými držel lžičku z paroží, se mu trásly. Scathach se krčil vedle něj. Zpola si otcovu přítomnost uvědomoval, zpola byl duchem mimo.

Zpráva o Morthenině odchodu starce velice sklíčila. Odjela hledat místo, kde by mohla rychleji zestárnout. Tallis se dozvěděla, že Scathach její nadbíhání odmítl. Chtěla zůstat s bratrem, ale ten jí řekl, že je dítě, zatímco Tallis je žena, kterou miluje. Morthenino mladé srdce ta slova ranila. Na znamení zatmění duše si začernila celé tělo.

“Jak se dostane přes bažiny?” zeptala se Tallis. Wyn-rajathuk se na ni podíval, zaklonil hlavu a obrátil oči ke žhnoucímu ohništi.

“Morthena má v sobě cosi z ptáka., možná přeletí. Kdo ví? Je mnoho způsobů, jak se dostat na druhou stranu močálu.”

Zvenčí se ozval křik. Kůže ve dveřích se rozhrnuly a do ohněm ozářeného šera nervózně nahlédl obličej Prvního-kance-léta.

“Oheň. Na kopci,” řekl.

Tallis pomohla Wynovi na nohy a společně vyšli ven. Na márnícovém kopci šlehalo do noci plameny; deset ohnivých jazyků, olizujících oblaka.

“Rajathuci,” hlesl Wynne-Jones ohromeně. “Zapálil totemy.”

Tallis podlehla zvědavosti, na chvíli starce opustila a odvážila se vstoupit do lesa mezi osadou a vrchem. Došla až k úpatí kopce a dívala se nahoru na plápolající hranice před cruig-mornou. Na okružním valu zahlédla Tigu, jak stojí s rukama rozpraženými a hlavou zvrácenou. Viděla ho jen jako siluetu na pozadí jasné záře, ale byla si jista, že má ústa otevřená a zpívá.

Ohne hořely do noci a dávaly znamení lesu, že éra rajathu-ků skončila. V zemi byla nová moc. Přivolávala k sobě své síly. Společně si pak pohrávaly v uhasínajících ohních, rozkopávaly popel, ve vírech dýmu krouživě vzlétaly k nebi, tančily s roztančeným chlapcem. Ale ohně dávaly znamení i někomu jinému... Krátce před rozedněním probudil Tallis vzdálený hlas loveckého rohu. V první chvíli nechápala, co se děje. Scathach seděl vedle ní, poslouchal, a tak dýchal potichu. Roh se ozval znovu, čtyřikrát a

čtyři další zatroubení mu odpověděla.

Okamžitě byli na nohou a probudili Wynne-Jonese. Pak probudili ostatní muže ve srubu a ti se chopili praků, oštěpů a kamenů. Tallis vyšla ven jako první; byla ještě tma. Psi stékali a pobíhali, vzrušení náhlou panikou ve vesnici. Děti, probuzené svými matkami, plakaly a kňouraly, když je matky přenášely z chatrčí do bezpečí velkého srubu.

První-kanec-léta a ostatní se rozběhli k palisádě a začali očima propátrávat okraj lesa. Scathach šel k bráně, aby se přesvědčil, jestli je pevně zavřená. Tallis jen tiše stála, zachumlaná do pláště, a oběma rukama svírala oštěp s kovovým hrotem. Dívala se směrem k obřím jilmům, ale žádný pohyb nepozorovala. Byl tam klid, jen ptáci z nich vzlétali na krátké výlety a hned si zase sedali.

Při kraji lesa se něco kradmo pohybovalo.

Vzduchem prolétlo zasyčení, jak Tuthanachové roztočili praky. Scathach je okřikl, aby byli zticha. Na vesnici padlo nepřírozené ticho; ženy utišovaly děti, psi kňučeli, ale byli umlčováni. Jen Jezerní Plavec o sobě dával slyšet, tiše frkal a hrabal kopytem o zem. Tallis šla k provizorní ohradě a pustila zvíře ven. Pohladila je po zjizvené tváři, poplácala po bocích a odvedla je k bráně. Scathach otevřel těžká dřevěná vrata a Tallis rychle vrátila koni svobodu; poslala ho na jih, na opačnou stranu, než ze které se šířil neklid. Zvíře brzy zašlo do stínů stromů.

Roh zazněl potřetí, tentokrát jen jednou, dlouze a truchlivě.

Tuthanachové znovu roztočili praky. Scathach odhodil svůj těžký plášť. Měl u sebe oštěp s bronzovým hrotem a dlouhý, těžký saský nůž, který získal před lety v jednom souboji v lese. Většina Tuthanachů měla zbraně z kostí a leštěného kamene.

Směrem od řeky vyjel z lesa jezdec. Otočil se k palisádě bokem a stejnoměrným krokem se pustil podél lesa, pár kroků sem, pár kroků tam. Přitom si nízkou obrannou hradbu pozorně prohlížel. Jak přibývalo světla, Tallis rozeznala pevnou prilbu korunovanou vějířem hrotů a matně se lesknoucí kůži prsního plátu. Kromě toho měl na sobě kostkované kalhoty a načervenalou halenu, na nohou okované boty a na ramenou krátký plášť. Tallis bylo to oblečení až příliš povědomé. Podívala se na něj, pak zalétla očima ke Scathachovi a usmála se. Nájezdníkův oštěp spočíval na hrušce sedla a na jeho dlouhém, nabroušeném ostří se lesklo první světlo dne.

Bylo hned vidět, že Scathach bojovníkovi ze stromů jeho zjev závidí.

Po několika minutách němého rozjímání jezdec pozvedl ke rtům zahnutý roh a třikrát na něj zadul.

"To je ono!" vykřikl Scathach. Tallis cítila, jak jí vysychá v ústech.

Najednou spatřila všechno kolem sebe zřetelně.

V tom okamžiku se z korun stromů vyvalili křičící ptáci, prchající před nenadálým neklidem pod sebou. Z houští vyrazilo osm jezdců a dunivě se řítily po vymýcené zemi k osadě. Za jízdy ze sebe vyřázeli chraplavé, štekavé zvuky, ale nebyl to válečný pokřik, jen pobízení koní. V rukou drželi oštěpy a sekery. Jen dva měli přílby; někteří se leskli kovovou zbrojí, kroužkové košile rachotily; většinou měli na sobě neobvyklou, nevzhlednou kombinaci kůže, kroužkové zbroje a kožešin. Když se roztáhli a začali val objíždět, rozevlály se za nimi plavé vlasy a roztrhané pláště. Moc barevná tato tlupa nájezdníků nebyla.

Ozvalo se zasvištění a zadrnčení tuthanašských praků a dva jezdcí přepadli svým koním přes zadky. Oštěpy se s tupým žuchnutím zabodly do dřeva. Dunění kopyt doprovodily ostré, hrdelní výkřiky. Vůdce dojel až k bráně. Jeho kůň, černý hřebec se širokou hrudí, se vzepjal, přešlápl a kopyty bránu rozrazil.

Vůdce vykřikl, pobídl koně a První-kanec-léta mu vyběhl vstříc.

Prak minul, jezdec švihl rukou s mečem. První-kanec klečel a rukama si držel hrdlo. Tallis se k němu rozběhla a v otupění hrůzou ji napadlo, že vypadá, jako by se modlil. Vůdce se otočil, rozmáchl se podruhé a v dalším okamžiku ležel První-kanec na boku a hlavu měl nad uchem otevřenou. Na jeho tmavé jelenici se zaleskla krev. Válečnickova hroty zdobená přilba se zatřpytila v paprscích ranního slunce. Obrátil koně a rozjel se k Tallis.

Tallis při pohledu na něj ztuhla. V prvním okamžiku měla pocit, že se na ni řítí samotný Scathach; hlavu měla plnou vidění z dubového stromu: mladíka, který byl oblečen úplně stejně, a s krví, kterou ztrácel, z něj vyprchával život...

Černý hřebec byl už téměř u ní. Jezdcova vousatá tvář se zašklebila. Skláněl se, ruku s oštěpem měl zapaženou, blížící se třpytivý bronzový hrot se kymácel. Vtom ji někdo odstrčil. Čepel jí rozčísila vlasy. Kůň zaskučel, obrátil se a vztyčil se nad ní, ale to už byl na místě Scathach a v ruce třímал oštěp. Jezdec a lovec se střetli, síla proti síle; jeden se vytahoval nahoru, druhý tlačil dolů.

Slyšela kolem sebe, jak dřevo naráží na dřevo; křik; řev; zuřivý štěkot psů prolétajících se bludištěm kopyt a nohou.

Na tvář jí ukápla krev, Scathachova. Zavrávorál. Rána v rameni byla mělká, ale na okamžik ho ochromila. Hrot oštěpu ho zasáhl a pořežal ho. Ale rudě zbarvený hrot pokračoval obloukem směrem k ní. Tallis jej srazila stranou, chňapla jezdce za obutou nohu a zatlačila nahoru, takže přepadl na bok.

Dopadl těžce. Tallis stála nad ním, oštěpem mířila k zemi, ale kamenná sekýra mu na hlavu dopadla dřív. V očích se mu zatmělo, rty povadly. Pomalu se svezl na pravý bok. Scathach ji odstrčil a obrátil právě včas, aby stačila odrazit útok dalšího jezdce. Toho vyhodil ze sedla kámen z praku a Scathach ho probodl. Když se Tallis ohlédla po vůdci tlupy, pomalu se posazoval a natahoval ruku po meči. Scathach k němu rychle přeběhl, oběma rukama a vši silou se rozmáchl mečem a jedinou ranou muži sťal hlavu.

Brána byla zpět na svém místě, zvednutá dvěma tutha-našskými ženami. Čtyři jezdce, kteří zůstali v osadě, ohrožovali psi, kteří se motali mezi koňmi, takže zvířata vyhazovala a stavěla se na zadní. Tallis ucítila na tváři závan větru, jak kolem ní prosvítl kámen. Opatrně se skrčila. Jezdci padali jeden za druhým, ale sami ještě stačili způsobovat ztráty: tři vesničané leželi ve vlastní krvi a jednoho v tom zmatku oslepila střela z pra--ku. Ať byli tito muži kdokoliv, s kameny nepočítali, a kámen toho dne zvítězil nad kovem jejich hrozivějších zbraní.

Scathach začal vůdcovo tělo svlékat. Tallis se opřela o oštěp a pozorovala ho. Přičichl mu ke kalhotám a ohrnul nos. Stáhl mu kožený prsní krunýř, potom halenu a otřel krev. Sundal mu boty. Prohlédl si přilbu s těžkým chocholem a kožešinovým lemem po obvodu; jeho rána lem prořízla a poškodila lícní chránič. Ale když si ji nasadil, vypadal v tu chvíli jako nějaký princ.

Usmál se na ni a přilbu si sundal. Pak potěžkal meč zabitého bojovníka a přivázel si pochvu k pasu, na silné kožešiny. Když s kořistí v náručí došel k Tallis, mel v očích zvláštní pohled; krvavé střetnutí ho rozpálilo. Věděl o ní, ale v duchu viděl ještě větší bitvy. Jeho dech byl skoro jako funění loveckého psa. "Těžko říct, co nás na severu čeká, ale v tomhle oblečení to určitě bude lepší."

"Na severu bude chladněji."

"Ale to je do boje." Zvedl válečnickou výstroj. "V záru bitvy nebudu

potřebovat kožešinové kalhoty."

Tuthanachové sesbírali své padlé. Wynne-Jones se opíral o ruku mladšího muže a přejížděl po mrtvých očima. Leželi na boku, s koleny lehce pokrčenými, rukama na tvářích. Vládlo neobvyklé ticho. Žádné vzlykání, žádné kvílení, žádné dunění bubnů. Rodiny se postavily do kruhu a klopily oči na to, co zůstalo z jejich mužů.

Dokonce i psi skoro přestali štěkat.

Tallis se dívala do dálky, kde obloha prosvítala krásně duhovou modří, přecházející do tmavého odstínu. Nový den, poslední den byl tady; teď už to věděla. K nebi dosud stoupal dým ze spálených rajathuků. Pochopila to zlověstné ticho, které se rozhostilo Wyn-rajathukova moc byla pryč, nebylo jak pohřbít mrtvé. Jestli je chtěli pohřbít, museli zavolat Tiga. Tig-en-cruig. Tig-nedotknout-se-ženy, nedotknout-se-země.

On teď měl moc. Minulou noc to dal jasné najevo. Tallis se zaposlouchala do ticha a uvědomila si, že Wynne-Jones něco šeptá Staré-ženě-která-zpívala-řece. Poslouchala se zachmuřenou tvář. Pak zaklonila hlavu a zavřela oči. Otevřela ústa, ze kterých po několika okamžicích začalo vycházet zvláštní bédování, pláč zoufalství, pláč smrti.

Wynne-Jones se odtrhl od paže, o kterou se opíral, a došel k Tallis. Prohlédl si Scathachovu zbroj, sáhl mu na ránu na rameni a pak se mladíkovi zahleděl do tváře. Našel tam jen dálku, nepřítomný pohled. "Co s nimi teď bude?" zeptala se Tallis.

Wyn zakroutil hlavou, potom přelétl očima kruh vesničanů a bědující starou ženu. "Volají Tiga. Než přijde, my musíme být pryč. Když Tig rozkáže, aby mě zabili, tak to udělají. Řekl jsem jim, že má moc je vyčerpána. Řekl jsem jim, že Tig je novým strážcem prahu. Rituály, s nimiž přijde, budou jejich rituály, ať budou jakékoliv. Dokud nepřijde, nemají ponětí, co dělat."

Ještě ani nedomluvil a Tallis zahlédla v lese směrem ke kopci nenápadný pohyb. V první chvíli si myslela, že je to Jezerní Plavec, ale kuň se už na mýtinu vrátil a teď se tiše pásal na východ od osady. Tento nový pohyb prozrazoval chlapce.

Tig vyšel na travu. Držel dvě dlouhé hole, v každé ruce jednu. Tvář měl začerněnou, ozvěna Mortheny. Kolem těla si omotal pruhy zasedlého plátna. Tallis poznala roztrhané rubáše, které měli na sobě mrtví, než je rozčtvrtili a spálili. Plandaly z něj jako rozedrané šaty. Tallis se odebrala do hlavního srubu, posbírala své věci a přibrala k

nim několik Wynne-Jonesových. Na to, aby šla do šamanské chýše a přinesla jeho drahocenné zápisky, už bylo pozdě. Wynne-Jones tam stál jako omámený. Scathach přehodil uloupený oděv přes jednoho z koní, který stále neklidně přecházel po osadě. Upokojil ho, rychle si ho prohlédl, odvedl ho k dalšímu, kterého také zkontroloval, jestli není zraněný, a přivedl ho Wynne-Jonesovi.

Pomohl starci vylézt do sedla. Wynne-Jones jako by na poslední chvíli ožil. "Má práce... Můj deník..."

"Nemáme čas," řekl Scathach. "Musíme pryč."

Tallis vyběhla ze srubu s náručí plnou kožešin, příkrývek, provazů a pytlíků s ovesnou moukou a ječmenem. Scathach šel jako první k bráně, znovu ji stáhl dolů a vylezl na koně. S klapotem dojel k Tallis a vzal si od ní skrovné

zásoby. Tallis doběhla k Jezernímu Plavci, vyšvihla se na něj, posadila se a rychle mu rozhodila po hřbetě jednoduché provazové postroje. Tig si jí nevšímal. Nehybně stál na kraji lesa a možná čekal, až odjedou.

Bědování Staré-ženy-která-zpívala-řece se dál neslo ránem. Scathach pobídl koně směrem k říční stezce; Wynne-Jonese vedl za sebou na koženém popruhu.

"Můj deník!" vykřikl Wynne-Jones. "Moje zápisky! Nechtě mě, donesu si je. Jinak nemá smysl... moje zápisky,."

"Není čas," vyštěkl znovu Scathach. Tallis jela za nimi.

Když po úzké stezce směřující k vodě vjížděla do lesa, ještě jednou se ohlédl.

Tig stál u brány do vesnice, mezi valy nahlížel dovnitř a jeho hlava plná snů se obírala úplně jinými věcmi než starý šaman.

# *První les*

## I.

Když navečer druhého dne cesty proti proudu řeky konečné dorazili ke břehu jezera, měli společnost, jakou určitě nečekali.

Nemohli postupovat příliš rychle, neboť pro Wynne-Jo-nese byla jízda obtížná a každou chvíli musel odpočívat. Byl velice slabý. Při každém pokusu usnout se začal třást a potil po celém těle. Scathach, který by nejraději spěchal dál, dal na Tallisino varování a nechal si poradit. Wynne-Jonesova znalost lesního světa pro ně měla příliš velký význam, než aby ho tam mohli jen tak nechat a rozjet se na sever nejrychleji, jak to šlo.

Wynne-Jones plakal; plakal pro ztrátu své dcery Mor-theny a proto, že musel v primitivní vesnici Tuthanachů nechat svůj rukopis.

Celoživotní úsilí, bědoval, a Tallis se ho snažila utišit. Scathach ulovil a zabil malé prase. Opekli si kousky masa nad prudkým ohněm, ale stařec se k jídlu moc neměl. Žvýkal, ale civěl k jihu, kde možná už teď byl z jeho pergamenových listů popel, roznášený vichřicí moci nového šamana.

Už během prvního dne cesty si Tallis uvědomila, že nejsou jedinými poutníky, kteří se ubírají na sever, směrem k bažinám. Když po obou březích řeky zaslechla z lesa kradmé pohyby, vzpomněla si nejdřív na vlky. Ať to byl kdokoliv, postupoval souběžně s trojicí jezdců a držel se o něco pozadu. Jakmile Scathach zajel dál do lesa, zvuky ustaly. Když znovu vyrazil, tvářil se rozrušeně a nechápavě a dlouhé vlasy měl plné listí, které si musel vymést. Nevšiml si ničeho. Ale jen co se znovu rozjeli mělčinami, vznesli se nad ně poplašení ptáci a tvorové v houštích se dali do pohybu.

Tallis si za jízdy odvázala Skogena - stín lesa - dala si masku na tvář, vyzkoušela ji a pak si zakryla hlavu vlněnou kapucí. Když se teď opatrně rozhlédla, začala si všímat stínů mezi stromy, vytáhlých a šlachovitých postav my tág, která šla za nimi a přebíhala z jednoho stínu do druhého. Popohnala koně a řekla Scathachovi: "Nejsou to vlci, ale lidé. Nebo aspoň jako lidé vypadají."

Scathach se v sedle otočil a zahleděl se spleť větví, které se klenuly nad řekou, k nebi. Wynne-Jones, zhroucený v sedle, zvedl hlavu. V občasných kuzelech světla jako by jeho bledé tělo žhnulo. Vycítil pohyb, který byl všude kolem, pak si všiml, že Tallis má tvář

zakrytou maskou a poznal .Skogena.

“Co vidíš?” zeptal se. “Jsou zelení?”

Trojice dojela ke břehu řeky, sesedla a rychle se vnořila do houští. Našli zříceniny hradby z křemene a oblázků, která byla vším, co se dochovalo ze staré pevnosti nebo obranné zdi kolem vesnice, pohřebiště nebo svatyně. Za hradbou nebylo nic než houština mladých doubků a koberce květín, které ještě nespálila zima. Skrčili se na závětrné straně hradby, přivázali koně a zbraně rozložili před sebou na zem. Wynne-Jones rozdělal oheň a postrčil nakrájené kousky masa z prasete nad plameny.

Tallis očima masky pozorovala pohyb stínů. Scathach neviděl nic víc než les a mihotání světla propouštěného řídnuoucím listovím. Ale Tallis viděla lidské postavy. Schovávaly se za silnějšími kmeny dubů a jilmů a postupovaly dál, ukryté ve stínu podzimního listí. Přitom si dávaly pozor, aby nevzkročily do úzkých kuželů shora dopadajícího šedivého světla. Přibližovaly se k hradbě z křemenů, kde čekal Wynne-Jones a netrpělivostí ani nedýchal.

“Poznáváš, co jsou zač?” zeptal se ho syn.

“Viděl jsem je vždycky jenom z dálky,” zašeptal stařec. “Ale slyšel jsem je. Každý je slyšel. Ale nikdy jsem nebyl takhle blízko...” Bylo jich pět. Jeden vypadal odvážněji než ostatní a přišel tak blízko, že ho začalo být vidět i prostým okem. Vzdálený pohyb v řece prozrazoval, že se blíží šestý, aby se připojil k ostatním. Les se rozezněl tajemným štěbetavým zvukem, skoro ptačím. Ale bylo v něm i cosi lidského, jako by několik žen velice rychle mlaskalo jazykem. Ptáci, vyrušení tím zvláštním hvízdáním, neklidně poletovali. Tallis spatřila, jak neviditelná noha rozkopla spadané listí, sešlápla a rozhrnula kapradí. Byl to tak nepatrný pohyb, jako by jej zahlédla jen koutkem oka. Pohyb a pak nic, jen to, co průchod uvedl do pohybu, se ještě chvělo a uklidňovalo.

Nejbližší mytágo vystoupilo ze stínu stromů a zůstalo stát na kraji lesa. Scathach zalapal po dechu a sáhl pro oštěp. Wynne-Jones mu v tom rukou zabránil, ale také on nespouštěl oči ze štíhlé postavy, která před nimi stála.

“Daurog,” zašeptal. “Zelený muž. A stává se z něho Sca-rag... zimní forma... buďte opatrní. Buďte velice opatrní...”

“To je přece Zelený Panák,” hlesla užasle Tallis. “Vzpomínám si, jak jsem je viděla v kostelích, vytesané do kamene. Staří lesní lidé. Listohlavi.”

"Tohle je starší forma než to, co můžeš vidět vytesáno v kostelích," opravil ji stařec. "Daurogové v sobě nemají nic veselého a nic ze středověku. Tihle jsou staří a zrodili se z myšlenek v době velkého strachu. Jejich zimní forma je obzvlášť nebezpečná..."

"Zelený Panák," opakovala si pro sebe Tallis. A jako by zvuk toho zvláštního jména z lidové tradice upoutal tvorovu pozornost; opatrně postoupil a jeho šlachovité tělo zapraskalo, jako když se šlápne na staré dřevo. Díval se na ni, ježil se... šelestil... Prošel pruhem světla. Přeletělo mu po tmavé tváři a zachytilo se ve zbytcích listoví, které mu halilo lebku, ramena a horní část těla.

Měl dlouhé prsty s mnoha klouby, které vypadaly jako větve. Tallis poznala, že to, co považovala za vidlicovitou bradku, jsou dřevěné kly vyrůstající po stranách kulatých, vlhkých úst. Kly se větvy. Jedna větev stoupala nahoru do houštiny listoví na hlavě, druhá se plazila dolů a rozbíhala se do dalších úponků, které ovíjely trup, paže a pak i vytáhlé ruce a tím, jak zakrývaly rýhovanou, kůře podobnou kůži, nahrazovaly laločnaté dubové listy. Jak se tvor pohyboval, penis se mu houpal; byl to tenký, trnitý úponek, který se mu mezi šelestícími stehny kroutil jako červ.

V jedné ruce nesl trojzubý oštěp a ve druhé pytel z hrubého plátna. Jak si prohlížel Tallis, začal větřit. V kůře na obličejí se mu otevřely ploché nozdry. Tenhle Daurog trouchnivěl a shazoval svou letní pokrývku. Tvář připomínala lebku, ale rysy byly jiné. Kost se vydouvala a prohýbala na špatných místech a pod nezvyklými úhly. Oči byly moc blízko u sebe. Vypadalo to, že Daurog nemrká. Z koutků očí se mu řinuly čůrky mízy. Když otevřel ústa, z vlhké dutiny mu stekla kapka slin; kly po stranách úst se leskly. Zuby, když je odhalil, byly zelené plísni a přioštěné.

Daurog znovu začenichal, soustředil se na Tallis, nahnul se směrem k ní a udělal opatrný, váhavý krok kupředu. Pak znovu zavětřil a vydechl, jako by překvapením. Znělo to jako vítr. Wynne-Jones stiskl Tallisinu paži. Maso nad ohněm zapraskalo, tuk zasyčel a Daurog se na okamžik polekal.

"Cítí tvou krev," řekl stařec. "Živí se mízou, ale cítí tvou krev."

"A vaši ne?"

"Je to samec. A já jsem starý a ty jsi mladá. Cítí to, co tvoje tělo potí: krev, pot, špínu..."

"A také asi myšlenkovou mizu. Cítí tvé myšlenky. Možná dokonce vidí, jakým způsobem přetváříš les..."

Tallis se na Wynne-Jonese podívala a zamračila se. "Já?"  
"Samozřejmě," odpověděl. "Každou vteřinu vytváříš nový život. Mytágogeneze. Jsi velice živá, velice aktivní... ale pohybuješ se tak rychle, že konečný výsledek nevidíš. Začíná to chvěním v plesnivíně a tlením spadaneho listí. Ale poznáš to teprve tehdy, až povstanou v tělesné podobě, třeba jako Daurog. Ale Daurog pravděpodobně vidí i tu nejnepatrnější aktivitu. Vypadá to, že má strach. Snaží se nám porozumět. Nehýbej se."

Daurog pomalu položil oštěp a pytel na zem a začal mýtinu opatrně obcházet. Pokaždé, když na něj dopadlo světlo, škulbl sebou a rychle se vrátil do stínu. Jak šel, z těla mu opadávaly hnědnoucí listy. Když se ocitl proti větru, k Tallis se donesl štiplavý pach, který se kolem jeho těla šířil: bahenní plyn a puch smrti, který si pamatovala z márnice.

Ale starý Daurog se odvážil ještě blíž. Jeho druhové zůstávali na pomezí světla a stínu, ukryti v dubech. Jejich štěbeta vy, mlaská vy hovor utichl. Scathach natáhl ruku a položil ji na oštěp. Daurog byl nervózní a obezřetně pozoroval bojovníkovy pohyby. Pomalu došel až k Tallis. Šlachy zašelestily a zapraskaly, jak se shrbil a dlouhým, do špičky zúženým prstem-větví se dotkl její ruky. Nehet měl z růžového trnu. Tallis mu dovolila, aby ji poškrábal na kůži a zanechal na ní tenkou červenou stopu. Daurog přičichl k vlastnímu prstu a pak blyštivý nehет olízl. Tallis to připadalo, jako by mu z úst vyskočila ještěrka a do trnu kousla, ale pak pochopila, že to, co viděla, byl jazyk. Vypadalo to, že Daurogovi byla chuť příjemná. Promluvil na ni. Hlas mel vysoký, ale slova nedávala smysl; bylo to jako zaštěbetání ptáka, prasknutí větve, další zaštěbetání a šelest větví ve větru.

Tallis si překvapeně všimla, že na Daurogově těle žijí stínky, některé velké dokonce jako listy.

Tvor se vztyčil a ustoupil. Listí na zádech mu v řadách opadávalo, a tak jím bylo vidět kostru z chlupatých, popínavých stonků a černého, sukovitého dřeva. Zvedl oštěp a pytel a zavolal do stínů. Jeho druhové vyšli z lesa a přiblížili se k ohýnku, ale zůstali v uctivé vzdálenosti; jak usoudila Tallis, vystrašení spíš plameny než lidmi, kteří je rozdělali.

Dva z Daurogů byly mladé ženy, jedna s kůží z listí cesmíny, druhá z břízy. Oči měly menší než muži, zapadlé hluboko pod čelo z vrásněné úponky. Dřevěné kly, které jim čnely z úst, byly stříbřité

šedé. Měly na sobě 'šperky' z trnkových a hlohových bobulí, modrých a červených, které jim visely z trnitých korunek. Dva muži byli také mladí, jeden měl kůži z vrby a druhý z lísky. Kly měli pokroucené a od staršího Dauroga je odlišoval jeden pozoruhodný, surový rozdíl: z přední strany těl jim vyrůstaly rady dlouhých černých hrotů. Středová vertikální řada trnů zabíhala až na kroutící se, neklidné pohlavní údy, které jim visely z oblých břich. Když konečně dorazil i šestý člen tlupy, připadl Tallis tak povědomý, že se musela pousmát.

Neměl plášť z perí, ale snad ze všech možných listů, jaké si lze představit. Na hlavě široké listí z lípy, vousy z cesmíny, bradu hruškovou, na ramenou jeřáb, na hrudi hnědnoucí dub a jilm, na břichu břečťan a zářivě žlutou podzimní sy-komoru.

Paže měl ovinuty šípkovou růží; z lenivých trsů visely červené plody. Nohy měl probodány tisíci jehliček borovice a bolehlavu. Z pasu mu visely bolehlavové šišky a planá jablka. Z hlavy mu vyrůstal vějíř ostrých listů rákosí.

Když Tallisiny oči pronikly maskou z listí a dřeva, překvapeně zjistila, že i tento Daurog je mladý, stejně jako Vrbák a Ořešák. Nesl si zašpičatělou hůl, na níž bylo nabodnuto pět rozpadajících se dřevěných hlav. Mával holí sem a tam a mrtvé kly oddělených hlav o sebe chřestily.

"Říká se mu Duch stromu," zašeptal Wynne-Jones. "Ša-manská funkce."

Tallis se znovu usmála. "Všimla jsem si," odvětila.

"Skogen je odrazem této staré formy. Tvá maska. Můj totem..."

"Všechno je starší, než si myslíme."

Skupina Daurogů se teď krčila v odměřené a uctivé vzdálenosti od ohně. Ten nejstarší otevřel pytel a vysypal na zem lesní plody mnoha různých druhů. Byly mezi nimi i lískové oříšky a žaludy. Tallis odkrojila několik plátků masa z prskajících kloubů divokého prasete natáhla se a ho-1 dila je Daurogovi. Duch stromu k nim bojácně, shrbeně přišel, ale z lidí přitom nespustil oči ani na okamžik. Zvedl kus masa, přičichl k němu a odhodil ho. Ukázal na dvě odložené kosti a Scathach mu je hodil. Šaman kosti holýma rukama rozlomil a zubatými okraji se poškrábal na kůře. Jeden zlomek pak podal Dubákovi, tomu staršímu.

Tallis se zvedla a přešla k hromádce oříšků a bobulí. Bylo tu všechno: svídy, cesmíny, třešně, řešetláky, trnky, dokonce i jahody.

Vybrala si, protože věděla, že Daurogové si vezmou z této lesní hostiny jen málo.

Obchod byl uzavřen; sesedli se k jídlu, aby dali najevo dobré úmysly. Oheň Zelené Panáky rušil, a tak Wynne-Jones narovnal na straně směrem k nim valouny křemene. Vypadalo to, že je toto symbolické gesto uklidnilo.

Nejdřív byla tma, pak vyšel jasný měsíc. Oheň žhnul a Wynne-Jones jej udržoval. On a starý Daurog zůstali vzhůru a na tu krátkou vzdálenost se po sobě dívali. V jednu chvíli došla k Dubákovi-šťařešinovi žena s plnější postavou - Cesmínka - přikrčila se a zadívala se na Tallis, která právě procitla z dřímoty. Promluvila na svého vůdce lesním štěbetáním. Krátce nato došla až k Tallis a sklonila se nad ní, aby si ji mohla prohlédnout. Tallis ucítila pronikavý a odpudivý puch mízy, která jí v pramíncích stékala ze stříbřitých větví-klů, vnímala její mladé oči, mladou sílu. Žena Daurogů zavěťřila a pak něco zašeptala. Přiblížila se ještě víc a vydala ze sebe zvuk podobný smíchu. Sáhla prstem na Tallis a potom na sebe, snažila se nějakým způsobem komunikovat. Tallis se prsty dotkla ostré cesmíny na břiše. Ve dřevěném těle se cosi zatřepetal a mytágu to způsobilo bolest. Černá, houbovitá hmota jejího pohlaví se zachvěla a z rozevřených úst vyšly zvláštní zvuky, něco jako hvízdavé vzdechy.

A v jejím těle, boj křídel...

Cesmínka od ní ustoupila. Měsíční svit, který se od jejího stále zeleného těla odrážel, způsoboval, že to vypadalo, jako by mezi svými blednoucími druhy zářila.

Později Wynne-Jones šeptal Tallis do nočního ticha, jak mytágovou formu Daurogů poznal podle vyprávění, které o nich slyšel. Byli mnohem starší než Tuthanachové a pravděpodobně vzešli z asociací s prvními poledovými pralesy mezolitu, přibližně deset tisíc let před Kristem. Někdy v době bronzové se 'lesní muž' - Zelený Panák, Robin s čapkou, středověký wodehouse - stal samotářskou lesní postavou, jen částečně vymezenou, která se odrážela a zároveň mísila s tak základními formami, jako byli Pan, Dionýsos a v paměti mlhavě uchované dryády. Ale pro me-zolitické lovce-kočovníky představovali lesní království, národ lesních bytostí, zachránců, proroků a mučitelů zároveň. V mytogenetickém nevědomí se ocitli jednak jako vysvětlení odporu přírody k chování člověka, jednak jako vyjádření naděje na přežití při střetu s neznámem.

Jediné, co věděl o počátcích mýtu Daurogů, byl mýtus stvoření.

Takto jej Tallis shrnul:

S příchodem slunce se v ledu otevřela jeskyně, až dole na úrovni země. V té ledové jeskyni ležely na promrzlé půdě lidské kosti.

Slunce je začalo zahřívát.

Ten muž před smrtí snědl vlka; všechna ostatní zvířata už před zimou prchla. Vlíčí kosti ležely mezi kostmi člověka.

Než ho ten člověk chytil a zabil, vlk sežral ptáka. Sova byla promrzlá a pomalá a vlka moc nenasytila. Kosti sovy ležely mezi vlčími kostmi mezi kostmi člověka.

Sova sežrala hraboše. Jeho drobné kůstky tam ležely také.

Hraboš se nacpal semeny a oříšky, a protože cítil, že přijde dlouhá zima, vzal si po troše od všeho: žaludů, lis- j kových oříšků, hložinek, šípků, sladkých jehněd, kyselých jablek, trpkých trnek, měkkých ostružin. Lesní semínka, ležela mezi kostmi hraboše, sovy, vlka a člověka.

Slunce zahřívalo kosti, ale růst začala semínka, přiží-vující se na morku všech kostí, které mrazem rozpraskaly. Život, který tak vznikl, byl napůl strom, napůl člověk. Mel rychlost vlka. Měl vytrvalost hraboše. Uměl se v lese scho- ; vat jako sova.

Na jaře jeho tělo rozkvetlo bílými kvítky. V létě se na něm tetelily dubové listy. Na podzim bylo obsypáno les- l nimi plody. V zimě ztmavlo a živilo se mízou stromů nebo krví zvířat. Pak přišlo další jaro, a když se země zazelenala, tvor přivedl na svět ptáky. Pak si počkal v tom nejhlubším houští, až uslyší křik lidí, kteří přišli do lesa lovit a sbírat plody. Na jaře, v létě a na podzim se na ně šklebil z křoví. | Jen v zimě jim přerážel vaz, aby se mohl nasytit jejich tep- i lou mízou.

Každým rokem vnášel bolestivý porod ptáků do lesa další semínka, další kosti, další vlky. Netrvalo dlouho a Dau-rogů bylo mnoho. Nenapodobovali vzhled a chování člověka, ale viděli, jak člověk mýtí lesy, a viděli, jak toto ničení vypouští ze země přízraky, které v ní byly zamrzlé.

Proto se Daurogové rozptýlili tak, aby vymezili hranice srdce lesa. Do tohoto srdce nesměl žádný člověk vstoupit živý. Ale mimo toto srdce přinášeli lesní lidé do lidských vesnic a usedlostí lesní bobule a plodnosí v podobě ptáků.

Jen v zimě vycházeli vlci a hledali na širých sněžných pláních a v opadaných lesích svou kořist. Lidé jim říkali Scaragové.

Takto žili lidé a Daurogové po mnoho generací v nejisté harmonii. Každý se držel svého území, každý v tom druhém hledal sílu a každý ho nacházel v sobě...

Bylo toho víc (Wynne-Jones po odluce na nadechnutí a zamyšlení pokračoval), ale jen útržky.

Tallis se bála, že je Zelení Panáci přišli zabít. "Jsme přece v srdci lesa..."

Wynne-Jones si to nemyslel. Tito Daurogové šli na sever, oni sami byli poutníci. Přítomnost Cesmínky - stále-zelené ženy mezi pomalu se měnícími Scaragy - mu byla povědomá; také o ní se vyprávěly příběhy, ale podrobnosti neznal. Třeba se v dalších dnech dozvědí víc.

V noci probudilo Tallis kvílení větru ve větvích. Scathach byl schoulený a spal. Prudce se posadila, ještě nejistá a omámená dřímotou. Najednou jí ústa zakryla něčí ruka. Wynne-Jones byl ve střehu. Ukázal do bledého měsíčního svitu na druhé straně mýtiny a užaslá Tallis pochopila, co se tam děje.

Cesmínka seděla obkročmo na jednom z mladších samců, těžko říct na kterém, jenž ležel na zádech. Klečela na něm, prohnutá v zádech, trásla se po celém těle a držela se za hlavu, jako by chtěla potlačit bolest. Lehce se kolébala. Světlo měsíce na cesmínových listech prozrazovalo, jak sebou cukala a zmítala, zatímco trnkové ostny pronikaly hlouběji a hlouběji do měkkého mechu jejího lůna.

Byla to ona, kdo vydával ten zvuk. Určitě to byla rozkoš.

Muž mlčel a svou družku pozoroval skoro až lhostejně. Krátce nato se Cesmínka vrhla na trnitou hrud' svého milence. Pak vstala a pomalu se otočila. Z místa, kde ji ostny probodly, vytékala světlá míza. Podívala se na Tallis, pak si přiložila ruce na ústa a přeběhla prsty po rozdvojených větvích svých klů. Vzápětí zmizela v nočním lese směrem k řece.

O několik minut později se ozval lidský výkřik; noc na několik minut ožila křikem ptáků.

Tallis, ohromená tím, co viděla, několik minut mlčela; potom se obrátila k Wynne-Jonesovi. "Jsou moji? Jsou moji? Jsem to já, kdo je stvořil?"

"Řekl bych, že ano," prohlásil stařec, ale jistý si nebyl. "Vypadá to, jako by tě poznávali. Máš v sobě něco, co je přitahuje. Přinejmenším Cesmínku. Zdá se, že je fascinuješ. Ano, řekl bych, že vznikli podle premytágového modelu v tvé hlavě..."

Souložícího samce zmohla ospalost. (Tallis až teď poznala, že to byl Vrbák.) Ostatný had na jeho břichatém tele se kroutil a prohýbal, jakoby v extázi, a pomalu se scvrkával.

Najednou se v měsíčním světle zjevil Duch stromu a držel svou hůl s hlavami. Tallis neviděla jasně, ale zdálo se jí, že na hůl něco napichuje a kroutí tím, dokud to s prasknutím nezapadlo na místo.

Pak znehybněl a zahleděl se směrem k lidem. Tallis se po něm dívala, ale za chvíli zjistila, že ho nevidí. Proměnil se v malý strom. Proměnil se v lesní tmu šelestící ve větru. Prozradilo ho jen to, že nepatrně ohnul levou ruku, ten lesní muž, krácející vstříc své '... zimní smrti.

Tallis myslela, že už nedokáže znovu usnout, jak ji ta neobvyklá a krutá podívaná rozrušila, ale nakonec se jí to podařilo. Probudila se časně ráno a otupěle se začala rozhlížet mlhou, která na les padla. Prakticky nic se nehýbalo. Oheň vyhasl, ale jeho vůně se dál mísila s vůní lesa, intenzivním pachem podrostu. Hledala Daurogy, ale zmizeli - aspoň jí to tak připadalo. Mýtina byla zarostlá novým pichlavým houštím. Mezi větvemi poskakoval pták a zobal do červených a modrých bobulí, které z nich visely.

Najednou tvoreček, malý pták, vzlétl. Houští se zachvělo a pak se pohnulo. Rozpadlo se na šest lidských postav, které všechny v mžiku měly hlavy, ruce a nohy.

Uprostřed stál sám Duch stromu, ruce měl na holi s leb-, kami a hlavu skloněnou.

Daurogové si hleděli svého, ale Tallis věnovali stejnou pozornost jako předchozího večera. Naskakovala jí z toho husí kůže. Scathach se zavrtěl, posadil se a protřel si oči, začal mžourat do ranního světla a přitom se škrábat na bradě. Zatřásl Wynne-Jonesem, který ze spánku něco zabručel a pak se rozplakal. Ale Tallis neměla na starce a jeho těžké

sny o ztraceném majetku a vědomostech čas. Pozorovala Zelené Panáky. Minulou noc jich bylo šest, pak jeden odešel... a teď jich bylo zase šest. Poznala jednu ženu - Brízku -ale druhá tam byla také a stejně jako žena z minulé noci měla na prsou a na zádech cesmínu. Byla ověšena stejnými červenými bobulemi. Až na to, že byla hubenější a ne tak nápadně ženská jako Cesmínka, byla stejná. Když potom starší Daurog nabral oříšky a bobule a rozdal je rodině, Cesmínka přistoupila k Tallis a roztáhla ústa s větvemi-kly do něčeho, co připomínalo úsměv. Přejela si rukou po břicho z listů,

potom houštinou šklubla a roztáhla ji, jako by rozvírala záhyby na košili. Tallis se lehce vzbouřil žaludek, protože přímo před ní se v trupu Cesmínky otevřela lesknoucí se dutina s jasně viditelnou sukovitou páteří v zádech; žebra se blyštěla jako oblouky z leštěného mahagonu. Pobřišní dutina byla plná vypadaných per. Cesmínka jich několik vytáhla a pustila je do větru, přitom měla měkké rty stále roztažené, jako by radostí. Stříbřité kly se zachvěly.

Tallis pochopila, že Cesmínka vypustila své břemeno ptáků. Jistým způsobem ji to osvobodilo. Poslala do lesa nový život a teď byla zase mladá a prázdná. To, co minulou noc Duch stromu narážel na svou lebkovou hůl, nebyla její hlava. Když obrátila pozornost na mladého šamana, všimla si, že nejnovější lebka je maska s prázdnou tváří, hrubě osekáná z kulatého kusu kůry rozmáčené deštěm. Zvedla k obličejí masku Skogena a jeho očima uviděla, jak na ni Duch stromu upřel tázavý, pronikavý pohled. Ve vlhké ranní mlze z něj vyzařovalo zelené světlo, jakési světélkující úponky, které se táhly od jeho těla do korun stromů a dolů k zemi. To měkké světlo ho ozařovalo a linulo se z něj; stromy je do sebe vpíjely, jako by to byla voda.

Daurogové se připravovali na cestu. Posbírali to málo, co si nesli, a prakticky splynuli s lesem směrem k řece. Jen Cesmínka a Břízka zůstaly lidem na očích. Musely běžet, když chtěly udržet krok s koňmi nově nabytých přátel, ale pokřikovaly na sebe a švitořily. Tallis jela s Wynne-Jonesem, který pozoroval skotačení Zelených Panáků s rostoucím zájmem. Řekl jí, že je k ní musí něco přitahovat. Měla v sobě něco, snad vlastnost ne- j bo znamení, co budilo jejich důvěru. Netušil, o jaký druh pouta by mohlo jít, ale jedno mu bylo jasné už teď: že jsou to mytága, která Tallis stvořila, a reagují na mysl, z níž vzešla. Nepocházela od Harryho; vznikla před tak krátkou dobou, že nemohla být od něho.

Zdálo se, že Cesmínka je díky své stálezelené kůži předurčena k tomu, aby i v zimě zůstala přítelem lidí, jako ta nejzáhadnější z primitivních hrdinek. Břečťan nebyl v této skupince Zelených Panáků žádný. Cesmína a brečťan, zelené listí zimy... Tallis najednou dostala chuť zazpívat si koledy a Wynne-Jones se přidal, připojil svůj přeskakující hlas k melancholické vzpomínce na oslavy vánoc.

Pokud šlo o samce, bylo otázkou několika dnů, než definitivně shodí listí. Proměna bude rychlá. Míza v jejich tělech vyschne a s ní i

inteligence v hlavách nezvyklých tvarů. Stanou se z nich dravá, lítá zvířata, a v lačnosti po životodárné míze, která jim může pomoci přečkat zimu, nebudou znát slitování.

"Tou dobou už s nimi nesmíme být," varoval Wynne-Jones.

"Překročíme s nimi močál," souhlasila Tallis. "Potom jim ujedeme."

K jezeru dorazili o několik hodin později. Podle Tallis to mohlo být někdy v půli dne. Bylo sychravo a zataženo. Přitáhla si kožešiny a kápi a opatrně se Scathachem přecházela po přirozené plošině zarostlé rákosím. Scathach tu ještě nebyl a obrovská vodní plocha, která se před ním táhla, ho vylekala. Jak chodil kolem vody, kožené náholenice mu nasákly.

Tallis byla také zaražená. Vrby se natlačily ke břehu; jejich větve tvořily klenbu. Silné kmeny se těžce nakláněly směrem ke středu jezera. Bylo jich mnohem víc, než když tu byla s Morthenou.

Daurogové začali štěbetat a vyrazet ze sebe ostré zvuky. S cákáním se brodili mezi mohutnými, vážnými kmeny vrb. Tallis a Scathach chodili za nimi. Zdrojem jejich vzrušení byla rozbitá veslice, tvarovaná jako malá vikingská loď. To, co kdysi měla na přídi, teď bylo pryč, uraženo, když štíhlá loď najela mezi stromy. Byla mělká, na zádi a na přídi zúžená. Stěžeň spadl, ale cáry plachty zůstaly. Byly bílé, zdobené červeným znakem, který podle Scathacha mohl představovat medvěda. Na vikingskou loď byla malá a na královskou loď málo zdobená.

Aspoň to tak Tallis v první chvíli připadalo.

Lod' byla potopena po úroveň hladiny a trup byl na několika místech proděravělý. Ale pod potrhaným plátnem, které Scathach zručně rozřezal a smotal, našli oblečení, opasky a kalhoty. Část oděvů byla černá. Peleríny, kutny a šaty se stopami zlatého filigránu vetkaného po okrajích. Tallis je smotala také. Každé oblečení se mohlo hodit. Našla bronzové špendlíky, přezky, ozdoby z korálků a hřebeny. A také odštířené kadeře: husté, černé lokny, některé z vousů. "Tři muži a jedna žena," prohlásil Wynne-Jones, když se všemi těmi předměty probral. "A tady je na trupu krev, vidíte, jeden umíral." Ta, is se ohlédlá zpátky k hradbě stromů, ale osud tajemných pasažérů tohoto plavidla zůstal neobjasněn.

Daurogové loď zvedli. Dva samci pak vlezli dovnitř a pomocí rákosových otepí, které jim nanosily ženy, začali díry v trupu utěšňovat. Duch stromu a Dub-stařešina se posadili na zbytnělé

vrbové kořeny, pozorovali průběh opravných prací a chvílemi zpívali.

Wynne-Jones se bál, že další setrvávání ve společnosti měnících se duchů léta by mohlo být nebezpečné. Ted' přestal mít důvod k obavám. Stařešina je sice pozval, aby se přes široké jezero přeplavili spolu s nimi, a dubové listí se na něm naježilo, ale Tallis, které návrh přednesl, zavrtěla hlavou. Loď by v žádném případě neunesla tíhu jejich tři koní. Stačilo, aby na ni našli Daurogové a v rozpadající se latkách trupu se objevily další štěrbiny. Plavidlo se kolébalo. Cesmínka švitořila a zvědavě si Tallis prohlížela; uii byla opět dívčí, jak se zbavila přítěže křídel - na čas.

Duch stromu zatřásl lebkovou holí a dřevěné kly mrt vých vyklepaly výzvu duchům jezera. Jeden z mužů použil dlouhou lískovou tyč jako bidlo a vyvezl plavidlo z vrb na volnou hladinu. Cesmínka zamávala a ukázala před sebe, na sever. Lesních lidí se zmocnila mlha, dálka, jezero.; Tallis uvažovala, jestli vědí, že tam, kam jedou, je čeká jenom zima...

Pak Tallis vytvořila hloubení, práh k putování na sever. Vzala si na to Hloubenu. Scathach zatím držel koně. Jezera Plavec byl poměrně klidný, ale koně nájezdníků, kteří snad ještě postrádali své pány, byly neklidní a vzpurní, cloumali jím a přešlapovali v rákosí a v kalné vodě. Wynne-Jones se skrčil za Tallis a fascinovaně přihlížel, jak se prostor před ní mění. Zalapal po dechu, když první temný vír oznámil příchod prahu do nové geistzóny.

Masky kolem ní tvořily kruh. Z očí a úst jim vyšla voda Mornduna - cestu ducha do neznámé země - položila Tallis dopředu, protože věděla, že chce cestovat a že je v této zemi duch, stejně jako Wynne-Jones a částečně i Scathach. Masky na ni mluvily hlasem minulosti. Každou vzala a podržela před sebou, prohlížela si jejich zdobení a tvar. Cítila, jak jí každá odemyká mysl. Klečela tam, voda se jí vpíjela do kožešin a zdálo se jí, že masky na ni zpívají. Když se práh přiblížil, Falkenna vzlétla nad ni...

Dám ti křídla, abys mohla zdolat zdi hradů.

— V mělké tůni sebou zazmítala Silvering — Plav se mnou, podzemními řekami a proudy.

— Cunhaval, velký pes zavěťil —

Znám nejlepší lesní stezky. Poběž se mnou. Ničeho se nebojím.

— Měsíční sen se zaleskl —

Hradní kámen v měsíčním svitu; hrad dýchá; bud' opatrná,

bud'opatrná.

- Lament jí zpívala staré známé melodie, Tallis poznávala slova a cítila mrazení —

Oheň hoří v zemi Ptačího ducha. Z mých kostí se kouří. Musím tam jít.

"Už jdu," zašeptala. "Nemůžu rychleji."

Morndun na ni za vyl. Jeho nehmotný duch jí vtlačil do hlavy studené prsty, které začaly zkusmo propátrávat nejtemnější končiny jejího nevědomí—

Vypuť ducha ze svých kostí. Duch jde za duchem do říše duchů.

Propuť život ze svých kostí. Není jiné' cesty do neznámé země.

"Udělám, co budu muset, abych bratra našla. Umřít nemá smysl."

Hlas Sinisala byl jako volání hravého dítěte, které pobíhá mezi stromy, schovává se a zlobí. Také na ni volalo—

Odhal ducha. Odhal ducha.

Tallis si zlostně zacpala uši. Z vody vyskočila ryba. Kořen stromu se prohnul, pak znehybněl. Prsty vnímala protesty koní proti sílícímu mrazivému větru. Plošina zarostlá rákosím se chvěla, až Tallis málem ztratila rovnováhu.

Hloubení se otevřelo!

F jchod byl tak prudký, že ji to zaskočilo. Když úžasem otevřela ústa, vtrhl jí do nich sníh a mrtvé listí. Začala je divoce plivat ven.

Voda se valila přes kameny. Pochmurnou oblohou, kterou tam viděla, se proháněla vichřice, stromy se ohýbaly a skláněly jako květiny. Údolí mělo strmé svahy. Bylo tam tolik sněhu, že nedokázala říct, jestli je to místo, které už jednou zahlédla, kde z hustých, zmrzlých stromů čněly kamenné zdi hradu. Ta hluboká rokle byla stejná - a byla na druhé straně jezera!

Tallis posbírala masky a vykročila k hloubení. Musela se rvát s vichřicí, která do klidnějšího světa močálu vtrhla. Za ní cupital Wynne-Jones a za ním táhl Scathach koně. Tallis překročila práh a vyjekla, protože se do ní zakousla opravdová zima. Stála po kolena v mrazivé řece, kus od břehu.

Obrátila se a pomohla do rokle Wynne-Jonesovi. Zamrkal \ svým zdravým okem, zvedl hlavu, rozhlédl se a na rtech l mu zahrál náznak úsměvu. Sníh ho zasypával, ale on si ho klidně oprašoval. Prožíval něco, co pro něj bylo úplně nové, první řízený průchod do geistzóny pod vedením oole-rinmana; první bezpečné překročení prahu, tak dlouho stře-1 zeného šamanovou magií kostí, dřeva a

ptačího křídla.

Tallis zavolala na Scathacha, aby si pospíšil. Vzápětí se Scathach objevil v bráně. Vypadal ohromeně a otřeseně, j Prošel už několika hloubeními, ale nikdy ne do světa, který l by byl tak krutý. Větve stromů se lámaly a padaly do roz-1 vířených vod za Tallisinými zády. Musela si chytit plášf a kutnu a pevně si je přitáhnout, aby je z ní prudký vítr nestrhl.

“Rychle!”

Vichřice ji málem srazila do vody. Scathach zatahal za primitivní uzdy tří koní a hlasitě protestující zvířata, vydě-1 sena přechodem z klidu do bouře, prošla hloubením.

Tallis si vzala ležérního Plavce k sobě, zkusila zvíře upokojit a podařilo se jí to. Dovedla klisnu na suchou zem, . pak se naklonila a pomohla vytáhnout z dravé řeky Wynne- f Jonese. Scathach odtáhl obě zvířata do bezpečí. Průchod mezi oběma světy vybledl a světlo nad jezerem vystřídala zimní tma.

“Jsme na sever od jezera,” řekl skrz cvakající zuby Wynne-Jones.

“Ale ne tak daleko na sever, jak jsem doufal.”

Pospíšili si pod ochranu skal a lesa, kde sice museli dávat pozor na padající větve, ale věděli, že moc na vybranou j nemají a že se před vichřicí jinde než v závětví mohutných | stromů neschovají. Byla skoro noc. Měli málo času. Sníh je l oslepoval, ale vítr jej hnál tak prudce, že ještě nevytvořil na l zemi souvislou pokrývku. Scathach pověsil plátna mezi rozhoupané, škubající se stromy. Tallis uvázala koně hlavou po větru. Wynne-Jonesovi se nakonec podařilo rozdělat malý oheň.

Přitiskli se k sobě a zachumlali se do plátna z plachty vyplavené lodě.

Časně ráno zuřivý vítr utichl. Chvillemi padal drobný sníh, ale pak přestal. Nastal vítaný klid. Koně se přestali vzpínat a Wynne-Jones usnul. Scathach přišel k Tallis a oba se k sobě přitulili, ona zabořila obličej do kožešinového límce jeho oděvu a jeho ruce vyhledaly teplo pod jejím pláštěm.

Otevření hloubení byl náročný proces, po kterém Tallis byla ještě několik hodin unavená. Když si řádně odpočinula, snědli trochu chudé stravy, protože zásoby masa a plodů si šetřili na těžkou cestu, kterou měli před sebou, nasedli na koně a začali obezřetně hledat cestu zasněženými lesními stezkami. Snažili se držet v blízkosti řeky. Tallis si chvillemi nasazovala Silvering a pátrala ve vodách, ale

žádnou rybu nezahlédla. Falkenna ji pomohla najít šedou husu, ale Scathach - mistr v zacházení s mečem a oštěpem - se prakem minul. Jen pomocí Cunhava si uvědomovala, že v lese je život, ale nebyl takového druhu, aby se jim chtělo zpomalit a nastražit pasti. Byli to vlci. Cestou černými zimními lesy jim byli neustále v patách. Nikdo to neřekl nahlas, ale snad všem bylo jasné, o jakou smečku jde.

## II

Druhý den pomalé jízdy proti proudu řeky narazili na stopy Mortheny, síťku do vlasů z hlemýždích ulit. Visela na větvi stromu a nedaleko byly vychladlé pozůstatky ohně. Tušila snad, že půjdou v jejích stopách? Tallis síťku sundala a chvíli se zamyšleně probírala rozbitými ulitami. Všechno nasvědčovalo tomu, že Morthena tam tento zvláštní předmět nechala záměrně, jako znamení.

Wynne-Jones si od ní síťku vzal, pečlivě ji složil a schoval pod plášť. Pak sešel k vodě a začal pozorně čichat,

“Když byla mladší, měla ve zvyku nechávat po sobě varovná znamení,” řekl, když se vrátil ke koním. “Ať jsme vyrazili na lov nebo na průzkum, vždycky šla napřed. Upozorňovala mě na zvířata, zříceniny nebo my tága.”

“Má to být varování?” zeptal se Scathach. “Před čím nás varuje? Před zimou?” usmál se.

“Myslím, že před jarem.”

“Před jarem?” řekla ohromeně Tallis a rozhlédla se po tmavé krajině bez sněhu.

Wynne-Jones se zasmál. “Ty to necítíš? Je to ve vzduchu. Roční doby jsou v pohybu. To je ta silná smršť, před kterou jsem vás varoval. Rychle. Blížíme se k místu, které je pro tebe velice důležité.”

Jaro.

Prekvapilo je prakticky mezi dvěma zákruty řeky. Stromy pučely, vzduch byl svěží a průzračný, voda míň divoká. Projeli jarem - trvalo jim to dvě hodiny - a ocitli se v lete. A než se zešeřilo, jeli podzimem. Připadalo jim příhodné utábořit se v této vlídnější krajině, ale v noci se zvedl zvláštní vítr, který přinesl sních, a po něm přišlo nepříjemně vlhké teplo.

Tallis byla tím vším zmatena a nemohla usnout. Seděla u plápolajícího ohně a pozorovala tvory, kteří se pohybovali kolem

řeky. Ráno byl znovu podzim, a když se vydali na další cestu, vrátili se do zimy.

Jeli čtyři dny a každý den prošli ročními dobami dvakrát. Wynne-Jones z toho začínal být neklidný. 'Měl pravdu, ten vítr byl zvláštní. Scathach využíval období léta k tomu, aby ulovil něco k snědku a nasbíral jedlé plody. Jarem a podzimem jeli nejrychleji. Většinu času ale trávili v zimě, jednoduše proto, že probíjet se ledovou vichřicí bylo tak obtížné.

Když se zastavili, někdy na stycích ročních dob, Tallis cítila tok času, obrovskou spirálovou smršť, která se točila kolem nějakého ohniska, jež bylo několik dní jízdy na sever. Wynne-Jones jí uhlíkem nakreslil schéma na skálu.

"Je to jako hurikán. Má to oko a kolem toho oka jsou kruhové proudy ročních dob, které se pomalu pohybují několika vymezenými zónami. Díky tomu, že jedeme napříč, máme pocit, že se roční doby velice rychle střídají. Už jsem se jednou do takové bouře dostal, a právě ty nárazy jsou nejnebezpečnější."

O den později, když svahy údolí dostaly ještě strmější sklon, rokle se prohloubila a řeka rozšířila, Tallis pochopila, jak to myslel. Za soumraku proskočila letním lesem barevná vlna a rozlila se do šířky; zelenou přelila zlatavě hnědá. Stalo se to tak rychle, že Tallis ani nestačila změnu sledovat očima. V jednom okamžiku byl les hustý a bujný, vzápětí zezlátl a listy se vznesly do vzduchu, skoro jako by něco vybuchlo.

Jezdci se zastavili. Scathachův kůň se polekal. Přeshlapoval ve vodě, točil se a nervózně sebou škubal. Scathach ho musel okřiknout. Po listopadu přišel závan pučení. Černé větve v několika vteřinách vyrašily a pupeny se rozevřely do nových listů. Les se zachvěl, znehybněl v okamžiku dusivého letního klidu a pak už se skučením ohlásila nová roční doba a mrazivý vítr přinesl smrt a shazování listů, takže podruhé během dvou minut zasypalo zem spadané listí a sněh. Cesta oblastí vanoucího času byla děsivá. Jakmile nastala chvíle klidu a tepla, sklonili hlavy a zrychlili cval. Vyhýbali se mrazivému větru, kdy se na ně jako hejno vos sesypaly zuřivé úlomky ledovce. Po několika hodinách se rychlost změn zvolnila. Objevili kapsu oscilace mezi jarem a létem a utábořili se tam na noc, s vědomím, že jen o pár metrů dál běsní a zmírá kousavá zima, stromy raší a znovu černají, jako by pupeny byly maličcí tvorečkové, kteří se proderou na

světlo a hned zase zalezou do svých děr v kůře. Když dorazili k 'oku' této smrště, měli nad hlavami těžkou zimní oblohu a Tallis okamžitě začala poznávat hluboký kaňon, který zahlédla v hloubení tenkrát s Morthenou.

"Je to tady," pošeptala Scathachovi. "Blížíme se. Tohle je to místo..." Mladý bojovník si setřel námrazu z rozcuchaných vousů a zapátral očima po strmých srázech rokle. Od úst se mu kouřilo. "Taky to cítím," řekl. Vypadal polekaně a jeho kůň se neklidně otáčel. "Poslouchej!"

Tallis slyšela kvílení větru mezi stromy a rachot kamení. Pohlédla na Scathacha a zamračila se. Scathach měl na tváři lehký úsměv a zelené oči mu najednou ožily vzrušením. "Bitva," řekl. "Slyšíš tu bitvu?"

Zavrtěla hlavou. "Jenom vítr..."

"Víc než vítr! Třesk mečů... koně ve cvalu... křik. Musíš to slyšet." Visel očima na vrcholku útesu. "Tam, nad lesem. A jsou tam i moji přátelé..." Otočil k Tallis planoucí oči a vzal ji za ruce. "Tak tohle je to pouto mezi námi. Tvůj hrad a moje bojiště jsou blízko..."

Také Wynne-Jones začal to temné, mrazivé místo poznávat. Jejich pohyby vracela ozvěna, řeka hučela, ale snad jediný Scathach byl schopen zaslechnout vzdálený ryk boje. Stěny kaňonu se přiblížily, takže teď jeli do houstnoucí j tmy. Přechínající skály a větve zakrývaly téměř celou oblohu: kamenné zříceniny byly zarostlé černými stromy, kaňon byl posetý pobořenými stavbami, které tam kdysi stály, jakoby vytesané rovnou z kamene.

A mezi sutinami, mezi zčernalými duby a hložími hořely ohně. Když se teď Tallis pozorně zaposlouchala, uslyšela va- j rovné údery do bubnu. Byl to zvuk, který znala. Snad právě to dunění bubnu byl zvuk, jenž Scathacha tak rozrušil. ; Když se zahleděla do tmy, rozeznala vysoko na skále, kde se teď svými kořeny držely gigantické stromy, rozpadající se věže a zborcené zdi. Míhaly se tam černé postavy. Ne-které se krčily pod nakloněnými zdmi, jiné bylo vidět na pozadí šedé oblohy.

"Nevypadá tak, jak jsem ho viděla ve svých snech," prohlásila Tallis. "Rokle je širší. A hrad nebyl tak pobořený. Každý nejmladší syn, kterého by tu někdo chtěl uvěznit, by snadno uprchl."

Ale Scathach ji neposlouchal. "To místo mé přitahuje," řekl. "Láká mého ducha."

Stál v primitivních třmenech sedla, vášnivě nasával vzduch a

vypadal spokojeně. "Vůně bitvy! To se nedá s ničím splést. Bavduin je blízko. Tu vůni bych poznal kdekoliv."

"Kdybych tu tak měl svůj deník," posteskl si Wynne-Jones. "Něco na psaní, abych to mohl zaznamenat."

"Rozhlédněte se," zasyčel znenadání Scathach, když objeli zákruz řeky. Otočil se v sedle a vypadal šokované. "Podívejte se! Všude! Všude kolem!"

Na stromech vlály bílé cáry. Světlo se lesklo na zbroji. Temnotou se pomalu pohybovaly nezřetelné postavy. Tallis musela zatajit dech, když spatřila, kolik lidských a koňských kostí se povaluje na hromadách kolem řeky nebo visí ve větvích, žalostné pozůstatky těch, kteří nezvítězili. Kolem řeky se krčili bojovníci, někteří pili, někteří se jen tak dívali. Tallis cítila krev a odpudivější puch výkalů. Jeden kůň uklouzl na ledu, a jak padal na bok, hlasitě zaržál. Pak se vzb chopil, těžce se postavil a odcválal kaňonem pryč, bez jezdce, s čabrakami rozevlátými.

Teprve když si její oči na to pekelné příšeří víc zvykly, všimla si, kolik takových bezútěšných mrtvol se na severním břehu řeky nahromadilo. Jak umírali, nevšímal si jeden druhého, i když se někdy choulili na dosah nebo se dokonce dotýkali, jak sklouzli po ledu. Měli oči jen pro cestu dolů. Bitevní nadšení, láska a hrdost z nich už dávno vyprchaly, zůstaly jen bezduché slupky: v bronzu, v kůži, v kožešinách nebo v zářivých kalhotách. Přílby se típly, některé zdobené vysokými chocholy, jiné zvířecími trofejami, další bez ozdob. Břeh se ježil kopími a oštěpy zaraženými do ztvrdlého bláta. Už je nikdo nepotřeboval.

"Bitva u Bavduinu nezná čas," prohlásil Wynne-Jones, zatímco si měřil žalostné hromady padlých. Ze stromů padaly kosti a s rachotem dopadaly na rezivějící zbroj. Tallis si všímala štítů naražených na zlomené větve, roztrhaných standart, které vlály tam, kde je někdo pověsil. Ve větru se houpal hrozen shnilých hlav pověšených za vlasy. Ochablé čelisti zpívaly tichý žalozpěv, otupělé oči sledovaly cestu I-svých druhů do neznámé země své doby.

Na skalnatém srázu, na římsách mezi rozpadajícími se stavbami, všude hořely ohně. Další se rozhořely na obzoru nad nimi a vítr přinesl tesknivý tón trubky.

Scathach s výkřikem zvedl ruce, ale pak zasunul zbraň zpátky do pochvy a poklesl v sedle, možná sklíčený pomyslem na své přátele. Tallis si vybavila jeho nesouvislé líčení bitvy u Bavduinu,

střípky legendy, která ho vtahovala do svých osidel.

Blízko Bavduinu tekla řeka. Mrtví se každou noc vraceli k řece, cestou zpátky do chladné země své doby a svého kraje. Také přivolávali bohy a strážce mrtvých svého lidu. Vzduch byl plný duchů, kteří se chovali jako lítá zvěř, bojo- [ váli a ničili, jako by byli slepí.

Když si nasadila na tvář Mornduna a podívala se jeho přízračnými očima, spatřila, jak se vzduch doslova tetelil duchy s krutými, rozhněvanými obličejí, kteří se svíjeli! a kroužili nad řekou, vyplouvali z úst a očí mužů u vodí a z hromad lebek pod stromy. Postavy s rohy, se šupinami, postavy připomínající mouchy a pavouky, ptáci s tvářemi mladých žen - Tallis z toho běhal mráz po zádech, když se dívala na to němé shromáždění nadpřirozených sil tolika věků.

“Ukaž to taky mne,” zašeptal Wynne-Jones, ale když se maskou podíval, neviděl nic než tmu. Tallis mu popsala všechno, čeho si všimla, a pak se vydali na další cestu tím tichým údolím smrti, opatrně pokukující po mrtvých; a umírajících. Dorazili až na dolní konec klikaté stezky stoupající do svahu, která podle všeho vedla nahoru do pevnosti a dál do lesa - až do otevřené krajiny, kde se pod soumrakou oblohou odehrávala neskutečná, bezčasová bitva.

Oheň ukradli mrtvému. Nabílené vlasy, náhrdelník, holá hrud' pod pláštěm lemovaným kožešinou a plátěná kytlice prozrazovaly Kelta. Vzal si život sám, ale v tom chladu zůstal shrbeně sedět a dál měl ruku na střence nože, který si zarazil do srdce. Okolo prstů volné ruky měl omotány dlouhé pramínky ženských vlasů. Slzy mu zmrzly, takže se mu oči z tváře stále třpytily ledem. Scathach odtáhl zmrzlé tělo mezi stromy a položil je na bok. Narovnal se, vzdychl a zadíval se nahoru na sráz. Šeptem přeříkal jména Jaguthů a začal pěstí bolestí.

“Budou tam” řekl tiše Tallis. “Budou tam. Všichni. Musím za nimi.” “Ještě bys otce neměl opouštět,” řekla Tallis. “Dej mi čas na to, abych vyšla nahoru do těch sutin a poohlédla se tam po nějaké stopě po Haným.”

“A prošla do Lavondyss? A nechala mne čekat věčně?”

“Neprojdou. Ne dřív, dokud neuvidím, co tam je, a neporadím se s tvým otcem, co dál.”

Scathach dál vypadal nerozhodně. Štípla ho do tváře. “Jenom pár minut v sutinách. Nanejvýš hodinu. Nechci být tak zbrklá jako ty!

Pak si můžeme dát jaksepatří sbohem."

Objala ho a Scathach ji k sobě pevně přivinul. Kožešiny, které měla na sobě, byly tak silné, že se sotva mohli navzájem cítit, ale Tallis mu rozvázala plášť a rychle ho políbila na napjatou, studenou kůži na hrdle. Odpověděl ještě vášnivěji a na okamžik se zdálo, že dálku v jeho očích vystřídal šibalství a dobrá nálada.

Jaksepatří sbohem," zopakovala, oči ji pálily. "I v téhle zimě. Počkej na mne."

"Počkám na tebe," přisvědčil tiše, podíval se na temnou řeku v údolí a dodal: "Najdu něco k jídlu, jestli to půjde. Dost na pár dní. Mohli bychom se najít my tág..."

"Ne!"

Ušklíbl se. "Tak dobrá, najdu něco se silnější kůží a tužším masem. Dávej na sebe pozor. Vyhýbej se všemu, co zavání bojem, a každému, kdo vypadá jako mrtvý. A nebuď tam dlouho..."

Příkrá stezka se vzdalovala od řeky a proplétala se mezi nízkými, holými stromy. Volné kameny a sníh ji dělaly nebezpečnou.

Zařezávala se do srázu, místy široká jen tak, aby prošel kůň, místy vytesaná do samé skály.

Jak stoupala úzkou cestou vzhůru, kameny odletoval) a kutálely se do třpytivé vody pod ní. V určité výšce se zastavila, protože uslyšela jakýsi zvuk a vzpomněla si, že ho zná z dětství, z doby, kdy vyvolávala vidění toho jiného světa a Harry na ni volal o pomoc. Našla místo, které hledala. Měla radost, když si to uvědomovala, když poznávala ozvěnu svého koně, zápasícího s namrzlou stezkou, slyšela buben, cítila hořící dřevo ohňů a vnímala pleskání jednoduchých kožených stanů postavených před obloukem brány do pobožené pevnosti.

Z hlohového houští ji pozorovaly oči. Projížděla kolem ohňů. Ti lidé tu byli už léta; okolí neslo všechny znaky dlouhého osídlení. Jen děti měly dost odvahy, aby vylezly z úkrytů a prohlédly si ji. Choulily se do kožešin a měly prázdné oči. Vlasy měly svázané do uzlu a na ruku jim; chřestily náramky z kostí a lesklých kamínků. Vypadaly stejné jako chlapec, kterého zahlédla u Dubového srubu...

Bubeníkem byla žena v černém, která vyhlížela z nízkého stanu, zpola schovaná za kůžemi, kožešinami a dřevěnými řezbami. Tallis si všimla, že ve skalní stěně je průrva, i v níž hluboko hoří oheň a ozařuje shluk dřevěných sošek, i z nichž některé stály, jiné visely na provázku u ústí jeskyně. I

Jela dál, shýbala se pod stromy. Když mýjela strážné sochy u rozpadající se brány, zachvěla se. Byla to zvířata, ne lidé, ale měla rysy příznaků a duchů. Přestože v jejich údech, zubech a očích poznávala lesní tvory, nejsilněji na ni zapůsobilo šílenství, které vyzařovaly.

Všechno v tom světě zrodilo šílenství lidí, a poněvadž všichni lidé jsou šílení, jsou to šílení tvorové, kteří šílené pobíhají...

A tak Tallis konečně vstoupila do kamenných chodeb a průchodů, které kdysi Harryho dovedly do prvního lesa I a zapovězené země, v jejíž chladné náruči se ztratil. Chladný kámen jí něco šeptal. Vyšla po schodech a širokými j okny se rozhlédla po kaňonu a lesnaté krajině, táhnoucí se ; na jih a na západ. Prošla několika komnatami a zůstala stát ; ve velkém sále s rozpadlou střechou; mezi pro věšenými trámy a padajícími okapy poletovali černí tvorové. Dobře jej znala, jeho obrovský krb a mramorovou podlahu. Šla na místo, kde seděl král. Postavila se tam, kde v pověsti viděla Scathacha, jehož tvář teď byla k nerozeznání od mladíka, s nímž cestovala. Vzpomněla si, jaký hněv viděla v jeho očích, když stál na druhé straně stolu proti ní. A uvědomila si, že vůbec nebyl namířen na ni. Díval se na ni, protože u ní hledal pomoc, svou zlostí prosil sestru o pomoc... potíží byla jen v tom, že když byl mladý, nedokázal výraz tváře ještě ovládat. Zdálo se jí, že vidí vztek, a roztřásla se; teprve teď našla v jeho očích zoufalství.

Kdo jsem byla já? Proč si připadám tak stará? Jestli jsem v pověsti jeho sestra, proč si připadám tak stará, tak studená ?

Škoda, že se mu nepodívala do očí pozorněji. Mohla v nich zahlédnout svůj odraz. A teď by věděla, jak se věci mají.

Ta šílená ruina, mytágová krajina vytvořená o mnoho let dřív popáleným letcem na cestě do nejvnitřnějšího a nejstaršího místa ze všech míst, v sobě měla cosi povědomého, co ji uklidňovalo. Při vzpomínkách na své příběhy se usmívala. Ozvěny Harryho ji rozesmutňovaly. I když sama byla studt lá, cítila kolem sebe teplo, jako by ji objímaly bratrovy ruce a ona se tiskla do bezpečí na jeho hrudi. Dotýkala se kamenů ve zdech, jako by se dotýkala něčí tváře, opatrně a dlouze. Byly tak tmavé, tak zvláštní. Byly vlhké a neobvykle lepkavé. Ve tvarech, které v přitesané skále nacházela, si představovala jemné křišťálové kružby, ladné spirály a oblouky, krásné na pohled jako jemné vrásky v matčině tváři.

Poznala, o jaký kámen jde, ale v tu chvíli ji ta myšlenka nezaujala,

nevynořila se. Byl to kámen, který ve skutečnosti kamenem nebyl. Ale Tallis se dál podívovala jeho zvláštností, přestože odpověď na tu snadnou hádanku byla zjevná všude kolem ní.

Bloudila bez cíle, stoupala na věže, procházela točitými chodbami hluboko ve skále. Šero ustupovalo noci a ohně za branou jasně zářily. Padal drobný sníh a měnil vzhled lesa. Prázdnou lebkou pevnosti se proháněl vítr, přerývané dýchání umírajícího. V jedné komnatě našla rozcupované pozůstatky bílé standarty zdobené vyobrazením ptáka.

Z této místnosti bylo širokým oknem vidět hustý les, jehož stromy jako by se tiskly k sobě, ale ani tak nezakrývaly stezku vinoucí se k malé jeskyni. Byla vysoko na skále a římsa byla blízko černající oblohy. Představovala si, že kdyby tam došla a vylezla na hrubě přitesanou skálu nad ústím jeskyně, ocitla by se na nejvyšším místě kaňonu. Z takové vyhlídky by mohla vidět do nekonečna - na kraj lesa všemi směry...

Přestože komnata byla studená, vlhká a tmavá, cítila se v ní dobře. Obešla ji kolem dokola a zkusila si představit Harryho, jak tu je, choulí se u ohně uprostřed místnosti a dívá se k jeskyni, která vede do prvního lesa, přitahuje k němu Dávno minulé.

Zimní oblohou proniklo bledé měsíční světlo. Mraky se na okamžik roztrhly a holý, rýhovaný kámen se na krátko stříbrně zatřpytil odraženými chladnými paprsky. Něco v tom kameni...

Přešla komnatu a sáhla si na lesklý předmět zapuštěný do skály. Vypadalo to, jako by skála pistolí oblekla a pokřivenými prsty sevřela hlaveň a spoušť. Ale tvar zbraně zůstal jasný, přestože kov byl už rozežraný rží, dřevo ze-tlelé. Přesto nebylo zetlelé natolik, aby zakrylo iniciály vyřezané do spodní části pažbičky. H.K.

Harry Keeton!

Takže pistole jejího bratra! Bylo to vzrušující, vidět ji a dotýkat se jí. Vyprostit ji nedokázala, ale stála tam a zírala na ni. Její hlaveň ukazovala k jeskyni. Věvodila celé ! místnosti.

Řídila se instinktem, nechala se vést stopou paměti a myslí, kterou jí zanechal, a tak se jistě a účelně došla až l na místo Harryho smrti... Odtud ke znovuzrození zbýval jen krůček...

A tak Tallis prolezla širokým oknem a vydala se k jeskyni.

Nalevo od ní spadal terén prudce a hrozivě dolů k řece. Viděla tam mihotání ohně, Wynne-Jonesova ohně. Řeka v šeru jiskřila.

Z rokle k ní doletěl jakýsi zvuk, neobvyklý šum. Zahlédla, jak z

hlubin stoupá podél stěn kaňonu něco tmavého oválného. Bylo to jako temné kolo, poseté bílými tečkami... Ozývalo se z něj švitoření. Tallis fascinované přihlížela, jak to k ní stoupá, a teprve po několika vteřinách si uvědomila, že je to hejno ptáků, vzletajících za svobodou volné oblohy. Když ji obrovské hejno s hlasitým křikem a šuměním křídel mýjelo, skrčila se. Někteří ptáci se zapletli do stromů, jiní se v panice rozbili o zdi pevnosti, pár jich bezcílně poletovalo omezeným prostorem komnaty, ale většina kroužila nahoře nad ní. Potom hejno odletělo na jih a ztratilo se v hasnoucím jasu oblohy.

Ten náhlý, neklidný vzlet ptáků v ní narušil pocit, že bratr je blízko. Balancujíc na strmé skále, podívala se dolů k řece. Zaslechla, jak zespod někdo volá její jméno. Zvuk byl deformován, jak se cestou z hlubin odrážel. Okamžitě ji přepadly obavy, a tak se vrátila tam, kde uvázala ležérního Plavce.

Po příkré stezce sestoupila mezi stany. Koně vedla za otěže. Ohňům se vyhnula, přestože nezaznamenala žádný náznak pohybu, a pak si všimla, že někdo se proplétá mezi temnými stromy směrem k ní. Postava vystoupila po stezce a ocitla se ve slabé záři ohně; tam se zastavila a začala švitořit, ale pak se rozběhla dál a mávala při tom rukama.

"Cesmínka!" vykřikla Tallis. A Zelený Panák, jako by porozuměl, na chvíli se zastavil a smutně se na ženu s koněm zadíval. Určitě to byla ona, ale její stálezelená, cesmínová kůže teď byla potrhaná a pocuchaná, útlé tělo se třásl. Vypadala, jako by na ni něco zaútočilo. Zatímco si ji Tallis prohlížela, z hrudi jí odpadlo pár pichlavých listů. Dotkla se zlomených stonků, jako by s bolestí. Pak se otočila a znovu se rozběhla směrem k bráně do sutin. Možná věděla, co má před sebou, ale možná také běžela naslepo.

V dalším okamžiku si Tallis uvědomila, že to, co Cesmínku pohání, je strach.

Mezi stany vtrhl vlk, zastavil se a narovnal se jako člověk.

Jezerní Plavec se splašil a vzepjal se. Tallis zvíře stáhla dolů a uklidnila; hledila je po nozdrách a šeptala mu konejšivá slova.

Scarag tam stál, sotva viditelný ve slabém světle, pomalu se kolébal a pohyboval vlhkými čelistmi. Bylo z něj neklamně cítit zvíře a les.

Scarag rychle couvl do stínů, otočil lebku a zahleděl se nahoru na stezku. Když se pohyboval, ozývalo se praskání a vrzání, jako když se starý i strom kymácí nad zkrchlými listy. Kostnaté ruce se zvedly; jedna někam ukazovala. Oči, pouhé otvory ve dřevě prolezlém červy,

jako by u člověka hledaly soucit. Ústa se chvěla, otevírala a ukazovala ostré trny zubů, jako by chtěla něco říct. V hrubých rysech lesní tvor vlka připomínal, ale byl to kostnatý vlk, vypelichaný a scvrklý až na vystouplé kosti.

Scarag klesl na přední a začal pomalu přecházet ze strany na stranu. Čenichal. Zavyl jako pes a proběhl kolem ni. Pohyboval se po zadních tak rychle, že ho Tallis ani nesta-1 čila sledovat. Zmizel v jednom ze stanů, ale hned se zase objevil a hnál se přímo na ni. Tupé oči mu zářily odraze- i ným světlem. Měla u sebe krátký oštěp a času právě tak dost na to, aby jej zvedla a mrštila Scaragovi vstříc. Hrot mu projel tělem, jako by to byla houba. Ale zastavil ho. I Tallis z něj zbraň vytrhla a přetáhla ho přes hlavu. Zavrávo- l ral. Podruhé mu probodla hrud', ale tentokrát v něm hrot zú- j stal vězet, takže když Scaragem škubla na bok, musel jít za i ní a svíral vražedné dřevo rukama.

Vlčí řev, pronikavé skučení, štekavý křik smrti. Pak Tallis zimního netvora srazila z římsy dolů. Jak se ve vzduchu převaloval, roztáhl ruce. Zdálo se jí, že zaslechla soví křik. Padající tělo, černé a už téměř neviditelné, jako by prudce i uhnulo doleva, vzlétlo a znovu začalo padat. Ještě než zmi- l zelo v šeru, otočilo k ní kulatou bílou tvář, která se za ní dívala.

Propuštěný, Scaragem vyplašený Jezerní Plavec se obrátil na útěk. Slyšela ho pod sebou, jak se potýká se zmrzlou stezkou, a šla za ním. Když dorazila k řece, kůň tam stál s hlavou svěšenou, jako by se styděl. Když přišla blíž, hlasitě zaržál, zadupal a couvl mezi stromy. Pochopila, že důvodem, proč se krčí, není stud, ale nový strach. Pohlédla k řece, kde hořel Wynne-Jonesův oheň. Viděla tam jednoho koně, ale lidi žádné. Ale přece jen něco... něco vysokého, něco jako zvíře... nehybné...

Opatrně se přiblížila.

To, co viděla, byl Scarag. Bezvládně visel na Scathacho-vě kopí zaraženém do země, probodnutý skrz čelist. Zaškubal sebou a znehybněl. Dlouhé prsty se sevřely v agónii a pak povolily. Kousek dubového listu, který se mu tetelil na šíji, Tallis prozradil, že to byl vůdce. Hlava druhého Scaraga ležela u ohně, s ústy dokořán, s vlčími rysy téměř nerozeznatelnými. Mrtvola ležela na zemi, ruce a nohy měla oddělené od těla. Tallis si všimla, že ze suché kůry kůže vyrazejí pírka, jejichž růst přetrhla tvorova náhlá smrt.

Ale kam se poděl Scathach? Kde byl Wynne-Jones? Od-frknutí koně

odvedlo její pozornost napravo. Spatřila tam Scathachova koně, necitlivě uvázaného. Někde za ní spadl do řeky kámen. Otočila se a zvedla oči k ohňům na srázu a k temným mračnům nad skalami a hradbami pevnosti.

Pohyb...

Byl všude kolem ní. Otočila se zpátky, bezbranná a vylekaná. Zamířila k ohni, chtěla si z něj vytáhnout větev, ale něco ji popadlo za ruku a prudce obrátilo. Do tváře se jí zaryly zuby. Tallis vykřikla a začala do vlka tlouct. Kožešinami, které měla na sobě, pronikl hrot oštěpu, propíchl jí kůži a hned zase vyjel zpátky. Vlk znehybněl a zhroutil se. Padl jí do náruče, svezl se na bok. Scathach ho zezadu probodl a hrot zajel příliš daleko, takže poranil i Tallis. Třela si břicho, opatrně si osahávala tvář, otírala krev a přitlačovala na mělké kousnutí ruku. Scathach neříkal nic. "Jednoho jsem zabila na skále. Cesmínka prchala..."

"Pak zůstává už jenom šaman."

"Zaútočí jako ostatní?"

"Potřebuje život. Bude zabíjet pro krev." Naléhavě se1 rozhlédl. Tallis stála vedle něj. Puch rozkládající se zimní! vegetace nebyl příjemný.

"Kde je Wynne-Jones?"

"Vzal si koně a odjel zpátky na jih. Prohlásil, že bez svého deníku nemůže žít."

Tallis popadl vztek. "A tys ho pustil?"

"Odešel," řekl tupě Scathach. "Nemohl jsem mu v tom zabránit."

Tihle netvoří ho nejspíš včera zabili..."

Včera? Ale vždyť byla nahoře jenom dvě, nanejvýš tri hodiny. Jak to myslel? Když se ho zeptala, vypadalo to, že ho svou otázkou zaskočila.

"Byla jsi nahoře dva dny. Měl jsem velkou trpělivost."

"Dva dny!"

Zdálo se, že její úžas ho obměkčil. "Mnohem déle, než' jsi slibovala. A teď' je řada na mé. Musím jít do pole. Otec: mi to všechno vysvětlil. Někde tam jsou Jaguthové, moji přátelé... celý můj život. Musím je najít, bojovat s nimi, znovu se k nim přidat. Jen tak se od nich mohu osvobodit a získat volnost."

"A co budeš dělat potom?"

"Vrátím se do tvého světa. Budu pokračovat v otcově práci."

Jenže ty zemřeš, pomyslela si smutně. Zemřeš pod dubem a spálí tě

na hranici. Jenom jedinou svobodu můžeš získat cestou k Bavduinu. Svobodu násilné smrti.

Z tempa událostí se jí točila hlava. Wynne-Jones se vydal na zpáteční cestu do země Tuthanachů. Jenže Tallis nebyla na jeho odchod ještě připravena! Právě teď, když našla místo, kudy Hany vstoupil do Lavondyss, chtěla, aby byl stařec s ní. Stála o jeho rady, jeho nadhled... dokonce o jeho pomoc. Jak se dostane přes močál? Neměl nadání, které by mu otevřelo práh, hloubení...

“Zahyne. Domů se nikdy nedostane. Bez pomoci ne.”

Tallis se podívala na Jezerního Plavce. Opravdu tehdy porozuměl jejímu slibu? Jestli ano, jestli v tomto světě takové kouzlo fungovalo, tak Plavec představoval starcovu poslední naději. Kdyby se bezpečně vrátil k Tuthanachům, možná by se mu podařilo přežít vedle Tiga tak dlouho, dokud se Tallis nevrátí a nezeptá se ho na cestu, která ji zanedlouho čeká, nejvyšší komnatou pevnosti a jeskyní, v Har-ryho šlépějích.

Řekla Scathachovi, co chce udělat. “Jestli bude mít takového koně, bude mít naději. Neopouštěj mě, prosím tě. Nechod’ nahoru, dokud se nevrátím. Chci jet k Bavduinu s tebou. Chci u toho být, až se shledáš s ostatními.”

“Tak si pospěš,” řekl jí. “Čekal jsem na tebe dva dny. Ostatní už mě hledají. Musíme vyjet do bitvy společně. Nemůžu je nechat na holičkách.”

“Počkej na mě,” poprosila ho. “A dávej pozor na šamana Daurogů. Je mladý. Bude nebezpečný.”

“Dovedu se o sebe postarat,” řekl nevrle Scathach a pohodil hlavou směrem k mrtvole vůdce Scaragů, která se dosud cukala na jeho oštěpu.

Tallis nasedla na Jezerního Plavce a rozjela se na jih. Pobízela ho, štvála ho, nutila ho, aby i potmě běžel co nejrychleji k vířícím zónám ročních dob.

Wynne-Jonese našla, jak odpočívá pod skalním převisem. Byl vyčerpaný, zubožený, vyhladovělý. Ulovila ptáka, oškubala ho, opekla ho a po kouscích do něj maso dostala. Kos vyvařila, přidala kořínky, kterých bylo v letní době dost, a za chvíli se jí podařilo vrátit mu aspoň trochu sil. Svůj cíl si rozmluvit nenechal. Nechtěl se vrátit na sever.

“Jaký to má smysl, hledat místo synovy smrti? Víím, že se to stane. Vidět to nechci. Ty máš před sebou svou cestu; já mám před sebou

svou smrt, které se chci vyhnout. Je pro mne důležitější dostat zpátky svůj deník a přemoci Tiga, než zemřít, zmrznout, stát se vlčí potravou a nemít nic, co by mi připomínalo radost, kterou jsem v životě zažil. Ty zápisky jsou pro mne důležité."

"Ale Tig je určitě spálil," řekla Tallis. "Spálil rajathu-ky."

"Ano. Spálil pár pergamenů. Ale já jsem v lese už mnoho let a napsal jsem toho mnohem víc, než co mám v šamanské chýši. Pár stránek bude pryč, ale větší část je ukryta. Jenom Morthena ví kde... má malá Morthena..."

Vypadal smutně. "Jestli ji najdeš, přiveď mi ji zpátky..."

"Zkusím to. A přivedu i Scathacha."

"Jak bys mohla? Viděla jsi, jaký osud ho čeká."

Tallis se usmála. "Viděla jsem divokou jezdkyňu, ženu, jak jede k němu, aby ho z ohně vytáhla. Vypadalo to, že ho miluje. Třeba ještě nebyl mrtvý. A sám jste mi říkal, ještě v chatrči, že poté, co zemře, narodí se znovu jako bojovník. Takže jde jen o to poznat ho..."

Wynne-Jonesova ruka stiskla její zápěstí. "Hodně štěstí, Doufám, že se tam dostaneš. Doufám, že Harryho najdeš."

"Už jsem ho našla. Jeho pistoli. Byla tam, na hradě. Tam vede cesta do Lavondyss. Je tam jeskyně. Jediné, co zbývá udělat, je zjistit, jak v té jeskyni otevřít práh."

Wynne-Jones se unaveně usmál. Jeho zjizvená tvář vyzařovala teplo. Neunikl jí znalý pohled jeho zdravého oka; "Co mi chcete říct?"

"Až půjdeš za ním prvním lesem," začal, "mysli na jedno, jestli můžeš. Nepřestávej se sama sebe ptát, proč se mu nepodařilo najít cestu zpátky. Co ho uvěznilo? Nedopust' se stejné chyby. Nejdí moc rychle. Sleduj znamení zimy, lesa, ptáků. Někde tam, ve víru představ a příběhů, které jsi přinesla s sebou, se skrývá důvod, proč se Harry nemohl vrátit." Opřel se. "Rád bych ti pomohl víc. Nemůžu. Ale vím jistě, že chyba, kterou udělal, je do tvých příběhů nějak vklíněna. Musíš vejít do Lavondyss jako dítě, ne jako žena. Dívej se a poslouvej dětskými smysly. Možná tak najdeš chybu, kterou udělal, a podaří se ti ji vyhnout..."

"Děkuju za radu," řekla Tallis. "Na oplátku vám chci dal svého koně."

"Ale já přece koně mám."

"Můj kůň dovede přeplavat jezero."

"Ovšem. To by se mohlo hodit."

"Je váš. Zacházejte s ním dobře."

“Dej pozor na mého syna. Zkus najít mou dceru. Netraf se.”

“Jestli se mi všechno podaří, vysvobodím Harryho a zachráním Scathacha. Budu mít všechno.”

“Tvoje odhodlání se mi líbí,” řekl Wynne-Jones a láskyplně jí stiskl ruku. “Donedávna jsem byl pesimista. Myslel jsem, že se ti to nemůže podařit. Teď už si nejsem tak jistý. Tvoříš rychleji, než tahle země ničí. Vytvořila jsi příběhy. Způsobila jsi změnu. Třeba mají ty tvé zimní písně a zvláštní popěvky dost magie, abys své putování dovedla ke zdárnému konci.”

Tallis ho políbila na studené, hubené prsty a přejela rukou po hlubokých stopách Tigova útoku. “Šťastnou cestu.”

“Díky. A ty nezapomeň. Nech se sebou jet dítě.” “Nechám.”

Tallis cítila, že na ni Scathach nepočká, ale i tak to pro ni bylo kruté, když zjistila, že slovo, které jí dal, nedodržel. Oheň byl vyhaslý déle než den. Rozkopala popel a vykřičela ze sebe vztek a žal. “Měl jsi počkat! Mohla jsem tě zachránit!”

Skogen jí neukázal nic víc než stíny léta, kterým tato rokle kdysi kvetla. Morndunovýmá očima uviděla kroutící se přízraky a poletující duchy, kteří ihned mizeli mezi stromy, jakmile na ně padl její pohled a poznali, že jsou pozorováni. Mrtví byli všude kolem. Krváceli do vody a čekali, až se vydají na cestu.

Po muži, jehož milovala, nenašla žádnou stopu.

Ale šel kvůli ní do lesa na lov. V koženém vaku přivázaném na větvi našla rozporcované malé zvíře. Vztekla je zahodila, rozházela kusy jídla po břehu řeky, ale pak si to rozmyslela, vzácné maso sesbírala a přivázala je na hubeného koně, který ji teď nosil.

Neklidné, prochladlé a hladové zvíře na její nenadálé uklidňování zareagovalo. Zadupalo a krátce si odfrklo. Tallis mu ze zásob, které vezla, dala skrovnou hrst ovsu. Bylo pohublé a rychle se ztrácelo, stejně jako všichni koně.

švihla do sedla svého neklidného koně a popohnala jej na stezku vzhůru k pevnosti a ještě dál.

v těchto končinách. Mohla od něj čekat pár dní jízdy, neměl šanci přežít dlouho.

U strmé stezky k pevnosti stále hořely ohně. Tallis se na ně dívala a nechávala oči klouzat mezi přísnými skalami i a trčícími zdmi. Tam někam prchla Cesmínka a možná se tam ještě skrývala, vyděšená, v průvanu studených komnat

Z kamenné lebky hradu na ni volal Harryho duch. Předsta- Les ji

brzy pohltil. Byl tak hustý a míst vy zimy a letního lesa ji dráždily...  
volaly na ni. K cestě do rozednění měla nm^it

### III

..  
Lavondyss stačilo překonat krátké stoupání. Stačilo vydat se na ni,  
opustit Scathacha.

Ale to nemohla udělat. Viděla přece ženu, z lesa, křičela žalem a  
vlasý obarvené hlinou za ní vlály; ženu, která objela hranici kolem  
dokola. A pak... paměť by  
dojela...

Co se chystala udělat? Chtěla Scathacha zachránit před ohněm?  
Žena, která ho milovala... žena, která ho následovala., dlouhé vlasy  
a tvář pomalovaná bílou hlinou. Tenkrát ještě neměla Měsíční sen -  
masku, která by jí umožnila vidět ženu v zemi - ale intuitivně  
poznala, koho viděla, a pochopila, že viděním pronikla právě do  
tohoto dne, zřejmě své budoucnosti.

Celý život se tím trápila. Kdyby tenkrát měla Měsíční sen, snad  
mohla vidět víc, mohla rozlišovat mezi Harryho vlivem na její  
dětství a svým...

Nech se sebou jet dítě. Dívej se a poslouchej dětskíw smysly.  
rozednění mela pod't' Ž^HS," l Že ' P° Charakter lesa se měniut,^  
f^2' V půlnoční «ši jako stopy a ZZČŽ&^JŠF?\*\*- Stejtó , jak vyjdi  
la palouky kde mu\* ^' dubov>'ch 'eších mije-  
za "i 4 dřevěný,^al\*ebo ^í ZeTh? l «»\*' "«, Viděla ová,né  
1^^TM\$^^

. ... a ovn V  
-

la zrádná, ale postupem let zakořenila... potom k mladíkovi třpytili  
zlacení kanci a M, «£ Ir\*?1 Pořezané kůži se dojela...

barevné pláště póla K zlomené meče, pestro-

barevné pláště póla K zomené

se krčily nahé os^ Pr?Utěné VOZy' v nichž

vy, které se

Í VÍSely hla'

2Pév kněžích přivolává křídla\* IT^' Méh P°dt' že W mýjela, neviděla  
nic- nouU i V ^ kdtské sva~ vran' bohyně. a

chraPlavou rozkoš

měla potkat nějak v í a cesmínovém houští a

.\_ tichu kolem,

chřestěním výstroje. Poznaia v nich Římány, ale neměla ponětí, co mají za zbraně a jaký typ uniformy odlišuje jednu legii od druhé.

Vypadalo to, že jejich matné přilby jsou

a červené. Někteří nesli šúty,

!"/,«;---\*i

Vvr,^ i v ""y uunsuje jed-

ze železa. Pláště měli dbuhVač ^^^ P"lby JS°U Sáhla do pouzdra

na sedle a vytáhla kus plátna s bílo« ĚjVS^°valy P°bité

nápadnýmTcv^čkýí zdobené orl^'

. m

hlinkou, kterou si vzala ve Wynne-Jonesově chýši a kteroi f1

Pěšaky \* motali jezdci; lesem použila, když tvořila Měsíční sen.

Trochu ztvdla, a tak j,

puu^im, Kuyz ivorua Měsíční sen. Trochu ztvdla, a tak ji '.

OUII1JU' s nesnázei projížděly baíiWn,, " "7""~

navlhčila ledovou vodou a hnětla ji, dokud z ní nevymačk, ffeš

Padlé s/my. Jaká mysl asi stvořila ro/Zv ^ •

la trochu bílé vody. Tu si pak rozmazala po tváři a vetřela do vlasů

ose plavou. ' mytago, hom-

- se nořila do

Proměnlivého lesa hi«„KA-

Zbývalo už jen málo. A to se k hlíné přidá cestou. A\* ^^Jejich

porážky. ""\*""• nacha«Ia zdobení

sebe, čněly do výšky a bránily světlu proniknout až na zem;

uvrhovaly svět do ticha; silná vrstva opadaného jehličí pod nohama

tlumila zvuk každého kroku, a dokonce i odfrkování koně znělo

tlumeně, jako by je černé dřevo pohlcovalo Tallis dostala strach.

Stávalo se, že zahlédla ohně, ale když se k nim přiblížila, našla hořící

těla přivázaná ke kůlům. Cítila kolem sebe pohyb. Koně cválali

černým lesem tál rychle, že to působilo až neskutečně; občas

zahlédla i jezdce, plavovlasé vysoké muže, jejichž přilby zdobily

půlměsíce, hroty nebo zahnuté rohy. Domlouvali se hrdebními vý-

křiky.

Les se otevřel do rozlehlé mýtiny. Tallis se při pohledu na ta jatka

zvedl žaludek. Uprostřed byly na hromadě! hlavy. Kolem, jako

sluneční korona, odsekané ruce a nohy. Trupy mrtvých byly

naraženy na stromy v kruhu šedivé-; jícího masa a posměšně ověšeny rozsekanými plášti a kytli-cemi. Štíty se opíraly o kmeny borovic, zlomené štíty vedle nich. A přilby, matné železné přilby ztracené legie, byly přibity na kůru.

Nad rozkládajícími se mrtvými bděli čtyři vytáhlí dře vění bohové, každý z dlouhé, pokroucené břízové větve, ne silnější než ruka, ale dvakrát vyšší než Tallis. Vlasy met z pletenců vlasů, které patřily Římanům. Na špici každého kůlu trůnila lebka. Po délce byly přibity páry rukou a uprc střed každého strážného dřeva visely scvrklé, šedivějící zbytky odřezaného pohlaví. Březoví bozi byli pomalován krví, nyní už zčernalou.

Na tělech hodovali mrchožraví ptáci. Když Tallis dl svatyně vklopýtala, vyplašeně vzlétli, ale hned si s hlasitý\* křikem znovu posedali. Byli tak přecpáni, že nemohli uletět daleko.

Tallis tyto lesní svatyně co nejrychleji přejela a za chvíli se charakter lesa opět změnil. Musela zdolávat cesmínové houští, prodírat se hustým porostem trnek, na nichž se ještě krčily scvrklé, mrtvé listy. Zanedlouho ucítila pach kouř a otevřenou krajinu před sebou a vysoké, mechem obrostlé duby ji dovedly na kraj lesa. Neožýval se odtamtud třes železa ani dusot koní, zvuky, které si zvykla s půtkami a bitvami spojovat, ale jen nezvyklé ticho; jen z dálky doléhal známý hukot vichřice a křik blížícího se ptačího hejna.

Dovedla koně až na okraj lesa a vyhlédla z lesa na svah, který se před ní zvedal. Ano, znala to místo, pamatovala si je a poznávala všechny detaily. Věděla přesně, kde stála, při pohledu z pokřiveného starého dubu na obzoru. Viděla z něj jen siluetu, ale zdálo se jí, že na jedné z větví poskakují plameny; vyšlehly do výšky, začaly mihotat, zmizely a vzplály znovu... jako by se oheň rozhořoval a uhasínal... jako by ani nepocházel z tohoto času, ale pobyl na stromě jen pár minut, pak se rozhořel v jiném světě a potom si znovu našel cestu na jeho zimní větve.

Pod stromem nikdo neležel. Pole před ní, za potůčkem, který tu tekla, tmavlo před bouří. Bylo poseto padlými. Byl to konec bitvy, kterou viděla. To byli ti mrtví, jejichž pach jako dítě cítila. To byly ty zlomené oštěpy a točící se, rozbitá kola vozů, jejichž osud na ni tak zapůsobil, když se snažila Scathacha ochránit před vránami.

Hejno mrchožravých ptáků mělo být někde za ní, nad lesem, z dohledu. Možná právě teď začínali kroužit, obkličovat pole, natahovat hejno do úzké, zlověstné čáry a stahová\* spirálu, aby se

moli pást...

A siejné je zazené magie ohně ve stromě, stromová víla, ona sama, mihotající časem, vyhlížející jezdce s hlinkou ve vlasech.

Hranice měla být někde po její pravé ruce. Přijela příliš pozdě na to, aby ho mohla zachránit. Poznala to a cítila slabost a smutek, popsatelné jen jako mrazení, mrtvý pocit v jejím nitru. Věděla, že vyjela z lesa a naříkala žalem... jenže žádný žal necítila, pouze strašlivou nevyhnutelnost, chladné smíření. Kde byla ta vášně, kterou jako dítě viděla v té rozezlené postavě? Kam se poděl smutek? Kam se podělo odhodlání vzdát hold smrti svého milého, který hořel v zemi Ptačího ducha?

Jen led. Jen poznání. Jen smíření.

Pak se napravo od ní ozval ženský výkřik. Tallis v první chvíli strnula úžasem a zůstala zticha. Hlavou jí probleskla strašlivá myšlenka. Lesem se mihl rychlý, prudký pohyb; zvuk vydávaný koněm se vytratil do ticha, pleskání kůž o bok a tupý dusot kopyt po trávě nasáklé krví. Tallis vyběhla z lesa. Kůň klusal za ní.

Ze Scathachovy hranice se valil černý dým a stoupal vyj soko do šera. Plameny olizovaly dřevo a mrtvé tělo. Vypadalo to, jako by se ruce mladého bojovníka horkem pohy bovaly a ohýbaly, jako by se kroutily ve stravujících plamenech. Postava v černém právě mizela z lese. Tallis se zdálo, že slyší vrzání káry...

Pak vyjela z lesa žena na koni, přebrodila mělký potok a štvála zvíře dál do pole. Objela kolem planoucí hranice. Černý plášť za ní vlál. Vlasy ztvrdlé hlinou v záři plamení zežloutly. Tělo se lesklo, ruce byly pomalované rudé, tvai bíle a černě. Hlasitě projevovaná lítost a hněv zněla jako prchavý křik ranních ptáků, vyhnaných z tohoto zapově zeného bojiště, vyhnaných ze země Ptačího ducha...

Morthena dojela až k nohám mrtvého a stáhla Scatha-chovo tělo z pohřební hranice. Seskočila a uhasila hořící tělo svým černým pláštěm. Vřešti ve ho volala. Kolébala ho v náručí. Líbala ho na rty, hladila po spálené kůži, pleskala ho po tváři, jako by se ho snažila probudit... ale její bran z lesa byl mrtvý. Sklonila se, tiše se rozvzlykala a přikryli ho svým tělem, jako tmavý pták, který chrání své mladé.

Z dívky se stala žena; byla o mnoho let starší. Tallis to poznala i pod maskou z kůry. Několik minut stála v ohro meném tichu; byla si přece jista, že milenka na koni je ona... ale teď, když zjistila, že milenka, kterou viděla, byli Morthena, byla vzteklá a rozčilená. Ale

ani tak nedokázali hněv rozdmýchat v žárlivost; nedokázala se rozjet přes polt a utkat se s Wynne-Jonesovou dcerou o tělo muže, kteréhž obě svým způsobem milovaly.

Náhle jako by si Morthena všimla, že ji někdo sleduje Pomalu se otočila a upřela pohled na Tallis. V očích měli oheň, ústa zkřivená vztekem. Vypadala jako čarodějnice.

Ježibaba, veškerá její mladá krása zmizela pod vráskami a nenávistí, která se jí usadila ve tváři. Vstala, sáhla pro těžkou kovovou dýku, kterou měla u sebe, shodila plášť, aby odhalila svou pomalovanou nahotu, zvrátila hlavu a skučivě vyvolala Tallisino, Scathachovo a svoje jméno. Pak v němém hněvu znovu zabodla oči tam, kde ve stínu na kraji lesa stála Tallis.

Tallis tento výpad vyprovokoval k činu, přestože věděla, že toho bude litovat. Vyšla na volné prostranství, vytasila dýku a zvolala: "Nech ho být. Je můj. Odvezu tvého bratra tam, kde má být pohřben."

"Je můj," zavrčela Morthena a znělo to spíš jako od zvířete než od člověka. Pak zvýšila hlas: "Je to můj bratr z lesa. Zestárla jsem pro něj. Našla jsem ho, jenže tys ho očarovala. Ty za to můžeš..."

"Nebud' hloupá. Co jsi odjela, byla jsem pořad s ním. Včera mi ujel. Neudělala jsem nic... Já jsem ho neopustila..."

Morthena se obrátila a přeběhla ke svému koni, vyšvihla se na jeho holý hřbet a prudce mu otočila hlavu směrem k Tallis. Vyrázila a začala kopat zvíře do slabin, aby se rozběhlo tryskem. Tallis zůstala stát. Byl to šok, když jí Morthenina dýka přejela po tváři, téměř dokonale ve stopě staré jizvy Upadla, ale bolest necítila, jen otupělost a pocit neskutečna. Čepel dopadla naplocho. Žádnou ránu jí nezpůsobila.

Tallis vstala a znovu se postavila proti Morthené. O kolik dívka vyrostla! Byla skoro stejně vysoká jako ona. Oči měla stále stejně krásné, navzdory hněvu, který z nich sršel, navzdory jejímu bojovému pomalování. Vlasy jí na hlavě stály jako bodliny, bílé, spleené hlínou. Když znovu rozhalila plášť a vpustila dovnitř mráz, z něhož jí naskákala husí kůže, bylo vidět, že má nadra nahá. Byla to dospělá žena, s pevnými a nápadnými svaly na rukou a na nohou, které jako by patřily muži. Tallis se zachumlala do kožešin a dívala se, jak se k ní to nahé zjevení blíží. Dva útoky odrazila, ale pak, když Morthena podnikla mrštný, prudký výpád, cítila, že ji pořezala na ruce; další rána mířila na levou nohu. Tallis, třikrát zasažena na levé

straně těla, se zhroutila na zem; krvácela a měla tak zemřít. Tallis ležela na zemi, zápasila o dech a o život, a hlavou jí vířil chaos myšlenek, ztráta, strach... potřeba. Morthenaji bičovala přes plášť a strhávala z ní oblečení. Ucítla na těle mrazivý vítr. Morthena zabalila do kožešin sama sebe, natáhla si kalhoty z vlčí kůže a otřela krvavou skvrnu v místě, i kam zajel její nůž.

"Je mrtvý," předhodila jí. "A země ví, jak toho lituju. Tyt zemřeš také, ale toho nelituju vůbec. Vrátím se k otci. Vje-l ho prvním lese najdu bratra znovu. Scathach znovu vyjde z lesa... Nežila jsem nadarmo. Ale tobě jenom chlad. Jenom chlad."

Morthena zastrčila primitivní dýku zpátky do pochvy, zaklonila Tallis hlavu, políbila ji na rty a pak ji zase pustila na zem.

Dostala mě tak snadno. Mohla mě zabít, kdyby chtěla... l

Tallis zírala na Scathachovo tělo, popálené a plné pu-l chýřů. Když začala mít pocit, že omdlává, vzala si jeho [ doutnající plášť, ten krátký červený, který svlékl cizímu jezdcí. Stáhla mu jej.

Scathachovy pootevřené oči se dívaly do nebe. Rty měl nateklé žářem, nebyl to hezký pohled; spálená část začínala už na tváři; světlá šije byla plná podlitin a rozedřená do masa. Tallis mu stáhla vzorované kalhoty a koženou kazajku. Navlékla si je, aby aspoň trochu zmírnila chlad. Její kůň přišel blíž a prohlížel si ji. Doplazila se co nejbliž k pohřební hranici, v jejím teple našla útěchu a usnula. Když se probudila, zjistila, že spala jen okamžik. Našla si řeavý uhlík, zavřela jím své rány a pak se přinutila vstát.

Morthena byla pryč. Spokojila se s tím, že tělo bratra-milence stáhla z hranice. Pak je nechala být a vrátila se na j jih, nejspíš vyhledat svého otce.

Z Tallisina života zmizela, a tím bylo přetato poslední pouto s Wynne-Jonesem. Tallis poprvé za přibližně osm let \ v této nepředstavitelné zemi osaměla.

Rozrušilo ji to. Padla na kolena vedle Scathachovy zjiz-vené mrtvoly.

Našel jsi své přátele? Byl tam i on? Gyonval? Byli tam všichni? Najdu je všechny, když prohledám bojiště?

Začala litovat, že ho svlékla. Prohlížela si svaštělé, scvrklé tělo, jemuž se stáhly jizvy a veškerá barva vyprchala, zůstalo jen hrubé pomalování krví; tělo, jehož údy ztratily sílu a energii, tvář bez života. Urazila hrdého bojovníka. Volal ji, když umíral, a ona mu hodila cár ze své bílé noční košile. S nadějí jej sevřel, políbil a

schoval jako vzácný ta-lisman. A co udělala ona? Hrubě mrtvolu svlékla a na ten kus bílé látky si přitom vůbec nevzpomněla... Vypáčila mrtvému zařatou pěst. Našla v ní vše, co z noční košile zbylo. Kousek, po okrajích ohořelý. Lněné plátno. Hrubě tkané. Na trhu levné, a přitom teď tak vzácné.

Za celou dobu, co s ním byla, mu nikdy nesvěřila podrobnosti toho, co tenkrát v létě viděla. Pochopil, když sevřel ten střípek naděje v dlani?

Rozjela se ke stromu. Scathacha vezla přehozeného přes kohoutek svého koně, ruce se mu klátily. Ale naložit jeho zmasakrovanou mrtvolu důstojněji nešlo.

Dojela ke stromu. Zvedla hlavu.

Holé větve, očesané zimou, se rýsovaly proti tmavnoucí obloze. Když se však tenkrát dívala pod sebe na Scathachovo tělo, dívala se listům, létem. Nebyl tu žádný oheň, nebyla tu ani stopa po životě nebo po vůli, jež tu kdysi vířila po lidech, kteří vyšli z pevnosti olupovat a uctívat padlé. Čtyři ženy v černých hábitech a jeden šedovousý muž v šedém: ten, který rozuměl mytologii kamene. Šedý kámen tam ležel, osekáný jeho nožem, vystydlý, označující místo záchrany.

Tělo odvezli na primitivní káře. Postavili Scathachovi hranici, a tak dali najevo své uznání.

Zvedla hlavu. Seskočila s koně, vylezla na strom a vyšplhala až vysoko do větví.

Vejdi do Lavondyss jako dítě...

Tenhle strom vypadal jinak, než si ho pamatovala. Dívala se odtud? Nebo odtud? Která z větví byla ta, na níž ležela a pozorovala umírajícího Scathacha? V tomto světě strom vypadal jinak. Mohla svou pozici jen odhadnout.

Našla si na starém strome takové místo, odkud jí výhled do kraje připadal povědomý. Tam zůstala ležet, přestože byla poraněna a byla jí zima, a dívala se na Scathachovo mrtvé tělo, bezvládně visící přes jejího černého koně.

Tady nebylo nic romantického, jen pozůstatky bitvy z nichž se zvedal žaludek; oloupení padlí, kteří leželi a čekali na mrchožravé ptáky.

Noc přišla blíž.

Scathach ležel takto... a ona byla tady... a viděla tam...

Takže kdyby se otočila, třeba by uviděla zpátky do své ho světa, na

louku... jak že se jmenovala? A potok... také měl nějaké jméno, ale nemohla si na ně vzpomenout. A vel ke pole. Větrné pole? A dům, její domov...

Možná si měla přinést masky. Třeba by jí některá ukázala víc: ducha v zemi nebo dítě, kterým byla, starého psa, havrany ve vysokých stromech nebo ženu...

Jak ležela na větvi, zkroutila se, přestože rána na noze hodně bolela a ještě krvácela. Bolesti si nevšímala. Ať se na tento strom dívala z jakéhokoli úhlu, viděla zimní svět. Někde dole, jen před pár minutami, ale v úplně jiném světě, teď běžela zpátky k domu a Simon za ní.

Cos viděla? Tallis! Řekni mi to. Cos viděla!

Někde blízko, někde - no ano! jen pár minut odtud - byla zase dítě, Gaunt ji podezíravě sledoval a otec se rozčiloval, že dělá šaškárny. A bylo léto, konec léta. Krajem chodil pan Williams, poslouchal zvláštní písně a hledal kouzlo, které se skrývá v nové písni. Brzy měla začít slavnost. Tanečníci budou s tancovat, maskara se otfese a zrodí zelené děvče. Morris-; man bude jakoby popraven parohem a smýčkou a divoký» rej přivede všechny na náves. Budou se smát a výskat do l horké letní noci...

Tady byla jenom zima. A dějiště bájně bitvy u Bavdui-nu, Badonu, Teutoburžského lesa, či jak se mělo jmenovat místo příznačné pro tento bájný střet, jímž končí jedna éra, jímž končí naděje... Tady byl střed onoho bojiště, vyznačený stromem, a sem do středu vždycky přicházel jeden z hrdinů...

Ona viděla Scathacha.

Mohla vidět... koho? Kohokoliv z tisíce králeviců, kteří měli sílu odpalzit se od ohně, prolít krev a začít legendu...

Když teď seskočím, budu zase doma a můžu začít znovu. Když seskočím...

Nechala se svést pokušením. Jak padala, kuň se zvedl na zadní a Scathachovo nedostatečné uvázané tělo se uvolnilo. Padalo nemotorně, jako bezvládná hrouda masa a kostí, hlavu vytočenou vzhůru, v očích prázdno. Do jiného světa neprošla.

Tallis vytáhla tělo zpátky na koně a vylezla do sedla za ne. Teď už jí nezbyvalo nic, nic než Harry. Nevěřila, že by se jí mohlo podařit Scathacha oživit, ale mohl s ní být aspoň v pevnosti, až se vydá do prvního lesa, až půjde pátrat po tom, do čeho se chytil Harry, co z něj udělalo vězně Starého zapovězeného místa.

Projela černým lesem kolem svatyní zpět do úzké sou-těsky, která představovala poslední překážku před hradem. Po příkré stezce sjela dolů a pobouřenou branou vystoupila na vrcholek, na kterém pevnost stála. Cestou si odložila masky v jeskynní svatyni u stanů, kde hořel oheň.

I když to v takové zimě bylo možná kruté, dala koni svobodu a odtáhla Scathachovo tělo až do komnaty, kde Harryho revolver označoval místo jeho odchodu.

Opřela Scathacha o parapet širokého okna a pak si uprostřed udělala pelíšek z kožešin, oděvů, hadrů a cárů vlajek. Tam zůstala sedět, vyčerpaná, sužovaná bolestí řezných ran, které jí způsobila Morthena, a pozorovala rozsed-linu ve skále nad prázdnými a pokřivenými rysy muže, jehož kdysi milovala.

Čekala, až jí Harry dá znamení. Po chvíli usnula.

Probudilo ji tajemné světlo. V místnosti bylo teplo. Když se zvedla a vyšla do chodeb, všimla si, že z kamenných stí prýští míza. Když se kamene dotkla, byl lepkavý. Objížděl svými prsty ornamenty, spirály a kruhy...

Světlo se změnilo. Když procházela místnostmi a hlod benými chodbami opuštěného sídla, někde nacházela světlý žluté, někde zelené, jinde s nádechem do oranžova. Oteplou válo se. Všude bylo cítit těžkou, neodbytnou vůni. Dusili se jí. Stěny pevnosti jako by se kolem ní uzavíraly, škrtily ji-

Když se vrátila do horní komnaty, kde ležel Scathad zjistila, že stěna Harryho pistoli téměř úplně vstřebala. Kov! a pažbu ovinuly kamenné uponky; v kameni byla patra vlasovitá struktura, jako kořínky. Když se jich dotkla, zachvěly se. Prsty jí zůstaly lepkavé. Když ochutnala, zjistila, že je to míza.

Teprve teď se zamyslela nad podstatou kamene, z něhož byla pevnost vystavěna. Když se vrátila do svého pelíšku a rozhlédla se, bylo to tak jasné, až se musela rozesmát.

Zkamenělé dřevo.

Když se podívala pečlivěji, rozeznala části silných stromů, z jejichž zkamenělých kmenů byly nadělány kvádry Velký kámen, který se klenul přes bližší stěnu, byl zbráz-l děn stovkami čárek, prstenců, svědčících o obrovském ve-1 ku, v němž lesní obr zemřel.

Míza prýštila, rozlévala se po podlaze a pomalu po ní l stékala. V komnatě bylo teplo, příjemně. Zelené světlo vy-1 cházelo z kamene samotného, přestože venku vládla temná l noc a krutá zima, a

přelévalo se jako kapalina.

Zavřela oči jen na chvíličku. Když je pak znovu otevře la, Scathachovo žalostné tělo se rozpadlo na kosti. Sténj ožily větvemi, které se plazily po kameni jako žíly.

Tallis zavřela oči, Zaplavily ji představy. Roční doby mýjely. Ptáci přilétali, hnízdili a odlétali na jih. Stáda se toulala, napadl sních.

Otevřela oči. Z místa, kde ležel Sca-thach, vyrůstal cesmínový strom. Úlomky lidských kostí, teď již rozdrcených, byly vpleteny mezi jeho větve a zářily třpytivou zelení. Cesmína se chvěla.

Místnost kolem Tallis byla v pohybu; po podlaze, po stropě, po stěnách se rozlézaly uponky, vzpínaly se do vzduchu. Ocítla se v dřevěné • kleci. Ucítla lehký dotek na tváři, pak na ruce. Něčí prsty jí pročísly vlasy, pohladily ji po krku, zkoumavě přejely po rtech. Zavřela oči a zvedla ruce. Staré prsty, sukovité a přitom jemné, ji začaly hladit po kůži a pak ji zlehka sevřely.

Zvedly ji. Visela nad podlahou, silné paže kolem pasu, silné prsty kolem nohou. Listy ji chránily, jejich široké plochy ji zakrývaly jako kůže. Cítla na rtech chvějící se bobule, a tak je olizovala a polykala. Pevnost kolem ní rostla, z kamene se stávalo dřevo, z místností mýtiny, z pevnosti les. Cítla, jak má tělo stisknuté, jakoby mezi dvěma stromy. Tlak začal být bolestivý, a proto vykřikla a tím výkřikem zvedla do okolních korun stromů barevné hejno.

Byla zvedána, otáčena, ohýbána a vstřebávána. V nadpřirozeném zeleném světle se přímo před ní zjevil dub a jilm, oba začaly fantastickou rychlostí růst, protahovat větve, proplétat se. Habr se plazil ladně jako had, břečťan ovíjel kůru obrostlou mechem a natahoval se k ní. Jeho lehký, hebký dotek šimral, když ji začal obtáčet.

Pak přišel hrubší, nepříjemnější pocit, jak jí něco násilím rozevívá r: nohy, drsná kůra jí přejíždí po těle, vráží do ní, odírá ji. Zkroutila se bolestí, ale proti stisku obnovujícího se lesa byla bezmocná, cítila, jak do ní něco proniká, jediným pohybem, který nikdy neustal, prostě ji naplnil, nafoukl, uvnitř rozrhal, prsty bolesti, střípky agónie, svíjejícími se hady tlaku, který zalézal až do konečků prstů na nohou, na rukou, stoupal páteří, kolem žeber a výš, vyplnil jí žaludek, plíce a potom hrdlo.

Aby uviděla světlo, otevřela oči, vypětím vytlačované z důlků. Bezmocně cítila sílící nevolnost. Cítla puzení ke zvracení. Žaludek se zmítal. Pocit pohybu v hrdle byl mučivý. Plazil se jí k ústům,

palec za palcem. Chtěla zvracet, ale nešlo to, a tak zatlačila a zkusila to znovu, zoufale se snažila vydávat to těžké sousto, které se v ní zpříčilo.

Přišlo to náhle. Roztáhla ústa, vykřikla a vydávala silnou, zkroucenou větev. Soukala se z ní jako pevný hnědý had.

Rozvětvila se, po stranách hlavy se stočila dolů, pak na ní natekly pupeny, vyrašily listy, ovinula jí lebku. Jak větev sílila, roztrhla jí rty a rozlomila čelist. Pak se zastavila.

Něco se v ní zatřepetalo, bylo to jako zachvění srdce. Na okamžik to znehybnělo, vzápětí to znovu ožilo. Les mlčel, Byla v jeho srdci.

Světlo mělo jasně zelenou barvu. Vnímala, jak nad ní putuje slunce, jak míjejí roční doby. Občas zaplavila les jemná, tekutá mlha. Někdy zafoukal vítr, všechno se rozhýbalo, roztřásl a znovu znehybnělo.

Světlo bledlo, listů padalo, vzduchem proplouval drobný sníh a mizel pod ní. Pak se znovu všechno zazelenalo.

Pohyb v jejím nitru zneklidněl, jako by získal naléhavost. Občas vylétl vysoko, až do hrdla, jindy měla pocit, if se drží v žaludku.

Nezřetelně si uvědomovala, že už žádní orgány nemá. Lebeční kosti jí ve větvích zpuchřely. Mast odpadlo a zůstal jen otisk tváře ve dřevě. Míza snadno kolovala jejími žilami. Pod kůží jí lezl hmyz, zavrtaný do těla, a vyklovovali ho ptáci, kteří se letmo míhali před jejím lesním zrakem, přilétali a znovu mizeli, jen jejich zobáky se zabodávaly do kůry jako žihadla.

Strom spadl. Smutně se dívala, jak se pomalu kácí. Větvemi zůstal zachycen ve větvích svých sousedů. Roční doby míjely a strom klouzal stále níž. Kmen porostl hustým mechem, prohnul se a popraskal. Vykvetly jarní květy, ale udusil je sníh. Pak vyrazily za světlem výhonky dubu, důstojně rostly vzhůru, zápasily mezi sebou jako zvěř, ovíjely se navzájem, až jeden své druhy přemohl, rozdrtil je a pakl se majestátně vztyčil v Tallisině zorném poli. Špičkami listů se dotkl jejich a ona z něj nasála jeho energii, spojila se s ním, s obrem.

Zestárla. Kůra jí popraskala, větve opadaly. Po nohou jí začaly šplhat vrásky bolestivého tlení. Pohyb, který cítila ve svém nitru, ji celou vyplnil nekonečným třepetáním křídel, prudkým a neodbytným klováním zobáků.

Jednoho dne cítila, že jí puká žaludek. Dubový kmen se otevřel, rozlousknutý silami země. Bolest to byla nesnesitelná a Tallis vřeštěla hlasem lesa. Jen spolkla slzy, když se

kůra otevřela a dřevo pod ní prasklo jako váza. Ven se začali drát černí ptáci a byly jich tisíce, ptáků s jasnými očima a zářivými zobáky, ptáků dychtících po nějaké mršině. Náhlý porod ptáků ji vyčerpá; dívala se, jak odlétají a proplétají se korunami stromů vzhůru, za jasnějším světlem. Když zmizeli, rozlil se v ní pocit uspokojení, prázdna, klidu.

Lesem se potulovali mohutní tvorové, někteří jako medvědi, jiní jako dobytek. Stavěli se na zadní nohy, silné jako dubové kmeny, a žvýkali listy a plody z vrcholků stromů. Tallis něco takového v životě neviděla. Měli tlustou kůži, na které se střídala černá, hnědá a bílá, a hemžila se parazity. Obličej jim zakrývaly zvláštní rohy a výčnělky. Jazyky si cpali listů do tlam, ze kterých jim rostly zuby pod všemi úhly. Zaznamenávala i jiný pohyb, nenápadnější a rychlejší. V korunách stromů se potulovaly tlupy opic. Pokukovaly po ní pichlavými rukama, malými rukama jí dloubaly do kůry na tváři. Do nohou, někde hluboko dole, ji trkl jelen. Pak kolem proběhl mohutný los, ověšený lesním houštím. V panice si polámal paroží, kousek po kousku, jednu výsadu za druhou. Ještě roky ji trápil jeho zoufalý křik. Jeho mrtvé tělo jí leželo u nohou a pomalu se propadalo do mechu a bláta.

Oči kadilo se. Zelené světlo zešedlo. Před prohlubující se zimou ji sice chránil cesmínový a břechťanový plášť, ale les zčernal a promrzl. Pod ní se potloukali vlci, rvali se mezi sebou a požírali mrtvé. Vítr ne a ne zeslábnout. Ve větvích jí namrzal led, pronikal do ran na těle, roztahoval se a působil jí praskliny.

Cítla, jak ji opouští síla. Začala hubnout. Nenadále se zlomila, padla do náruče svého souseda, zůstala v ní ležet a propadala se jeho větvemi. Měla pocit, že tak zůstala celou věčnost. Ale vítr zesílil, až se třísl celý les. Propadala se stále dál a sevření milence-obra povolilo. Skácela se na zem. Strom shodil listy, aby ji přikryl. Padalo světlem celé roky. Nakonec zapadala sněhem. Malá zvířata ji využívala jako úkryt a zahrabávala se do jejích dějících útrob. Náhle se něco pohnulo. Jejím zorným polem se mihla šedivá postava, vrátila se a podívala se dolů. Cítla lidský pot. Viděla losí kůži a kožešinu.

Zářivé oči ve znetvořeném, chladném tváři ji pohladily pohledem. Chlapcovy ruce jí přeježděly po tváři, nakláněl hlavu hned tak, hned jinak. Osahal jí oči, ústa, nos a Tallis pochopila, že ve dřevě rozeznal náznaky obličeje.

Usmál se, ale rozbité zuby ho na mrazivém větru rozbolely, a tak si ústa rychle zakryl a do očí mu vhrkly slzy. Zpoza opasku vytáhl kamennou sekyru a zkusil osekát dřevo kolem její šíje. Trásl se zimou. Měl hlad. Ve vlasech a na kožešině kapuce se mu držela jinovatka, ale po chvíli sekání mu kůže zčervenala a na tváři se mu zaleskly drobné, teplé kapičky. Cítila teplo, které z něj vyzařovalo, a bylo jí to příjemné. Pokračoval v práci a Tallis cítila, jak její pouto se zetlelým dřevem povoluje. Zvedl ji a postavil ji, Byla vyšší než on. Hladil ji po těle, díval se jí do tváře, sekerou odsekal kousky větviček, uvolněnou kůru, napučené jizvy starých ran.

Přestože byl drobný, hodil si ji přes rameno a odnesl ji promrzlým lesem na sněžnou pláň, která se táhla za ním.

Pocházel z žalostného místa.

Schoval Tallis do stanu. Byl zavěšený mezi stromy, uzavřený, zakrytý. Uvnitř hořel malý oheň.

Byly tam další šedivé postavy. Tiše mluvily. Sníh na ne krutě dorážel. Z místa, kde ležela, Tallis viděla jejich lebky a kosti, smrtelné masky deroucí se na povrch. Nejvyšší l z těch šedých postav, muž, se vrátil se zmrzlými kořínky, f Měli nouzi. Nebylo co lovit. Zima je zaskočila.

Vít se prodral až do stanu, sfoukl oheň a popel rozvál. Snažili se nevypustit zimu dovnitř. Stromy se kývaly. Z dálky bylo slyšet hlasy zvířat, řičení umírajících losů a štěkot vlků. Pokaždé, když se tento zvuk ozval, muž popadl nože a oštěpy a vyběhl ze stanu ven, ale znovu se vrátil, shrbený a s pláčem.

Jeho lebka se drala na denní světlo. Rty měl ohrnuté. Byl tak blízko smrti, že i oči měl jako jeskyně do onoho světa.

Chlapec přišel k Tallis a začal na ní pracovat nožem. Cítila, jak jí otevírá oči víc do šířky, rozděluje rty. Nosními dírkami mohla z této zubožené skupinky cítit strach a smrt ještě intenzivněji.

Ted' už zřetelně rozeznávala rodinu. Otec a matka. Ten, který opracovával dřevo, byl jejich nejmladší syn. Měli ještě dvě starší děti, chlapce. Jednomu se z očí dívala divokost. Druhý byl snílek. Matka měla radost, když jí vyprávěl. Rozesmíval ji. Otec, s černými vousy plnými kousků sněhu, pozoroval nejmladšího syna při práci. Tallis cítila, jak mu kručí v břiše.

Chlapec skončil. Tallis byla zdvižena. Dívalo se na ni pět tváří; některé se usmívaly, některé už byly tak mrtvé, že žádný cit

neprozrazovaly. Chlapec ji vynesl na sních, zarazil do země a obrátil tak, aby stála čelem ke stanu a skupince stromů, které představovaly jejich jednoduchý, chabý útulek. Zem se bíle trpěla. Obloha byla šedivá. Nebylo vidět nic, jen hromady hlíny pod sněhem a černé kmeny stromů. Žádná zvíř se netoulala touto nehostinnou zemí. Nic tu nerostlo. Rodina byla odsouzena k záhubě.

Pod ní byla mrtvola ženy. Lidé se pitvořili, když ji ke hrobu nesli. Když teď narazila na tělo, ucítila, jak se kosti pohnaly. Ucítila v sobě mizu, lidské teplo ve dřevěných cévách. Nežfetelné, nesrozumitelné zvuky, které rodina vydávala, jí najednou byly jasnější. Rodina začala dřevěné zpodobnění své babičky líbat. Žena se rozplakala a pak své slzy vetřela Tallis do očí. Muž se na ni mračil. Nejmladší syn se tvářil pyšně. Jeho dotek byl dotekem umělce, který spíš obhlídí svou práci, své dílo, než uctívá mrtvou ženu. Snílek se na ni usmál. Lítý Zrak se na ni díval chladně, ale pak přikývl a zahleděl se někam za ni, k hustšímu lesu. Zavěťřil. Choval se jako lovec, jímž se měl zanedlouho stát.

Pak přišla bouře a zahnala je do jejich chatrného úkrytu. Tallis se na zimu dívala s bázní. Nikdy nic takového neviděla. Sních se hnál krajinou mnoho dní. Stromy praskaly a padaly. Dívala se vánicí, jak se rodina neustále snaží udržet jednoduchý stan v neporušeném stavu. Sních ho zasypával, hrozil, že ho zničí, ale nakonec ho vlastně pomohl ochránit, neboť sněhová stěna ztvdla a zpevněla.

Vánice polevila. Našedlé světlo na severu prozrazovalo led. Kolem se nic nehýbalo.

Nejmladší syn došel k totemu, k Tallis, a narovnal ji, protože vichřice ji naklonila doleva.

“Dej nám jídlo, babičko Asho. Dej nám jídlo, prosím. Kde jsi? Jsi v teplých krajích na jihu? Udělal jsem tě z dubu. Použil jsem kostěný nůž, který jsi mi dala. Říkala jsi, že je v něm zvláštní duch. Ten, z koho pochází, se utopil v jezeře. Jeho kost dala nůž. Můj nůž opracoval tvůj dub. Tahle bouře duby zničila, ale ty jsi v teplých končinách, kde se listí zelená. Babičko Asho, sešleš nám z toho teplého místa něco k jídlu?”

Pak přišla k Tallis žena a objala zmrzlou kůru. Z její kůže se šklebila smrt. Dotkla se náhrdelníku z kousků paroží. Zachrastila kůstky, aby ze dřeva vyvolala stařenina ducha.

“Matko... matko... Přišla jsem o dítě. Bylo to děvčátko. Vyšlo ze mě bez krve. Už mi žádná nezbyla. Řekni mi, co dělat. Zbytek rodu je

od nás daleko. Většina jich umrzla. Byli jsme moc pomalí. Tahle zima nikdy nepovolí. Moji synové se nikdy neuvidí jako otcové rodu. Co mám dělat?"

Přišel Snílek a dřepl si před ni. Pod kápí měl nazrzlé vlasy. Nedbal na to, že mu na řasách a na obočí namrzá led, a shrnul si ji. Byl hezký, měl tmavé oči. Měl v sobě přežiti. Uvažoval o smrti, ale myslel na život. Prostřednictvím dubové sochy, která byla Tallis, k babičce promluvil.

"Patříš k prvnímu lesu. Viděla jsi všechno. Žila jsi ve všech dobách. Jsi kost a dřevo, babičko, takže musíš vědět, jak nás zachránit. Pošli nám jídlo, prosím. Nejsou tu žádní ptáci. Prosím, pošli je zpátky k nám. Prosím, ukaž nám cestu do teplých končin a do vyhřátého lesa, ukaž nám cestu za světlem, které je zelené, a za listím, v němž se skrývá pták. Mám pro tebe píseň, babičko..."  
Zpíval jí dětským hlasem, který mu začínal imitovat, takže zněl monotónně: v hloubkách byl nemotorný, ve výškách nejistý. Znělo to jako šamanská píseň. Zpíval: "Oheň hoří v teplém lese, kterým létá sluka. Mé kosti hoří, když na ten teplý les pomyslím. Pomož nám dojít tam, do země plné ptáků. Vždycky budu zpívat o téhle zimě, o tvém smíchu, o cestě do teplého lesa, daleko od tohoto chladného světa ptačích duchů."

Vytáhl kamenný nůž a odřízl z Tallisiny ruky kousek dřeva. Tříska byla ostrá. Upřel oči na ni, do jejích očí, rozhalil kožešiny na prsou a dřevem si do nich udělal čtyři dlouhé řezy, poznamenal se. Z vyhládlého těla prosákla tenká stužka krve.

"Tímto znamením беру tvého ducha s sebou. Tímto znamením slibuju, že si budu pamatovat tvůj život, takže zůstane v paměti navždycky, babičko. Toto znamení mi pomůže najít křídla, která mě odnesou do teplých končin. Tímto znamením budu vyprávět o životě naší rodiny, o našich lovech, a o tom životě se bude mluvit navěky,"  
Odešel. Po něm přišel ten s divokýma očima a strčil do ní. Mrazivý vítr skučel, valila se k nim sněhová stěna. Začal hrabat ve sněhu a hledat rozložené tělo. Trhal z babičky kusy masa, ale zahazoval je.  
"Měli jsme jít s ostatními. Otec se mýlil. Teď jsme sami a další vánice nás zabije. V téhle zemi nezůstalo už nic. Babičko, ty jsi věděla, že přichází velká zima, ale neřekla jsi nic. Když jsi zemřela, byl jsem rád. Ale teď bych chtěl, abys byla naživu. Abych tě mohl zabít a vysát ti z krku teplou krev. Tys věděla, že od severu přichází velká zima. Otcí jsi neřekla nic. Lovili jsme. Toulali jsme se. Měli

jsme spěchat na jih!"

Uhodil Tallis pěští. Naklonila se ještě víc.

Nejstaršího chlapce jako by na okamžik přepadly výčitky. "Hodně jsi mě naučila. Ukázala jsi mi, co mám hledat na stezkách a ve stopách, jak poznat, kde lovit a kam jít. Připravila jsi mě na to, abych vedl rodinu na dlouhé cestě. Připravila jsi mě na triumf. Teď nás dusí velká zima. Měla jsi mě připravit lip."

Sníh se přivalil a zahnal ho zpátky do úkrytu. Krajem lomcoval vítr. Led bil třpytivými pěstmi. Země jako by celé dny úpěla bolestí. Během dlouhé noci se kolem přebrodivo něco obrovského. Než na to rodina přišla, stačilo to odejít daleko na jih. Matka šlela vzteky a Lítý Zrak musel tancovat, aby svou zuřivost nějak vybil. Kořist přešla kolem, když spali, tiskli se k sobě a víc než na lov mysleli na chlad.

Další doba tmy. Připlížil se vlk, očichal totem a začal hrabat ve sněhu. Když našel babiččinu mrtvolu, vytáhl jednu ruku a odbelhal se i se svou bídnou kořistí do noci, aby si našel nějaké místo, kde by se mohl prokousat ke zmrzlé mu morku.

Za svítání vyšel z roztrhaného stanu mezi stromy otec. Byl vyzáblý. Ruce tiskl k tělu a dech, který z něj vycházel, byl tak studený, že ani nemrzl. Došel hlubokým sněhem až k hrobu, kde stála na tiché stráži Tallis. Padl před ní na kolena a svěsil hlavu. Řekl jen: "Musí to být. Odpusť mi. V našem rodu to není zvykem, ale musí to být. Odpusť mi."

Zůstal tam dlouho.

Brzy vyšel do šedivého světla zimního kraje nejmladší syn a mlčky došel až k totemu. Pohled měl prázdný. Byl skoro mrtvý. Na jeho kostech zbývala už jen vzácná trocha masa. Nesl si lesklý kostěný nůž. Vypadalo to, že když přišel ke svému dílu blíž, zvedla se mu nálada.

Spatřil otce a přelétl očima po jeho zmrzlé postavě. Hlava s černými vousy stále visela dolů, jakoby hanbou, tělo se hrbilo a medvědími a vlčími kůžemi do něj prosakova chlad. Ale víc si ho chlapec nevšímal. Šel ke dřevu.

"Musím ti otevřít ústa. Pak na nás budeš-moci promluvit Bratr o viděl minulou noc ve snu. Řekl mi, že ti musím otevřít ústa."

Zvedl kostěný nůž k dřevěným rtům a Tallis ucítila první lehký řez. Najednou se za chlapcem vztyčila ztuhlá postava otce Šedivé světlo se zalesklo na naleštěném, přioštrovaném parohu. Pohyb to byl rychlý a

nehlučný. Nehlučný, až na tupé křupnutí, když sekera narazila na kost. Chlapcovy oči dostaly skelný lesk. Kapuce mu z hlavy sklouzla a sekera dopadla znovu. Na Tallis vystříkl mozek a krev. Sekera dopadla znovu. Chlapci odlétla hlava. Sekera dopadla. Chlapci ulétla ruka. Muž se činil. Sníh pohlcoval krev i zvuk. Z oděvu zůstaly cáry. Vnitřnosti vyhřezly. Muž zabořil tvář do kouřící měkké masy jater. Hltal. Když otočil hlavu k Tallis, měl v očích slzy. Na černých vousech mu ulpěly rudé skvrny. Rty měl ochablé, ústa dosud plná žrádla. Rychle polykal, pak se jako šakal k mrtvole vrátil, nacpal si ústa měkkou tkání, nosem vdechl vzduch a krev a zakuckal se prudkostí svého hltání.

Když se nasytil, zaklonil se a podíval se na tu spoušť masa a krve před sebou. Nato se otočil doprava a udělalo se mu zle. Když syna pouštěl, měl v očích slzy. Zakuckal se a pak si rozetřel po tváři a ve vousech sníh. Zvuk se někam ztratil.

Přestože stanem škubal vítr, ven nevyšel nikdo.

Po chvíli muž vstal. Třásl se. Zadíval se na skvrny na rukou, pak na zavražděné tělo u totemu. Rychle zalétl pohledem zpátky ke stanu, sesbíral údy a trup, všechno to zabalil do potrhaných kůží, jednoduše svázal a vzal do náruče. Masa, které by se dalo jíst, tam moc nebylo, ale na několik dní by mu to mohlo stačit, kdyby to nevyčenichali vlci.

Potácivě se narovnal, se synem v náručí se vydal na jih, do zapomnění, a ztratil se v bezútěšné, zmrzlé pustině.

Chromý vlk se vrátil. Čenichal ve větru. Nechtělo se mu věřit, jaké má štěstí. Čenichem se otřel o Tallis, pak se otočil a vypudil ze scvrklého žaludu tenký, páchnoucí čůrek moči. Žvýkal krvavý sníh, hltal vnitřnosti a sraženou krev a vrčel, jak zápasil s tuhostí masa. Roztřásl se, když ho vyrušilo zapleskání stanu, ale hlad se pro něj stal tak mocnou silou, že se nedokázal přinutit a pach kořisti opustit. Hrabal si do tlamy sníh a žrádlo a zároveň se proti Snílkovi a Litému Zraku otočil, ale rozkoš z masa a strach před útokem ho rozpolcovaly tak, že se nedokázal pohnout.

Oštěp Litého Zraku jej zasáhl do ramene. Zavyl a skočil, ale byl sražen stranou. Znovu skočil, tentokrát po Snílkovi, a rozdrásal mu prackou tvář. Snílek upadl a chytil se za levou stranu obličeje. Vlk znovu zaútočil. Nůž mu prořízl hrdlo. Sekera z něj dírami v lebce vytloukla život. Stáhli jeho kůži a smotali ji. Lítý Zrak si začal triumfálně propěpávat, když vychrtlé zvíře porcoval. Krvavých

stop, které zůstaly po jeho nejmladším bratrovi, si nevšiml. Ze stanu vyšla žena. U hlavy svého nejmladšího syna padla na kolena, vzala ji do dlaní, ale ze sněhu ji nezvedla, Hlasitě vykřikla, hlasem, který dlouho dozníval. Přemohla smutek, zatlačila lebku pod sních a nahrnula na ni led. Pak začala oběma rukama hrabat v zakrváceném sněhu, hrnout jej k sobě, přikládat si skvrnitý led na hrud' a na tvář, číchal a lízat zmařený život svého nejmladšího. Lítý Zrak žvýkal vlčí maso a díval se na ni.

Je tu maso, řekl. Najez se. Naber sílu.

Snílek se přikrčil vedle matky.

Lítý Zrak po něm kopal sních a smál se, pak couvl, aby své maso chránil. Snílek ho pozoroval. Lítý Zrak se mu posmíval. Maso je, ale ne pro snílky. Jestli se chceme dostat na jih, čeká nás dlouhá cesta.

Své sny si odnes na sever, na led.

Nepotřebuju tvé maso, řekl Snílek.

Zemřeš, řekl Lítý Zrak a dál žvýkal mrznoucí vlčí maso. Zvrátil hlavu - byl to chlapec, sotva desetiletý - zvrátil hlavu - rozesmál se jako muž - žvýkal ledové maso.

Chutná dobře, prohlásil. Udrží mě při životě. Udrží na matku. Poper se se mnou o ně.

Budu jíst sních.

Tak jez sních.

Snílek se shrbil nad místem, kde jeho otec prolil krev svého nejmladšího syna. Rudá kaše na sněhu zmrzla. Snílek vzal nůž a rozřezal sních na bloky. Vzal je do ruky a zahleděl se na ně, malé kostky s pozůstatky jeho bratra, vypadaly j jako obarvený kámen, a přitom to kámen nebyl. Matka po-dřepla vedle něj. Dal jí synovské políbení a snědl kostku svého bratra. Také ona si vzala kostku ledu a zadívala sena svého snícího syna. Dala mu mateřské políbení a snědla

kousek svého syna. Stalo se. Lítý Zrak byl poražen. Ještě chvíli žvýkal vlka, ale pak vycouval a odběhl se do stanu schovat před vlezlým chladem.

Snílek a matka jedli vlka, dokud se jim nevzbouřil žaludek. Žvýkali kousičky odporného masa a plakali. Tallis se na to všechno dívala z dubového dřeva a v její dubové mysli prostřednictvím mozkové mízy, která proučila jejím tělem, ožily vzpomínky na dětství a otázku jednoho starého muže.

Co je to mateřské políbení?

Polibek smíření. Polibek uznání. Polibek žalu. Polibek lásky. Ale mateřskému polibku se nevyrovnalo nic. Byl to polibek pro všechno. Synovský polibek také. Byl znamením správnosti činu. Byl znamením smíření. Byl znamením lásky, která jde dál než láska polibku. Ano. Teď už to věděla.

Oba chlapci zůstali ve stanu. Prudká vánice zuřila několik dní, ale Tallis si přesto všimla, jak matka odešla na jih. Nesla si zbraň a pytel. Vypadala jako nějaké neohrabané zvíře, zachumlaná do kožešin a skloněná, aby se bránila bouří. Zbloudilý vlk jí dal sílu. Tallis věděla, kam jde.

Později se žena vrátila. V náruči nesla ranec. Byla vyčerpaná. Zakopávala, padala do sněhu, zvedala se a šla dál. Skoro stan minula, ale pak si všimla sochy své matky, donesla žalostné pozůstatky svého syna k ní a složila je k Tal-lisiným nohám. Na přední straně kožešin měla krev.

"Matko," zašeptala žena, oči přimhouřené, těsně přivřené. "Je mrtvý. Tímhle jsem ho zabila..." Pohodila zlomenou sekeru z parohu do sněhu vedle Tallis. "Musela jsem v sobě najít sílu zeleného výhonku mládí, abych to dokázala. Zelené dítě ve mně vyšlo ze staré ženy. Zabíla jsem muže, který byl tvým manželem a mým otcem. Zabíla jsem muže, který byl mým manželem a otcem mých synů.

Přinesla jsem zpět jeho srdce, neboť než přišla tato velká zima, bilo jeho srdce pro mne." Vytáhla z kožešin šednoucí masu a zvedla ji. Pak ji znovu odložila a trochu se stáhla do sebe. "A přinesla jsem zpátky Araka, mého nejmladšího. Můj snící syn mi řekl, že to mám udělat. Duch toho chlapce je moudřejší než já. Duch toho chlapce dohlédne dál než ji Duch toho chlapce cítí jiné lesy. Bude si pamatovat, co se tu stalo. Vzpomínka na tento sníh bude stárnout s lidmi. Nic nebude zapomenuto."

Později se k Tallis vrátil sněhem Snílek a zahleděl se na ni významněji než předtím. Znovu jí zazpíval: Oheň hoří vit-se, kterým létá sluka. Z mých kostí se kouří, chtějí vzplál s ním. Jak toužím volné vzlétnout...

Tallis ucítila silný přívál mízy; kůra ji bolela pro tohoto mladíka. Její dřevěné rty toužily vykřiknout, že už ví, zavolat na Harryho ducha v chlapci, který byl poznamenán.

Harry!

"Toužím odletět na jih, Starý němý strome," řekl Snílek "Ale nejsou tu ptáci, kteří by mé tam odnesli. Toužím odletět na jih. Ale neslyším

ptačí zpěv, který by mi řekl, já nato.

Starý němý strome, kdysi se z tvých větví zrodili ptáci Přived' mi teď okřídleného snílka. Pomoz mi dostat se na jih, najít cestu. Arak je mrtvý. Znal zemi. Měl blíž k němým stromům. Dovedl čist vzduch a hvězdy. Bratr je lovec. Dovede najít stopy. Dovede chytat a zabíjet zvířata. Ale to, co potřebujeme, jsou ptáci, aby nám ukázali, jak odlétnout na jih. Kde jsou? Bez nich nemůžu propustit neklidného ducha ze svých kostí. Mé kosti doutnají, chtějí vzplát s ohni teplého lesa."

Pak dlouho mlčel. Na jeho skrčené tělo dorážel sníh, usazoval se na něm. Po chvíli znovu zvedl obličej.

"Starý němý strome, mám v sobě ducha, který nemá klid. Mám v kostech ducha, který chce křídla. Vykonám v životě velká kouzla. Nezapomenu na tento sníh. Ale ten duch chce na svobodu. Je to ptačí duch, touží po svobodě. Zdálo se mi o něm. Vidím ho vysoko ve vzduchu. Má mohutná křídla. Je nad mraky. Leskne se. Létá a křičí. Je to zvláštní ptačí duch. Starý němý strome? Matka vypráví zvláštní příběh. Když jsem se narodil, křičely z mých úst dva hlasy. Jeden křičel hlasem ptáka. Když se narodil můj nejmladší bratr, všichni ptáci odletěli. Putovali jsme krajem bez křídel. Žádní ptáci, kteří by nám dali znamení naděje. Žádní ptáci, které bychom mohli sníst. Žádní ptáci, za nimiž bychom mohli jít.

Starý němý strome... vzpomínáš? Říkal jsi, že když se to stane, mám zavolat ducha lesa. Že mám vyvolat ducha dubu. To jsi ty. Já tu jsem. Naši duchové jsou spolu. Ale musíš mi ukázat, co mám dělat dál."

Došel až k Tallis. Rusé kadeře se mu tlačily zpod kožešinové kápě ven, oči měl vytřeštěné, zvědavé. Z jizev na levé tváři prosakovala bledá krev. Políbil Tallis na rty a podíval se jí do očí.

"Bratr tě vyřezal dobře," řekl. "Jsi víc než babička. Jsi duch mé mrtvé sestry. Jsi duch ženy v tomto zmrzlém kraji. Bratr tě vyřezal dobře. Kéž bys tak mohla promluvit. Jsem poznamenan vlkem. Jak můžu být zároveň vlk a pták? Ty bys mi to mohla říct. Ty bys to pochopila...."

Vrátil se do stanu. Později přišla prudkou sněhovou vánicí žena. Klopýtala ve skučícím větru, choulila se do sebe. Synové přišli za ní. Všichni tři padli před Tallis na kolena.

"Matko..." pozdravila žena.

"Starý němý strome," zašeptal významně Snílek.

“Stará mrtvá žena,” ušklíbl se Lítý Zrak.

“Udělal tě můj nejmladší syn,” řekla žena. “Tvůj duch je ve dřevě. Duch mého mrtvého syna volá, že chce být s tebou. Spolu se k nám můžete ze zmrzlého zapovězeného místa vrátit. Můj snící syn takovou cestu našel.”

Snílek přistoupil k Tallis. “Budeš oheň, který hoří v zemi Ptačího ducha. Tvoje plameny prolomí zakletí.”

“Skončete to,” zavrčel Lítý Zrak.. “Jestli rychle vyrazíme na jih, můžeme přežít. Pak si klidně můžeš tenhle příběh vyprávět až do smrti, bratře. Ale jestli nevyjdeme brzy, nenajdeme nic jiného než led.”

Snílek došel až k Tallis a začal ji tahem a kroucením vyprošťovat z promrzlé země. Pak ji běsnící bouří odnesl v náručí do mrazivého stanu. Podařilo se jim tam udržet doutnající oheň. Položili Tallis přes skomírající plamen. Lítý Zrak foukal do uhlíků, dokud se nerozhořely. Tallis ucítila teplý dotek. Oheň z ní vyháněl vodu. Syčela a zpívala, pak začala hořet a po kůži se jí rozběhly plameny. Tři členové rodiny si ohřívali ruce. Tallis se zdálo, že doutnala dlouho, než se oheň rozhořel.

Žena vzala kostěný nůž mrtvého syna a podržela jej před Tallis. Tallis viděla v její tváři smutek. Sundala si z krku náhrdelník z paroží a tři kousky vyvlékla. Potom vzala nohu zavražděného syna, bledou jako papír a nahřála ji nad ohněm. Pak začala z masa opatrně ohrmovat bílou kůži a stahovat ji, jako hedvábný, lesklý cár z člověka. Jak se kůže chladného masa pouštěla, rozřezávala ji na pásy a do každého proužku zabalila jeden úlomek kosti. Když byl roh takto oděn, navlékla zpátky řemínek náhrdelníku a podala jej Snílkovi. Ten si jej pověsil na krk a schoval křehkou vzpomínku na zabitého chlapce do kožešin.

Žena podala nůž Litému Zraku. Zvedl jej a jeho napjaté, stárnoucí rysy se rozehrály radostným šklebem. Držel jej jako meč a možná si představoval zabíjení a páráni, k němuž by se taková zbraň, kdysi použitá k vyřezání obrazu ženy v zemi, mohla hodit.

Byl zhotoven z kosti tvora, který utonul ve vodě, řekla matka. Až budeš starý, musí se do vody vrátit. Patří do říše zvířat.

Udělám to, řekl Lítý Zrak.

Snílek se na něj díval a navzdory bolesti z hladu a zimy se usmíval. Přidržel si ruku na hrudi, tam, kde nosil památku na bratra. Oheň se do Tallis zakousl hlouběji.

Žena vzala dlouhé kostěné jehlice a sešila části synova těla znovu k sobě. Bratři při tom hrůzném díle klopili oči. Tělo nebylo celé. Bílé kosti prosvítající šedivým masem daly vzniknout loutce bez života. Matka ji chovala v náručí. Pak ji položila do plamenů.

Lítý Zrak vyšel ven do bouře a vrátil se s babiččinou prošedivělou hlavou. Vlasy jí zmrzly do bodlin, které chlapec odlomil a položil na oheň, kde zasyčely a vzplály. Pak lebku položil mezi Arakovy kosti.

Tallis se žářem a dýmem dívala do očí tří lidí z dávných dob, kteří vzpomínali a uctívali své mrtvé.

Zanedlouho si všimla, že sněžení ustalo. Hrubé kůže stanu se přestaly třepetat a nadouvat. Oheň pod ní přestal plápolat a hučet.

Lítý Zrak vyšel ven. Když se vrátil, bylo na něm vidět rozrušení. Našel vnadidlo, vyzkoušel jeho sílu a vyšel ven. Snílek šel s ním.

Žena vyhrnula chlopeň stanu a Tallis spatřila nad sněžnou plání bledé slunce. Lítý Zrak otočil vnadidlem nad hlavou. Vydávalo rytmický zvuk, tepání, které se šířilo klidným vzduchem. Brzy se z něj začalo linout vytrvalé kvílení, které si Tallis zvykla s tímto zvláštním nástrojem spojovat. Snílek stál po boku svého bratra a díval se na nebe. Byly na něm černé tečky a blížily se.

Tallis zaslechl křik. Ptáci se vrátili, přilétli nad zem Ptáčího ducha, zhoufovali se a zakroužili nad pohřební hranicí.

Lítý Zrak a jeho matka je chytali do sítí, a jak sebou v tom volném, ale omezeném prostoru tloukli, šlapali jim po hlavách. Když jich zabili na dvacet, rozesmáli se hlasitěji. Další ptáci sedali na Tallis, klovali do ní a do zuhel-natělého masa nejmladšího syna.

Lovci ptáků narovnali svou kořist na hromadu. Okamžik radosti pominul, když žena vešla do stanu, aby viděla smrtelný let svého nejmladšího. V zobácích ptáků odešel tam, kde se jeho duch bude bavit. Dívala se za každým tvorem, který se s třepetáním a pleskáním vznesl k šedivé obloze, a v očích měla slzy.

"Sbohem, Araku," zašeptala za každým z nich. "Sbohem, Asho..."

Byla noc. Oheň hořel slabě. Z Tallis zbývalo tvrdnoucí, ohořelé dřevo, ale stále touto bránou do prvního lesa vnímala, co se kolem ní děje. Snílek došel k ohni a začal se probírat popelem. Tallis, ten malý uhlík, kterým se stala, zvedl v ruce. Políbil ji a přidržel si ji na prsou, kde jeho kůže zahrřívala kůži nejmladšího syna a jelení roh udržoval život a vzpomínku na nejmladšího syna na tomto světě. Dívala se z ohořelého dřeva. Zlomky rohu se ostře rýsovaly proti obloze zatažené sněhovými mračky. (Představa z jiného života: leží

pod Mrzáčkem a dívá se olámaným rozpětím jeho paroží vzhůru na letní oblohu. Byl to sexuální pocit. Intenzivní. Poznání pouta mezi ním a Harrym,...)

Snílek vyšel ven do tiché noci a začal se brodit sněhem. Jestli byl na obloze měsíc, tak se schovával za mraky a vyvolával jas bez tvaru, zář na nebi, život snažící se proniknout matoucí mlhou. Ptáci přilétali a třepetali se kolem jeho těla. Když znehybněl, jeden se mu posadil na rameno, vyskočil na hlavu a snažil se natáhnout žlutý zobák tak daleko, aby mu vykloval oči. Pták kloval a kloval. Chlapci se spustila krev. Přišel o zrak. Tallis spadla do sněhu.

Chlapcův duch povstal z masa a z kostí, prostoupil kožešinami. Byl to on. Tallis si pamatovala, jak vypadal. Mod-rožlutě žhnul do noci. Byl nahý a na tváři neměl popáleninu, ale byl to on, bratr, kterého si pamatovala. Byl vyzáblý. Za jeho nehmotnou postavou viděla Snílka.

Snílek na ni promluvil, ale slova zněla jiným hlasem než chlapcovým. "Každý máme nějakou cestu z prvního lesa," řekl Hany. "Já jsem byl v pasti. To ty jsi mne uvěznila. A teď jsi mne osvobodila. Díky. Nebudu daleko. Najdu tě znovu. Nejsi mrtvá. Jenom ses vydala na cestu. Nebudu daleko."

Náhle se ozval šum křídel. Zjevení jako by se scvrklo. Vznoslo se do vzduchu. Proti měsíčnímu svitu prozařujícímu skrz oblaka bylo tmavé. Snílek zpíval šamanskou píseň, píseň o cestě, oslavu vypuštění do duchovního světa.

Havran-Harry zakroužil, slétl nízko k ohořelému dřevu, které bylo jeho sestrou, zamrkal na ni, vznos se a zmizel, odletěl na jih, za domovem, za teplem, za svobodou.

Snílek padl na kolena. Byl slepý a krvácel. Putoval na křídlech písně. Usmíval se.

Chodil sněhem do kolečka. Když našel Tallis, zvedl ji. Políbil ji na zčernalou tvář. Tiskl k sobě její zuhelnatělé tělo. Díval se na ni očima, které viděly stíny mnoha krajů. Vstřebal Araka a uměl vidět stíny lesů. Byl teď nejenom nositelem paměti, ale také vizionářem. Lítý Zrak je se svým kostěným nožem a smyslem pro triumf odvede bezpečně za teplem. Bude se o tom vyprávět. Rodina nikdy nezapomene. Celý svět bude vědět, co se tu stalo.

Arak odešel do zapovězených míst země. Ale když se ztratil, vrátil se zpátky domů.

Sbohem, řekl Tallis. Žena měla sbaleno. Kolem pasu jí viseli mrtví

ptáci, oškubaní a usušení. Zima je uchová v dobrém stavu. Cestou na jih, do zapovězených míst, je budou živit mrtvolky požíračů mršin. Lítý Zrak byl netrpělivý. Vykročil. Jeho matka, jeho žena se vydala za ním.

Snílek je zavolal zpátky.

Vybral kůstky mrtvě narozeného děvčátka z místa, kde byly pohřbeny v ledu. Bez očí, ale jako by viděl vše, je položil vedle kostí svého bratra. Měl pozůstatky vlka. Našel úlomek z babičky. Vedle těchto ostatků života položil lesní plody ze schovaného váčku. Na to všechno posadil lebku ptáka a na zobák nabodl srdce svého otce. Pak nahnul na ostatky sněh a přikryl je. To všechno se odehrálo ve stanu, v teplém místěčku, které bylo jejich útočištěm. Uplácal ze sněhu mohyly, pohřební mohyly. Lítý Zrak a matka kolem ní udělali ze sněhu hradbu.

Snílek položil Tallis na sněh čelem na jih, čelem k domovu.

Pak nasál vzduch, chytil bratra za ruku a nechal se odvést.

Někde v neznámé zemi jeho přízrak, jeho ztracený duch letěl nad temnými lesy.

Dlouhá zima skončila. Tallis se bořila sněhem, až spočinula mezi kostmi. Sněh roztál. Kraj pokryla tundra. Chodila po ní zvířata a chvění jejich kroků rušilo Tallis z pozemského spánku. V tundře začaly růst malé rostlinky, potom se ujala semínka pohřbená mezi kostmi.

V místě, kde ležela Tallis, vyrostl hloh a cesmína. Pohltily morek vlka a vrány, vysály smutný život z mrtvě narozeného kojence, vzaly si vzpomínky Starého němého stromu a babiččiny lebky, která ležela vedle. Ze země vyrostlo křoví, rozrostlo se a změnilo se v les. První strom v tom lese byla cesmína, ovinutá břechťanem. Tallis, zastíněná pyšnějšími stromy, tiše čekala a mezi zářivou zelení a špičatými listy pozorovala letní hemžení.

Vznikl Daurog. Cesmína se zachvěla. Míza se rozproudila zvláštními směry. Listy se stočily a utvořily tělo; větve se zkroutily a vytvarovaly kosti. Cesmínový strom se scvrkl, pak se znovu rozrostl a dostal ženské tvary. Odrhl se od houští a prsty z šípkových trnů zabořil 'do tvrdé půdy. Pohyboval se odlehlými končínami a našel zkamenělý les, který tvořil jádro lesa. Byl černý, protože před tisíci lety shořel; stále v něm byl patrný otisk tváře. Samice Dauroga otevřela břicho a vložila si do něj kámen. Ihned se začal klubat. Tallis cítila teplo, dívala se na svět cesmínovými očima, srdce jí

bušilo jako zběsilé třepetání ptáka. Zacházela s Cesmínkou hlouběji do lesa.

Byla sama. Po mnoha dnech za sebou zaznamenala pohyb, a když se otočila, spatřila zvláštní postavu muže. Krčil se a pozoroval ji. Měl na sobě náhrdelníky z lesních plodů; jeho kůži tvořilo mnoho druhů listí; na hlavě mu rostlo rákosí. Tallis-Cesmínka poznala daurožského šamana. Vstal a došel k ní. Listí na něm šustilo. S úsměvem si lehl a hado-vitý penis se mu zkroutil a zvedl. Cesmínky-Tallis se zmocnilo nutkání osedlat si sílu magie; poklekla nad šklebícího se Panáka a nechala ho, aby do ní vnikl a oplodnil zárodky ptáků.

Šla lesem s ním. Tančil v měsícem ozářených roklicích, chvěl se v houštích, poskakoval na okraji lesa, šklebil se na poutníky z listoví keřů. Další se k němu přidali cestou: vůdce, dva bojovníci a žena. Každý měl jiné listí. Tiše a rychle postupovali páchnoucím, vlhkým lesem. Živili se měkkými houbami na kůře stromů, nasávali vlhkost z tlejícího spadaneho listí, žvýkali lišejník z mechem obrostlých, šedivých balvanů.

Když došli k řece, zastavili se. Tallis-Cesmínka se rozhlédla a zanedlouho spatřila trojici jezdců, kteří přijeli z lidského světa, starce, mladíka a ženu s tváří jako kámen. Tallis se usmála.

Cesmínka-Tallis následovala ostatní. K setkání došlo za soumraku. Někdy během večera přišla Tallis-Cesmínka ke skrčené, opatrné postavě ženy, dívala se, jak si Dauroga prohlíží a viděla ve svých očích strach a únavu. Nemohla člověku říct, kdo je, ale pamatovala si na pocit blízkosti; snažila se dát jí znamení, ukázala prstem do cesmínového listí a na lidské tělo, ale v kožešinách zachumlaná, bledá Tallis se dál dívala nechápavě. Obě ženy spojoval silný cit a Tallis-Cesmínka to úsměvem dala najevo.

Rozdělili se o jídlo. Cesmínka-Tallis porodila ptáky. Bolest byla silná. Opět volná, vrátila se k ostatním. Společně postupovali proti proudu řeky. Přes velkou bažinu plula Cesmínka spolu s ostatními Daurogy na chatrném plavidle. Na celé dny je obklopila mlha a také ona pomáhala pohánět starou loď přes páchnoucí, kalné vody. Cítila smutný pohled, když nechala Tallis za sebou, postavu na břehu řeky, která se za ní dívala s účastí, ale bez pochopení, protože si na obličej nenasadila masku Měsíčního snu, tak jak měla, a proto nespátřila ženu v zemi.

Přišla zima a Daurogové shodili listí. Někdy se objevil vlk, někdy

pták. Cesmínka-Tallis se choulila do sebe, sama a nemilovaná, a svou stálezelenou kůží dráždila a provokovala ostatní. Zanedlouho dorazili k ruinám. Vlčí nenasytlost vyšla na povrch. Scaragové zaútočili. Jeden z nich se obrátil proti Cesmínce-Tallis. Prchala před ním stezkou nahoru k bráně a cestou minula ženu, kterou tak dobře znala. Vzpomněla si, jak ji tenkrát to nečekané setkání vylekalo. Z brány se dívala, jak Tallis Scaraga zabila a srazila dolů. Ukryla se v tichých kamenných komnatách a potají Tallis pozorovala, když se do hradu vrátila a přitáhla s sebou mužské tělo.

Dívala se, jak si zříceniny Tallis vzaly, jak se ze stěn a z kamenů opět staly stromy, reagující na zelenou záři, kterou žena vyzařovala, když seděla ve svém pelíšku z hadrů. Vzaly si i muže. Těla rozdrtily a vstřebaly. Sama Tallis-Cesmínka zůstala uvězněna v tetelícím se, tichém lese, kterým kamenná stavba zarostla. Protlačila se houštím, vrátila se do té komnaty a našla místo, kde zetlela ženina mrtvola. Když si lehla, padla na ni sladká dřímota. Dlouhá noc. Zdálo se jí o dětství. Vzpomínala na pana Williamse. Prozpěvovala si staré písně a chichotala se příběhům, které se jí vybavovaly.

Když se probudila, neměla listů a dřevěné kosti se povalovaly rozlámané kolem ní. Stromy byly pryč, vstřebaly se zpět do kamene, který se chvěl poslední zelenou vzpomínkou a ronil poslední kapky mízy.

Začalo jí být zima, a tak odtamtud utekla. Holou kůži jí vrásčil ledový prach. Vrátila se k lidem ve stanech a našla si tmavé oblečení a kožešiny.

Zdržela se tam několik dní. Byli to lidé, kteří žili na kraji světa a na kraji bitvy. Někdy padlé olupovali, někdy jim vzdávali čest. Jejich stany se mačkaly na skalních římsách, tiskly se ke stromům. Každá jeskyně byla využita. V jedné jeskyni byla svatyně.

Tallis tam nechala své masky.

Bolest, kterou jí působilo to, co se stalo, po chvíli polevila. Vešla do prvního lesa. Wynne-Jones měl pravdu. Nebyla to lehká cesta.

Ruce jí zestárlý. Skoro se na ně nemohla podívat. Byly jako sukovité dřevo. Když se konečně podívala do průzračné vody a spatřila svou tvář, hořkým pláčem přivítala stařenu, která se na ni odtamtud dívala.

“Ale našla jsem Harryho. Viděla jsem bratra. No ne? Vypustila jsem ho z hrobky. Volal mě. Šla jsem. Udělala jsem to, co potřeboval.

Odletěl. Ale viděla jsem ho. Možná ani nemůžu čekat víc."

## *Duch stromu*

Vrátila se do osady Tuthanachů. Byla to těžká cesta a trvala jí nespočet dnů. Na břehu velké bažiny našla loď Daurogů. Byla sice potopená až po hladinu, ale Tallis si všimla, jak ucpali štěrbiný rákosím, a sama provedla utěsnění znovu. Pak vši silou křehké plavidlo odstrčila a naskočila do mělkého trupu. Tam zůstala vyčerpaně ležet a nechala se unášet mlhou po klidné hladině. Z nedočkavosti měla málem horečku, když postupovala dál kolem řeky a došla na mýtinu duchů, kde se Scatha-chem poprvé potkala Wynne-Jonese. Co najde? Vrátil se starý muž? A co Scathach - také podstoupil cestu prvním lesem jen proto, aby se vrátil z podsvětí zestárlý, ale s pocitem triumfu?

Ubírala se zarostlými stezkami. Všimla si, že kůly duchů u vody jsou shnilé, obalené houbou. Když vyšla na vymýcené území kolem osady, okamžitě poznala, že zpusťlo. Mýtina zarostla hustým mlázím. Palisáda spadla, náspy se zbortily. Příbytky Tuthanachů byly pobořeny, doškové střechy pryč, mazaninové stěny odplavil déšť.

Vesnice byla opuštěná. Ale mezi novými stromy se vršily tajemné mohyly ve tvaru křížů. Tallis mezi nimi chodila a píchala do nich holí. Když z jedné nabrala trochu hlíny, zachvěla se, neboť spatřila šedivé maso člověka, ležícího v zemi tváří dolů.

Projdou smrti pohřbením a znovuzrozením. Z kopce, na němž márnice střežila odkaz kostí, stoupal dým. A Tallis odtamtud slyšela tichý pískavý zvuk. Zvláštní, příjemné tóny, unášené vánkem; sílily a doznívaly jako mořský příboj. Když přišla blíž, z tónů se vyloupala melodie. Pousmála se. S rozbušeným srdcem se k jednoduché melodii z pole Smutné písně přidala a začala si ji broukat.

Nedovedla by vysvětlit, proč si myslela, že Wynne-Jo-nese najde, snad proto, že si tu melodii spojovala s panem Williamsem. Stoupala na kopec zarostlý trnkami s představou, že nahoře najde starého muže s píšťalkou, jak se choulí v kožešinách a přivolává ji zpět k životu.

Našla samozřejmě Tiga. Mladík sklonil kostěnou píšťalku a bledýma, děsivýma očima se na ni zahleděl. Když se usmál, spatřila opilované a přístřené zuby, dva z nich úplně ulomené. Tam, kde kdysi stáli hrdí rajathukové, si vyhloubil ohniště. Když se postavil, bylo vidět, že vyrostl. Kožený plášť z něj sklouzl a odhalil napjaté,

svalnaté tělo pokryté jizvami a puchýři a staré pomalování okrem, měděnými solemi a borůvkovou šťávou. Byl pomalován, kůži měl zničenou tím, jak se zohavoval, ale tělo bylo pevné a připravené přežít roky, které měl před sebou.

"Přišla ses podívat na Wyn-rajathuka?" řekl chraplavým šepotem. Šamanský titul zdůraznil a lehce se při tom ušklíbl. Tallis překvapilo, že ho slyší mluvit anglicky. "Je tady?"

"Nějaký čas tu byl. Přinesu ho."

Odešel k rozpadající se cruig-morně, sklonil hlavu před nahnutým kamenným překladem a prolezl temným průchodem dovnitř. Tallis podřepla a zavrtěla hlavou. Neměla nejmenší pochybnosti o tom, co jí Tig přinese ukázat - možná náruč kostí, lebku. Ale od východu ze srubu kostí zakašlal starý muž, pomohl si ven a narovnal se. Tallis vykřikla radosti, když rozeznała Wynne-Jonesovy známé rysy. Byl popelavý, obličej měl ztuhlý chladem a musel se hodně namáhat, aby se usmál. Ale oči, které se na ni dívaly z tváře zarostlé bílými vousy, byly jasné a plné inteligence. Zrak se mu vrátil.

"Zdravím tě, Tallis," zašeptal chraplavě.

"Wyn..." začala, ale pak jako by jí srdce polil mráz. Stařec se rozklepal. Tvář se mu svrašťela a propadla. Z šedých rtů vyskočil jazyk.

"Zdravím tě, Tallis," napodobil pisklavým hlasem Tig. Zvedl ruku, stáhl si měkkou masku z obličeje a zmačkal starcovy rysy v dlani. Shodil ze sebe Wynne-Jonesův plášť, takže byl zase nahý. Tallis bylo do pláče. Znenadání jí nad hlavou zakroužil pták a Tig sebou škubl. Vítězoslavný triumf se v mžiku rozplynul. Pták byl obrovský a měl černobílé peří. Měl dlouhý krk a zlověstný, zahnutý zobák. Tallis takového dosud nespatriła. Krouživě se nechal vynést teplejším vzduchem vzhůru, pak zakřičel, rozletěl se k severu a zmizel mezi stromy.

Mladík z toho náhlého přeletu viditelně zneklidněl. Díval se za ptákem, dokud nezmizel úplně, potom se poškrábal na mokvajícím, potřhaném kůži a tiše něco řekl.

"Proč jsi ho zabil?" zeptala se Tallis a Tigova skřítkov-ská tvář se otočila zpátky k ní.

Už se však neusmíval, už si ji nedobíral, když řekl: "Musel jsem to udělat. On to věděl. Proto se vrátil. Potřeboval jsem jenom kosti, a tak jsem maso odřezal a schoval."

Jako by ho předchozí uskok zamrzl, tvář jí podal. "Můžeš ho mít,

jestli chceš. Je uvnitř celý. Naložil jsem maso do oleje a pryskyřice, aby vydrželo. Kosti jsou tam také. Už je nepotřebuju. Bylo to syté sousto."

Tallis se zvedl žaludek. "Ne, díky," řekla. Ohlédla se přes les k místům, kde byli pohřbeni Tuthanachové. "Lidi jsi zabil také?" "Nejsou mrtví," prohlásil Tig. "Prostě se dotýkají země. Budou se mít nádherně. Těly proplouvají staří duchové, mladí jim šeptají v hlavách; v hrudi jim tančí vlkoptáci, medvědojeleni a žabokanci; v břichu se jim vysemeňují dávno zapomenuté lesy. Až znovu vstanou, budou moji. Znáš je. Proto jsem jedl jejich sny. Právě tam, kde stojíš, bude zanedlouho velký monument z malovaných a tesaných kamenů a jediná cesta do nitra mohyly, kde bude mezi mrtvé svítit slunce; bude to cesta do krásné země, osvětlená pozemským světlem."

Tallis se na Tiga dívala a přemýšlela o Wynne-Jonesových slovech. "Do podsvětí nedođeš jeskyní nebo hrobkou. Tak je to jenom v legendách. Musíš projít starším lesem..." Smutně se usmála, když si uvědomila skutečnost, že Tig je legenda. Takže aspoň Tuthanachové budou mít cestu do Lavondyss snazší.

Jsem v bezpečí? honilo se jí hlavou. Zhotovila si jednoduché zbraně ze dřeva, ale Tig měl kamenné sekery a nože, kostěné oštěpy, háky, praky a kameny. Povalovaly se v prostoru, kde kdysi stávali rajathukové. Najednou jí došlo, že jsou rozloženy tak, jako by byly nachystány k obraně před útoky z různých úhlů. Když se podívala pozorněji, všimla si záměrně rozmístěných hromádek kamenů, pěti oštěpů v pravidelných intervalech, a třepetajících se, opeřených ptačích mrtvolek na kulech zaražených do hliněného valu.

Tig stvořil zemi Ptačího ducha! Měl z ptáků strach, a tak se pomocí magie snažil dravce a mrchožrouty zapudit od svého domu kostí, od pozůstatků svých lidí.

Tig se bál. Byl v obležení. Uvítá Tallisinu přítomnost, nebo se zachová nepřátelsky?

Usoudila, že udělá nejlíp, když se ho zeptá na rovinu. "Máš v úmyslu sníst mne?"

Tig se trpce zasmál. "Myslel jsem si, že máš strach." Zavrtěl hlavou. "Nemělo by to smysl. Mám všechny sny o Anglii, které potřebuju. Případá mi jako strašlivý svět. Tolik holé země, tak málo lesa, tolik mačkání ve vesnicích, tolik stínu a deště..."

Tallis se usmála. "Wyn-rajathuk mi jednou řekl, že se do toho 'strašlivého světa' už nikdy nevrátím. Tvrdila jsem mu, že se mi to podaří a myslela jsem, že s sebou povedu i svého bratra. Ale jenom jsem ho zahlédla. Stále tu je, někde kolem. Když se vrátím do svého světa, tak ho nikdy nenajdu. Když zůstanu, možná budu muset zůstat až do smrti. Byla bych se na to Wynne-Jonese ráda zeptala," povzddechla si "Ale co nadělám, když se ti postaral o hostinu a nechal ti krutou masku, aby sis ze mě mohl vystřelit..."

Tig se ušklíbl a popleskal hlinu před svým skrčeným tělem. "Na něco zapomínáš..."

Výkřik. Zlostný řev. Ozval se z lesa, odněkud mezi cruíg-mornou a osadou. Tíga přerušil. Vstal, tvář měl popela vou a krvácel ze svých ran. Rozběhl se k praku. Tallis vylezla na korunu valu a zahleděla se dolů do stromů. Kuráž jí brzy stoupla. Spatřila tam ženu. Byla vysoká. Jednu půlku těla měla pomalovanou bíle, druhou černě. Byla zabalena do pláště z perí, v pase převázaného. I čelenku měla opeřenou, z dlouhých, bledě žlutých ocasních per.

"Morthena!" vykřikla Tallis. Navzdory zlobě, která provázela jejich poslední setkání, navzdory zranění, které Tallis utrpěla, chtěla dívku znovu poznat. Zůstala v obrovském lese sama, a tak kolem sebe potřebovala shromáždit všechno známé, co měla, a to znamenalo i Morthenu, jediného potenciálního spojence, který jí zbyl.

Morthena něco vykřikla ve svém jazyce. Tig zatančil do kruhu a zavyl, vyzval ji výkřikem, který stoupal a hned zase klesal. Krev mu z těla doslova vytryskla. Pravou rukou si ji rozmazal a levou rozdrtil vraní lebku.

Morthena pohodila hlavou a rozesmála se. Pak se obrátila a odběhla zpátky do lesa. Tallis vyrazila za ní. Osadu přeběhla v jejích stopách, ale když dorazila k řece, zjistila, že stopy z ničeho nic končí. V tichu mýtiny duchů se rozhlédla po březích na sever a na jih, ale po Mortheně nikde ani památky. Jen nedaleko, nad její hlavou se ve stromech něco pohnulo.

Zadívala se nahoru do větví, ale nenašla nic.

Chvilí tam čekala, ale když padl soumrak, vrátila se k márnici, protože jí byla zima a měla hlad.

Na valu hořelo pět ohňů. Tig pobíhal mezi nimi, na každý chvilku pískal a nakonec ze sebe vždycky vyrazil chraplavý, vřeštivý zvuk, který Tallis považovala za výzvu ptákům. Neklidně pokukoval po nebi a podezíravě po Tallis. Když vyšla nahoru k márnici, ucítila

pálící se maso. Tig ulovil oštěpem několik malých zvířat, která teď prskala nad plameny. Aniž by čekala, až ji vybědne, kousek šlachovitého masa si vzala. Bylo tuhé a nedobré. Když dojedla, přišel k ohni Tig, něco snědl a olízl si prsty. Odporné páchl a trásl se.

"Morthena mě chce zabít," řekl. "Zabil jsem jí otce, starého šamana. Zuří. Pokusí se ho pomstít. A pak zabije i tebe."

"K tomu už -měla příležitost," řekla Tallis. "Třikrát mě bodla a nechala mě vykrvácet." "Její bratr je mrtvý? Scathach?" "Ano." Tig zadumaně přikývl. "Něco ve mně mi říká 'dobře', když to slyším. Ale někdo jiný, ten stařec, je z toho smutný, přestože věděl, že to musí přijít."

Tallis při jeho slovech ucítila mrazení. Chvilí ani nebyla schopna promluvit, jen zírala, jak si Tig uškubl další kus masa, rychle jej sežvýkal, polkl a rozhlédl se.

"Stařec je v tobě? Wyn-rajathuk?"

Tig se usmál. Poznala, že čekal, až jí to dojde. Díval se na ni přívětivě, byl skoro milý. "Vždyť jsem ti to už řekl. Snědl jsem jeho sny. Umím mluvit jeho jazykem. Mnoho věcí si pamaruju. Oxford. Přítele, který se jmenoval Hux-ley. Dceru, která se jmenovala Anně. Anglii. Příšerné místo."

"Ne tolik, jako místo, kde jsem právě byla." Po krátkém zaváhání, snad než se spolknutý sen, který býval Wynne-Jonesem, prodrál v duchu mytága ke slovu, Tig řekl: "Takže jsi to studené místo našla? Našla jsi La-vondyss?"

"Asi ano. Prošla jsem prvním lesem. Stala jsem se lesem. Myslím, že jsem pronikla do svého podvědomí... nikdy jsem takovou bolest nepoznala. Připadala jsem si znásilňovaná, využívaná, a přitom jsem se cítila milovaná." Zavrtěla hlavou. "Nevyznám se v tom, co cítím. Celý život jsem si myslela, že Lavondyss je svět magie. Chladný, to ano. A zapovězený. Ale myslela jsem, že je to obrovská země, která má mnoho podob. Zjistila jsem, že je to místo vraždy. Místo viny. Místo cti. Místo zrození víry v cestu duše."

Je to obrovská země," řekl pomalu chlapec, který byl Wynne-Jonesem. "A má mnoho podob. Tys vstoupila jen do jedné, té, která je tvoje osobní. Byla osobní samozřejmě také pro Harryho. Oba dva jste se narodili se vzpomínkou na jednu a tutéž starou událost a spoustou pozdějších mýtů a legend, které se zní vyvinuly. Čím blíží jsi přicházela k místu Harryho uvěznění, tím víc tvoje mysl s lesem

spolupracovala na vytvoření cesty, kterou bys do té společné mýtické krajiny mohla vstoupit. Lavondyss je pro tebe -a pro nás pro všechny - to, co si dokážeme vybavit z dav-' ných časů.

"Už tomu začínám rozumět," řekla potichu Tallis a dívala se při tom do prázdna v očích mladíka, jehož ústa svým pohybem tvořila slova, která patřila intelektu o více než pět tisíc let mladšímu. "Po celou dobu dětství jsem místu našeho setkání dávala tvar, podle Harrym zavedeného schématu..."

"A našla jsi ho tam?" zamumlal Tig?

"Byl uvězněn ve druhém synovi jedné rodiny. A byl tam uvězněn proto, že jsem z vidiny velké bitvy u Bavduinu stvořila zemi Ptačího ducha. Tím, kdo svou cestou do Lavondyss způsobil rušivý zásah, nebyl Hany, ale já. Když jsem zahнала ptáky ze Scathachova hrobu, zahнала jsem je také ze zasněženého světa, v němž byl duch Harryho hostem v mladém, zasněženém chlapci Nemohl pryč. Když mě spálil, zakletí povolilo. Přiletěli ptáci. Vzal si křídla a odletěl. Chvilku jsem ho viděla, ale pak se mi ztratil. Nedotkla jsem se ho. Mám pocit, že jsem selhala."

"A jak ses vrátila?" zeptal se Wyn.

Tallis se usmála. "Říkal jste mi, že jsem Daurogy stvořila já a ne Harry. Měl jste pravdu. Přinejmenším v případě jednoho z nich. Byla jsem Cesmínka. Byla jsem v ní a viděla nás - vás, Scathacha a sebe - jak jedeme proti proudu řeky. Když jsem byla v prvním lese, měla jsem pocit, že přešly tisíce let. Byla jsem starý hvozd. Viděla jsem prazvláštní tvory, vyhynulá zvířata. Uběhly stovky let, než ze mě vyřezali Starý němý strom a pronikla jsem do srdce lesa, do počátku. Cestou domů, hlavně když jsem byla Cesmínka, plynul čas velmi rychle. Vzpomínám si, jak se na mě tenkrát v lese podívala, když jsme spolu putovali. Vzpomínám si, jak jsem se podívala na ni. Cesmínka a já jsme byly jedna a tatáž osoba. Stvořila jsem mytágo z vlastní cesty domů. Už když jsem tam šla, vracela jsem se domů. Případá mi to zvláštní, přestože jste mi říkal, že se to stane. Říkal jste, že putovat do neznámé země bývá jako jít domů. Že můžu postupovat oběma směry."

Tig jako by se do sebe na okamžik stáhl. Pak zvedl hlavu. "Tak to otec slyšel. Pravý smysl nikdy nepochopil."

Zmlkl. Rozhrábl oheň pod zčernalými mrtvolkami drobných savců. Snědl jen málo, podobně jako Tallis, a vypadalo to, že ani on nemá chuť. Mezi mraky věštícími bouřku prosvítil měsíc. Vítr byl ostrý.

Tallis hledala v Tigovýcli blýskavých očích nějaký náznak Wynne-Jonese, ale stařec byl zjevně jen neposedný duch, přízrak, třepetající se ve větvích Tigova lesního mozku. Jeho hlas byl dávný víti. Sen rychle zapadne. A z Tiga nebyla cítit vůle přejít.

Křídla zatloukla ve vzduchu a zase odletěla. Také Tallis se rozhlédla a po zádech jí přeběhl mráz.

"Už zase si pro mě jde," zašeptal. Ted' promluvil Tig.

"Pomůžu ti bránit se," řekla Tallis.

"Zaženu ji. Ještě jsem tady neskončil. Musím těm lidem ještě hodně vrátit. Jsem strážce poznání cest země. Nesm sem, dokud nebudu hotov."

Tallis si vybavila Wynne-Jonesovo stručné líčení Tigovy legendy. Jeho smrt, až na ni dojde, bude strašlivá. Také si vzpomněl, jak jí Wynne-Jones řekl, že se Morthena jednou stane Morthenou-injathukem. Tallis bezcílně plula světem magie. Všude kolem sebe, ve všem, s čím se setkávala, tuto magii nacházela. Byla v Tigovi. Byla ve Snílkovi-Harrym. Byla v Tallis samotné. Jestli Scathach někde podstupoval vzkříšení, byl z něj šaman. S Morthenou to nebude jiné.

Tigovi byla smrt souzena. A také mu bylo souzeno předat to, co zná, znovu vzkříšenému kmeni Tuthanachů. Nezvyklá vidění, starou paměť. Země měla zvláštní paměť a Tig byl její 'lidský' nositel. Kdyby zemřel, nebyla by žádná další generace Tuthanachů. Leda snad prostřednictvím Mortheny.

Byl tam ještě Wynne-Jones? Tiše na něj zavolala.

Postoupil k ní, zarachotil mřížovím své dřevěné klece a roztáhl mladíkovu tvář do úsměvu. "Je tu," zašeptal Tig.

"Čeho jsem byla svědkem? Co byla Lavondyss?"

"Vyprávěj mu všechno, co jsi viděla..."

Tallis mu vylíčila svou proměnu a setkání.

"Nebyla jsi svědkem legendy, ale činu vraždy, z něhož legenda vzešla. Tak už to v Lavondyss chodí: je to místo zrozené z mysli a paměti, kde leží první příběhy, činy, které prostřednictvím dětské paměti dávají vzniknout mýtům. Snílek přežil, aby mohl vyprávět příběh z toho strašlivého času. Je docela možné, že ostatní členové rodu, ti, kteří šli napřed, zahynuli. Letní zem osídlili potomci rodiny, která zůstala pozadu. Snílkovo vyprávění - zveličené a uložené do paměti - se stalo zárodkem legendy: syn, který je zavražděn a jeho mrtvola ukradena, se - v příběhu - stává synem, jemuž jsou odepřeny

všechny hrady kromě jednoho v zapovězené zemi. Babička, která učí vnuka vyřezávat, je svědkem toho, jak ho její syn připraví o život, a stává se Jásanou, učí chromé dítě lovit v tajemných krajích, jen aby nakonec byla svědkem jeho smrti z rukou něčeho, co sama stvořila - Lovce. Když na tebe Harry volal, abys ho zachránila, využil všechny verze příběhu. Vstoupil do činu.

Vstoupil do paměti činu. Vstoupil do jádra skutku, který leží v každé myslí. Zůstal tam uvězněn. A lesem svých mytáj vyšel své sestře vstříc..."

Tallis zavřela oči. Kolem hlavy měla vír slov. Přišla najít Harryho, ale osvobodila jen jeho ducha. Něco... něco jí ne dopřávalo klid.

Byla to otázka, kterou už jednou položila. teď ji ani nestačila dopovědět a už se jí začala rýsovat odpověď.

"Tak vlastně já jsem Harryho uvěznila," řekla. "A uvěznila jsem ho až potom, co se se mnou spojil. Kdyby na mě nezavolal, nenaučila bych se hloubit; kdybych se nenaučila hloubit, nespátřila bych Scathacha, vašeho syna; kdybych neviděla Scathacha a nechtěla ho zachránit, nestvořila bych zemi Ptačích ducha. Kdybych nestvořila zemi Ptačího ducha, neuvěznila bych bratra Harryho tím, že jsem mu odepřela ptáka, v němž by mohl neznámou zemi opustit."

"Tím, že jsi stvořila zemi Ptačího ducha, "zamumlal Tig, "ovlivnila jsi čas, ovlivnila jsi Harryho putování. Změnila jsi podrobnosti první vraždy. Bojiště u Bavduinu bylo jen pozdější ozvěnou té události, spojenou s minulostí prostřednictvím vašich dvou myslí."

"Tomu rozumím. Odjakživa jsem věděla, že člověk nemá příběh měnit."

"To, že jsi stvořila zemi Ptačího ducha, byl začatá Hany se za tebou vydal chaosem času a dob. Dorazil příliš brzy."

"Tomu také rozumím. Ale proč to začalo? Začalo to Scathachem. Proč? Vždyť zem Ptačího ducha jsem stvořila až tehdy, když jsem viděla vašeho syna, jak dorazil do světa Anglie. Stvořila jsem ji rok po jeho příchodu. Váš syn to všechno začal. Scathach je začátek. To on mě inspiroval, abych vyhloubila jeho budoucnost a smrt. A tím, že jsem do vidění zasáhla, jsem uvěznila bratra..."

Ale jak to? Kdo byl Scathach? Proč je zrovna on tím poutem?"

"Byl to syn otce a Eíethandian z Amboriosantiů," řekl pomalu Tig.

"A kdo byla Eíethandian?" zeptala se Tallis.

"Byla to Harryho dcera. Byla jen napůl ze dřeva." Tig se ušklíbl. "Jsi Scathachova teta. To je vaše pouto."

Tallis se pomalu posadila na bolavé nohy, zavržela hlavou a začala pravidelně dýchat mrazivý vzduch. Tig zvedl hlavu a zvláště se na ni podíval. Bylo těžké poznat, do jaké míry je přítomen on a do jaké stařec.

"Takže vy jste to celou dobu věděl. Ale proč jste mi to neřekl?"

"Nevěděl to, dokud nedorazil skoro až k Bavduinu. Tvoje otázka pouta ho trápila. Došlo mu to znenadání. Vrátil se částečně proto, částečně kvůli deníku."

"Proč?"

"Proč? Protože by tam byla i Eíethandian. Patří ke stejnému cyklu legend. Je to matka, která chodí na jméno smrti svého syna. Najde tam ducha svého otce ve zvířecím přestrojení..."

"Já!" vyhrkla Tallis, když konečně pochopila. "Já jsem byla ten Harryho duch. A ona byla ta žena s černým závojem..."

"Obětovala svůj život, aby mohla dát nový život svému synovi. Na to se nemohl dívat."

Tallis si mladého šamana chvíli prohlížela. Starcova slova, zahuhlaná starým hlasem s chlapeckým přízvukem, se jí v hlavě neklidně třepetala.

"Takže se možná také vrátí domů?" zeptala se. Málem ani neměla odvahu poslechnout si ze starcových snědených kostí odpověď.

"Bude tam," ušklíbl se Tig. "Řekla jsi otci něco o tom, jak tělo jeho syna ochraňovaly kameny..."

Pán listů a Matka listů...

"Ano. Pověsila jsem je nad tělem. Byli to Pán listů a Matka listů."

"Aby ses vrátila, stala ses Matkou listů. Putovala jsi jako daurožská Cesmínka. Setřásla jsi Daurogy jako kůži."

Pán listů. Šaman. Daurog, který vyvázl ze zimního zabíjení. Putovala zároveň se Scathachem. Jeho duch se vrátil z neznámé země Lavondyss v lesní podobě Ducha stromu, Možná že ona měla putovat v této podobě! Navzájem se nepoznali, a presto je ve chvíli, kdy se našli, jejich blízkost sklátila k zemi v mileneckém objetí. Tig sváděl těžký vnitřní boj. Očima těkal po obloze a zoufale na ní hledal tvora, jenž ho pronásledoval. Jeho tělo se v záři ohně lesklo potem a mokvajícími ranami. Tallis si uvědomila, že Wynne-Jonese brzy ztratí. Chlapec nabýval vrch nad mužovými snědenými vzpomínkami.

Vstala a nechala márníční hradisko za sebou. Nejistou chůzí sešla s kopce do ztichlé vesnice, pokračovala dál k řece a vydala se znovu

na sever. Za sebou slyšela Tigovo pískání a zpěv. Byl to zoufalý zvuk. Někde - zdálo se jí, že západním směrem - hlasitě zakřičel pták. Pak rozčeřil vzduch náhlý vzlet obřích křídel. Jejich tlukot se blížil k chlapci na valu staré kostnice.

Vyšplhala po strmé stezce k pobořenému hradu, prošla bránou a vyhledala komnatu, kde si ji les vzal. Pozůstatky Cesmínky dosud ležely na podlaze, rozdrcené, tlející dřevo rozváté větrem. Mezi kostmi zůstalo pár zelených listů.

U okna vedoucího na římsu leželo to, co zbylo z Ducha stromu. Tallis se nad jeho ostatky skrčila a osahala dřevo, suché listí a zborcenou lebku. Jestli tam byly už tehdy, když se ona sama vrátila z onoho světa, tak si jich nevšimla.

Její masky zůstaly v jeskyni. Začala se jimi probírat. Kterou by si měla nasadit? Dala si na tvář Mornduna, ale duchů bylo kolem příliš. Nedělalo jí dobře, když viděla, co všechno sdílí stejný vzduch, byť v různých rovinách.

Masku, kterou by mohla hledat Scathacha, neměla žádnou.

Chodila po skalách, po lesích, po římsách. Pátrala mezi shrbenými postavami u ohňů. Shrnovala kapuce, natáčela tváře ke světlu, zkoušela najít jazyk, kterým by se dorozuměla. Strávila tím několik dní.

Jestli tu Scathach byl, tak odešel. Nezůstal. Možná se stejně jako Tallis rozhodl vrátit k Tuthanachům. Mohli jít kolem řeky v zimě, a jak se rvali s bouří, nevšimnout si jeden druhého.

Mýlila se.

Když se vrátila do jeskyně, hladová a prokřehlá, našla tam muže, který se hrbil nad jejími maskami a dotýkal se jich sukovitými, roztřesenými prsty. Trochu se narovnal, když se k němu zezadu přiblížila. Pootočil se, poslouchal zvuk, který způsobila. Šedivé vlasy mu splývaly, lebka v obličejí vystupovala ze scvrklého masa. Oči měl otevřené, ale žádný oheň v nich nezůstal.

Položila mu ruce na ramena a naklonila se, aby ho mohla políbit na temeno hlavy.

"Duchu stromu," zašeptala. "Ráda tě zase vidím."

Vzdychl a nechal hlavu klesnout, jako by se mu hodně ulevilo. Smál se a plakal, pomalu vrtěl hlavou. Natáhl ruku a schoval její dlan ve své. Dlouho mlčel a dýchal trhaně, začínal chápat, že jeho čekání skončilo, že Tallis je zpátky doma u něj.

"Kde jsi byla?" zeptal se.

“Projít se v lese," odpověděla.

# Koda

*Sním ve svém snu sny ostatních snících*

*a proměňuji se v ostatní snící.*

Walt Whitman

*“Spáčí”*

Bolest ustala, ale v hlavě stále cítila závrat'. Ležela na posteli v kožesínách, obličejem otočená ke světlu, které nakukovalo dovnitř okýnkem chatrče. Venku vanul silný vítr. Cítila v něm sněh. Doufala, že blížící se bouře nebude moc prudká. Z hromady hlíny a kamení, pod kterou ležel Sca-thach, zbývalo rok co rok stále méně. Brzy nezůstane nic, k čemu by mohla chodit a do čeho by mohla kopat. Chodila za ním každý den. Kopala do hlíny. Měl jsi počkat déle.

Potřebovala jsem tě.

Byl už moc starý. Jeho cesta do Lavondyss byla velice těžká. Stála ho příliš mnoho. Ale těch několik let bylo dobrých, přestože ona měla oči za oba.

Nebyl to zvuk koní? Zkusila se posadit, ale nešlo to. Kůže, které zakrývaly okno, rozevlál vítr. Mladá žena, která se starala o oheň a krmila Starou-ženu-ktérá-byla-oráku-lem, zvedla hlavu, ale byla líná a na pomoc jí nepřišla. Všichni věděli, že Tallis umírá. Všichni věděli, že oráku-lum umírá. Všichni měli strach.

Díky bohu bolest polevila.

Znovu si lehla a zahleděla se do stropu. Měla hlad, ale přitom hladová nebyla; chtělo se jí do jeskynní svatyně, ale přitom byla spokojená, že leží v chýši. Chtěla mluvit, ale potřebovala ticho. Bylo to zvláštní, umírat.

Koně? Byl to zvuk koní. V dálce. Zdolávaly stoupající cestu. Slyšela buben. Vždycky se tlouče na buben, když přijíždí někdo nový.

Mladá žena, její líná ošetřovatelka, si začala zpívat. Byl to známý žalozpěv. Vyvolával v ní vzpomínky na Ryhop. Tallis plakala bez slz, smála se bez úsměvu, volala bez hla su. Ano, bylo jí to povědomé, ale neměla sílu vyjít ven a nasát do sebe vzduch.

V poslední době o Ryhopu hodně přemýšlela. Vzpomínky se draly o místo, jako by cítily její brzkou smrt a chtěly patřit k nastávající cestě. Myslela hlavně na otce a ještě po tolika letech ji rozesmutňovalo, když si na něj vzpomněla, na tu zoufalou, bezmocnou postavu, jak tam stojí v potoce a svírá Měsíční svít, střípek života své dcery. S láskou myslela i na matku a při jedné nedávné vzpomínce ji skoro zbolelo, když si vybavila její tichý smutek a uvědomila si hlubokou ztrátu, kterou musela cítit po všechny ty roky, kdy byla Tallis s ní.

Dvě modré stužky ovázané kolem úlomku paroží, uschované ve skřínce s cennostmi - modré stužky za její mrtvé syny.

Dva chlapci (narození v čase války!), kteří nepřežili a připomínaly je

pouze útržky křestních rób, modré obruby ovázané kolem krajkoví Tallisiných šatů.

Tallis byla nejmladší dítě - takže příběh o králi a jeho třech synech, z nichž ten nejmladší byl krutě vyhnán do cizího světa, byl odrazem jejího vlastního života, který znala, aniž by jí někdo něco řekl.

Zavřela oči, ale zanedlouho je znovu otevřela, protože zaslechla chlapce, dítě, uličníka. Jmenoval se Kyrdu. Měla ho ráda, ale pořád se jí na něco vyptával. Uvítala by, kdyby už byl starší. "Babičko Tallis!" volal. "Babičko!"

Vpadl dovnitř kůžemi ve dveřích a vpustil tam studený vítr, který se přehnal po podlaze a foukl do plamenů. Chlapec se opatrně přiblížil k Tallis, vztyčil se nad ní a podíval se dolů. Tvář prozrazovala, že ho něco trápí. Byl z toho nešťastný, že stará žena na tom byla poslední dobou čím dál hůř. Snažil se sdílet její bolest, ale nedovedl najít to pravé kouzlo.

Zatahal ji za rameno.

"Jsem vzhůru," řekla. "Co chceš."

"Jezdci se blíží," zašeptal dychtivě. "Ještě jsou v kaňonu. Je jich pět."

Zdálo se jí, že je slyšela blíž. I po těch letech měla dobrý sluch.

Usmála se na Kyrdua. Bolest jí probodávala hrud', vhněla do očí slzy. Chlapec se tvářil ustaraně.

"Třeba je to Harry," řekl vesele. "Třeba je to konečně Harry."

"Kolik jezdců projelo svatyní?" zašeptala Tallis. "Kolik každý rok?"

"Spousty."

"Kolikrát to byl Harry?"

"Nikdy."

"Přesně tak. Kdysi dávno jsem Harryho našla, ještě jako děvče.

Našla jsem ho v duchovi. Vyprávěla jsem ti to, jenom tobě, ale nečekala jsem..." Přerušil ji prudký kašel. Kyrdu ji znovu pohoupal, a přitom z ní nespouštěl bezmocný pohled. "Nečekala jsem," pokračovala, "že mě budeš trápit svými postřehy a svou horlivostí. Doháníš mne k šílenství. Běž pryč. Je mi divně..."

"Je tu ještě něco," řekl chlapec, když ji znovu pokládal. Odhrnul jí vlasy z očí. Moc se podobal otci, když se na ni tak díval.

"Co zas?"

"Tvá jeskyně. Tvá svatyně... orákulum...?"

"Co je s ní?"

"Dívčí hlas. Volal. Díval jsem se dobře, ale neviděl jsem nic. Byl

tam jenom ten dívčí hlas.. A zvláštní vůně. Byla příjemná. A horká. Jako horký vítr..."

Tallis se na něj podívala. Srdce se jí rozbušilo tak prudce, že se bolest vrátila a jí se zatočila hlava a zvedl se žaludek. Natáhla ruku a dotkla se, ruky chlapce. Za celý život znal jen zimu a žádná jiná roční doba mu nebyla souzena. Ale Tallis věděla, co cítil, a zkusila se pousmát, přestože se ve tváři chvěla a zmocnil se jí pocit, že něco končí.

"Léto," řekla. "Cítil jsi léto. Dobře si to pamatuj..."

Byl to Harry. Byl to Harry. Přicházel. A ten hlas v jeskynní svatyni patřil jí - byla to ona, když jako dítě naslou- Ichala právě tomuto okamžiku kruté zimy. Třeba nakonec existovala nějaká cesta zpátky, cesta domů...

Její tělo se namáhavě pokusilo zvednout, ale neuspělo. Vyhnala chlapce ven. Poslala pryč i ženu. Ležela na posteli, třásla se, potila se a snažila se odmyslet si tu bolest. Měla pocit, jako by se jí hlava měla rozskočit. Něco jí stoupalo do krku, ale spolkla to zpátky. Kožešiny byly vyhřáté, ale jakési vlhčí teplo z ní vyklouzlo ven a zneklidnělo ji. V hrudi jako by jí něco rachotilo. Slyšela buben, rzání koní. Přitiskla k sobě kožešiny, snažila se zahnat zimu. Cívěla na střechu chatrče. Snažila se rozeznat každíčký detail.

Rychle!

Bolest a třepetání křídel.

Rychle!

Bublá vy dech v hrdle. Stmívání... je snad noc?

Světlo jako by se vytratilo. Přestala cítit ruce, Nohy jí otupěly. Byli na střeše ptáci? Proto se jí zdálo, že se všechno točí?

HARRY! HARRY!

"Tady jsem. Tady, u tebe."

Vstoupil, aniž by si toho všimla. Ucítla na tváři teplý vítr. Vzal ji za ruce, zvedl je ke rtům a políbil je. Zrak se jí najednou rozjasnil. Byl hezký; věděla, že bude. Žádnou popáleninu na tváři neměl. Byl vyzbrojen do války a na dlouhé jízdy. Na sobe měl kožený oděv a kožešinový plášť, vlasy sepnuté železným kroužkem. Široce se usmál a v očích se mu zajiskřilo. Byl tak mladý!

"Harry..."

"Tallis. Jsi tak krásná."

"Jsem stařena."

“Vůbec ne.” Naklonil se a políbil ji na rty. “Dlouho mi trvalo, než jsem tě našel.”

“Jenže já jsem měla zachránit tebe.”<sup>1</sup>

Rozesmál se. “Ano. Tak už to chodí. Teď je řada na mně, abych tě odvezl domů.”

“Domů je daleko,” řekla.

“Ne zas tolik. Můžeš chodit?”

“Nevím.”

“Tak pojď. Vstávej. Není důvod to nezkusit.”

Cítla, jak z ní někdo stahuje kožešiny. Čekala, že jí bude trapně ze zápachu svých výkalů, ale najednou měla silné nohy a ve vzduchu cítila sněh. Chytla se Harryho za ruku a on ji zvedl. Se smíchem ji vyvedl ven. Na zemi ležela vysoká vrstva sněhu. Rozběhli se jím. Harry šel první a táhl ji za sebou. Cítla ve starých nohou novou sílu. Cítla vítr ve tváři.

“Pojď. Pojď,” volal Harry. “Domů není zas tak daleko.”

“Běžíš moc rychle,” vykřikla, po kolena zabořená ve sněhu. Skákali sněhem jako koně, smáli se, když vrávorali. Běželi do kopce, k lesům na vrcholu. Byl tam teplý vzduch a zářivé stromy s hustým kabátem listů.

“Počkej!” vykřikla nedůtklivě Tallis. Potom se rozesmála. “Nestačím ti. Máš delší nohy než já.”

Bratr ji k sobě přitáhl, chytil ji oběma rukama a zatočil s ní ve vzduchu. Zatočila se tak rychle, že cítila, jak se jí nohy odlepují od země. Rozesmála se. Mívala strach, když to s ní dělal, ale jen proto, že si představovala, co by se stalo, kdyby ji pustil. Nikdy ji nepustil. Na kopci stál Silný proti bouři. Rozběhli se k němu a Tallis znovu ucítla, jak ji zvedl, vyhoupl ji nahoru a pevně ji posadil na nejnižší větvi. Stál pod ní a usmíval se.

Seděla opatrně, bála se, že ztratí rovnováhu. “Sundej mě.”

“A třeba nesundám,” dobíral si ji.

“Harry? Prosím tě, pomoz mi dolů.”

Zaklonil hlavu. Vzpomněla si, jak vždycky vypadal.

“Ohlédni se...”

Jak seděla na větvi, otočila se. Dívala se přes temné lesy do otevřené krajiny. Uviděla, jak tam v poli někdo stojí. Rozeznávala z něj jenom siluetu. Zneklidňovalo ji to. Stál na svahu, těsně za plotem z ostnatého drátu. Snažil se očima proniknout neprostupným lesním hvozdem a nahýbal se na stranu. Tallis se na něj dívala a cítila z něj

obavy... a smutek. Z celé postavy vyzařovalo, že je to smutný, stárnoucí muž. Nehýbal se. Pozoroval. Bázně nahlížel do země, kterou mu odpíral strach v srdci.

Její otec.

"Tallis?" zavolal.

Beze slova seskočila z větve a vykročila za světlem, Vystoupila z krajní rady stromů a přelezla drát.

James Keeton se narovnal a na tváři se mu rozhostil ulehčený výraz.

"Měli jsme o tebe strach. Mysleli jsme, že jsme tě ztratili."

"Nedělej si starosti, táti. Vůbec nic mi není."

"To je dobře. Zaplaťpámbu za to."

Došla k němu a vzala ho za ruku. Odvedl ji domů.

Ani ledovému větru se nepodařilo oheň zmírnit. Spálili ji na velké hranici naproti jeskynní svatyni, kde visely její masky a pomalu se tam otáčely. Malý Kyrdu plakal. Nebyl k utišení. Když ho matka okřikla, tak utekl a schoval se. Ale pak se vrátil a skrčil se nedaleko místa, kde visely masky. Odjakživa se mu líbilo Sinisalo. Byla to dětská maska. Právě z těch dětských rtů zaslechl ten dívčí hlas.

Ale teď na něj nemyslel. Babička Tallis hořela na dřevěné hranici. Dým, který z ní stoupal, nacházel křídla a odlétal. Žalozpěv letěl za ním. Smutná píseň, zpívaná ženami, které se o ni staraly, stoupala vysoko k zimnímu nebi. Podobně jako kouř, jako by se klikatila, stáčela a odploovala na západ, tam, kde, jak babička Tallis vždycky říkala, byl její pravý domov. Buben duněl.

Jezdci byli čím dál netrpělivější. Čtyři zůstali sedět na koních a v lehkém předklonu čekali, až se jejich vůdce vyrovná se svým zármutkem.

Byl vysoký. Měl autoritu. Byl starý a měl na sobě nejenom lovecký plášť, ale také zbraně válečníka a pomalování šamana. Byl všechno. A právě teď šlel žalem.

Kyrdu se na něj díval přes vlastní slzy. Velký muž obešel oheň kolem dokola. Obličej mu žhnul jeho září.

Znenadání vykřikl její jméno a dal tak svému žalu volný průchod.

"Tallis! Tallis!"

Koně se vzepjali a couvli; jezdci měli co dělat, aby je zvládli. Hlas byl plný smutku, plný zoufalství. A touhy.

A také lásky.

“Tallis!" zvolal znovu a jeho výkřik dlouho dozníval...

A ze Sinisala se ozval tajemný dívčí hlas, šeptající tím zvláštním jazykem stařeny, která hořela na hranici. “Hany. Harry. Jsem tady. Jsem s tebou.”

Kyrdu zapomněl na slzy. Pozoroval mrtvé dřevo masky. Jak jím cloumal vítr, sráželo se se svými sousedy. Oči mělo bezelstné. Ústa čistá. Vycházely z nich příjemné vůně a teplo.

Muž na skalní římse neslyšel hlas, který na něj z masky volal. Zmítal jím žal a v trpkém sebeovládání zvrátil hlavu. “Ztratil jsem tě. Ztratil jsem tě. A teď jsem ztratil všechno!”

“Ne,” zašeptal duch v Sinisalu. “Jsem tady. Přijdu za tebou, Harry. Čekej na mě. Čekej na mě...”

Jeskynní svatyní vedla cesta do jiného světa, do země, kde se babička Tallis narodila; do té teplé země. Kyrdu se díval na masku a vzpomínal na Tallisiny příběhy a kouzla. Bylo tam hloubení. Jeho otec o tom s babičkou kdysi mluvil. Babička Tallis se smála. Půjdeš tam, řekla mu. Svatyní projdeš do zvláštního domu. Půjdeš se ženou a se svým synem, Kyrduem. Ten dům bude v troskách. Všichni budete mít velký strach. Uvidíte tam rajathuka, vystrašené malé děvče. Ale nepoznáte ji. Jenom Kyrdu uvidí v polekané tváři dívky, která poběží za světlem a za svým otcem, ženu.

Kyrdu věděl, že jeho matka touží odejít z tohoto strašlivého, mrazivého místa. Třeba by mu masky pomohly najít to pravé kouzlo pro takovou cestu. Babička Tallis vždycky říkala, že dítě má v sobě sílu. Třeba mluvila o něm.

Jezdci odjeli. Klapot kopyt se ztratil na cestě stoupající k hradu a lesům za ním. Hranice už dávno shořela na popel, ale chlapec se dál krčil v jeskynní svatyni a očima sledoval stopu kouře unášeného nad lesem do dále, k zapadajícímu slunci, k neznámým zemím na západě. Přemýšlel, jak se tam dostat